Klasa: **331-02/07-02/01**
Urbroj: **5030112-11-1**
Zagreb, 13. siječnja 2011.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije kojim se mijenja Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program "Regionalna konkurentnost" za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente "Regionalni razvoj" u Hrvatskoj, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 84. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst) i članaka 129. i 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/2007, 39/2008 i 86/2008), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije kojim se mijenja Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program "Regionalna konkurentnost" za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente "Regionalni razvoj" u Hrvatskoj, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila mr. sc. Božidara Pankretića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, mr. sc. Đuru Popijača, ministra gospodarstva, rada i poduzetništva, dr. sc. Radovana Fuchsa, ministra znanosti, obrazovanja i športa, Hrvoja Doleneca, državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, Karla Gjurašića, državnog tajnika u Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Roberta Markta, državnog tajnika u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, dr. sc. Ivanu Mrkonjić, državnu tajnicu u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, te Natašu Mikuš Žigman, zamjenicu državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije.

PREDSJEDNICA

Jadranka Kosor, dipl. iur.

VLADA REPUBILKE HRVATSKE

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE KOJIM SE MIJENJA SPORAZUM O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM „REGIONALNA KONKURENTNOST“ ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE „REGIONALNI RAZVOJ“ U HRVATSKOJ, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, siječanj 2011.

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE KOJIM SE MIJENJA SPORAZUM O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM „REGIONALNA KONKURENTNOST“ ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE „REGIONALNI RAZVOJ“ U HRVATSKOJ

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije kojim se mijenja Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente „Regionalni razvoj“ u Hrvatskoj, (u daljnjem tekstu: Sporazum), sadržana je u članku 139. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE ZAKONOM ŽELI POSTIĆI

Dana 27. kolovoza 2007. godine sklopljen je Okvirni sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Komisije Europskih zajednica o pravilima za suradnju u svezi financijske pomoći Europske zajednice Republici Hrvatskoj u provedbi pomoći u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) kojeg je Hrvatski sabor potvrdio dana 03. listopada 2007. (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 10/2007) (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum). Okvirni sporazum određuje opća pravila suradnje i provedbe pomoći Europske unije u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA).

Izvorni Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente „Regionalni razvoj“ u Hrvatskoj potpisan je u Bruxellesu dana 6. studenog 2008. godine i u Zagrebu dana 10. studenog 2008. godine, a Hrvatski sabor potvrdio ga je 21. studenog 2008. godine (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 8/2008). Taj sporazum predstavlja osnovu za korištenje bespovratnih financijskih sredstava u sklopu Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ u proračunskom razdoblju 2007.-2009.

Dana 26. siječnja 2010. Republika Hrvatska predala je Europskoj komisiji prijedlog kojim se višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ produžava na dvije dodatne proračunske godine u proračunu Europske unije, 2010. i 2011. godinu. Dana 22. lipnja 2010. Europska komisija donijela je Odluku br. C(2010)3774 kojom odobrava takav prijedlog, a zatim u listopadu 2010. dostavila i prijedlog teksta Sporazuma.

Sporazum zamjenjuje Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente „Regionalni razvoj“ u Hrvatskoj i predstavlja osnovu za korištenje bespovratnih financijskih sredstava u sklopu Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ za cjelokupno proračunsko razdoblje Instrumenta

pretpristupne pomoći u sektoru regionalne konkurentnosti, odnosno za razdoblje od 2007. do 2011. godine.

Dok je tehnički, pravni i administrativni okvir u kojem će se provoditi mjere financirane iz Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ određen Okvirnim sporazumom, Sporazum uređuje detaljne uvjete potrebne za isporuku pomoći Europske komisije, pravila i postupke u svezi s isplatom vezanom uz pomoć, kao i uvjete pod kojima će se upravljati tom pomoći.

Sporazum predstavlja dokument standardnog sadržaja i oblika na temelju kojeg se mogu primiti sredstva za projekte, kakav Europska komisija uobičajeno sklapa s državama primateljicama pomoći Europske unije.

Sporazum sadrži odredbe temeljem kojih Republika Hrvatska prihvaća pomoć Europske unije i pristaje postupati u skladu s pravilima i postupcima vezanim za isplatu sredstava vezanih uz tu pomoć; uvjete na temelju kojih se upravlja pomoći, što uključuje prikladne načine i nadležnosti za provedbu višegodišnjeg programa i/ili operacija; te sljedeće dodatke:

- Financijski plan
- Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem tijekom provedbe
- Godišnje izvješće o povučenim i vraćenim iznosima i povratima na čekanju
- Predviđanje vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem
- Popis tijela, imena i adresa za kontakt
- Posebni uvjeti vezano uz prijenos ovlasti za upravljanje
- Sustav mjerila za vodič za ukidanje *ex ante* kontrola
- Zahtjev za veliki projekt radi potvrde stope pomoći
- Predložak dvostranog sporazuma o projektu
- Model identifikacijske liste operacije
- Sastav i način rada odbora za odabir operacija
- Godišnje i završno izvješće
- Dodijeljena sredstva prema kategoriji izdataka
- Indikativan opis zahtjeva za informiranjem vezano uz revizijski trag
- Popis podataka o operacijama koje se na zahtjev priopćuju Komisiji u svrhu dokumentarnih i terenskih provjera
- Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za konačnom isplatom
- Završno izvješće o kontroli i izjava o zatvaranju
- Smjernice za popunjavanje standardnog obrasca za tromjesečne prijave nepravilnosti
- Operativni program „Regionalna konkurentnost“
- Izmjene i dopune Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“

Cilj Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ je postići veću konkurentnost i uravnoteženi regionalni razvoj pružanjem potpore malom i srednjem poduzetništvu i poboljšanjem gospodarskih uvjeta u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku. U odnosu na izgradnju institucija, svrha Operativnog programa je razviti sposobnost hrvatskih institucija da pripremaju i provode projekte kojima će nakon pristupanja potporu pružati Europski fond za regionalni razvoj.

Provedba Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ odvijat će se prema tzv. decentraliziranom modelu, što podrazumijeva da hrvatska državna tijela upravljaju sredstvima Europske unije uz prethodnu provjeru od strane Delegacije Europske unije. Dana 29. listopada 2008. usvojena je Odluka Europske komisije br. C(2008)6202 kojom se na Republiku Hrvatsku prenose ovlasti za upravljanje Operativnim programom „Regionalna konkurentnost“.

Sporazum o financiranju je u ime Vlade Republike Hrvatske dana 17.prosinca 2010. godine potpisao g. Hrvoje Dolenec, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju pomoći Europske unije, u svojstvu Nacionalnog IPA koordinatora. U ime Europske unije Sporazum je dana 27. listopada 2010. godine potpisao g. Dirk Ahner, direktor Opće uprave za regionalnu politiku (DG REGIO).

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM

Zakonom se potvrđuje Sporazum, kako bi njegove odredbe, u skladu s člankom 140. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst), postale dio pravnog poretka Republike Hrvatske.

Potvrđivanje Sporazuma predstavlja pravnu osnovu za korištenje bespovratnih financijskih sredstava iz Instrumenta pretpristupne pomoći u okviru Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“.

Zakonom se utvrđuje način osiguranja financijskih sredstava potrebnih radi izvršavanja Sporazuma odnosno provedbe Zakona, određuje središnje tijelo državne uprave nadležno za provedbu Zakona, kao i dan stupanja na snagu Zakona.

IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona potrebno je osigurati financijski doprinos Republike Hrvatske u svrhu sufinanciranja provedbe Operativnog programa.

U proračunskom razdoblju od 2010. do 2014. godine potrebno je iz Državnog proračuna Republike Hrvatske osigurati sredstva naznačena u Dodatku I Sporazuma – Financijski plan.

Ukupna vrijednost Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ 2007.-2011. iznosi 75.235.008 eura, odnosno 556.376.802,63 kuna, od čega Europska komisija iz Instrumenta pretpristupne pomoći osigurava bespovratna sredstva u iznosu od 63.949.750 eura, odnosno 472.920.231,95 kuna, dok iznos nacionalnog sufinanciranja od 11.285.258 eura, odnosno 83.456.570,68 kuna osiguravaju Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, za razdoblje od 2010. do 2014. godine. Za izračun navedenih iznosa korišten je srednji tečaj Hrvatske narodne banke na dan 22. studenoga 2010. godine od 7,395185 kuna za jedan euro.

Troškovi sufinanciranja sa strane Republike Hrvatske ulazit će u redovna proračunska sredstva navedenih tijela državne uprave.

V. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine broj 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2006 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 39/2008 i 86/2008) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. S obzirom na to da ovaj Sporazum stupa na snagu na dan kada Komisija primi pisanu obavijest o tome da su ispunjeni unutarnji pravni uvjeti Republike Hrvatske za njegovo stupanje na snagu, a da se prije toga ne može pokrenuti isplata avansnih sredstava od strane Europske komisije, postoji opravdani interes za njegovim što skorijim stupanjem na snagu.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude obvezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka, u pravilu, ne mogu izvršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se ovaj Zakon raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE KOJIM SE MIJENJA SPORAZUM O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM „REGIONALNA KONKURENTNOST“ ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE „REGIONALNI RAZVOJ“ U HRVATSKOJ

Članak 1.

Potvrđuje se Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije kojim se mijenja Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente „Regionalni razvoj“ u Hrvatskoj, potpisan u Bruxellesu, dana 27. listopada 2010. godine, i u Zagrebu, dana 17. prosinca 2010. godine, u izvorniku na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

SPORAZUM
IZMEĐU
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
I
EUROPSKE KOMISIJE

KOJIM SE MIJENJA SPORAZUM O FINANCIRANJU
IZMEĐU

VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
I
EUROPSKE KOMISIJE

ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM „REGIONALNA KONKURENTNOST“ ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE „REGIONALNI RAZVOJ“ U HRVATSKOJ

Vlada Republike Hrvatske

i

Europska komisija

Uzimajući u obzir članak 110. Sporazuma o financiranju,

budući da

1) je Sporazum o financiranju za višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ 2007. – 2009. potpisan 10. studenog 2008. između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije, a stupio je na snagu 15. prosinca 2008.

2) je u međuvremenu na snagu stupio Lisabonski sporazum 1. prosinca 2009. godine, Uredbom Komisije (EZ-a) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007. o primjeni Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1085/2006 o uvođenju instrumenta kojom se uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)[1] a koja je izmijenjena i dopunjena Uredbom (EU-a) br. 80/2010 od 28. siječnja 2010. godine[2] te da je 9. srpnja 2009. godine Komisija usvojila Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) 2009. – 2011. za Hrvatsku

3) ovaj Sporazum treba imati povratni učinak kako bi se sačuvao početni datum prihvatljivosti izdataka iz Sporazuma o financiranju potpisanog 10. studenog 2008. godine

4) je stoga potrebno sukladno tome izmijeniti Sporazum o financiranju,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1.

Tekst Sporazuma o financiranju koji je potpisan 10. studenog 2008. godine između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije zamjenjuje se tekstom Sporazuma o financiranju iz Dodatka ovog Sporazuma.

Članak 2.

Ovaj Sporazum stupa na snagu na datum kada Korisnik notificira Komisiji da su ispunjeni svi unutarnji postupci u Republici Hrvatskoj potrebni za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

Članak 3.

Ovaj se Sporazum primjenjuje od 10. studenog 2008. godine.

Članak 4.

Ovaj je Sporazum sastavljen u dva izvornika na engleskom jeziku.

[1] SL L 170, 29.6.2007., str. 1.
[2] SL L 25, 29.1.2010., str. 1.

Potpisano, za i u ime Vlade Republike Hrvatske,

u Zagrebu, 17. prosinca 2010.

Hrvoje Dolenec, v.r., državni tajnik i nacionalni IPA koordinator

……

Potpisano, za i u ime Komisije,

u Bruxellesu, 27. listopada 2010.

Dirk Ahner, v.r. glavni ravnatelj

……

DODATAK

SPORAZUM O FINANCIRANJU

IZMEĐU

VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

I

EUROPSKE KOMISIJE

ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM „REGIONALNA KONKURENTNOST“ ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE „REGIONALNI RAZVOJ“ U HRVATSKOJ

Sadržaj

Poglavlje I. – Opće odredbe 15
Članak 1. Predmet 15
Članak 2. Ciljevi 15
Članak 3. Zakonodavni okvir 16
Članak 4. Ugovorni okvir 16
Članak 5 Postupanje u skladu s mjerodavnim zakonodavnim i ugovornim okvirom i s ostalim pravom i politikama Europske unije. 16
Članak 6. Tumačenje 17
Članak 7. Djelomična ništavost i nenamjerne praznine 17
Članak 8. Koordinacija, dosljednost i komplementarnost 17
Članak 9. Zaštita financijskih interesa Zajednice 18
Poglavlje II. – Financiranje iz sredstava programa IPA 18
Članak 10. Izvori financiranja programa 18
Članak 11. Financijski plan 19
Članak 12. Izdvajanja sredstava Zajednice 19
Članak 13. Automatska obustava izdvajanja (n+3) 19
Poglavlje III. – Opća načela provedbe 19
Članak 14. Provedbena načela 19
Članak 15. Krajnji korisnik i operacije 20
Članak 16. Sufinanciranje 20
Članak 17. Intenzitet potpore 20
Članak 18. Postupanje s primicima 21
Članak 19. Projekti koji ostvaraju prihode 21
Članak 20. Uključivanje međunarodnih financijskih institucija (MFI) 22
Članak 21. Načelo 'zagađivač plaća' 22
Članak 22. Priuštivost 22
Članak 23. Prava intelektualnog vlasništva 23
Članak 24. Dozvole i ovlaštenja 23
Poglavlje IV. – Upravljačka struktura i tijela 23
Članak 25. Strukture i tijela zajednički s ostalim programima 23
Članak 26. Strukture i tijela specifični za program 23
Članak 27. Dodjela zadataka 24
Članak 28. Komunikacija i informiranje 24
Poglavlje V. – Decentralizirano upravljanje 25

Članak 29. Prijenos upravljanja 25
Članak 30. Ukidanje ex ante kontrola 25
Članak 31. Vodič za ukidanje ex ante kontrola 25
Članak 32. Izjava o jamstvu nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje 26
Članak 33. Izvješća i mišljenja tijela nadležnog za reviziju 26
Poglavlje VI. – Prihvatljivost izdataka 26
Članak 34. Razdoblje prihvatljivosti 26
Članak 35. Prihvatljivi izdaci 27
Članak 36. Upravljački kadar 27
Članak 37. Izdaci nastali u svezi sazivanja nadzornih odbora 28
Članak 38. Izdaci nastali u postupku dogovaranja ad hoc sastanaka 28
Članak 39. Izdaci u odnosu na informiranje i promidžbu 28
Članak 40. Priprema i izgradnja lokacije 29
Članak 41. Dugotrajna oprema 29
Članak 42. Nematerijalna imovina 29
Članak 43. Dovršetak operacija 29
Poglavlje VII .– Javna nabava, ugovori i nepovratna sredstva 29
Članak 44. Pravila i postupci za nabavu 29
Članak 45. Nepovratna sredstva 30
Članak 46. Postupci ugovaranja 30
Članak 47. Prihvatljivi izdaci za izvršavanje ugovora o nabavi usluga, radova i roba 31
Članak 48. Pravila o sudjelovanju i podrijetlu 31
Poglavlje VIII .– Provedba programa 31
Članak 49. Odabir operacija od strane krajnjih korisnika koji nisu nacionalna javna tijela 31
Članak 50. Opća načela za odabir operacija 31
Članak 51. Prihvatljive radnje i korisnici 32
Članak 52. Identifikacijski list operacije 33
Poglavlje IX. – Veliki projekti 33
Članak 53. Posebna pravila 33
Članak 54. Prijave za velike projekte 33
Članak 55. Dvostrani sporazum o projektu 34
Članak 56. Modifikacije velikih projekata 35
Poglavlje X. – Financijski inženjering 35
Članak 57. Instrumenti financijskog inženjeringa 35
Članak 58. Doprinos iz programa 36
Članak 59. Opći zahtjevi 36

Članak 60. Zatvaranje operacije ... 37
Poglavlje XI. – Financijsko upravljanje ... 38
Članak 61. Transparentnost u računovodstvu i izvješćivanju ... 38
Članak 62. Bankovni račun ... 38
Članak 63. Plaćanja od strane Komisije ... 39
Članak 64. Predfinanciranje ... 40
Članak 65. Vlasništvo na kamatama ... 40
Članak 66. Zahtjevi za plaćanje ... 40
Članak 67. Plaćanja tijekom provedbe ... 41
Članak 68. Izračun plaćanja ... 42
Članak 69. Plaćanje završne bilance ... 42
Članak 70. Tečajna stopa ... 43
Članak 71. Rokovi za plaćanje i privremeni prekid plaćanja ... 43
Članak 72. Obustava plaćanja ... 44
Članak 73. Financijske ispravke, povrat sredstava i ponovno korištenje doprinosa Zajednice 44
Članak 74. Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije i Europskog revizorskog suda ... 44
Članak 75. Sprječavanje nepravilnosti i prijevare, mjere protiv korupcije ... 45
Članak 76. Financijske prilagodbe ... 45
Članak 77. Povrat sredstava u slučaju nepravilnosti ili prijevare ... 45
Poglavlje XII. – Sustavi upravljanja i kontrole ... 45
Članak 78. Opća načela sustava upravljanja i kontrole ... 45
Članak 79. Verifikacije upravljanja ... 46
Članak 80. Provjere koje provodi Komisija ... 47
Članak 81. Provjere koje provodi Korisnik ... 48
Članak 82. Revizije uzorka operacija ili transakcija ... 48
Poglavlje XIII. – Nadzor i evaluacija ... 49
Članak 83. Načela nadzora ... 49
Članak 84. Evidencija o nadzoru ... 50
Članak 85. Sektorsko godišnje izvješće o provedbi ... 50
Članak 86. Evaluacija tijekom provedbe ... 51
Članak 87. Ex post evaluacija ... 52
Poglavlje XIV. – Revizija ... 52
Članak 88. Načela revizije ... 52
Članak 89. Tijelo nadležno za reviziju ... 52
Članak 90. Revizijski trag ... 52
Članak 91. Revizija operacija ... 53

Članak 92. Dokumenti koje podnosi tijelo nadležno za reviziju i praćenje 54
Članak 93. Raspoloživost dokumenata 54
Članak 94. Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije i Europskog revizorskog suda 55
Poglavlje XV. – Informiranje i vidljivost 55
Članak 95. Osobni podaci 55
Članak 96. Elektronička razmjena podataka 55
Članak 97. Informiranje i promidžba 55
Članak 98. Objavljivanje informacija o korisnicima financijskih sredstava Zajednice 56
Članak 99. Vidljivost 56
Poglavlje XVI. – Zatvaranje programa 57
Članak 100. Načela zatvaranja 57
Članak 101. Izjava o zatvaranju 57
Članak 102. Završno izvješće 58
Članak 103. Zahtjev za završno plaćanje 59
Članak 104. Čuvanje dokumentacije 59
Poglavlje XVII – Završne odredbe 60
Članak 105. Konzultacije 60
Članak 106. Rješavanje razlika, arbitraža 60
Članak 107. Sporovi s trećima 60
Članak 108. Dodaci 60
Članak 109. Valjanost 60
Članak 110. Preispitivanje i izmjene i dopune 60
Članak 111. Prestanak Sporazuma 61
Članak 112. Jezik 61
Popis dodataka 63

Vlada Republike Hrvatske

i

Europska komisija

U daljnjem tekstu zajedno se spominju kao "stranke" ili pojedinačno kao "Korisnik" u slučaju Vlade Republike Hrvatske ili "Komisija" u slučaju Europske komisije

Budući da

1) je dana 17. srpnja 2006. godine, Vijeće Europske unije usvojilo Uredbu (EZ) br. 1085/2006[3] o uvođenju instrumenta pretpristupne pomoći (u daljnjem tekstu "IPA Okvirna uredba"). Primjenjivo od 1. siječnja 2007. godine, Provedbena uredba za program IPA predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za pružanje financijske pomoći državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u njihovim nastojanjima da poboljšaju političke, gospodarske i institucionalne reforme s ciljem pristupanja Europskoj uniji;
2) je dana 12. lipnja 2007. godine, Komisija donijela Uredbu Komisije (EZ) br. 718/2007[4] o provedbi Okvirne uredbe IPA koja sadrži detaljna pravila o upravljanju i kontroli (u daljnjem tekstu „Provedbena uredba IPA");
3) je Hrvatska navedena u Dodatku I. Okvirne uredbe IPA i stoga bi trebala imati pristup petorim komponentama uspostavljenim temeljem članka 3. stavka 1. iste Uredbe odnosno (a) "Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija"; (b) "Prekogranična suradnja"; (c) "Regionalni razvoj"; (d) "Razvoj ljudskih potencijala", i (e) "Ruralni razvoj";
4) je, sukladno članku 155. Provedbene uredbe IPA, pomoć u okviru komponenti "Regionalni razvoj" i "Razvoj ljudskih potencijala" potrebno provesti kroz višegodišnje operativne programe;
5) je dana 13. lipnja 2007. Korisnik predao Komisiji okvir za usklađenost strategija koji, temeljem članka 154. stavka 1. Provedbene uredbe IPA, predstavlja referentni dokument za programiranje komponenti "Regionalni razvoj" i "Razvoj ljudskih potencijala";
6) je dana 29. ožujka 2007. Korisnik predao Komisiji prijedlog višegodišnjeg Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ u daljnjem tekstu „program". Dana 26. siječnja 2010. godine Korisnik je predao Komisiji prijedlog izmjene programa;
7) je dana 29. studenog 2007. Komisija donijela Odluku br. C(2007)5733 kojom se odobrava program sufinanciranja za IPA, u daljnjem tekstu „Odluka o financiranju"; Dana 22. lipnja 2010. godine, Komisija je usvojila Odluku C(2010)3517 o izmjenama programa;
8) sukladno članku 17. Okvirne uredbe IPA, Komisija i Korisnik trebaju sklopiti okvirne sporazume i dodatne sporazume vezane za provedbu pomoći;
9) su dana 27. kolovoza 2007. Korisnik i Komisija sklopili Okvirni sporazum o utvrđivanju pravila suradnje u odnosu na financijsku pomoć EZ-a u okviru IPA;

[3] SL L210, 31.7.2006., str. 82.
[4] SL L 170, 29.6.2007., str.1.

10) će sukladno članku 8. Provedbene uredbe IPA i članku 5. stavku 3. Okvirnog sporazuma, a kada je to potrebno temeljem odluke o financiranju, Komisija i Korisnik sklopiti Sporazum o financiranju koji može biti u obliku višegodišnjeg sporazuma;

11) u skladu s člankom 8. stavak 4. Provedbene uredbe IPA, Sporazum o financiranju sadržava: (a) odredbe temeljem kojih Korisnik prihvaća pomoć Zajednice i pristaje postupati u skladu s pravilima i postupcima vezanim za isplatu sredstava vezanih za tu pomoć; (b) uvjete na temelju kojih se upravlja pomoći, što uključuje odgovarajuće načine i nadležnosti za provedbu višegodišnjeg programa i/ili operacija; (c) odredbe vezane uz pripremu i redovno ažuriranje od strane Korisnika vodiča s indikativnim referentnim vrijednostima i rokovima za ostvarivanje decentralizacije bez *ex ante* kontrole od strane Komisije;

12) program, kako je usvojen Odlukom Komisije C(2007)5733 od 29. studenog 2007. i izmijenjen Odlukom Komisije C(2010)3774 od 22. lipnja 2010. čini sastavni dio Sporazuma o financiranju.

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

POGLAVLJE I. – OPĆE ODREDBE

Članak 1.
Predmet

1. Ovaj Sporazum o financiranju (u daljnjem tekstu „Sporazum“) sklapaju Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija temeljem članka 8. Provedbene uredbe IPA i članka 5. stavka 3. Okvirnog sporazuma.

2. Ovaj Sporazum odnosi se na višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u okviru komponente "Regionalni razvoj" u Hrvatskoj, usvojen Odlukom Komisije br. C(2007)5733 od 29. studenog 2007 i izmijenjene Odlukom Komisije C(2010)3517 od 22. lipnja 2010.

3. Na svim dokumentima i prepisci koji se odnose na program treba biti navedeno pozivanje na CCI br.: 2007 HR 16IPO 001.

4. Ne dovodeći u pitanje odredbe iz Provedbene uredbe IPA i Okvirnog sporazuma, ovaj Sporazum zaokružuje tehnički, pravni i administrativni okvir te sadrži posebne odredbe o upravljanju, nadzoru, evaluaciji i kontroli temeljem kojih će se provoditi program iz stavka 2., kao i njegove eventualne izmjene i dopune.

Članak 2.
Ciljevi

1. Pored ciljeva predviđenih člankom 3. Okvirnog sporazuma, ciljevi programa bit će u skladu s ukupnim ciljem pripreme Republike Hrvatske za provedbu i upravljanje kohezijskom politikom Zajednice, sa svrhom članstva u EU.

2. Operacije, projekti, radnje i pripremne mjere koji se provode u okviru programa slijedit će pristup „učenja kroz rad" sa svrhom pripreme nacionalnih tijela za postizanje cilja iz stavka 1., uz poštivanje načela razmjernosti, sukladno mjerodavnim odredbama koje se primjenjuju na kohezijsku politiku Unije i njezine instrumente.

Članak 3.
Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir mjerodavan za pretpristupnu pomoć, a u skladu s kojim će se postupati u provedbi programa, uključuje *između ostalog*:

a.) Uredbu Vijeća (EZ, EURATOM) br. 1605/2002 od 25. srpnja 2002.[5] o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica, u daljnjem tekstu "Financijska uredba";

b.) Uredbu Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. o uvođenju instrumenta pretpristupne pomoći (IPA)[6];

c.) Uredbu Komisije (EZ, EURATOM) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2003. o utvrđivanju detaljnih pravila o provedbi Uredbe Vijeća (EZ-a, Euratom) br. 1605/2002 o Financijskoj odredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica[7], u daljnjem tekstu „Provedbena pravila za Financijsku uredbu";

d.) Uredbu Komisije (EZ) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 o uvođenju instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA).[8]

e.) Odluku Komisije C(2007)5733 od 29. studenog 2007. o usvajanju višegodišnjeg Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ u Republici Hrvatskoj, kao i njezine izmjene i dopune, sukladno odluci Komisije do konačnog zatvaranja programa;

f.) Odluku Komisije C(2008)6202 od 29. listopada 2008. o prenošenju na Republiku Hrvatsku ovlasti za upravljanje koje se odnose na Operativni program „Regionalna konkurentnost“ kao i njene izmjene i dopune, sukladno odluci Komisije do konačnog zatvaranja programa.

Članak 4.
Ugovorni okvir

Odredbe Okvirnog sporazuma sklopljenog 27. kolovoza 2007. između Vlade Republike Hrvatske i Komisije na odgovarajući se način primjenjuju na ovaj Sporazum.

Članak 5.
Postupanje u skladu s mjerodavnim zakonodavnim i ugovornim okvirom i s ostalim pravom i politikama Europske unije

1. Korisnik će poduzeti sve potrebne korake kako bi osigurao pravilno izvršavanje svih aktivnosti i kako bi omogućio provedbu programa u skladu s zakonodavnim i ugovornim okvirom iz članaka 3. i 4. ovog Sporazuma.

2. Komisija i Korisnik nastojat će osigurati da su sve aktivnosti i ciljevi koji se nastoje postići u provedbi programa u skladu s važećim pravom i politikama Europske unije, mjerodavnim za odnosni sektor, te doprinijeti progresivnom usklađivanju sa standardima i politikama Europske unije, što uključujući, ukoliko je to potrebno, pravnu stečevinu Europske unije.

[5] SL L 248, 16.9.2002., str.1.
[6] SL L 210, 31.7.2006., str.82.
[7] SL L 357, 31.12.2002., str.1.
[8] SL L 170, 29.6.2007., str. 1.

Članak 6.
Tumačenje

1. Odredbe ovog Sporazuma tumače se kao da dopuna i konačno određenje odredaba zakonodavnog i ugovornog okvira iz članaka 3. i 4. ovog Sporazuma.

2. Bez obzira na stavak 1., ako postoje proturječnosti između zakonodavnog i ugovornog okvira iz članaka 3. i 4. ovog Sporazuma i ostalih odredbi ovog Sporazuma, tumačenje treba primijeniti prema sljedećem redu prvenstva:

a.) uredbe, direktive i odluke iz članka 3. ovog Sporazuma;

b.) Okvirni sporazum iz članka 4. ovog Sporazuma;

c.) ovaj Sporazum.

3. Ako postoje proturječnosti između odredbi u glavnom dijelu ovog Sporazuma i u njegovim dodacima, a posebno odredbe u Poglavlju V. Dodatka XIX. („Provedbene odredbe" Operativnog programa), odredbe sadržane u glavnom dijelu ovog Sporazuma imat će prednost.

4. Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pojmovi koji se koriste u ovom Sporazumu imaju isto značenje kao ono koje im je pripisano u Okvirnoj uredbi IPA, Provedbenoj uredbi IPA i u Okvirnom sporazumu IPA iz članka 4.

5. Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pozivanje na ovaj Sporazum predstavlja pozivanje na ovaj Sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.

6. Svako pozivanje na instrumente Zajednice predstavlja pozivanje na te instrumente kako su povremeno izmijenjeni, dopunjeni ili zamijenjeni.

7. Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravni značaj i ne utječu na njegovo tumačenje.

Članak 7.
Djelomična ništavost i nenamjerne praznine

1. Ukoliko neka odredba ovog Sporazuma jest ili postane ništava, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Stranke će zamijeniti svaku ništavu odredbu valjanom odredbom koja u najvećoj mogućoj mjeri mora odgovarati svrsi i namjeri ništave odredbe.

2. Stranke će popuniti svaku nenamjernu prazninu odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma u skladu s IPA Okvirnom uredbom, IPA Provedbenom uredbom i Okvirnim sporazumom.

Članak 8.
Koordinacija, dosljednost i komplementarnost

Komisija i Korisnik osigurat će odgovarajuću koordinaciju, dosljednost i komplementarnost pomoći koja se pruža na temelju programa s ostalim oblicima pomoći Zajednice, što uključuje, ali nije ograničeno na ostale IPA komponente koje su obuhvaćene IPA Okvirnom uredbom, kao i pomoći koju financira Europska investicijska banka, ostale međunarodne financijske ustanove i dvostrani donatori.

Članak 9.
Zaštita financijskih interesa Zajednice

1. U svrhu provedbe članaka 28. i 29. Okvirnog sporazuma od strane Korisnika, Uredba Vijeća (EZ-a) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa[9] Europskih zajednica primjenjuje se mutatis mutandis.

2. Korisnik donosi sve zakonodavne, regulatorne i administrativne odredbe i poduzima sve druge mjere potrebne kako bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Zajednice, a posebno s ciljem:

a.) provjere vjerodostojnosti i pravilnosti operacija koje financira Zajednica;

b.) sprječavanja i otklanjanja nepravilnosti;

c.) povrata novca izgubljenog uslijed nepravilnosti ili nemara;

d.) izvješćivanja Komisije o nepravilnostima uspostavom mehanizma istovjetnog onome predviđenom u dijelu 4 "nepravilnosti" (članci 27.-36.) Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006 od 8. prosinca 2006. koja propisuje pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 koja sadrži opće odredbe o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu i Uredbe (EZ) br. 1080/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj[10] .

3. Korisnik će obavijestiti Komisiju o donesenim odredbama i poduzetim mjerama temeljem stavka 2. i mjerama poduzetim za upravljanje i kontrolu, u skladu s zakonodavstvom Zajednice koje se odnosi na podršku za program, a kako bi se zaštitili financijski interesi Zajednice.

POGLAVLJE II. – FINANCIRANJE IZ SREDSTAVA PROGRAMA IPA

Članak 10.
Izvori financiranja programa

1. Ukupni trošak programa, izražen u vidu prihvatljivih javnih izdataka sukladno definiciji iz članka 17. stavka 2. ovog Sporazuma, procjenjuje se u iznosu od 75.235.008 eura. Raščlamba ovog iznosa predviđena je u Financijskom planu u Dodatku I.

2. Ovisno o raspoloživosti sredstava u proračunu, Zajednica se obvezuje sufinancirati program kroz nepovratna sredstva iz proračuna Europskih zajednica do najvišeg iznosa navedenog u Financijskom planu u Dodatku I.

3. Korisnik se obvezuje sufinancirati program kroz doprinose u gotovom novcu, u visini koja odgovara minimalno nacionalnim zahtjevima za sufinanciranje iz Financijskog plana u Dodatku I. U svakom slučaju, Korisnik će osigurati da svi zahtjevi za sufinanciranje za svaku operaciju budu u cijelosti ispunjeni.

4. Doprinos Zajednice iz stavka 2. neće prijeći najviši iznos od 85% prihvatljivog izdatka na razini svake prioritetne osi.

5. Na doprinos Zajednice za sufinanciranje programa i svake operacije primjenjuju se odredbe ovog Sporazuma, kao i zakonodavnog i ugovornog okvira koji se primjenjuje na pretpristupnu pomoć sukladno člancima 3. i 4. ovog Sporazuma.

[9] SL L 312, 23.12.1995., str.1.
[10] SL L 371, 27.12.2006, str. 4

Članak 11.
Financijski plan

1. Financijski plan, izražen u eurima, koji se odnosi na doprinose Zajednice podijeljen po godinama i nacionalne javne doprinose za program u razdoblju od 2007. do 2011. godine , na razini svake prioritetne osi, jest Financijski plan iz Dodatka I.

2. Za izmjene i dopune ili promjene ovog Financijskog plana potreban je službeni pristanak Komisije i moraju biti odobrene u obliku odluke Komisije o izmjenama i dopunama.

3. Financijski plan može biti proširen tako da uključuje doprinose Zajednice i nacionalne javne doprinose za program u kalendarskim godinama 2012. i 2013., ovisno o službenom pristanku Komisije, putem odobrenja u obliku odluke Komisije.

4. U slučaju proširenja Financijskog plana sukladno stavku 3., programski pokazatelji i ostali odgovarajući strateški i operativni elementi bit će na odgovarajući način izmijenjeni.

Članak 12.
Izdvajanja sredstava Zajednice

1. Doprinos Zajednice za program, iz članaka 10. i 17. ovog Sporazuma, bit će podijeljen u godišnja izdvajanja u skladu s Financijskim planom iz Dodatka I.

2. Iznosi koji će biti isplaćeni u 2011. godini i kasnijih godina podliježu odobrenju potrebnih kredita u proračunu Europskih zajednica od strane proračunskog tijela.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne može se tumačiti na način da iskazuje financijsku obvezu Zajednice u odnosu na kredite koji još nisu odobreni od strane proračunskog tijela.

Članak 13.
Automatska obustava izdvajanja (n+3)

1. Temeljem članka 166. Financijske uredbe, Komisija automatski izvršava obustavu svakog dijela izdvajanja iz proračuna za program ako do 31. prosinca tri godine nakon godine *n* odnosno godine kada je izvršeno izdvajanje iz proračuna:

(i) ono nije iskorišteno u svrhu predfinanciranja; ili

(ii) nije iskorišteno za plaćanja tijekom provedbe; ili

(iii) nije predana izjava o izdacima u odnosu na izdvajanje.

2. Dio proračunskih izdvajanja koji je otvoren na dan 31. prosinac 2017. za koji nije predana izjava o izdacima do 31. prosinca 2018. bit će automatski obustavljen.

POGLAVLJE III. – OPĆA NAČELA PROVEDBE

Članak 14.
Provedbena načela

1. Korisnik program provodi na temelju decentraliziranog upravljanja u skladu sa člankom 5. Okvirnog sporazuma.

2. Uvjeti prijenosa ovlasti za upravljanje uređeni su člancima 9., 10., 11. i 12. u Dijelu III. Okvirnog sporazuma.

3. Pored uvjeta iz stavka 1., Korisnik će osigurati strogo poštivanje načela i uvjeta iz članka 56. Financijske uredbe.

4. Ako se prestanu poštivati uvjeti i načela iz stavaka 2. i 3., Komisija može obustaviti ili prekinuti provedbu ovog Sporazuma.

5. Korisnik se obvezuje nastojati postići realizaciju decentralizacije bez *ex ante* kontrole, sukladno članku 30. ovog Sporazuma i članku 16. Okvirnog sporazuma.

6. Sva ulaganja izvršena kroz financijska sredstva Zajednice u okviru programa moraju biti u potpunosti poštivati načela održivog razvoja i ispunjavati mjerodavne norme vezane za zaštitu okoliša, kao što su direktiva o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš[11], direktiva o staništima[12] i direktiva o pticama[13] (a kako bi se izbjegao nepovoljan utjecaj na potencijalne lokacije "Natura 2000").

Članak 15.
Krajnji korisnik i operacije

1. Sukladno odredbama članka 2. stavka 8. Provedbene uredbe IPA, u svrhu ovog Sporazuma, pojam "krajnji korisnik" odnosi se na tijelo ili poduzetnika, javnog ili privatnog, koji su odgovorni za pokretanje ili za pokretanje i provedbu operacija. U kontekstu shema pomoći, krajnji korisnici jesu javni ili privatni poduzetnici koji provode određeni projekt i primaju javnu potporu.

2. S obzirom da operativna struktura zadržava izravnu odgovornost za provedbu operacija u okviru programa, naime za sve ugovore i financijske transakcije povezane s programom, smatra se da se pojam „krajnji korisnik" odnosi na operativnu strukturu ili svako tijelo koje je izričito navedeno u odluci kojom se prenose ovlasti upravljanja.

3. U svrhu ovog Sporazuma, operacije se sastoje od projekta ili skupine projekata, pokrenutih ili pokrenutih i provedenih od strane jednog ili više krajnjih korisnika, čime se omogućava realizacija ciljeva mjere i/ili prioritetne osi na koju se odnose.

Članak 16.
Sufinanciranje

Uz načela iz članka 4. Okvirnog sporazuma, sljedeća načela također se primjenjuju na provedbu programa:

a.) za sve operacije koje primaju pomoć u okviru programa izdvojit će se nacionalni doprinos i doprinos Zajednice.

b.) doprinosi Zajednice za svaku operaciju stavit će se na raspolaganje u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos iz nacionalnih izvora;

c.) doprinos Zajednice za svaku operaciju ovisi o izvršenju obveza i uvjeta iz Okvirnog sporazuma i ovog Sporazuma.

Članak 17.
Intenzitet potpore

1. Sukladno odredbama članka 149. Provedbene uredbe IPA, doprinos Zajednice za program izračunat će se na temelju javnih rashoda.

[11] Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš [SL L 175, 5.7.1985., str..40.]
[12] Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o zaštiti i prirodnim staništima divlje faune i flore [SL L 206, 22.7.1995. str. 7.]
[13] Direktiva Vijeća 79/409/EEZ od 2. travnja 1979. o zaštiti divljih ptica [SL L 103, 25.4.1979., str. 1.]

2. U svrhu ovog članka, „javni rashodi" znači svaki javni doprinos za financiranje operacije čije je podrijetlo u Europskoj zajednici ili u proračunu javnih tijela države korisnice i svaki doprinos za financiranje operacije čije je podrijetlo u proračunu javnopravnog tijela ili udruga jednog ili više regionalnih ili lokalnih tijela ili javnopravnih tijela.

3. Najviši iznos doprinosa Zajednice na razini svake prioritetne osi u okviru programa predviđen je Financijskim planom u Dodatku I.

Sukladno odredbama članka 10. stavka 4., u iznimnim i valjano opravdanim slučajevima, gornja granica postotaka smije doseći najviše 85%, pod uvjetom prethodne odluke Komisije.

4. Veća stopa sufinanciranja od one vezane uz predmetnu prioritetnu os ne primjenjuje se niti na jednu operaciju.

Članak 18.
Postupanje s primicima

Ne primjenjuje se.

Članak 19.
Projekti koji ostvaraju prihode

1. Temeljem odredbi članka 150. Provedbene uredbe IPA, u svrhu ovog Sporazuma, projekt koji ostvaruje prihode jest svaka operacija predložena za pretpristupnu pomoć koja uključuje ulaganje u infrastrukturu čije korištenje podliježe naknadama koje plaćaju izravno korisnici i koja ostvaruje prihode ili svaka operacija koja uključuje prodaju ili zakup zemljišta ili zgrada ili svako drugo pružanje usluga na osnovi plaćanja.

2. Prihvatljivi rashodi za projekte koji ostvaruju prihode, a koji se koriste za izračun doprinosa Zajednice za projekte u skladu sa člankom 17. ovog Sporazuma, ne smiju prijeći tekuću vrijednosti troškova ulaganja minus tekuća vrijednost neto prihoda od ulaganja tijekom određenog referentnog razdoblja za (a) ulaganja u infrastrukturu; ili (b) druge projekte gdje je objektivno moguće unaprijed procijeniti prihode.

3. Ako svi troškovi ulaganja nisu prihvatljivi za sufinanciranje, neto prihodi se dodjeljuju na *pro rata* osnovi prihvatljivim i neprihvatljivim dijelovima troškova ulaganja.

4. Operativna struktura u tom izračunu uzima u obzir referentno razdoblje koje odgovara kategoriji predmetnog ulaganja, kategoriju projekta, profitabilnosti koja se obično očekuje od predmetne kategorije ulaganja i primjenu načela zagađivač plaća te, po potrebi, pitanja priuštivosti, posebno u sektoru okoliša.

5. Ako se najkasnije tri godine nakon zatvaranja Operativnog programa ustanovi da je u operaciji ostvaren prihod koji nije bio uzet u obzir sukladno ovom članku, taj će se prihod vratiti u opći proračun Europske unije, razmjerno neto doprinosu primljenom iz programa.

6. U svrhu ovog članka, način izvršenja analize troškova-koristi, što uključuje indikativnu diskontnu stopu koja će se primijeniti i referentno razdoblje za ulaganje, naznačen je u Radnom dokumentu br. 4 ili nekim dodatnim ili komplementarnim smjernicama koje o ovom pitanju izdaje Opća uprava Komisije za regionalnu politiku.

7. Odredbe ovog članka ne odnose se na:

(a) aktivnosti koje se sufinanciraju u okviru ove komponente, čiji je ukupni trošak jednak ili manji od 1 milijun eura;

(b) prihode ostvarene tijekom ekonomskog životnog vijeka sufinanciranih investicija u slučaju ulaganja u trgovačka društva;

(c) prihode ostvarene u okviru financijskih instrumenata koji omogućuju pristup povratnom financiranju kroz poduzetnički kapital, zajmove i jamstvene fondove

Članak 20.
Uključivanje međunarodnih financijskih institucija (MFI)

1. Temeljem članka 19. stavka 8. Okvirne uredbe IPA, za operacije koje sufinancira Zajednica u okviru programa financijska sredstva se također mogu primiti i od drugih međunarodnih organizacija, države članice, treće države ili regionalne organizacije.

2. U slučaju nastanka situacije predviđene u stavku 1., bez obzira na Poglavlje VIII. ovog Sporazuma o javnoj nabavi, ugovorima i nepovratnim sredstvima, Komisija može odlučiti koristiti postupke za nabavu i nepovratna sredstva o kojima su se dogovorili donatori u skladu sa člankom 56. stavkom 2. Financijske uredbe. Komisija se mora uvjeriti da je operativna struktura sposobna primijeniti postupke za nabavu i nepovratna sredstva na način koji zadovoljava uvjete iz članka 56. stavka 1. Financijske uredbe.

3. U svrhu ovog Sporazuma, prihvatljivost izdataka za operacije koje su sufinancirane u skladu s ovim člankom počinje od trenutka kada je:

a.) operativna struktura akreditirana za korištenje postupaka nabave međunarodnih financijskih ustanova;

b.) Komisija na operativnu strukturu prenijela ovlasti za decentralizirano upravljanje tim postupcima.

4. Doprinos međunarodnih financijskih ustanova također može biti proveden kroz paralelno sufinanciranje. To znači da su sredstva koja dolaze iz raznih izvora financiranja predviđena za odvojene ugovore od onih koji su obuhvaćeni IPA-om.

Članak 21
Načelo 'zagađivač plaća'

1. Kod izračuna stope pomoći Zajednice koja će se osigurati za projekt, potrebno je uzeti u obzir primjenu načela zagađivač plaća[14].

2. Načelo zagađivač plaća znači da je osoba koja uzrokuje štetu u okolišu dužna snositi troškove sprječavanja ili naknade štete. Stoga, javno financiranje politike zaštite okoliša potrebno je u većini slučajeva izbjegavati, jer troškove financiranja moraju snositi sami zagađivači, ako ih se može utvrditi.

Članak 22
Priuštivost

Kod izračuna tarifa koje će se koristiti u projektu potrebno je uzeti u obzir sposobnost krajnjih korisnika za plaćanje.

[14] Preporuka Vijeća 75/436/Euratom, EZUČ, EEZ i priloženo priopćenje

Članak 23.
Prava intelektualnog vlasništva

1. Korisnik i provedbena tijela odgovorna za provedbu programa i povezanih projekata dužna su osigurati stjecanje svih potrebnih prava intelektualnog vlasništva u odnosu na informacijsku tehnologiju, studije, nacrte, planove, objavljivanje i ostale materijale pripremljene za planiranje, provedbu, nadzor i evaluaciju.

2. Korisnik jamči da će Komisija ili neko drugo tijelo ili osoba ovlaštena od strane Komisije imati pristup i pravo korištenja tih materijala. Komisija će koristiti materijale samo u svoje vlastite svrhe.

Članak 24.
Dozvole i ovlaštenja

Nadležna tijela države korisnice pravovremeno će ishoditi sve vrste dozvola i/ili ovlaštenja potrebnih za provedbu programa i operacija u skladu s nacionalnim pravom i, ako je potrebno, u skladu s pravnom stečevinom Europske unije, poštujući pritom načelo razmjernosti iz članka 2. stavka 2. ovog Sporazuma.

POGLAVLJE IV. – UPRAVLJAČKA STRUKTURA I TIJELA

Članak 25.
Strukture i tijela zajednički s ostalim programima

1. Sukladno članku 6. Okvirnog sporazuma, Korisnik je odredio sljedeće strukture i tijela zajednička svim IPA komponentama:

a.) nacionalni IPA koordinator: državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

b.) dužnosnik nadležan za akreditaciju: ministar, Ministarstvo financija

c.) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje: državni tajnik, Ministarstvo financija

d.) Nacionalni fond: Državna riznica, Ministarstvo financija

e.) tijelo nadležno za reviziju: Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije

2. Strateški koordinator jest zamjenik državnog tajnika u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU.

Ova struktura zajednička je za komponentu "Regionalni razvoj" i komponentu "Razvoj ljudskih potencijala".

3. Zadaci i nadležnosti gore navedenih struktura i tijela iz stavka 1. i 2. navedene su u članku 8. i Dodatku A Okvirnog sporazuma.

Članak 26.
Strukture i tijela specifični za program

1. Sukladno stavku 6. točki a) Dodatka A Okvirnog sporazuma, tijela koja čine operativnu strukturu programa za regionalnu konkurentnost jesu:

- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

- Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje

Korisnik je odredio državnog tajnika u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva za voditelja operativne strukture, koji je odgovoran za zadatke iz stavka 6. točke c) Dodatka A Okvirnog sporazuma.

2. Funkcije i odgovornosti operativne strukture predviđene su u članku 8. i stavku 6. točki b) Dodatka A Okvirnog sporazuma.

3. Pored gore spomenute funkcije i odgovornosti, voditelj operativne strukture također je odgovoran za:

a.) upravljanje tajništvom Sektorskog nadzornog odbora;

b.) supredsjedanje Sektorskim nadzornim odborom;

c.) osiguranje evaluacije Operativnog programa za vrijeme provedbe.

Članak 27.
Dodjela zadataka

1. U ukupnom okviru definiranim prijenosom ovlasti za upravljanje, voditelj operativne strukture može dodijeliti određene zadatke ili grupe zadataka pojedinim tijelima unutar ili izvan operativne strukture. Grupiranje i dodjela moraju se odvijati sukladno načelima podjele dužnosti predviđenih Financijskom uredbom. Voditelj operativne strukture i odnosna tijela potpisat će odgovarajuće pisane sporazume. Konačnu odgovornost za prenesene zadatke snosi voditelj operativne strukture.

2. U sporazumima je potrebno jasno definirati poslove koje će nadležno tijelo ili tijelo provoditi, kao i vrstu pripadajuće dokumentacije i izvješća koji se moraju slati voditelju operativne strukture.

3. U sporazumima je također potrebno predvidjeti pristup propisno ovlaštenih zastupnika ili predstavnika Zajednice ili operativne strukture informacijama u rukama nadležnog tijela, kao i ispitivanje od strane ovlaštenih zastupnika ili predstavnika operacija financiranih kroz program, što uključuje provjere pojedinačnih projekata i primatelja potpore.

4. Korisnik će omogućiti voditelju operativne strukture da obavlja dužnosti povezane s njegovim odgovornostima, čak i kada ne postoji hijerarhijska veza između voditelja operativne strukture i tijela i organa uključenih u provedbu programa.

5. Korisnik će osigurati da postoji sustav zamjena kako bi se zajamčila neprekinutost obavljanja poslova dodijeljenih nadležnim tijelima.

Članak 28.
Komunikacija i informiranje

1. Cjelokupna komunikacija u vezi s ovim Sporazumom mora biti u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Sva komunikacija mora biti potpisana i predana u izvorniku.

2. Cjelokupna komunikacija u vezi s ovim Sporazumom mora biti poslana na sljedeće adrese:

Za Komisiju: Opća Uprava za regionalnu politiku

Poštanska adresa: Rue Père de Deken 23, 1040 Bruxelles, Belgija

Faks: +32 2 2920139

Za Korisnika: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

Poštanska adresa: Radnička cesta 80/V, 10 000 Zagreb

Faks: 00 385 1 4569 150

3. Sva ostala komunikacija sa strukturama i tijelima uključenim u upravljanje Operativnim programom mora se slati na adrese iz Dodatka V. nacionalni koordinator programa IPA u pisanom će obliku obavijestiti Europsku komisiju o svim promjenama vezanim za nadležne ustanove ili njihove adrese.

POGLAVLJE V. – DECENTRALIZIRANO UPRAVLJANJE

Članak 29.
Prijenos upravljanja

1. Sukladno članku 5. Okvirnog sporazuma, decentralizirano upravljanje primjenjuje se na pomoć koja se odobrava u okviru programa. Prijenos ovlasti upravljanja od strane Komisije je stoga preduvjet za potpisivanje ovog Sporazuma.

2. Na temelju zahtjeva i postupaka iz članaka 9. do 12. Okvirnog sporazuma, Komisija je dana 29. listopada 2008. donijela Odluku C(2008)6202 kojom se ovlasti upravljanja prenose na Republiku Hrvatsku, za provedbu programa. Posebni uvjeti u prilogu ove Odluke, što uključuje popis *ex ante* kontrola od strane Komisije, čine sastavni dio ovog Sporazuma (Dodatak VI.).

3. U odnosu na povlačenje ili obustavu akreditacije nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda i operativne strukture, kao i poništenje ili ukidanje prijenosa ovlasti za upravljanje, primjenjuju se odredbe članaka 13. do 15. Okvirnog sporazuma.

Članak 30.
Ukidanje ex ante kontrola

1. Decentralizacija bez *ex ante* kontrola od strane Komisije predstavlja cilj za provedbu Operativnog programa. Indikativne referentne vrijednosti i rokovi za ostvarivanje decentraliziranog upravljanja bez *ex ante* kontrola od strane Komisije predviđeni su Vodičem iz članka 31. ovog Sporazuma.

2. Prije obavljanja *ex ante* kontrola predviđenih odlukom Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje, Komisija će se uvjeriti u učinkovito funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima. Komisija će posebno nadzirati provedbu Vodiča iz članka 31. ovog Sporazuma od strane Korisnika na način predviđen člankom 8. stavkom 4. točkom c) Provedbene uredbe IPA. Komisija će uredno pratiti rezultate koje je u ovom kontekstu postigao Korisnik, a posebno u provedbi pomoći i u pregovaračkom procesu.

Članak 31.
Vodič za ukidanje ex ante kontrola

1. Sukladno članku 8. stavku 4. točki c) Provedbene uredbe IPA, Korisnik je dužan pripremiti detaljni vodič s indikativnim referentnim vrijednostima i rokovima za ostvarivanje decentralizacije bez ex ante kontrola od strane Komisije, sukladno zahtjevima iz Dodatka VII.

2. Minimalni kriteriji i uvjeti za ukidanje *ex ante* kontrola predstavljeni su kako slijedi, uz pripremu Vodiča koji se bavi svakim od navedenih pitanja:

a.) unutar operativne strukture mora postojati dobro definirani sustav za upravljanje sredstvima programa, s iscrpnim internim pravilnikom, kao i jasna institucionalna i osobna podjela odgovornosti;

b.) Korisnik je dužan razviti sustav referentnih vrijednosti koji uključuje kvantitativne i kvalitativne vidove;

c.) učestalost izvješćivanja o referentnim vrijednostima bit će na kvartalnoj osnovi.

Članak 32.
Izjava o jamstvu nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

U odnosu na podnošenje godišnje izjave o jamstvu nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje primjenjuju se odredbe članka 17. Okvirnog sporazuma i Dodatka B Okvirnog sporazuma.

Članak 33.
Izvješća i mišljenja tijela nadležnog za reviziju

Izvješća i mišljenja tijela nadležnog za reviziju pripremaju se u skladu sa zahtjevima iz članka 18. Okvirnog sporazuma.

POGLAVLJE VI. – PRIHVATLJIVOST IZDATAKA

Članak 34.
Razdoblje prihvatljivosti

1. Bez obzira na članak 19. Okvirnog sporazuma, potpisani ugovori i prilozi, nastali troškovi i plaćanja izvršena od strane nacionalnih tijela nisu prihvatljivi za plaćanje iz sredstava programa IPA prije 10. studenog 2010., datuma potpisivanja Sporazuma o financiranju od strane obiju stranaka. Rashod je prihvatljiv za sufinanciranje iz sredstava Zajednice ukoliko je nastao i plaćen prije 31. prosinca 2017.

2. U slučaju velikih projekata u smislu članka 53. ovog Sporazuma, datum početka prihvatljivosti u smislu stavka 1 je datum potpisivanja Sporazuma o financiranju ili datum odluke Komisije kojom se odobrava odnosni veliki projekt, ovisno o tome što nastupi kasnije.

3. Izdaci vezani za poziv na dostavu prijedloga projekata ili poziv na nadmetanje mogu biti prihvatljivi i prije početnog prijenosa upravljanja i nakon 1. siječnja 2007., pod uvjetom da je početni prijenos upravljanja uspostavljen unutar rokova određenim u rezervnoj klauzuli koja se unosi u odnosne operacije ili pozive, i također sukladno prethodnom odobrenju dokumentacije od strane Komisije. Pozivi na dostavu prijedloga projekata ili pozivi na nadmetanje mogu biti poništeni ili izmijenjeni ovisno o odluci o prijenosu upravljanja.

Članak 35.
Prihvatljivi izdaci

1. Izdaci nastali u provedbi programa prihvatljivi su za sufinanciranje od strane Zajednice pod uvjetom:

a.) da su stvarno nastali i plaćeni unutar razdoblja prihvatljivosti iz članka 34. ovog Sporazuma i da za njih postoje ulazni računi ili računovodstvena dokumentacija istovjetne dokazne vrijednosti;

b.) da su operacije i aktivnosti uslijed kojih su izdaci nastali u skladu s operacijama i aktivnostima prihvatljivim za financiranje u okviru jedne ili više mjera predviđenih za provedbu u okviru programa, a koje je usvojila Komisija (Dodatak XIX.);

c.) da su operacije i aktivnosti uslijed kojih su izdaci nastali odabrane u skladu s kriterijima za odabir i postupcima predviđenim u programu i ovom Sporazumu;

d.) da su poštivana pravila i postupci u odnosu na *ex ante* kontrole od strane Komisije;

e.) da su izdaci nastali u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, a posebno načelima štedljivosti i troškovne učinkovitosti.

2. Sukladno odredbama članka 34. stavka 3. i članka 148. stavka 2. Provedbene uredbe IPA, sljedeći izdaci nisu prihvatljivi za financiranje u okviru programa:

a.) porezi, uključujući poreze na dodanu vrijednost;

b.) carinske i uvozne pristojbe, ili bilo koje druge naknade;

c.) kupovina, zakup ili leasing zemljišta i postojećih zgrada;

d.) novčane kazne, financijske kazne i parnični troškovi;

e.) operativni troškovi;

f.) rabljena oprema;

g.) bankarske naknade, troškovi jamstava i slični troškovi;

h.) troškovi pretvaranja, naknade i gubici po tečajnim razlikama vezani uz bilo koji devizni račun u eurima za određenu komponentu kao i drugi čisto financijski izdaci;

i.) doprinosi u naturi;

j.) troškovi amortizacije infrastrukture.

3. Odstupajući od stavka 2., operativni troškovi, uključujući troškove najma, koji se isključivo odnose na razdoblje sufinanciranja aktivnosti, mogu biti prihvatljivi

4. Komisija zadržava pravo odrediti da i neke druge stavke nisu prihvatljive, a koje smatra irelevantnim za ciljeve odnosnog projekta ili nepotrebnim u svrhu njegove provedbe. U slučaju postojanja nedoumica o prihvatljivosti određene stavke ili radnje, potrebno je zatražiti pojašnjenje Komisije o statusu prije provedbe stavke ili radnje.

Članak 36.
Upravljački kadar

1. Državni službenici zaposleni na određeno i neodređeno vrijeme ili zaposlenici koje je posebno uposleni ili dodijeljeni za rad na upravljanju, provedbi i praćenju programa, što uključuje evaluaciju i kontrolu, financijski i fizički nadzor i sprječavanje nepravilnosti,

prihvatljivi su za sufinanciranje od strane Zajednice u okviru prioriteta tehničke pomoći programa, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a.) zaposlenici su izravno uposleni u operativnoj strukturi na temelju uredno dokumentiranih odluka nadležnog odnosno nadležnih tijela;

b.) zadaci koji će se izvršavati moraju biti jasno opisani i formalizirani ugovorom;

c.) izdaci se moraju naplaćivati transparentno (npr. pomoću zapisa radnog vremena);

d.) razdoblje premještaja ili rada ne prelazi zadnji dan prihvatljivosti izdatka u okviru programa;

e.) odabir osoblja izvršen je u skladu s načelima transparentnosti, nediskriminacije i razmjernosti;

f.) plaće i dodaci na plaću u skladu su s prevladavajućim uvjetima na tržištu, što uključuje one vezane za javne službe.

2. Kada se za izvršavanje aktivnosti iz stavka 1. zapošljavaju ili dodjeljuju zaposlenici iz ostalih službi javne uprave, potrebno je ispuniti sljedeće uvjete:

a) zaposlenik mora privremeno napustiti svoje radno mjesto na neodređeno vrijeme u matičnoj službi javne uprave;

b) osoblje se premješta u operativnu strukturu na temelju uredno dokumentirane odluke nadležnog tijela matične službe;

c) razdoblje premještaja ne smije premašiti zadnji dan prihvatljivosti programa.

Članak 37.
Izdaci nastali u svezi sazivanja nadzornih odbora

1. Izdaci nastali u svezi sazivanja sektorskih nadzornih odbora i pododbora koje je postavio sektorski nadzorni odbor prihvatljivi su u okviru prioriteta tehničke pomoći.

2. Prihvatljivi izdaci mogu u pravilu uključivati jednu ili više sljedećih kategorija: usluge tumača, *ad hoc* zakup prostora za sastanke i audio-vizualne i ostale potrebne opreme, pribavljanje dokumentacije i slično, honorari za sudjelovanje stručnjaka i putni troškovi u skladu s pravilima EK[15]. Voditelj operativne strukture definirat će prikladne modalitete u dogovoru sa službama Komisije.

3. Plaće i dodaci na plaću članova sektorskog nadzornog odbora i pododbora, nastali u kontekstu sudjelovanja u radu odbora, nisu prihvatljivi.

Članak 38.
Izdaci nastali u postupku dogovaranja ad hoc sastanaka

Pravila iz članka 37. na odgovarajući se način primjenjuju na dogovaranje *ad hoc* sastanaka koji se sazivaju na zahtjev ili uz odobrenje službi Komisije.

Članak 39.
Izdaci u odnosu na informiranje i promidžbu

Izdaci za mjere poduzete temeljem odredbi ovog Sporazuma i u odgovarajućem poglavlju programa u odnosu na informiranje i promidžbu prihvatljivi su.

[15] http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/per_diems/index_en.htm

Članak 40.
Priprema i izgradnja lokacije

Ako javna tijela obavljaju pripremu ili građevinske radove na lokaciji, ili na dijelovima lokacije, za vlastiti račun ili temeljem ugovora, osim onih predviđenih u članku 44. ovog Sporazuma, s time povezani izdaci nisu prihvatljivi.

Članak 41.
Dugotrajna oprema

Izdaci povezani s kupnjom opreme koja čini neophodni dio projekta, a kako bi se omogućio odgovarajući rad ulaganja (bez obzira je li trajno ugrađena i fiksna, ili mobilna) prihvatljivi su, pod uvjetom da je navedena u popisu dugotrajne opreme nadležnog tijela ili tijela i da se prema njoj postupa kao prema kapitalnom izdatku u skladu sa standardnim računovodstvenim pravilima. Ova odredba odnosi se između ostalog na laboratorijsku i ispitivačku opremu, hardver i softver u vezi s radom ulaganja, opremu za ispitivanje i strojeve s posebnom namjenom.

Članak 42.
Nematerijalna imovina

Rashod povezan s kupnjom i korištenjem nematerijalne imovine, kao što su primjerice patenti, prihvatljiv je ako je potreban za provedbu projekta.

Članak 43.
Dovršetak operacija

1. Ne dovodeći u pitanje članak 34., sve operacije odobrene za sufinanciranje od strane Zajednice u okviru programa moraju imati datum dovršetka ne kasniji od 31. prosinca tri godine nakon datuma zadnjeg izdvajanja iz važećeg Financijskog plana (Dodatak I.). Ako se Financijski plan produži do 2013., sukladno odredbama članka 11. stavka 3. ovog Sporazuma, datum dovršetka operacija bit će ne kasnije od 31. prosinca 2017. Izdaci nastali nakon datuma dovršetka operacije nisu prihvatljivi.

2. Bez obzira na stavak 1., obuka operativnog osoblja i testiranje projekta i opreme, kao i revizija mogu se uzeti u obzir kao prihvatljivi izdatak nakon dovršetka, pod uvjetom da se nalaze unutar razdoblja prihvatljivosti iz članka 34. ovog Sporazuma.

POGLAVLJE VII .– JAVNA NABAVA, UGOVORI I NEPOVRATNA SREDSTVA

Članak 44.
Pravila i postupci za nabavu

Dodjela ugovora o nabavi usluga, roba i radova koji se sufinanciraju od strane Zajednice u okviru programa podliježe odredbama sljedećih akata:

a.) Uredbe Vijeća (EZ, EURATOM) br. 1605/2002 od 25. srpnja 2002. o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica (a posebno njezini članci 56., 88. do 103., 167. i 168.);

b.) Uredbe Komisije (EZ, EURATOM) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2003. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Financijske uredbe a posebno njezini članci 116. do 159. i 235. do 252.;

c.) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. o uvođenju instrumenta pretpristupne pomoći, a posebno njezin članak 19.;

d.) Odluke Komisije C(2007)2034 od 24. svibnja 2007. o utvrđivanju pravila i postupaka za ugovore o nabavi usluga, roba i radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim državama;

e.) Okvirnog sporazuma potpisanog između Komisije i Republike Hrvatske.

Članak 45.
Nepovratna sredstva

Na dodjelu nepovratnih sredstava koje sufinancira Zajednica u okviru programa primjenjuju se odredbe sljedećih akata:

a) Uredbe Vijeća (EZ, EURATOM) br. 1605/2002 od 25. srpnja 2002. o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica a posebno njezini članci 108. do 120., 169. i 169.a;

b) Uredba Komisije (EZ, EURATOM) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2003. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Financijske uredbe (a posebno njezini članci 160. do 184.a i 253.);

c) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. o uvođenju instrumenta pretpristupne pomoći, a posebno njezin članak 19.;

d) Odluke Komisije C(2007)2034 od 24. svibnja 2007. o utvrđivanju pravila i postupaka za ugovore o nabavi usluga, roba i radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim državama;

e) Okvirnog sporazuma potpisanog između Komisije i Republike Hrvatske.

Članak 46.
Postupci ugovaranja

1. Iznimno od stavaka 2. i 3. ovog članka, ili ako je Komisija dogovorila drugačije, postupovne smjernice i standardni dokumenti za dodjelu i izvršenje ugovora o nabavi roba, radova i usluga, kao i nepovratnih sredstava jesu oni navedeni u "Praktičnom vodiču kroz procedure ugovaranja pomoći EZ trećim državama“ i njegovim dodacima.

2. Bez obzira na stavak 1., opći uvjeti ugovora koji se koriste za ugovore o nabavi radova jesu oni koje je objavio (zadnje izdanje) Međunarodni savez savjetodavnih inženjera (*Fédération internationale d'ingénieurs conseils*, FIDIC), ovisno o vrsti potrebnih radova.

3. Svi ugovori o javnoj nabavi radova moraju biti izvršeni putem imenovanja nezavisnog nadzornog inženjera. Postupak ugovaranja za odabir nadzornih inženjera ne uključuje kriterije za odabir koji neopravdano ograničavaju tržišno natjecanje i koji nisu razmjerni ciljevima kojima se teži. Iskustvo s određenom vrstom uvjeta ugovora neće biti eliminacijski stručni uvjet.

4. Ugovorom o nabavi radova male vrijednosti može biti predviđeno korištenje FIDIC-ovog "Kratkog obrasca ugovora za ugovore o nabavi radova male vrijednosti". Međutim, u ovom slučaju, potrebno je ishoditi prethodno izričito odobrenje službi Komisije kojim se odriče od zahtjeva za nadzornim inženjerom.

Članak 47.
Prihvatljivi izdaci za izvršavanje ugovora o nabavi usluga, radova i roba

Ugovori o nabavi usluga, radova i roba kojima se provode operacije, projekti i aktivnosti predviđeni programom mogu pokrivati sav potreban materijalan poticaj koji čini dio uobičajenog izvršavanja ugovora, u skladu s relevantnim profesionalnim standardima i praksom, pod uvjetom da su izravno povezani i strogo potrebni za provedbu ugovora. Poticaj može uključivati između ostalog troškove pripreme lokacije, pribavljanja uredskog prostora, pogona i opreme koji su u vlasništvu izvođača ili koji su kupljeni za izvršenje ugovora.

Članak 48.
Pravila o sudjelovanju i podrijetlu

Pravila o sudjelovanju u dodjeli ugovora o nabavi i ugovora o nepovratnim sredstvima i o podrijetlu roba i materijala kupljenih temeljem ugovora financiranih kroz sredstva IPA u okviru programa predviđena su člankom 19. Okvirne uredbe IPA. Odstupanja od ovih pravila podliježu prethodnom odobrenju Komisije, u skladu s odredbama članka 19. stavka 6. spomenute Okvirne uredbe IPA.

POGLAVLJE VIII .– PROVEDBA PROGRAMA

Članak 49.
Odabir operacija od strane krajnjih korisnika koji nisu nacionalna javna tijela

1. Temeljem članka 158. Provedbene uredbe IPA, sve operacije koje nisu veliki projekti i koje provode krajnji korisnici koji nisu nacionalna javna tijela odabiru se putem poziva na dostavu prijedloga projekata. Kriterije za odabir priprema operativna struktura i oni se objavljuju zajedno s pozivom na dostavu prijedloga projekata.

2. Operativna struktura uspostavlja odbor za odabir za svaki poziv na dostavu prijedloga projekata, koji zatim analizira i bira prijedloge te preporuča rezultate operativnoj strukturi.

Operativna struktura donosi odluku o tome hoće li odobriti rezultate postupka odabira uz obrazloženje odluke.

Sastav odbora za odabir i način rada definirani su u Dodatku XI. ovog Sporazuma.

Članak 50.
Opća načela za odabir operacija

1. Sljedeće skupine ili kategorije operacija mogu biti odabrane i bez poziva na dostavu prijedloga projekata, pod uvjetom da Sektorski nadzorni odbor bude prethodno obaviješten i da službe Komisije daju svoju suglasnost:

a) operacije koje su pokrenula ili pokrenula i provela nacionalna javna tijela odnosno:

- državne strukture koje čine dio središnje vladine strukture;
- središnje vladine agencije koje obavljaju funkcije javnog upravljanja;
- javna tijela ili subjekti osnovani temeljem javnog prava od strane države ili nekog od njezinih tijela, a koji nastupaju u ime države u odnosu na i u okviru svojih konkretnih područja nadležnosti i koji pokrivaju čitav teritorij države korisnice; i
- nacionalna ili međunarodna tijela iz javnog sektora ili tijela regulirana privatnim pravom s ovlaštenjem za pružanje javnih usluga na čitavom teritoriju države

korisnice, pod uvjetom da osiguraju odgovarajuća jamstva u odnosu na vrstu svojeg ovlaštenja;

b) operacije koje provode nacionalna javna tijela kojima se sufinanciraju postojeće nacionalne mjere, pod uvjetom da se u potpunosti dokaže "dodanost";

c) operacije odabrane i pripremljene za provedbu prije stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju, a kako bi se omogućio raniji početak provedbe programa.

2. Veliki projekti sadržani u nekonačnom popisu velikih projekata Operativnog programa koji je odobrila Komisija ili prema naknadnom prijedlogu operativne strukture i temeljem odluke Komisije mogu biti također odabrani bez poziva na dostavu prijedloga projekata.

3. Operacije koje ne spadaju pod opseg stavaka 1. i 2. ovog članka, i kada je to potrebno u slučaju širokog kruga potencijalnih primatelja, te uzevši u obzir načelo razmjernosti iz članka 2. stavak 2. ovog Sporazuma, bit će odabrane pomoću poziva na dostavu prijedloga projekata. Pozivi na dostavu prijedloga projekata moraju biti organizirani na način da omogućavaju pripremu stalne zalihe operacija koje se mogu provoditi kroz životni vijek programa i koje u cijelosti mogu apsorbirati raspoloživa sredstva. Sukladno tome, operativna struktura organizirat će vremenski raspored poziva na dostavu prijedloga projekata u skladu s operativnim potrebama i potrebama financijskog upravljanja programom.

4. Postupci za odabir moraju biti u skladu s načelima transparentnosti, jednakog postupanja i nediskriminacije. Tim se načelima sprječava sukob interesa, te osigurava uključivanje dionika i pristup javnosti informacijama.

5. Temeljem članka 167. stavka 4. točke a) Provedbene uredbe IPA, Sektorski nadzorni odbor razmatra i odobrava opće kriterije za odabir operacija u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju i odobrava reviziju tih kriterija u skladu s potrebama programiranja.

6. Operativna struktura osigurava da se operacije odabiru za financiranje i da se odobravaju u skladu s kriterijima i mehanizmima koji se primjenjuju na program i da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima.

7. Ukoliko je to potrebno, operativnoj strukturi pomaže odbor za odabir sukladno članku 49. stavku 2. ovog Sporazuma o financiranju, čija se uloga sastoji od savjetovanja operativne strukture u odabiru operacija. Međutim, konačnu odluku o odobrenju operacija donosi operativna struktura, uz savjetovanje sa službama Komisije.

Članak 51.
Prihvatljive radnje i korisnici

1. Korisnik je dužan osigurati da sve radnje odabrane za financiranje u okviru programa doprinose ostvarenju očekivanih ishoda i rezultata za svaku mjeru.

2. U razmatranje se uzimaju samo oni krajnji korisnici ili kategorije ili skupine koji su izričito utvrđeni za svaku mjeru programa. Financiranje operacija krajnjih korisnika koji nisu izričito predviđeni za svaku mjeru programa treba razmotriti tek nakon prethodnih savjetovanja i odobrenja od strane službi Komisije.

3. Svaka operacija koja se financira u okviru programa mora biti uređena sporazumom između operativne strukture i krajnjeg primatelja pomoći.

Članak 52.
Identifikacijski list operacije

1. Operativna struktura dužna je pripremiti identifikacijsku listu operacije za svaku operaciju odabranu za sufinanciranje od strane Zajednice u okviru programa.

2. Identifikacijski list operacije mora, između ostalog, sadržavati sljedeće elemente:

identifikacija operacije i organizacije odgovorne za njezinu provedbu;

kratak opis operacije i dokaz usklađenosti s programom;

provedbene aranžmane, rizike i pretpostavke;

očekivani ishod, rezultati i učinak, što uključuje doprinose horizontalnim temama;

poveznice s ostalim IPA programima;

financijske dogovore i očekivani proračun, i

postupke predviđene za ponude i ugovore.

Obrazac identifikacijskog lista operacije nalazi se u Dodatku X.

3. Operativna struktura dužna je u informativne svrhe Komisiji predati predložak identifikacijskog lista operacije.

4. U slučaju infrastrukturnih projekata koji spadaju pod definiciju velikih projekata, u skladu sa člankom 53. ovog Sporazuma, ili kada je to opravdano s obzirom na prirodu projekta, uvjeti iz ovog članka bit će zadovoljeni pripremom prijavnih obrazaca u skladu s predlošcima iz Dodatka VIII. ovog Sporazuma ili, u slučaju projekata koji ne spadaju u područje prometa ili zaštite okoliša, kako može biti navedeno od strane Europske Komisije.

POGLAVLJE IX. – VELIKI PROJEKTI

Članak 53.
Posebna pravila

Sukladno članku 157. Provedbene uredbe IPA, veliki projekt sastoji se od niza radova, aktivnosti ili usluga i namijenjen je, sam po sebi, ostvarivanju strogo određenog i nedjeljivog zadatka precizne gospodarske ili tehničke prirode koji ima jasno određene ciljeve i čiji ukupan trošak prelazi 10 milijuna eura.

Članak 54.
Prijave za velike projekte

1. Operativna struktura dostavlja velike projekte na odobrenje Komisiji. U odluci o odobrenju projekta navodi se fizički cilj i prihvatljivi izdaci na koje se primjenjuje stopa sufinanciranja za taj prioritet. Nakon nje slijedi dvostrani sporazum sa državom korisnicom u kojem se propisuju ti elementi i zahtjevi specifični za projekt.

2. Sukladno članku 157. Provedbene uredbe IPA, prilikom dostave prijave za financiranje velikog projekta potrebno je predati minimalno sljedeće informacije:

a.) informacije o tijelu nadležnom za provedbu;

b.) informacije o prirodi ulaganja i opis njegovog financijskog opsega i lokacije;

c.) rezultate studija o izvedivosti;

d.) raspored provedbe projekta;

e.) procjenu općeg socijalno-ekonomskog učinka projekta na temelju analize troškova i koristi, uključujući ocjenu rizika i ocjenu očekivanog učinka na predmetni sektor, na temelju socijalno-ekonomske situacije u državi korisnici i socijalno-ekonomskog učinka na tu regiju u slučajevima kada operacija uključuje prijenos aktivnosti iz regije u državu članicu. Metodologija odabrana za analizu mora biti u skladu s *"Vodičem za izradu analize troškova i koristi velikih projekata"("Guide to Cost Benefit Analysis of Major Projects")*, kao i *"Smjernicama za metodologiju izrade analize troškova i koristi, Radni dokument br. 4"("Guidance on the Methodology for Carrying out Cost-Benefit Analysis, Working Document N° 4"*), koje je objavila Opća uprava za regionalnu politiku, kako su povremeno izmijenjene i dopunjene;

f.) ocjenu učinka na okoliš, koja se mora izvršiti u skladu s Direktivom 85/337/EEZ, i koja mora sadržavati rezultate iscrpnog postupka javnih konzultacija. Netehnički sažetak zaključaka tijela koji je pregledao ocjenu učinka na okoliš mora se nalaziti u prilogu prijave projekta;

g.) plan financiranja u kojem su prikazani očekivani ukupni financijski doprinosi i planirani doprinosi, te drugi oblici financiranja Zajednice i vanjskog financiranja. Plan financiranja potkrjepljuje potreban doprinos nepovratnih sredstava iz programa IPA kroz analizu financijske održivosti.

3. Prijave za financiranje velikih projekata podnose se Komisiji na prijavnom obrascu za veliki projekt (vidi Dodatak VIII.) za odgovarajući sektor. Uz podatke iz stavka 2., potrebno je također pružiti i sve dodatne podatke koji su zahtijevaju u standardnom prijavnom obrascu za projekt.

Članak 55.
Dvostrani sporazum o projektu

Dvostrani sporazumi o velikim projektima koji se spominju u stavku 1. članka 54. moraju sadržavati najmanje sljedeće podatke:

a.) naziv projekta i CCI broj;

b.) podatke o lokaciji projekta;

c.) kratak opis projekta, raščlanjen, ako je potrebno, na pojedinačne komponente;

d.) podatke o tijelu nadležnom za projektnu prijavu, tijelu nadležnom za provedbu, naručitelju i krajnjem primatelju;

e.) podatke o međunarodnim financijskim ustanovama ili drugim donatorima uključenima u projekt;

f.) konkretne ciljeve projekta;

g.) sažetak glavnih rezultata analize gospodarskih i socijalnih troškova i koristi;

h.) sažetak financijske analize;

i.) sažetak glavnih nalaza ocjene utjecaja na okoliš;

j.) ukupna očekivana vrijednost projekta, kao i indikativna raščlamba vrijednosti svakog pojedinačnog elementa projekta;

k.) očekivani ukupni prihvatljivi i neprihvatljivi projektni troškovi, ukupni javni rashodi u smislu članka 17. stavak 2. ovog Sporazuma, financijski doprinos Zajednice i stopa sufinanciranja primjenjiva na ukupne prihvatljive rashode;

l.) specifične uvjete vezane za projekt;

m.) okvirni raspored nabave iz kojeg su vidljive konkretne vrste i očekivane vrijednosti ugovora koji će biti predmet nadmetanja i, u slučaju paralelnog sufinanciranja s međunarodnim financijskim ustanovama, podatke o ugovoru koji će financirati međunarodne financijske ustanove, kao i naznaku datuma početka nadmetanja;

n.) okvirni raspored provedbe;

o.) nekonačan popis ključnih pokazatelja koji će se koristiti za dokazivanje ostvarivanja ciljeva projekta;

p.) datum od kojeg je izdatak prihvatljiv.

Predložak dvostranog sporazuma o projektu nalazi se u Dodatku IX.

Članak 56.
Modifikacije velikih projekata

Izmjene odobrenih velikih projekata podložne su ograničenjima i uvjetima predviđenim u dvostranom sporazumu o projektu.

POGLAVLJE X. – FINANCIJSKI INŽENJERING

Članak 57.
Instrumenti financijskog inženjeringa

1. Temeljem članka 159. Provedbene uredbe IPA, doprinosom Zajednice u okviru programa mogu se financirati izdaci vezani uz operaciju koja obuhvaća doprinose za potporu instrumentima financijskog inženjeringa za poduzetnike, kao što su fondovi za poduzetnički kapital, jamstveni fondovi i fondovi za zajmove. U kontekstu programa, takvi fondovi mogu financirati samo male i srednje poduzetnike, uključujući mikro poduzetništvo sukladno definiciji iz Preporuke Komisije 2003/361/EZ[16].

2. U svrhu programa:

a.) fondovi za poduzetnički kapital jesu instrumenti za ulaganja osnovani izričito u svrhu osiguranja dioničkog ili drugih oblika rizičnog kapitala za male i srednje poduzetnike;

b.) fondovi za zajmove jesu instrumenti za ulaganja osnovani izričito u svrhu davanja zajmova malim i srednjim poduzetnicima;

c.) jamstveni fondovi jesu financijski instrumenti koji služe kao jamstvo za poduzetnički kapital, fondove za zajmove i ostale sheme financiranja rizika za male i srednje poduzetnike od gubitaka koji proizlaze iz ulaganja u male i srednje poduzetnike;

d.) jamstveni fondovi također mogu poslužiti kao jamstvo za zajmove koje su mali i srednji poduzetnici dobili od financijskih ustanova prema prevladavajućim uvjetima na tržištu.

3. Instrumentima financijskog inženjeringa koji su sufinancirani kroz program ulaže se samo u malo i srednje poduzetništvo, uključujući i mikro poduzetništvo. Ulaganja se mogu izvršiti samo kod osnivanja, u ranim fazama, što uključuje sjemenski kapital, ili kod proširenja poduzeća, i samo za djelatnosti koje upravitelji instrumentima financijskog inženjeringa smatraju potencijalno gospodarski održivima. Njima se ne smije ulagati u poduzetnike u poteškoćama u

[16] SL L 124, 20.5.2003., str. 36.

smislu Smjernica Zajednice o državnim potporama za spašavanje i preustroj poduzetnika u poteškoćama[17].

Članak 58.
Doprinos iz programa

1. Doprinos programa za fondove može biti u obliku:

a.) sudjelovanja u postojećim fondovima ili osnivanja novih fondova koji dobivaju potpunu ili djelomičnu potporu nacionalnih ili regionalnih javnih ili privatnih ustanova, međunarodnih financijskih ustanova ili ostalih dvostranih donatora;

b.) sudjelovanja u zajedničkim fondovima koji dobivaju javnu potporu, a u koje su upisani mali i srednji poduzetnici ili u komercijalno vođenim fondovima koje su osnovali privatni partneri; ili

c.) kombinacije oba oblika.

2. Temeljem članka 159. Provedbene uredbe IPA, prema doprinosima iz programa za fondove za poduzetnički kapital, zajmove i jamstvene fondove postupa se kao prema stvarno plaćenim izdacima i mogu se uključiti u izvješća o izdacima temeljem članka 66. ovog Sporazuma, koja pokrivaju razdoblje u kojem su doprinosi nastali.

Članak 59.
Opći zahtjevi

1. Kada se sredstva sufinanciranja Zajednice koriste za financiranje operacija čiji su sastavni dio instrumenti financijskog inženjeringa, poslovni plan podnose sufinancirajući partneri ili dioničari ili pak uredno ovlašteni predstavnici. U poslovnom planu potrebno je naznačiti barem sljedeće:

a.) ciljano tržište poduzeća te kriterije i opće uvjete za financiranje;

b.) operativni proračun instrumenta financijskog inženjeringa;

c.) vlasništvo nad instrumentom financijskog inženjeringa;

d.) sufinancirajuće partnere ili dioničare;

e.) interne akte instrumenta financijskog inženjeringa;

f.) odredbe o stručnosti, kompetentnosti i neovisnosti uprave;

g.) opravdanje za i namjenu doprinosa iz sredstava sufinanciranja Zajednice;

h.) politiku vezanu za povlačenje instrumenta financijskog inženjeringa iz ulaganja u poduzetništvo;

i.) odredbe o zatvaranju instrumenta financijskog inženjeringa, što uključuje ponovno korištenje sredstava koji su se vratili instrumentu financijskog inženjeringa od ulaganja ili ono što preostaje nakon realizacije svih jamstava, koji se mogu pripisati doprinosu iz Operativnog programa.

2. Poslovni plan ocjenjuje i njegovu provedbu nadzire operativna struktura, ili je to u okviru odgovornosti operativne strukture.

3. Kod ocjene gospodarske održivosti djelatnosti ulaganja instrumenata financijskog inženjeringa moraju se uzeti u obzir svi izvori prihoda uključenih poduzetnika.

[17] SL C244, 1.10.2004., str.2.

4. Instrumenti financijskog inženjeringa ustrojavaju se kao neovisni pravni subjekti koji su regulirani sporazumima između sufinancirajućih partnera ili dioničara ili kao zasebni odjel financiranja unutar financijske ustanove.

5. Kada se instrument financijskog inženjeringa osniva unutar financijske ustanove, ustrojava se kao zaseban odjel financiranja i podliježe konkretnim provedbenim pravilima unutar financijske ustanove, kojima se posebice predviđa, da je potrebno imati odvojene račune koji razlikuju nova sredstva uložena u instrument financijskog inženjeringa, uključujući ona koja su doprinos Operativnog programa, od prvotno raspoloživih sredstava u ustanovi.

6. Komisija ne može postati sufinancirajući partner ili dioničar u instrumentima financijskog inženjeringa.

7. Troškovi upravljanja ne smiju premašiti niti jedan od sljedećih najvećih dopustivih iznosa, ovisno o tome koji je najniži:

3% uplaćenog kapitala prema godišnjem prosjeku za trajanja operacije, osim ako nakon konkurentne ponude postane potreban veći postotak;

10% ukupnog doprinosa Zajednica za operaciju, što uključuje ulagački kapital i troškove upravljanja.

8. Uvjeti za doprinose iz Operativnih programa u instrumente financijskog inženjeringa propisuju se u sporazumu o financiranju koji zaključuju valjano ovlašteni predstavnik instrumenta financijskog inženjeringa i operativna struktura.

9. Sporazum o financiranju iz stavka 8. uključuje obvezno:

a.) investicijsku strategiju i planiranje;

b.) nadzor provedbe sukladno primjenjivim pravilima;

c.) politiku vezanu za povlačenje doprinosa Operativnog programa iz instrumenta financijskog inženjeringa;

d.) odredbe o zatvaranju instrumenta financijskog inženjeringa, što uključuje ponovno korištenje sredstava koja su se vratila instrumentu financijskog inženjeringa od ulaganja ili ono što preostaje nakon realizacije svih jamstava, koja se mogu pripisati doprinosu iz Operativnog programa.

10. Korisnik će poduzeti sve potrebne mjere kako bi u najvećoj mogućoj mjeri umanjio narušavanje tržišnog natjecanja na tržištima poduzetničkog kapitala ili zajmova.

11. Povrat od ulaganja i zajmova za dioničarski kapital, umanjeno za razmjeran udio troškova upravljanja i poticaja za izvedbu, moguće je podijeliti, po mogućnosti, ulagačima koji rade po načelu investitora u domaćem gospodarstvu do razine naknade koju propisuju interni akti instrumenata financijskog inženjeringa, a zatim se razmjerno raspodjeljuju svim sufinancirajućim partnerima ili dioničarima.

Članak 60.
Zatvaranje operacije

1. Kod zatvaranja fonda ili djelomičnog ili konačnog zatvaranja programa, ovisno o tome što nastupi ranije, prihvatljivi izdaci u svrhu programa uključuju ukupni dio doprinosa programa u fond koji je učinkovito iskorišten za:

a.) plaćanja za ulaganja u mala i srednja poduzeća iz svakog od fondova iz članaka 57. i 58. ovog Sporazuma;

b.) pružena jamstva, što uključuje iznose izdvojene kao jamstva od strane jamstvenih fondova; i

c.) prihvatljive troškove upravljanja.

Stopa sufinanciranja predviđena konkretnom mjerom i operacijom primjenjuje se razmjerno na doprinos programa za prihvatljive izdatke plaćene od strane korisnika.

2. Dio doprinosa programa fondu koji nije iskorišten u svrhe iz stavka 1. vraća se programu. Pripadajuće izvješće o izdacima ispravlja se na odgovarajući način.

3. Kamate s osnova plaćanja iz programa u fondove, sukladno definiciji iz članka 57. ovog Sporazuma, prirastaju u korist doprinosa programa koji će se uzeti u obzir kod zatvaranja operacije ili djelomičnog ili konačnog zatvaranja programa.

4. Sredstva vraćena operaciji iz ulaganja fondova sukladno definiciji iz članka 57. ovog Sporazuma ili ono što preostaje nakon što su realizirana sva jamstva, a koja se mogu pripisati doprinosu Zajednice operaciji, prirastat će u korist nacionalnog javnog doprinosa operaciji i koristit će se isključivo u korist malih i srednjih poduzetnika.

POGLAVLJE XI. – FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Članak 61.
Transparentnost u računovodstvu i izvješćivanju

Korisnik je dužan osigurati da za operaciju na koju se odnosi program sva javna ili privatna tijela uključena u upravljanje i provedbu operacija održavaju zasebni računovodstveni sustav ili odgovarajuću računovodstvenu kodifikaciju za sve pripadajuće transakcije, što omogućava verifikaciju izdataka od strane Zajednice i od strane nacionalnih kontrolnih tijela. Također moraju osigurati da svi izdaci budu ispravno pripisani pripadajućoj operaciji ili projektu.

Članak 62.
Bankovni račun

1. Sukladno članku 5. Dodatka A Okvirnog sporazuma, sva plaćanja od strane Komisije bit će izvršena na kamatni devizni račun u eurima koji otvara Nacionalni fond u financijskoj ili blagajničkoj ustanovi, u ime Korisnika, a u nadležnosti Nacionalnog fonda.

2. Čelnik Nacionalnog fonda obavijestit će Komisiju o računu koji će se koristiti za primanje uplata od Komisije u okviru programa ne kasnije od 15 dana nakon potpisivanja Sporazuma o financiranju.

3. Račun će se koristiti isključivo za transakcije povezane s programom koji je pokriven ovim Sporazumom.

4. Jedino tijelo ovlašteno za podnošenje zahtjeva za isplatu sredstava Komisiji i davanje ovlasti za prijenos sredstava s ovog računa operativnoj strukturi ili nekom drugom krajnjem korisniku kojeg je odredila operativna struktura, jest čelnik Nacionalnog fonda.

5. U slučaju obustave ili povlačenja akreditacije nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda ili operativne strukture, i u slučaju povlačenja ili obustave prijenosa ovlasti za upravljanje od strane Komisije, račun se blokira i Komisija prestaje s doznakama sredstava Korisniku. U tom slučaju, a do uspostave akreditacije, niti jedno plaćanje s ovog računa neće se smatrati prihvatljivim za financiranje od strane Zajednice.

Članak 63.
Plaćanja od strane Komisije

1. Uvjete za sufinanciranje od strane Zajednice ispunjava samo pomoć u okviru programa koji je odobren u skladu s odredbama Sporazuma o financiranju.

2. Sukladno odredbama članaka 40. i 160. Provedbene uredbe IPA, sljedeće odredbe primjenjuju se na plaćanja od strane Komisije u okviru programa:

a.) plaćanje doprinosa Zajednice od strane Komisije ostvaruje se u okvirima dostupnih sredstava i sukladno Financijskom planu na razini prioritetne osi;

b.) plaćanja imaju oblik predfinanciranja, plaćanja tijekom provedbe i konačnih isplata;

c.) do 28. veljače svake godine, Korisnik šalje Komisiji predviđanja o svojim vjerojatnim zahtjevima za plaćanje za predmetnu financijsku godinu i za sljedeću financijsku godinu, u odnosu na program. Ako je potrebno, službe Komisije mogu zatražiti ažuriranje predviđanja;

d.) razmjena informacija vezano uz financijske transakcije između Komisije i nacionalnih tijela i struktura u odnosu na program obavlja se, gdje je prikladno, elektronički kroz "SFC sustav" kojim upravlja Komisija. Sve dok "SFC sustav" ne bude u potpunosti dostupan Korisniku, informacije o financijskim transakcijama mogu se prenositi elektronički kroz uobičajene datoteke za obradu teksta i podataka, zajedno s potpisanim izvornicima u papirnatom obliku u skladu s obrascem iz Dodataka II. i XVI.;

e.) ukupan iznos predfinanciranja i plaćanja tijekom provedbe ne smije prijeći 90% doprinosa Zajednice koji su navedeni u financijskoj tablici iz Dodatka I.;

f.) kada se postigne gornja granica iz podstavka e), nacionalni dužnosnik za ovjeravanje nastavlja dostavljati Komisiji sva ovjerena izvješća o izdacima te informacije o vraćenim sredstvima;

g.) iznosi navedeni u ovjerenim izvješćima o izdacima, u zahtjevima za plaćanjem i u izdacima navedenim u izvješćima o provedbi, navode se u eurima. Korisnik pretvara iznose nastalih izdataka u nacionalnoj valuti u eure na temelju mjesečne stope za izračun eura sukladno članku 70. ovog Sporazuma;

h.) plaćanja Komisije prema Nacionalnom fondu izvršavaju se na devizni račun u eurima iz članka 62. ovog Sporazuma;

i.) ako je krajnji korisnik akreditiran za obavljanje financijskih transakcija za relevantni prioritet mjere, Korisnik je dužan osigurati da krajnji korisnici primaju ukupni iznos javnog doprinosa pravovremeno i u cijelosti. Ne obračunavaju se nikakve posebne naknade ili druge naknade s jednakim učinkom koje bi smanjile te iznose za krajnje korisnike. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, Nacionalni fond i operativna struktura dužni su osigurati pravovremenu obradu zahtjeva za plaćanjem od strane krajnjih korisnika (i od krajnjih korisnika prema primatelju pomoći);

j.) izdaci se mogu pokrivati financiranjem od strane Zajednice samo ako su nastali i ako ih je platio krajnji korisnik;

k.) izdaci koje plaća krajnji korisnik potvrđuju se ulaznim računima ili računovodstvenim dokumentima istovjetne dokazne vrijednosti ili drugim relevantnim dokumentima;

l.) izdatke mora ovjeriti nacionalni dužnosnik za ovjeravanje;

m.) izdaci prijavljeni za određeno razdoblje mogu sadržavati ispravke podataka u odnosu na prethodni zahtjev za plaćanjem. Ispravci moraju biti prijavljeni Komisiji.

Članak 64.
Predfinanciranje

1. Da bi Komisija odobrila zahtjev za plaćanjem koji se odnosi na predfinanciranje Nacionalnom fondu, potrebno je ispuniti sljedeće minimalne zahtjeve iz članka 42. stavka 1. Provedbene uredbe IPA:

a.) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvijestio je Komisiju o otvaranju predmetnog deviznog računa u eurima;

b.) akreditacije koje daje dužnosnik nadležan za akreditaciju i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje na snazi su, a valjan je i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije; i

c.) ovaj Sporazum stupio je na snagu.

2. Plaćanja vezana uz predfinanciranje predstavljanju 30% doprinosa Zajednice za prve tri godine programa. Ako je potrebno i ovisno o raspoloživim sredstvima u proračunu, predfinanciranje može biti u dva obroka.

U trenutku revizije programa predfinanciranje se može povećati do najviše 30% doprinosa Zajednice za tri posljednje godine.

3. Ukupan iznos koji se uplaćuje kao predfinanciranje vraća se Komisiji sa svim pripadajućim kamatama ako se u roku od 15 mjeseci od datuma kada je Komisija uplatila prvi iznos predfinanciranja ne pošalje nikakav zahtjev za plaćanjem za predmetni program. Takav povrat neće utjecati na doprinos Zajednice programu.

4. Ukupan iznos predfinanciranja pokriva se najkasnije prilikom zatvaranja programa. Za vrijeme trajanja programa, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje koristi predfinanciranje samo za plaćanje doprinosa Zajednice za izdatke koji su prihvatljivi za financiranje u skladu s ovim Sporazumom.

5. Iznos predfinanciranja može se iskoristiti za operacije predfinanciranja i za naknadu izdataka nastalih i prijavljenih od strane krajnjih korisnika, a koje je prihvatio Nacionalni fond.

Članak 65.
Vlasništvo na kamatama

Sve kamate prirasle na bilo kojem od deviznih računa u eurima za pojedine programe ostaju u vlasništvu Korisnika. Kamate se dodjeljuju isključivo odnosnom operativnom programu, a smatraju se sredstvom Korisnika u obliku nacionalnog javnog doprinosa programu. Kamate se prijavljuju Komisiji sa svakom izjavom o plaćanju i u trenutku konačnog zatvaranja Operativnog programa.

Članak 66.
Zahtjevi za plaćanje

1. U zahtjevima za plaćanje potrebno je potvrditi da su ispunjeni svi zahtjevi iz ovog članka i članka 67. ovog Sporazuma.

2. Zahtjevi za plaćanje sastavljaju se u skladu s obrascima iz Dodatka II. (plaćanja tijekom provedbe) i Dodatka XVI. (završno plaćanje).

3. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslat će Komisiji sa svakim zahtjevom za plaćanje sljedeće:

a.) uvjerenje o izdacima potpisano od strane nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, kojim se potvrđuje da su prijavljeni izdaci u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima i da su nastali u odnosu na operacije odabrane za financiranje u skladu s mjerodavnim kriterijima za program i da su u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima, i da je izvješće o izdacima točno, te da predstavlja rezultat pouzdanih računovodstvenih sustava i da ga se može potkrijepiti računima ili računovodstvenom dokumentacijom istovjetne dokazne vrijednosti;

b.) ovjereno izvješće o izdacima, pripremljeno po prioritetnim osima i mjerama;

c.) računalni popis operacija po mjerama i odgovarajućih izdataka, što uključuje doprinos temeljem Uredbe o programu IPA, nacionalne javne i, ukoliko je moguće, privatne doprinose;

d.) podatke o iznosima koji podliježu povratu nakon otkazivanja cijelog ili dijela doprinosa Zajednica za operaciju;

e.) opseg sredstava Zajednice na deviznom računu u eurima za komponentu na dan zadnjeg terećenja na koji se ovo izvješće odnosi i pripadajuće kamate;

f.) ostvarene prihode, izračunate u skladu sa člankom 18. ovog Sporazuma;

g.) ispravke izvršene u skladu sa člancima 67. stavak 4., 68. stavak 2. i 76. ovog Sporazuma.

4. Zahtjev za plaćanje ne može biti prihvaćen ako su plaćanja obustavljena sukladno članku 72. ovog Sporazuma.

5. Zahtjev za plaćanje koji ne ispunjava zahtjeve iz stavka 2. ovog članka i članka 67. ovog Sporazuma Komisija smatra neprihvatljivim i ne uzima se u obzir temeljem odredbi ovog Sporazuma.

Članak 67.
Plaćanja tijekom provedbe

1. Da bi službe Komisije odobrile zahtjev za plaćanje koji se odnosi na plaćanje tijekom provedbe, minimalni zahtjevi koje je potrebno ispuniti jesu sljedeći:

a.) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji zahtjev za plaćanjem, koji sadrži elemente iz članka 66. stavka 3. ovog Sporazuma;

b.) poštivane su gornje granice za pomoć Zajednice u okviru svake prioritetne osi, kako je predviđeno člankom 17. stavka 3. ovog Sporazuma;

c.) sektorska godišnja izvješća o provedbi kako je navedeno u članku 85. ovog Sporazuma, uključujući i ono zadnje, poslana su Komisiji;

d.) tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji, u skladu s prvom i drugom alinejom članka 29. stavka 2. točke b) Provedbene uredbe IPA, zadnje godišnje izvješće o reviziji i mišljenje o usklađenosti uspostavljenih sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima Provedbene uredbe IPA i ovog Sporazuma;

e.) na snazi su akreditacije koje dodjeljuje dužnosnik nadležan za akreditaciju i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, a ostaje valjan i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije.

2. Nacionalni fond će osigurati da se zahtjevi za plaćanje tijekom provedbe u okviru Operativnog programa pošalju Komisiji barem tri puta godišnje. Za realizaciju plaćanja od strane Komisije u određenoj godini, zahtjev za plaćanjem podnosi se ne kasnije od 31. listopada te godine.

3. U cilju ostvarivanja razine izdataka koja je potrebna da bi se izbjegla automatska obustava izdvajanja, zahtjevi za plaćanje mogu se predati do 31. prosinca svake godine, pod uvjetom da su uz njih priloženi odgovarajući dokazi o slanju Komisiji (kao što je poštanski žig ili drugi odgovarajući dokaz) do tog datuma. Plaćanje će biti izvršeno u skladu s rokovima iz članka 71. ovog Sporazuma.

4. Ako nije zadovoljen jedan ili više uvjeta kako je predviđeno u stavku 1., Korisnik, kada to od nje traži Komisija i u roku koji određuju službe Komisije, poduzima nužne korake za popravak situacije prije izvršenja plaćanja.

5. Ako se čini da se ne poštuju važeća pravila ili da se sredstva Zajednice koriste na neodgovarajući način, Komisija može smanjiti plaćanja tijekom provedbe Korisniku, privremeno prekinuti plaćanja ili obustaviti plaćanja, u skladu s odredbama članaka 71. i 72. ovog Sporazuma. U slučaju nastanka bilo koje od ovih situacija, službe Komisije obavještavaju Korisnika.

Članak 68.
Izračun plaćanja

1. Plaćanja se izračunavaju na temelju doprinosa Zajednice za financiranje predmetnih operacija do iznosa koji se dobiva primjenom stope sufinanciranja propisane za svaku prioritetnu os u Financijskom planu iz Dodatka I. na prihvatljive izdatke, podložno najvećem doprinosu Zajednice koji pripada svakoj prioritetnoj osi.

2. Iznosi koji proizlaze iz financijskih ispravaka izvršenih u skladu sa člankom 76. ovog Sporazuma, a koji se mogu ponovno iskoristiti za program, dodaju se ili odbijaju od iznosa doprinosa Zajednica u trenutku podnošenja sljedeće izjave.

3. Ne dovodeći u pitanje gornju granicu od 90% iz članka 63. stavka 2. točke e) ovog Sporazuma, kada ukupni zbroj izjava o izdacima premašuje ukupni programirani iznos za prioritetnu os, iznos koji se plaća zaokružuje se na programirani iznos za prioritetnu os koji je predviđen važećim financijskim planom. Izdaci isključeni kao rezultat zaokruživanja mogu se uzeti u obzir i u naknadnoj izjavi o izdacima, pod uvjetom da je Korisnik predao korigirani financijski plan i da ga je Komisija odobrila.

Članak 69.
Plaćanje završne bilance

1. Sukladno članku 166. stavku 3. točki b) Financijske uredbe, konačni rok za predaju izjava o izdacima Komisiji u okviru programa jest 31. prosinac 2018.

2. Minimalni zahtjevi da bi Komisija odobrila zahtjev za plaćanjem završne bilance jesu sljedeći:

a.) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji završni zahtjev za plaćanjem zajedno s elementima navedenim u članku 66. ovog Sporazuma;

b.) operativna struktura poslala je Komisiji sektorsko završno izvješće za Program, sukladno članku 102 ovog Sporazuma;

c.) tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji svoje mišljenje o završnom izvješću o izdacima, uz završno izvješće o aktivnostima, u skladu sa stavkom 7. točkom c) Dodatka A Okvirnog sporazuma;

d.) akreditacije koje su predali dužnosnik zadužen za akreditaciju i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje jesu na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije, i dalje vrijedi.

3. Komisija je dužna obavijestiti Korisnika o svojim zaključcima o sadržaju mišljenja tijela nadležnog za reviziju iz stavka 2. točka c) gore. Mišljenje će se smatrati prihvaćenim od strane Komisije ako Komisija u roku od pet mjeseci od dana primitka nije podnijela svoje primjedbe.

4. Uz zahtjeve iz stavka 2., primjenjuju se i odredbe članka 67. ovog Sporazuma.

5. Korisnik će osigurati da se u potpunosti poštuju zahtjevi vezani za čuvanje dokumentacije, sukladno članku 104. ovog Sporazuma. U tom smislu, Korisnik će osmisliti sustav koji dopušta praćenje zahtjeva vezanih za čuvanje dokumentacije, odrediti nadležno tijelo i obavijestiti Komisiju o praktičnim dogovorima vezanim za prijenos nadležnosti na spomenuto tijelo.

Članak 70.
Tečajna stopa

Konverzija između eura i nacionalne valute ili neke druge valute izvršava se pomoću mjesečne knjigovodstvene tečajne stope za euro. Mjesečna knjigovodstvena tečajna stopa jest tečajna stopa koju objavljuje Komisija na svojoj internetskoj stranici http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/ za mjesec u kojem je izdatak registriran u računima operativne strukture ili, u slučaju povrata, za mjesec u kojem dolazi do povrata. U slučaju da stopa za neki mjesec nije objavljena, primjenjuje se stopa za najbliži prethodni mjesec koja je objavljena.

Članak 71.
Rokovi za plaćanje i privremeni prekid plaćanja

1. Ovisno o raspoloživosti financijskih sredstava, Komisija će izvršiti plaćanje za vrijeme provedbe ne kasnije od dva mjeseca nakon što Komisija registrira zahtjev za plaćanjem koji ispunjava sve uvjete iz članaka 66. i 67. ovog Sporazuma, osim ako je stavkom 3. predviđeno drugačije.

2. Uzimajući u obzir da su iznosi u odnosu na koje se traži plaćanje za vrijeme provedbe predfinancirani u skladu sa člankom 64. ovog Sporazuma, plaćanja izvršena kroz duža vremenska razdoblja ne podliježu plaćanju kamata.

3. Službenik ovlašten od strane Komisije može privremeno prekinuti rok za plaćanje iz stavka 1., u smislu Financijske uredbe ako:

a.) u izvješću nacionalnog tijela nadležnog za reviziju ili revizijskog tijela Zajednice postoje dokazi koji ukazuju na značajne nedostatke u funkcioniranju sustava upravljanja i kontrole; ili

b.) dužnosnik ovlašten od strane Komisije mora obaviti dodatne provjere na temelju informacija koje je saznao, a koje ukazuju da je izdatak iz ovjerenog izvješća o izdacima povezan s težom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili

c.) potrebna su pojašnjenja u vezi s informacijama iz izvješća o izdacima.

Nacionalni IPA koordinator i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje moraju biti odmah obaviješteni o razlozima za privremeni prekid. Privremeni prekid prestaje čim Korisnik poduzme mjere potrebne za otklanjanje nedostatka, nepravilnosti ili nejasnoće.

Članak 72.
Obustava plaćanja

1. Bez obzira na članak 71., Komisija može obustaviti sva ili dio plaćanja u slučaju nastanka jedne od sljedećih situacija:

a.) postoji ozbiljan nedostatak u sustavu upravljanja i kontrole nad programom što utječe na pouzdanost postupka za ovjeravanje plaćanja i za koji nisu poduzete korektivne mjere; ili

b.) izdaci u ovjerenom izvješću o izdacima povezani su s težom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili

c.) potrebna su pojašnjenja u vezi s informacijama sadržanim u izjavi o izdacima;

2. Uz one iz stavka 1., sljedeće situacije mogu također dovesti do obustave plaćanja od strane Komisije:

a.) akreditacije dužnosnika nadležnog za akreditaciju i/ili nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje ukinute su ili poništene;

b.) odluka Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje ukinuta je ili poništena;

c.) najnovija godišnja revizijska izvješća o aktivnostima i revizijska mišljenja nisu poslana Komisiji sukladno članku 18. Okvirnog sporazuma;

d.) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje nije poslao Komisiji godišnju izjavu o jamstvu iz članka 17. Okvirnog sporazuma, što uključuje i najnoviju izjavu koju je potrebno predati.

3. Korisnik ima priliku dostaviti svoje mišljenje u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija odluči o obustavi u skladu sa stavcima 1. i 2. ovog članka.

4. Komisija prekida obustavu kada Korisnik poduzme nužne mjere za ispravak nedostatka, nepravilnosti ili nejasnoće iz stavaka 1. i 2. ovog članka.

5. Ako Korisnik nije poduzeo te mjere, Komisija može odlučiti ukinuti sve ili dio doprinosa Zajednice programu u skladu sa člankom 73. ovog Sporazuma.

Članak 73.
Financijske ispravke, povrat sredstava i ponovno korištenje doprinosa Zajednice

Odredbe Provedbene uredbe IPA odnosno članci 49. do 54. i članci 30. do 35. Okvirnog sporazuma, primjenjuju se u slučaju financijskih ispravaka, povrata sredstava u opći proračun Europske unije i ponovnog korištenja doprinosa Zajednice. Financijske ispravke moguće su i u slučaju prošlog nepoštivanja zahtjeva za prijenos ovlasti za upravljanje, naime kako je određeno člancima 15. do 17. Provedbene uredbe IPA.

Članak 74.
Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije i Europskog revizorskog suda

Odredbe članka 27. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na program i sve operacije i ugovore koji primaju financijska sredstva Zajednice u okviru programa koji je predmet ovog Sporazuma.

Članak 75.
Sprječavanje nepravilnosti i prijevare, mjere protiv korupcije

Odredbe članka 28. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na sve operacije, ugovore i nepovratna sredstva koji primaju financijska sredstva Zajednice u okviru programa koji je predmet ovog Sporazuma.

Članak 76.
Financijske prilagodbe

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji je u prvom stupnju ovlašten za ispitivanje nepravilnosti, izvršava financijske prilagodbe kada se u upravljanju i provedbi programa ili u operacijama ili ugovorima koji se financiraju u okviru programa uoči nepravilnost ili nemar, ukidajući cijeli ili dio doprinosa Zajednice predmetnim operacijama ili programu. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uzima u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak koji je pretrpio doprinos Zajednice.

Članak 77.
Povrat sredstava u slučaju nepravilnosti ili prijevare

Odredbe članka 29. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na program i sve operacije, ugovore i nepovratna sredstva koji primaju financijska sredstva Zajednice u okviru programa koji je predmet ovog Sporazuma.

POGLAVLJE XII. – SUSTAVI UPRAVLJANJA I KONTROLE

Članak 78.
Opća načela sustava upravljanja i kontrole

1. Sustavi upravljanja i kontrole za operativne programe Korisnika moraju sadržavati sljedeće:

a.) jasnu definiciju dužnosti predmetnih tijela vezano za upravljanje i kontrolu i raspodjelu dužnosti unutar svakog tijela;

b.) poštivanje načela raspodjele dužnosti i zadataka između i unutar takvih tijela;

c.) postupke za osiguravanje točnosti i pravilnosti izdataka prijavljenih u okviru prekograničnog programa;

d.) pouzdane sustave računovodstvenog, nadzornog i financijskog izvješćivanja koji će se u najvećoj mogućoj mjeri voditi u elektroničkom obliku;

e.) postupke revizije funkcioniranja sustava;

f.) sustave i postupke za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga;

g.) postupke prijavljivanja i nadzora nepravilnosti i postupke za povrat nepropisno plaćenih sredstava;

h.) pravilno izvršavanje mjera koje se sufinanciraju iz doprinosa Zajednice sukladno uvjetima Sporazuma o financiranju i uz obveze dodijeljene mjeri;

i.) u slučaju povjeravanja zadataka, izvješćivanje nadležnog tijela o izvedbi zadataka i korištenim sredstvima.

2. Korisnik je dužan osigurati da se sljedećim tijelima daju odgovarajuće smjernice o sustavima upravljanja i kontrole koji su potrebni da bi se osiguralo zdravo financijsko upravljanje s pomoći IPA sukladno opće prihvaćenim načelima i standardima:

- tijelima nadležnima za odabir operacija u skladu s utvrđenim kriterijima za odabir;
- tijelima nadležnima za javnu nabavu, ugovore i nepovratna sredstva;
- tijelima nadležnima za provedbu operacija i projekata koji će se izvršavati u skladu s uvjetima i ciljevima odluka o financiranju;
- vlastima ili tijelima ili pojedincima odgovornima za ovjeravanje izvješća o izdacima u odnosu na koje se traži plaćanje temeljem IPA;
- tijelima nadležnima za opće upravljanje i koordinaciju operacija u okviru programa IPA identificiranima u članku 25. ovog Sporazuma.

3. Službe Komisije i Korisnik surađivat će na koordinaciji revizijskih strategija i planova, metoda i provedbe, a kako bi se izvukla najveća moguća korist iz izvršenih radnji. Razmjenjivat će rezultate izvršenih provjera.

Najmanje jednom godišnje, izvršit će se provjera i evaluacija sljedećeg:

a.) rezultata provjera koje su izvršili Korisnik i Komisija ili Europski revizorski sud;

b.) primjedbi drugih nacionalnih kontrolnih tijela ili ustanova ili kontrolnih tijela ili ustanova Zajednice;

c.) financijskog učinka primijećenih nepravilnosti, koraka koji su poduzeti ili koji su još uvijek potrebni da bi se nepravilnosti otklonile i, kada je to potrebno, prilagodbi u sustavima upravljanja i kontrole.

4. Nakon gore spomenutog pregleda i evaluacija i ne dovodeći u pitanje mjere koje je Korisnik odmah poduzeo, službe Komisije mogu dati svoje primjedbe o sustavima upravljanja i kontrole, a posebno o financijskom učinku primijećenih nepravilnosti. Nacionalni IPA koordinator i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje moraju biti obaviješteni o ovim primjedbama. Uz primjedbe se prilaže, kada je to potrebno, zahtjev za korektivnim mjerama radi otklanjanja utvrđenog nedostatka u upravljanju i kontroli i ispravljanje utvrđenih, ali ne i ispravljenih nepravilnosti. Korisnik ima pravo dati svoj odgovor na primjedbe.

Članak 79.
Verifikacije upravljanja

1. Sustavi upravljanja i kontrole uključuju postupke za verifikaciju načina korištenja imovine koja pripada određenoj operaciji, kao i aktivnosti u okviru operacije odnosno da li se koristi u skladu s ciljevima programa, zatim za provjeru da li su prijavljeni izdaci uistinu nastali u skladu s primjenjivim pravilima, da li su robe i usluge isporučeni u skladu s odlukom o odobrenju i da li su zahtjevi za plaćanjem krajnjeg korisnika ispravni. Verifikacije pokrivaju administrativne, financijske, tehničke i fizičke vidove operacija, kao i one vezane za izvedbu, ovisno o slučaju.

2. Postupci iziskuju evidentiranje terenskih verifikacija. U evidenciji se navodi obavljeni posao, rezultati verifikacije i mjere koje su poduzete u odnosu na odstupanja. Ako fizičke ili administrativne verifikacije nisu iscrpne, već su obavljene na uzorku radova ili transakcija, u evidenciji će se navesti odabrani radovi ili transakcije i opisati način uzorkovanja.

3. U provjerama je potrebno utvrditi da li su problemi na koje se naišlo (a) jednokratne prirode, ili (b) sustavni, u kojem slučaju postoji rizik za ostale ili sve mjere koje obavljaju ista

provedbena tijela u državi korisnici. Također je potrebno identificirati uzroke navedenih situacija, daljnje preglede koji su eventualno potrebni i potrebne korektivne i preventivne radnje.

4. Službe Komisije mogu zatražiti od Korisnika da obavi terensku provjeru, da provjeri točnost jedne ili više operacija i zakonitost i pravilnost povezanih transakcija.

Članak 80.
Provjere koje provodi Komisija

1. Komisija će s osnova svoje odgovornosti za izvršenje proračuna Zajednice provjeriti ima li Korisnik uredno funkcionirajuće sustave upravljanja i kontrole, a čime se omogućava učinkovito i efikasno korištenje fondova Zajednice.

U tu svrhu, ne dovodeći u pitanje provjere koje obavlja Korisnik, zaposlenici ili službenici Komisije mogu izvršiti terenske provjere sustava upravljanja i kontrole i operacija koje financira IPA.

2. Službe Komisije pokušat će u najvećoj mogućoj mjeri osigurati da se provjere koje obavljaju izvršavaju na koordinirani način kako bi se izbjeglo ponavljanje provjera u odnosu na isti predmet kroz isto vremensko razdoblje. Korisnik i službe Komisije razmijenit će sve potrebne informacije o rezultatima izvršenih provjera.

3. Terenske provjere koje se obavljaju kako bi se zaštitili financijski interesi Zajednice od nepravilnosti mogu pripremati i provoditi službe Komisije ili Europski revizorski sud, u bliskoj suradnji s nadležnim tijelima države korisnice, a koja će biti na vrijeme obaviještena o predmetu i svrsi provjera kako bi mogla pružiti svu potrebnu pomoć.

4. Ako Korisnik želi, terenske provjere i inspekcije mogu se obavljati zajednički, uz prethodni pristanak nadležnog kontrolnog tijela EK.

5. Službenici Komisije moraju imati pristup, pod istim uvjetima kao nacionalni upravni inspektori i u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, svim informacijama i dokumentaciji o operacijama, a koji su potrebni za pravilno provođenje terenskih provjera i inspekcija. Oni se mogu poslužiti istim inspekcijskim alatima kao i nacionalni upravni inspektori, a to se posebno odnosi na umnožavanje odgovarajuće dokumentacije.

6. U izvršavanju terenskih provjera, službe Komisije mogu pozvati vanjske stručnjake i tijela, a za koje će biti odgovorne službe Komisije, za pružanje tehničke pomoći. Komisija će osigurati da spomenuti službenici i tijela podnesu jamstva u odnosu na vlastitu tehničku kompetentnost, neovisnost i poštivanje pravila o tajnosti podataka.

7. Korisnik će Komisiji staviti na raspolaganje sva odgovarajuća nacionalna kontrolna izvješća o programu i projektima.

8. Službe Komisije mogu također obavljati terenske provjere i inspekcije u odnosu na gospodarske subjekte. Kako bi se službama Komisije olakšalo obavljanje spomenutih provjera i inspekcija, gospodarski subjekti dužni su odobriti pristup svojim poslovnim prostorijama, zemljištu, prijevoznim sredstvima ili drugim područjima koja koriste u poslovne svrhe.

9. Ukoliko se neki gospodarski subjekt usprotivi terenskoj provjeri ili inspekciji, Korisnik će postupajući u skladu s nacionalnim pravilima pružiti pomoć službenicima Komisije kako bi im se omogućilo obavljanje njihove dužnosti u izvršavanju terenske provjere ili inspekcije. Korisnik je dužan poduzeti sve potrebne mjere u skladu s nacionalnim pravom.

10. Službe Komisije će što je prije moguće izvijestiti Korisnika o svakoj činjenici ili sumnji u odnosu na nepravilnost uočenu za vrijeme terenske provjere ili inspekcije.

Članak 81.
Provjere koje provodi Korisnik

1. Ne dovodeći u pitanje odgovornost Komisije za izvršenje proračuna Zajednice, Korisnik preuzima odgovornost za financijsku kontrolu projekata. U tu svrhu, mjere koje poduzima uključuju:

a.) verifikaciju ustroja i provedbe sustava upravljanja i kontrole kako bi se osiguralo da se sredstva Zajednice koriste učinkovito i ispravno;

b.) podnošenje Komisiji opisa ovih dogovora prije prijenosa ovlasti za upravljanje i uvijek kada se uvodi bitna promjena sustava upravljanja i kontrole;

c.) osiguranje da se operacijama i projektima upravlja u skladu sa svim primjenjivim pravilima Zajednice i da se sredstva koja su im stavljena na raspolaganje koriste u skladu s načelima zdravog financijskog upravljanja;

d.) ovjeravanje točnosti izjava o izdacima koja se podnose Komisije i jamstva da se zasnivaju na računovodstvenim sustavima koji se baziraju na provjerljivim dokaznim dokumentima;

e.) sprječavanje i otkrivanje nepravilnosti, obavješćivanje Komisije o nepravilnostima, u skladu s pravilima, i obavješćivanje Komisije o tijeku upravnih i sudskih postupaka;

f.) povrat iznosa koji su izgubljeni uslijed utvrđene nepravilnosti i, ako je potrebno, naplata zateznih kamata.

Članak 82.
Revizije uzorka operacija ili transakcija

1. Korisnik će organizirati revizije operacija i transakcija na odgovarajućim uzorcima, a čiji je cilj:

a.) verificirati učinkovitost sustava upravljanja i kontrole, i

b.) verificirati selektivno, na temelju analize rizika ili pomoću druge prikladne metodologije, izjave o izdacima na raznim razinama.

2. U slučaju odabira na temelju analize rizika, provjerom se mora uzeti u obzir sljedeće:

a.) potrebu za provjerom odgovarajuće mješavine vrsta i veličina projekata;

b.) faktore rizika koji su utvrđeni u nacionalnim provjerama ili provjerama od strane Komisije; i

c.) potrebu da se osigura zadovoljavajuća provjera različitih tipova tijela uključenih u upravljanje i provedbu projekata.

U slučaju neke druge prikladne metodologije, metodologiju je potrebno jasno opisati, te će provjere biti određene na temelju odnosne metodologije.

3. Putem provjera, Korisnik verificira sljedeće:

a.) praktičnu primjenu i učinkovitost sustava upravljanja i kontrole;

b.) izvršavanje operacija i projekata u skladu s uvjetima odluka o financiranju i ciljevima projekta;

c.) za odgovarajući broj računovodstvenih zapisa, prepisku o zapisima uz pripadajuću dokumentaciju koja se čuva u raznim tijelima, što uključuje Nacionalni fond;

d.) prisutnost dostatnog revizijskog traga;

e.) za odgovarajući broj izdataka, da su priroda i trenutak nastanka izdatka u skladu s kriterijima prihvatljivosti i da odgovaraju specifikacijama projekta i stvarno obavljenim radovima;

f.) da su stavljena na raspolaganje odgovarajuća nacionalna sredstva sufinanciranja, i

g.) da su operacije i projekti sufinanciranja provedeni u skladu s politikama Zajednice.

POGLAVLJE XIII. – NADZOR I EVALUACIJA

Članak 83.
Načela nadzora

1. Sukladno članku 59. Provedbene uredbe IPA, Sektorski nadzorni odbor osniva se kako bi pomogao Korisniku u realizaciji ciljeva programa. Na prvoj sjednici nakon stupanja na snagu Sporazuma o financiranju, Sektorski nadzorni odbor pregledava i odobrava odluke koje je donio Sektorski nadzorni odbor "u sjeni".

2. Sektorski nadzorni odbor mora se uvjeriti u djelotvornost i kvalitetu provedbe programa u cilju realizacije ciljeva programa.

3. Sektorski nadzorni odbor sastaje se barem dvaput godišnje na inicijativu Korisnika ili Komisije.

4. Sektorskim nadzornim odborom zajedno predsjedaju voditelj operativne strukture i predstavnik Komisije. O sastavu Sektorskog nadzornog odbora odluku donosi operativna struktura u dogovoru sa službama Komisije. Sektorski nadzorni odbor sastoji se od predstavnika Komisije, nacionalnog IPA koordinatora , strateškog koordinatora za komponente „Regionalni razvoj" i „Razvoj ljudskih potencijala" i operativne strukture programa. Kada je to potrebno, također uključuje predstavnike civilnog društva, socioekonomske partnere i nevladine organizacije aktivne u području zaštite okoliša. Predstavnik međunarodnih financijskih ustanova može sudjelovati u savjetodavnom svojstvu za one operativne programe za koje daje doprinos.

5. Sektorski nadzorni odbor priprema vlastiti poslovnik u skladu s mandatom koji određuju službe Komisije te unutar institucionalnog, pravnog i financijskog okvira odnosne države korisnice. Sektorski nadzorni odbor dužan je usvojiti poslovnik u dogovoru s operativnom strukturom i Nadzornim odborom za program IPA.

6. Sektorski nadzorni odbor podnosi izvješća Nadzornom odboru za program IPA. Nadzornom odboru za program IPA dužan je posebno dati informacije o sljedećem:

a.) napretku u provedbi programa, po prioritetnoj osi i, kada je to relevantno, po mjerama ili operacijama; to uključuje postignute rezultate, pokazatelje financijske provedbe i ostale faktore, a uspostavlja se s ciljem pregleda i poboljšanja provedbe programa;

b.) svim vidovima funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole koje je postavilo tijelo nadležno za reviziju, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili dužnosnik nadležan za akreditaciju.

7. Sektorski nadzorni odbor dužan je:

a.) razmotriti i odobriti opće kriterije za odabir operacija unutar šest mjeseci od stupanja na snagu Sporazuma o financiranju o programu i odobriti izmjenu kriterija u skladu s potrebama programiranja;

b.) na svakoj sjednici ispitati napredak prema realizaciji konkretnih ciljeva Operativnog programa na temelju dokumenata koje je predala operativna struktura;

c.) na svakoj sjednici pregledati rezultate provedbe, a posebno rezultate vezane za realizaciju ciljeva za svaku prioritetnu os i mjere i evaluacije za vrijeme provedbe; nadzor obavlja pozivanjem na konkretne pokazatelje;

d.) pregledati sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi prije slanja Komisiji i nacionalnom IPA koordinatoru ;

e.) biti informiran o godišnjem izvješću o reviziji iz članka 29. stavka 2. točke b) Provedbene uredbe IPA ili dijelu izvješća koji se odnosi na operativni program, i o primjedbama koje je Komisija eventualno dala nakon što je pregledala izvješće ili u odnosu na taj dio izvješća;

f.) pregledati prijedlog za izmjenu ili dopunu Sporazuma o financiranju programa i/ili sam program;

g.) biti informiran o revizijama koje se obavljaju i o mišljenju revizijskih tijela i EK u odnosu na provedbu programa;

h.) razmotriti i odobriti Komunikacijski akcijski plan iz članka 99. ovog Sporazuma, kao i naknadne izmjene plana; i

i.) predložiti povremene sastanke na tehničkoj razini, ako su potrebni.

8. Sektorski nadzorni odbor može operativnoj strukturi predložiti izmjenu ili ispitivanje programa čime bi se vjerojatno omogućila realizacija ciljeva programa ili poboljšanje upravljanja programom, uključujući financijsko upravljanje.

9. Sektorski nadzorni odbor može također dati prijedloge Komisiji i nacionalnom IPA koordinatoru, uz primjerak za nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, odluka o mjerama za ispravljanje kojima bi se osigurala realizacija ciljeva programa i poboljšala učinkovitost pružene pomoći.

Članak 84.
Evidencija o nadzoru

Operativna struktura vodit će evidenciju o nadzoru za svaku operaciju koja će se pripremati u skladu s predlošcima i smjernicama službi Komisije koji se smatraju potrebnim. Evidencija o nadzoru predaje se Sektorskom nadzornom odboru i predstavlja ključni dio Godišnjeg izvješća o provedbi, pripremljenog u skladu sa člankom 85.

Članak 85.
Sektorsko godišnje izvješće o provedbi

1. Operativna struktura dužna je predati sektorsko godišnje izvješće u odnosu na program Komisiji i nacionalnom IPA koordinatoru do 30. lipnja svake godine, a prvi put do 30. lipnja 2008.

2. Izvješća se šalju nacionalnom IPA koordinatoru, nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji, nakon što ih pregleda sektorski nadzorni odbor.

3. Sektorska izvješća uključuju sljedeće informacije:

a.) kvantitativan i kvalitativan napredak ostvaren u provedbi Operativnog programa, prioritetnih osi, mjera i, ako je primjenjivo, operacije ili skupine operacija u odnosu na njihove specifične, provjerljive ciljeve s kvantifikacijom, kada je to moguće, pomoću pokazatelja na odgovarajućoj razini;

b.) financijsku provedbu Operativnog programa navodeći za svaku prioritetnu os i mjeru:

ukupne izdatke koje plaćaju krajnji korisnici i koji su uključeni u zahtjeve za plaćanjem koje Nacionalni fond šalje Komisiji;

ukupne izdatke koji su stvarno nastali i plaćeni od strane Nacionalnog fonda s odgovarajućim javnim ili javnim i privatnim doprinosom; to je popraćeno formularima u elektroničkom obliku u kojima se navode operacije kako bi ih se moglo slijediti od proračunskog izdvajanja od strane Korisnika do konačnih isplata;

ukupne uplate zaprimljene od Komisije.

Ako je prikladno, financijska provedba može se predstaviti kroz glavna interventna područja i regije u kojima je pomoć koncentrirana.

c.) u informativne svrhe, indikativnu raščlambu alokacija na temelju Uredbe o programu IPA po kategorijama, u skladu s iscrpnim popisom iz Dodatka XIII. (za komponentu "Regionalni razvoj");

d.) korake koje je poduzela operativna struktura ili Sektorski nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provedbe, a posebno:

mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;

sažetak svih značajnih problema uočenih tijekom provedbe programa i poduzetih mjera;

način korištenja tehničke pomoći;

e.) informacije o aktivnostima informiranja i promidžbe programa;

f) ukoliko je potrebno, za komponentu „Regionalni razvoj“, napredak i financiranje velikih
projekata.

4. Sektorska izvješća smatraju se prihvatljivim ako sadrže sve prikladne informacije iz stavka 3. Službe Komisije o prihvatljivosti sektorskog godišnjeg izvješća izvješćuje nacionalnog IPA koordinatora i operativnu strukturu u roku od 10 radnih dana od dana primitka izvješća.

5. Nacionalni IPA koordinator i operativna struktura izvješćuju se i o mišljenju Komisije o sadržaju prihvatljivog sektorskog godišnjeg izvješća u roku od dva mjeseca od dana primitka tog izvješća.

6. Izvješću se prilaže evidencija o nadzoru pripremljena u skladu s predlošcima i smjernicama službi Komisije.

Članak 86.
Evaluacija tijekom provedbe

1. Tijekom razdoblja provedbe Korisnik provodi evaluacije povezane s nadzorom programa, posebno kada se za vrijeme nadzora programa uoče značajni odmaci od prvotno utvrđenih ciljeva ili kada budu podneseni prijedlozi za reviziju programa. Tijekom razdoblja provedbe programa provodi se barem jedna evaluacija. Rezultati evaluacije šalju se Sektorskom nadzornom odboru i Komisiji.

2. Evaluacije provode unutarnji ili vanjski stručnjaci ili tijela, funkcionalno neovisni o tijelima iz članka 21. Provedbene uredbe IPA. Rezultati se objavljuju sukladno mjerodavnim pravilima o pristupu dokumentaciji.

Članak 87.
Ex post evaluacija

Ex post evaluacije u nadležnosti su Komisije. Službe Komisije i nacionalni IPA koordinator odlučuju da li se ex post evaluacije moraju obavljati na razini programa ili za skupinu programa ili za IPA pomoć u cjelini.

POGLAVLJE XIV. – REVIZIJA

Članak 88.
Načela revizije

Revizija se provodi u skladu s Odjeljcima III., IV. i V. Okvirnog sporazuma i Glave VIII., Poglavlja I. Financijske uredbe. Provodi se u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.

Članak 89.
Tijelo nadležno za reviziju

1. Dužnosti i odgovornosti tijela nadležnog za reviziju su one iz Dodatka A Okvirnog sporazuma.

2. Kada reviziju iz članka 88. ovog Sporazuma provodi neko drugo tijelo, tijelo nadležno za reviziju osigurava da takva tijela uživaju nužnu funkcionalnu neovisnost.

3. Ako otkrivene slabosti u sustavima upravljanja ili kontrole ili uočena razina nepravilnosti izdataka ne dopuštaju davanje pozitivnog mišljenja za godišnje mišljenje iz članka 18., stavka 1., točke b) Okvirnog sporazuma, ili u završnoj izjavi iz stavka 1. točke c), tijelo nadležno za reviziju iznosi razloge i procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

Članak 90.
Revizijski trag

1. U skladu sa člankom 21. Okvirnog sporazuma, sustavom upravljanja i kontrole programa mora se osigurati dovoljno iscrpan revizijski trag.

2. U smislu ovog Sporazuma, revizijski trag smatra se odgovarajućim ako zadovoljava sljedeće kriterije:

a.) dopušta usklađivanje ukupnih iznosa potvrđenih Komisiji s iscrpnim računovodstvenim podacima i pratećom dokumentacijom koju na raznim upravnim razinama čuva operativna struktura i krajnji korisnici vezano uz operacije koje se sufinanciraju u okviru Operativnog programa;

b.) dopušta provjeru izdvajanja i prijenosa raspoloživih sredstava Zajednice i nacionalnih sredstava;

c.) dopušta provjeru ispravnosti informacija o provođenju programa u skladu s uvjetima Sporazuma o financiranju kojim se odobrava pomoć te ciljevima programa;

d.) dopušta provjeru primjene kriterija za odabir utvrđenih za Operativni program, i

e.) sadrži, u odnosu na svaku operaciju, već prema slučaju, tehničke specifikacije i plan financiranja, dokumente vezane uz odobrenje nepovratnih sredstava, dokumente vezane uz postupak javne nabave, izvješća o napretku i izvješća o provedenim provjerama i reviziji.

3. Indikativan opis zahtjeva vezanih za informacije u odnosu na dovoljno iscrpan revizijski trag nalazi se u Dodatku XIV.

4. Korisnik će se uvjeriti da je pažnja posvećena sljedećim pitanjima:

a) da postoje postupci koji osiguravaju da se dokumente koji su relevantni za konkretne stavke nastalih izdataka, izvršenih plaćanja, obavljenih radova i njihova provjera u vezi s programom, a koji su potrebni za dovoljno iscrpan revizijski trag, čuva u skladu sa zahtjevima iz Dodatka XIV.;

b) da postoje podaci o tijelu koje čuva dokumente, kao i o lokaciji; i

c) da su dokumenti na raspolaganju za inspekciju osobama i tijelima koji obično imaju pravo pregledavati takve dokumente.

5. Osobe i tijela iz stavka 4. točke c) jesu:

a) zaposlenici Nacionalnog fonda, operativna struktura i pojedinačna tijela koja obrađuju zahtjeve za plaćanjem;

b) službe koje provode reviziju sustava upravljanja i kontrole;

c) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje kao osoba odgovorna za ovjeravanje zahtjeva za plaćanje tijekom provedbe i konačnih isplata i osoba ili odjel koji izdaje izjave o zatvaranju mjera; i

d) ovlašteni dužnosnici iz nacionalnih ustanova za reviziju i revizijskih ustanova Zajednice.

Navedene osobe i tijela mogu zatražiti dostavu izvoda ili kopija dokumenata ili računovodstvene evidencije iz stavka 4.

Članak 91.
Revizija operacija

1. Revizija iz članka 88. ovog Sporazuma provodi se svakih dvanaest mjeseci od 1. listopada u godini u kojoj je donesen program na uzorku operacija koji se bira metodom koju utvrđuje ili odobrava tijelo nadležno za reviziju. Revizija se provodi na terenu na temelju dokumentacije i evidencije koju čuva korisnik.

2. Revizijom se provjerava ispunjavanje sljedećih uvjeta:

a.) operacija zadovoljava kriterije odabira za Operativni program i provodi se u skladu s odlukom o odobrenju i ispunjava sve primjenjive uvjete vezano uz njezinu funkcionalnost i uporabu ili ciljeve koje treba ostvariti;

b.) prijavljeni izdaci odgovaraju računovodstvenim podacima i pratećoj dokumentaciji koju čuva krajnji korisnik;

c.) izdaci koje prijavljuje korisnik u skladu su s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;

d.) javni doprinos plaćen je korisniku u skladu sa člankom 40. stavkom 9. Provedbene uredbe IPA.

3. Ako se čini da su uočeni problemi sustavne prirode i stoga predstavljaju rizik za druge operacije u okviru Operativnog programa, tijelo nadležno za reviziju osigurava provedbu daljnjih provjera, uključujući dodatnu reviziju ako je nužno, u svrhu utvrđivanja opsega takvih problema. Nadležna tijela poduzimaju nužne preventivne i korektivne radnje.

Članak 92.
Dokumenti koje podnosi tijelo nadležno za reviziju i praćenje

1. Godišnje izvješće o reviziji i godišnje mišljenje iz članka 29. stavka 2. točke b) Provedbene uredbe IPA zasnivaju se na revizijama sustava i revizijama operacija i pripremaju se u skladu s obrascima iz Dodatka C Okvirnog sporazuma.

2. Mišljenje o završnom izvješću o izdacima iz članka 29. stavka 2. točke b) Provedbene uredbe IPA temelji se na ukupnoj revizijskoj djelatnosti provedenoj od strane tijela nadležnog za reviziju ili u okviru nadležnosti navedenog tijela, a u skladu s godišnjim planom revizije. Mišljenje o završnom izvješću o izdacima sastavlja se u skladu s obrascem iz Dodatka E Okvirnog sporazuma.

3. Ako postoji ograničenje u opsegu ispitivanja ili uočena razina nepravilnosti izdataka ne dopušta davanje pozitivnog mišljenja za godišnje mišljenje iz stavka 1., ili u mišljenju o završnom izvješću o izdacima iz stavka 2., tijelo nadležno za reviziju iznosi razloge i procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

4. Nakon primitka izvješća i mišljenja tijela nadležnog za reviziju, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje:

a) odlučuje da li su potrebna poboljšanja u sustavima upravljanja i kontrole, bilježi odluke u tom smislu i osigurava pravovremenu provedbu poboljšanja;

b) provodi potrebne prilagodbe u zahtjevima za plaćanjem Komisiji.

5. Službe Komisije mogu odlučiti da će same poduzeti radnje praćenja kao odgovor na izvješća i mišljenja, primjerice kroz pokretanje postupka za financijske ispravke, ili mogu zatražiti od države korisnice da poduzme odgovarajuće korake, pri čemu o svojoj odluci obavještavaju nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i dužnosnika nadležnog za akreditaciju.

Članak 93.
Raspoloživost dokumenata

1. U svrhu ovog Sporazuma, Korisnik će osigurati da se na raspolaganju nalaze podaci o identitetu i lokaciji tijela koja čuvaju popratnu dokumentaciju u odnosu na izdatke i revizije, što uključuje sve dokumente potrebne za odgovarajući revizijski trag.

2. Korisnik će osigurati da se dokumenti iz stavka 1. stave na raspolaganje za inspekciju i da se izvodi ili preslike spomenutih dokumenata dostave osobama i tijelima koja imaju pravo na pristup istim, što uključuje barem ovlašteno osoblje Korisnika, Nacionalni fond, tijelo nadležno za reviziju i ovlaštene dužnosnike Zajednice i njihove ovlaštene predstavnike.

3. Barem sljedeće smatra se uobičajeno prihvaćenim nosačima podataka:

a.) fotokopije izvornih dokumenata;

b.) listove filmova za pohranu podataka sa izvornih dokumenata;

c.) elektroničke verzije izvornih dokumenata;

d.) dokumenti koji postoje isključivo u elektroničkoj verziji.

4. Postupak za ovjeravanje istovjetnosti dokumenata koji se nalaze na uobičajeno prihvaćenim nosačima podataka s izvornikom utvrđuju nacionalna tijela, te se njime osigurava da su verzije koje se drže u skladu s nacionalnim zakonski propisanim zahtjevima i da se u njih moguće pouzdati u svrhu revizije.

5. Ako dokumenti postoje isključivo u elektroničkoj verziji, računalni sustavi koji se koriste moraju ispunjavati prihvaćene sigurnosne standarde kojima se osigurava da su dokumenti

koji se drže u skladu s nacionalnim zakonom propisanim zahtjevima i da se u njih moguće pouzdati u svrhu revizije.

6. Službe Komisije dužne su osigurati da se informacije koje šalje Korisnik ili koje su one prikupile u terenskim inspekcijama čuvaju kao povjerljive i na sigurnom.

Članak 94.
Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije i Europskog revizorskog suda

Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije i Europskog revizorskog suda provodit će se u skladu s Odjeljkom IV., člancima 27. do 35. Okvirnog sporazuma, i Glavom VIII., Poglavljem I. Financijske uredbe.

POGLAVLJE XV. – INFORMIRANJE I VIDLJIVOST

Članak 95.
Osobni podaci

Sukladno članku 24. stavku 2. točki d) Okvirnog sporazuma, primjenjuju se odredbe Uredbe (EZ) br. 45/2001 Europskoga parlamenta i Europskog vijeća o zaštiti osoba pri obradi osobnih podataka u ustanovama i tijelima Zajednice te o slobodnome protoku takvih podataka, uz dužno poštivanje zahtjeva vezanih uz sigurnost.

Članak 96.
Elektronička razmjena podataka

1. Korisnik Komisiji dostavlja izvornik dokumenata u papirnatom obliku, datiran i potpisan od strane valjano ovlaštenog dužnosnika. Datum koji se uzima u obzir jest datum na koji je dokument u papirnatom obliku službeno poslan Komisiji.

2. Uz dokumente koje Korisnik Komisiji predaje u papirnatom obliku, Korisnik će također nastojati uvijek kad je moguće predati i elektroničku verziju dokumenata.

3. U slučaju odstupanja između verzije u papirnatom obliku i elektroničkih verzija dokumenta, vjerodostojnim dokumentom smatrat će se izvornik u papirnatom obliku.

4. Svi dokumenti i prepiske koji se odnose na program moraju sadržavati CCI broj koji je naznačila Komisija.

Članak 97.
Informiranje i promidžba

1. Korisnik daje informacije o programu i promiče program i operacije u skladu sa člankom 24. Okvirnog sporazuma. Informacije moraju biti usmjerene prema građanima i korisnicima, s ciljem naglašavanja uloge Zajednice i osiguranja transparentnosti.

2. Sukladno članku 90. Financijske uredbe, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima i nepovratnim sredstvima. Komisija objavljuje rezultate poziva na nadmetanje i poziva na dostavu prijedloga projekata u Službenom listu Europske unije, na stranici EuropeAida i u bilo kojim drugim prikladnim medijima, u skladu s primjenjivim postupcima ugovaranja za vanjsko djelovanje Zajednice.

Članak 98.
Objavljivanje informacija o korisnicima financijskih sredstava Zajednice

1. Sukladno članku 24. stavku 2. Okvirnog sporazuma, Korisnik objavljuje sljedeće informacije u odnosu na korisnike financijskih sredstava Zajednice:

a.) ime odnosno naziv i adresu korisnika;

b.) naziv operacija;

c.) iznos sredstava Zajednice izdvojen za odnosne operacije.

2. Informacije iz stavka 1. objavljuju se sukladno standardnoj prezentaciji, na lako dostupnom i u tu svrhu namijenjenom mjestu na internetskoj stranici Korisnika. Ako je objavljivanje na internetu nemoguće, informacije se objavljuju na druge odgovarajuće načine, što uključuje nacionalni službeni list.

3. Objavljivanje se mora provesti unutar prvih šest mjeseci godine koja slijedi nakon zatvaranja proračunske godine u odnosu na koju su sredstva dodijeljena Korisniku.

4. Korisnik je dužan obavijestiti Komisiju o adresi mjesta objavljivanja. Ovu je adresu također potrebno navesti na u tu svrhu namijenjenom mjestu na internetskoj stranici institucija Zajednice iz članka 97. stavka 2. ovog Sporazuma. Ako se informacije objavljuju na drugi način, Korisnik je dužan Komisiji dati potpune podatke o korištenim sredstvima objavljivanja.

Članak 99.
Vidljivost

1. Djelatnosti vezane za stavljanje na raspolaganje i promidžbu informacija o pomoći u okviru IPA u državi korisnici, sukladno članku 24. stavku 4. Okvirnog sporazuma, provodit će se na temelju Komunikacijskog akcijskog plana (KAP) koji se priprema u skladu s poglavljem koje sadrži Provedbene odredbe programa. KAP pregledava Sektorski nadzorni odbor, a sadrži sljedeće:

a.) ciljeve informiranja i promidžbe;

b.) ciljnu skupinu;

c.) sadržaj i strategiju rezultirajućih komunikacijskih i informacijskih mjera;

d.) okvirni proračun;

e.) upravne odjele nadležne za provedbu;

f.) kriterije za evaluaciju izvršenih mjera.

2. Financiranje za informiranje i promidžbu može se osigurati iz prioriteta tehničke pomoći programa.

3. Na sjednicama Sektorskog nadzornog odbora, operativna struktura daje izvješće o napretku u provedbi KAP-a i daje članovima Odbora primjere mjera.

4. Kada provedba ovog članka predviđa konkretne djelatnosti vezane za informiranje i promidžbu na operativnoj razini, za takve su djelatnosti odgovorni krajnji korisnici i financiraju se iz iznosa dodijeljenog odnosnom subjektu.

5. Operativna struktura osigurat će da operacije koje se financiraju u sklopu programa budu u skladu sa smjernicama EU o vidljivosti za vanjsko djelovanje[18].

[18] http://ec.europa.eu/europeaid/work/visibility/index_en.htm .

POGLAVLJE XVI. – ZATVARANJE PROGRAMA

Članak 100.
Načela zatvaranja

1. Zatvaranje programa pretpostavlja financijsko rješavanje preostalih sredstava Zajednice kroz plaćanje konačne bilance ili izdavanje obavijesti o povratu, ili pak povrat konačne bilance u okviru sredstava koje je Komisija izdvojila. U tu svrhu, Komisiji se podnosi zahtjev za konačnu isplatu.

2. Komisija obavještava Korisnika o datumu zatvaranja programa.

3. Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da provodi revizije ili poduzima financijske ispravke.

4. Bez obzira na rezultate revizije provedene od strane službi Komisije ili Europskog revizorskog suda, konačno isplaćena bilanca ili iznos koji će biti vraćen Komisiji mogu biti izmijenjeni unutar devet mjeseci od dana na koji je izvršeno završno plaćanje ili od dana izdavanja obavijesti o povratu.

5. Sukladno članku 45. Provedbene uredbe IPA, za zatvaranje programa, Korisnik mora najkasnije do 31. prosinca 2018. predati Komisiji sljedeće dokumente, a kako bi se uspješno zatvorila pomoć Zajednice:

- zahtjev za završno plaćanje koji podnosi nacionalni dužnosnik za ovjeravanje;
- završno izvješće koje podnosi operativna struktura;
- izjava o zatvaranju o završnom izvješću o izdacima uz završno izvješće o aktivnostima koje podnosi tijelo nadležno za reviziju;
- mišljenje revizije o završnom izvješću o izdacima.

6. Preduvjet za uspješno zatvaranje programa jest da su odredbe iz Poglavlja II. Provedbene uredbe IPA o akreditaciji na snazi i da prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi.

Članak 101.
Izjava o zatvaranju

1. Izjava o zatvaranju sadrži mišljenje neovisnog tijela nadležnog za reviziju iz članka 29. Provedbene uredbe IPA o završnom izvješću o izdacima koje je nacionalni dužnosnik za ovjeravanje predao Komisiji.

2. Podnošenje izjave o zatvaranju predstavlja preduvjet za zatvaranje programa. Podnosi se Komisiji i dužnosniku nadležnom za akreditaciju istovremeno sa završnim izvješćem o izdacima.

3. Osnova za donošenje mišljenja iz izjave o zatvaranju mora biti jasno objašnjena. Tijelo nadležno za reviziju dužno je izjaviti da završno izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem bilance koje izdaje nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ne sadrže netočne navode. Tijelo nadležno za reviziju posebno će se pozabaviti sljedećim:

- ispravnom prezentacijom i povezivanjem dokumenata;
- ispravnošću i točnošću izračuna;
- usklađivanjem završnog izvješća predanog Komisiji s izvješćima koja su provedbena tijela predala nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;

- dosljednošću s financijskim informacijama, što uključuje informacije o nepravilnostima, iz završnog izvješća;
- zakonitošću i pravilnošću osnovnih financijskih transakcija u skladu s kriterijima prihvatljivosti i direktivama o nabavi;
- revizijama koje su službe Komisije, Europski revizorski sud ili tijelo nadležno za reviziju proveli u Nacionalnom fondu i nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje, operativnoj strukturi, kao i naručiteljima, kroz sažeti prikaz slabosti uočenih u sustavima upravljanja i kontrole ili u rezultatima financijskih transakcija. Potrebno je uključiti i korektivne mjere određene za otklanjanje slabosti u sustavima upravljanja i kontrole, što uključuje i provedene financijske ispravke;
- uzorkom financijskih transakcija koje su bile predmet revizije, što uključuje informacije o ukupnim javnim rashodima i postotku greške, ako postoji.

4. Indikativan obrazac izjave o zatvaranju nalazi se u Dodatku E Okvirnog sporazuma.

Članak 102.
Završno izvješće

1. Operativna struktura priprema sektorsko završno izvješće o provedbi programa. Izvješće se odnosi na cijelo razdoblje provedbe i može uključivati zadnje godišnje izvješće.

2. Nakon pregleda od strane Sektorskog nadzornog odbora, operativna struktura podnosi završno sektorsko izvješće nacionalnom IPA koordinatoru, nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji, najkasnije šest mjeseci nakon posljednjeg datuma za prihvatljivost izdataka.

3. Zahtjevi vezani za sadržaj završnog sektorskog izvješća nalaze se u članku 169. Provedbene uredbe IPA. Izvješće uključuje sljedeće:

a) kvantitativan i kvalitativan napredak ostvaren u provedbi programa, po prioritetu i mjeri, u odnosu na njihove specifične ciljeve, uz kvantifikaciju fizičkih pokazatelja, što uključuje rezultate i pokazatelje učinka;

b) financijsku provedbu programa, navodeći ukratko za svaku prioritetnu os i mjeru ukupni stvarno plaćeni izdatak koji je uključen u zahtjeve za plaćanjem koje je Nacionalni fond predao Komisiji, kao i zabilježbu ukupnih uplata zaprimljenih od Komisije i ukupne izdatke koji su stvarno nastali i plaćeni od strane Nacionalnog fonda s odgovarajućim javnim ili javnim i privatnim doprinosom, kao i popis izvršenih operacija;

c) indikativnu raščlambu alokacija na temelju Uredbe o programu IPA, po kategorijama, u skladu s iscrpnim popisom uključenim u Dodatak XIII.;

d) korake koje je poduzela operativna struktura i/ili Sektorski nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provedbe, a posebno:

   i) mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;

   ii) sažetak svih značajnijih problema uočenih u provedbi programa i svih naknadno poduzetnih korektivnih mjera;

   iii) način korištenja tehničke pomoći;

e) mjere poduzete za informiranje i promidžbu programa;

f) ako je potrebno, napredak i financiranje velikih projekata;

g) popis provedenih projekata i da li su dovršeni i operativni.

4. Završno izvješće smatra se prihvatljivim ako sadrži sve informacije navedene u stavku 3. ovog članka. Službe Komisije obavijestit će nacionalnog IPA koordinatora programa i operativnu strukturu o prihvatljivosti završnog izvješća unutar 10 radnih dana od dana primitka.

5. Mišljenje Komisije o sadržaju prihvatljivog završnog sektorskog izvješća daje se nacionalnom IPA koordinatoru i operativnoj strukturi unutar pet mjeseci od dana primitka prihvatljivog izvješća.

Članak 103.
Zahtjev za završno plaćanje

1. Zahtjev za završno plaćanje, što uključuje uvjerenje o izdacima i izvješće o izdacima sastavlja se u obliku iz Dodatka XVI. Sporazuma o financiranju.

2. Prijavljeni izdaci trebali bi se odnositi na izdatke koje je Nacionalni fond stvarno pretrpio i isplatio. Izdaci bi trebali odgovarati izvršenim plaćanjima uz odgovarajuće račune ili računovodstvenu dokumentaciju istovjetne dokazne vrijednosti. Izdatke mora ovjeriti nacionalni dužnosnik za ovjeravanje.

3. Uvjeti koje nacionalni dužnosnik za ovjeravanje mora provjeriti kod ovjere izdatka nalaze se u Dodatku XVII.

4. Uz završno izvješće o izdacima mora se priložiti i dodatak o povratima iz Dodatka XVI. ovog Sporazuma.

5. Predfinanciranje isplaćeno Korisniku za program temeljem članka 64. ovog Sporazuma mora biti opravdano plaćanjima krajnjih korisnika najkasnije kada se zatraži konačna bilanca pomoći.

6. Korisnik je dužan obavijestiti Komisiju o povratima izvršenim u razdoblju između podnošenja konačne izjave o izdacima i konačne isplate od strane Komisije kako bi Komisija mogla izvršiti odbijanje. Korisnik također mora obavijestiti Komisiju o izvršenim povratima nakon podnošenja konačne izjave o izdacima i nakon zatvaranja programa i izvršiti povrat IPA doprinosa Komisiji.

Članak 104.
Čuvanje dokumentacije

1. Odgovorno tijelo i organi Korisnika dužni su čuvati na raspolaganju za Komisiju svu dokumentaciju vezanu za program, što uključuje dokumente vezane za autorizaciju zahtjeva za plaćanjem, obradu i plaćanje zahtjeva i postupanje prema predujmovima, jamstvima i dugovanjima, kroz razdoblje od barem tri godine nakon zatvaranja programa.

2. U odnosu na projekte koji ostvaruju prihode, razdoblje iz stavka 1. produžuje se na pet godina nakon dana konačne isplate za projekt ili tri godine nakon zatvaranja programa, ovisno o tome što nastupi kasnije.

3. Operativna struktura dužna je čuvati pisanu evidenciju o cjelokupnom postupku nabave, dodjele nepovratnih sredstava i ugovaranja kroz razdoblje od barem sedam godina od plaćanja bilance ugovora.

4. Razdoblja iz stavaka 1., 2. i 3. prekidaju se u slučaju pravnih postupaka, financijskih ispravaka ili uredno potkrijepljenog zahtjeva službi Komisije.

POGLAVLJE XVII – ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 105.
Konzultacije

1. Sva pitanja vezana za provedbu ili tumačenje ovog Sporazuma podliježu konzultacijama između ugovornih stranaka, koje će ako je to potrebno dovesti do izmjena i dopuna ovog Sporazuma.

2. U slučaju propusta da se izvrši neka obveza predviđena ovim Sporazumom u odnosu na koju nisu pravodobno izvršene korektivne mjere, Komisija može obustaviti financiranje aktivnosti u okviru IPA nakon konzultacija s Korisnikom.

3. Korisnik se može odreći provedbe aktivnosti u okviru IPA u cijelosti ili djelomično. Ugovorne stranke će predvidjeti detalje spomenutog odricanja kroz razmjenu pisama.

Članak 106.
Rješavanje razlika, arbitraža

Odredbe članka 42. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na ovaj Sporazum.

Članak 107.
Sporovi s trećima

Odredbe članka 43. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na ovaj Sporazum.

Članak 108.
Dodaci

Dodaci čine sastavni dio ovog Sporazuma.

Članak 109.
Valjanost

1. Ovaj potpisani Sporazum stupa na snagu na datum na koji Korisnik notificira Komisiji da su ispunjeni svi unutarnji postupci u Republici Hrvatskoj potrebni za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

2. Ovaj Sporazum ostaje na snazi do zadnjeg dana predviđenog za čuvanje dokumentacije vezane za program sukladno članku 104. ovog Sporazuma.

3. U slučaju sudskih postupaka ili svake opravdane situacije koja je na odgovarajući način dogovorena između stranaka, Sporazum o financiranju ostaje na snazi do konačnog rješenja situacije koja je dovela do produljenja važenja.

Članak 110.
Preispitivanje i izmjene i dopune

1. Provedba ovog Sporazuma podliježe redovnim preispitivanjima u vrijeme dogovoreno između stranaka.

2. Svaka izmjena ili dopuna usuglašena između stranaka biti će u pisanom obliku i činit će dio ovog Sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu na datum utvrđen od stranaka.

3. Ako zahtjev za izmjenu i dopunu dolazi od Korisnika, isti predaje zahtjev Komisiji barem šest mjeseci prije predviđenog dana stupanja na snagu izmjene ili dopune, osim u slučajevima kada je uredno potkrijepljen dokazima Korisnika i prihvaćen od Komisije.

Članak 111.
Prestanak

1. Ovaj Sporazum može okončati svaka stranka putem pisane obavijesti upućene drugoj stranci. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pisane obavijesti.

2. Prestanak ovog Sporazuma ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši financijske ispravke u skladu sa člancima 49. do 54. Provedbene uredbe IPA.

Članak 112.
Jezik

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva izvornika na engleskom jeziku.

Potpisano, za i u ime Vlade Republike Hrvatske,

u (mjesto) dana

po Hrvoje Dolenec, državni tajnik, i nacionalni IPA koordinator

……

Potpisano, za i u ime Komisije,

u (mjesto) dana

po Dirk Ahner, glavni ravnatelj

……

POPIS DODATAKA

Naziv

I. Financijski plan

II. Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem tijekom provedbe

III. Godišnje izvješće o povučenim i vraćenim iznosima i povratima na čekanju

IV. Predviđanje vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem

V. Popis tijela, imena i adresa za kontakt

VI. Posebni uvjeti vezano uz prijenos ovlasti za upravljanje

VII. Sustav mjerila za vodič za ukidanje *ex ante* kontrola

VIII. Zahtjev za veliki projekt radi potvrde stope pomoći

IX. Predložak dvostranog sporazuma o projektu

X. Model identifikacijske liste operacije

XI. Sastav i način rada odbora za odabir operacija

XII. Godišnje i završno izvješće

XIII. Dodijeljena sredstva prema kategoriji izdataka

XIV. Indikativan opis zahtjeva za informiranjem vezano uz revizijski trag

XV. Popis podataka o operacijama koje se na zahtjev priopćuju Komisiji u svrhu dokumentarnih i terenskih provjera

XVI. Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za konačnom isplatom

XVII. Završno izvješće o kontroli i izjava o zatvaranju

XVIII. Smjernice za popunjavanje standardnog obrasca za tromjesečne prijave nepravilnosti

XIX. Operativni program komponenta „Regionalna konkurentnost“ u Republici Hrvatskoj 5733 od 29. studenog 2007. (Dodatak XIX a) i izmjena Odlukom Komisije C(2010) 3517 od 22. lipnja 2010. (Dodatak XIX b).

DODATAK I.

Financijski plan

Financijski plan za Operativni program „Regionalna konkurentnost“ u Republici Hrvatskoj

Godine	**Ukupno alokacija iz programa IPA (u eurima)**
2007.	**11.050.250**
2008.	**11.600.000**
2009.	**12.699.500**
2010.	**14.200.000**
2011.	**14.400.000**
Ukupno 2007. – 2011.	**63.949.750**

Prioritet	**Sufinanciranje iz programa IPA (EUR)**	**Sufinanciranje iz nacionalnih sredstava (EUR)**	**Ukupno financiranje (EUR)**	**Stopa sufinanciranja**
	(a)	(b)	(c) = (a) + (b)	(d) = (a)/(c)
Prioritet 1. – Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja	**19.823.500**	**3.498.268**	**23.321.768**	85 %
Prioritet 2. – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**38.903.500**	**6.865.326**	**45.768.826**	85 %
Prioritet 3. – Tehnička pomoć	**5.222.750**	**921.664**	**6.144.414**	85 %
Ukupno (2007.-2011.)	**63.949.750**	**11.285.258**	**75.235.008**	**85 %**

DODATAK II.

Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem tijekom provedbe

EUROPSKA KOMISIJA

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI – IPA

Komponenta "R*egionalni razvoj*" *(Komponenta III)*

Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem

Naziv operativnog programa

Odluka Komisije *od*

Sporazum o financiranju *od*

Referentni broj Komisije (CCI):

Nacionalna referenca (ako postoji)

UVJERENJE

Ja, dolje potpisani,

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,

ovime potvrđujem da su svi izdaci navedeni u priloženom izvješću u skladu s kriterijima prihvatljivosti izdataka koji su propisani u Sporazumu o financiranju koji je potpisan {DATUM} između Europske komisije i Vlade {DRŽAVA} te da su nastali i plaćeni od strane krajnjih korisnika tijekom provedbe operacija odabranih u okviru Operativnog programa u skladu s uvjetima za dodjelu pomoći IPA.

nakon[19]			20…	i iznose:	euro[20]	

(točan broj do dva decimalna mjesta)

Priloženo izvješće o izdacima, raščlanjeno prema prioritetnim osima i mjerama, temelji se na računima koji su privremeno zatvoreni dana

		20…

i čini sastavni dio ovog uvjerenja.

Potvrđujem i da operacije napreduju u skladu s uvjetima iz Sporazuma o financiranju, posebice da:

1. Svi zahtjevi iz članka 67. Sporazuma o financiranju ispunjeni su, posebno
   - Poštivane su gornje granice za pomoć iz programa IPA u okviru svake prioritetne osi u skladu s odlukom Komisije o financiranju (i Sporazumom o financiranju);
   - Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska godišnja izvješća o provedbi, uključujući najnovija;
   - Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji najnovije revizijsko izvješće i mišljenje o usklađenosti sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima Uredbe (EZ) 718/2007 te bilo kojeg sporazuma između Komisije i države korisnice;
   - Akreditacija koju je odobrio dužnosnik nadležan za akreditaciju i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje je na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi;
2. Ispunjeni su svi uvjeti iz relevantnih dvostranih sporazuma o projektima vezani uz plaćanja;
3. Izvješće o izdacima je točno, nastalo na temelju pouzdanih računovodstvenih sustava i temelji se na provjerljivoj popratnoj dokumentaciji;
4. Prijavljeni izdaci u skladu su s primjenjivim pravilima Europske unije i nacionalnim pravilima i nastali su u odnosu na operacije koje su predmet financiranja u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na program i primjenjivim pravilima i propisima Europske unije, posebno onim koji se odnose na Sporazum o financiranju i dodjelu javnih ugovora (PRAG).
5. U izvješću o izdacima i zahtjevu za plaćanjem uzeti su u obzir, ako je primjenjivo, svi vraćeni iznosi i primljene kamate te prihod od operacija koje se financiraju u okviru Operativnog programa;

[19] Početan datum za prihvatljivost izdataka (članak 34. Sporazuma o financiranju)
[20] Ukupan iznos prihvatljivih izdataka koje plaćaju korisnici.

6. Raščlamba temeljnih operacija zabilježena je u računalnim datotekama i dostupna je, na zahtjev, mjerodavnim odjelima Komisije.

U skladu s člankom 104. Sporazuma o financiranju, prateća dokumentacija je dostupna i bit će dostupna barem tri godine nakon zatvaranja Operativnog programa od strane Komisije

Datum			20…

Ime tiskanim slovima, funkcija i potpis

nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

Izvješće o izdacima prema prioritetnoj osi i mjerama: Plaćanje tijekom provedbe	
Referentni broj Operativnog programa (CCI br):	
Naziv programa:	
Datum privremenog zaključivanja računovodstvene evidencije:	Datum slanja Komisiji:
Ukupno plaćeni ovjereni prihvatljivi izdaci[21]:	

Prioritetna os/mjera	Ukupni nastali izdaci do danas (između….[22]i ….)	Izdaci ovjereni u ovom izvješću	Ukupni planirani izdaci (početni proračun)	Izdaci nastali do danas kao udio u početnom proračunu (%)	Procijenjeni izdaci koji su još uvijek potrebni za dovršenje programa
Prioritetna os 1: ukupno					
Mjera 1.1					
Od čega: - Operacija xxx (referentni broj i naziv) - Veliki projekt xxx (CCI broj i naziv)					
Mjera 1.2					
Prioritetna os 2					
Mjera 2.1					

[21] Kako je propisano člancima 148.,150. i 152. Uredbe Komisije br. 718/2007.
[22] Početni datum za prihvatljivost izdataka (članak 34. Sporazuma o financiranju)

Prioritetna os 3					
Mjera 3.1					
Prioritetna os 4					
Mjera 4.1					

Raščlamba ukupnih ovjerenih prihvatljivih izdataka prema godinama[23] (iznosi u eurima)

Prioritetna os/Mjera	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Prioritetna os 1: ukupno					
Mjera 1.1					
Od čega: - Operacija xxx (referentni broj i naziv) - Glavni projekt xxx (CCI broj i naziv)					
Mjera 1.2					
Prioritetna os 2					
Mjera 2.1					
Prioritetna os 3					
Mjera 3.1					
Prioritetna os 4					
Mjera 4.1					

[23] Prema godini: raščlamba navedena u ovoj tablici odgovara uplatama krajnjih korisnika u predmetnoj godini. Ako nije moguće napraviti točnu raščlambu, treba dati najbolju moguću procjenu raščlambe.

DODATAK 1. Izvješću o izdacima:

Elektronski ispis operacija prema mjerama i operacijama i odgovarajući izdaci, uključujući doprinos u okviru Uredbe o programu IPA i nacionalne javne rashode

Prioritetna os/mjera	Ukupni izdaci (EURO)	IPA sredstva (EURO)	Nacionalni javni rashodi (EURO)	IPA stopa sufinanciranja (%)
Prioritetna os 1: ukupno				
Mjera 1.1				
Operacija 1.1.1				
Operacija 1.1.2				
……				
Mjera 1.2				
Operacija 1.2.1				
Operacija 1.2.2				
…….				
Mjera 1.3				
Operacija 1.3.1				
Operacija 1.3.2				
…….				
Prioritet 2: ukupno				
Mjera 2.1				
Operacija 2.1.1				
……				
Prioritet 3				
Mjera 3.1				
Operacija 3.1.1				
…….				

DODATAK 2. Izvješću o izdacima:

Detalji iznosa koji se mogu vratiti nakon ukidanja potpunog ili dijela doprinosa programa IPA operaciji

Naziv prioriteta/mjere /operacije	
Iznos čiji povrat je zatražen	
Dužnik	
Datum izdavanja naloga za povratom sredstava	
Tijelo koje je izdalo nalog za povratom sredstava	
Datum povrata sredstava	
Vraćeni iznos	

DODATAK 3. Izvješću o izdacima:

Ukupnost sredstava programa IPA na deviznom računu određene komponente na datum posljednjeg terećenja na koje se odnosi ovo izvješće i ostvarene kamate

ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM: Plaćanje tijekom provedbe

Naziv operativnog programa:

Referentni broj operativnog programa (CCI):

U skladu s Dodatkom A Okvirnog sporazuma (članak 25. Uredbe (EZ) br. 718/2007), ja, dolje potpisani (tiskanim slovima ime nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje), ovime tražim plaćanje iznosa od …. eura kao uplatu tijekom provedbe.

Ovaj je zahtjev prihvatljiv jer:

	Brisati prema potrebi
(a) tijekom čitavog razdoblja za svaku prioritetnu os nije uplaćeno više od maksimalnog iznosa pomoći iz IPA Fondova u skladu sa Sporazumom o financiranju i odlukom Komisije kojom se odobrava Operativni program.	
(b) Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska godišnja izvješća o provedbi, uključujući i najnovije u skladu sa člankom 65. stavkom 1. točkom c. Sporazuma o financiranju.	— *Operativna struktura proslijedila ga je u roku iz članka 83. Sporazuma o financiranju.* — *nalazi se u prilogu*
(c) Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji, u skladu s člankom 92. Sporazuma o financiranju, najnovije godišnje revizijsko izvješće i mišljenje o usklađenosti sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima Uredbe (EZ) 718/2007 i/ili o bilo kakvom sporazumu između Komisije i države korisnice	-— *tijelo nadležno za reviziju proslijedilo ga je u roku iz članka 90. Sporazuma o financiranju.* — *nalazi se u prilogu*
(d) akreditacije koje su dodijelili Dužnosnik nadležan za akreditaciju i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje su na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi	
(e) uplate nisu obustavljene u skladu sa člankom 72. Sporazuma o financiranju	
(f) Nije došlo do niti jedne od situacija koje bi opravdavale blokiranje uplata za velike projekte	

Uplatu treba izvršiti Komisija tijelu koje je država korisnica ovlastila u svrhu provedbe plaćanja.

Ovlašteno tijelo	
Banka	
Bankovni račun br.	
Vlasnik računa (ako nije isti kao i ovlašteno tijelo)	

Datum			20…

Ime tiskanim slovima, pečat, funkcija i potpis nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

DODATAK III.

Godišnje izvješće o povučenim i vraćenim iznosima i povratima na čekanju

(članak 66. stavak 3. točka d. Sporazuma o financiranju)

POVUČENA I VRAĆENA SREDSTVA ZA GODINU 20…. NA TEMELJU IZVJEŠĆA O IZDACIMA

Prioritetna os	Povučena sredstva				Vraćena sredstva			
	Ukupni izdaci krajnjih korisnika	Javni doprinos	Stopa sufinanciranja[24]	Doprinos EU-a	Ukupni izdaci krajnjih korisnika	Javni doprinos	Stopa sufinanciranja[25]	Doprinos EU-a
1								
Operacija 1.1.x								
2								
Operacija 2.1.x								
3								
Operacija 3.1.x								
Ukupno								

[24] Ova stopa sufinanciranja i metoda za njen izračun nalaze se u financijskoj tablici operativnog programa za predmetnu prioritetnu os.

[25] Ova stopa sufinanciranja i metoda za njen izračun nalaze se u financijskoj tablici operativnog programa za predmetnu prioritetnu os.

IZNOSI KOJI JOŠ NISU VRAĆENI NA DAN 31.12. 20..

Prioritetna os	Godina pokretanja postupka povrata	Javni doprinos koji će biti vraćen	Stopa sufinanciranja[26]	Doprinos EU-a koji će biti vraćen
1	2007			
Operacija 1.1.x				
	2008			
	…			
2	2007			
Operacija 2.1.x				
	2008			
	…			
3	2007			
Operacija 3.1.x				
	2008			
	…			
Ukupno	2007			
	2008			
	…			
Sveukupno				

[26] Ova stopa sufinanciranja i metoda za njen izračun nalaze se u financijskoj tablici operativnog programa za predmetnu prioritetnu os.

DODATAK IV.

Predviđanja vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem

(članak 63. stavak 2. točka c. Sporazuma o financiranju)

Privremena predviđanja vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem prema programima za tekuću i sljedeću financijsku godinu (u eurima):

	Sufinanciranje iz programa IPA[27]	
	[tekuća godina]	[sljedeća godina]
Operativni program 1 (CCI broj) ukupno		
Prioritet 1		
Prioritet 2		
Prioritet 3		
Operativni program 2 (CCI broj) ukupno		
Operativni program 3 (CCI broj) ukupno		
Sveukupno		

[27] U tablici treba navesti samo privremene progonoze vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem u odnosu na doprinos iz programa IPA, a ne prognozu ukupnih izdataka. U privremenim prognozama vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem treba navesti doprinos programa IPA za predmetnu godinu, a ne kumulativni iznos od početka razdoblja programiranja.

DODATAK V.

Popis tijela, imena i adresa za kontakt

(članak 28. stavak 3. Sporazuma o financiranju)

Polje 1. **Operativni program oznaka CCI 2007 HR 16IPO 001**

Polje 2. **Operativni program „Regionalna konkurentnost“**

Polje 3. **IPA komponenta III –** "**Regionalni razvoj**"

Polje 4. **Korisnik – Republika Hrvatska**

Polje 5. **Nacionalni IPA koordinator**

Naziv: Državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU
Adresa: Radnička cesta 80/V, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4569 205

Polje 6. **Strateški koordinator za komponente "Regionalni razvoj" i "Razvoj ljudskih potencijala"**

Naziv: Zamjenik državnog tajnika, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU
Adresa: Radnička cesta 80/V, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4569 194

Polje 7. **Dužnosnik nadležan za akreditaciju**

Ime: Ministar, Ministarstvo financija
Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4591 300

Polje 8. **Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje**

Naziv: Državni tajnik, Ministarstvo financija
Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4591 479

Polje 9. **Nacionalni fond**

Naziv: Načelnik, Ministarstvo financija
Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4591 243

Polje 10. **Tijelo nadležno za reviziju**

Naziv: Ravnatelj, Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije
Adresa: Koturaška 53/1, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4585 999

Polje 11. **Ugovaratelj**

Naziv: Ravnatelj, Središnja agencija za financiranje i ugovaranje
Adresa: Vukovarska 284/C, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4591 479

Polje 12. **Operativna struktura**

Naziv: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 6106 548

Polje 12.a **Voditelj operativne strukture**

Naziv: Državni tajnik, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 6106 548

Polje 12.b **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritet 1, mjeru 1.1.**

Naziv: Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava za integrirani regionalni razvoj
Adresa: Vlaška 106, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 4695 738

Polje 12.c **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritet 2, mjera 2.1.**

Naziv: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Uprava za malo gospodarstvo i Uprava za gospodarsku diplomaciju, izvoz i investicije
Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 6106 548

Polje 12.d **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritet 2, mjeru 2.2.**

Naziv: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Uprava za znanost
Adresa: Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb
Telefon 00 385 1 4594 341

Polje 12.e **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritet 3**

Naziv: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Uprava za Operativni program za regionalnu konkurentnost
Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Telefon: 00 385 1 6106 548

Polje 13. **Nadzorni odbor programa IPA**

Predsjedavajući Nacionalni IPA koordinator
Su-predsjedavajući Predstavnik Europske komisije

Polje 14. **Sektorski nadzorni odbor za Operativni program "Regionalna konkurentnost"**

Predsjedavajući Voditelj operativne strukture
Su-predsjedavajući Predstavnik Opće uprave za regionalnu politiku Europske komisije

Polje 15. **Opća uprava za regionalnu politiku**

Adresa: Rue Père de Deken 23, 1040 Bruxelles, Belgija
Telefon: 0032 22966721

Polje 16. **Dužnosnik za ovjeravanje prema Delegaciji**

Ime: Glavni ravnatelj, Opća uprava za regionalnu politiku

Polje 17. **Dužnosnik za ovjeravanje prema Pod-delegaciji**

Ime: Ravnatelj, Uprava I "Bugarska, Cipar, Grčka, Rumunjska, IPA/ISPA"

Polje 18. **Jedinica za reviziju**

Ime: Kontrola i revizija I

Polje 19. **OLAF**

Ime: Europski ured za borbu protiv prijevara, Uprava C- Operativna potpora i potpora politici
Adresa: Rue Joseph II 30, B-1049 Brussels, Belgija
Telefon: 00 32 2 299 11 11

DODATAK VI. [28]

Posebni uvjeti vezano uz prijenos ovlasti za upravljanje

Upravljanje Operativnim programom „Regionalna konkurentnost“ unutar komponente „Regionalni razvoj” u okviru IPA pomoći prenosi se na Republiku Hrvatsku pod sljedećim uvjetima:

1) Hrvatska je dužna poštivati preporuke i povezane rokove radi njihove provedbe, kako je određeno u Dodatku I. Odluci kojom se prenose ovlasti upravljanja povezane s Operativnim programom „Regionalna konkurentnost“ na Republiku Hrvatsku i predstavljene u Dodatku VI.a ovog Sporazuma;

2) Hrvatska je dužna dostavljati Komisiji, u redovnim razmacima, izvješća o provedbi decentraliziranog sustava i napretku prema ispunjenju preporuka i povezanih rokova radi njihove provedbe, kako je određeno u Dodatku I. Odluci kojom se prenose ovlasti upravljanja povezane s Operativnim programom „Regionalna konkurentnost“ na Republiku Hrvatsku i predstavljene u Dodatku VI.a ovog Sporazuma;

3) Hrvatska je dužna unaprijed obavještavati i dobiti odobrenje od Komisije o svim značajnim promjenama u strukturama i sustavu upravljanja IPA-om, kako je opisano u zahtjevu koji je podnio nacionalni dužnosnik za ovjeravanje a koji je Glavna uprava za regionalnu politiku zaprimila 11. travnja 2008.

Komisija je dužna obaviti ex-ante kontrolu navedenu u Dodatku II. Odluci kojom se prenose ovlasti upravljanja u vezi s Operativnim programom „Regionalna konkurentnost” na Republiku Hrvatsku, te kako je prikazano u Dodatku VI.b ovog Sporazuma

[28] Uvjeti su oni postavljeni u trenutku odobravanja odluke kojom se prenose ovlasti upravljanja. Od tog su vremena neke (ili sve) preporuke mogle biti ispunjene.

Dodatak VI.a

Sažetak nalaza i poduzetih mjera

Br.	Nadležno tijelo	Sažetak nalaza	Ocjena rizika (N/S/V)	Preporuka / potrebna mjera	Rok za provedbu	Oznaka izvješća	Oznaka evidencije
		A. HORIZONTALNA PITANJA					
1.	DNA	**NADZOR AKREDITACIJE NDO-A/ NF-A:** Nema posebnog Priručnika o postupanju (PoP) ili pravila za funkcije i nadležnosti DNA-a.	S	Pripremiti PoP ili pravila uključujući nadležnosti za izdavanje, nadzor i ukidanje ili povlačenje akreditacije NDO-a/NF-a. PoP treba također uključiti povremene ocjene službenih izvješća (npr. NDO-ove izjave o jamstvu ili revizijska izvješća od TNzR-a ili Komisije, itd.) i komunikacije i suradnje s glavnim sudionicima u sustavu programa IPA.	31.12.2008.	5.1.3 F° 1	4.1 DNA-ov popis za provjeru/ izlaganje DNA Hrvatska tijela nisu dostavila odnosni PoP
2.	NIPAK – SK and NDO	**MIS (INFORMACIJSKI SUSTAV UPRAVLJANJA):** MIS još nije dovoljno razvijen i u funkciji. Još je u završnoj fazi testiranja i cijena mu još nije	S	Obavještavati službe Komisije (ad hoc i kvartalno) o stanju, vremenskom rasporedu, predstojećim radnjama,	31.10.2008.	5.2.2 F° 1	4.2 Strateški plan razvoja

		procijenjena. Bez obzira na to nekoliko poglavlja PoP-a ga spominju. Nema dovoljnih tehničkih resursa da bi se osigurala provedba MIS-a pa se razmišlja o ustupanju posla vanjskim izvođačima.	N S	tijelima i osobama nadležnim za provedbu MIS-a. Ako se odluči za ustupanje posla, opis poslova u ugovoru o uslugama treba jasno odrediti vlasništvo nad provedbenim postupkom, vođenje i opću ulogu nadzora. Potrebno je osigurati i dovoljnu obuku. Kada MIS bude dovršen, osigurati da se provede IT revizija (ISO standardi).			informacij-skog sustava programa IPA
3.	SDURF	**NEPOTPUNA USPOSTAVA JEDINICE ZA UNUTARNJU REVIZIJU:** U SDURF-u (unutar odjela Kabineta), mjesto unutarnjeg revizora, koje je oglašeno prije 6 mjeseci, još nije popunjeno. Revizori Komisije obaviješteni su da potencijalni kandidati nisu iskazali dovoljan interes. JUR MF-a trenutno privremeno obavlja poslove unutarnje revizije SDURF-a. Nema dostupnih informacija o posebnom roku za uspostavu funkcionalne jedinice UR-a unutar SDURF-a (posebna metodologija i postupci).	S	Uspostaviti jedinicu za unutarnju reviziju i započeti s izgradnjom kapaciteta unutarnje revizije kao prioritet. Potrebno postaviti poseban rok uz naznaku metodologije i postupaka koji će se slijediti.	31.12.2008.	5.2.2 F° 2	4.2 NIPAK - SDURF popis za provjeru / prezentacija SDURF-a

4.	SDURF	**NEPOTPUNA KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA:** U skladu sa člankom 62. IPA provedbene uredbe i člankom 24. Okvirnog sporazuma, NIPAK bi trebao objaviti IPA programe i operacije. Očekuje se da će se to ostvariti s razvojem mreže osoba zaduženih za informiranje javnosti za Instrument pretpristupne pomoći. NIPAK osigurava usklađenost aktivnosti promidžbe raznih operativnih struktura kroz IPA komunikacijsku strategiju. Premda su revizori dobili konačni nacrt ove komunikacijske strategije, ona se ne može smatrati dovršenom. To je preduvjet za komunikacijske akcijske planove na razini pojedinačnih programa i izdavanje smjernica o vidljivosti za vanjske aktivnosti EU-a. Još nema odgovarajuće obuke za osobe zadužene za informiranje javnosti za Instrument pretpristupne pomoći.	S	SDURF treba objaviti IPA komunikacijsku strategiju što je prije moguće. Također uskoro treba objaviti prijevod smjernica o vidljivosti za vanjske aktivnosti EU-a. Time će se omogućiti izrada komunikacijskih planova za pojedinačne programe. SDURF treba također intenzivirati potrebnu obuku.	30.10.2008.	5.2.2 F° 3	4.2 IPA komunika-cijska strategija (konačni nacrt)
5.	SDURF	**NEDOVOLJNA KONTROLA NAD OSJETLJIVIM FUNKCIJAMA – RADNIM**	N	SDURF treba uvesti dodatne provjere nad osjetljivim funkcijama i	31.12.2008.	5.2.2 F° 4	4.2

	Čelnici OS-a	**MJESTIMA:** Analiza rizika radnih mjesta unutar SDURF-a otkrila je nekoliko osjetljivih funkcija-radnih mjesta ocijenjenih kao srednje rizična. Međutim, jedini službeni mehanizam kontrole nad njima je primjena načela „dva para očiju“. Nije predviđena politika rotacije, a dodatne provjere predviđene za JUR još nisu u primjeni jer unutarnja revizija još nije u funkciji (pogledajte prethodni nalaz 3.). S obzirom da su slični nalazi otkriveni u svim operativnim strukturama, preporuča se da i čelnik OS-a III A, III B i III C pažljivo razmotre uvođenje dodatnih provjera nad osjetljivim funkcijama i radnim mjestima utvrđenim u ustrojstvu.		radnim mjestima utvrđenim u ustrojstvu. Preporuča se primjena odgovarajuće izrađene politike rotacije zajedno s uspostavom nadležne JUR. Potrebno je također napraviti prilagodbe u poglavlju o unutarnjoj kontroli SDURF-ovog PoP-a. Čelnici OS-a trebaju uvesti dodatne provjere nad osjetljivim funkcijama i radnim mjestima utvrđenim u ustrojstvu. Preporuča se primjena odgovarajuće izrađene politike rotacije zajedno s uspostavom ili jačanje JUR-a. Potrebno je također napraviti prilagodbe poglavlja o unutarnjoj kontroli.	31.12.2008.	5.2.2 F° 4	NIPAK – SDURF popis za provjeru / prezentacija SDURF-a Pogledajte i popise za provjeru OS III A, OS III B i OS III C
6.	NDO/čel-nici OS-a	**GODIŠNJA IZJAVA O JAMSTVU:** Svijest povezana s postupkom IoJ unutar tijela nadležnog za OP nije bila	S	NDO treba pružiti dodatne smjernice i organizirati posebnu obuku u vezi s IoJ. Prijelazni unutarnji	31.10.2008.	5.3.2 F° 1	4.3 Popisi za provjeru OS III A, OS III

		dovoljna. Sukladno Provedbenom sporazumu potpisanom između NDO-a i čelnika OS-a, doprinos ovog potonjeg od kritične je važnosti za izdavanje NDO-ve godišnje izjave o jamstvu, na temelju detaljnog pregleda samo-procjene koju treba provesti svako od tijela unutar OS-a. Čelnik OS-a odgovoran je i za izvještavanje NDO-a o svim slabostima u kontroli, informiranju o izvršavanju korektivnih mjera i sve potrebne popratne dokumentacije. Zaključili smo da svijest o ovom novom i važnom postupku još nije dovoljna, premda je postupak dovoljno opisan u unutarnjem PoP-u. Nedostajala su i posebna znanja, dokumentacija i obuka.		rok, 31.7.2008., koji su utvrdila hrvatska tijela za pripremu prve polugodišnje izjave o jamstvu treba se koristiti kao test opće svijesti. Podrobnu metodologiju za godišnje izjave o jamstvu treba slijediti u skladu s Priručnikom o postupanju i smjernicama dobivenim od NF-a.			B i OS III C
7.	NDO	**SVIJEST O PRAVILIMA NABAVE EBRD-A:** Svijest o glavnim razlikama između pravila PRAG-a i pravila EBRD-a još se ne čini dovoljno razvijenom unutar raznih operativnih struktura premda su Priručnici o postupanju ažurirani	S	Podići svijest o razlikama između dvije različite skupine pravila (PRAG/EBRD) kroz posebnu obuku. Pitanja oglašavanja i upravljanja ugovorima/ izmjene ugovora zaslužuju posebnu pozornost.	31.12.2008.	5.3.2 F° 2	4.3 Popisi za provjeru OS III A, OS III B i OS III C

8.	NF	**RAČUNOVODSTVENI PROGRAM** Računovodstvo u Nacionalnom fondu još uvijek se zasniva na ručnom papirnatom sustavu i korištenju MS Excel tablica. Komisija detaljno ne određuje koju vrstu računovodstvenog sustava zemlje korisnice trebaju koristiti, ali je očigledno je da je korištenje postojećih jednostavnih nezaštićenih Excel-tablica krajnje izloženo pogreškama.	N	Obavijestiti je li predviđena zamjena ručnog papirnatog sustava s IT sustavom i, ako je, dostaviti ažurirano stanje stvari i vremenski raspored uvođenja IT sustava.	31.12.2008.	5.4.2 F° 1	4.4 Popisi za provjeru NF-a
9.	TNzR	**USPOSTAVA TIJELA NADLEŽNOG ZA REVIZIJU:** TNzR nema odgovarajuće resurse i kapacitete za izvršavanje poslova koji su mu dodijeljeni. Za sada je predviđeno ustupanje poslova revizije na razdoblje od 2 godine. Međutim, postoji opasnost da TNzR neće biti u stanju razviti dovoljne unutarnje resurse tijekom razdoblja ustupanja poslova te da će u potpunosti ovisiti o radu vanjskih revizora. Na zaključnom sastanku, revizori su obaviješteni da bi zaposlenici SDO-a mogli biti raspoređeni u TNzR do kraja godine te da će SDO također pomoći u postupku zapošljavanja.	V	Ustupanje poslova revizije na dvije godine, opasnosti da će to imati ograničeni učinak ako se istovremeno ne usvoje strukturne mjere. Hitna potreba za prijenosom izraza dobrih namjera u zakonodavne radnje kako bi se osigurali uvjeti najmanje jednaki onima koje nude drugi sektori javne uprave kao što je SDO. U vezi s mogućim raspoređivanjem osoblja SDO-a, pružiti detaljne podatke (npr. imena, životopise, datum početka raspoređivanja, itd.) i	31.12.2008.	5.5.2 F° 1	4.5 Popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke

		Nije osiguran jasan raspored niti akcijski planovi.		jasan raspored za provedbu			
10.	TNzR	**USTUPANJE POSLOVA REVIZIJE:** Revizori vjeruju da već izrađeni opis poslova u vezi s ustupanjem poslova revizije treba bolje odrediti pojedinačne ciljeve i očekivani rezultat rada vanjskih revizora.	N	U opisu poslova treba biti jasno da TNzR zadržava potpuno vlasništvo nad postupkom, daje smjernice i obavlja nadzor.		5.5.2 F° 2	4.5 Opis poslova /popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke
11.	TNzR	**POSTUPAK ZAPOŠLJAVANJA:** TNzR zapošljava 8 revizora od 25 raspoloživih radnih mjesta. Trenutno su 2 revizora dodijeljena Odjelu za reviziju IPA programa. Razina plaća (oko 50% niža od razine Državnog ureda za reviziju) nije dovoljna za privlačenje revizora iz Državnog ureda za reviziju ili iz privatnog sektora.	S	Istovremeno s prilagodbom uvjeta plaća, dovršiti postupak zapošljavanja, kako bi se TNzR-u omogućilo aktivno sudjelovanje u radu vanjskih revizora. Zapošljavanje treba započeti s popunjavanjem mjesta načelnika odjela, kako bi se osigurala unutarnja obuka manje iskusnih revizora. Cilj je osigurati dovoljne i adekvatne resurse za početak 2009., kada će se IPA aktivnosti početi značajno povećavati.	31.12.2008.	5.5.2 F° 3	4.5 Popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke – prilog o obuci

12.	TNzR	**STRATEGIJA OBUKE:** Nije izrađena opća strategija obuke. Nema prioriteta obuke, rasporeda i trenera.	S	Treba uspostaviti opću razrađenu strategiju obuke. Strategiju zatim treba prenijeti u posebne pojedinačne planove obuke. Najmanje godišnje treba provesti nadzor nad cijelim postupkom uz potrebne prilagodbe.	31.12.2008.	5.5.2 F° 4	4.5 Popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke – prilog o obuci
13.	TNzR	**PRIRUČNIK ZA REVIZIJU:** još nije pripremljen priručnik za reviziju u okviru IPA-e. Njegova je izrada za sada predviđena (kraj 2008.) na osnovi priručnika za reviziju SAPARD-a, uz pomoć posebne tehničke pomoći (u okviru Phare 2006).	S	Povećani rizik da će poslovi revizije biti ustupljeni vanjskim revizorima. Preporuča se dovršetak IPA priručnika za reviziju prije početka poslova revizije. Dok tehnička pomoć ne postane dostupna, predlaže se ažuriranje postojećeg SAPARD priručnika za reviziju (pozivanje na zakonodavstvo, obuhvat, ciljevi, metodologija).	31.12.2008.	5.5.2 F° 5	4.5 Popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke –

14.	TNzR	**ANALIZA RADNOG OPTEREĆENJA:** Nije provedena analiza radnog opterećenja – nema poveznice s potrebama zapošljavanja	N	Provesti analizu radnog opterećenja kako bi se potvrdile ili prilagodile potrebe za zapošljavanjem revizora za IPA-u.	30.09.2008.	5.5.2 F° 6	4.5 Popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke –
15.	NDO/OS	**OSLANJANJE NA RAD DRUGIH:** Na osnovi razgovora s čelnikom tijela nadležnog za reviziju, nema oslanjanja na rad jedinica za unutarnju reviziju unutar OS-a bilo zbog toga što jedinice za reviziju još nisu uspostavljene kod nekih IPA sudionika (SAFU i MRRŠVG) ili jedinice za unutarnju reviziju nemaju dovoljno resursa, iskustva u obavljanju revizije EU fondova i odgovarajuće metodologije.	V	Pojačati sposobnosti jedinica za unutarnju reviziju.	31.12.2008.	5.5.2 F° 7	4.5 Popis za provjeru TNzR-a / službene bilješke –
16.	NDO	**Sljedeći događaji** Nakon preliminarnih zaključaka o tijelu nadležnom za reviziju, kako je predstavljeno tijekom zaključnog sastanka 30. svibnja 2008., nacionalna tijela su odlučila poduzeti radnje i prije no što zaprime ovo izvješće o obavljenoj reviziji. U pismu od 20. lipnja 2008. (Urbroj	V	Osigurati detaljan akcijski plan kojim će se osigurati da će do listopada 2008. postupak zapošljavanja u agenciji biti u potpunosti završen i agencija spremna za početak rada.	31.08.2008.	5.5.3	Pismo NDO-a (Adonis 11022) od 20. lipnja 2008.

		513-05-06/08-7) NDO je Glavnu upravu za regionalnu politiku izvijestio da je nakon daljnjih razgovora s Državnim uredom za reviziju o mogućnosti jačanja kapaciteta tijela nadležnog za reviziju u kratkom vremenskom razdoblju, odlučeno da će se tijelo nadležno za reviziju uspostaviti kao agencija.					
17.	SAFU	**UNUTARNJA REVIZIJA:** JUR još nije uspostavljena. Na temelju potpisanog protokola, MF privremeno osigurava poslove unutarnje revizije.	V	Uspostaviti jedinicu za unutarnju reviziju i izgradnja kapaciteta unutarnje revizije. Ova radnja, koju je preporučio KPMG tijekom postupka nacionalne akreditacije[29], još nije obavljena u vrijeme misije prijenosa upravljanja. Potpisati sporazum između ministra financija i čelnika OS-a u koji je uključena SAFU (III A, B i C) kako bi se službeno priznalo pravo čelnika	31.12.2008.	5.6.2 F° 1	4.6 Popis za provjeru TNzR-a / popis zapošljava-nja SAFU-a

[29] Izvješće KPMG-a od 27. ožujka 2008., točka 4.3.2.3 Pravo pristupa unutarnje revizije svim evidencijama: „U skladu s Okvirnim sporazumom, Provedbenim sporazumom i Operativnim sporazumom, čelniku Operativne strukture daje se dovoljno pravo pristupa podacima i evidenciji drugih tijela unutar Operativne strukture. Nadalje, ti sporazumi omogućuju timu unutarnje revizije podnošenje izvješća izravno čelniku Operativne strukture. Međutim, s obzirom da je unutarnja revizija službeno neposredno odgovorna samo ministru i/ili ravnatelju drugih institucija, preporučujemo potpisivanje **sporazuma** između **čelnika Operativne strukture i ministara i/ili ravnatelja** radi službenog priznanja prava čelnika Operativne strukture za zaprimanje izvješća unutarnje revizije. Koliko je nama poznato, ova se preporuka trenutno razmatra te bi uskoro trebala biti potpisana.“

				OS-a na zaprimanje izvješća unutarnje revizije. Kada se uspostavi jedinica za unutarnju reviziju u SAFU, ovaj sporazum zamijeniti sporazumom između ravnatelja SAFU-a i čelnika operativnih struktura.			
18.	SAFU	**AKTIVNOSTI NADZORA:** Popisi za provjeru verifikacija mjesečnih/kvartalnih izvješća zaprimljenih od krajnjih korisnika prije njihovog podnošenja idućoj razini (tijela nadležna za OS) nisu pripremljeni. Povećan rizik od nesprječavanja mogućih problema nesmetane provedbe projekata (neispunjavanje obveza izvođača ili nadzornih inženjera, sukobi između uključenih strana, tehnički ili administrativni problemi, itd.).	S	Razraditi popise za provjeru radi verifikacije mjesečnih/kvartalnih izvješća zaprimljenih od krajnjih korisnika. Informacije su od ključne važnosti u svrhe Sektorskih nadzornih odbora.	31.10.2008.	5.6.2 F° 2	4.6 Popis provjere SAFU-a
19.	SAFU	**JAVNA NABAVA:** Na temelju razgovora o postupcima javne nabave (priprema tehničkih specifikacija/natječajne dokumentacije, imenovanje članova	S	Pripremiti smjernice i izraditi obuku u utvrđenim područjima rizika. Tumačenje nepredviđenih okolnosti radi opravdanja	31.12.2008.	5.6.2 F° 3	4.6 Popis za provjeru SAFU

		odbora za ocjenjivanje, postupak ocjenjivanja, izmjene ugovora, programa bespovratnih sredstava), opća razina znanja čini se odgovarajuća. Posebnu pozornost treba posvetiti pravilima u vezi s izmjenama ugovora o uslugama/radovima i neuobičajeno niskim ponudama.		izmjena u nekim je slučajevima upitno i nedovoljno razumljivo.			
20.	SAFU	**POPIS PROVJERE ZA VERIFIKACIJU DODATAKA UGOVORIMA O RADOVIMA:** Nema popisa provjere za verifikaciju ovog vrlo rizičnog područja postupka upravljanja ugovorima.	S	Pripremiti popis provjere uključujući posebna pitanja za verifikaciju razloga zahtjeva za izmjenom (postojanje nepredviđenih okolnosti)	31.10.2008.	5.6.2 F° 4	4.6 Popis za provjeru SAFU
		– **B. OS ZA PROMET**					
21.	NDO/ čelnik OS-a	**PRAVNI OKVIR – FUNKCIJE TIJELA UNUTAR OS-A:** Funkcije tijela uključenih u upravljanje IPA-om, opisane u Provedbenom sporazumu, Operativnom sporazumu i u Priručniku o postupanju ponekad su različite, proturječne, kontradiktorne ili nedovoljno opisane	S	Isti popis funkcija za različita tijela uključena u provedbu IPA-e (tijela nadležna za OP, tijela nadležna za prioritetnu os/mjere, provedbena tijela i agencija za provedbu) treba se nalaziti u oba sporazuma (provedbenom i	30.09.2008.	5.7.2 F° 1	Provedbeni sporazum, operativni sporazum i PoP za komponente IIIA,

				operativnom) ili ih se treba spomenuti. Isto vrijedi za relevantna poglavlja Priručnika o postupanju. Osigurati pregled, usklađivanje funkcija i uklanjanje ili izmjenu svih proturječnih, kontradiktornih, preklapajućih ili generičkih odredbi.			
22.	MMPI	**UNUTARNJA REVIZIJA MMPI-A – GODIŠNJI PLAN I OBUKA:** Sukladno PoP-u (poglavlje M), unutarnju reviziju za MMPI obavlja služba unutarnje revizije ministarstva neposredno odgovorna ministru. Strateški i godišnji planovi revizije određeni su u procedurama unutarnje revizije. Naš je pregled otkrio vrlo preliminaran, nepotpun i neslužbeno odobren godišnji plan revizije za 2008. (samo 1 revizija povezana s IPA-om) bez poveznice na strateški trogodišnji plan. Ciljevi revizije, obuhvat revizije i metodologija revizije nisu jasno naznačeni.	V	Revidirati i ažurirati godišnji plan revizije, uz osiguranje odgovarajućeg obuhvaćanja IPA aktivnosti. Uskladiti godišnji plan revizije sa strateškim trogodišnjim planom. Osigurati da se u godišnjem planu revizije odrede ciljevi revizije, obuhvat revizije, metodologija revizije i informacije o alokaciji planiranja zapošljavanja. Jedinica za unutarnju reviziju MF-a može pregledati i pomoći u	31.12.2008.	5.7.2 F° 2	4.7 Nacrt godišnjeg plana revizije za 2007.

		Obuka koju unutarnji revizori prolaze smatra se neodgovarajućom i dosta nestrukturiranom.		pripremi i početnoj provedbi planova unutarnje revizije MMPI-a. Organizirati obuku za projekte koji se financiraju sredstvima EU-a za sve unutarnje revizore kako bi razumjeli nove IPA strukture i postupke. Dostaviti plan obuke za 2009. revizijsku godinu.			
23.	HŽI/MMPI	**UNUTARNJA REVIZIJA HRVATSKIH ŽELJEZNICA (HŽI) – GODIŠNJI PLAN I OBUKA:** Unutarnja revizija za HŽI obavljena od strane Odjela unutarnje revizije koji je samostalna jedinica neposredno odgovorna direktoru HŽI-a. Tek je nedavno uspostavljen pa godišnji plan unutarnje revizije za program IPA-u još nije dovršen. U izradi Izjave o jamstvu nema zadovoljavajućeg razumijevanja uloge unutarnje revizije. Ciljevi revizije, obuhvat revizije i metodologija revizije nisu jasno naznačeni. Provedena obuka smatra se nedovoljnom i nestrukturiranom.	V	Revidirati i ažurirati godišnji plan revizije uz osiguranje odgovarajućeg obuhvaćanja IPA aktivnosti. Uskladiti godišnji plan revizije sa strateškim trogodišnjim planom. Osigurati da se u godišnjem planu odrede ciljevi revizije, obuhvat revizije, metodologija revizije i informacije o alokaciji planiranja zapošljavanja. Jedinica za unutarnju reviziju MF-a može pregledati i pomoći u	31.12.2008.	5.7.2 F° 3	4.8 HŽI Godišnji plan unutarnje revizije

				pripremi i početnoj provedbi planova unutarnje revizije MMPI-a. Organizirati obuku za projekte koji se financiraju sredstvima EU-a za sve unutarnje revizore kako bi razumjeli nove IPA strukture i postupke. Dostaviti plan obuke za 2009. revizijsku godinu.			
24.	MMPI	**PROCJENA RIZIKA /UPRAVLJANJE RIZIKOM:** Ciklus upravljanja rizikom još nije razvijen unutar MMPI-a. Tek je nedavno postavljen koordinator za upravljanje rizikom u MMPI-u, a postupci procjene rizika – upravljanja rizikom još nisu provedeni. Nije izrađen jasan akcijski plan i nisu poduzeti konkretni koraci kako bi se osiguralo ublažavanje utvrđenih rizika. Nije dostupna relevantna dokumentacija koja se odnosi na utvrđivanje utvrđenih rizika (npr. registar rizika) ili zapisnik sa sastanaka odbora za upravljanje rizicima.	S	Primijeniti metodologiju procjene rizika / upravljanja rizikom kako je naznačeno u Priručniku o postupanju: - Postupajući prema različitim koracima opisanim u PoP-u; - Rješavajući ih; - Njihovim pravovremenim ažuriranjem i poduzimanjem prikladnih mjera.	30.10.2008.	5.7.2 F° 4	4.7 Slajdovi prezentacije MMPI-a / Službene bilješke

25.	MMPI	**TERENSKE PROVJERE:** U Provedbenom sporazumu i PoP-u, terenske provjere predviđene su za različita tijela (tijelo nadležno za OP, tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru, provedbeno tijelo). Time je povećan rizik od nekoordiniranih terenskih provjera s potencijalno proturječnim rezultatima i kašnjenjima s potvrdama izdataka i provedbom mjera. Nejasna veza između administrativnih provjera i terenskih provjera.	S	MMPI, kao tijelo nadležno za OP, treba osigurati koordinaciju između različitih tijela operativne strukture koja obavljaju terenske provjere. Potreba za uspostavom veze između rezultata administrativnih provjera i terenskih provjera (npr. intenzivnije terenske provjere u slučaju kada administrativne provjere pokazuju učestale pogreške).	30.10.2008.	5.7.2 F° 5	Provedbeni sporazum i Priručnici o postupanju u pogledu Komp. III.A
		C. OS ZA ZAŠTITU OKOLIŠA					
26.	NDO/čel-nik OS-a	**PRAVNI OKVIR – FUNKCIJE TIJELA UNUTAR OS-A:** Funkcije tijela uključenih u upravljanje IPA-om, opisane u Provedbenom sporazumu, Operativnom sporazumu i Priručniku o postupanju ponekad su različite, proturječne, kontradiktorne ili nedovoljno opisane.	S	Isti popis funkcija za različita tijela uključena u IPA provedbu (tijelo nadležno za OP, tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru i provedbena agencija) trebaju biti u oba sporazuma (PS i OS) ili treba napraviti poveznicu. Isto vrijedi za relevantna	30.09.2008.	5.8.2 F° 1	PS, OS, i PoP za Komponente. IIIB,

				poglavlja PoP-a. Osigurati da funkcije budu pregledane, usklađene, a sve proturječne, kontradiktorne, preklapajuće ili generičke odredbe budu uklonjene ili izmijenjene.			
27.	FZOEU/ Hrvatske vode	**PROJEKTNI SPORAZUMI IZMEĐU PROVEDBENIH TIJELA I KRAJNJIH KORISNIKA:** Predviđeno je potpisivanje sporazuma između dvaju provedbenih tijela, FZOEU-a i Hrvatskih voda, i krajnjih korisnika koji se nalaze izvan OS-a radi delegiranja IPA zadaća. Sporazumi neće uključiti prijenos nadležnosti predviđenih za tijela uključena u operativnu strukturu (čl. 28. provedbene uredbe). Međutim, revizorima nisu dostavljeni nacrti projektnih sporazuma.	V	Službama EK-a dostaviti standardni projektni sporazum koji će se potpisati s krajnjim korisnicima kako bi se službama EK-a omogućila potvrda zaključaka o Prijenosu upravljanja za Komponentu III B. Funkcije predviđene u članku 28.provedbene uredbe moraju ostati unutar operativne strukture.	30.09.2008.	5.8.2 F° 2	4.9 Slajdovi prezentacije FZOEU – Ugovorni odnosi
28.	MRRŠVG	**UNUTARNJA REVIZIJA – USPOSTAVA:** JUR u MRRŠVG (tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru) još nije uspostavljena. MF privremeno osigurava funkcije unutarnje revizije.	V	Uspostaviti JUR i započeti s izgradnjom kapaciteta unutarnje revizije kao pitanje prioriteta	31.12.2008.	5.8.2 F° 3	4.10 Organigram MRRŠVG

		U tom je pogledu potpisan protokol.					
29.	MRRŠVG	**PROCJENA RIZIKA / UPRAVLJANJE RIZIKOM:** Ciklus upravljanja rizikom još nije razvijen na odgovarajući način unutar MRRŠVG-a. Koordinator za upravljanje rizikom imenovan je tek nedavno, a postupak procjene rizika – upravljanja rizikom proveden je teoretski. Jasan akcijski plan nije izrađen i nisu poduzeti konkretni koraci kako bi se osiguralo ublažavanje utvrđenih rizika. Nije dostupna relevantna dokumentacija koja se odnosi na utvrđivanje utvrđenih rizika (npr. registar rizika) niti zapisnici sa sastanaka odbora za upravljanje rizikom.	S	Primijeniti metodologiju procjene rizika / upravljanja rizikom, kako je naznačeno u PoP-u tako što će se: - slijediti različiti koraci opisani u PoP-u; - rješavati ih; - pravovremeno ih ažurirati i poduzimati prikladne mjere.	30.10.2008.	5.8.2 F° 4	4.10 Popis provjere OS III B
30.	MZOPUG	**TERENSKE PROVJERE:** U Provedbenom sporazumu i PoP-u, terenske provjere predviđene su za različita tijela (tijelo nadležno za OP, tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru, provedbeno tijelo). Time je povećan rizik od nekoordiniranih terenskih provjera s potencijalno proturječnim rezultatima i kašnjenjima s potvrdama izdataka i provedbom mjera.	S	MZOPUG, kao tijelo nadležno za OP, treba osigurati koordinaciju između raznih tijela operativne strukture koja provodi terenske provjere. Potreba za uspostavom veze između rezultata administrativnih provjera i terenskih provjera (npr. intenzivnije terenske provjere u slučaju kada	30.10.2008.	5.8.2 F° 5	PS, OS i PoP za Komponente IIIB,

		Nejasna veza između administrativnih provjera i terenskih provjera.		administrativne provjere pokazuju učestale pogreške).			
31.	MZOPUG	**OSOBA ZADUŽENA Z A NEPRAVILNOSTI U MZOPUG-U:** Osoba koja je trenutno zadužena za nepravilnosti je na visokoj rukovodećoj razini, odnosno na razini državnog tajnika.	N	Preporučuje se da osoba zadužena za nepravilnosti bude na više operativnoj razini.	31.10.2008.	5.8.2 F° 6	4.11 Slajdovi prezentacije MZOPUG-a /službena bilješka
32.	MRRŠVG	**OSOBA ZADUŽENA Z A NEPRAVILNOSTI U MRRŠVG:** U evidenciji obuke u 2008. godini nije predviđen individualni plan obuke za osobe zadužene za nepravilnosti. Utvrđena potreba za obukom.	S	Predviđena posebna aktivnost obuke kao što je sudjelovanje na seminarima, konferencijama i radionicama.	31.10.2008.	5.8.2 F° 7	4.10 Popis provjere OS III B
		D. OS ZA REGIONALNU KONKURENTNOST					
33.	NDO/ čelnik OS-a	**PRAVNI OKVIR – FUNKCIJE TIJELA UNUTAR OS:** Funkcije tijela uključenih u upravljanje IPA-om, opisane u Provedbenom sporazumu, Operativnom sporazumu i u Priručniku o postupanju ponekad su različite, proturječne, kontradiktorne	S	Isti popis funkcija za različita tijela uključena u provedbu IPA-e (tijela nadležna za OP, tijela nadležna za prioritetnu ose/mjere, provedbena tijela i agencija za provedbu) treba se nalaziti	30.09.2008.	5.9.2 F° 1	PS, OS i PoP ZA Komponente. IIIC,

		ili nedovoljno opisane.		u oba sporazuma (provedbenom i operativnom) ili ih se treba spomenuti. Isto se odnosi i na relevantna poglavlja PoP-a. Pobrinite se za pregled, usklađivanje funkcija i uklanjanje ili izmjenu svih proturječnih, kontradiktornih, preklapajućih ili generičkih odredbi.			
34.	MINGORP	**PRAVNI OKVIR – FUNKCIJE TIJELA NADLEŽNIH ZA PRIORITETNU OS/MJERU 2.1:** Dvije uprave, odnosno, Uprava za trgovačka društva i zadruge i Uprava za poticanje ulaganja i izvoz zajednički su odgovorne za Prioritetnu os/mjere 2.1 „Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva/Poboljšanje poslovne klime“. Odluka Vlade kojom se određuju funkcije ove dvije uprave nije bila dostupna u vrijeme revizije.	S	Dostaviti primjerak odluke	30.09.2008.	5.9.2 F° 2	4.11 Slajdovi prezentacije MINGORP /Službene bilješke
35.	MRRŠVG	**UNUTARNJA REVIZIJA – USPOSTAVA:** JUR u MRRŠVG (tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru) još nije	V	Uspostaviti JUR i započeti s izgradnjom kapaciteta unutarnje revizije kao	31.12.2008.	5.9.2 F° 3	4.10 Popis provjere OS

		uspostavljena. MF privremeno osigurava funkcije unutarnje revizije. Protokol je potpisan u tom pogledu.		pitanje prioriteta			III B / Organigram MRRŠVG (isto kao i nalaz 28.)
36.	MINGORP /MZOŠ	**UNUTARNJA REVIZIJA – PRAVNI OKVIR:** Još nisu potpisani sporazumi između JUR MINGORP-a (tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru) i MZOŠ-a (tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru) s čelnikom operativne strukture, kako bi se službeno priznalo pravo čelnika operativne strukture za zaprimanje izvješća unutarnje revizije. Nacrti sporazuma su pripremljeni, ali revizori nisu dobili naznaku očekivanog datuma potpisivanja.	S	Potpisati sporazume za službeno priznanje prava čelnika operativne strukture za zaprimanje izvješća unutarnje revizije.	30.09.2008.	5.9.2 F° 4	4.12 Popis provjere OS III C / službene bilješke
37.	MZOŠ	**UNUTARNJA REVIZIJA – PLAN REVIZIJE:** Plan revizije MZOŠ-a za 2008. godinu uključuje dva zadatka revizije vezana za IPA-u (komponenta IIIC i komponenta IV). Međutim, nije predstavljena nikakva posebna naznaka ciljeva revizije i obuhvata revizije.	S	Izraditi detaljan plan revizije za predviđene zadatke revizije.	30.10.2008.	5.9.2 F° 5	4.13 Godišnji plan unutarnje revizije/ službene bilješke

38.	MRRŠVG	**PROCJENA RIZIKA/UPRAVLJANJE RIZIKOM**: Ciklus upravljanja rizikom još nije razvijen na odgovarajući način unutar MRRŠVG-a. Koordinator za upravljanje rizikom imenovan je tek nedavno, a postupak procjene rizika – upravljanja rizikom proveden je teoretski. Jasan akcijski plan nije izrađen i nisu poduzeti konkretni koraci kako bi se osiguralo ublažavanje utvrđenih rizika. Nije dostupna relevantna dokumentacija koja se odnosi na utvrđivanje utvrđenih rizika (npr. registar rizika) niti zapisnici sa sastanaka odbora za upravljanje rizikom	S	Primijeniti metodologiju procjene rizika / upravljanja rizikom, kako je naznačeno u PoP-u tako što će se: - slijediti različiti koraci opisani u PoP-u; - rješavati ih; - pravovremeno ih ažurirati i poduzimati prikladne mjere	30.10.2008.	5.9.2 F° 6	4.10 Popis provjere OS III B
39.	MINGORP	**VERIFIKACIJA NATJEČAJNE DOKUMENTACIJE/NATJEČAJNIH DOKUMENATA:** Tijela nadležna za prioritetnu os/mjeru, poduzela su verifikaciju, na osnovi uzorka, natječajne dokumentacije i natječajnih dokumenata. Međutim, kapacitet nabave na razini tijela nadležnog za prioritet/mjeru općenito je nedovoljan (npr. MRRŠVG i MINGORP).	S	Osigurati odgovarajuću sposobnost nabave za tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru kako bi ispunilo svoje zadaće verifikacije. Ako nije izvedivo razmisliti o mijenjanju unutarnjih postupaka radi odgovarajućeg alociranja resursa u odnosu na ciljeve.	31.12.2008.	5.9.2 F° 7	4.12 Popis za provjeru OS III C / službene bilješke

40.	MINGORP	**<u>TERENSKE PROVJERE:</u>** U Provedbenom sporazumu i PoP-u, terenske provjere predviđene su za različita tijela (tijelo nadležno za OP, tijelo nadležno za prioritetnu os/mjeru, provedbeno tijelo). Time je povećan rizik od nekoordiniranih terenskih provjera s potencijalno proturječnim rezultatima i kašnjenjima s potvrdama izdataka i provedbom mjera. Nejasna veza između administrativnih provjera i terenskih provjera.	S	MINGORP, kao tijelo nadležno za OP, treba osigurati koordinaciju između različitih tijela operativne strukture koja obavlja terenske provjere. Potreba za uspostavom veze između rezultata administrativnih provjera i terenskih provjera (npr. intenzivnije terenske provjere u slučaju kada administrativne provjere pokazuju učestale pogreške).	30.10.2008.	5.9.2 F° 8	4.12 PU i PoP za Komponente. IIIC

Dodatak VI.b

Popis ex-ante kontrola koje Komisija treba izvršiti

U vezi s ugovorima o uslugama, nabavi roba i radovima

Postupci nabave

(1) Odobrenje korištenja natjecateljskog dijaloga

(2) Odobrenje korištenja pregovaračkog postupka

(3) Odobrenje korištenja ograničenog postupka za ugovore o radovima od €5.000.000 ili više

Objavljivanja

(4) Objava predviđanja pojedinačnih ugovora u Službenom listu, na web stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima

(5) Objava obavijesti o nabavi i natječajne dokumentacije u Službenom listu, na web stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima

(6) Objava obavijesti o ispravku u Službenom listu, na web stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima

(7) Objava navoda lokalnih otvorenih natječajnih postupaka na web stranici EuropeAida s adresom na kojoj tvrtke mogu dobiti podrobnije informacije

(8) Objava dodatnih informacija tijekom poziva za postupak nadmetanja.

(9) Objava obavijesti o dodjeli ugovora i rezultatima postupka nadmetanja u Službenom listu, na web stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima.

(10) Objava obavijesti o poništenju.

Odbor za ocjenjivanje

(11) Odobrenje sastava Odbora za ocjenjivanje.

(12) Imenovanje jednog promatrača koji će pratiti cijeli ili dio postupka Odbora za ocjenjivanje.

(13) Odobrenje ostalih promatrača u Odboru za ocjenjivanje

Utvrđivanje kvalifikacijskih lista kod ugovora o uslugama

(14) Potvrda kvalifikacijske liste s manje od minimalno četiri kandidata koji ispunjavaju kriterije odabira.

(15) Potvrda izvještaja o kvalifikacijskoj listi odobrenoj od strane relevantnih službi ugovaratelja

Natječajna dokumentacija i evaluacija

(16) Potvrda natječajne dokumentacije (Opis projekta/Tehničke specifikacije) prije izdavanja

(17) Prethodno odobrenje izuzetaka koji su posebno osigurani PRAG-om. Ovlaštenje za izuzetak od osnovnih pravila (npr. kraći rok za dostavu ponuda npr. 50 dana za usluge,

60 dana za nabavu roba, 90 dana za radove). Izuzeci od pravila podrijetla, nacionalnosti u posebnim slučajevima nakon odobrenja sjedišta.

(18) U slučaju posebice složenih nabava prethodno odobrenje korištenja kombinacije kvalitete i cijene kao osnove za dodjeljivanje ugovora najpovoljnijoj ponudi. Pružanje tehničke pomoći ovisno o slučaju.

(19) Potvrda Izvještaja o evaluaciji zajedno s preporukama.

(20) Prethodno odobrenje prije poništenja postupka nadmetanja.

Osiguranje i zamjena stručnjaka

(21) Prethodno odobrenje prije poništenja ugovora.

(22) Prethodno odobrenje prije zamjene stručnjaka.

Dodjela ugovora

(23) Formalna potvrda dodjele prije dostave pisane obavijesti uspješnom ponuđaču.

(24) Potvrda dokumentacije ugovora.

(25) Zaprimanje jednog potpisanog izvornika od uspješnog ponuđača/prijavitelja.

Mijenjanje ugovora

(26) Potvrda dodatka ugovoru.

(27) Zaprimanje jednog potpisanog izvornika dodatka ugovoru.

U vezi s bespovratnim sredstvima

(28) Prethodno odobrenje izuzetaka koji su posebno određeni PRAG-om.

(29) Prethodno odobrenje korištenja okvirnog partnerskog sporazuma.

(30) Prethodno odobrenje korištenja postupka izravne pogodbe.

Odbor za ocjenjivanje

(31) Odobrenje sastava Odbora za ocjenjivanje.

(32) Imenovanje jednog promatrača koji će pratiti cijeli ili dio postupka Odbora za ocjenjivanje.

(33) Odobrenje ostalih promatrača u Odboru za ocjenjivanje.

(34) Odobrenje popisa ocjenjivača kada se ocjenjivači koriste za pregled prijedloga.

(35) Potvrda prijedloga uvodnog sastanka i izvještaj o administrativnoj provjeri.

(36) Potvrda izvještaja o evaluaciji sažetka projekta.

(37) Potvrda izvještaja o evaluaciji projektnih prijedloga.

(38) Potvrda Izvještaja o evaluaciji.

Postupak i dodjela bespovratnih sredstava

(39) Odobrenje godišnjih programa rada i Vodiča za prijavitelje.

(40) Objava godišnjih programa rada, Vodiča za prijavitelje i obavijesti o dodjeli bespovratnih sredstava.

(41) Prethodno odobrenje za poništenje postupka poziva za dostavu prijedloga

(42) Potvrda opisa predloženih bespovratnih sredstava i, prema potrebi, nacrta ugovora

(43) Potvrda dodjele bespovratnih sredstava

(44) Obavijest ugovaratelja o potpisu ugovora

(45) Potvrda dodatka ugovoru.

DODATAK VII.

Zahtjevi vodiča za ukidanje *ex-ante* kontrola

(članak 31. Sporazuma o financiranju)

Decentralizacija bez ex-ante kontrole od strane Komisije cilj je za provedbu Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ u Hrvatskoj. Sukladno članku 8. stavku 4. točka c Uredbe (EZ-a) br. 718/2007, ovaj Sporazum o financiranju propisuje odredbe koje se odnose na uspostavu i redovno ažuriranje Vodiča od strane Hrvatske radi postizanja decentralizacije bez ex-ante kontrole od strane Komisije.

1. Cilj

Cilj Vodiča je utvrditi zahtjeve i mjerila koje Hrvatska treba ispuniti kako bi postigla decentralizirano upravljanje bez ex-ante kontrole od strane Komisije.

2. Rok za dostavu Vodiča i učestalost izvješćivanja

Vodič će NDO dostaviti Glavnoj upravi za regionalnu politiku najkasnije tri mjeseca nakon potpisivanja Sporazuma o financiranju.

Hrvatska treba izvješćivati Komisiju na kvartalnoj osnovi o trenutnom stanju u pogledu uspješnog ispunjavanja utvrđenih zahtjeva i mjerila.

3. Obuhvat i struktura

Vodič će opisati postojeći sustav za upravljanje sredstvima u okviru Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“. Odredit će korake i poboljšanja potrebna za postizanje sustava upravljanja i kontrole u skladu s unutarnjim pravilima o postupanju kao i jasne institucionalne i osobne nadležnosti koje će se efikasno izvršavati bez ex-ante kontrole od strane Komisije.

Vodič će utvrditi kvantitativna i kvalitativna mjerila o (popis nije zaključen):

- uspostavi i upravljanju institucionalnim ustrojstvom,
- zapošljavanju,
- funkcioniranju decentraliziranog sustava provedbe s ex-ante kontrolom,
- provedbi aktivnosti/projekata u okviru Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“.

Vodič će osim toga uključiti niz mjerila koja se odnose na postupak nadmetanja i ugovaranja. Ta će se mjerila posebice odnositi na veću kvalitetu natječajne i ugovorne dokumentacije koja se dostavlja Delegaciji Europske komisije za ex-ante odobrenje te na pravovremenu nabavu (plan nabave s obvezujućim rokovima).

Hrvatska će u Vodiču utvrditi rok za slanje Komisiji zahtjeva za odricanje od ex-ante kontrole.

Vodič se može odnositi na postupno odricanje od različitih vrsta ex-ante kontrole.

4. Status dokumenta i postupak

Hrvatska će uspostaviti Vodič uz bliske konzultacije s Komisijom.

Vodič neće usvojiti/odobriti Komisija, odnosno, bit će to hrvatski dokument. Međutim, služit će kao osnova za nadzor i ocjenu funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole.

5. Sljedeći koraci

Prije obavljanja ex-ante kontrole predviđene Odlukom Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje koje se odnosi na Operativni program „Regionalna konkurentnost“, Komisija će se

uvjeriti u učinkovito funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole u skladu s relevantnim pravilima Europske unije i nacionalnim pravilima.

Obavljanje ex-ante kontrole od strane Komisije bit će predmet još jedne Odluke kada se Komisija uvjeri da su zahtjevi iz članka 18. Uredbe (EZ-a) br. 718/2007 ispunjeni.

DODATAK VIII.

PREDLOŽAK

VELIKI PROJEKT

ZAHTJEV ZA POTVRDU POMOĆI

PROJEKTI KOJI ULAZE U OBUHVAT ČLANKA
147. STAVAK 1. TOČKA c) I ČLANKA 157. PROVEDBENE UREDBE KOMISIJE (EZ)
BR. 718/2007

INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ

(Veliki infrastrukturni projekti koji se financiraju u okviru programa „Regionalna konkurentnost")

[Naziv projekta]
CCI br. [.....]

SADRŽAJ

A. ADRESE I UPUĆIVANJA
B. DETALJI PROJEKTA
C. REZULTATI STUDIJA O IZVEDIVOSTI
D. RASPORED
E. ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI
F. ANALIZA UČINKA NA OKOLIŠ
G. OPRAVDANJE ZA JAVNI DOPRINOS
H. PLAN FINANCIRANJA
I. USKLAĐENOST S POLITIKAMA EUROPSKE UNIJE I PRAVOM
J. ODOBRENJE NADLEŽNOG NACIONALNOG TIJELA

DODATAK I.: IZJAVA TIJELA NADLEŽNOG NA NADZOR EKOLOŠKI VAŽNIH PODRUČJA
DODATAK II.: TEHNIČKE LISTE
DODATAK III.: STUDIJA O IZVEDIVOSTI (SAŽETAK I CJELOVITA VERZIJA)
DODATAK IV.: ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI
DODATAK V.: NETEHNIČKI SAŽETAK EIA-e
DODATAK VI.: PRESLIKE RELEVANTNIH ODLUKA, DOZVOLA I DRUGIH DOKUMENATA S ENGLESKIM PRIJEVODOM
DODATAK VII.: KARTE

A. ADRESE I UPUĆIVANJA

A.1 Tijelo nadležno za prijavu (operativna struktura)

A.1.1	Naziv:	TEKST
A.1.2	Adresa:	TEKST
A.1.3	Kontakt:	TEKST
A.1.4	Telefon:	TEKST
A.1.5	Teleks/Faks:	TEKST
A.1.6	E-mail:	TEKST

A.2 Tijelo nadležno za provedbu

A.2.1	Naziv:	TEKST
A.2.2	Adresa:	TEKST
A.2.3	Kontakt:	TEKST
A.2.4	Telefon:	TEKST
A.2.5	Teleks/Faks:	TEKST
A.2.6	E-mail:	TEKST

A.3 Tijelo nadležno za natječaje i ugovaranje (ugovaratelj), ako je različito od tijela pod A.2

A.3.1	Naziv:	TEKST
A.3.2	Adresa:	TEKST
A.3.3	Kontakt:	TEKST
A.3.4	Telefon:	TEKST
A.3.5	Teleks/Faks:	TEKST
A.3.6	E-mail:	TEKST

A.4 Krajnji primatelj projekta (vlasnik projekta nakon provedbe)

A.4.1	Naziv:	TEKST
A.4.2	Adresa:	TEKST
A.4.3	Kontakt:	TEKST
A.4.4	Telefon:	TEKST
A.4.5	Teleks/Faks:	TEKST
A.4.6	E-mail:	TEKST

B. DETALJI PROJEKTA

B.1.1 Naziv projekta/ faza projekta:

– OKVIR ZA TEKST

B.2 Kategorizacija projektnih aktivnosti (ispunjava Komisija)

B.2.1 Kod za dimenziju prioritetne teme Kod Postotak
Kod Postotak

B.2.2 Kod za dimenziju financijskog oblika Kod

B.2.3. Kod za lokacijsku dimenziju NUTS II, *Kod ako je dostupan*

B.3 Usklađenost i povezanost s Operativnim programom

B.3.1 Naziv povezanog Operativnog programa:

– OKVIR ZA TEKST

B.3.2 Broj Zajedničkog identifikacijskog koda (CCI) Operativnog programa

– OKVIR ZA TEKST

B.3.3 Odluka Komisije (broj i datum) i datum potpisa Sporazuma o financiranju za ovaj OP:

– OKVIR ZA TEKST

B.3.4 Naziv prioritetne osi

– TEKST

B.4 Ciljevi projekta i lokacija

B.4.1. Postojeća infrastruktura i učinak projekta

Navesti u kojoj mjeri regija(regije) trenutno ima vrstu infrastrukture na koju se odnosi ovaj zahtjev. Usporediti ga s razinom infrastrukture koja se želi postići do ciljne godine 20 …….(tj. prema relevantnoj strategiji ili nacionalnim/regionalnim planovima, ako je primjenjivo). Navesti predvidljiv doprinos projekta ciljevima strategije/plana i učinak na predmetni sektor. Precizirati moguća uska grla ili druge probleme koje treba riješiti.

– OKVIR ZA TEKST

B.4.2. Socio-ekonomski ciljevi

Navesti socio-ekonomske ciljeve i svrhe projekta.

– OKVIR ZA TEKST

B.4.3. Doprinos ostvarivanju Operativnog programa

Opisati kako projekt doprinosi ostvarivanju prioriteta Operativnog programa (navedenim kvantificiranim pokazateljima ako je moguće) koji su povezani s odgovarajućom mjerom.

– OKVIR ZA TEKST

B.4.4. Ciljevi projekta

Detaljno opisati svrhu i ciljeve (posebni problemi koje treba riješiti, stanovništvo na koje se odnosi, unaprijeđenija kvalitete, smanjenje zagađivanja itd.)

Kvantificirati što je više moguće.

– OKVIR ZA TEKST

B.4.5. Ekološki prioriteti projekta u odnosu na Pristupno partnerstvo/Nacionalni program za usvajanje pravne stečevine Europske unije

– OKVIR ZA TEKST

B.4.6 Doprinos programa ostvarenju mjerodavnog prioriteta

– OKVIR ZA TEKST

B.4.7. Povezanost projekta s provedbom zakonodavstva Europske unije koje se odnosi na okoliš te politikama i Operativnim programom

Uputite na predmetne Direktive ili Uredbu Zajednice.

Objasniti poseban doprinos koji projekt ima u odnosu na ispunjenje pravnih zahtjeva.

Prioritetna os/mjera OP-a.

– OKVIR ZA TEKST

B.4.8. Objasniti je li projekt u skladu sa sektorskim ili integriranim planom.

Sektorske, integrirane i glavne planove treba predati uz prijavu.

– OKVIR ZA TEKST

Kakav prioritet projekt ima u okviru mjerodavnog plana?

– OKVIR ZA TEKST

B.4.9. Postojanje glavnog plana za ulaganje u predmetni sektor u gradu ili okrugu

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, navesti detalje (i priložiti sažetak):

– OKVIR ZA TEKST

Ako je odgovor ne, navesti je li predložena priprema glavnog plana.

– OKVIR ZA TEKST

B.4.10. Je li predviđeni projekt preventivne ili kurativne prirode?

Preventivan ☐ Kurativan ☐

B.5 Detaljan opis projekta

B.5.1 Opis projekta:

a) Dati opis projekta.

– OKVIR ZA TEKST

b) Ako se projekt smatra fazom ukupnog projekta, dati opis svih predloženih faza provedbe (uz objašnjenje jesu li one tehnički i financijski neovisne).

– OKVIR ZA TEKST

c) Na temelju kojih je kriterija projekt podijeljen na faze?

– OKVIR ZA TEKST

B.5.2 Tehnički opis ulaganja u infrastrukturu

a) Opisati predloženu infrastrukturu i posao za koji se predlaže pomoć te navesti glavna obilježja i sastavne elemente.

– OKVIR ZA TEKST

b) U odnosu na uključeni posao, navesti i kvantificirati ključne izlazne rezultate i pokazatelje nadzora (tablični oblik) koji će se koristiti:

– OKVIR ZA TEKST

c) Navesti nadzorno tijelo (eventualno i provedbeno tijelo). Precizirati načine upravljanja projektom.

– OKVIR ZA TEKST

d) Glavni primatelji infrastrukture (tj. ciljno stanovništvo, ako je moguće kvantificirati):

– OKVIR ZA TEKST

e) Hoće li se izgradnja infrastrukture ostvarivati na temelju javnog ugovora ili bilo kojeg drugog oblika javne nabave (tj. koncesija, druga vrsta javno-privatnog partnerstva (JPP)}?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, opisati oblik ugovora (tj. pravni okvir, postupak odabira operatora i, ako je primjenjivo, strukturu JPP-a, sporazume o vlasništvu nad infrastrukturom, sporazume o raspodjeli rizika itd.):

– OKVIR ZA TEKST

f) Ako će se infrastrukturom upravljati na neki drugi način nakon dovršetka projekta, navesti detalje kako (npr. javno upravljanje, nova koncesija ili neko drugo rješenje).

– OKVIR ZA TEKST

g) Ima li projekt prekograničnu dimenziju koja uključuje dvije ili više država?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, precizirati:

– OKVIR ZA TEKST

C. REZULTATI STUDIJA O IZVEDIVOSTI

C.1 Analiza potražnje

Dati sažetak analize potražnje, uključujući predviđenu stopu iskoristivosti nakon dovršetka i stopu rasta potražnje.

– OKVIR ZA TEKST

C.2 Mogućnosti koje su uzete u obzir

Dati pregled alternativnih mogućnosti koje su razmotrene u studijama o izvedivosti.

– OKVIR ZA TEKST

C.3 Dati sažetak glavnih zaključaka provedenih studija o izvedivosti

– OKVIR ZA TEKST

Navesti točne reference ako je pomoć iz sredstava programa IPA uključena ili je bila uključena u financiranje studija o izvedivosti.

– OKVIR ZA TEKST

D. RASPORED

D.1 Raspored projekta

Dolje navesti raspored provedbe cjelokupnog projekta.

Predvidjeti posebnu stavku u tablici za svaki ugovor ili fazu, ako je potrebno. Ako se zahtjev odnosi na fazu projekta, jasno navesti u tablici one elemente cjelokupnog projekta za koje se traži pomoć u ovom zahtjevu:

	Datum početka (A)	**Datum završetka (B)**
1. Studije o izvedivosti:	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
2. Analiza troškova i koristi (uključujući financijsku analizu):	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
3. Analiza učinka na okoliš:	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
4. Projektne studije:	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
5. Priprema natječajne dokumentacije:	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
6. Očekivano pokretanje natječajnog postupka	dan/mjesec/godina	
7. Kupnja zemljišta:	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
8. Faza izgradnje / ugovor:	dan/mjesec/godina	dan/mjesec/godina
9. Operativna faza:	dan/mjesec/godina	

Molimo priložiti sažetak rasporeda glavnih kategorija radova (npr. Gantt-ov dijagram).

D.2 Dospijeće projekta

Opisati raspored projekta (D.1) u odnosu na tehnički i financijski napredak i trenutno dospijeće projekta pod sljedećim naslovima::

D.2.1 Tehničko (studije o izvedivosti itd.)

– OKVIR ZA TEKST

D.2.2. Dati iscrpan popis pravnih i upravnih dokumenata (odluke, ovlaštenja, PUO, kupnja zemljišta, pozivi na natječaje, dozvole itd.) koji će biti potrebni za provedbu projekta. Navesti koji su dokumenti već prikupljeni i dati predviđene datume za pribavljanje preostalih dokumenata.

– OKVIR ZA TEKST

D.2.3. *Financijsko (odluke o izdvajanju u odnosu na nacionalne javne rashode, traženi ili odobreni krediti, itd. – navesti reference):*

– OKVIR ZA TEKST

D.2.4. *Ako je projekt već počeo, navesti u kojoj se fazi trenutno nalaze radovi:*

– OKVIR ZA TEKST

E. ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI

Analizu troškova i koristi zahtjeva članak 157. stavak 3. i članak 157. stavak 4. IPA Provedbene uredbe. Uz sažete elemente koje treba navesti u nastavku, cjelokupni dokument analize troškova i koristi nalazi se u prilogu ovog zahtjeva kao Dodatak II. Smjernice o metodologiji za provedbu analize troškova i koristi mogu se naći na sljedećoj internetskoj stranici: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd4_cost_en.pdf.

E.1 Financijska analiza

Ključne elemente iz financijske analize troškova i koristi treba sažeti u nastavku.

E.1.1 Kratak opis metodologije i posebnih pretpostavki

– OKVIR ZA TEKST

E.1.2 Glavni elementi i parametri koji se koriste za financijsku analizu

	Glavni elementi i parametri	**Nediskontirana vrijednost**	**Diskontirana vrijednost (Neto sadašnja vrijednost)**
1	Referentno razdoblje (godine)		
2	Financijska diskontna stopa (%)[30] (Navesti realna ili nominalna)		
3	Ukupni troškovi ulaganja (u eurima, nediskontirani)		
4	Ukupni troškovi ulaganja (u eurima, diskontirani)		
5	Preostala vrijednost (u eurima, nediskontirana)		
6	Preostala vrijednost (u eurima diskontirana)		
7	Prihodi (u eurima, diskontirani)		
8	Operativni troškovi (u eurima, diskontirani)		
9	Neto prihod = prihodi – operativni troškovi + preostala vrijednost (u eurima, diskontirana) = (7) – (8) + (6)		
10	Stopa jaza financiranja (%) = {(4)-(9)}/(4)		

[Troškovi i prihodi trebali bi se temeljiti na iznosima bez PDV-a]

[30] Navesti je li stopa realna ili nominalna. Ako se financijska analiza provodi u konstantnim cijenama, primjenjuje se realna financijska diskontna stopa. Ako se analiza provodi u tekućim cijenama, primjenjuje se nominalna diskontna stopa. .

E.1.3 Glavni rezultati financijske analize

	Bez pomoći programa IPA (FRR/C) A		Uz pomoć programa IPA (FRR/K) B	
1. Financijska stopa povrata		FRR/C		FRR/K
2. Neto sadašnja vrijednost (euro)		FNPV/C		FNPV/K

E.1.4 Prihodi ostvareni za vrijeme trajanja

Ako se očekuje da će projekt ostvarivati prihod na temelju tarifa ili naknada koje snose korisnici, molimo navesti detalje naknada (vrste i razina naknada, načelo na temelju kojih su utvrđene naknade).

a) Pokrivaju li naknade operativne troškove i amortizaciju projekta?

– OKVIR ZA TEKST

b) Razlikuju li se naknade između različitih korisnika infrastrukture?

– OKVIR ZA TEKST

c) Jesu li naknade razmjerne

i. Korištenju projekta/stvarnoj potrošnji?

– OKVIR ZA TEKST

ii. Zagađenju koje stvaraju korisnici?

– OKVIR ZA TEKST

d) Ako se ne predlažu nikakve tarife ili naknade, kako će se pokrivati operativni troškovi i troškovi održavanja?

– OKVIR ZA TEKST

E.2 Socio-ekonomska analiza

E.2.1 Dati kratak opis metodologije (ključne pretpostavke u vrednovanju troškova i koristi) i glavnih nalaza socio-ekonomske analize:

– OKVIR ZA TEKST

E.2.2 Navesti detalje glavnih ekonomskih troškova i koristi utvrđenih u analizi zajedno s vrijednostima koje su im pripisane:

Korist	**Jedinična vrijednost (gdje je primjenjivo)**	**Ukupna vrijednost (u eurima, diskontirana)**	**% ukupnih koristi**
…	**…**	**…**	**…**
Trošak	**Jedinična vrijednost (gdje je**	**Ukupna vrijednost (u eurima,**	**% ukupnih troškova**

	primjenjivo)	**diskontirana)**	
...	...	...	...

E.2.3 Glavni pokazatelji ekonomske analize

– **Glavni parametri i pokazatelji**	– **Vrijednosti**
1. Socijalna diskontna stopa (%)	–
2. Ekonomska stopa povrata (%)	–
3. Ekonomska neto sadašnja vrijednost (u eurima)	–
4. Omjer koristi i troškova	–

E.2.4 Učinci projekta za zapošljavanje

– Navedite broj radnih mjesta koja će biti otvorena (izraziti u ekvivalentima punog radnog vremena (FTE))

Broj izravno stvorenih radnih mjesta:	**Br. (FTE)** **(A)**	**Prosječno trajanje tih poslova (mjeseci)** **(B)**
1. Tijekom faze provedbe		
2. Tijekom operativne faze		

– [Napomena: indirektno stvorena ili izgubljena radna mjesta ne traže se za ulaganja u javnu infrastrukturu].

E.2.5 Popis koristi i troškova koji se ne mogu kvantificirati ili procijeniti:

– OKVIR ZA TEKST

E.3 Analiza rizika i osjetljivosti

E.3.1 Kratak opis metodologije i sažeti rezultati

– OKVIR ZA TEKST

E.3.2 Analiza osjetljivosti

a) Navesti postotak promjena koje se primjenjuju na testirane varijable: …….

b) Prikazati procijenjeni učinak na rezultate indeksa financijskih i ekonomskih rezultata.

Testirana varijabla	Promjena financijske stopa povrata	Promjena financijske neto sadašnje vrijednosti	Promjena ekonomske stope povrata	Promjena ekonomske neto sadašnje vrijednosti

Koje varijable su prepoznate kao kritične varijable? Navesti koji kriterij se primjenjuje.

– OKVIR ZA TEKST

Koje su promjenjive vrijednosti kritičnih varijabli?

– OKVIR ZA TEKST

E.3.3 Analiza rizika

Opisati procjenu distribucije vjerojatnosti indeksa financijskih i gospodarskih rezultata projekta. Dati relevantne statističke podatke (očekivane vrijednosti, standardna devijacija)

– OKVIR ZA TEKST

F. ANALIZA UČINKA NA OKOLIŠ

F.1 Na koji način projekt:

a) doprinosi cilju ekološke održivosti (Europska politika o klimatskim promjenama, zaustavljanje gubitka bioraznolikosti, ostalo …)

b) poštuje načelo preventivnog djelovanja i načelo da štetu za okoliš treba u prvom redu popravljati na izvoru

c) poštuje načelo „zagađivač plaća“

– OKVIR ZA TEKST

F.2 Savjetovanje s tijelima nadležnim za zaštitu okoliša

Jesu li tijela nadležna za zaštitu okoliša na koja će projekt vjerojatno utjecati konzultirana vezano uz njihove posebne nadležnosti?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti ime(na) i adrese i objasniti kakvu to tijelo ima nadležnost:

– OKVIR ZA TEKST

Ako je odgovor ne, molimo navesti razloge:

– OKVIR ZA TEKST

F.3 Procjena učinka na okoliš

F.3.1 DOZVOLA ZA RAD[31]

F.3.1.1 Je li ovaj projekt već dobio dozvolu za rad?

Da ☐ Ne ☐

F.3.1.2 Ako je, kojeg datuma?

– Dan/mjesec/godina

F.3.1.3 Ako nije, kada je podnesen službeni zahtjev za dozvolu za rad?

– Dan/mjesec/godina

F.3.1.4 Do kada se očekuje konačna odluka?

– Dan/mjesec/godina

F.3.1. 5. Precizirati nadležno tijelo ili tijela koje je dalo ili će dati dozvolu za rad

– OKVIR ZA TEKST

F.3.2 PRIMJENA DIREKTIVE VIJEĆA 85/337/EEZ O PROCJENI UČINKA NA OKOLIŠ (PUO)32

F.3.2.1 Pripada li projekt u klasu razvoja obuhvaćenu:

☐ Dodatkom I. Direktive (nastaviti na pitanje F3.2.2)

☐ Dodatkom II. Direktive (nastaviti na pitanje F.3.2.3)

☐ Niti jednim od dva Dodatka (nastaviti na pitanje F.3.3)

F.3.2.2 Ako je obuhvaćen Dodatkom I., uključiti sljedeće dokumente:

a) Netehnički sažetak[33] Studije učinka na okoliš koja je provedena vezano uz projekt.

b) Informacije o konzultacijama s nadležnim tijelima za okoliš u kojima se navodi na koji su način uzeti u obzir problemi koje navode oni koji su tražili savjet.

c) Rezultate konzultacija s predmetnom javnošću[34].

[31] "Dozvola za rad" znači odluku nadležnog (nacionalnog) tijela ili više tijela kojim se dopušta nositelju da nastavi s projektom.

[32] o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš ("PUO Direktiva"), SL L 175, 5.7.1985., posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2003/35/EZ, SL L 156, 25.6.2003.

[33] - opis projekta koji sadrži informacije o lokaciji, planu i veličini projekta,
- opis mjera koje su predviđene s ciljem izbjegavanja, smanjivanja i, ako je moguće, ispravljanja značajnih negativnih učinaka
- podaci koji su potrebni za prepoznavanje i ocjenjivanje glavnih izravnih i neizravnih učinaka koje će project imati na okoliš, na sljedeće čimbenike:
  - ljude, floru i faunu (uključujući ona područja osjetljiva na okoliš koja bi u budućnosti mogla potpasti pod zaštitu Direktive o pticama (79/409/EEZ) i Direktive o staništima (92/43/EEZ);
  - tlo, vodu, zrak, klimu i krajolik;
  -materijalnu imovinu i kulturno nasljeđe;
  - interakciju između čimbenika navedenih u prvoj, drugoj i trećoj alineji.
  - sve daljnje informacije koje bi mogle proizaći iz bilo koje od obveza koje proizlaze iz Dodatka IV Direktive o PUO.

d) Prekogranične konzultacije s onim državama na koje utječe projekt koje pokazuju da je primijenjen postupak iz članka 7. Direktive o PUO. Navesti indikacije n na koji su način uzeti u obzir problemi koje navode oni koji su tražili savjet i javnost.

e) Dokaze da je odluka o dodijeli ili odbijanju dozvole za rad bila dostupna javnosti od strane nadležnog tijela[35].

U odnosu na točke b), c) i d), predlagatelji projekta moraju znati da se one mogu prikazati u obliku izjave, zaključka ili potvrde od strane tijela nadležnih za zaštitu okoliša kojima se potvrđuje da su ispunjene sve obveze u skladu s gore opisanim te se opisuje na koji način.

F.3.2.3 Kada je obuhvaćen Dodatkom II. Direktive, je li za ovaj projekt provedena Procjena učinka na okoliš?

☐ Da
(u kojem slučaju, uključiti nužnu dokumentaciju navedenu u točki F.3. 2.2)

☐ Ne
(u kojem slučaju, objasniti razloge i dati pragove, kriterije ili pregled po slučajevima s ciljem dolaska do zaključka da projekt nema značajan učinak na okoliš):

– OKVIR ZA TEKST

F.4 PROCJENA UČINAKA NA LOKALITETE OD VAŽNOSTI ZA ZAŠTITU PRIRODE

F.4.1 Hoće li projekt imati značajne negativne učinke na područja koja su uključena ili se planira njihovo uključivanje među lokalitete od važnosti za zaštitu prirode?

Definicija lokaliteta od važnosti za zaštitu prirode

a) Područja koja su nadležna nacionalna tijela utvrdila kao područja koja će biti predložena za mrežu Natura 2000 kako je propisano u Direktivi o pticama (79/409/EEZ) i Direktivi o staništima (92/43/EEZ);

b) Područja koja su navedena u posljednjem popisu Važnih područja za ptice (IBA 2000) za države kandidatkinje ili (ako je dostupno) u jednakovrijednim detaljnijim znanstvenim popisima koje sastavljaju nacionalna tijela;

c) Močvare od međunarodne važnost koje su određene u skladu s Konvencijom iz Ramsara ili koje imaju uvjete za takvu zaštitu;

d) Područja na koja se primjenjuje Konvencija iz Berna o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (članak 4.), posebno područja koja zadovoljavaju kriterije mreže Smaragdne mreže;

---

[34] Dane informacije trebale bi uključivati sljedeće:
- predmetnu javnost koja je konzultirana,
- mjesta gdje se konzultiralo o informacijama,
- vrijeme koje je dano javnosti da izrazi svoje mišljenje,
- način na koji je obaviještena javnost (na primjer, oglasima u određenom radijusu, objavljivanjem u lokalnim novinama, organiziranjem izložaba s planovima, nacrtima, tablicama, grafovima, modelima itd.),
- način na koji je javnost konzultirana (na primjer, pismenim podnescima, javnim upitima itd.)
- način na koji su uzeti u obzir problemi koje ističe javnost.

[35] Uključujući:
- sadržaj odluke i uvjeta u prilogu;
- glavne razloge i razmišljanja na kojima se temeljila odluka,
- opis, ako je nužno, glavnih mjera za izbjegavanje, smanjivanje i, ako je moguće, nadoknadu glavnih negativnih učinaka

e) Područja zaštićena u skladu s nacionalnim propisima o zaštiti prirode.

☐ Da, u tom slučaju

(1) Molimo navesti sadržaj zaključaka odgovarajuće procjene provedene u skladu sa člankom 6. stavkom 3. Direktive 92/43/EEZ[36]

– OKVIR ZA TEKST

(2) Ako su se mjere naknade smatrale nužnima prema članku 6. stavku 4. , molimo dostaviti preslik obrasca „Informacije o projektima koji će vjerojatno imati značajan negativan učinak na lokalitete od važnosti za zaštitu prirode koji su prijavljeni Komisiji (Opća uprava Okoliš) u skladu s Direktivom 92/43/EEZ[37]".

☐ Ne, u tom slučaju molimo priložiti ispunjenu izjavu iz Dodatka I. koju je ispunilo nadležno tijelo.

F.5 Dodatne mjere integracije u okoliš

Predviđa li projekt, osim procjene učinka na okoliš, bilo kakve dodatne mjere integracije u okoliš (npr. reviziju okoliša, upravljanje okolišem, poseban nadzor okoliša)?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, precizirati

– OKVIR ZA TEKST

F.6 Troškovi mjera koje su poduzete s ciljem ispravljanja negativnih učinaka na okoliš

Ako su uključeni u ukupne troškove, procijeniti udio troškova mjera koje su poduzete s ciljem smanjenja i/ili nadoknade negativnih učinaka na okoliš

% ☐

Ukratko objasniti:

– OKVIR ZA TEKST

F.7 U slučaju projekata u područjima vode, otpadnih voda i čvrstog otpada:

Objasniti je li project u skladu sa sektorskim/integriranim planom i programom vezanim uz provedbu politike Europske unije ili zakonodavstva u tim područjima, http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/ispa/howto_en.htm, vidi liste projekata u dodacima;

– OKVIR ZA TEKST

G. OPRAVDANJE ZA JAVNI DOPRINOS

– Prethodna socio-ekonomska analiza daje podatke o unutarnjoj stopi povrata projekta. Financijska analiza pokazuje jaz financiranja i učinak pomoći programa IPA za financijsku održivost projekta. Molimo dopuniti te informacije s dolje navedenim elementima.

G.1 Tržišno natjecanje

Uključuje li ovaj projekt državne potpore? Odgovoriti ako je moguće,

[36] SL L 206 od 22.07.92.

[37] Dokument 99/7 rev.2 koji je donio Odbor za staništa (predstavnici država članica određeni Direktivom 92/43/EEZ) na sastanku od 4.10.1999.

Da ☐ Ne ☐

G.2 Učinak pomoći programa IPA na provedbu projekta

Za svaki pozitivan odgovor, dati detaljne informacije:

Hoće li pomoć programa IPA:

a)ubrzati provedbu projekta?

Da ☐ Ne ☐

b) biti od ključne važnosti za provedbu projekta?

Da ☐ Ne ☐

– OKVIR ZA TEKST

H. FINANCIJSKI PLAN

Iznos iz odluke i druge financijske informacije u ovom dijelu moraju biti u skladu s osnovom (prihvatljivi rashodi) za stopu sufinanciranja prioritetne osi. Budući da se privatni izdaci ne mogu financirati u okviru prioritetne osi, treba ih isključiti iz tih troškova.

H.1 Raščlamba troškova

Euri	**UKUPNI TROŠKOVI PROJEKTA (A)**	**NEPRIHVATLJIVI TROŠKOVI (B)**	**PRIHVATLJIVI TROŠKOVI (C)=(A)-(B)**
1. Naknade za planiranje/projektiranje			
2. Kupnja zemljišta			
3. Građenje i izgradnja			
4. Pogoni i oprema			
5. Tehnička pomoć			
6. Promidžba			
7. Nadzor tijekom procesa izgradnje			
8. **UKUPNO**			
9. Nepredvidivi izdaci[38]			
10. **UKUPNO**			
11. **PDV**			

H.2 Ukupno planirana sredstva i planiran doprinos IPA-e

Stopa jaza financiranja već je prikazana u Odjeljku E.1.2. Ona bi se trebala primjenjivati na prihvatljive troškove u svrhu izračunavanja "iznosa na koji se primjenjuje stopa sufinanciranja za prioritetnu os ". Taj se iznos zatim množi sa stopom sufinanciranja prioritetne osi kako bi se utvrdio doprinos programa IPA.

[38] Nepredvidivi izdaci ne bi trebali prelaziti 10% ukupnih troškova ulaganja neto od nepredvidivih izdataka. Ti se nepredvidivi izdaci mogu uključiti u ukupne prihvatljive troškove u svrhu izračuna planiranog sufinanciranja pomoći – Odjeljak H2.

H.2.1 Izračun doprinosa programa IPA

		Vrijednost
1.	Prihvatljivi troškovi (u eurima, nediskontirani) (Odjeljak H.1.10(C))	
2.	Stopa jaza financiranja (%) = (E.1.2.10)	
3.	"Prihvatljivi izdaci na koje se primjenjuje stopa sufinanciranja za prioritetnu os ” (članak 157. stavak 3. IPA Provedbene uredbe)= (1)*(2)	
4.	Stopa sufinanciranja za prioritetnu os (%)	
5.	Doprinos programa IPA (u eurima) = (3)*(4)	

[Troškovi i prihodi trebali bi se temeljiti na iznosima koji isključuju PDV]

H.2.2 Izvori sufinanciranja

– U svjetlu rezultata izračuna jaza financiranja (ako je primjenjiv), ukupni troškovi ulaganja u projekt pokrivaju se iz sljedećih izvora:

Izvori sufinanciranja (€)					**Od čega (za informaciju)**
	Prihvatljivi izdaci= H.2.1.3				
Ukupni troškovi ulaganja [H.1.10.(A)]	Pomoć programa IPA [H.2.1.5]	Nacionalni javni (ili slično)	Nacionalni privatni	Drugi izvori (navesti)	EIB / drugi izvori financiranja iz sredstava Europske unije i ostali vanjski izvori financiranja
a)= b)+c)+d)+e)	**b)**	**c)**	**d)**	**e)**	**f)**

Detalje odluke (odluka) o nacionalnom javnom financiranju, zajmovima i slično treba navesti u gornjem Odjeljku D.2.3.

Financiranje iz zajmova, tamo gdje se koristi, pripisuje se tijeku koje je odgovorno za otplaćivanje zajma, nacionalnom javnom ili privatnom tijelu. Samo u slučaju zajmova EIB-a/EIF-a traži se navođenje ukupnog financiranja zajma za potrebe informiranja.

H.3 Godišnji plan financiranja doprinosa programa IPA

Doprinos programa IPA (H.2.1.5) prikazuje se u nastavku kao udio godišnjeg izdvajanja za projekt.

(u eurima)	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.

I. USKLAĐENOST S POLITIKAMA I PRAVOM EUROPSKE UNIJE

Članak 1. Uredbe (EZ) br.1085/2006 kaže "Zajednica pomaže državama iz Dodataka I. i II. u njihovom postupnom usklađivanju s normama i politikama Europske unije, uključujući, ako je prikladno, pravnu stečevinu Europske unije, u cilju ostvarivanja članstva. Osim gore navedenih elemenata, molim navesti sljedeće informacije:

I.1 Drugi izvori financiranja Europske unije

Je li zatražena pomoć iz nekog drugog izvora Europske unije (uključujući ISPA, IPA, PHARE, CARDS, Mehanizam financiranja za Tursku….)

a) za ovaj projekt?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje (predmetni financijski instrument, referentni brojevi, datumi, traženi iznosi, odobreni iznosi itd.):

– OKVIR ZA TEKST

b) za raniju fazu ovog projekta (uključujući fazu studije o izvedivosti i pripremnu fazu)?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje (predmetni financijski instrument, referentni brojevi, datumi, traženi iznosi, odobreni iznosi itd.):

– OKVIR ZA TEKST

c) za komplementaran projekt?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje (predmetni financijski instrument, referentni brojevi, datumi, traženi iznosi, odobreni iznosi itd.):

– OKVIR ZA TEKST

I.2 Financiranje MFI-a?

Je li zatražena financijska pomoć iz EIB-a ili drugih MFI-a…

a) za ovaj projekt?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje (predmetni financijski instrument, referentni brojevi, datumi, traženi iznosi, odobreni iznosi itd.):

– OKVIR ZA TEKST

b) za raniju fazu ovog projekta (uključujući fazu studije o izvedivosti i pripremnu fazu)?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje (predmetni financijski instrument, referentni brojevi, datumi, traženi iznosi, odobreni iznosi itd.):

– OKVIR ZA TEKST

c) za komplementaran projekt?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje (predmetni financijski instrument, referentni brojevi, datumi, traženi iznosi, odobreni iznosi itd.):

– OKVIR ZA TEKST

I.3. Podliježe li projekt pravnom postupku radi usklađivanja sa zakonodavstvom Europske unije?

Da ☐ Ne ☐

Ako je odgovor da, molimo navesti detalje:

– OKVIR ZA TEKST

I.4. Promidžbene mjere

Navesti detalje predloženih mjera za promidžbu pomoći programa IPA (tj. vrsta mjere, kratak opis, procijenjeni troškovi, trajanje itd.)

– OKVIR ZA TEKST

I.5 Javna nabava

U slučajevima kada su ugovori već oglašeni u Službenom listu Europske unije, dati referencu.

Navesti indikativan plan nabave (usluga, robe, radova – projektiranje i izgradnja ili mjerni radovi) s predviđenim vrijednostima ugovora i datumima početka i završetka.

Ugovor br.	Vrsta ugovora	Procijenjeni datum početka	Procijenjeni datum završetka	Procijenjena vrijednost
…		…	…	

J. ODOBRENJE NADLEŽNOG NACIONALNOG TIJELA

Potvrđujem da su informacije navedene u ovom obrascu ispravne i točne.

IME:

POTPIS:

TIJELA:

(OPERATIVNA STRUKTURA)

DATUM:

DODATAK I.

IZJAVA TIJELA NADLEŽNOG ZA NADZOR LOKALITETA OD VAŽNOSTI ZA ZAŠTITU PRIRODE

(Ovisno o vrsti projekta, o ovim zahtjevima treba razgovarati sa službama Komisije ovisno o slučaju)

Nadležno tijelo _____

nakon pregleda prijave projekta _____

koji će biti smješten na _____

izjavljuje da nije vjerojatno da će projekt imati značajan učinak na lokalitet od važnosti za zaštitu prirode iz sljedećih razloga:

– Okvir za tekst

Stoga se nije smatrala nužnom odgovarajuća procjena iz članka 6. stavka 3.

U prilogu se nalazi karta u omjeru 1:100.000 (ili najbližem mogućem omjeru) na kojoj je prikazana lokacija projekta te predmetni lokaliteti od važnosti za zaštitu prirode, ako ih ima.

Datum (dan/mjesec/godina): _____

Potpis: _____

Ime: _____

Funkcija: _____

Tijelo: _____
(Tijelo nadležno za nadzor lokaliteta od važnosti za zaštitu prirode)

Službeni pečat:

DODATAK IX.

Predložak dvostranog sporazuma o projektu

MODEL

DVOSTRANI SPORAZUM O PROJEKTU

IZMEĐU

VLADE { }

I

EUROPSKE KOMISIJE

VEZANO UZ SUFINANCIRANJE

VELIKOG PROJEKTA

(…….)

CCI BR.: ……..

U OKVIRU

INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)

IPA Komponenta III – "Regionalni razvoj"

Operativni program (naziv i broj)

……..

CCI br: ……..

Naziv i prioritetna os br.: ……

Naziv i mjera br.: ……

Vlada Republike {Država}

i

Europske komisije

U daljnjem tekstu zajedno se spominju kao „stranke“ ili pojedinačno kao „Korisnik“, u slučaju Vlade {Država}, ili kao "Komisija", u slučaju Europske komisije

budući da

1) je dana 17. srpnja 2006. godine Vijeće Europske unije donijelo Uredbu (EZ-a) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći[39]
2) je dana 12. srpnja 2007. godine Komisija donijela Uredbu (EZ) br. 718/2007[40] o provedbi Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoći (IPA)[41], kojom se detaljno određuju primjenjive odredbe upravljanja i kontrole.
3) je dana{DATUM} Komisija donijela Odluku C(2007) 6053 kojom se odobrava višegodišnji Operativni program {***Naziv programa***} za pomoć Zajednice za Instrument pretpristupne pomoći za komponentu „Regionalni razvoj“ u {DRŽAVA}.
4) su dana 11. srpnja 2008. Korisnik i Komisija sklopili Okvirni sporazum kojim se propisuju pravila suradnje u odnosu na financijsku pomoć EU-a iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA).
5) su dana {DATUM} Korisnik i Komisija sklopili Sporazum o financiranju koji sadrži posebne odredbe za provedbu višegodišnjeg programa (***“Naziv programa“***).
6) je u skladu s člankom 54. Sporazuma o financiranju, operativna struktura predala Komisiji veliki projekt *{NAZIV}* u kojem predviđa sufinanciranje iz Instrumenta pretpristupne pomoći u okviru prioritetne osi {NAZIV} višegodišnjeg Operativnog programa {NAZIV} [*(ako je primjenjivo)* [Na zahtjev Komisije, operativna struktura predala je dodatne informacije na dan {DATUM}].
7) je dana {DATUM}, Komisija donijela Odluku C {BROJ} kojom se odobrava sufinanciranje velikog projekta *{NAZIV}* od strane Zajednice.
8) u skladu s člankom 54. Sporazuma o financiranju, odluku Komisije kojom se odobrava projekt mora slijediti Dvostrani sporazum o projektu s Korisnikom.

SPORAZUMJELE SU SE:

[39] SL L210, 31.7.2006., str.82.
[40] SL L 170, 29.6.2007., str.1
[41] SL L 170, 29.6.2007., str.1.

Članak 1.
Predmet

1. Ovaj Dvostrani sporazum o projektu sklopljen je između Vlade Republike {DRŽAVA} i Europske komisije. Odnosi se na projekt *{NAZIV}* koji je donesen Odlukom Komisije C {BROJ} kako je opisano u Dodatku I. Svi dokumenti i korespondencija koji se odnose na ovaj projekt moraju nositi referentni CCI {BROJ}.

Članak 2.
Financiranje projekta

1. Prihvatljivi rashodi izračunati u skladu s člankom 150. Uredbe (EZ) 718/2007 iznose (…) eura.
2. Na projekt se primjenjuje stopa sufinanciranja za prioritetnu os {NAZIV} Operativnog programa {NAZIV}. Najveći mogući doprinos Zajednice projektu iznosi (…) eura.
3. Doprinos programa IPA sufinanciranju projekta podliježe ispunjavanju odredaba ovog Dvostranog sporazuma o projektu i obveza i uvjeta iz Okvirnog sporazuma, Sporazuma o financiranju te zakonodavnog i ugovornog okvira koji se primjenjuju na pretpristupnu pomoć.

Članak 3.
Razdoblje prihvatljivosti

1. Razdoblje prihvatljivosti propisano je člankom 11. stavkom 3., člankom 34. 43. Sporazuma o financiranju.

Članak 4.
Prihvatljivi izdaci

1. Izdaci nastali u razdoblju provedbe projekta smatraju se prihvatljivim za sufinanciranje iz sredstava IPA ako:

a) su stvarno nastali tijekom razdoblja prihvatljivosti iz članka 3. i potkrijepljeni su računima ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti;

b) su ugovori zbog kojih su nastali takvi izdaci u skladu s projektom, kako je doneseno Odlukom Komisije C {BROJ} od (datum);

c) su nastali u skladu s načelima pravilnog financijskog upravljanja, te posebno, načelima ekonomičnosti i efikasnosti, i

d) su u skladu s pravilima prihvatljivosti propisanim u Poglavlju VI Sporazuma o financiranju.

Članak 5.
Sporazum

1. Sporazum iz članka 51. stavka 3. Sporazuma o financiranju mora biti potpisan prije početka bilo kojeg ugovora u okviru projekta. Osim toga, sporazum mora definirati i načine predaje projekta krajnjem primatelju pomoći nakon dovršetka.
2. Potpisan preslik sporazuma šalje se službama Komisije.

3. Bez obzira na stavak 1. i 2., zahtjevi iz članka 27. Sporazuma o financiranju ostaju na snazi.

Članak 6.
Pravila i postupci javne nabave

1. Pravila i postupci javne nabave propisani su člancima 44., 46. i 48. Sporazuma o financiranju. Osim toga, i ako je primjenjivo, primjenjuju se i pravila iz članka 20. Sporazuma o financiranju kojima se uređuje javna nabava međunarodnih financijskih institucija (MFI-a).

2. U opravdanim iznimnim slučajevima, može se dopustiti odstupanje od pravila sudjelovanja i podrijetla u skladu s odredbom članka 19. stavka 6. Uredbe Vijeća br. 1085/2006 {navesti}.

Članak 7.

Nadzor

1. Nadzor se odnosi na uporabu sustava informiranja radi praćenja napretka u provedbi projekta. U nadzoru će se koristiti financijski i fizički pokazatelji koji omogućuju usporedbu stvarnog napretka prema dovršetku projekta s Indikativnim rasporedom aktivnosti/Planom izdataka koji su prikazani u Dodatku I.

2. Provedba projekta nadzire se u skladu s odredbama iz Poglavlja XIII. (Nadzor i evaluacija) Sporazuma o financiranju. To će, između ostalog, zahtijevati:

   a. operativnu strukturu i, ako je potrebno, Ugovaratelja, koji će voditi aktivnosti nadzora projekta;

   b. Sektorski nadzorni odbor koji preispituje napredak u provedbi;

   c. pripremu evidencija o nadzoru koje osigurava Komisija. Te evidencije o nadzoru čine glavni dio sektorskog godišnjeg izvješća o provedbi u skladu s člancima 84. i 85. Sporazuma o financiranju;

   d. posebna ili ad-hoc izvješća o nadzoru, ako operativna struktura ili službe Komisije to smatraju nužnim;

   e. fizičke terenske provjere.

Članak 8.

Evaluacija

1. Ocjenjivanje projekta može se provesti tijekom provedbe na zahtjev Korisnika, ili na inicijativu Komisije, u svrhu ocjene napreduje li projekt prema završetku u skladu s ciljevima izvorno propisanim u Dodatku I. ovog sporazuma i u svrhu predlaganja prilagodbi koje su potrebne radi rješavanja problema koji se pojavljuju tijekom provedbe.

2. *Ex- post* ocjenu učinka projekta može obaviti procjenitelj kojeg imenuju Korisnik ili Komisija po završetku projekta.

Članak 9.
Izmjene projekta

1. Svaka izmjena odobrenog projekta zahtjeva odobrenje Komisije izmjenom odluke ili razmjenom pisama između Korisnika i službi Komisije.

2. Izdaci vezani uz fizički objekt koji je izmjenom uveden u projekt postaju prihvatljivi od datuma odobrenja izmjene od strane Komisije

3. Svaka izmjena projekta predstavljenog u Dodatku I. ovog sporazuma koja utječe na sadržaj Operativnog programa zahtijeva ne samo izmjenu odluke Komisije koja se odnosi na projekt već i odluku o izmjeni Operativnog programa. Prema tome, takvi zahtjevi za izmjenom projekta prihvaćaju se samo ako se predaju zajedno s nužnim zahtjevom za izmjenom Operativnog programa.

4. Svaka veća izmjena projekta definiranog u Dodatku I. ovog Dvostranog sporazuma o projektu zahtjeva odobrenje Komisije izmjenom odluke. Takve izmjene moraju biti potkrijepljene pravilno motiviranim zahtjevom koji se predaje prije prestanka prihvatljivosti izdataka iz gornjeg članka 3.

   Izmjena se smatra **velikom** ako uključuje

   a) promjenu bilo kojeg od elemenata opisanih u točkama 5. (Opis projekta) i 6. (Ciljevi) Dodatka ili

   b) svaku promjenu iznosa doprinosa Zajednice koji je dodijeljen projektu; ili

   c) promjenu prihvatljivih rashoda projekta; ili

   d) značajnu promjenu fizičkih obilježja ili funkcionalne svrhe projekta, kojima se mijenjaju njegovi ciljevi, uključujući dodatak fizičke komponente koja nije obuhvaćena izvornom odlukom; ili

   e) promjenu u uvjetima vlasništva ili upravljanja projektom.

5. Svaka manja izmjena i dopuna projekta može se odobriti razmjenom pisama između Korisnika i službi Komisije na temelju pravilno motiviranog prijedloga koji se predaje prije prestanka prihvatljivosti izdataka u skladu s gornjim člankom 3.

   Izmjena ili dopuna smatra se **manjom** u svim slučajevima osim onima navedenim u stavku 4., posebno kada se odnosi na:

   a) produljenje razdoblja provedbe koje je izvorno predviđeno u prijavi projekta; ili

   b) izmjene i dopune Indikativnog rasporeda aktivnosti/Plana izdataka koje nisu obuhvaćene gornjim stavkom 4. točkom c); ili

   c) promjenu fizičkih obilježja ili funkcionalnih svrha projekta koje ne utječu na njegove opće ciljeve.

6. Sektorski nadzorni odbor mora biti obaviješten o prijedlozima za velikim i manjim izmjenama projekta.

7. Opće je pravilo da bi broj velikih izmjena projekta koje zahtijevaju odluke Komisije o izmjenama trebalo svesti na najmanju moguću mjeru.

8. Svaki zahtjev za izmjenom i dopunom, bio on velik ili mali, Komisija ispituje posebno u svakom pojedinačnom slučaju.

9. Komisija zadržava pravo odbiti zahtjeve za izmjenom projekta koji bi doveli do takvih izmjena Operativnog programa koje ona smatra neprihvatljivim.

Članak 10.
Posebni uvjeti

{Navesti sve uvjete koji moraju biti ispunjeni vezano uz plaćanja i koji bi mogli biti nužni za sufinanciranje projekta, npr. financijska ili pravna rješenja, predavanje dozvola, dokazi o dovršetku kupnja zemljišta, preliminarni sporazumi, svi zahtjevi za kasnije faze projekta (npr. raspored zatvaranja preostalih odlagališta, otpajanje septičkih jama itd.}

Članak 11.
Jezik

Ovaj Dvostrani sporazum o projektu sastavljen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

Potpisan, za i u ime Vlade Republike (*država*),

u

po ……

Potpisan, za i u ime Europske komisije,

u

po ……

DODATAK

FIZIČKI OBJEKT VELIKOG PROJEKTA

Operativni program

"{Naziv programa}"

……...…….

CCI br.: ……..

Naziv projekta

……..

CCI br.: ……..

Naziv i broj prioritetne osi: ……

Naziv i broj mjere: ……

1. TIJELO ODGOVORNO ZA PRIJAVU (OPERATIVNA STRUKTURA)

Naziv:
Adresa:
Kontakt:
Telefon
Faks
E-mail

2. KRAJNJI KORISNIK (ČLANAK 15. SPORAZUMA O FINANCIRANJU)

Naziv:
Adresa:
Kontakt:
Telefon
Faks
E-mail

3. KRAJNJI PRIMATELJ POMOĆI

Naziv:
Adresa:
Kontakt:
Telefon
Faks
E-mail

4. LOKACIJA PROJEKTA

4.1. Država korisnica:…….

4.2. Županija/pokrajina:……..

5. OPIS PROJEKTA

5.1. Opći opis fizičkog objekta projekta

(a) (Dati opis projekta i vrstu problema koje rješava?)

(Glavni ciljevi, primatelji (tj. ciljno stanovništvo,ako je moguće kvantificirano) infrastrukture. Ako je primjenjivo, navesti Transeuropsku mrežu dogovorenu na razini EU-a s kojom je projekt povezan)

(b) (Ako je projekt faza ukupnog projekta, dati opis predloženih faza provedbe (objasniti jesu li tehnički i financijski neovisni)

5.2. Tehnički opis ulaganja u infrastrukturu

(a) (Opisati predloženu infrastrukturu i radove za koje se predlaže pomoć navodeći glavna obilježja i sastavne elemente – važno je da opis bude što opširniji kako bi se umanjila mogućnost kasnijih nedoumica vezano uz prihvatljivost radnji ili opreme.)

(b) (U odnosu na predmetni posao, utvrditi i kvantificirati ključne izlazne pokazatelje koji će se koristiti)

(c) *(Dati pojedinosti o tome kako će se upravljati infrastrukturom nakon završetka projekta (npr. javno upravljanje, koncesija, drugi oblik javno-privatnog partnerstva))*

6. CILJEVI

Dati pregled ciljeva projekta

7. INDIKATIVNI FIZIČKI POKAZATELJI ILI POKAZATELJI OSTVARENIH REZULTATA

Navesti glavne fizičke pokazatelje i pokazatelje ostvarenih rezultata:

Za projekte koji se odnose na pitku vodu *npr. smanjenje gubitaka vode, povećanje kvalitete vode za piće, bolje mjerenje zaliha vode, smanjenje troškova distribucije, produljenje mreže, produljenje mreže u upotrebljivom stanju (za projekte sanacije) itd.*

Za projekte koji se odnose na otpadne vode *npr. smanjenje istjecanja, povećanje % stanovnika koji su spojeni na mrežu, povećanje količine pročišćenih otpadnih voda, povećanje razine pročišćavanja otpadnih voda, povećanje kvalitete prihvatnih voda, smanjenje troškova odlaganja, povećanje duljine mreže, povećanje duljine mjere u upotrebljivom stanju itd.*

Za projekte koji se odnose na čvrsti otpad *npr. smanjenje količine otpada koji se odnosi na odlagališta, povećanje količine recikliranih materijala, broj zatvorenih i saniranih odlagališta, % stanovništva pokrivenog službama za odvoženje otpada, itd.*

Za projekte vezane uz promet *npr. duljina cesta/pruga/vodenih putova koje su izgrađene/sanirane/unaprijeđene, smanjenje operativnih troškova i/ili troškova održavanja, povećanje kapaciteta cestovnog/željezničkog/vodenog prometa.*

Navesti mjerodavne direktive EZ-a na koje se projekt odnosi. Za prometne projekte navesti i tehničke norme koje će se ostvariti.

Ovi se pokazatelji mogu usavršiti u Nadzornom odboru, ako se to smatra nužnim, posebno nakon završetka procesa ugovaranja. U tom slučaju, pokazatelji se potvrđuju razmjenom pisama. U svakom slučaju, predloženi fizički pokazatelji i/ili pokazatelji ostvarenih rezultata su sljedeći*:

Indikativni pokazatelji	**Prije**	**Poslije**
a) Fizički npr. duljina (u km) novih/saniranih kanalizacijskih/vodoopskrbnih mreža, duljina (u km) saniranih/novih jednotračnih pruga, smanjenje (%) nerazjašnjenih gubitaka vode, smanjenje količine zagađivača vode tj. BOD, COD, suspendirane tvari, dušika, fosfora , (mg/l ili %)		
b) Ostvareni rezultati npr. smanjenje duljine putovanja (minute), povećanje linijske brzine (km/h), smanjenje (%)		

degradacije kvalitete pitke vode, smanjenje razine zagađenja kanalizacije, poštivanje standarda ispuštanja iz Direktive o pročišćavanju otpadnih voda iz gradova od strane korisnika (%)		

* Ako je potrebno napraviti više od jedne tablice.

8. .INDIKATIVNI RASPORED AKTIVNOSTI / PLAN IZDATAKA

Dati informacije o broju i vrsti predviđenih ugovora. Uključiti i jasno navesti sve komponente koje financiraju MFI

(1)	**(2) Opis ugovora**	**Vrsta ugovora*** radovi/roba/usluge	**Procijenjena vrijednost ugovora**** **(€)**	**Početak nadmetanja** mjesec/godina	**(3) Dodjela ugovora** mjesec/godina	**(4) Završetak ugovora** mjesec/godina
1						
2						
3						
4						
5						
6						

* Navesti je li žuti ili zeleni FIDIC za ugovore o radovima.

** Ugovorne vrijednosti su indikativne i ne uključuju neplanirane troškove što je za ovaj projekt izračunato u iznosu od EUR ……..

9. SAŽETAK GLAVNIH REZULTATA EKONOMSKE I SOCIJALNE ANALIZE TROŠKOVA I KORISTI

Navesti glavne zaključke ekonomske i socijalne analize troškova i koristi:

– Procijenjena NSV za projekt je (…) a primijenjena diskontna stopa je (….)

– Procijenjeni omjer koristi/troškova je: ……..

– Procijenjena EISP =

10. SAŽETAK FINANCIJSKE ANALIZE

Dati sažetak glavnih zaključaka financijske analize.

Osigurati da se prilikom izračuna doprinosa Zajednice (IPA) uzme u obzir stvaranje prihoda:

Na temelju informacija u prijavi i/ili bilo kojih dodatnih informacija dobivenih tijekom ocjene

procijenjena FNSV projekta je ….milijuna eura.

procijenjena FISP je ….%.

Prihvatljivi javnih rashodi (jaz financiranja) izračunati u skladu sa člancima 17. i 19. Sporazuma o financiranju iznose …….€.

Doprinos programa IPA iznosi ……€.

11. NAČELO ONEČIŠĆIVAČ PLAĆA (SAMO ZA PROJEKTE KOJI SE ODNOSE NA ZAŠTITU OKOLIŠA)

Opisati kako će se načelo zagađivač plaća primijeniti na projekt.

12. FINANCIJSKA ODRŽIVOST I DOSTUPNOST

Prikazati glavne elemente politike određivanja cijena koja će se primjenjivati.

13. VOĐENJE I ODRŽAVANJE

Opisati na koji način će se projekt voditi i održavati. Opisati organizacijsko i pravno ustrojstvo tijela odgovornih za upravljanje konačnim proizvodom.

14. SAŽETAK GLAVNIH NALAZA PROCJENE UČINKA NA OKOLIŠ

Ako je nadležno tijelo donijelo odluku o dovršetku procjene učinka na okoliš, navesti glavne zaključke netehničkog sažetka. Ako procjena učinka na okoliš nije provedena, prikazati raspored provedbe potpune procjene učinka na okoliš kao dijela projekta ili navesti razloge zašto se to ne smatra nužnim refererirajući se na nacionalno zakonodavstvo kojim se uređuje procjena učinka na okoliš.

15. TROŠKOVI I POMOĆ (U EUR)

Očekivani financijski doprinos

Procijenjeni ukupni troškovi (EUR)	Od kojih neprihvatljivo (EUR)	**Prihvatljivi rashodi** (EUR)	Od kojih sufinanciranje iz IPA-e (EUR)	**Javno sufinanciranje (5)** (EUR)	Od čega nacionalno (EUR)	MFI (EUR)	**Procijenjeni ukupni troškovi** (EUR)
(1)=(2)+(3)	(2)	(3)	(4=3x stopa sufinanciranja)	(5)=(6)+(7)+(8)	(6)	(7)	(5)=(6)+(7)+(8)

Napomena: Svi podaci, osim prihvatljivih javnih rashoda i doprinosa Zajednice, su indikativni. Neprihvatljivi troškovi uključeni su u javni doprinos.

16. UKLJUČENOST MFI-A

Prikazati uključenost bilo kojeg MFI-a u projekt. Dati detaljan opis njihovog opsega posla, zajedno s financijskim troškovima i predloženim rasporedom provedbe. Osim toga, navesti detalje svih mjera tehničke pomoći od strane MFI-a, npr. institucionalna reforma kao dio projekta.

Opisati načine provedbe (istodobno ili sufinanciranje), pravila o javnoj nabavi koja će se primjenjivati te je li operativna struktura ovlaštena za primjenu mjerodavnih pravila o javnoj nabavi.

Ako je primjenjivo, navesti za koje je ugovore odobreno odstupanje od pravila sudjelovanja i podrijetla u skladu s odredbom Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. godine kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći.

17. PROMIDŽBENE MJERE

Opisati promidžbene mjere koje su predviđene za projekt.

ooOOOoo

DODATAK X

Model Identifikacijske liste operacije

(najviše 5 stranica)

1. Naziv operacije:
2. Operativna struktura: navesti podatke za kontakt
3. Organizacija odgovorna za provedbu operacije: navesti podatke za kontakt, uključujući kontakt osobu
4. Usklađenost i povezanost s Operativnim programom

4.1 Naziv programa

4.2 Naziv prioritetne osi

4.3 Naziv mjere

4.4 Krajnji korisnik (članak 15. Sporazuma o financiranju)

4.5 Krajnji primatelj pomoći

4.6 Kategorija/vrsta aktivnosti predviđenih u okviru mjere

5. Opis operacije

5.1 Doprinos ostvarenju Operativnog programa: Opisati kako operacija doprinosi ostvarenju ciljeva Operativnog programa (ako je moguće uz kvantificirane pokazatelje) koji su povezani s odgovarajućom mjerom.

5.2 Opći cilj: Objasniti u jednoj rečenici

5.3 Svrha operacije: Objasniti u jednoj rečenici

5.4 Lokacija(Lokacije). Molimo imati na umu prihvatljive regije

5.5 Trajanje: trajanje operacije ne smije prelaziti završni datum prihvatljivosti izdataka predviđen u Sporazumu o financiranju

5.6 Ciljne skupine:

5.7 Opis operacije i pozadine: Najviše 10 redaka

5.8 Rezultati s mjerljivim pokazateljima:

5.9. Aktivnosti:

6. Provedbena struktura

6.1. Institucionalni okvir: institucionalna struktura predviđena za provedbu operacije, npr. jedinica za koordinaciju operacije, upravljački odbor, regionalna i/ili pokrajinska tijela, tim za tehničku pomoć

6.2. Predložena nadzorna struktura i metodologija: Tko će biti odgovoran za nadzor operacije, kako će se operacija nadzirati, kakva će biti organizacija posla i izvješćivanja?

6.3. Nužni postupci i ugovori za provedbu operacije i njihov redoslijed: navesti vrstu postupaka (poziv na dostavu prijedloga projekata, izravna provedba od strane nacionalnih institucija bez prethodnog poziva na dostavu prijedloga projekata, direktne pogodbe s međunarodnim organizacijama itd.) i odgovarajuće ugovore

(ugovori o darovnici, sporazumi o sufinanciranju s međunarodnim organizacijama, ugovori o uslugama, robi, radovima itd.) za predložene aktivnosti te njihov redoslijed

(molimo dati detaljni kronogram pripremnih faza, natječajnog postupka, ugovaranja i početka operacija)

7. Rizici i pretpostavke:

8. Očekivani učinak operacije na ciljnu skupinu i multiplikacijski učinci/učinci prelijevanja

9. Održivost:

10. Jednake mogućnosti, manjine i ranjive skupine (ako je mjerodavno):

11. Veze s drugim mjerama komponenata IPA-e:

12. Traženo financiranje od Europske komisije:

    Doprinos programa IPA ne prelazi gornju granicu od 85% prihvatljivih izdataka na razini prioritetne osi.

    (niti jedna operacija ne smije imati koristi od više stope sufinanciranja od operacije koja je vezana uz predmetnu prioritetnu os– članak 149. stavak 3. i članak 153. stavak 3. IPA Provedbene uredbe)

13. Sufinanciranje (molimo navesti ukupan očekivani doprinos prema izvoru)

14. Stavke proračuna:

    (indikativna, ako je primjenjivo prema komponenti operacije, uključujući procijenjene ukupne troškove, javne rashode, IPA doprinos, nacionalni javni doprinos i privatni doprinos)

15. Zahtjevi tijeka novca prema izvoru financiranja

DODATAK XI.

Sastav i način rada odbora za odabir operacija

1. Za sve operacije koje nisu veliki projekti i koje provode krajnji korisnici koji su nacionalna javna tijela operativna struktura nema obvezu odabira operacija putem poziva na dostavu prijedloga projekata u skladu s odredbama članka 49. Sporazuma o financiranju (SF). S obzirom da je *Središnja agencija za financiranje i ugovaranje* krajnji korisnik u smislu članka 15. SF-a za sve operacije, odredbe članka 49. ne primjenjuju se.
2. Kako bi se poštivala opća načela za odabir operacija kako je određeno u članku 50. SF-a, primjenjuju se sljedeće odredbe:
    a. za operacije u okviru Prioriteta 1. *Unaprjeđenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja,* Mjera 1.1 *Poslovna infrastruktura* i Prioriteta 2. *Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva*, Mjera 2.1 *Poboljšanje poslovne klime*, Mjera 2.2 *Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju* i za sve operacije u okviru Prioriteta [3] Tehnička pomoć primjenjuje se članak 50. stavak 1. točka a) SF-a (bez poziva na dostavu prijedloga projekata).
3. Za operacije o čijim načelima za odabir još nije odlučeno, operativna struktura će o njima odlučiti u dogovoru sa službama Komisije i obavijestiti Sektorski nadzorni odbor.
4. Ako se operativna struktura odluči za ili je obvezna na odabir operacija uz pomoć odbora, načela će biti ona navedena u Operativnom programu, kako slijedi:

    "Operativna struktura uspostavit će Odbor za odabir za svaki od poziva za dostavu projektnih prijedloga pokrenutih za odabir operacija koje će se financirati u okviru određene mjere. Odbor za odabir će imati neparan broj članova, a činit će ga najprikladniji službenici i stručnjaci s tehničkim kompetencijama za provedbu kvalitativnog ocjenjivanja projektnih prijava. Te će članove predlagati institucije u kojima su zaposleni na poziv tijela nadležnog za provedbu, a imat će pravo glasa u postupku odabira. Član operativne strukture koji je izradio smjernice za podnositelje prijedloga sudjelovat će i u radu Odbora za odabir. Odborom će predsjedati član Provedbenog tijela bez prava glasa. Odbor za odabir ocijenit će projektne prijave u skladu s kriterijima za odabir i metodologijom odobrenim od strane Sektorskog nadzornog odbora. Prvo će biti pregledano jesu li prijave u skladu s kriterijima prihvatljivosti i administrativnim kriterijima i udovoljavaju li relevantnim zahtjevima prihvatljivosti utvrđenim u odnosnim mjerama (potpunost, točnost, itd.) te će potom biti ocijenjena njihova kvaliteta. Odbor za odabir dat će preporuke operativnoj strukturi, u skladu s člankom 158. IPA provedbene uredbe."

- Komisija može sudjelovati u radu Odbora za odabir kao promatrač.

DODATAK XII.

Godišnje i završno izvješće

(članci 85. i 102. Sporazuma o financiranju)

1. OSNOVNI PODACI

OPERATIVNI PROGRAM	Razdoblje programiranja
	Broj programa (CCI br.)
	Naziv programa
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI	Godina izvješćivanja
	Datum odobrenja godišnjeg izvješća od strane Sektorskog nadzornog odbora

2. PREGLED PROVEDBE OPERATIVNOG PROGRAMA

2.1 Kvantitativni napredak (prema prioritetnim osima i mjerama)

Informacije o fizičkom napretku ostvarenom u provedbi Operativnog programa, prioritetnim osima, i, ako je potrebno, operacijama ili skupinama operacija u odnosu na njihove specifične, provjerljive ciljeve uz kvantifikaciju, ako je moguće, pomoću pokazatelja na odgovarajućoj razini.

Ako je potrebno, za komponentu RLJP sve pokazatelje treba raščlaniti prema spolu. Ako brojke (podaci) još nisu dostupne, navesti informaciju kada će postati dostupne i kada će ih operativna struktura dostaviti Komisiji.

Popis operacija koje se financiraju u okviru operativnog programa treba priložiti izvješću.

2.2 Kvalitativna analiza

Analiza postignuća mjerenih na temelju fizičkih i financijskih pokazatelja, uključujući kvalitativnu analizu napretka koji je ostvaren u odnosu na izvorno postavljene ciljeve.

Popis nedovršenih operacija i raspored njihovog dovršenja (samo završno izvješće).

2.3 Financijske informacije

	Izdaci korisnika uključeni u zahtjeve za plaćanjem koje je Nacionalni fond poslao Komisiji	Ukupni izdaci za koje su izdvojena sredstva i koje je platio Nacionalni fond	Odgovarajući javni doprinos	Odgovarajući privatni doprinos	Ukupne uplate zaprimljene od Komisije
Prioritetna os 1 Mjera1.1 Mjera 1.2 ….. Prioritetna os 2 Mjera 2.1 …..					

Prioritetna os 3					
Ukupno					

(sve financijske podatke treba izraziti u eurima)

Osim toga, financijski podaci mogu se prikazati i grafički.

Indikativna raščlamba dodijeljenih sredstava, prema kategorijama izdataka (samo za komponentu III)

Informacije u skladu s detaljnim popisom uključenim u Dodatak XIII Sporazuma o financiranju.

Vraćena ili ponovno iskorištena pomoć

Informacije o načinu na koji je iskorištena pomoć koja je vraćena ili ponovno iskorištena nakon ukidanja pomoći iz članka 54. IPA provedbene uredbe.

2.4 Promjene u kontekstu provedbe Operativnog programa (ako je relevantno)

Opis svih elemenata koji ne proizlaze izravno iz pomoći Operativnog programa, a imaju izravan utjecaj na njegovu provedbu (kao što su zakonodavne promjene ili neočekivane socioekonomske promjene).

2.5 Informacije o usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije

Svi značajni problemi vezani uz usklađenost s pravnom stečevinom Europske unije uočeni tijekom provedbe Operativnog programa i mjere koje su poduzete za rješavanje tih problema.

2.6 Usklađenost s drugim instrumentima

Sažetak provedbe rješenja za osiguravanje razgraničenja i koordinacije između drugih programa i komponenata pomoći IPA-e, intervencija EIB-a i drugih postojećih financijskih instrumenata.

3. KVALITETA I DJELOTVORNOST PROVEDBE

3.1 Metode nadzora

Mjere nadzora i evaluacije koje poduzima operativna struktura ili Sektorski nadzorni odbor, uključujući načine prikupljanja podataka, uočene poteškoće i korake koji su poduzeti za njihovo rješavanje.

3.2 Značajni uočeni problemi i mjere za njihovo rješavanje

Svi značajni problemi uočeni tijekom provedbe Operativnog programa, uključujući sažetak problema utvrđenih u okviru postupka iz članka 29. stavka 2. točke (b) IPA provedbene uredbe, ako je prikladno, te sve mjere koje su poduzele operativna struktura i Sektorski nadzorni odbor za rješavanje tih problema.

3.3 Tehnička pomoć

Objašnjenje primjene tehničke pomoći, uključujući, ako je potrebno, tehničku pomoć prije prenošenja ovlasti za upravljanje

Postotak iznosa doprinosa iz fondova IPA-e koji je dodijeljen Operativnom programu i potrošen u okviru tehničke pomoći.

4. INFORMIRANJE I PROMIDŽBA

Napredak ostvaren u provedbi Komunikacijskog akcijskog plana koji je predan u skladu s Operativnim programom, s naglaskom na poduzetim mjerama i njihovom učinku.

5. VELIKI PROJEKTI (ako je prikladno za Komponentu "Regionalni razvoj")

- Napredak u provedbi velikih projekata.
- Napredak u financiranju velikih projekata.
- Sve promjene na indikativnom popisu velikih projekata u Operativnom programu.

6. RADNJE VEZANE UZ KOMPONENTU "RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA"

Informacije o provedbi horizontalnih pitanja kao što su jednake mogućnosti za muškarce i žene, dobro upravljanje, uključivanje osoba u nepovoljnom položaju, zemljopisna koncentracija potpore ili održivi razvoj i zaštita okoliša (ako je prikladno).

Ako je prikladno, sinteza provedbe:

- Rodno osviještene politike i radnji vezanih uz spolove
- Sudjelovanja migranata u zapošljavanju
- Integracije u zapošljavanje i socijalnog uključivanja manjina i drugih skupina u nepovoljnom položaju, uključujući osobe s invaliditetom.

Ako je prikladno, opisati na koji su način radnje koje podržava Komponenta IPA-e "Razvoj ljudskih potencijala" u skladu s i doprinose radnjama poduzetim nastavno na Zajedničku ocjenu (Joint Assessment Paper, JAP) i Zajednički memorandum o uključivanju (Joint Inclusion Memorandum, JIM).

DODATAK XIII.

Dodijeljena sredstva prema kategoriji izdataka

(članak 85. stavak 3. točka c) Sporazuma o financiranju)

Dio A: Kodovi prema dimenziji

TABLICA 1: KODOVI ZA DIMENZIJU PRIORITETNE TEME

Kod	Prioritetna tema
1	Promet
1.1	Željeznička infrastruktura
1.1.1	Međusobna povezanost/međusobno djelovanje između nacionalnih mreža
1.1.2	Međusobna povezanost/međusobno djelovanje između nacionalnih mreža i
1.2	Cestovna infrastruktura
1.2.1	Međusobna povezanost/međusobno djelovanje između nacionalnih mreža
1.2.2	Međusobna povezanost/međusobno djelovanje između nacionalnih mreža i Transeuropskih mreža
1.3	Infrastruktura pomorskih luka
1.4	Unutarnji plovni putovi
1.5	Infrastruktura zračnih luka
1.6	Infrastruktura za multimodalni promet
1.7	Inteligentni prometni sustavi
1.8	Tehnička pomoć
1.9	Ostalo
2	Okoliš
2.1	Gospodarenje otpadom
2.2	Vodoopskrba
2.3	Gradske otpadne vode
2.4	Kvaliteta zraka
2.5	Sanacija zagađenih lokacija i zemljišta
2.6	Energetska učinkovitost
2.7	Obnovljiva energija
2.8	Ostalo
2.9	Tehnička pomoć
3	Regionalna konkurentnost
3.1	Pružanje poslovnih i tehnoloških usluga poduzećima, posebno u područjima upravljanja, istraživanja i razvoja tržišta i umrežavanja
3.2	Pristup i uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija
3.3	Promicanje tehnološkog razvoja, istraživanja i inovacija, uključujući kroz suradnju s institucijama za tercijarno obrazovanje i istraživanje i centrima za istraživanje i
3.4	Razvoj poslovnih mreža i klastera
3.5	Stvaranje i razvoj instrumenata financiranja koji olakšavaju pristup revolving financiranju kroz poduzetnički kapital, zajmove i jamstvene fondove
3.6	Pružanje lokalne infrastrukture i usluga koje doprinose uspostavi, širenju i razvoju novih i postojećih poduzeća
3.7	Infrastrukture za obrazovanje i izobrazbu, ako je potrebno za regionalni razvoj i u uskoj koordinaciji s komponentom "Razvoj ljudskih potencijala"
3.8	Ostalo

3.9	Tehnička pomoć
4	Tehnička pomoć
4.1	Preliminarne studije i tehnička pomoć vezano uz prihvatljive aktivnosti, uključujući one za njihovu pomoć
4.2	Upravljanje programom, nadzor, ocjenjivanje, aktivnosti informiranja i kontrole, uključujući aktivnosti jačanja administrativne sposobnosti za provedbu IPA uredbe

TABLICA 2: KODOVI ZA DIMENZIJU OBLIK FINANCIRANJA

Kod	Oblik financiranja
01	Pomoć koja se ne vraća
02	Pomoć *(zajam, subvencionirane kamate, jamstva)*
03	Poduzetnički kapital *(sudjelovanje, fond za poduzetnički kapital)*
04	Drugi oblici financiranja

Dio B:

Kumulativna raščlamba dodijeljenih sredstava doprinosa programa IPA prema kategorijama u godišnjem i završnom izvješću o provedbi

CCI br.: _____

Naziv programa : _____

Datum posljednje odluke Komisije koja se odnosi na predmetni Operativni program: __/__/__

Kod * **Dimenzija 1** **Prioritetna tema**	**Kod *** **Dimenzija 2** **Oblik financiranja**	**Iznos** **

***** **Kategorije za svaku dimenziju treba kodirati temeljem standardne klasifikacije.**

****** **Dodijeljeni iznos doprinosa programa IPA za svaku kombinaciju kategorija.**

DODATAK XIV.

Indikativan opis zahtjeva za informiranjem vezano uz zadovoljavajući revizijski trag

(*članak 90. Sporazuma o financiranju)*

Zadovoljavajući revizijski trag, u skladu sa člankom 90., postoji kada, za određenu mjeru, uključujući pojedine projekte u okviru skupine projekata:

1. Računovodstvena dokumentacija koja se čuva na odgovarajućoj upravljačkoj razini sadrži iscrpne informacije o stvarno nastalim izdacima u sufinanciranoj mjeri od strane operativne strukture, uključujući, ako ona nije krajnji primatelj sredstava, tijela i trgovačka društva uključena u provedbu mjere kao nositelji koncesija, predstavnici, ili slično. Računovodstvena dokumentacija mora sadržavati datum kada je nastala, iznos svake rashodovne stavke, prirodu popratne dokumentacije i datum i način plaćanja. U prilogu moraju biti nužni dokumentarni dokazi (npr. računi).

2. Za rashodovne stavke koje se samo djelomično odnose na sufinanciranu mjeru, pokazuje se točnost raspodjele izdataka između sufinancirane mjere i ostatka. Isto se primjenjuje na vrste izdataka koji se smatraju prihvatljivim samo u određenim granicama i u razmjeru s ostalim troškovima.

3. Tehničke specifikacije i financijski plan mjere, izvješća o napretku, dokumenti vezani uz natječajne postupke i postupke ugovaranja, izvješća o inspekciji izvršenja mjere isto se čuvaju na odgovarajućoj upravljačkoj razini.

4. U svrhu prijave stvarno nastalih izdataka u sufinanciranoj mjeri Nacionalnom fondu, informacije iz stavka 1. spajaju se u detaljno izvješće o izdacima podijeljeno prema kategorijama. Detaljna izvješća o izdacima čine prateću dokumentaciju za računovodstvenu dokumentaciju Nacionalnog fonda i temelj su za pripremu izjava o izdacima za Komisiju.

5. Kada između operativne strukture ili tijela ili trgovačkih društava koji su uključeni u provedbu mjere i Nacionalnog fonda postoji jedno ili više delegiranih tijela, svako delegirano tijelo treba za svoje područje odgovornosti detaljna izvješća o izdacima od podređenog tijela kao popratnu dokumentaciju za vlastitu računovodstvenu dokumentaciju na temelju čega priprema za nadređeno tijelo barem sažetak izdataka nastalih vezano uz tu mjeru.

6. U slučaju elektroničkog prijenosa računovodstvenih podataka, sva predmetna tijela i organi dobivaju dovoljno informacija s niže razine da mogu opravdati svoju računovodstvenu dokumentaciju i iznose koje su prijavili višoj razini kako bi osigurali zadovoljavajući revizijski trag od ukupnih sažetih iznosa potvrđenih Komisiji do individualnih rashodovnih stavki i popratne dokumentacije na razini operativne strukture i drugih tijela i trgovačkih društava uključenih u provedbu mjere.

DODATAK XV.

Popis podataka o operacijama koji se na zahtjev priopćuju Komisiji u svrhu dokumentarnih i terenskih provjera

(članak 80. stavak 5. Sporazuma o financiranju)

Traženi podaci mogu uključivati sljedeće, a precizni sadržaj podliježe dogovoru s državom korisnicom. Brojevi polja predstavljaju arhivsku strukturu koja se preferira za skupljanje računalnih datoteka za prijenos Komisiji.

A. Podaci o operacijama

Polje 1	Operativni program
Polje 2	Broj prioriteta
Polje 3	Naziv fonda
Polje 4	Kod regije ili područja na kojem je operacija smještena ili se provodi (NUTS razina ili neka druga, ako je potrebno)
Polje 5	Operativna struktura
Polje 6	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
Polje 7	Krajnji korisnik ili drugo tijelo koje prijavljuje izdatke operativnoj strukturi, ako je primjenjivo
Polje 8	Jedinstveni brojevni kod operacije
Polje 9	Kratak opis operacije
Polje 10	Datum početka operacije
Polje 11	Datum završetka operacije
Polje 12	Tijelo koje izdaje odluku o odobrenju
Polje 13	Datum odobrenja
Polje 14	Uputa na krajnjeg primatelja
Polje 15	Valuta (ako nije euro)
Polje 16	Ukupan procijenjeni trošak operacije (1)
Polje 17	Ukupni prihvatljivi izdaci
Polje 18	Ukupni prihvatljivi javni rashodi
Polje 19	Financiranje EIB-a (radi uključivanja ekvivalenta IPA-i)

(1) Tj. uključujući privatno financiranje, ali neto od neprihvatljivih izdataka i druge oblike financiranja.

B. Izdaci prijavljeni za operaciju

Polje 20	Interni referentni broj posljednjeg zahtjeva za naknadom troškova iz operacije
Polje 21	Datum kada je u sustav nadzora unesen posljednjih zahtjev za naknadom troškova iz operacije
Polje 22	Iznos prihvatljivih izdataka prijavljenih u posljednjem zahtjevu za naknadom troškova iz operacije koji je unesen u sustav nadzora
Polje 23	Ukupni prihvatljivi izdaci za koje je podnesen zahtjev za naknadom
Polje 24	Lokacija gdje se nalazi detaljna popratna dokumentacija za zahtjev ako se ne nalazi u prostorijama korisnika
Polje 25	Izdaci plaćeni u područjima susjednim prihvatljivim područjima (prekogranična suradnja) (ne prihvatljivi)
Polje 26	Izdaci koje plaćaju partneri izvan područja (transnacionalna suradnja) (ne prihvatljivi)
Polje 27	Izdaci plaćeni izvan Europske unije (prekogranična, transnacionalna i međuregionalna suradnja)
Polje 28	Izdaci plaćeni za kupnju zemljišta
Polje 29	Izdaci plaćeni za stanovanje
Polje 30	Izdaci plaćeni za neizravne troškove/režije obračunate u paušalnom iznosu
Polje 31	Prihod oduzet od zahtjeva za naknadom troškova, ako ih ima
Polje 32	Financijski ispravci oduzeti od zahtjeva za naknadom troškova, ako ih ima
Polje 33	Ukupni prijavljeni prihvatljivi izdaci iz operacije i uključeni u izvješće o izdacima koje nacionalni dužnosnik za ovjeravanje šalje Komisiji (u eurima)
Polje 34	Ukupni prijavljeni prihvatljivi izdaci iz operacije i uključeni u izvješće o izdacima koje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje šalje Komisiji (nacionalna valuta)
Polje 35	Datum posljednjeg izvješća o izdacima tijela za ovjeravanje koje sadrži izdatke iz operacije
Polje 36	Datum provjera izvršenih u skladu s člankom 81.
Polje 37	Datum revizija u skladu s člankom 82.
Polje 38	Tijelo koje provodi reviziju ili provjeru
Polje 39	Stupanj postignuća cilja operacije, ako je dovršena (%)

DODATAK XVI.

Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za konačnom isplatom

EUROPSKA KOMISIJA

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI – IPA
Komponenta "Regionalni razvoj" (Komponenta III)
/"Razvoj ljudskih potencijala" (Komponenta IV)

Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem

Naziv operativnog programa

Odluka Komisije *od*

Sporazum o financiranju *od*

Referentni (CCI) br. Komisije:

Nacionalna referenca (ako postoji)

UVJERENJE

Ja, dolje potpisani,

nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,

ovime potvrđujem da su izdaci uključeni u priloženo izvješće u skladu s kriterijima prihvatljivosti propisanim u Sporazumu o financiranju potpisanom {DATUM} između Europske komisije i Vlade {DRŽAVA} i da su nastali i plaćeni od strane krajnjih korisnika tijekom provedbe operacija odabranih u okviru Operativnog programa u skladu s uvjetima za dodjelu pomoći IPA-e.

nakon[42]			20…	u iznosu od:	euro[43]	

(točan iznos do dva decimalna mjesta)

Priloženo izvješće o izdacima, raščlanjeno prema prioritetnoj osi i mjerama, temelji se na računovodstvenoj evidenciji privremeno zatvorenoj dana

		20…

i čini sastavni dio ovog uvjerenja.

Potvrđujem i da operacije napreduju u skladu s uvjetima Sporazuma o financiranju, te, posebice da:

1. su ispunjeni svi zahtjevi propisani u članku 69. Sporazuma o financiranju, posebno
    - Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska završna izvješća o provedbi za predmetne programe;
    - Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji mišljenje o završnom izvješću o izdacima popraćeno završnim izvješćem o radu, u skladu s člankom 92. Sporazuma o financiranju
    - Akreditacija koju su odobrili dužnosnik nadležan za akreditaciju i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje je na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi
2. izvješće o izdacima je točno, proizlazi iz pouzdanih računovodstvenih sustava i temelji se na provjerljivoj popratnoj dokumentaciji;
3. prijavljeni izdaci su u skladu s primjenjivim pravilima Europske unije i nacionalnim pravilima i nastali su u odnosu na operacije koje su odabrane za financiranje u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na program i u skladu su s mjerodavnim primjenjivim pravilima Europske unije i nacionalnim pravilima, posebno vezano uz pravila o zaštiti okoliša, prometu, tržišnom natjecanju i dodjeli javnih ugovora (PRAG).
4. izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem uzimaju u obzir, ako je primjenjivo, sva vraćena sredstva i sve primljene kamate te neto prihod nastao od operacija koje se financiraju u okviru operativnog programa;
5. raščlamba operacija zabilježena je u računalnim datotekama i dostupna je mjerodavnim odjelima Komisije na zahtjev U skladu sa člankom 104. Sporazuma o financiranju,

[42] Početni datum prihvatljivosti izdataka (datum potpisa Sporazuma o financiranju).
[43] Ukupan iznos prihvatljivih izdataka koje plaćaju krajnji korisnici.

popratna dokumentacija je i ostat će dostupna barem tri godine nakon zatvaranja Operativnog programa od strane Komisije.

Datum			20…

Ime tiskanim slovima, pečat, funkcija i

Potpis nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

Izvješće o izdacima prema prioritetnoj osi i mjerama: Konačna isplata
Referentni broj Operativnog programa (CCI br.):
Naziv programa:
Datum privremenog zatvaranja računovodstvene evidencije: Datum slanja Komisiji:
Ukupno ovjereni plaćeni prihvatljivi izdaci[44]:

Prioritetna os/mjera	Ukupni izdaci nastali do datuma (između….[45]i ….)	Izdaci potvrđeni u ovom očitovanju	Ukupni planirani izdaci (početni proračun)	Izdaci nastali do danas kao dio početnog proračuna (%)	Napomene
Prioritetna os 1					
Mjera 1.1					
Operacija 1.1.1					
Operacija 1.1.2					
Prioritetna os 2					
Mjera 2.1					
Prioritetna os 3					
Mjera 3.1					
Prioritetna os 4					
Mjera 4.1					

[44] Kako je propisano člancima 149., 150. I 152. Uredbe Komisije (EZ) 718/2007.
[45] Početni datum prihvatljivosti izdataka (potpis Sporazuma o financiranju).

Raščlamba prema godini ukupno ovjerenih prihvatljivih izdataka[46] (iznosi u eurima)

Prioritetna os/Mjera	2008.	2009.	2010,	2011.	2012.
Prioritetna os 1					
Mjera 1.1					
Prioritetna os 2					
Mjera 2.1					
Prioritetna os 3					
Mjera 3.1					
Prioritetna os 4					
Mjera 4.1					

[46] Po godini: raščlamba spomenuta u ovoj tablici odgovara uplatama krajnjih korisnika u predmetnoj godini. Ako nije moguće napraviti preciznu raščlambu, treba dati najbolju procjenu raščlambe.

DODATAK 1. izvješću o izdacima:

Elektronički popis operacija prema mjerama i odgovarajućih izdataka, uključujući doprinos u okviru IPA uredbe i nacionalne javne rashode

Prioritetna os/Mjera	**Ukupni izdaci(EURO)**	**IPA fondovi(EURO)**	**Nacionalni javni rashodi (EURO)**	**IPA stopa sufinanciranja(%)**
Prioritetna os 1: ukupno				
Mjera 1.1				
Operacija 1.1.1				
Operacija 1.1.2				
……				
Mjera 1.2				
Operacija 1.2.1				
Operacija 1.2.2				
…….				
Mjera 1.3				
Operacija 1.3.1				
Operacija 1.3.2				
…….				
Prioritetna os 2: ukupno				
Mjera 2.1				
Operacija 2.1.1				
……				
Prioritetna os 3				
Mjera 3.1				
Operacija 3.1.1				
…….				

DODATAK 2. izvješću o izdacima:

Detalji iznosa koji se mogu vratiti nakon ukidanja cijelog ili dijela doprinosa programa IPA za određenu operaciju

Naziv prioriteta/mjere /operacije	
Iznos za koji se traži povrat	
Dužnik	
Datum izdavanja naloga za povrat sredstava	
Tijelo koje je izdalo nalog za povrat sredstava	
Datum povrata	
Vraćen iznos	

DODATAK 3. izvješću o izdacima:

Količina sredstava iz programa IPA na računu određene komponente u eurima na datum posljednjeg terećenja na koje se odnosi ovo izvješće i ostvarene kamate

ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM: Konačna isplata

Naziv Operativnog programa:

Referentni (CCI) broj Operativnog programa:

U skladu s Dodatkom A Okvirnog sporazuma (članak 25. Uredbe (EZ) br. 718/2007), ja, dolje potpisani, (ime nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje tiskanim slovima), ovim putem zahtijevam uplatu iznosa od …. eura kao konačnu isplatu.

Ovaj je zahtjev prihvatljiv jer:

	Brisati prema potrebi
a) za cijelo razdoblje trajanja svake prioritetne osi Komisija nije uplatila više od maksimalnog iznosa pomoći iz fondova IPA-e u skladu sa Sporazumom o financiranju i odlukom Komisije kojom se odobrava Operativni program	
b) operativna struktura poslala je Komisiji sektorska završna izvješća o provedbi, u skladu sa člankom 67. Sporazuma o financiranju.	*— proslijedila operativna struktura u roku iz članka 100. Sporazuma o financiranju* *— u prilogu*
c) revizijsko tijelo poslalo je Komisiji, u skladu sa člankom 92. Sporazuma o financiranju, mišljenje o završnom izvješću o izdacima koje je potkrijepljeno završnim izvješćem o radu	*-— proslijedilo tijelo nadležno za reviziju u roku iz članka 90. Sporazuma o financiranju* *— u prilogu*
d) akreditacija dužnosnika nadležnog za akreditaciju i nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje su na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi	
e) uplate nisu obustavljene u skladu s člankom 72. Sporazuma o financiranju	
f) nije nastala niti jedna od situacija koje opravdavaju blokadu uplata za velike projekte	

Plaćanje izvršava Komisija tijelu koje je država korisnica ovlastila za izvršavanje plaćanja.

Ovlašteno tijelo	
Banka	
Broj bankovnog računa	
Vlasnik računa (ako nije isti kao ovlašteno tijelo)	

Datum			20…

Ime tiskanim slovima, pečat, funkcija i potpis
Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

DODATAK XVII.

MODEL

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE O KONTROLI I IZJAVA O ZATVARANJU OPERATIVNOG PROGRAMA

U SKLADU SA ČLANKOM 29. UREDBE KOMISIJE (EZ) br. 718/2007

DIO A: Model završnog izvješća o kontroli

1. UVOD

— Navesti nadležno tijelo nadležno za reviziju i druga tijela koja su bila uključena u pripremu izvješća,

— Navesti referentno razdoblje iz kojeg je izvučen slučajni uzorak,

— Navesti Operativni program koji je obuhvaćen izvješćem i njegovu operativnu strukturu i dužnosnika za ovjeravanje,

— Opisati korake u pripremi izvješća.

2. PROMJENE U SUSTAVIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE I REVIZIJSKA STRATEGIJA

— Navesti značajne promjene u sustavima upravljanja i kontrole koje su prijavljene tijelu nadležnom za reviziju i datume od kada se te promjene primjenjuju.

— Navesti promjene učinjene u revizijskog strategiji i razloge takvih promjena.

3. SAŽETAK PROVEDENIH REVIZIJA

Za revizije sustava:

— Navesti tijelo(a) koje je provelo reviziju sustava, uključujući samo tijelo nadležno za reviziju.

— Kratak popis provedenih revizija: revidirana tijela i godina revizije.

— Opisati temelj za odabir revizija u kontekstu revizijske strategije.

— Opis glavnih nalaza i zaključaka izvedenih iz revizijskog rada u odnosu na sustave upravljanja i kontrole te njihovog funkcioniranja, uključujući zadovoljavajući broj provjera uprave, postupke akreditacije i revizijski trag, odgovarajuće razdvajanje funkcija i usklađenost sa zahtjevima i politikama Europske unije.

— Navesti jesu li uočeni problemi sustavnog karaktera kao i poduzete mjere, uključujući kvantifikaciju nepravilnih izdataka i sve povezane financijske ispravke.

Za revizije operacija:

— Navesti tijelo(a) koje je provelo revizije uzoraka, uključujući samo tijelo nadležno za reviziju.

— Opis osnove za odabir uzorka (uzoraka).

— Navesti razinu materijalnosti i, u slučaju statističkog uzorkovanja, primijenjenu razinu pouzdanosti i razmak, ako je potrebno.

— Opisati glavne rezultate revizija navodeći posebno iznos nepravilnih izdataka i stopu pogreške koje proizlaze iz revidiranog slučajnog uzorka.

— Navesti zaključke izvučene iz rezultata revizija u odnosu na djelotvornost sustava upravljanja i kontrole.

— Informacije o nastavku nepravilnosti, uključujući preispitivanje prethodno prijavljenih stopa pogrešaka.

— Navesti jesu li navedeni problemi sustavne prirode kao i poduzete mjere, uključujući kvantifikaciju nepravilnih izdataka i svih povezanih financijskih ispravaka (1).

4. NASTAVAK NA AKTIVNOSTI REVIZIJE

— Informacije o onome što će biti poduzeto nakon revizije sustava i revizije operacija.

5. DODATNE AKTIVNOSTI KOJE PODUZIMA TIJELO NADLEŽNO ZA REVIZIJU PRIPREMAJUĆI IZJAVU O ZATVARANJU

— Sažetak revizija postupka zatvaranja operativne strukture.

— Sažetak rezultata ponovnog obavljanja kontrole točnosti prijavljenih iznosa u odnosu na popratnu dokumentaciju.

— Sažetak rezultata ispitivanja izvješća drugih nacionalnih tijela nadležnih za reviziju ili revizijskih tijela Europske unije (precizirati, prema kategorijama, koja su izvješća zaprimljena i ispitana).

— Sažetak rezultata ispitivanja informacije vezanih uz nastavak na nalaze revizije i prijavljene nepravilnosti.

— Sažetak rezultata ispitivanja dodatnih aktivnosti koje poduzima operativna struktura ili drugo mjerodavno tijelo u svrhu davanja pozitivnog mišljenja.

— Ostalo.

6. OGRANIČENJA OPSEGA ISPITIVANJA OD STRANE TIJELA NADLEŽNOG ZA REVIZIJU

— Moraju biti prijavljeni detalji svih čimbenika koji su ograničili opseg ispitivanja od strane tijela nadležnog za reviziju (2).

— Treba navesti procijenjene iznose izdataka i doprinos iz programa IPA na koje se to primjenjuje.

7. PRIJAVLJENE NEPRAVILNOSTI

— Potvrda da je postupak prijavljivanja i rješavanja nepravilnosti, uključujući rješavanje sustavnih problema, proveden u skladu s regulatornim zahtjevima koji su na snazi.

— Potvrda točnosti informacija iz završnog izvješća o provedbi o prijavljenim nepravilnostima.

— Popis slučajeva nepravilnosti koje se smatraju sustavnim te iznos izdataka na koji one utječu.

8. DRUGE INFORMACIJE (AKO JE PRIMJENJIVO)

9. TABLICA ZA PRIJAVLJENE IZDATKE I PRIMJER REVIZIJE

IPA	CCI br.	Program	Izdaci prijavljeni u referentnoj godini	Izdaci u referentnoj godini revidirani za slučajni uzorak		Iznos i postotak (stopa pogreške) nepravilnih izdataka u slučajnom uzorku		Drugi izdaci Revidirani (3)		Iznos nepravilnih izdataka u uzorku drugih izdataka	Ukupni izdaci prijavljeni kumulativno	Ukupni izdaci revidirani kumulativno kao postotak ukupnih izdataka prijavljenih kumulativno
				(1)	(2)	Iznos	%	(1)				

(1) Iznos revidiranih izdataka

(2) Postotak revidiranih izdataka u odnosu na izdatke prijavljene Komisiji u referentnoj godini.

(3) Izdaci iz komplementarnog uzorka i izdaci za slučajan uzorak, ali ne u referentnoj godini.

Dio B: Izjava o zatvaranju

Europskoj komisiji, Opća uprava

1. UVOD

Ja, dolje potpisani, predstavljajući … (naziv tijela koje je država korisnica ovlastila), ispitao sam za Operativni program … (naziv Operativnog programa, CCI broj, razdoblje) rezultate revizije tog programa koju je provelo ili nadziralo tijelo nadležno za reviziju u skladu sa revizijskim planom rada (i obavio dodatne radnje koje sam smatrao nužnim). Rezultati ispitivanja i svih dodatnih radnji koje sam obavio sažeti su u završnom izvješću o revizijskim aktivnostima koje se nalazi u prilogu (koje sadrži i informacije potrebne za godišnje izvješće o reviziji u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2016.). Planirao sam i obavio taj posao kako bih se razumno uvjerio je li konačna isplata doprinosa programa IPA Operativnom programu točna i valjana te da su temeljne transakcije obuhvaćene završnim izvješćem o izdacima zakonite i pravilne.

2. OPSEG ISPITIVANJA

Ispitivanje je provedeno u skladu sa revizijskom strategijom vezanom uz ovaj program i izvješće o njemu nalazi se u priloženom završnom izvješću o kontroli u skladu sa člankom 29. Uredbe Komisije (EZ) br. 10718/2007.

Ili

Nije bilo ograničenja opsega ispitivanja.

Ili

Opseg ispitivanja ograničen je na sljedeće čimbenike:

(a) …

(b) …

(c) itd.

(navesti sva ograničenja opsega ispitivanja, na primjer bilo kakve probleme u sustavu, nedostatke u sustavima upravljanja i kontrole, manjak popratne dokumentacije, predmeti u sudskom postupku itd. i procijeniti iznos izdataka i doprinos programa IPA na koje to utječe. Ako tijelo nadležno za reviziju ne smatra da ograničenja imaju učinka na konačne prijavljene izdatke, to je potrebno navesti).

3. NEPRAVILNOSTI I STOPE POGREŠAKA

Ili

Slučajevi nepravilnosti i stopa pogrešaka u revizijskom radu nisu tako ozbiljni da spriječe donošenje pozitivnog mišljenja s obzirom na to da ih je operativna struktura rješavala na zadovoljavajući način i s obzirom na razinu njihovog pojavljivanja tijekom vremena.

Ili

Slučajevi nepravilnosti i stope pogrešaka u reviziji i način na koji ih je rješavala operativna struktura takvi su da onemogućuju pozitivno mišljenje. Popis takvih slučajeva nalazi se u završnom izvješću o kontroli gdje je navedeno i imaju li sustavni karakter te opseg problema. Iznosi ukupnih prijavljenih izdataka i javnog doprinosa na koje se to može primjenjivati su xxxx. Kao posljedica toga, odgovarajući doprinos programa IPA na koji se to može odnositi iznosi xxx.

4. MIŠLJENJE

Ili

(Pozitivno mišljenje)

Ako nije bilo ograničenja opsega ispitivanja i ako slučajevi nepravilnosti i stope pogrešaka te način na koji ih je rješavalo tijelo nadležno za upravljanje ne onemogućuju pozitivno mišljenje:

Na temelju gore navedenog ispitivanja, moje je mišljenje da završno izvješće o izdacima točno prikazuje, u svim materijalnim vidovima, izdatke plaćene u okviru Operativnog programa, da je zahtjev za plaćanjem završnog iznosa doprinosa programa IPA ovom programu valjan i da su sve transakcije obuhvaćene završnim izvješćem o izdacima zakonite i pravilne.

Ili

(Kvalificirano mišljenje)

Ako su postojala ograničenja opsega ispitivanja i/ili ako slučajevi nepravilnosti i stope pogrešaka te način na koji ih je tijelo nadležno za upravljanje rješavalo zahtijevaju kvalificirano mišljenje, ali ne opravdavaju negativno mišljenje u odnosu na sve predmetne izdatke:

Na temelju gore navedenog ispitivanja, moje je mišljenje da završno izvješće o izdacima točno prikazuje, u svim materijalnim vidovima, izdatke plaćene u okviru Operativnog programa, da je zahtjev za plaćanjem završnog iznosa doprinosa Zajednice ovom programu valjan i da su sve transakcije obuhvaćene izvješćem o izdacima zakonite i pravilne, osim u odnosu na pitanja iz točke 2. i/ili primjedbe iz točke 3. vezano uz stope pogrešaka i slučajeve nepravilnosti te način na koji su oni rješavani od strane operativne strukture, a čiji je učinak gore kvantificiran. Ocjenjujem da je učinak tih kvalifikacija xxx ukupnih prijavljenih izdataka. Doprinos programa IPA na koji se to primjenjuje iznosi stoga xxx.

Ili

(Negativno mišljenje)

Ako su postojala velika ograničenja opsega ispitivanja stopa pogrešaka i slučajeva nepravilnosti, i način na koji ih je rješavala operativna struktura takav da se ne mogu donijeti zaključci o pouzdanosti završnog izvješća o izdacima bez opsežnog daljeg rada:

Na temelju gore navedenog ispitivanja, a posebno s obzirom na pitanja iz točke 2 i/ili stope pogrešaka i slučajeve nepravilnosti i činjenicu da ih operativna struktura nije rješavala na zadovoljavajući način kako je prijavljeno u točki 3., moje je mišljenje da završno izvješće o izdacima ne predstavlja točno, u svim materijalnim vidovima, izdatke plaćene u okviru Operativnog programa, da, kao posljedica toga, zahtjev za plaćanjem završnog iznosa doprinosa programa IPA ovom programu nije valjan te da transakcije obuhvaćene izvješćem o izdacima nisu zakonite i pravilne.

Datum Potpis

… …

DODATAK XVIII.

Smjernice za popunjavanje standardnog obrasca za tromjesečno prijavljivanje nepravilnosti

EUROPSKA KOMISIJA
EUROPSKI URED ZA BORBU PROTIV PRIJEVARA (OLAF)

Operativna potpora i potpora politici
Sprječavanje prijevara i obavještajne aktivnosti

RADNI DOKUMENT

Smjernice za popunjavanje standardnog obrasca za tromjesečne prijave nepravilnosti vezano uz Instrument pretpristupne pomoći (IPA)

Commission européenne, B-1049 Bruxelles / Europese Commissie, B-1049 Brussel - Belgium.
Telephone: (32-2) 299 11 11.

SMJERNICE ZA POPUNJAVANJE STANDARDNOG OBRASCA ZA TROMJESEČNE PRIJAVE NEPRAVILNOSTI VEZANO UZ INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)

UVOD

U skladu s člankom 28. Okvirnih sporazuma[47] između država kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja koje koriste pretpristupnu pomoć, ustrojit će se mehanizam kontrole i prijavljivanja nepravilnosti[48] u skladu s odredbama Uredbe Komisije br. 1828/2006, Odjeljka 4 Nepravilnosti (članci 27.-36.)[49]. Kao posljedica toga, države korisnice isto tako imaju obvezu tromjesečno Komisiji prijavljivati nepravilnosti otkrivene u projektima koji se financiraju iz IPA-e. Kako bismo olakšali ovaj zadatak i osigurali jednoobrazno bilježenje predmeta u odgovarajuću bazu podataka, Komisija je razvila standardni obrazac (Dodatak I) na temelju Uredbe (EZ-a) br. 1828/2006.

Ove smjernice koriste se prilikom arhiviranja „papirnate verzije" standardnog obrasca. U tijeku je razvoj elektronskog sustava.

SMJERNICE

Uvodne napomene:

1. U roku od dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja, države korisnice prijavljuju Komisiji sve nepravilnosti utvrđene u primarnom upravnom ili sudskom postupku. Nepravilnosti se moraju prijavljivati na engleskom jeziku.

2. Preporuča se da države korisnice imenuju nadležno nacionalno tijelo koje će biti odgovorno za prijavu nepravilnosti Komisiji.

3. Sve nepravilnosti treba prijavljivati na standardnom obrascu uz pismo obrazloženja koji se šalju na sljedeću adresu:

   Europska komisija
   OLAF – Europski ured za borbu protiv prijevara
   Uprava C
   Rue Joseph II 30
   B-1049 Bruxelles
   Belgija

   Preslike prijava nepravilnosti treba proslijediti i općoj upravi koja je nadležna za određenu komponentu. Molimo pogledati popis općih uprava u Dodatku II.

4. Popratno pismo bi trebalo sadržavati sljedeće informacije: na koju se komponentu odnosi, tromjesečje na koje se odnosi, a priložena trebaju biti i različita izvješća o nepravilnostima. (pri čemu nova izvješća moraju biti odvojena od onih ažuriranih). U slučaju kombiniranog pisma za više od jedne komponente, brojeve treba navesti posebno za svaku komponentu.

[47] Provedbeni članak 18. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 I članak 19. Uredbe Vijeća (EZ) br. 718/2007.
[48] U skladu s definicijom u članku 2. stavku 7. Uredbe Vijeća (EZ) 1083/2006 (vidi isto točku 5.1 Smjernica).
[49] Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006, SL L371, 27.12.2006., str. 27-32.

5. Molimo voditi računa da države korisnice moraju obavijestiti Komisiju ako u određenom tromjesečju nije bilo nepravilnosti. To treba učiniti pismenim putem jasno navodeći na koje se tromjesečje pismo odnosi.

6. Molimo voditi računa da postoje različiti načini popunjavanja standardnog obrasca ovisno o tome odnosi li se obrazac za priopćenje iz članka 28. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1828/2006 (prvo priopćenje) ili članka 30. (ažurirano). U slučaju **priopćenja iz članka 28.**, treba predati **sve informacije koje su dostupne u trenutku popunjavanja**. U slučaju **priopćenja iz članka 30.**, treba dati **informacije o važnim promjenama koje su rezultat uspostavljenih postupaka u odnosu na prethodno prijavljene nepravilnosti.** Ako nije došlo do novih činjenica u odnosu na nepravilnosti, nema potrebe slati ažuriranu prijavu. Ažurirane prijave treba slati Komisiji samo ako su se pojavile nove informacije vezano uz određeni slučaj.

7. Ako država korisnica smatra da se iznos ne može vratiti ili se njegovo vraćanje ne očekuje, u skladu s člankom 30. stavkom 2. o tome izvješćuje Komisiju,u posebnom izvješću koje sadrži dovoljno detaljnih informacija koje će omogućiti Komisiji da donese odluku o raspodjeli gubitka. Odredbe posebnog izvješća **ne** primjenjuju se na Komponentu V– "IPARD".

8. Za popunjavanje odjeljaka koji se odnose na način na koji ne nepravilnost otkrivena i na vrstu nepravilnosti, kao i na radnje koje je poduzela država korisnica i na primijenjene sankcije treba koristiti uključene nepotpune popise. Ako pitanje nije uključeno na popis, molimo navesti ga pod točkom 22. Prijedlozi o tome što treba dodati na popis uzet će se u obzir.

9. Sljedeće slučajeve ne treba prijaviti:

(a) slučajeve kada se nepravilnost sastoji samo od djelomičnog ili potpunog neizvršenja operacije koja je uključena u sufinancirani Operativni program zbog stečaja korisnika. Stečaj moraju službeno utvrditi nadležna nacionalna tijela. Mjerodavni postupci navedeni su u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1346/2000;

(b) slučajeve na koje korisnik dobrovoljno uputi operativnu strukturu i Nacionalni fond i prije nego što je bilo koji od tih slučajeva otkriven, bez obzira je li prije ili nakon uplate javnog sufinanciranja;

(c) slučajeve koje otkriju i isprave operativna struktura i Nacionalni fond prije nego što je javni doprinos uplaćen korisniku i prije nego što su predmetni izdaci uključeni u izvješće o izdacima koje se predaje Komisiji.
Međutim, nepravilnosti koje prethode stečaju i slučajevi sumnje na prijevaru moraju se prijaviti[50].

10. Nepravilnosti vezane uz operativne programe u okviru Komponente II – "Prekogranična suradnja" prijavljuje država sudionica („znači država članica ili države korisnice tj. države kandidatkinje ili potencijalne kandidatkinje) u kojoj se plaćaju izdaci od strane korisnika koji

[50] Uredba Komisije (EZ) br.1828/2006, članak 28. stavak 2., SL L371, 27.12.2006., str. 28-29.

provodi operaciju. Država sudionica istovremeno obavješćuje tijelo nadležno za upravljanje, tijelo za ovjeravanje i tijelo nadležno za reviziju[51] (u slučaju programa prekogranične suradnje između država korisnica i država članica) te dužnosnika nadležnog za akreditaciju, nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i tijelo nadležno za reviziju (u slučaju prekograničnih programa između država korisnica koje nisu države članice).

11. Za slučajeve kada ne postoji obveza priopćavanja nepravilnosti jer uključeni iznos ne prelazi prag od 10 000 eura, države korisnice moraju prijaviti i poduzeti postupke za povrat sredstava ali, osim ako Komisija izričito ne traži informacije, ne moraju obavijestiti Komisiju[52]. Međutim, države korisnice moraju obavijestiti Komisiju (vidi Dodatak II) u okviru završnog izvješća programa o aktivnostima koje se nastavljaju na sve otkrivene nepravilnosti, bez obzira na prag prijavljivanja.

[51] Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006, članak 28. stavak 4., SL L371, 27.12.2006., str. 29.
[52] Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006, članak 36. stavak 1., SL L371, 27.12.2006., str. 32.

OPĆE INFORMACIJE O PRIOPĆENJU

Država korisnica: Molimo navesti državu
Format: Slobodan tekst tiskanim slovima.
Na primjer: HRVATSKA

Br. predmeta: Država članica na svakoj stranici obrasca mora navesti broj predmeta.
Format: $XX^{1}/9999^{2}/999^{3}/XX^{4}/9^{5}$, X = tiskano slovo, 9 = brojevi od 0 do 9
Primjeri: HR**/2004/001/CB/0 TR/2005/003/HR/2**

1. Inicijali države korisnice; inicijali koje treba koristiti su sljedeći:
AL – Albanija
BA – Bosna i Hercegovina
HR – Hrvatska
KS – Kosovo pod UNSCR 1244
MK – Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija
ME – Crna Gora
RS – Srbija
TR – Turska

2. Godina: četiri znamenke: 2008, 2009, itd.

3. Broj predmeta: tri znamenke: 001, 002, itd.

Napomena: Brojevi se dodjeljuju uzastopno i odgovaraju odvojeno svakoj komponenti i svakoj godini.

PAŽNJA: Prvi broj predmeta ostaje isti svih godina samo se mijenja broj verzije!

4. Kratica koja označuje na koju se komponentu odnosi priopćenje.
Obavezno je koristiti kratice. Koristit će se sljedeće kratice za komponente:

TA za Pomoć u tranziciji i izgradnju institucija
CB za Prekograničnu suradnju
RE za Regionalni razvoj
HR za Razvoj ljudskih potencijala
RD za Ruralni razvoj

5. Novi predmeti ili ažurirani već priopćeni predmeti – jedna znamenka: 1 za novi predmet, 2 za prvo ažuriranje, 3 za drugo ažuriranje itd.
Na primjer: Prvo priopćenje: TR/2008/003/TA/1
Drugo priopćenje koje se nastavlja na prvo: TR/2008/003/TA/2
Treće priopćenje koje se nastavlja na prvo: TR/2008/003/TA/3

Napomena: Referentni broj je jedinstven za određeni predmet i dodjeljuje se prilikom slanja prvog priopćenja (članak 28. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006). Kada je potrebno prijaviti ažurirane podatke (priopćenje iz članka 30.), potrebno je koristiti isti referentni broj. Ako se pogreškom ubaci novi, to će se smatrati prijavom novog predmeta i, kao rezultat toga, doći će do udvostručavanja nepravilnosti.

Tromjesečje:
Molimo navesti tromjesečje predmetne godine.

Za ažuriranja postojećih predmeta, molimo označiti postojeće tromjesečje.

Datum slanja:
Datum slanja jest datum kada je priopćenje poslano Komisiji. To je obično datum u roku od dva mjeseca po završetku svakog tromjesečja.
Format: dan/mjesec/godina, godina, mjesec, dan.
Na primjer: **13/12/2004**

Napomena: Ovo pravilo vrijedi za sve druge datume!

Nadležno tijelo države korisnice:
Molimo navesti upravno, nacionalno i/ili regionalno tijelo nadležno za rješavanje nepravilnosti.
Format: Opis masnim tiskanim slovima.
Na primjer: **MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I PREHRANE**

Format u slučaju dodatka na popis. Slobodan neprekinut tekst (bez praznih linija!)
Na primjer : **MINISTARSTVO GOSPODARSTVA**
Adresa: ...

Kontaktna točka:
Molimo navesti podatke o kontakt osobi u upravnom tijelu koje je odgovorno za prijavljivanje, a koju se može kontaktirati u slučaju potrebe za dodatnim informacijama ili pojašnjenjima.
Format: Slobodan tekst u zadanim poljima.

PODACI O NEPRAVILNOSTI

1. Opis operacije

1.1. Naziv programa:

Molimo citirati naziv godišnjeg ili višegodišnjeg Operativnog programa u okviru jedne od komponenti programa IPA ili oblik pomoći.

Format: Slobodan neprekinuti tekst (bez praznih linija).
Primjeri: **RD – Višegodišnji Operativni program „Okoliš“ za Hrvatsku**

1.2. Identifikacijski broj:

Molimo citirati identifikacijski broj programa.

Format: Slobodan neprekinuti tekst (bez praznih linija).

1.3. Odluka Komisije kojom se odobrava program:

Molimo citirati broj i datum odluke EK na temelju koje je odobrena pomoć.
Format: Slobodan tekst, datum dan/mjesec/godina.
Primjer: **C/2007/6565-1, 13/12/2007**

1.4. Naziv mjere i naslov projekta:

Molimo navesti broj i naziv prioritetne osi zajedno s naslovom projekta.
Mjera
Format: Slobodan tekst.
Primjer: **Prioritet 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom u svrhu uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj**
Naslov projekta
Format: Slobodan tekst
Primjer: Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Istarsku županiju

1.5. Broj projekta države korisnice:

Ako je operaciji dodijeljen nacionalni referentni broj, molimo navesti ga.
Format: Slobodan tekst.

2. Povreda odredbi:

Molimo precizirati koje su odredbe zakonodavstva Zajednice ili nacionalnog zakonodavstva prekršene (uključujući ugovorne odredbe).
Format: Slobodan tekst.
Primjer: **Članak X. Kaznenog zakonika**

3. Datum prve informacije koja je dovela do sumnje na nepravilnost:

Molimo navesti datum kada je zaprimljena prva informacija koja je dovela do sumnje na nepravilnost. Na primjer, u slučaju telefonske prijave, treba navesti datum telefonskog razgovora.
Format: dan/mjesec/godina
Primjer: **25/06/2008**

3.1. Izvor prve informacije koja je dovela do sumnje na nepravilnost:

Molimo navesti kako ste prvi puta postali svjesni postojanja nepravilnosti.
Format: Slobodan tekst.
Primjer: **Doušnik, tiskovno izvješće, revizija itd.**

4. Način na koji je otkrivena nepravilnost

4.1. Tko je otkrio nepravilnost?

Molimo izabrati iz donjeg popisa mjerodavno tijelo koje je otkrilo nepravilnost
Format: Broj i tijelo
Primjer: **10 – Tijelo državne uprave**

Popis tijela:

10 – Tijelo državne uprave
20 – Europska komisija
30 – Revizorski sud
90 – Ostalo

4.2. Kako je nepravilnost otkrivena?

Molimo odabrati iz donjeg popisa metodu kojom je nepravilnost otkrivena
Format: Broj i metoda
Primjer: **10 – Revizija**
Popis metoda otkrivanja:

10 – Revizija
20 – Stečaj
30 – Kontrola proizvoda
40 – *Ex-ante* kontrola dokumenata
45 – *Ex-post* kontrola dokumenata
50 – Terenska kontrola
60 – Doušnik
70 – Mediji
80 – Analiza
90 – Ostalo

5. Vrsta nepravilnosti:

Molimo odabrati iz donjeg popisa mjerodavnu vrstu nepravilnosti.
Format: Broj i vrsta

Primjer: **102 – Netočna računovodstvena evidencija**

Popis vrsta nepravilnosti:

102 – Netočna računovodstvena evidencija
103 – Lažirana računovodstvena evidencija
104 – Nedostavljena računovodstvena evidencija
201 – Dokumenti nedostaju, netočni su ili nepotpuni
213 – Lažirana popratna dokumentacija
299 – Drugi slučajevi nepravilnih dokumenata
325 – Neprihvatljivi izdaci
402 – Nepostojeći operator
405 – Nepravilan završetak, prodaja ili smanjenje
408 – Operator/korisnik nije dovoljno kvalitetan
601 – Nepoštivanje rokova
608 – Odbijanje kontrole
609 – Odbijanje plaćanja
610 – Nepostojanje ili neusklađenost ugovora
611 – Nekoliko zahtjeva za isti predmet
612 – Nepoštivanje drugih propisa/uvjeta ugovora
614 – Povreda pravila vezanih uz javnu nabavu
741 – Neispunjenje preuzetih obveza
810 – Neprovedene radnje
812 – Radnje nisu provedene u skladu s pravilima
822 – Izdaci nastali izvan ugovornog razdoblja
832 – Povreda se odnosi na sustav sufinanciranja
840 – Neprijavljeni prihodi
850 – Korupcija
860 – Sukob interesa
999 – Druge nepravilnosti (navesti koje)

5.1. Definicija nepravilnosti

Molimo definirati predmet kao nepravilnost ili kao sumnju na prijevaru.

nepravilnost[53] - je svaka povreda odredbe prava Zajednice koja je rezultat činjenja ili nečinjenja gospodarskog čimbenika koje ima ili bi moglo imati učinak dovođenja u pitanje općeg proračuna Europske unije naplatom neopravdane stavke izdataka iz općeg proračuna;

sumnja na prijevaru[54] - je nepravilnost koja uzrokuje početak upravnog i/ili sudskog postupka na nacionalnoj razini u svrhu utvrđivanja ponašanja s namjerom, posebno prijevare, u skladu s navedenim u članku 1. stavku 1. točki a) Konvencije o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica;

utvrđena prijevara – je „sumnja na prijevaru“ koja je postala predmetom presude koja ima snagu *res judicata* za prijevaru ili druga nezakonita aktivnost koja šteti financijskim interesima Zajednice;

[53] Uredba Vijeća (EZ) br. 1083/2006, članak 2. stavak 7., SL L 210, 31.07.2006., str. 26.
[54] Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006 članak 27, točka c), SL L 371, 27.12.2006., str.27.

nema nepravilnosti – u tijeku upravnog i/ili sudskog postupka tvrdnje o nepravilnosti ili prijevari nisu potvrđene;

Napomena: Predmet se u prvom priopćenju ne može definirati kao da nema nepravilnosti!

a. Praksa primijenjena prilikom počinjenja nepravilnosti:

Opisati primijenjenu praksu (*modus operandi*).
Format: Slobodan tekst
Primjer: **Lažiranje računa promjenom izvornih iznosa.**

5.3. Smatraju li se te prakse novima? Da ( ), Ne ( ), Nije poznato ( )

Molimo označiti ono što se primjenjuje. O državi korisnici ovisi jesu li primijenjene prakse nove ili nisu.

6. Jesu li uključene druge države: Da ( ) Ne ( ) Nije poznato ( )

Ovaj se naslov primjenjuje na predmete koji uključuju prekogranične operacije (u programu sudjeluje više od jedne države) ili na predmete kada je korisnik međunarodno trgovačko društvo koje sudjeluje o aktivnostima kao što su ulagački projekti ili programi izobrazbe u više od jedne države.
Format: Molimo označiti ono što se primjenjuje. Vidi točku 5.3; Slobodan tekst masnim tiskanim slovima.
Primjer: **MAĐARSKA.**

6.1. Ako je odgovor da, je li poslana prijava? Da( ), datum i reference: , Ne ( ), Nije poznato ( )

Molimo označiti ono što se primjenjuje. Ako je odgovor pozitivan ,molimo navesti datum i reference priopćenja.
Format: datum Dan/Mjesec/Godina; za reference: slobodan tekst
Primjer: **Da (X) Datum i referenca: 26/05/2008., detaljne informacije poslane mađarskim vlastima.**

7. Razdoblje nepravilnosti

Navesti datum(e) kada ili između kojih je počinjena nepravilnost.
Format za datum: dan/mjesec/godina.
Primjer: **25/11/2008**
Za razdoblje: datum početka nepravilnosti/datum završetka nepravilnosti.
Format: dan/mjesec/godina – dan/mjesec/godina
Primjer: **13/05/2008 – 12/06/2008**

Ako ova informacija nije poznata, molimo to navesti korištenjem prvog dana mjeseca, prvog mjeseca tromjesečja (01, 03, 06, 09), prvog dana i mjeseca godine, samo ako je poznata godina.
Na primjer: **01/01/2008**

8. Datum prvog upravnog ili sudskog utvrđenja:

"Prvo upravno ili sudsko utvrđenje" znači prvu pisanu procjenu od strane upravnog ili sudskog nadležnog tijela koje je na temelju određenih činjenica zaključilo da je počinjena nepravilnost ne dovodeći u pitanje mogućnost da će taj zaključak kasnije možda morati biti preispitan ili povučen kao rezultat promjena u tijeku upravnog ili sudskog postupka [55].

Format: dan/mjesec/godina

9. Vlasti ili tijela.

9.1 Vlasti ili tijela koji su sastavili prvo upravno ili sudsko utvrđenje:

Molimo masnim tiskanim slovima navesti vlasti ili tijelo koje je reagiralo na prvotno otkriće i sastavio službeno izvješće.
Format: Slobodan tekst masnim tiskanim slovima, neprekinuto (bez praznih linija!)
Primjer: **MINISTARSTVO PRAVOSUĐA**
Adresa: ...

9.2. Vlasti ili tijela koji su odgovori za nastavak na upravni ili sudski postupak:

Molimo masnim tiskanim slovima navesti ime vlasti ili tijela koje je odgovorno za nastavak na upravni ili sudskih postupak.
Format i primjer: vidi 9.1.

10. Ime i adresa uključenih fizičkih i pravnih osoba

10.1. Fizičke osobe:

Molimo navesti ime, adresu itd. osoba uključenih u nepravilnost.
Format: Tekst, ali potrebno je slijediti stroga pravila.

A. prezimena i imena moraju biti napisana masnim tiskanim slovima
B. treba izbjegavati posebna slova i znakove (npr..-,$,&);
C. Titule kao g., gđa. treba izbjegavati;
D. adrese moraju biti malim slovima osim prvog slova.

Primjer:**-prezime ABON**
-Ime: PIOTR
-Adresa: Kurica 25
-Poštanski broj: 2435
Grad: Rijeka
-Država: HRVATSKA
-Funkcija: Administrator

10.2. Pravne osobe:

Molimo navesti naziv, adresu itd. pravne osobe uključene u nepravilnost.

[55] Definicija iz članka 27. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006 SL L 371, 27.12.2006., str.27.

Format: Tekst, ali treba slijediti stroga pravila:

A. nazivi moraju biti napisani masnim tiskanim slovima
B. treba izbjegavati posebna slova i znakove (npr.-,$,&);
C. pravne kratice kao što su d.d. d.o.o., Ltd., Co., N.V. itd. treba pisati malim tiskanim slovima, nakon naziva;
D. adrese moraju biti pisane malim tiskanim slovima, osim prvog slova;
E. isto vrijedi i za upućivanja na gradove ili županije u tvrtci (npr. IBM ANKARA,)

Primjer: **-Naziv: TALKER Ltd**
-Sjedište: Wallstreet 900
-Poštanski broj: 1529
-Grad: Medias
-Država: BOSNA I HERCEGOVINA

Obavezno se navode naziv i adresa trgovačkog društva. Ako su u nepravilnost uključeni pojedinci koji rade za trgovačko društvo, te informacije treba unijeti pod točkom 10.1.

Ako treba napisati više naziva kao što je predviđeno na stranici 3 obrasca, molimo preslikati polja pod točkama 10.1 i 10.2.

Napomena: Radi poštivanja pravila kojima se jamči povjerljivost osobnih podatka, molimo ne navoditi imena fizičkih ili pravnih osoba osim onih pod točkama 10.1 i 10.2.

FINANCIJSKI VIDOVI

11. Ukupan iznos i raspodjela među izvorima financiranja

11.1. Ukupan iznos operacije:

Molimo navesti ukupan ugovoren iznos u operaciji. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 11.2 i 11.3 (“11.1”=”11.2”+”11.3”).

Iznos mora biti naveden u eurima u cijelom odjeljku o Financijskim vidovima.

Iznosi u nacionalnoj valuti preračunavaju se u eure na temelju mjesečne računovodstvene tečajne stope Komisije u mjesecu u kojem su izdaci registrirani u računovodstvenoj evidenciji operativne strukture predmetnog programa[56].
Ako izdaci nisu uneseni u računovodstvenu evidenciju operativne strukture, koristi se najnovija računovodstvena tečajna stopa koju je Komisija elektronski objavila[57].

Mjesečna računovodstvena tečajna stopa Komisije može se naći na: **http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/**

Format: 9999999999999 valuta. Ne razdvajati brojeve i ne koristiti decimalna mjesta. Ostaviti mjesta nakon posljednjeg broja i onda dodati valutu.
Primjer: **22345000 EUR**

11.2. Financiranje od strane Zajednice:

Molimo navesti udio iznosa koji financira Zajednica.
Format: Vidi točku 11.1.

11.3. Financiranje od strane države korisnice:

Molimo navesti udio iznosa koji financira država korisnica. On treba sadržavati privatni doprinos.

Format: Vidi točku 11.1.

12. Vrsta nepravilnog iznosa:

Molimo navesti vrstu nepravilnog iznosa koji je utvrđen kao nepravilan.
Format: Slobodan tekst.
Primjeri: **Plaće, računalna oprema, financiranje studija.**

13. Iznos nepravilnosti

13.1. Ukupan nepravilan iznos:

[56]Vidi članak 81. stavak 3. Uredbe Vijeća (EZ) br, 1083/2006, SL L 210, 31.07.2006., str.61.
[57] Vidi članak 36. stavak 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006, SL L 317, 27.12.2007., str.32.

Molimo navesti ukupan iznos **koji se smatra nepravilnim.** Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 13.2, 13.3 (“13.1”=”13.2”+”13.3”)
Format: Vidi točku 11.1.

13.2. Nepravilan iznos Zajednice:

Molimo navesti udio Zajednice u ukupnom nepravilnom iznosu.
Format: Vidi točku 11.1.

13.3. Nepravilan iznos države korisnice:

Molimo navesti udio države korisnice u ukupnom nepravilnom iznosu.
Format: Vidi točku 11.1.

14. Financijske posljedice

14.1. Nepravilan iznos pod 13.1 već je plaćen:

Molimo navesti nepravilan iznos koji je u prevelikom iznosu plaćen korisniku. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 14.2 i 14.3 (“14.1”=”14.2”+”14.3”)

14.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2. već je uplaćen:
Molimo navesti udio Zajednice u nepravilnom iznosu koji je uplaćen korisniku.
Format: Vidi točku 11.1.

14.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.3. već je uplaćen:
Molimo navesti udio države korisnice u nepravilnom iznosu koji je uplaćen korisniku.
Format: Vidi točku 11.1.

15. Nepravilan iznos koji još nije uplaćen

15.1. Nepravilan iznos pod 13.1. koji još nije uplaćen:

Molimo navesti nepravilan iznos koji **još nije uplaćen** korisniku. Spomenuti iznos mora biti jedak zbroju točaka 15.2 i 15.3 (“15.1”=”15.2”+”15.3”).
Format: Vidi točku 11.1.

15.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2. koji još nije uplaćen:
Molimo navesti udio Zajednice u nepravilnom iznosu koji **još nije uplaćen** korisniku.

15.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.2. koji još nije uplaćen:
Molimo navesti udio države korisnice u nepravilnom iznosu koji **još nije uplaćen** korisniku.
Format: Vidi točku 11.1.

15.4. Je li uplata obustavljena? Da ( ) Ne ( ) Nije primjenjivo ( )

Molimo označiti ono što se primjenjuje.

16. Mogućnost povrata:

Molimo navesti procjenu vjerojatnosti povrata sredstava i što je detaljnije moguće navedite razloge za to.
Format: Slobodan tekst.
Primjer: **Moguće** ili **Nije moguće zbog stečaja.**

17 . Vraćeni iznos

17.1. Ukupan vraćeni iznos

Molimo navesti vraćeni iznos. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 17.2 i 17.3 (“17.1”=”17.2”+”17.3”).
Format: Vidi točku 11.1.
Kamate, zatezne kamate itd. moraju se navesti u zagradama, a ne uključiti u osnovni iznos.

17.2. Vraćeni iznos Zajednice:

Molimo navesti udio Zajednice u vraćenom iznosu.
Format: Vidi točku 11.1.

17.3. Vraćeni iznos države korisnice:

Molimo navesti udio države korisnice u vraćenom iznosu.
Format: Vidi točku 11.1

18. Iznos koji treba vratiti

18.1. Iznos koji treba vratiti:

Molimo navesti ukupan iznos koji će biti vraćen. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 18.2 i 18.3 (“18.1”=”18.2”+”18.3”).
Format: Vidi točku 11.1.
Kamate, zatezne kamate itd. moraju se navesti u zagradama, a ne uključiti u osnovni iznos.

18.2. Iznos Zajednice koji će biti vraćen:

Molimo navesti udio Zajednice u iznosu koji će biti vraćen.
Format: Vidi točku 11.1.

18.3. Iznos države korisnice koji treba vratiti:

Molimo navesti udio države korisnice u iznosu koji će biti vraćen.
Format: Vidi točku 11.1.

Napomena: Ukupan nepravilni iznos trebao bi biti jednak zbroju iznosa koji još nije uplaćen, ukupnog vraćenog iznosa i ukupnog iznosa koji će biti vraćen“13.1”=”15.1”+”17.1”+”18.1”. Pretjerano uplaćen iznos jednak je iznosu koji je vraćen i koji će biti vraćen ”14.1”=. ”17.1”+”18.1”. Ako zbog razlika u tečaju zbroj nije jednak, molimo to navesti uključujući i tečaj.

FAZA POSTUPAKA

19. Radnje države korisnice:

Molimo odabrati iz donjeg popisa relevantne radnje poduzete nakon otkrića nepravilnosti.
Format: Broj i naziv radnje s popisa.
Primjer: **20 – Sudski postupak**

Popis poduzetih radnji:
10 – Upravni postupak odabire se kada je u tijeku uobičajen upravni postupak za povrat sredstava. Ako je u istovremeno u tijeku sudski ili kazneni postupak, sudski/kazneni postupak prevladava i njega treba navesti.
20 – Sudski postupak pokazuje da je predmet trenutno pred sudom koji nije kazneni. Ako je istovremeno u tijeku upravni postupak, sudski postupak prevladava i njega treba navesti.
30 – Poseban postupak se koristi kada se pokaže da se iznos pogođen nepravilnošću ne može vratiti i Komisija je obaviještena posebnim izvješćem u skladu s člankom 30.stavkom 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006.
40 – Kazneni postupak se odabire kada je predmet ustupljen Kaznenom sudu. Ako je istovremeno u tijeku upravni postupak, kazneni postupak prevladava i njega treba navesti.
50 – Postupci zaključeni se bira kada su dovršeni svi postupci povrata i slični postupci. To znači kada je cijeli postupak dovršen i nije utvrđena nikakva nepravilnost ili kada je ishod postupka da nema iznosa koji treba vratiti.

20. Je li obustavljen postupak za povrat sredstava? Da ( ) Ne ( ) Nije primjenjivo

Molimo označiti ako se primjenjuje.

21. Je li obustavljen kazneni postupak?: Da ( ) Ne ( ) Nije primjenjivo( )

Molimo označiti ako se primjenjuje.

22. Primijenjene sankcije (upravne i/ili sudske):

Molimo odabrati s dolje navedenog popisa mjerodavnu primijenjenu sankciju.
Format: Broj i naziv sankcije s popisa.
Primjer: **600 – Nacionalna upravna sankcija**

Popis primijenjenih sankcija:
500 – Nije nametnuta sankcija
550 – Sankcija će biti nametnuta
600 – Nacionalna upravna sankcija
640 – Uklanjanje nacionalnih subvencija
650 – Isključenje iz buduće nacionalne subvencije
660 – Ograničenje pristupa javnim nabavama
740 – Isključenje iz budućih subvencija Zajednice
810 – Kazna na temelju kaznenog prava
820 – Zatvor
890 – Druge kaznene sankcije
900 – Druge sankcije, navesti koje

23. Dodatne primjedbe:

Molimo navesti sve dodatne informacije/komentare koje smatrate važnim i koje nisu obuhvaćene u navedenim točkama.

24. Završno priopćenje: Da ( ) Ne ( )

Molimo navesti „da“ ako su dovršeni svi upravni i/ili sudski postupci, a nepravilan iznos je vraćen ili proglašen nepovratnim. Nisu predviđene nikakve daljnje radnje vezano uz prijavljenu nepravilnost.

Ako prilikom ispunjavanja obrasca imate bilo kakvih pitanja, slobodno kontaktirajte sljedeće osobe.

Auste Savickiene
e-mail:Auste.Savickiene@ec.europa.eu
tel: +32-2-295.36.56

Andrea Bordoni
e-mail:Andrea.Bordoni@ ec.europa.eu
tel: +32-2-296.77.37

faks: +32-2-295.97.59

OLAF – Europski ured za borbu protiv prijevara
Uprava C – Operativna potpora i potpora politici
Jedinica C.2– Sprječavanje prijevara i obavještajne aktivnosti
Rue Joseph II 30,
B-1049 Bruxelles
Belgija

DODATAK I. – Izvješće o nepravilnostima

POVJERLJIVO **Predmet br.:** XX/9999/999/X/9

TROMJESEČNO PRIOPĆENJE O NEPRAVILNOSTIMA VEZANIM UZ INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)

OSNOVNE INFORMACIJE O PRIOPĆENJU

Država korisnica:
Broj predmeta: XX/9999/999/X/9
Tromjesečje:
(a) I. tromjesečje ( )
(b) II. tromjesečje ( )
(c) III. tromjesečje ( )
(d) IV. Tromjesečje ( )
Datum slanja: dan/mjesec/godina
Upravni odjel u državi korisnici:
Kontaktna točka: Ime: Broj telefona:
Faks: E-mail:

PODACI O NEPRAVILNOSTI

1. Opis operacije

1.1. Naziv programa:

1.2 Identifikacijski broj:

1.3. Odluka Komisije kojom se odobrava program:

1.4. Naziv mjere i naslov projekta:

1.5. Broj projekta države korisnice:

2. Povrijeđena odredba:

3. Datum prve informacije koja je dovela do sumnje o nepravilnosti:

3.1. Izvor prve informacije koja je dovela do sumnje o nepravilnosti:

4. Način na koji je nepravilnost otkrivena

4.1. Tko je otkrio nepravilnosti?

4.2. Kako je nepravilnost otkrivena?

5. Vrsta nepravilnosti:

5.1. Kvalifikacija nepravilnosti:

(a) Nema nepravilnosti ( )
(b) Nepravilnost ( )
(c) Sumnja na prijevaru ( )
(d) Utvrđena prijevara ( )

5.2. Praksa primijenjena pri počinjenju nepravilnosti:

5.3. Smatraju li se takve prakse novima? Da ( ) Ne ( ) Nije poznato ( )

6. Jesu li uključene druge države? Da ( ) Ne ( ) Nije poznato ( )

6.1. Ako je odgovor da, je li poslana obavijest?
Da ( ) Datum i referenca: Ne ( ) Nije poznato ( )

7. Razdoblje nepravilnosti:

8. Datum prvog upravnog ili sudskog utvrđenja:

9. Vlasti ili tijela

9.1. Vlasti ili tijela koji su pripremili prvo upravno ili sudsko utvrđenje:

9.2. Vlasti ili tijela koji su nadležni za postupanje u skladu s upravnim ili sudskim utvrđenjem:

10. Ime i adresa uključenih fizičkih i pravnih osoba

10.1. Fizičke osobe

- Prezime:
- Ime:
- Adresa:
- Poštanski broj:
- Grad:
- Država:
- Položaj:

10.2. Pravne osobe:

- Naziv:
- Sjedište:
- Poštanski broj:
- Država:

FINANCIJSKI VIDOVI

11. Ukupan iznos i raspodjela među izvorima financiranja

11.1. Ukupan iznos operacije:

11.2. Financiranje Zajednice:

11.3. Financiranje države korisnice:

12. Priroda nepravilnog iznosa:

13. Iznos nepravilnosti

13.1. Ukupan nepravilan iznos:

13.2. Nepravilan iznos Zajednice:

13.3. Nepravilan iznos države korisnice:

14. Financijske posljedice

14.1. Nepravilan iznos pod 13.1. koji je već uplaćen:

14.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2. koji je već uplaćen:

14.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.3. koji je već uplaćen:

15.1. Nepravilan iznos pod 13.1. koji još nije uplaćen:

15.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2 koji još nije uplaćen:

15.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.4. koji još nije uplaćen:

15.4. Je li uplata obustavljena? Da ( ) Ne ( ) N/D ( )

16. Mogućnost povrata:

17. Vraćen iznos

17.1. Ukupan vraćen iznos:

17.2. Vraćeni iznos Zajednice:

17.3. Vraćeni iznos države korisnice:

18. Iznos koji će biti vraćen

18.1. Ukupan iznos koji će biti vraćen:

18.2. Iznos Zajednice koji će biti vraćen:

18.3. Iznos države korisnice koji će biti vraćen:

FAZA POSTUPAKA

19. Radnje države korisnice:

20. Je li obustavljen postupak povrata sredstava? Da ( ) Ne ( ) N/D ( )

21. Je li obustavljen kazneni postupak? Da ( ) Ne ( ) N/D( )

22. Primijenjene sankcije (upravne i/ili sudske):

23. Dodatne primjedbe:

24. Završno priopćenje: Da( ) Ne ( )

DODATAK II. – Popis nadležnih općih uprava

KOMPONENTA I – POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJA INSTITUCIJA
Europska komisija
Opća uprava za proširenje
Rue de la Loi 170
B – 1049 Bruxelles
Belgija

KOMPONENTA II – PREKOGRANIČNA SURADNJA
Europska komisija
Opća uprava za regionalnu politiku
Rue Pere de Deken 23
B-1040 Bruxelles
Belgija

KOMPONENTA III – REGIONALNI RAZVOJ
Europska komisija
Opća uprava za regionalnu politiku
Rue Pere de Deken 23
B-1040 Bruxelles
Belgija

KOMPONENTA IV – RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA
Opća uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti
Rue Joseph II 54
B-1000 Bruxelles
Belgija

KOMPONENTA V – RURALNI RAZVOJ
Europska komisija
Opća uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj
Rue de la Loi 130
B – 1049 Bruxelles
Belgija

DODATAK XIX.
a) Operativni program

Republika Hrvatska

OPERATIVNI PROGRAM ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

2007. – 2009.

2007HR16IPO001

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI

SADRŽAJ

Glosar 198
1. Kontekst, konzultacije i koordinacija 202
1.1. Nacionalna politika i socio-ekonomski kontekst 202
1.1.1. Socio-ekonomski kontekst 202
1.1.2. Stanje u pojedinim sektorima 213
1.2. Strateški okvir zajednice 227
1.2.1. Usklađenost s eu i nacionalnim strateškim dokumentima 227
1.2.2. Iskustva iz prethodne eu pomoći 231
1.2.3. Koncentracija pomoći 232
1.3. Partnerske konzultacije 236
1.4. Ex ante evaluacija 239
2. Ocjena srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta 243
2.1. Socio-ekonomska analiza 243
2.2 swot analiza 261
3. Programska strategija 263
3.1. Prioriteti i mjere 266
3.1.1. Prioriteti 267
3.1.2. Opći kriteriji odabira i postupak 270
3.1.3. Mjere u sklopu prioriteta 271
3.1.4. Pokazatelji za prioritete i mjere 283
3.2. Horizontalna pitanja 291
3.3. Koordinacija i sinergija s drugim izvorima pomoći 293
3.3.1. Koordinacija i usklađenost s pomoći pruženom temeljem ostalih ipa komponenti 293
3.3.2. Koordinacija i usklađenost s dosadašnjom eu pomoći 297
3.3.3. Koordinacija i usklađenost s pomoći koju pružaju drugi relevantni donatori 308
4. Financijske tablice 312
5. Provedbene odredbe 318
5.1. Strukture upravljanja i kontrole 318
5.1.1. Tijela i nadležne institucije 318
5.1.2. Razdvajanje dužnosti 326
5.2. Nadzor i evaluacija 326
5.2.1. Sustav nadzora 326

5.2.2. Informacijski sustav upravljanja 328
5.2.3. Sustavi nadzora i pokazatelji za nadzor provedbe 329
5.2.4. Odabir aktivnosti 329
5.2.5. Godišnja sektorska izvješća te završno izvješće o provedbi 330
5.2.6. Sustavi za evaluaciju 330
5.3.1. Uvod 332
5.3.2. Pravila 332
5.3.3. Aktivnosti 333
5.3.4. Indikativni proračun 333
5.3.5. Upravljanje i provedba 334
5.3.6. Nadzor, evaluacija i izvješćivanje 334
5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje 335
5.3.8. Internet 335
Dodatak 1 – Podaci od socio-ekonomskom razvoju po županijama 337
Dodatak 2 – Pravni akti koji reguliraju politiku regionalnog razvoja u Hrvatskoj 344
Dodatak 3 – Hrvatska definicija MSP u odnosu na definiciju EU 346
Dodatak 4 – Pravni akti koji reguliraju hrvatsku politiku o MSP 347
Dodatak 5 – Programi Vlade koji vodi Poslovno-inovacijski centar (bicro) 349
Dodatak 6 – Karta hrvatskih područja koja primaju pomoć 350
Dodatak 7 - Sastav međuresorne radne skupine za Operativni program za regionalnu konkurentnost 351
Dodatak 8 – Popis partnera savjetovanja o Operativnom programu za regionalnu konkurentnost 353
Dodatak 9 – Zaliha projekata pripremljenih u 10 županija koje sukladno Operativnom programu za regionalnu konkurentnost zaostaju u razvitku 355
Dodatak 10 – Organigram upravljačke strukture Operativnog programa za regionalnu konkurentnost 358

SAŽETAK OPERATIVNOG PROGRAMA ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

Uvod u Operativni program za regionalnu konkurentnost

Operativni program za regionalnu konkurentnost predstavlja osnovu za korištenje pretpristupne pomoći EU u svrhu postizanja strateškog prioriteta odnosno promicanja socijalne i ekonomske kohezije u Hrvatskoj, a na temelju poboljšane sveopće konkurentnosti. Nastojanja u okviru ovog Operativnog programa dio su općeg cilja pripreme nadležnih institucija Republike Hrvatske za članstvo u EU i razvitka institucionalne sposobnosti i praktičnog iskustva za upravljanje ulaganjima poput onih koja sufinancira Europski fond za regionalni razvoj (ERDF). Operativni program (OP) postiže navedeno sukladno područjima koja zadovoljavaju uvjete definirane u IPA Provedbenoj uredbi[58] i prioritetnim područjima identificiranima u Višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu (VIPD)[59] za Hrvatsku.

[58] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.
[59] Odluka Komisije C(2007)2566 donesena dana 20. lipnja 2007.

GLOSAR

PPDS	Područja posebne državne skrbi
BICRO	Poslovno-inovacijski centar Hrvatske
BIOCentar	Inkubacijski centar za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije
BIOS	Poduzetnički inkubator Osijek
CADSES	Srednjoeuropski jadranski podunavski i Jugoistočno-europski prostor – komponenta Inicijative Zajednice za prekograničnu suradnju između pograničnih područja u Europskoj uniji (INTERREG)
CARDS	Pomoć Zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji
CARNet	Hrvatska akademska i istraživačka mreža
DZS	Državni zavod za statistiku
HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
CEFTA	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini
CEPOR	Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva
SAFU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
CIP	Program Zajednice za konkurentnost i inovativnost
SDURF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije
SDUeH	Središnji državni ured za e-Hrvatsku
EK	Europska komisija
DEK	Delegacija Europske komisije
EIB	Europska investicijska banka
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
EU	Europska unija
EURATOM	Europska zajednica za atomsku energiju
EUROSTAT	Stručna služba zadužena za statistiku Europske unije
FP6	Šesti okvirni program Zajednice za istraživanje i tehnologijski razvoj
FINA	Financijska agencija
FP7	Sedmi okvirni program Zajednice za istraživanje I tehnologijski razvoj
BDP	Bruto domaći proizvod
GfK	*Gesellschaft für Konsumforschung*
GTZ	Ured za gospodarsku suradnju Republike Njemačke - *Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit*
BDV	Bruto dodana vrijednost
HAMAG	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HIT	Hrvatski institut za tehnologiju
HITRA	Program hrvatskog inovacijskog tehnologijskog razvitka
HOK	Hrvatska obrtnička komora
HSZ	Hrvatski savez zadruga
HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
I3	Institut za informatičke inovacije
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvitak
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMO	Institut za međunarodne odnose

INTERREG	Inicijativa Zajednice za prekograničnu suradnju između pograničnih područja u Europskoj uniji
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć
IPARD	Integrirani program za poljoprivredu i ruralni razvitak
ISO	Međunarodna organizacija za normizaciju
ISPA	Instrument za strukturne politike u pretpristupnom razdoblju
IT	Informacijske tehnologije
MRS	Međuresorna radna skupina
LAU	Lokalne administrativne jedinice (u originalu, franc. *Unités Administratives Locales*)
MPŠVG	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
MGRIP	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
MZOPUG	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
MOBMS	Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti
VIFO	Višegodišnji indikativni financijski okvir
VIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
MVPEI	Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
MZOŠ	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
MMTPR	Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
NDO	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
NVVO	Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje
NKIPA	Nacionalni koordinator za IPA
NPPEU	Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj Uniji
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (franc. *Nomenclature des unités territoriales statistiques*)
OECD	Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj
OP	Operativni program
OS	Operativna struktura
PHARE	Pretpristupni program EU (originalno samo za Mađarsku i Poljsku)
JPP	Javno privatno partnerstvo
PRAG	Praktični vodič kroz postupke ugovaranja pomoći EZ-a trećim zemljama
OP RK	Operativni program za regionalnu konkurentnost
ROP	Regionalni operativni programi
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SAPARD	Poseban pristupni program za poljoprivredu i ruralni razvoj
OUS	Okvir za usklađenost strategija 2007.-2013.
SOR	Strateški okvir za razvoj 2006.-2013.
DZIV	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
MSP	Mala i srednja poduzeća
SSSH	Savez samostalnih sindikata Hrvatske
SWOT	Metodologija procjene snaga, slabosti, prilika i ugroza (engl. strengths, weaknesses, opportunities, threats)
APIU	Agencija za promicanje izvoza i ulaganja
UNDP	Program Ujedinjenih naroda za razvoj
USAID	Agencija za međunarodni razvoj Sjedinjenih Država

POPIS KARATA I TABLICA

Karta 1: Jedinice županijske (regionalne) samouprave u Hrvatskoj 205

Tablica 1: Broj poduzeća (1996.-2006.) 209

Tablica 2: Odabrani pokazatelji poduzetničke aktivnosti (TEA): Hrvatska u europskoj perspektivi 210

Tablica 3: Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kao udio u BDP-u (%) 211

Tablica 4: Izvori bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj 212

Tablica 5: Županijski teritorij klasificiran kao područja posebne državne skrbi (PPDS) 233

Karta 2: Županije u kojima udjel PPDS-a u ukupnoj površini županije čini 50% i više 234

Karta 3: Regije NUTS II u Hrvatskoj 235

Tablica 6. Usporedba podataka o MSP i poduzetništvu u županijama 252

Tablica 7: Udio Poduzeća koja su primila inozemna ulaganja (FIE) u zapošljavanju, prodaji i izvozu 2002. godine 257

Tablica 8: Izravna inozemna ulaganja u Hrvatskoj 1993. - 2006Q3 258

Tablica 9: SWOT analiza sveukupnog razvojnog potencijala Hrvatske 261

Tablica 10: SWOT analiza razvojnog potencijala hrvatskih regija koje zaostaju u razvitku 262

Tablica 11: Komplementarnost Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala i Operativnog programom za regionalnu konkurentnost 295

Tablica 12: Relevantni EU projekti u području regionalnog razvoja 299

Tablica 13: Raspoloživi izvori financiranja projekata regionalnog razvitka u Hrvatskoj 300

Tablica 14: Zaliha projektnih prijedloga pripremljenih kroz EU projekte (zahtjevi županija za financiranje) 301

Tablica 15: Relevantni EU projektu u području MSP 303

Tablica 16: Relevantni EU projekti u području znanosti, istraživanja i razvoja i inovativnosti 306

Tablica 17: Relevantni EU projekti u području ICT 308

Tablica 18: Financijska Tablica – OP RK 312

Tablica 19: Položaj i razina nadležnosti te čelnici tijela koja čine Operativnu strukturu OP-a za regionalnu konkurentnost 321

Tablica 20: Demografska struktura na razini županija 337

Tablica 21: Ekonomski pokazatelji na razini županija 338

Tablica 22: Odstupanja u razvoju hrvatskih županija 339

Tablica 23: Županijski udjeli (%) u Bruto dodanoj vrijednosti (BDV) po sektoru u ukupnoj BDV Republike Hrvatske, 2004. 340

Tablica 24: Bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika na županijskoj razini, 2001.-2004., mjeren prema PPP u EUR. 341

Tablica 25: Regionalna dimenzija poduzetničke sposobnosti u hrvatskim regijama 342
Tablica 26: Infrastrukturni pokazatelji na županijskoj razini 343
Tablica 27: Hrvatska i EU definicija MSP 346
Karta 4: Područja koja primaju pomoć, i to: područja posebne državne skrbi, brdsko-planinska područja i otoci 350
Tablica 28: Zaliha projekata u turističkoj infrastrukturi 355
Tablica 29: Zaliha projekata ostalih oblika poslovne infrastrukture 357

1. KONTEKST, KONZULTACIJE I KOORDINACIJA

1.1. NACIONALNA POLITIKA I SOCIO-EKONOMSKI KONTEKST

Koncept konkurentnosti višeslojan je i obuhvaća široku lepezu međusobno povezanih politika, što uključuje, između ostalog, poduzetništvo, istraživanje i razvoj, kao i inovativnost i ljudski potencijal (politika obrazovanja i zapošljavanja). Sukladno odredbama IPA Provedbene uredbe[60] i Višegodišnjeg planskog dokumenta, Operativni program za regionalnu konkurentnost primarno se usredotočuje na sektor malog i srednjeg poduzetništva, te razvoja i istraživanja, kao i inovativnosti, i to na način da se bavi nedostacima na nacionalnoj razini, kao i ulaganjem u razvojni potencijal regionalnih gospodarstava, posebno onih koja zaostaju za nacionalnim prosjekom. Održivost ulaganja osigurana je osim toga paralelnim investicijama u komponentu konkurentnosti koja se odnosi na ljudski potencijal – kroz komplementarnost s Operativnim programom za razvoj ljudskih potencijala.

U sljedećem odjeljku opisano je trenutno stanje u području politika vezanih za Operativni program za regionalnu konkurentnost.

1.1.1. Socio-ekonomski kontekst [61]

Intervencije omogućene kroz IPA-u i one predviđene u okviru Operativnog programa za regionalnu konkurentnost odvijaju se u konkretnom socio-ekonomskom kontekstu. Taj se kontekst pak sastoji od relativno zdrave makroekonomske politike, značajnih socio-ekonomskih odstupanja među hrvatskim županijama[62] i većeg broja strukturnih izazova koji čine temelj gospodarske konkurentnosti.

U odnosu na međunarodnu konkurentnost, Hrvatska je kroz zadnje razdoblje bitno poboljšala svoju poziciju. U Izvješću o globalnoj konkurentnosti za razdoblje 2006.-2007., koje je pripremio Svjetski gospodarski forum, Hrvatska se nalazi na 51. mjestu, što je velik pomak u odnosu na 13. mjesto prošle godine.

Hrvatski gospodarski položaj obilježen je stabilnim rastom, sve boljim fiskalnim stanjem, niskom stopom inflacije, stabilnim tečajem i stopom nezaposlenosti koja je u padu. Sve u svemu, makroekonomska politika u bitnom je odgovarajuća, ali potrebno je jačanje fiksalne konsolidacije, budući da fiskalni i vanjski deficit još uvijek predstavljaju potencijalni rizik za makroekonomsku stabilnost.[63]

Od sredine 90-tih, Hrvatska bilježi stalan rast BDP-a. U razdoblju 1995.-2006. prosječna stvarna stopa rasta BDP-a iznosila je 4,4%. Stvarna godišnja stopa rasta BDP-a 2006. godine iznosila je 4,8%. Na rast BDP-a prvenstveno su utjecale domaća potražnja i potrošnja.[64] Godine 2006. BDP po glavi stanovnika iznosio je EUR 7.704 u tekućim cijenama, što je Hrvatskoj omogućilo postizanje približno 50% prosječnog BDP-a po glavi

[60] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.
[61] U dokumentu su korištene statističke informacije dostupne u 2007. godini
[62] U Hrvatskoj, razina regionalne samouprave.
[63] Izvješće o napretku Hrvatske za 2006., EK, str. 21.
[64] Izvješće o napretku Hrvatske za 2006., EK, str 18.

stanovnika u EU-27 (izračunato u PPP).[65] Preliminarne procjene koje uključuju sivu ekonomiju ukazuju da razina prihoda u RH iznosi približno 60% prosjeka EU-27.

Stopa nezaposlenosti mjerena pomoću ILO metodologije praćenja nezaposlenosti i dalje je u stalnom padu. Godine 2000. iznosila je 16,1% i nastavila je padati do 12,7%, koliko je iznosila 2005. Godine 2006. pala je na 11,2%[66]. Uslužni sektor zauzima vodeće mjesto u pogledu stvaranja novih radnih mjesta. Prosječna nominalna neto plaća iznosila je ukupno EUR 591, dok je 2006. godine narasla na EUR 629[67].

Godine 2006. izvoz robe iznosio je EUR 8,3 milijarde, dok je uvoz robe iznosio EUR 17,1 milijarde. Izvoz robe u 2006. raste brže nego uvoz, ali ne dovoljno da bi se bitno promijenio odnos izvoza i uvoza.[68] Trgovinski deficit odražava trend gospodarskog rasta i ovisnost domaće gospodarske aktivnosti o uvozu.

Strukturne reforme su započele i moguće je uočiti pozitivne pomake, posebno u odnosu na već sada snažan uslužni sektor. Struktura bruto dodane vrijednosti (BDV) pokazuje da je 2006. godine primarni sektor doprinio bruto dodanoj vrijednosti s otprilike 7,4%, dok je sekundarni sektor doprinio sa 24,5%, a tercijarni s 68,1%. Sektor malog i srednjeg poduzetništva važan je čimbenik u procesu strukturnih reformi, posebno u odnosu na otvaranje novih poduzeća.

Općenito gledajući, pozitivno stanje i makroekonomski trendovi idu ruku pod ruku sa strukturnim izazovima koji su dio nacionalnog gospodarstva i koji se preslikavaju na regionalnu i lokalnu razinu. U nastavku teksta predstavljena je situacija u odnosu na ključne elemente koji čine osnovu konkurentnosti nacionalnog i regionalnih/lokalnih gospodarstava u Hrvatskoj. S obzirom na opseg regionalnih socio-ekonomskih nejednakosti u Hrvatskoj, prvo se opisuje situacija na regionalnoj i lokalnoj razini, nakon čega slijedi ocjena situacije na razini države. Važno je primijetiti mjeru u kojoj je gospodarski rast na svim razinama obilježen istim ili sličnim uvjetima, tako da se rješenja za poboljšanje nacionalne konkurentnosti mogu u velikoj mjeri primijeniti i povezana su s poboljšanom konkurentnošću na regionalnoj i lokalnoj razini. Ovakva međusobna povezanost nastojanja da se postigne sektorski, nacionalni i regionalni razvoj razumljiva je u zemlji koja je malena i u tolikoj mjeri teritorijalno raznolika kao Hrvatska. Također slijedi da priroda i perzistentnost socio-ekonomskih problema i regionalnih razlika u Hrvatskoj može biti učinkovito riješena samo putem kombinacije horizontalnih i konkretnih teritorijalnih poticaja razvoju. Ovaj Operativni program predstavlja okvir za upravo ovaj pristup.

Socio-ekonomska odstupanja unutar Hrvatske mjere se statistički na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave. Postoji 21 jedinica regionalne samouprave odnosno županija, od kojih jedna – Grad Zagreb – ima dvostruki status grada i županije. Također postoji stalno rastući broj jedinica lokalne samouprave – gradova (126) i općina (429), čiji se broj

[65] Državni zavod za statistiku, Eurostat. Treba znati, međutim, da hrvatska i statistika EU nisu u potpunosti usporedive budući da Hrvatska ne korigira podatke o BDP za utjecaj sivog gospodarstva.
[66] Državni zavod za statistiku.
[67] Državni zavod za statistiku, Hrvatska gospodarska komora.
[68] Uvoz kapitala i intermediarna dobra (za razliku od gotovih proizvoda) predstavlja 60 posto ukupnog uvoza, s tim da se dodatnih 15% uvoza odnosi na uvoz energije. Ove kategorije uvoza također su glavni pokretači njegovog rasta.

peterostruko povećao od 1990. godine. Županije, gradovi i općine imaju vlastita (izabrana) predstavnička i izvršna tijela.[69]

Usporedba **BDP po glavi stanovnika (prema PPP) na županijskoj razini pokazuje velika odstupanja**. Godine 2004. najrazvijenija županija imala je BDP po glavi stanovnika 3,2 puta veći nego najmanje razvijena županija.[70] Tri najrazvijenije lokacije u odnosu na BDP po glavi stanovnika jesu Grad Zagreb, Istarska županija i Ličko-senjska županija (Dodatak 1). Osim njih, samo je Primorsko-goranska županija postigla BDP po glavi stanovnika iznad hrvatskog prosjeka. Najmanje razvijene županije jesu Vukovarsko-srijemska i Brodsko-posavska, u kojima je BDP po glavi stanovnika ispod 60% nacionalnog prosjeka. Sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku, u usporedbi s BDP po glavi stanovnika u EU-25 iz 2004. godine, BDP po glavi stanovnika u hrvatskim županijama varira od 81% razine EU u Gradu Zagrebu do 27% u Vukovarsko-srijemskoj i Brodsko-posavskoj županiji. Potrebno je primijetiti da je teško dovoljno točno izračunati BDP na županijskoj razini i iz tog razloga on predstavlja tek pokazatelj stupnja gospodarskog razvoja koji treba promatrati u svjetlu ostalih relevantnih ekonomskih podataka.[71] Iz ovog razloga, regionalna odstupanja detaljno su navedena u Dodatku 1 – uz četiri pokazatelja razvoja: BDP po glavi stanovnika, promjene u broju stanovništva, stupanj obrazovanja i stopa nezaposlenosti.

Jedan od uzroka različitih stupnjeva razvoja među županijama (kao i između Zagreba i ostatka zemlje) je nepovoljno demografsko stanje, a koje potvrđuju podaci iz zadnjeg popisa stanovnika koji pokriva razdoblje 1991.-2001. Široko rasprostranjen proces depopulacije karakterističan je za veći dio hrvatskog teritorija. Broj stanovnika raste ili stagnira u samo pet županija; u svim ostalim županijama trend je negativan, a najviše u Ličko-senjskoj županiji, gdje je u navedenom razdoblju depopulacija skočila za 34,9%. Trend nastajanja velikog jaza između urbanog s jedne i ruralnog s druge strane također se nastavlja. Za njega je karakteristična rastuća koncentracija stanovništva u Zagrebu i nekoliko drugih makroregionalnih i regionalnih centara, te u uskom obalnom pojasu, dok u ostalim regijama dolazi do depopulacije. Prirodan pad populacije u razdoblju od 1998. do 2001. godine u nekim ruralnim područjima bio je otprilike pet puta viši od nacionalnog prosjeka.

[69] Kriteriji za određivanje jedinica samouprave, opseg samouprave i izvori financiranja predviđeni su odnosnim zakonskim aktima: Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine br. 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 79/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03); Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine br. 33/01; 60/01; 129/05); Zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave (Narodne novine br. 117/93, 69/97, 33/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03).

[70] Izvor: Državni zavod za statistiku (vidi Dodatak 1 – Tablica 24)

[71] Naprimjer, socio-ekonomska situacija u Ličko-senjskoj županiji jedna je od najtežih u zemlji, ali to se ne može zaključiti isključivo na temelju BDP-a.

Karta 1: Jedinice županijske (regionalne) samouprave u Hrvatskoj

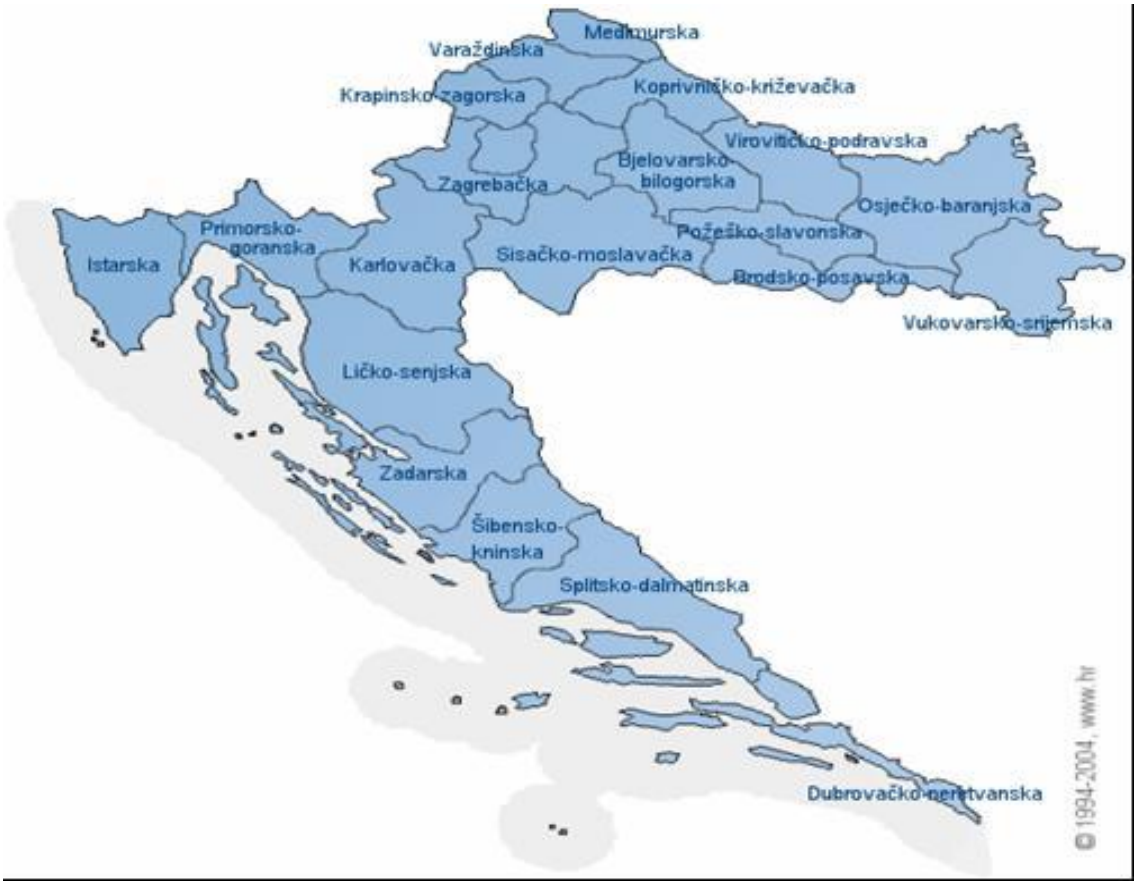

Odstupanja u broju stanovnika vrlo su izražena u hrvatskim županijama, te u glavnom gradu i ostatku zemlje. Gustoća naseljenosti u Gradu Zagrebu 7,5 puta je viša nego u županiji koja je na drugom mjestu po broju stanovnika (Međimurje) i 15,5 puta viša od hrvatskog prosjeka (78,4 stanovnika po km^2). Ako izdvojimo Grad Zagreb, odnos između gustoće naseljenosti u najmanje naseljenoj županiji (Ličko-senjska) i najgušće naseljenoj županiji (Međimurje) i dalje je vrlo visok (1:16,2).

Kao što je već spomenuto, postoji izravna i uzročna veza između gustoće naseljenosti u određenoj teritorijalnoj jedinici i njezinih gospodarskih mogućnosti. Poduzeća i ostale pravne osobe bitno doprinose lokalnim prihodima i uglavnom se nalaze u najnaseljenijim područjima. Velik broj županija i općina u Hrvatskoj suočene su s problemom **manjka sredstava za razvoj** upravo zbog malene porezne baze (broj stanovnika) na koju bi se mnoge od ovih jedinica mogle osloniti kao na izvor lokalnih prihoda.

Posljedično, lokalna i regionalna samouprava – posebno u tzv. Područjima posebne državne skrbi[72] (vidi tablicu 12) – u velikoj se mjeri oslanja na financijske transfere i pomoć iz

[72] Područja posebne državne skrbi definirana su Zakonom o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine br. 44/96 i 26/03). Ova području obuhvaćaju jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) koje su bile okupirane za vrijeme Domovinskog rata, kao i one koje se smatraju nedovoljno razvijenima na temelju kriterija vezanih za gospodarske i demografske, kao i strukturne poteškoće, te posebnih kriterija (pogranična i minirana područja).

državnog proračuna. Situacija bi se s vremenom trebala popraviti s obzirom na nastavak procesa fiskalne decentralizacije koji počinje odražavati opseg decentralizacijske politike. Vlada se bavi ovim pitanjem još od 2001. godine kroz projekt sveobuhvatne ***decentralizacije uprave***. U većem broju sektora (zdravstvo, socijalna skrb, okoliš, obrazovanje, poljoprivreda, fiskalni kapacitet) provode se napori uz pomoć partnera i stručnjaka – u okviru Komisije za decentralizaciju koja je dobila zadatak provesti Okvirni program za decentralizaciju 2004.-2007.

Drugi element koji predstavlja osnovu kohezivnog rasta na cijelom teritoriju je raspoloživost obrazovanja i razina stečenog obrazovanja u cijeloj Hrvatskoj. U svojem Trećem kohezijskom izvješću, EK uviđa napredak u **obrazovanju** kao presudan faktor u razvoju i tranziciji prema modernoj i visokovrijednoj dodanoj proizvodnji. Iako je hrvatska radna snaga u cjelini relativno dobro obrazovana i obučena, postoje vrlo velike razlike na nivou županija. Grad Zagreb ima najveći udio stanovnika s visokom stručnom spremom u usporedbi s ukupnom populacijom (16,8%). Većina osoba s visokom stručnom spremom živi u većim gradovima koji nude bolje izglede za pronalaženje posla. Koncentracija obrazovanih ljudi u Gradu Zagrebu vrlo je visoka; Zagreb privlači skoro dvostruko više visoko obrazovanih ljudi od bilo koje druge županije.

S obzirom na ove trendove, ne začuđuje da postoje **značajna odstupanja u stopama nezaposlenosti u županijama**. Dok najrazvijenije županije pokazuju relativno niske stope nezaposlenosti[73] u usporedbi s nacionalnim prosjekom (koji je 2005. godine iznosio 19,0%)[74], najmanje razvijene županije imaju visoke stope nezaposlenosti. Najnižu stopu nezaposlenosti ima Istarska županija (8,8%) i Grad Zagreb (10,0%), dok je najviša u Vukovarsko-srijemskoj županiji (33,6%)[75]

Broj poslovnih subjekata u velikoj je mjeri povezan sa stopom zaposlenosti i BDP-om u županijama. Podaci o lokaciji gospodarskih aktivnosti na županijskom nivou, mjereno u odnosu na registrirana poduzeća, pokazuje **koncentraciju malih i srednjih poduzeća u nekoliko velikih urbanih centara** i njihovoj okolici. Gospodarska aktivnost je iz tog razloga u velikoj mjeri povezana s velikih urbanim centrima (Zagreb, Split, Rijeka) i područjima koja gravitiraju prema njima. Predvodi ih Grad Zagreb, čiji je udio u ukupnom broju poduzetnika 2006. godine bio 33,1%. Na drugom kraju nalazi se Ličko-senjska županija, gdje je ovaj udio bio 0,6%[76], za kojom slijedi Požeško-slavonska županija s udjelom od 0,7%[77].

Kvantitativni podaci o koncentraciji poduzeća u hrvatskim županijama također odražavaju kvalitativnije podatke o regionalnoj poduzetničkoj aktivnosti, mjereno pomoću indeksa ukupne poduzetničke aktivnosti (eng. TEA). Iz tablice br. 26 u Dodatku 1 vidljivo je da je usprkos pozitivnim pomacima u svim regijama, njihov ranking ostao uglavnom nepromijenjen – Zagreb i okolica, kao i Istra, Primorje i Gorski kotar dijele prvo i drugo mjesto, dok su Slavonija i Baranja, zajedno sa Sjevernom Hrvatskom na dnu.

U odnosu na ostvareni dohodak, poduzetnici s područja Grada Zagreba 2006. godine doprinijeli su najviše (s 51,7%) ukupnom profitu Hrvatske iz poduzetničkog sektora. Udio

[73] Administrativna stopa nezaposlenosti (vidi Tablica 22).
[74] Administrativna stopa nezaposlenosti (vidi Tablica 22).
[75] Vidi Dodatak 1.
[76] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2006.
[77] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2006.

ostalih županija varira od 0,3% u Ličko-senjskoj županiji do 4,8% u Istarskoj županiji. Samo šest županija doprinosi u značajnijoj mjeri rezultatima poduzetničke aktivnosti u ovom sektoru na nacionalnoj razini. Iako je udio gubitka u poduzetničkoj aktivnosti poduzetničkog sektora na nacionalnoj razini pao u razdoblju između 2002. i 2004., zabilježena je tendencija rasta u **deset županija**, što ukazuje na **opadanje učinkovitosti poduzetničke aktivnosti** u tim županijama.[78]

Slične nejednakosti u odnosu na gospodarsku aktivnost otkrivene su praćenjem županijskih podataka o **bruto dodanoj vrijednosti** (BDV). Jedna trećina ukupnog BDV-a ostvaruje se u Gradu Zagrebu. Na razini gospodarskih sektora, dominacija Grada Zagreba postaje još očitija. Gotovo polovica BDV-a u financijskom sektoru i sektoru poslovnih usluga, rudarstvu i drugim socijalnim i osobnim uslugama ostvaruje se u Gradu Zagrebu. Za glavnim gradom slijede Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska, Istarska i Osječko-baranjska županija. Najniži BDV ostvaruje se u Ličko-senjskoj, Požeško-slavonskoj, Šibensko-kninskoj i Virovitičko-podravskoj županiji – samo 2% ukupnog nacionalnog BDV-a.[79]

Uz značajne razlike među županijama, također postoje **vrlo velika odstupanja unutar županija**. Razlike u odnosu na geografske, demografske, ekonomske, socijalne i ostale pokazatelje važnije su na razini općina (jedinice lokalne samouprave) nego županija. Osim toga, socio-ekonomske razlike u hrvatskim županijama u većini slučajeva nastavljaju se produbljivati.[80]

Još jedan bitan čimbenik koji se nalazi u samim temeljima (i koji dovodi do nastavljanja) trenda regionalnih nejednakosti je nasljeđe Domovinskog rata (1990.-1995.). Rat je utjecao na veći dio zemlje i posljedice se i dalje osjećaju u velikom broju županija, čije lokalne zajednice dobivaju posebnu podršku Vlade. Usprkos tome, socio-ekonomsko stanje i dalje je najkritičnije upravo u tzv. **područjima posebne državne skrbi** (PPDS). Uz izazove koji su zajednički većini (neurbanih) područja u Hrvatskoj, PPDS suočena su s dodatnim izazovom neriješenog ratnog nasljeđa – naime, osiguranje povratka, te mirne i održive integracije ratnih izbjeglica. Ovi izazovi rezultiraju u velikom broju socio-ekonomskih problema u PPDS, što uključuje nedostatan poduzetnički kapacitet, nepostojanje sveobuhvatne poslovne podrške, uništenu ili neodgovarajuću poslovnu i ostalu infrastrukturu potrebnu za gospodarsku rehabilitaciju, kontaminaciju velikih površina minama, nedostatnu socijalnu reintegraciju, nepostojanje koherentnog i dosljednog pristupa gospodarskom oživljavanju i neučinkovita partnerstva za lokalni gospodarski razvoj.

Izgledi za gospodarski rast i/ili obnovu dodatno su limitirani ograničenim endogenim gospodarskim potencijalom. Depopulacija je imala negativan učinak na strukturu stanovništva u ovim područjima, koje je uglavnom staro i/ili koje nema vještine koje bi zadovoljavale više potrebe krajnjeg tržišta. Baza malog i srednjeg poduzetništva malena je i gospodarski slaba, iako je nositelj gospodarskog rasta u ovim područjima. Mnogi radnici koji su postali višak nakon smanjenja starog industrijskog sektora u ovim područjima 80-tih godina 20. stoljeća pronašli su novu priliku u sektoru malog i srednjeg poduzetništva. Do većeg vala poduzetništva dolazi nakon rata kada se lokalna ekonomija počinje više oslanjati na djelatnosti manjeg opsega kao glavni mehanizam za stvaranje novih radnih mjesta.

[78] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2003.-2007.
[79] Državni zavod za statistiku, vidi Dodatak 1.
[80] "New approach in development level assessment and categorisation of territorial units", IMO, Zagreb, 2006; Tablica 27 u Dodatku 1.

Međutim, u zadnjem valu (nakon 1995.) nastanka novih poduzeća nastaje vrlo **malen broj poduzeća orijentiranih prema rastu**. Umjesto toga, za ovaj val karakteristično je malo i srednje poduzetništvo za čije osnivanje nije potrebno izdvojiti značajna sredstva, a koja poduzeća se bave trgovinom, maloprodajom i lokalnim uslugama. Ova poduzeća često uključuju riziku najizloženije društvene skupine s malo sredstava, vještina i mogućnosti da se prebace u djelatnosti koje su orijentirane prema rastu.

Ostatak odjeljka sadrži kratku ocjenu stanja u odnosu na konkurentnost hrvatskog gospodarstva općenito, a posebno onih čimbenika i područja za ulaganje koji su relevantni za ovaj Operativni program.

Sektor MSP u Hrvatskoj nedavno je dobio na relativnoj važnosti nakon što je sektor MSP počeo **bitno doprinositi zapošljavanju i BDP-u.** Od ukupnog broja registriranih poduzeća u Hrvatskoj 99% su MSP, što se može usporediti s EU-15 gdje MSP predstavljaju 99,4% poduzetničkog sektora. Doprinos ovog sektora BDP-u kontinuirano raste, te je krajem 2006. godine bio 44%[81], dok je njegov udio u izvozu dostigao 60% ukupnog izvoza.

Godine 2002., najveći udio poduzeća pripadao je trgovinskom sektoru (42,5%), za čim su slijedili nekretnine i iznajmljivanje (16,8%), te proizvodni sektor (14,6%). Izgleda da je trgovinski sektor dostigao svoj vrhunac, jer podaci za 2003. pokazuju da je u usporedbi s ostalim sektorima u opadanju. U 2003., prosječna neto plaća u srednje velikim poduzećima bila je za 10,5% niža od velikih poduzeća. Ta ista brojka bila je za 24,8% niža u malim poduzećima, djelomično zbog manje produktivnosti i/ili konkurentnosti u privlačenju i zapošljavanju kvalificirane radne snage. S druge strane, dostupne financijske informacije sugeriraju pozitivan trend u odnosu na profitabilnost koji je u rastu sve od zabilježenog gubitka od MEUR 16,5 u 2003. do ostvarivanja dobiti od skoro MEUR 484 u 2005.[82]

Sektor MSP u Hrvatskoj odigrao je važnu ulogu u sanaciji industrije, konkurentnosti i inovativnosti, te u stvaranju novih radnih mjesta. Također je apsorbirao jedan dio od velikog broja radnika otpuštenih od strane velikih poduzeća nakon preustroja odnosno smanjivanja opsega poslovanja. Godine 1991., velika poduzeća zapošljavala su 75% radne snage u Hrvatskoj, ali u 2003. samo 47%.[83] Istovremeno, **MSP kontinuirano jačaju svoj udio u zapošljavanju** do otprilike 64,7% (što uključuje obrtni sektor) 2006. godine[84], što je još uvijek niže od EU-15 (65,7%).[85]

[81] Redovno izvješće EK o napretku za 2005.
[82] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2003.-2007.
[83] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2003.-2006.
[84] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama za 2006. godinu", (2007.)
[85] Podaci Fine uključuje obrte koji su obvezni plaćati porez na dobit, u usporedbi s trgovačkim društvima koja su po defaultu obveznici poreza na dobit.

Tablica 1: Broj poduzeća (1996.-2006.)

Osobe	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Obrti	84.778	85.120	84.910	87.613	91.842	94.727	97.832	101.848	103.517	105.274	104.357
Zadruge	1.125	1.042	972	728	693	705	801	903	1.081	1.292	1.442
Mala i srednja trgovačka društva MSP	61.582	64.231	61.502	59.398	60.505	60.801	62.841	67.925	68.019	68.856	78.068
UKUPNO mala i srednja poduzeća (MSP)	147.485	150.393	147.384	147.739	153.040	156.233	161.474	170.676	172.617	175.422	184.308

Izvori: Državni zavod za statistiku, Financijska agencija i Obrtni registar, Trgovački registar

U opisu situacije u sektoru MSP u Hrvatskoj, Europska komisija naglašava izazov koji predstavlja nedovoljno razvijeno poslovno okruženje. Neki pokazatelji koji se odnose na poduzeća, kao što je osnivanje novih društava i bruto stopa osnivanja društava, reflektiraju mišljenje Komisije.

U promatranom razdoblju, **ukupni broj MSP u blagom je rastu.** Dok broj obrta kontinuirano raste, broj MSP i zadruga pao je prije oporavka 2001. godine. Od 2002. uspostavljen je pozitivan trend i broj novih poduzeća kontinuirano raste.

U odnosu na vrstu poduzetničke aktivnosti kod odrasle populacije, nedavna istraživanja[86] pokazuju da se TEA indeks za početnike i nove poduzetnike u Hrvatskoj povećao sa 3,62% na 6,11%.[87] U razdoblju od 2002. do 2006., TEA indeks skoro se udvostručio, te se Hrvatska 2002. godine pomaknula s 32. mjesta od 37 na središnje mjesto na listi (18. mjesto od 42 u 2006. godini). Međutim, broj **poduzetnika iz nužnosti** još uvijek je veći nego broj onih koji su postali poduzetnici, jer su uvidjeli postojanje poslovnih prilika.[88]

[86] "Što čini Hrvatsku poduzetničkom zemljom? Rezultati Global Entrepreneurship Monitor 2002.-2005. za Hrvatsku" – Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR), Zagreb, 2006.
[87] To znači da je 2002. godine na svakih 30 odraslih dolazio jedan poduzetnik, dok je 2005. godine taj omjer bio 16:1.
[88] Na TEA Nužnost, s brojkom od 3,09, Hrvatska drži 6. mjesto u usporedbi s tek 32. mjestom na TEA Prilika (2,92).

Tablica 2: Odabrani pokazatelji poduzetničke aktivnosti (TEA): Hrvatska u europskoj perspektivi

			2002.	2003.	2004.	2005.
TEA, poduzetnici, aktivni kraće od 42 mjeseca		EU	5,1	4,87	5,12	5,26
		Hrvatska	3,62	3,56	3,73	6,11
		Rang RH	10/12	12/13	14/17	5/16
Poduzetnici, aktivni dulje od 42 mjeseca		EU	5,38	5,23	5,45	5,74
		Hrvatska	2,17	2,35	2,15	3,65
		Rang RH	11/12	9/13	16/17	15/16
Motiviranost	TEA Prilika	EU	4,13	3,99	4,00	4,13
		Hrvatska	2,15	1,74	2,04	3,92
		Rang RH	12/12	12/13	17/17	15/16
	TEA Nužnost	EU	0,65	0,76	0,92	0,87
		Hrvatska	0,85	0,59	1,57	3,09
		Rang RH	4/12	5/13	3/17	1/16

NB: Broj zemalja uključenih u istraživanje s godinama se mijenjao, zbog čega dolazi i do izmjena broja rangiranih mjesta.
Izvor: Global Entrepreneurship Monitor 2002-2005 za Hrvatsku, CEPOR, 2006.

Potencijalan izvor poboljšanja znanja i rasta – odnosno konkurentnosti – hrvatskih poduzeća jesu **izravna inozemna ulaganja**. Izravna strana ulaganja postaju sve važniji čimbenik razvoja s obzirom na stvaranje novih radnih mjesta, kao i poboljšanja u upravljanju i napredak tehnologija. Najveći dio izravnih stranih ulaganja do sada je bio u tzv. brownfield obliku.

Još jedna karakteristika izravnih stranih ulaganja koja je vidljiva u Hrvatskoj je njihova geografska **koncentracija u razvijenijim područjima**, posebno u glavnom gradu (vidi tablicu 9 kasnije). Ulagači preferiraju područja gdje postoji dovoljno razvijena osnovna infrastruktura i kvalificirana radna snaga. Usprkos poticajima Vlade za pokretanje poslovanja u područjima koja zaostaju u razvitku (PPDS), ona su još uvijek suočena s poteškoćama u privlačenju značajnijeg interesa ulagača. Međutim, u postupku nastajanja je integrirana politika u odnosu na izravna strana ulaganja.

Inovativnost i tehnologijski know-how kao najvrjedniji aspekti ulaznih izravnih stranih ulaganja paralelno se razvijaju kroz nacionalnu politiku **istraživanja i razvoja, kao i tehnologije**. Istraživanje i razvoj, te visoka tehnologija neosporno predstavljaju ključni čimbenik gospodarske konkurentnosti: rezultat tržišne orijentiranosti istraživanja i razvoja jesu komercijalno iskoristive inovacije koje se mogu primijeniti na poslovanje (uključujući MSP) i koje su neophodne za poboljšanje dodane vrijednosti i konkurentnosti privatnog sektora.

Iako se sektor istraživanja i razvoja i inovativnosti bitno razvio u zadnjih 15 godina, Hrvatska još uvijek kaska za europskom i međunarodnom konkurencijom. Postoji nekoliko razloga za ovaj jaz. U usporedbi s ostalim tranzicijskim zemljama, Hrvatska ima nisku stopu zaposlenosti u uslužnom sektoru koji iziskuje mnogo znanja. Godine 2006. samo je 4,4% radnika bilo zaposleno u ovom sektoru, u usporedbi s 5,6% u EU-25, 7,5% u Sloveniji, 8,0% u Slovačkoj i 6,0% u Mađarskoj.[89] Hrvatska također ima relativno nizak

[89] EUROSTAT

udio zaposlenosti u sektoru proizvodnje visoke i srednje visoke tehnologije: 22,1% u 2006., u usporedbi s 33,6% u EU-25, 26,25% u Sloveniji, 28,47% u Mađarskoj, 25,01% u Češkoj Republici i 24,9% u Slovačkoj.[90] Javni sektor zapošljava 90% svih istraživača i daje skoro 90% ukupnih ulaganja u znanost i istraživanje, dok se samo 10% prihoda instituta i 6% prihoda fakulteta ostvaruje kroz istraživanja za poslovni sektor.

Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kontinuirano rastu u zadnjih nekoliko godina, te su 2004. godine dostigli 1,22% u BDP-u. Iako je to nešto više od prosjeka 0,62% BDP-a u novim državama članicama, još uvijek nije dovoljno s obzirom da je bitno ispod prosjeka EU-25 od 1,85%, zabilježenog 2004. godine.[91] Potrebno je primijetiti da je moguće kako hrvatska statistika o istraživanju i razvoju sadrži ograničenja koja imaju utjecaja na podatke o bruto domaćim izdacima za istraživanje i razvoj.[92]

Tablica 3: Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kao udio u BDP-u (%)

Intenzitet istraživanja i razvoja					
	2001.	**2002.**	**2003.**	**2004.**	**2005.**
Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kao % u BDP-u	1,07%	1,12%	1,11%	1,20%	1,0%

Izvor: Eurostat, Državni zavod za statistiku

Izdaci hrvatskog poduzetničkog sektora za istraživanje i razvoj izuzetno su niski. Kao postotak BDP-a, 2004. godine hrvatski poslovni sektor izdvojio je za istraživanje i razvoj samo 0,51% u usporedbi s 1,18% u EU-25.[93] S druge strane, izdaci za istraživanje i razvoj u državnom, visokoškolskom i neprofitnom sektoru odgovarali su prosjeku EU-15.[94] Usporedbom podataka EUROSTAT-a u razdoblju od 2002. do 2004. vidljivo je da je stopa rasta izdataka poslovnog sektora za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj bitno viša nego u EU-25. Međutim, iako se situacija relativno poboljšala, apsolutne vrijednosti izdataka za istraživanje i razvoj u eurima po stanovniku za 2004. godinu potvrđuju da još uvijek postoji značajna razlika ne samo između Hrvatske i EU-25, već i kod iznosa koje pojedini sektori u Hrvatskoj izdvajaju za istraživanje i razvoj. Poslovni sektor u Hrvatskoj 2004. godine izdvojio je skoro 9 puta manje sredstava za istraživanje i razvoj od EU-25, dok su državni i visokoškolski sektori izdvojili 3-4 puta manje od EU-25.[95]

[90] EUROSTAT.
[91] EUROSTAT
[92] Potrebno je uzeti u obzir nekoliko činjenica. Kao prvo, neke statistike ne računaju poslovne subjekte koji imaju manje od 100 radnika. Sukladno tome, nova MSP temeljena na novim tehnologijama nisu uključena u statistiku. Kao drugo, neke javne ustanove koje su barem dijelom uključene u istraživanje i razvoj vode sve svoje troškove kao troškove istraživanja i razvoja (npr., bolnički centri). Kao treće, zbog krivog shvaćanja uputa mogući su i krivi unosi (npr. nabava računala ili slično, koji se koriste za administrativne poslove, može se zapravo prijaviti kao trošak za istraživanje i razvoj, te na taj način postaje dio statistike za GERD).
[93] EUROSTAT.
[94] U odnosu na troškove za istraživanje i razvoj po stanovniku, hrvatski poslovni sektor troši skoro 9 puta manje od EU-25, dok je u drugim sektorima omjer nešto bolji (3,5 puta manje u sektoru visokog obrazovanja).
[95] EUROSTAT.

Sastav izdataka za istraživanje i razvoj od strane poslovnog u odnosu na javni/državni sektor nepovoljan je i jasno ukazuje na **dominaciju javnog sektora u odnosu na poslovni sektor u izdacima za istraživanje i razvoj**. U svrhu usporedbe, u zemljama OECD-a, 62% bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj financira se kroz industriju, a 30% kroz državu[96]

Tablica 4: Izvori bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj

Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj					
	2001.	**2002.**	**2003.**	**2004.**	**2005.**[97]
Poslovni sektor	41,56%	42,66%	39,12%	41,65%	41,25%
Državni sektor	22,65%	22,26%	21,97%	20,92%	24,02%
Neprofitni sektor	-	-	-	-	0,13%
Sektor visokog obrazovanja	35,79%	35,08%	38,92%	37,43%	34,6%

Izvor: DZS: 2001.-2004. – Godišnja izvješća, više godina; 2004.: Istraživanje i razvoj u 2004. – prvo izdanje.

Kako bi ulaganja u **istraživanje i razvoj** postala **više orijentirana prema tržištu**, potrebno je stvoriti bolje veze između visokog obrazovanja i istraživačkih ustanova i industrije. Vlada namjerava poboljšati situaciju kroz preustroj javnih ustanova za istraživanje i kroz donošenje pristupa koji bi bio više "top-down" u odnosu na javno financiranu istraživačku djelatnost.

Još jedan uzrok zaostajanja Hrvatske u pogledu brojki vezanih za istraživanje i razvoj i učinkovitosti istraživanja i razvoja je **nedovoljna informiranost o zaštiti prava intelektualnog vlasništva**. Iako je sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva dobro razvijen u usporedbi s ostalim zemljama Jugoistočne Europe, ukupni globalni rating Hrvatske u odnosu na zaštitu prava intelektualnog vlasništva (67. mjesto od 117 zemalja) smatra se relativno slabim.[98]

Učinkovitost istraživanja i razvoja također ovisi o dostupnosti i kvaliteti istraživanja i razvoja i infrastrukturi sustava visokog obrazovanja. Iako je visoko obrazovanje relativno prisutno u Hrvatskoj, nije ujednačeno prisutno u cijeloj zemlji.[99] Visoko obrazovanje, te znanstvene i istraživačke ustanove uglavnom se nalaze u razvijenim područjima zemlje (Zagreb, Rijeka, Split, Osijek), a što tim područjima daje dodatnu konkurentnu prednost. Međutim, od 2004. godine postoji tendencija osnivanja novih ustanova za visoko obrazovanje, kao i znanstvenih i istraživačkih institucija u cijeloj zemlji, što uključuje i područja koja zaostaju u razvitku. Posljedično, otvorena su tri nova sveučilišta (Sveučilište u Dubrovniku, Zadru i Puli), kao i nekoliko veleučilišta, uglavnom u područjima koja zaostaju u razvitku (Knin, Vukovar, Gospić, Šibenik, Požega, Slavonski Brod, Čakovec). Iako se postojeće ustanove nalaze u većim gradovima, sada pokrivaju veće područje uslijed osnivanja studija ili odjela koji su raspršeni po cijeloj zemlji. Poboljšanje kvalitete usluge

[96] MSTI: 2006/2
[97] Neprofitni sektor uključen je u istraživanje od 2005.
[98] Svjetski gospodarski forum: "Global Competitiveness Report", 2006.
[99] Sektor istraživanja i razvoja i visokog obrazovanja sastoji se od 26 javnih insituta, 13 privatnih znanstvenih ustanova, 6 centara za tehnologiju, istraživanje i razvoj, 11 centara za istraživanje u industriji, te jednog vojno-istraživačkog centra. Osim toga postoji 7 sveučilišta, 16 javnih visokih škola i veleučilišta, te 16 privatnih visokih škola i veleučilišta.

koju nude obrazovne ustanove trebalo bi dugoročno voditi do smanjenja stope depopulacije u hrvatskim manje urbanim i manje razvijenim regijama.

1.1.2. Stanje u pojedinim sektorima

Politika poticanja regionalne konkurentnosti sadrži više međusobno povezanih programa koji su u nadležnosti nekoliko tijela državne uprave u Hrvatskoj – onih koja se bave regionalnim razvojem, razvojem MSP, tehnologijom, inovacijama, istraživanjem i razvojem, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama (ICT). Opisujući postojeći kontekst vezan za politiku o ovom području, ovaj odjeljak daje pregled razvoja politike u ovim sektorima u kontekstu pristupanja EU i predlaže područja koja je potrebno dodatno poboljšati.

Regionalni razvoj

U usporedbi sa sektorskim, horizontalnim politikama, cilj regionalnog razvoja je koordinirano vođenje sektorskih politika kako bi se postigao pojačani pozitivan učinak na određenom (nerazvijenom) teritoriju. Pristup regionalnom razvoju u Hrvatskoj kombinira izravnu potporu malim i srednjim poduzećima i podršku ulaganjima u poslovnu infrastrukturu od strane samouprave (što uključuje istraživanje i razvoj, tehnologijsku infrastrukturu i infrastrukturu vezanu za ICT) – dva područja politika koja su prvotno bila u nadležnosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ). Uz potporu ulaganjima, nacionalni pristup također se sastoji od fiskalnih politika (u nadležnosti Ministarstva financija). Trenutni pristup regionalnom razvoju prikazan je u daljnjem tekstu, zajedno s predviđenim reformama.

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR) središnja je državna institucija odgovorna za politiku regionalnog razvoja u Hrvatskoj. Sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija, MMTPR nadležno je za planiranje i provedbu politike vezane za regionalni razvoj, predlaganje izmjena u sustavu upravljanja regionalnim razvojem, predlaganje i usklađivanje provedbe mjera, programa i projekata državnih potpora, te analizu njihove izvedbe. Provedba nekoliko zakona koji reguliraju razvoj regija koje zaostaju u razvitku također je u nadležnosti MMTPR-a.

Tri uprave MMTPR-a nadležne su za djelatnosti koje se odnose na regionalni razvoj: **Uprava za integrirani regionalni razvoj, Uprava za otoke i Uprava za regionalnu i lokalnu infrastrukturu.**[100]. S obzirom da je pristup regionalnom razvoju međusektorski, MMTPR radi putem radnih skupina sastavljenih od predstavnika različitih ministarstava, čijim radom također koordinira.

Djelatnosti koje su dio nastojanja da se postigne regionalni razvoj u Hrvatskoj regulirane su grupom zakonskih akata o pomoći razvoju područja posebne državne skrbi. Ovi tzv. regionalni akti (iako se uglavnom provode na lokalnom, općinskom nivou), obuhvaćaju **Zakon o područjima posebne državne skrbi, Zakon o brdsko-planinskim područjima, Zakon o obnovi i razvoju grada Vukovara, Zakon o otocima**. Sukladno spomenutoj legislativi, ova područja, koja su određena na razini NUTS V, uključuju Područja posebne državne skrbi (PPDS), Brdsko-planinska područja (BPP) i Otoke. U Dodatku 2 dostupno je više informacija o ovim zakonskim aktima.

[100] Razvitkom otoka bavi se "morski" segment MMTPR-a koji je također zadužen za luke, pomorski promet i sigurnost na moru.

S obzirom na opsežnost izazova koji predstavlja neujednačeni razvoj hrvatskih regija, veći broj nadležnih ministarstava izdvaja sredstva za razvitak ciljanih područja u Hrvatskoj. Pristup je sektorski, što za MMTPR predstavlja poseban izazov u smislu osmišljavanja politike kojom bi se osigurao usklađeni regionalni razvoj. Opseg ovog izazova postaje jasan kada se uzme u obzir velik broj središnjih **državnih tijela nadležnih** za pripremu, programiranje, provedbu i nadzor programa vezanih za regionalni razvoj.[101]

Od navedenih tijela, poseban doprinos regionalnom razvoju daje Fond za regionalni razvoj. Fond je osnovan temeljem Zakona o Fondu za regionalni razvoj 2001. godine, čime je regulirana financijska potpora za ohrabrivanje usklađenog razvoja u cijeloj Hrvatskoj.[102] Pomoć je namijenjena prvenstveno ratom pogođenim područjima, slabo naseljenim područjima, PPDS, otocima, brdsko-planinskim područjima, pograničnim područjima, područjima sa strukturnim poteškoćama, te područjima gdje je BDP ispod 65% nacionalnog prosjeka. Fond sufinancira[103] projekte vezane za infrastrukturu koja je neophodna za gospodarski rast, kao i ostale gospodarske projekte koji su ekonomični, ekološki, koji se zasnivaju na domaćim resursima i čiji je rezultat veće zapošljavanje. Projekti moraju biti predviđeni planom razvoja odnosne županije.

Uz središnja državna tijela postoje i upravna tijela (upravni odjeli ili službe) sa samoupravnom nadležnošću koja su odgovorna za pitanja regionalnog i lokalnog razvoja u županijama i u određenom broju gradova. Iako ne postoji zakonska obveza osnivanja tijela za regionalni razvoj, takva tijela postoje u većini županija i u mnogim gradovima i odražavaju uočene potrebe i mogućnosti županija, gradova i općina. Obično su u jednom od sljedećih oblika: agencije za razvoj; poduzetnički centri koji malim i srednjim poduzećima daju zajmove, savjete, informacije, osiguravaju stručno usavršavanje, centri za promicanje poduzetništva; tehnološki centri, itd. U odnosu na razvojne agencije, potrebno je primijetiti da postoje značajne razlike u odnosu na opseg njihovih djelatnosti, razinu njihove izvedbe i iskustvo, kao i vlasničku strukturu (jedna ili više jedinica samouprave, ostali vlasnici) i način rada (komercijalno ili neprofitno).

Spomenute regionalne i lokalne institucije za gospodarski razvoj imaju manje ili više razvijeno **partnerstvo i suradnju** između sebe, kao i sa središnjim državnim institucijama. Potrebno je napomenuti nedavnu inicijativu za osnivanje nacionalne udruge razvojnih institucija koju je predložila Agencija za razvoj Varaždinske županije (AZRA) – osnivanje Hrvatske inicijative za razvoj (HIR). HIR će predstavljati velik broj institucija za razvoj iz cijele zemlje, a koje se bave regionalnim i lokalnim razvojem i s podrškom MSP i poslovnom podrškom. Nakon što su odobrene statističke regije Hrvatske NUTS II, nedavno

[101] Spomenuta državna tijela jesu sljedeća: Fond za regionalni razvoj, Fond za razvoj i zapošljavanje, Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara, Ministarstvo financija, Središnji državni ured za upravu, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska banka za obnovu i razvitak i Državni zavod za statistiku.

[102] Fond može primati sredstva iz Državnog proračuna, primitke od privatizacije, dugoročnih obveznica, zajmova financijskih institucija, kao i od bilateralnih zajmova, bespovratnih sredstava i iz ostalih izvora. Za sada je u praksi Državni proračun njegov jedin izvor prihoda.

[103] Infrastrukturni projekti u teritorijalnim jedinicama čija je financijska snaga (proračunska sredstva po glavi stanovnika) ispod 65% nacionalnog prosjeka mogu primiti bespovratnu pomoć u visini do 50% iznosa investicije.

su osnovane dvije Agencije za regionalni razvoj koje pokrivaju Istočnu (Panonsku) Hrvatsku i Jadransku Hrvatsku.

Još jedan sudionik u institucionalnoj mreži za razvoj na subnacionalnoj razini je mreža županijskih ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Sličnu mrežu organiziralo je i Gospodarsko-socijalno vijeće s ciljem okupljanja zaposlenika na županijskoj i sindikalnoj razini u nastojanju da se riješe lokalna pitanja socio-ekonomskog razvoja.

Zakonodavni okvir regionalnog razvoja u Hrvatskoj ne sadrži jedinstveni zakonski akt koji bi se sustavno bavio pitanjima regionalnog razvoja. Sam broj akata o regijama koje zaostaju u razvitku i ratom pogođenim područjima čini hrvatsku politiku o regionalnom razvoju fragmentiranom. Osim toga, trenutni pristup ne uzima u obzir konkretne razvojne potrebe i potencijal hrvatskog pograničnog prostora koji čini 18 od 21 županije, a koje dijele granicu, a time i razvojne probleme i potencijale, sa susjednim zemljama. Analiza politike[104] izvršena u sklopu projekta CARDS 2002 "Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj" također je pokazala da je potrebno ostvariti proaktivniju politiku i da je više pažnje potrebno posvetiti mjerama pomoći s izravnijim gospodarskim učinkom.

Još jedno pitanje kojim se je potrebno pozabaviti je horizontalna i vertikalna koordinacija donošenja i realizacije politike. Dok glavna odgovornost za regionalni razvoj pripada Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR), veći broj nadležnih ministarstava i institucija direktno je odgovoran za mjere koje imaju teritorijalan učinak. Razvoj politike, programiranje, provedba i evaluacija ovih mjera i programa spadaju u nadležnost pojedinih nadležnih ministarstava.

S obzirom na značajne razlike u socio-ekonomskoj izvedbi i stanju regija u Hrvatskoj i mogućnost korištenja strukturnih fondova EU nakon pristupanja, Vlada se 2004. godine odlučila pozabaviti razlozima nastanka i produbljivanja razlika među regijama na način da uravnoteženi regionalni razvoj dobije status nacionalnog prioriteta. Uz pomoć projekta CARDS 2002 "*Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj*", MMTPR je u suradnji s relevantnim nadležnim ministarstvima i partnerima s razine regionalne i lokalne samouprave, te iz ekonomskog, socijalnog i civilnog sektora, pripremio **nacrt Nacionalne strategije regionalnog razvoja**. Ukratko, cilj reforme politike je pro-aktivna, sustavna i integrirana politika regionalnog razvoja koja pokriva čitav hrvatskih teritorij i putem koje regije koje zaostaju u razvitku primaju pomoć sukladno jedinstvenom nizu kriterija. Novi alati i strukture politike osigurali bi učinkovitiji, objektivniji i uključiviji pristup i stavili naglasak na gospodarske mjere kojima se izravnije doprinosi socio-ekonomskom razvitku.

U međuvremenu kapaciteti županija u odnosu na regionalni razvoj nastavljaju se razvijati kroz rad na tzv. **Regionalnim operativnim programima (ROP)**. Regionalni operativni programi prvo su pripremljeni za osam županija, a zatim se praksa uz pomoć Vlade (MMTPR) proširila na ostale županije. Danas skoro sve županije imaju Regionalni operativni program i koriste ga za traženje i usmjeravanje sredstava nacionalnih, EU i ostalih donatora za razvojne projekte.

[104] Projektni dokument – Analiza regionalnog razvoja u Hrvatskoj, Dodatak 2 – Analiza zakonodavnog okvira

Mala i srednja poduzeća (MSP)

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) središnja je državna institucija zadužena za provedbu nacionalne politike u području MSP. U sklopu Ministarstva, za segment "poduzetništva" odgovorna je Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge te Uprava za obrt.

Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge provodi mjere i aktivnosti za razvoj poduzetništva kroz promidžbu, izobrazbu poduzetnika, stručnu pomoć, lokalno financiranje, izgradnju institucionalne potpore i primjenu inovacija. Također potiče međusobno povezivanje poduzetnika te njihovo umrežavanje, provodi mjere za razvoj MSP i zadruga, radi na poboljšanju poduzetničkih i upravljačkih vještina, provodi usklađivanje pravnog okvira s propisima EU i provodi mjere za međunarodnu suradnju i promidžbu izvoza i ulaganja.

Uprava za obrt usredotočuje se na razvoj obrtništva, registraciju i stručno usavršavanje. Provodi i koordinira mjere i djelatnosti vezane za razvoj obrtničkog sektora, potiče nastupe obrtnika u inozemstvu, predlaže zakone i propise, tumači i daje objašnjenja zakona i propisa, prati provedbu i osigurava provedbu zakona i ostalih propisa.

U provođenju ovih zadaća, Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge surađuje s ostalim državnim tijelima[105], jedinicama regionalne i lokalne samouprave, institucijama i udrugama poduzetnika. U Hrvatskoj postoji duga tradicija zastupanja interesa MSP na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini. Različiti interesi privatnog sektora i/ili konkretno MSP zastupljeni su preko Hrvatske gospodarske komore (HGK), Hrvatske obrtničke komore (HOK), Hrvatske udruge poslodavaca (HUP), Hrvatskog saveza zadruga (HSZ), Udruge malih i srednjih poduzetnika, udruge Hrvatski izvoznici, Udruge žena poduzetnica, itd. U zadnjih nekoliko godina, ove institucije dobile su na važnosti i dokazale su se kao partneri u procesu usvajanja politika. Dijalog s Vladom odvija se preko foruma za socio-ekonomska pitanja, kao što je Gospodarsko-socijalno vijeće (tripartitno tijelo koje omogućava dijalog između Vlade, poslovnog sektora i sindikata) i Nacionalno vijeće za konkurentnost, kao i relevantni odbori[106] Hrvatskog sabora. U daljnjem tekstu daje se detaljniji prikaz nekih od važnijih partnera u donošenju politike.

Uz MGRIP, **Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG)** provedbeno je tijelo za Program razvoja malog poduzetništva za 2004.-2008. Sa svoja 22 zaposlenika i uredima u Zagrebu i Splitu, HAMAG počinje širiti svoje aktivnosti. Do sada je uglavnom vodio financijske poticajne sheme – kao što je davanje jamstava za kredite i garancijski fondovi. Također provodi aktivnosti vezane za usluge poslovnog savjetovanja. Dok je podrška koju pruža MGRIP u ovom području usmjerena kroz programe kao što je "Promidžba poduzetništva" i "Obrazovanje u poduzetništvu", HAMAG se prvenstveno usredotočuje na Program izobrazbe i razvoja mreže konzultanata za malo gospodarstvo koji se sastoji od

[105] Ostala ministarstva aktivna u pružanju podrške MSP u području njihove nadležnosti jesu Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR), Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG) i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (MOBMS). Ostala ***javna tijela*** aktivna u području politike o MSP jesu: Agencija za promicanje izvoza i ulaganja, Fond za regionalni razvoj, Fond za razvoj i zapošljavanje, Hrvatska banka za obnovu i razvitak.

[106] Odbor za financije i državni proračun, Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

izdavanja certifikata konzultantima, sufinanciranja konzultantskih usluga i praćenja spomenutog sustava. HAMAG je 2007. godine započeo preuzimanje određenog broja većih programa od MGRIP-a: poboljšanje poslovne infrastrukture (poduzetnički centri, regionalne agencije za razvoj), poduzetništvo ciljnih skupina (mladež, početnici, osobe s invaliditetom) i potpora učeničkim zadrugama i učeničkim poduzećima.

Promidžba razvoja MSP također je u nadležnosti **Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR)**. Sa sjedištem u Zagrebu i pet područnih ureda u Splitu, Puli, Rijeci, Osijeku i Gospiću, HBOR usmjerava većinu svojih poslovnih djelatnosti i kreditnih programa prema poboljšanju izvora i uvjeta financiranja i uvođenju novih financijskih proizvoda i modela financiranja. U bliskoj suradnji s poslovnim bankama, HBOR podržava trgovačka društva orijentirana prema izvozu kroz nekoliko shema i programa za financiranje i osiguranje izvoza.

Dok je pružanje potpore za pristup financiranju za MSP usmjereno uglavnom kroz HAMAG i HBOR, potpora razvoju umrežavanja i međusobnog povezivanja uglavnom ide preko MGRIP-a. **Hrvatska udruga poslodavaca (HUP)** također je aktivna po ovom pitanju kroz poticanje različitih inicijativa sektorskog povezivanja. Nacionalni centar za klastere u sklopu HUP-a postat će članom Europskog saveza klastera (European Cluster Alliance).

Forum za raspravu o politici koji obuhvaća pitanje konkurentnosti je **Nacionalno vijeće za konkurentnost** koje je utemeljeno 2002. godine uz potporu Vlade. Vijeće potiče dijalog između privatnog i javnog sektora (Vlada, sindikati, gospodarstvo, znanost i obrazovanje) o pitanjima koja utječu na konkurentnost hrvatskog gospodarstva, a posebno poslovnog sektora. Od posebne su važnosti "55 preporuka za povećanje konkurentnosti Hrvatske" koje je Vijeće predstavilo 2004. godine, a koje je Vlada usvojila kao integralni dio reformi i politike gospodarskog razvoja.

Hrvatska politika o MSP oslanja se također na rad **think-tank-a koji je generator politike MSP**, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (**CEPOR**). CEPOR je specijaliziran za pitanja vezana za MSP s misijom javnog zagovaranja interesa malog i srednjeg poduzetništva. CEPOR surađuje s ostalim dionicima kroz, na primjer, prikupljanje podataka iz projekta "Global Entrepreneurship Monitoring" ili kroz davanje preporuka za povećanje konkurentnosti i razvitak tržišta kapitala.

U nastavku se opisuje trenutna politika vezano za MSP. MSP u Hrvatskoj definirana su Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva.[107] Definicija **je neznatno drugačija od definicije MSP Europske unije** posebno u odnosu na iznos godišnjeg prometa ili godišnje bilance pravnih osoba (vidi tablicu 28 u Dodatku 3). Područje politike o MSP regulirano je sljedećim zakonskim aktima: **Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva[108], Zakon o obrtu[109], Zakon o trgovačkim društvima[110], Zakon o zadrugama[111], Zakon o računovodstvu[112], Zakon o državnim potporama[113] i Zakon o investicijskim fondovima[114]** (vidi Dodatak 4).

[107] Narodne novine 29/2002, 63/2007.
[108] Narodne novine br. 29/02 i 63/07.
[109] Narodne novine br. 77/93, 90/96, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07.
[110] Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 52/00
[111] Narodne novine br. 36/95, 67/01, 12/02
[112] Narodne novine br. 146/05

Na temelju Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva, Vlada je 2004. godine usvojila **Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva za razdoblje 2004.-2008.** koji je usklađen s Europskom poveljom o malom gospodarstvu. Ciljevi programa jesu uravnoteženi razvoj hrvatskog teritorija, stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, povećanje broja MSP i povećanje stope zaposlenosti. Program definira razvojne smjernice, poticaje, provedbena tijela, djelatnosti i izvore financiranja, provedbeno razdoblje za pojedine poticaje i metodologiju nadzora provedbe.

Temeljem višegodišnjeg Programa, MGRIP donosi godišnji plan provedbe programa - ovogodišnji je Operativni plan poticanja malog gospodarstva za 2007. Sadrži pojedinačne poticaje i djelatnosti/projekte, izvore financiranja i postupke plaćanja. Projekti poticanja poduzetništva za 2007. obuhvaćaju kreditiranje poduzetnika, ulaganje u poslovnu infrastrukturu i promociju, izobrazbu u poduzetništvu, potporu zadrugama i obrtima, kao i konkurentnost (što uključuje promociju marketinga, novih tehnologija, inovativnosti, kvalitete i razvitka međusobnog povezivanja odnosno klastera).

U provođenju mjera podrške poduzećima i MSP, MGRIP u pravilu koristi **horizontalan pristup**. Mjere podrške (što uključuje poduzetničke zone, sredstva bespovratne pomoći za istraživanje, itd.) većim dijelom nemaju sektorski fokus. Izuzetak bi bili turistički sektor[115] i drvna industrija[116], koji primaju više ciljanu potporu od ostalih nadležnih ministarstava.

U razdoblju od 2004.-2006. godine, MGRIP je uložio 396 milijuna kuna (približno MEUR 53) u razne programe za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.[117] Uvid u sredstva svih programa[118] potpore MSP u razdoblju od 2004. do 2006. pokazuje da je većina sredstava korištena za subvencioniranje kredita, uglavnom kapitalnih investicija, opreme, djelatnost ulaganja i razvijanja poslovanja i re-financiranje, za čim su slijedili poticaji za izvozu orijentirana mala i srednja poduzeća. Manji iznos mala i srednja poduzeća primila su za dobivanje poslovnih usluga. Vrijedilo bi napomenuti nekoliko stvari. Kao prvo, Hrvatska je jedina zemlja u Jugoistočnoj Europi s programima poticanja konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva i izvozne sposobnosti.[119] Kao drugo, od usvajanja zadnjeg programa za poticanje MSP 2004. godine, povećao se prosječan iznos sredstava koja se dobivaju za MSP. **Povećani su iznosi postojećih kreditnih linija** koji sada uključuju nove ciljne skupine, kao što su žene i mladi. Sve u svemu, poboljšala se učinkovitost direktne potpore MSP. Kao treće, u ovom trenutku **ne postoji jasan sustav nadzora i evaluacij**e intervencija i iz tog je razloga teško procijeniti njihovu učinkovitost.

---

[113] Narodne novine br. 140/05

[114] Narodne novine br. 107/95, 150/05

[115] Provedba se realizira kroz dva programa subvencija za MSP: "Poticaj za uspjeh" i "Program razvitka turizma u MSP". Kreditne linije za MSP vodi HBOR.

[116] Operativni program za razvoj drvne industrije Vlada je donijela 12. srpnja 2006. godine, a sadrži mjere financijske potpore za istraživanje i razvoj, zaštitu okoliša, MSP u drvnoj industriji.

[117] Izvor: Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2007. godinu.

[118] Sredstva za projekte podržane u razdoblju od 2004.-2006. godine: "Poduzetnik", "Nove tehnologije", "Branitelji" (zajedno s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti), "Poduzetništvo žena", "Poduzetništvo mladih" i "Socijalne usluge". Većina sredstava usmjerena je za projekt "Poduzetnik", zatim za "Poduzetništvo žena" i "Socijalne usluge". Jedna od mjera u sklopu projekta "Poduzetnik" jest subvencioniranje kamata za kredite u suradnji sa županijama, Gradom Zagrebom i poslovnim bankama.

[119] Izvor: Europska povelja o malom gospodarstvu, Izvješće za Zapadni Balkan, studeni 2006., MGRIP.

Programi **mikro-kreditiranja** prvenstveno pristižu od međunarodnih donatora (Catholic Relief Services, USAID, Soros Foundation) kroz kreditne zadruge. Uglavnom imaju karakter socijalne inkluzije i većinom se provode u ratom pogođenim područjima.

Također postoje garancije za kredite koje daje Hrvatska agencija za MSP (HAMAG). HAMAG daje garancije za kredite koje su odobrile poslovne banke i ostali kreditori, s naglaskom na financiranju dugotrajne imovine i obrtnog kapitala. Vrijednost jamstvenog kapitala HAMAG-a iznosi MEUR 65. Garancije se daju različitim tipovima MSP i pod različitim uvjetima ovisno o području na kojem posluju. Popis garancijskih programa je kako slijedi:

- "Novi poduzetnik": poduzetnici početnici koji posluju do 24 mjeseca;
- "Rast i razvoj": poduzetnici koji posluju najmanje 24 mjeseca;
- "Područja posebnog državnog interesa": poduzetnici u Područjima posebne državne skrbi;
- "Poljoprivreda": poduzetnici u poljoprivredi;
- "Obrtni kapital": poduzetnici koji posluju najmanje dvije posljednje godine.

Najveća jamstvena vrijednost izdana je u programima "Poljoprivreda" i "Rast i razvoj". Važno je primijetiti da u zadnjih nekoliko godina postoji trend povećanja kredita za koje se izdaje jamstvo (u prosjeku EUR 210.000) i smanjenja postotka garantirane svote (54%). U 2007. godini pokrenut je pilot projekt "Regionalni jamstveni instrumenti" (kao nastavak MGORP-ovog projekta "Poduzetnik") u suradnji sa županijskim i lokalnim vlastima, poslovnim bankama i poduzetnicima. Cilj projekta je razvoj načina financiranja MSP kroz jamstva na regionalnoj (županijskoj) razini.

Uz direktnu podršku MSP, podrška je također namijenjena lokalnoj i regionalnoj samoupravi i lokalnim i regionalnim javno financiranim poslovnim i razvojnim institucijama i agencijama kao važnim akterima u jačanju poduzetništva i pružanju usluga MSP na sub-nacionalnoj razini.

U smislu razvoja politike, potrebno je primijetiti da je hrvatska politika o MSP dostigla zadovoljavajuću razinu **usklađenosti s pravnom stečevinom EU** i europskom dobrom praksom. Hrvatska je 2006. godine pohvaljena za posebno dobre rezultate izobrazbe u poduzetništvu, usluge poslovne potpore i omogućavanje bržeg i ekonomičnijeg osnivanja novih poduzeća. U savjetovanju s EK u kontekstu **analitičkog pregleda** (*screening*) za Poglavlje 20 pravne stečevine EU – Poduzetništvo i industrijska politika – identificirana je potreba za daljnjom reformom i usklađivanjem u većem broju područja kako bi se finalizirala industrijska strategija, poboljšao kapacitet za ocjenjivanje industrijske konkurentnosti i za analizu i formulaciju politike uz više sektorskog naglaska. U međuvremenu su počeli pregovori o pristupanju za Poglavlje 20.

Razvoj politike i usklađivanje s pravnom stečevinom EU postupak je koji napreduje i koji se nadzire prema redovnim nacionalnim programima za usklađivanje, kao i godišnjim Izvješćima o napretku EK. Sukladno preporukama vezanim za politiku iz Izvješća o napretku EK za 2006., potrebno je daljnje usklađivanje postojećih mjera s poslovnim potrebama (npr. savjetodavne usluge radije nego izravna ulaganja u mala i srednja poduzeća) i bolja međusektorska suradnja. Poboljšanja politike predviđena **Nacionalnim programom za pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji** (NPPEU) za 2007. godinu uključuju korekciju potreba obrazovanja i poduzetničke izobrazbe, promociju

izvoza i ulaganja, promociju inovativnosti, promociju novih proizvoda, uvođenje novih tehnologija i stvaranje novih radnih mjesta.

MGRIP u bliskoj budućnosti namjerava poboljšati svoje usvajanje politike kroz još jedan alat vezan za politiku. Inicijativa koja bi trebala doprinijeti boljoj aktivnosti "na zemlji" je pokretanje Opservatorija za MSP, koji će biti aktivan u međunarodnoj suradnji, razmjeni najbolje prakse, pripremi mjerila, prikupljanju statistike, izradi redovnih analiza trendova, sastavljanju evaluacija, itd. U sklopu projekta Phare 2005, MGRIP će dobiti preporuke za pokretanje Opservatorija, kao i za obuku o upravljanju radom Opservatorija, u suradnji s HAMAG-om. Uprava za MSP i HAMAG dobit će značajnu tehničku pomoć i potporu kroz ovaj projekt kako bi općenito poboljšali institucionalni okvir i politiku (posebno usluge poslovnog konzaltinga), regulatorni okvir, te metodologiju i kapacitet u područjima statistike i analize.

Bitan čimbenik nacionalne politike o poduzetništvu koji se proteže kroz sve sektore je **poticanje ulaganja**. Iako su već izvršeni određeni napori u ovom pogledu (Uprava za poticanje ulaganja i izvoz u sklopu MGRIP-a; Agencija za promicanje izvoza i ulaganja; Zakon o poticanju ulaganja i podzakonski akti)[120], integralna nacionalna politika još uvijek je u nastajanju, posebno u odnosu na izravna inozemna ulaganja. Nedavna događanja uključuju izradu nacrta nacionalne strategije o privlačenju izravnih stranih ulaganja (MGRIP u suradnji s relevantnim dionicima) i pokretanje "Hrvatskog partnerstva za poticanje ulaganja", inicijative koja je pokrenuta početkom 2007. godine i kojom koordinira Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU). Partnerstvo funkcionira preko tima za poticanje ulaganja na nacionalnoj i regionalnoj razini koji je sastavljen od predstavnika županija i Regionalnih razvojnih agencija. Inicijativa partnerstva dobiva visokorangiranu državnu i političku potporu.

Ostala nastojanja unutar raznih sektora da se poboljša kvaliteta i količina izravnih stranih ulaganja uključuju pokušaje redefiniranja politike razvoja poduzetništva i MSP, jačanja tehnologijskih i izvoznih strategija, pokretanja antikorupcijskih instrumenata i mjera i povećanja administrativne sposobnosti Agencije za promicanje izvoza i ulaganja (APIU). Hrvatska se planira pozabaviti nekim od ovih pitanja, kao što je borba protiv korupcije i izgradnja ljudskih potencijala, u suradnji s programom OECD Investment Compact. Program je namijenjen poboljšanju investicijskog okruženja i poticanju razvoja privatnog sektora u Jugoistočnoj Europi, a provodi se pod pokroviteljstvom Pakta o stabilnosti. Ured OECD-a koji je u srpnju 2007. godine otvoren u Zagrebu provodit će program u Hrvatskoj, te Bosni i Hercegovini.

Istraživanje i razvoj, inovativnost

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) središnja je državna institucija odgovorna za provedbu, koordinaciju i nadzor nad provedbom znanosti, inovativnosti i tehnologije. Zaduženo je za dodjelu proračunskih sredstava javnim institucijama i ustanovama visokog obrazovanja za aktivnosti istraživanja i razvoja, kao i za dodjelu proračunskih sredstava za tehnologijske programe i povezane djelatnosti. Financijska pomoć koja se daje direktno kroz MZOŠ uključuje sredstva bespovratne pomoći za

[120] Zakon o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 138/06; Uredba o provedbi Zakona o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 64/07.

istraživanja, sredstva bespovratne pomoći za informacijsku tehnologiju (IT), sredstva bespovratne pomoći za znanstvenu opremu, stipendije za mlade znanstvenike, (međunarodne) stipendije za mobilnost i sredstva bespovratne pomoći za izdavačku djelatnost, znanstvene konferencije i aktivnosti vezane za informiranje javnosti.

Tri Uprave Ministarstva pokrivaju područje politike u polju znanosti, tehnologije, inovativnosti i IT – Uprava za znanost, Uprava za međunarodnu suradnju i Uprava za informacijsko društvo. Uprava za međunarodnu suradnju upravlja projektima financiranim od strane EU. Ova Uprava vrlo blisko surađuje s Upravom za znanost, koja se sastoji od Odjela za programe i projekte, Odjela za razvoj i Odjela za analizu i praćenje tehnologijskog razvitka.

U osmišljavanju, provedbi i nadzoru politike istraživanja i razvoja i inovativnosti, MZOŠ se oslanja na veći broj institucija i političkih foruma. **Nacionalno vijeće za znanost** i **Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje** sustavno prate rad i kvalitetu cjelokupnog sustava kao najviša nezavisna profesionalna i savjetodavna tijela koja imenuje Sabor. Na operativnoj razini, preporuke ovih dvaju Vijeća provodi **Agencija za znanost i visoko obrazovanje** koja je zadužena za administrativne zadaće vezane za procjenu znanstvene aktivnosti i visokog obrazovanja.

Vijeće za Nacionalni inovacijski sustav institucionalizirana je inicijativa koju je MZOŠ pokrenulo 2005. godine. Vijeće je osmišljeno kao koordinacijsko tijelo zaduženo za jačanje nacionalnog inovacijskog sustava i povezane infrastrukture. Potreba za jačom koordinacijom u nacionalnom inovacijskom sustavu dodatno je naglašena u postojećem Akcijskom planu Znanstvene i tehnologijske politike Ministarstva za razdoblje 2006.-2010.

Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj još jedna je nezavisna institucija koju je osnovao Sabor, a koja pruža financijsku potporu sljedećim područjima: izobrazba doktoranda, partnerstvo u temeljnim istraživanjima između privatnih partnera i javnih istraživačkih organizacija, uključivanje u programe Europske znanstvene zaklade, reforma visokog obrazovanja (doktorski studiji) u cilju usklađivanja s europskim sustavom (Bolonjska deklaracija) i inicijativa "priljev mozgova". Stipendije se daju na temelju natječaja koji se raspisuju dvaput godišnje.

Glavni dio nacionalne tehnologijske politike provode dvije specijalizirane stručne agencije u sklopu Programa tehnologijskog razvitka. Jedna od njih je **Hrvatski institut za tehnologiju (HIT)** koji je Vlada osnovala u ožujku 2006. godine s mandatom stvaranja preduvjeta za ubrzanu primjenu novog znanja i tehnologija kroz usluge, ekspertizu i financiranje projekata. U prosincu 2006. godine, HIT je prošao kroz preustroj i preuzeo je provedbu programa TEST. TEST osigurava financiranje za aktivnosti pretkomercijalnog istraživanja čiji je cilj razvoj novih tehnologija (proizvodi/procesi/usluge) kroz stvaranje originalnih rješenja (prototipovi/pilot rješenja), kao i istraživanja koja povezuju temeljne znanosti i njihovu primjenu u tehnologiji s razvojem industrijskih sektora. HIT je također zadužen za razvoj nacionalne platforme za tehnologijske projekcije, kao i za sustav poslovne inteligencije, a od MZOŠ-a će preuzeti konsolidaciju administrativne strukture nacionalnih info točaka Okvirnih razvojnih programa za istraživanje i tehnologiju.

Druga agencija zadužena za provođenje politike je **Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO d.o.o.)** – inovacijsko i investicijsko trgovačko društvo koje je Vlada osnovala krajem 1997. godine i koje je u državnom vlasništvu. U razdoblju od 2001. do 2006.,

BICRO je vodio program RAZUM – potprogram u sklopu Programa hrvatskog inovacijskog tehnologijskog razvitka (HITRA). Uz pomoć Projekta tehničke pomoći Svjetske banke za institucionalni razvoj i regulatornu reformu (TAL-2), BICRO je postao jedna od glavnih provedbenih agencija Hrvatskog tehnologijskog programa čija je misija olakšati transfer znanja i aktivnosti komercijalizacije prvenstveno u sektoru MSP, čime doprinosi stvaranju i razvoju "private equity" industrije (a posebice "venture" kapitala) i promiče osnivanje i razvoj znanstvenih i tehnoloških parkova, inkubatora i ostalih povezanih institucija.

Zakonska osnova u međusobno povezanim sektorima znanosti, inovativnosti i tehnologije u Hrvatskoj je **Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju** koji je Sabor usvojio 2003. godine. Ovaj Zakon predstavlja okvir za znanstvene djelatnosti i ustanove i djelatnosti i ustanove visokog obrazovanja, te predviđa obveze i odnose između glavnih ustanova u ovom području politike. Osim toga, ovaj Zakon definira znanstvene i tehnološke programe, centre izvrsnosti za istraživanje i razvoj, kao i tehnološke parkove/inkubatore i slične institucije.

U odnosu na transfer tehnologije i preusmjeravanje rada javnih istraživačkih ustanova u skladu s tržišnim potrebama, najveći institut za istraživanje u Hrvatskoj, Ruđer Bošković, nedavno je uz pomoć kredita Svjetske banke u iznosu od EUR 4 milijuna (Projekt znanosti i tehnologije) osnovao novu **Agenciju za inovacije i transfer tehnologije**. Nova agencija - Ruđer-Inovacije – registrirana kao trgovačko društvo, započela je s radom početkom 2007. godine. Zadaće društva uključuju zaštitu prava intelektualnog vlasništva i patenata, financijsku podršku unapređenju novih inovativnih proizvoda, transfer tehnologija, osnivanje novih spin-off kompanija i umrežavanje s ostalim domaćim i stranim akterima iz područja znanosti i visoke tehnologije. Agencija pomaže u cijelom postupku razvoja visokotehnoloških inovacija, sve do njihove komercijalizacije.

S ciljem poboljšanja tržišne orijentacije istraživanja i razvoja, Vlada je u listopadu 2006. godine pomogla pri osnivanju javno-privatnog partnerstva (JPP) u području znanosti i tehnologije kroz zajedničku inicijativu s Institutom Ruđer Bošković i **Institutom za informatičke inovacije (I3)**, razvojno-istraživačkom institucijom čiji je cilj poticanje istraživanja i povećanje korištenja informatičkih tehnologija i sustava.[121] JPP predstavlja dio već osnovanog zajedničkog spin-off društva, **Informacijsko-komunikacijske tehnologije d.o.o.,** čija je glavna uloga komercijalizacija i informiranje o istraživanjima koja se provode u institutu I3.

Razvoj hrvatske znanstvene, inovacijske i tehnologijske politike postao je sustavniji nakon 2001. godine donošenjem strateškog dokumenta "Hrvatska u 21. stoljeću". U ožujku 2002., MZOŠ je pokrenulo pripremu Programa za MSP/tehnologiju, koji je podržala Svjetska banka u sklopu projekta TAL-2. U razdoblju od 2001.-2005., tehnologijska i inovacijska politika prvenstveno se provodila kroz Program hrvatskog inovacijskog tehnologijskog razvitka (HITRA), koji je 2001. godine pokrenut kao pilot projekt. HITRA je pokrenut radi stvaranja nacionalnog inovacijskog sustava kroz stalan razvoj strateških i dugoročnih ciljeva. Ti ciljevi uključuju razvitak suradnje između znanosti i industrije, revitalizaciju industrijskog istraživanja i razvoja i poticanje komercijalizacije rezultata istraživanja.

[121] Fokus je na telekomunikacijama, mobilnim sustavima, sustavima za umrežavanje, multimedijalnim sustavima, inteligentnim sustavima, složenim algoritmima (kao što su osiguranje ili kompresija) te osobnom/socijalnom računarstvu.

HITRA je predstavljao okvir za direktnu suradnju između industrije i poduzetnika s ustanovama visokog obrazovanja i institutima za istraživanje, te je proveden u dva komplementarna potprograma. Jedan od njih –**Program poticanja tehnologijskih istraživačko-razvojnih projekata (TEST)** pruža potporu razvoju novih tehnologija u odnosu na proizvode, procese ili usluge, do faze njihove komercijalizacije. Drugi - **Razvoj tvrtki temeljenih na znanju (RAZUM)** osigurava financiranje ranih faza novoosnovanih tvrtki utemeljenih na novom znanju i mogućnostima njegova plasiranja na tržištu.

RAZUM i TEST redefinirani su 2006. godine kako bi se osigurala bolja kvaliteta i transparentnost u procesu donošenja odluka. Na taj je način uveden sustavan nadzor i evaluacija provedbe programa i pojedinih projekata. U svibnju 2006. godine Vlada je usvojila nov sustav upravljanja politikom, **Smjernice za poticanje inovacijskog tehnologijskog sustava**. Smjernice redefiniraju pravila i provedbu programa TEST i definiraju nov **Program poticanja poduzetništva utemeljenog na inovacijama i novim tehnologijama**, čije je sve potkomponente[122] realizirao BICRO (vidi Dodatak 5 za dodatne informacije). Projekti HITRA i TAL-2 služili su kao priprema za provedbu **Projekta znanosti i tehnologije (STP)** Svjetske banke koji je započeo u jesen 2005. godine i koji pokriva značajan dio hrvatskog tehnologijskog programa.

Strateški fokus i glavni ciljevi nacionalne znanstvene, tehnologijske i inovacijske politike identificirani su u najnovijoj strategiji MZOŠ-a – **Znanstvena i tehnologijska politika Republike Hrvatske 2006.- 2010.** Nacrt dokumenta izrađen je na temelju opsežnog savjetovanja s partnerima, a Vlada ga je donijela u svibnju 2006. godine. S obzirom da je tek nedavno donesen, dokument predstavlja vrlo relevantni input za programiranje fondova EU – to više jer su partneri i javnost bili uključeni u njegovo donošenje.[123] Dokument navodi kratkoročne i dugoročne strateške ciljeve, usvaja nove financijske instrumente i predviđa nova pravila i postupke za (individualne) sredstva bespovratne pomoći za istraživanje i programe za financiranje tehnologija.
Glavni ciljevi ove višegodišnje strategije uključuju povećanje kvalitete i kvantitete ulaganja u istraživanje i razvoj (cilj od 3% u BDP-u), preustroj znanstvenog sustava u Hrvatskoj, jačanje suradnje između znanosti i industrije i jačanje sudjelovanja hrvatskih znanstvenika u Okvirnim programima EU. U tehnologijskom i inovacijskom području, dokument politike predviđa sljedeće ciljeve:

1. Promicanje stvaranja i rasta tehnologiji usmjerenih i na znanju utemeljenih MSP (kroz ciljane programe potpore koji financijska sredstva osiguravaju u ranoj fazi)
2. Stvaranje tehnološke infrastrukture koja će podržavati malo i srednje poduzetništvo temeljeno na znanju, te novoosnovana poduzeća temeljena na tehnologiji
3. Izgradnja snažnog režima intelektualnog vlasništva kako bi se omogućilo poticanje inovativnosti i inovacija
4. Upravljanje intelektualnim vlasništvom
5. Raznolikost izvora financiranja istraživanja i razvoja, privlačenje ulaganja privatnog sektora te stvaranje industrije rizičnog kapitala
6. Informiranje javnosti o inovativnosti i poticanje javnog pouzdanja u istraživanje i razvoj.

[122] Potkomponente programa jesu sljedeće: Razvoj tvrtki temeljenih na znanju (RAZUM), Program razvoja tehnologijske infrastrukture (TEHCRO), Razvoj industrije rizičnog kapitala (VENCRO), Program poticanja istraživanja i razvoja (IRCRO), Program unapređenja poslovne konkurentnosti (KONCRO).
[123] Ustanove na nacionalnoj razini, kao što su Nacionalno vijeće za znanost, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, BICRO i HIT, sudjelovale su u izradi strategije. Prije nego što ga je Vlada usvojila, dokument je također prošao kroz postupak javnih konzultacija.

Strategija 2006.-2010. kao prioritetna područja za ulaganje i potporu predviđa sektor poslovanja visoke dodane vrijednosti i sektor istraživanja i razvoja – **bioznanosti, ICT** i dugoročno, **nanotehnologiju** u obliku novih materijala. U sklopu ovih prioritetnih sektora, Hrvatska nastoji ohrabriti i razviti visoko specijalizirane kutke kroz koje bi mogla postati prepoznatljiva u globalnom društvu znanja, te postići i održavati svoju konkurentnost.

Na temelju ovog dokumenta, Vlada je donijela **srednjoročne prioritete** čiji je cilj stimuliranje znanstvene izvrsnosti i omogućavanje transfera znanja i rezultata istraživanja na industriju i poslovni sektor kako bi se povećala konkurentnost i stvorio održivi razvoj i produktivnost. U travnju 2006. godine, MZOŠ je imenovalo radnu skupinu radi izrade nacrta prijedloga mjera potrebnih za postizanje **ciljeva iz Barcelone** o povećanju ulaganja u istraživanje i razvoj do 3% u BDP-u do 2010. godine u kontekstu Lisabonske strategije.

Nakon donošenja višegodišnje strategije, u prosincu 2006. godine MZOŠ je izradilo nacrt nacionalnog **Akcijskog plana 2007.-2010.** za provedbu Znanstvene i tehnologijske politike. Hrvatska Vlada odobrila je Akcijski plan u lipnju 2007. godine.

Područje politike usko povezano sa znanstvenim, tehnologijskim i inovacijskim sektorom je zaštita prava intelektualnog vlasništva. **Nacionalnu strategiju razvoja sustava intelektualnog vlasništva** koju je pripremio Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) Vlada je usvojila 2005. godine. Kratkoročni cilj ove strategije je osigurati razinu zaštite prava intelektualnog vlasništva koja bi bila usporediva s razinom koja postoji u EU. U srednjoročnom razdoblju, njezin je cilj osigurati primjenu zaštite prava intelektualnog vlasništva kao uporište gospodarskog rasta i postići razine koje su u tom smislu usporedive s onima u državama članicama EU s najvišim Europskim indeksom kreativnosti.

U odnosu na opće poboljšanje politike, MZOŠ namjerava poboljšati nadzor kvalitativnih i kvantitavnih pokazatelja kako bi unaprijedio učinkovitost politike i proveo usklađivanje s praksom EU. MZOŠ će to uraditi kroz usklađivanje nacionalnog sustava za promatranje pokazatelja sa sustavom Cordis EUROSTAT u EU.

Informacijske i komunikacijske tehnologije i informacijsko društvo

Središnje državno tijelo odgovorno za formulaciju, provedbu, koordinaciju i nadzor nad provedbom politike informacijskog društva je **Središnji državni ured za e-Hrvatsku (SDUeH).** Uz svoju koordinacijsku ulogu, SDUeH priprema i usklađuje provedbu godišnjih operativnih provedbenih planova za Program e-Hrvatska 2007., priprema izvješća i provodi studije i analize za utvrđivanje mjerila. Nekoliko drugih središnjih državnih tijela također je odgovorno za različite aspekte informacijske i komunikacijske tehnologije. **MMTPR** je odgovorno za razvoj infrastrukture za elektroničke komunikacije i regulaciju telekomunikacijskog tržišta. **MGRIP** je odgovorno za okruženje koje omogućuje elektroničko poslovanje, što uključuje elektroničku trgovinu i elektroničke potpise. **MZOŠ** je odgovorno za korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovanju i istraživanju, kao i za inovacije koje podržava tu tehnologiju i njezino istraživanje. Ministarstvo pravosuđa odgovorno je za komponentu e-Pravosuđe, dok je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi odgovorno za e-Zdravstvo.

Ovo područje politike regulirano je Zakonom o telekomunikacijama, Zakonom o elektroničkom potpisu, Zakonom o elektroničkoj trgovini, kao i podzakonskim propisima.

Odredbe o uvjetnom pristupu također su uključene u Zakon o elektroničkim medijima, dok se odredbe o kibernetičkom kriminalu nalaze u Kaznenom zakonu.

Sustavni napori vezani za informacijsko društvo počeli su donošenjem Strategije **HITRO.HR** u prosincu 2004. godine. Cilj je bio olakšati komunikaciju između državne uprave, poslovnog sektora i građana kroz pojednostavljene upravne postupke, online pristup informacijama i uslugama i osnivanje ureda HITRO.HR u cijeloj zemlji kao jedinstvene točke za pristup uslugama javne uprave. Neke od najvažnijih **e-usluga** dostupnih MSP zapravo su e-izvatci iz zemljišnih knjiga, e-Katastar, e-Regos (registar osiguranih osoba), e-Nautika, ePDV, e-Mirovinsko i e-trgovački registar. Osim toga, u sklopu HITRO.HR stvoren je e-Kutak kao mjesto gdje je moguće dobiti besplatnu uslugu edukacije, kao i informacije za poduzetnike zainteresirane za primjenu rješenja e-poslovanja u svojem radu.[124]

Sukladno godišnjim izvješćima za razdoblje od 2004. do 2006. (CapGemini, T&NC), online dostupnost javnih usluga pravnim osobama pokazala je u pravilu rast od 5,7% do 60,4%, dok je dostupnost usluga građanima u istom razdoblju rasla u rasponu od 3,4% do 46,5%. Procjenjuje se da otprilike 10.000 hrvatskih poduzetnika koristi e-karticu Financijske agencije (FINA) za različite oblike e-poslovanja, čime godišnje uštеđuju ukupno 30 milijuna kuna (približno MEUR 4).

Program e-Hrvatska 2007. pokrenut je krajem 2003. godine kao okvirni program koji obuhvaća strateške ciljeve stvaranja povoljnog institucionalnog i pravnog okvira za razvitak sigurne infrastrukture za elektroničku komunikaciju i brige o inovativnom korištenju ICT-a kroz e-Vlada, e-Obrazovanje, e-Zdravstvo, e-Poslovanje i e- Pravosuđe. Program se zasniva na hrvatskom i EU iskustvu s politikom i dobrom praksom, obvezama u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i regionalnim inicijativama.[125]. Ciljevi programa također su usko usklađeni s **Inicijativom i2010** Europske unije koja je pokrenuta 2005. godine.

U okviru Programa e-Hrvatska 2007., 2006. godine Vlada je također donijela **Strategiju razvoja širokopojasnog pristupa Internetu u Republici Hrvatskoj do 2008. godine** i **Akcijski plan za 2007.** Jedan od ciljeva Strategije za širokopojasni pristup je poboljšati dostupnost širokopojasnog pristupa i njegovo korištenje u poslovanju – posebno u odnosu na MSP. MGRIP trenutno priprema nacionalnu **Strategiju za e-Poslovanje** koja bi trebala biti dovršena 2007. godine. Poseban izazov kojim će se pozabaviti Strategija razvoja širokopojasnog pristupa Internetu je kvaliteta života i usluga u manje razvijenim i perifernim područjima. Vlada je iz tog razloga pokrenula projekt **e-Otoci** koji će omogućiti širokopojasnu vezu između škola na kopnu i škola na otocima u Zadarskoj, Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Vlada će također ohrabriti telekomunikacijske operatere da postanu aktivniji u Područjima posebne državne skrbi i Planinskim područjima.

U jesen 2007., **Nacionalno vijeće za konkurentnost** predstavit će Akcijski plan za provedbu preporuka za poboljšanje konkurentnosti Hrvatske u ICT. Nacrt je izrađen u suradnji s poslovnim sektorom, Vladom, socijalnim partnerima i stručnjacima iz ICT sektora. Preporuke posebno naglašavaju potrebu da se proširi opseg usluga koje su

[124] e-Kutak dostupan je u sklopu usluga HITRO.HR u devetnaest poslovnica Fine diljem Hrvatske. Do kraja godine, e-Kutak bit će dostupan i u ostalim dijelovima Hrvatske.

[125] Ulazni podaci za program uključuju nacionalnu strategiju "Informacijsko-komunikacijska tehnologija – Hrvatska u 21. stoljeću" usvojenu 2002. godine, obveze vezane za razvitak informacijskog društva prihvaćene kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), programe e-Europa 2003. i e-Europa 2005., rezultate prve faze Svjetskog sastanka na vrhu o informacijskom društvu (Ženeva 2003.) i dokumente usvojene u sklopu inicijative e-Jugoistočna Europa pod okriljem Pakta o stabilnosti.

dostupne online (npr., e-Grad, e-Zdravstvo) i da se uvede elektronička javna nabava na nacionalnoj i lokalnoj razini.[126]

Uviđajući potrebu da se u razvoj i provedbu njezine politike o informacijskom društvu uključe svi **dionici**, Vlada je 2004. godine osnovala **Nacionalno vijeće za informacijsko društvo**, savjetodavno tijelo koje daje savjete o politici i zakonskim dokumentima u području informacijskog društva, predlaže mjere čiji je cilj održivi razvoj ICT sektora i poboljšanje suradnje među dionicima u procesu izgradnje informacijskog društva. Vijeće se sastoji od predstavnika relevantnih središnjih državnih tijela, kao i predstavnika privatnog sektora, istraživačke zajednice i civilnog društva.

Prema potrebi, Središnji državni ured za e-Hrvatsku sudjeluje u dodatnim konzultacijama vezanim za pripremu dokumenata politike i zakonodavstva u području svoje nadležnosti. Vodeći savjetodavni partneri jesu ICT udruge i organizacije zastupljene u Hrvatskoj gospodarskoj komori i Hrvatskoj udruzi poslodavaca. Osim toga, predstavnik Hrvatske gospodarske komore stalni je član radne skupine Središnjeg državnog ureda za e-Hrvatsku koja radi na pripremi i nadzoru provedbe godišnjih Operativnih planova za Program e-Hrvatska. Središnji državni ured za e-Hrvatsku također surađuje sa sektorskim partnerima u organizaciji stručnih konferencija i seminara.

[126] Preporuke za poboljšanje konkurentnosti Hrvatske u ICT i tehnologiji, Nacionalno vijeće za konkurentnost, travanj 2007.

1.2. STRATEŠKI OKVIR ZAJEDNICE

Programiranje pomoći EU provodi se u skladu s načelima koja proizlaze iz pretpristupne, ali i post-pristupne logike. To su načela **usklađenosti** i **koncentracije.** U njihovoj primjeni na Operativni program za regionalnu konkurentnost, uzima se u obzir praksa Kohezijske politike, ali također i konkretni zahtjevi i logika pretpristupnog konteksta. Kao temeljna načela Kohezijske politike, usklađenost i koncentracija pomoći alati su politike koji moraju biti prihvaćeni već u pretpristupnom razdoblju.

1.2.1. Usklađenost s EU i nacionalnim strateškim dokumentima

Glavni cilj IPA je priprema budućih država članica za korištenje i upravljanje sredstvima u sklopu Kohezijske politike. U planiranju korištenja Strukturnih fondova, države članice moraju razmotriti relevantne nacionalne i EU strateške dokumente kako bi se osiguralo da intervencije financirane od strane EU doprinose nacionalnim razvojnim prioritetima, ali i onima EZ. Vrijednost dodana financiranim intervencijama rezultat je komplementarnosti s postojećim i/ili planiranim domaćim aktivnostima, čime se osigurava **sinergija i povezanost raznih izvora financiranja**. Vodstvo u planiranju nudi se kroz strateške razvojne dokumente na EU i nacionalnoj razini. U slučaju Hrvatske, nacionalni razvojni prioriteti za period 2006.-2013. u cijelom nizu sektora predviđeni su Strateškim okvirom za razvoj koji je pripremljen u skladu s lisabonskim prioritetima. Prioriteti od interesa za cijelu EU za isti su period predviđeni Strateškim smjernicama Zajednice.

S obzirom da je IPA **također instrument *pretpristupne* pomoći**, financiranje po svim Komponentama provodi se u skladu s prioritetima procesa pristupanja EU država korisnica. Pristupna partnerstva, Izvješća o napretku EK i ishodi pristupnih pregovora pružaju ključan input za vježbu programiranja. Osim toga, IPA intervencije u određenoj zemlji provode se sukladno **dokumentima specifičnim za fond**, a koji predviđaju prioritetne potrebe – u svjetlu izazova koji prate pristupanje, ali i period nakon pristupanja – za odnosnu zemlju. To su Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD)[127] koji izrađuje EK za sve Komponente IPA i Okvir za usklađenost strategija[128] koji izrađuje država korisnica za Komponente III i IV.

U Pristupnom partnerstvu 2006. EK je definirala kratkoročne i srednjoročne prioritete za Hrvatsku.[129] Prioriteti koji se odnose na područja politika koje su direktno relevantne za ovaj Operativni program navedene su u daljnjem tekstu. Financiranje temeljem Operativnog programa pozabavit će se samo nekim od identificiranih pitanja, u skladu s prioritetnim potrebama specificiranim u VIPD-u[130] koje ispunjavaju uvjete temeljem IPA Provedbe uredbe. [131] Operativni program to će učiniti kroz kombinaciju investicijskih i tehničkih mjera podrške.

[127] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[128] Podneseno Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoreno u dopisu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.
[129] Odluka Vijeća 2006/145/EZ
[130] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[131] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

Ekonomski kriteriji

Kratkoročni prioriteti:

- Dodatno Poboljšanje poslovne klime kroz pojednostavljena pravila za ulaz i izlaz s tržišta. Posebno ubrzati postupke registracije i poboljšati provedbu propisa o stečaju, te poboljšati uvjete za razvoj privatnih poduzeća i izravna inozemna ulaganja, također kroz poboljšanje administrativne učinkovitosti.

Srednjoročni prioriteti:

- Dodatno poboljšati uvjete za osnivanje i razvoj privatnih poduzeća i privlačenje izravnih stranih ulaganja.

Poduzetništvo i industrijska politika

Kratkoročni prioriteti:

- Dodatno pojednostavniti i ubrzati postupak registracije društava; uvesti online pristup odabranim državnim funkcijama za MSP; dodatno razviti postupak ocjene regulatornog učinka.
- Nastaviti provedbu Europske povelje o malom gospodarstvu.

Srednjoročni prioriteti:

- Ažurirati i bolje sročiti pristup politike financijskim instrumentima za MSP koji bi trebao omogućiti Vladi da se od direktnog kreditiranja okrene prema savjetodavnoj podršci.

Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

Kratkoročni prioriteti:

- Pripremiti sveobuhvatnu i koherentnu strategiju u području regionalnog razvoja.
- Odabrati i izgraditi kapacitet ključnih tijela za upravljanje i tijela za provedbu strukturnih instrumenata.

Srednjoročni prioriteti:

- Osigurati jasnu raspodjelu odgovornosti i ojačati koordinaciju na međuresornoj razini, kao i između nacionalnih i regionalnih tijela.
- Nastaviti izgradnju kapaciteta u određenim tijelima upravljanja i plaćanja, što uključuju lokalna tijela.
- Poboljšati strukturu i provedbu regionalnih planova razvoja.
- Stvoriti odgovarajuće sustave za nadzor i evaluaciju i unaprijediti financijsko upravljanje i kontrolne postupke.
- Uvesti odgovarajuću regionalnu statistiku.

Pravo intelektualnog vlasništva

Srednjoročni prioriteti:

- Nastaviti s jačanjem realizacije prava intelektualnog vlasništva i smanjivanjem razine piratstva i krivotvorenja.

Znanost i istraživanje

Srednjoročni prioriteti:

- Pokrenuti razvitak i primjenu integrirane istraživačke politike.

Višegodišnji planski dokument (VIPD)[132] EK sadrži glavna interventna i prioritetna područja na koja se treba usredotočiti pomoć u sklopu IPA u Hrvatskoj. U dijelu koji se

[132] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.

odnosi na regionalnu konkurentnost u sklopu Komponente III, glavna interventna područja odnose se manje ili više direktno na MSP:

1. Ojačati regionalnu konkurentnost i proizvodno okruženje, te potaknuti stvaranje i očuvanje održivog zapošljavanja. Pomoć u kontekstu ovog cilja stoga će se fokusirati na pružanje podrške proizvodnim ulaganjima i jačanje konkurentnog položaja novih i postojećih malih i srednjih poduzeća, uključujući mikro poduzeća smještena prvenstveno u *područjima koja zaostaju u razvitku*.[133] Ulaganja u malo i srednje poduzetništvo dopunit će s pomoći usmjerenom na poslovne i tehnološke usluge za poduzeća, na primjer na polju menadžmenta, istraživanja tržišta, industrijskih standarda i stvaranja razvojnih mreža te pristupom i uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija, kao i ulaganjem u poslovnu infrastrukturu te promoviranjem tehnološkog razvitka, istraživanja i inovacija, uključujući suradnju s istraživačkim i institucijama u visokom školstvu, istraživačkim i tehnološkim centrima te poslovnim mrežama i klasterima.
2. Jačanje i povećanje kapaciteta za djelovanje, učinkovito upravljanje i fleksibilnu suradnju javne uprave na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini (ovisno o slučaju i nadležnostima pojedine razine) vezano uz mjere nabrojene u prvom cilju, a prvenstveno u zapostavljenim područjima. Prioriteti unutar ovog cilja obuhvatit će podršku unapređenju administrativne učinkovitosti u omogućavanju kvalitetnih savjetodavnih usluga za male i srednje poduzetnike, usluga e-poslovanja, informacijskih i komunikacijskih tehnologija i inovacija te drugih usluga za potporu u poduzetništvu, uključujući poslovnu obuku i stimulaciju sustava suradnje, umrežavanje, partnerstva, radionice i klastere izvrsnosti između poslovnih i drugih institucija.[134]

Informacije o prioritetima i mjerama, koji su detaljno opisani u dijelu koji se odnosi na programsku strategiju, jasno odražavaju ova dva cilja iz VIPD-a za ovaj Operativni program. Djelatnosti predložene za sufinanciranje zdrava su kombinacija konkretnih ulaganja opisanih pod ciljem 1 i izgradnje kapaciteta opisanog pod ciljem 2. Ova izgradnja kapaciteta sastoji se od obuke koja, ovisno o aktivnosti ili mjeri, poboljšava operativni kapacitet i kvalitetu usluga koje se pružaju korisnicima (ulagači, MSP) i maksimiziraju korist od ulaganja u poslovnu infrastrukturu i opremu.

Strateške smjernice Zajednice o koheziji identificiraju područja u kojima Kohezijska politika može najučinkovitije doprinijeti realizaciji prioriteta Zajednice, posebno u mjeri u kojoj se odnose na obnovljenu Lisabonsku strategiju na način kako je definirana Integriranim smjernicama za rast i zapošljavanje. Za razdoblje 2007.-2013., Strateške smjernice Zajednice usredotočuju se na tri glavne smjernice i njihove prioritete, od kojih one koje su posebno relevantne za intervencije u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost uključuju sljedeće:

1. Učiniti Europu i njezine regije atraktivnijim mjestom za ulaganje i zapošljavanje
   - Ojačati sinergiju između zaštite okoliša i rasta
2. Poboljšati znanje i inovativnost za rast
   - Povećati i bolje ciljati ulaganja u razvoj istraživanja i tehnologija
   - Olakšati inovativnost i poticati poduzetništvo
   - Poticati informacijsko društvo za sve

[133] Područja koja zaostaju u razvitku uključuju ratom pogođena područja, kao i ponegdje urbana područja s visokom stopom nezaposlenosti. Pogranična područja koja zaostaju u razvitku mogla bi se kvalificirati, ali samo ako aktivnosti za koje bi se dobivala pomoć ne ispunjavaju uvjete za pomoć temeljem Komponente II.
[134] VIPD, str. 27.

- Poboljšati pristup financiranju

3. Povećati brojnost i kvalitetu radnih mjesta
   - Povećati ulaganja u ljudski kapital kroz bolje obrazovanje i vještine.

Dokument za planiranje razvoja Republike Hrvatske koji predviđa interventne prioritete u području regionalne konkurentnosti i koji je predmet detaljnih savjetovanja s Europskom komisijom je IPA **Okvir za usklađenost strategija za razdoblje 2007.-2013.**[135] Okvir za usklađenost strategija predstavlja sveobuhvatni strateški okvir za intervencije financirane od strane EU u sklopu IPA komponente III i IV. Cilj ovog dokumenta je poboljšati usklađenost investicija kroz IPA fondove s nacionalnim i EU razvojnim politikama. Operativni program za regionalnu konkurentnost direktno je povezan s jednim od prioriteta predviđenih Okvirom za usklađenost strategija – "Postići veću konkurentnost i uravnotežen regionalni razvoj poticanjem istraživanja i tehnološkog razvoja, malih i srednjih poduzeća, razvoja informacijskog društva i e-Hrvatske, te poboljšati opće društvene i gospodarske uvjete u područjima koja zaostaju u razvitku".

Nacionalna strategija razvoja, **Strateški okvir za razvoj za razdoblje 2006.-2013.**, naglašava važnost MSP u procesu jačanja konkurentnosti Hrvatske. Strateški okvir za razvoj sugerira veći broj mjera čiji je cilj unapređenje poduzetničkog okruženja u Hrvatskoj:

- Ojačati učinkovitost i koordinaciju između postojećih poticajnih mjera i postojeće poduzetničke infrastrukture kako bi se postigla maksimalna sinergija između novca, učinkovitosti poduzetničke infrastrukture i potreba poduzetništva.
- Poboljšati učinkovitost sredstava na državnoj razini namijenjenih za poticaje za poduzetništvo.
- Sustavno ocjenjivati učinke pojedinih zakona o poduzetništvu i poduzetničkom okruženju.
- Analizirati iskustva uspješnih regionalnih razvojnih agencija i uspješnih projekata u ohrabrivanju poduzetništva, i pokušati ih prenijeti u manje uspješne regije.
- Stvoriti zakonske mogućnosti kojima bi državi bilo dopušteno ulaganje u fondove rizičnog kapitala (posebno u regionalne i one specijalizirane za industriju).
- Poticati ulaganja, a posebno greenfield ulaganja.

Strateški okvir za razvoj također naglašava potrebu za integriranim sklopom politika Vlade za poticanje poduzetništva. Poboljšanja će osigurati bolju sinergiju između poduzetništva i regionalnog razvoja kao i unaprijediti veze između znanosti i tehnologije i razvoja poslovnog sektora. U odnosu na potonje, Strateški okvir za razvoj posebno naglašava potrebu za učinkovitim transferom rezultata znanstveno-istraživačke djelatnosti u poslovni sektor i stvaranje povoljnih uvjeta za ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj. Osim toga, Strateški okvir za razvoj naglašava važnost osiguranja raspoloživosti i kvalitete ICT infrastrukture, poticanja korištenja ICT u javnom i privatnom sektoru, kao i dosljedne primjene u području obrazovanja. Na općoj razini, Strateški okvir za razvoj traži integrirani sustav za procjenu razvojnih politika.

Relevantne preporuke u odnosu na poboljšanu konkurentnost Hrvatske osigurane su kroz 55 preporuka koje je 2004. godine dalo **Nacionalno vijeće za konkurentnost**. Preporuke za sektor MSP jesu sljedeće:

[135] Podneseno Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoreno u dopisu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.

1) Razvijati otvorenu poduzetničku kulturu
2) Osmišljavati konzistentne vladine politike i instrumente za poticanje poduzetničkih aktivnosti
3) Ukloniti administrativne zapreke u svim fazama životnog ciklusa poduzetničkog pothvata, od pokretanja, preko razvoja, do faze vlasničkog transfera
4) Stimulirati razvoj tržišta kapitala za financiranje novih poslovnih pothvata te malih i srednjih poduzeća s potencijalom rasta
5) Razvijati infrastrukturu institucija za pružanje stručnih usluga malim i srednjim poduzećima
6) Utvrditi benchmark proizvodnosti za sektor malih i srednjih poduzeća prema odgovarajućim industrijama u EU
7) Stimulirati "izvozni mentalitet" malih i srednjih poduzeća
8) Smanjivati regionalnu razvojnu neravnotežu korištenjem klastera

Ranije spomenuti EU i nacionalni dokumenti iz tog su razloga uzeti u obzir zajedno s analizom potreba u izradi prioriteta i mjera za Operativni program za regionalnu konkurentnost.

1.2.2. Iskustva iz prethodne EU pomoći

Na osnovi iskustava u provedbi projekata i korištenju sredstava EU, slijedi prikaz glavnih pitanja važnih za buduću provedbu pretpristupne pomoći:

- Razvija se sposobnost upravljanja programima i projektima u Republici Hrvatskoj; stečeno praktično iskustvo treba rasti i postati dio upravljanja sredstvima EU u budućnosti. Do sada se nedovoljno razvijena sposobnost na nacionalnoj i nižim razinama pokazala kao najveća prepreka za provedbu projekata. Stoga je potrebno osigurati bolju tehničku pomoć i izgradnju sposobnosti na svim administrativnim razinama;
- Od ključne je važnosti da osoblje bude osposobljeno i motivirano te je potrebno dalje poraditi na utvrđivanju, osposobljavanju i zadržavanju takvog kadra zaposlenika;
- Neodgovarajući i nepripremljeni projektni prijedlozi prepreka su korištenju pomoći. Stoga je priprema dovoljnog broja dobro osmišljenih i „zrelih" projekata (posebno projektna rješenja i dokumentacija za nadmetanje)od presudne važnosti da bi se korištenje pomoći EU osiguralo na pravovremen i tehnički prihvatljiv način. To je pitanje neposredno povezano s potrebom jačanja sposobnosti na svim razinama, ali posebno krajnjih korisnika kako bi na vrijeme pripremili kvalitetan projekt/dokumentaciju za nadmetanje;
- Potrebno je poboljšati upravljanje vremenom i osiguranje kvalitete u svim institucijama kao i unaprijediti sposobnost provedbe (nadmetanja i ugovaranja);
- Značaj koordinacije između dionika, što zahtjeva opsežne i jasne protoke informacija s naglaskom na zajedničko razumijevanje zadataka, rokova i međusobnih ovisnosti;
- Nužnost pravovremenog pristupa i širenja informacija (svim zainteresiranim stranama) i veći naglasak na mjere promidžbe (kako pomoći EU tako i sektorske koordinacije općenito).

Iskustvo stečeno kroz dosadašnje provede EU pomoći ukazuje na činjenicu da relativno skromne administrativne sposobnosti unutar državne uprave RH smanjuju učinkovitost EU pomoći.[136] Istodobno, primjetno je poboljšanje i stanje se popravlja. Angažiraniji pristup posebice je vidljiv tijekom programiranja Operativnog programa za regionalnu konkurentnost u koji su relevantna tijela državne uprave aktivno uključena, kako na operativnoj tako i na dužnosničkoj razini. Takvo izravnije „vlasništvo" nad programima i projektima EU preduvjet je za učinkovito usmjeravanje budućih EU sredstava u nacionalne razvojne politike i inicijative.

1.2.3. Koncentracija pomoći

U odnosu na regionalnu konkurentnost, Hrvatska je u nepovoljnom položaju na dvije razine – prvo, kao još uvijek relativno manje razvijeno gospodarstvo unutar europskog konteksta i drugo, kao zemlja u kojoj neke regije zaostaju za nacionalnim razvojnim potrebama. Iako se predlaže da sredstva IPA u ovom Operativnom programu budu koncentrirana geografski i sektorski, ne može se zanemariti potreba razvoja cjelokupne konkurentnosti Hrvatske u širem europskom kontekstu, kao ni potreba poticanja socio-ekonomske kohezije među hrvatskim regijama.

Tematska koncentracija

Tematska ili sektorska koncentracija zasniva se na analizi potreba iz odjeljka 2 i prioritetima relevantnih EU i nacionalnih strateških razvojnih dokumenata. Glavne sektorske teme ovog Operativnog programa jesu:

- Usluge komercijalizacije istraživanja i inovativnosti i tehnološka infrastruktura za MSP s potencijalom za visokovrijednu dodanu proizvodnju,
- Poboljšana konkurentnost kroz razvoj klastera,
- Veća privlačnost regija kroz razvoj poslovne infrastrukture i poboljšano poslovno i investicijsko okruženje na nacionalnom i sub-nacionalnom nivou.

Detaljnije informacije o mjerama predloženim u sklopu svake od tema nalaze se u odjeljku 3.

Geografska koncentracija

Hrvatska mjeri unutarnji nepovoljan položaj prvenstveno kroz kategorizaciju kao Područje posebne državne skrbi na razini LAU 2 (prije NUTS V). Međutim, razina LAU 2 nije prikladna za velike pothvate socio-ekonomskog razvoja koji se razmatraju u Operativnom programu za regionalnu konkurentnost.

Vlada je razmotrila tri opcije za geografsku koncentraciju:

- Prva opcija: Područja posebne državne skrbi (PPDS) unutar Prve skupine [Područja okupirana tijekom Domovinskog rata], Druge skupine [Područja koja su pretrpjela ratnu štetu] i Treće skupine [Područja koja ispunjavaju konkretne kriterije vezane za zaostajanje u razvitku]
- Druga opcija: Sva područja koja zaostaju u razvitku, što uključuju PPDS, brdsko-planinska područja i otoke

[136] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.

- Treća opcija: samo PPDS unutar Prve i Druge skupine odnosno ratom pogođena područja.

Odabir Prve opcije pokazao se najprikladnijim jer je ovaj pristup dosljedan pravnoj osnovi postojećeg Zakona o područjima posebne državne skrbi (koji je u skladu s nacrtom Nacionalne strategije regionalnog razvoja) i spominje se u VIPD-u.[137] Za svaku županiju (razina NUTS III), MMTPR je procijenilo postotak površine koja je kategorizirana kao Područje posebne državne skrbe (Prva, Druga i Treća skupina). Utvrđeno je da će geografska koncentracija biti postignuta ako se težište stavi na županije u najlošijem položaju. Iz tog su razloga sredstva koja stoje na raspolaganju temeljem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost koncentrirana u županijama u kojima je više od 50% teritorija kategorizirano kao Područje posebne državne skrbi (vidi tablicu i kartu u daljnjem tekstu). Svih deset županija nalazi se unutar dvije regije NUTS II čiji je BDP ispod nacionalnog prosjeka (Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska). Također imaju najvišu stopu nezaposlenosti među hrvatskim županijama.

Tablica 5: Županijski teritorij klasificiran kao područja posebne državne skrbi (PPDS)

Županija	Udio županijske površine koji predstavlja PPDS	Regija NUTS 2
Ličko-senjska	81%	Jadranska
Vukovarsko-srijemska	73%	Panonska
Zadarska	72%	Jadranska
Šibensko-kninska	71%	Jadranska
Sisačko-moslavačka	66%	Panonska
Požeško-slavonska	65%	Panonska
Karlovačka	64%	Panonska
Virovitičko-podravska	52%	Panonska
Brodsko-posavska	51%	Panonska
Osječko-baranjska	50%	Panonska
Bjelovarsko-bilogorska	43%	Panonska
Dubrovačko-neretvanska	42%	Jadranska
Varaždinska	13%	Sjeverozapadna
Zagrebačka	12%	Sjeverozapadna
Splitsko-dalmatinska	24%	Jadranska
Istarska	10%	Jadranska
Međimurska	5%	Sjeverozapadna
Krapinsko-zagorska	4%	Sjeverozapadna
Koprivničko-križevačka	2%	Sjeverozapadna
Primorsko-goranska	2%	Jadranska

[137] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.

Otprilike 40% sredstava iz Operativnog programa za regionalnu konkurentnost planira se dodijeliti ovim područjima koja zaostaju u razvitku. Kao što je opisano u daljnjem tekstu, Prioritet 1 koncentrirat će se isključivo na 10 gore navedenih županija, dok će cilj Prioriteta 2 biti usmjeravanje značajnog dijela sredstava ovim županijama. Na razini Operativnog programa, 41,5% sredstava dodjeljuje se konkretno za korisnike iz područja koja zaostaju u razvitku (MEUR 14,7 iz IPA sredstava odnosno MEUR 19,6 ukupne vrijednosti Operativnog programa). Budući da stanovništvo u ovih deset županija predstavlja otprilike jednu trećinu ukupnog broja stanovnika Hrvatske, koncentracija ukupnih sredstava iz Operativnog programa po glavi stanovnika nepobitno je u korist ovih područja koja zaostaju u razvitku.

Karta 2

Podjela Hrvatske u **regije NUTS II** prikazana je na sljedećoj karti. S najvažnijim problemima na razini NUTS II suočene su Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska, koje su pretrpjele veliku ratnu štetu i propadanje državnih poduzeća u PPDS. Ova regija sadrži tri od četiri ratom najviše pogođene županije (Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka i Osječko-baranjska), te otprilike 80% njezinog teritorija ima status PPDS.

Karta 3: Regije NUTS II u Hrvatskoj

- **Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska** (Županije (8): Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka)
- **Jadranska Hrvatska** (Županije (7): Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska)
- **Sjeverozapadna Hrvatska** (Županije (6): Grad Zagreb, Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska)

1.3. PARTNERSKE KONZULTACIJE

Namjera Međuresorne radne skupine u njezinom pristupu savjetovanju s partnerima bilo je informiranje o važnosti IPA kao novog pretpristupnog instrumenta koji priprema Hrvatsku za buduće Strukturne fondove i prikupljanje konstruktivnih informacija o Operativnom programu u skladu s mogućnostima predviđenim dokumentima VIPD[138] i IPA Provedbena uredba[139].

Operativni program pripremila je **Međuresorna radna skupina** koja se sastoji od predstavnika relevantnih državnih institucija i kojoj predsjedava Strateški koordinator za Komponente III i IV. Članstvo i program sastanaka Međuresorne radne skupine tijekom ovog razdoblja izvješćivanja prikazani su u Dodatku 7. Uz sastanke Međuresorne radne skupine, također je održan veći broj bilateralnih sastanaka pojedinačnih relevantnih ustanova.

U svrhu uključivanja dionika sa sub-nacionalne razine, MMTPR je u ranim je fazama programiranja pokrenulo postupak paralelnog **savjetovanja s županijskim tijelima**. U ljeto 2006. godine Ministarstvo se raspitalo kod županijskih (regionalna samouprava) tijela o njihovim razvojnim potrebama i zalihama projektnih prijedloga koji su identificirani u pojedinačnim Regionalnim operativnim programima (ROP). Od županija je zatim zatraženo da ispune upitnik u kojem će navesti prijedloge projekata u područjima za koja je pomoć dostupna temeljem Operativnog programa. Svrha ovog postupka bila je bolje razumijevanje ulaganja temeljem Operativnog programa u kasnijim raspravama unutar Međuresorne radne skupine. Od 21 županije, 18 je predalo ispunjene formulare. U preostale tri – Gradu Zagrebu, Primorsko-goranskoj i Zagrebačkoj – nije bilo moguće ispuniti upitnik jer u to vrijeme nije bio donesen ROP ili pak nije bila dostupna baza podataka o zalihama projektnih prijedloga. Ukupno je primljeno 44 projektna prijedloga pod nazivom "Regionalna konkurentnost" čija je ukupna vrijednost MEUR 2.210.000. Potrebe županija iz upitnika uzete su u obzir pri kasnijem programiranju i vrlo dobro su preslikane u intervencijama predviđenim Operativnim programom (vidi odjeljak 2).

Na razini ostalih operacija, u razdoblju programiranja odgovorne ustanove također su kontaktirale relevantne partnere. U odnosu na Operaciju BioCentar u sklopu mjere 2.2, Prioritet 2, BICRO kao glavni projektni partner obavijestio je otprilike 50 ustanova, istraživačkih jedinica i osoba koje su aktivne u istraživanju bioznanosti u cijeloj Hrvatskoj o pripremljenoj operaciji, te ih je pozvao na sudjelovanje i zatražio povratnu informaciju. MZOŠ je također organizirao javnu prezentaciju kojoj su nazočili predstavnici istraživačke zajednice. Tom prigodom je predstavljen i razmotren projekt BioCentar u kontekstu komercijalizacije biotehnologije. U odnosu na operaciju vezanu za referentne centre za e-poslovanje (Prioritet 2, mjera 2.1), MGRIP je provelo analizu kapaciteta i provedbenog potencijala među postojećim poduzetničkim centrima u svrhu boljeg planiranja operacije.

U izradi nacrta Operativnog programa, Međuresorna radna skupina konzultirala je veći broj ustanova i interesnih skupina za donošenje politike i provedbu politike kako bi se ocijenila važnost predloženih aktivnosti. U cilju poštivanja rokova programiranja i u svjetlu ograničenih sredstava raspoloživih temeljem Operativnog programa, prihvaćen je "lagani"

[138] Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku, Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[139] Uredba Komisije (EK) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

pristup savjetovanju s partnerima na temelju kojeg su na partnerski sastanak pozvani predstavnici relevantnih dionika na nacionalnoj razini. Osobe koje predstavljaju partnerske institucije u postupku savjetovanja u sklopu Operativnog programa odabrane su od strane partnera nakon što su od nadležnog ministarstva dobili poziv da se uključe u proces programiranja. U službenoj komunikaciji koja je sadržavala sve bitne informacije, partneri su dobili uputu da svojim članovima (interesnim skupinama koje predstavljaju) prenesu informacije i da nakon toga unutar predviđenog vremenskog roka voditelju Operativne strukture daju povratnu informaciju o načinu i sadržaju Operativnog programa.

Popis partnera koji su pozvani na savjetovanje o Operativnom programu uključuje razne **gospodarske i socijalne partnere, jedinice samouprave na sub-nacionalnoj razini i sektorske institucije**. Partneri su odabrani uzimajući u obzir konkretna investicijska područja predviđena Operativnim programom, te znanje i iskustvo kojim bi mogli doprinijeti iz vlastite prakse. Sljedeći partneri pozvani su na savjetovanje:

- Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU)
- Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG)
- Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)
- Hrvatska gospodarska komora (HGK)
- Hrvatska obrtnička komora (HOK) (koja također zastupa obrtničke zadruge u Hrvatskoj)
- Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) (Udruga Hrvatski izvoznici također je član)
- Nacionalni centar za klastere (HUP)
- Nacionalno vijeće za konkurentnost (NVK)
- Savez Udruge gradova i Udruge općina Republike Hrvatske
- Hrvatska zajednica županija (HZŽ)
- Savez Samostalnih Sindikata Republike Hrvatske (SSSH)
- Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR)
- Regionalne razvojne agencije (Razvojna Agencija Sjever (DAN)[140], PORIN – Regionalna razvojna agencija Primorsko-goranske županije, IDA - Istarska razvojna agencija, Razvojna agencija Osječko-baranjske županije)
- Ekonomski institut Zagreb (EI)
- Fakultetu elektrotehnike i računarstva, Zagreb
- Institut Ruđer Bošković
- Institut za fiziku
- Tehnološki centar Split

Gore spomenute ustanove neki od redovnih partnera nadležnih ministarstava koji su uključeni u ovaj Operativni program za regionalnu konkurentnost. Praksa **partnerstva** koja je pokrenuta u svrhe IPA **nadograđuje se** drugim riječima **na već postojeću nacionalnu praksu** u donošenju i provedbi politike. Ovakva praksa nacionalnog partnerstva razrađena je u odjeljku ovog Operativnog programa koji se odnosi na politiku. Dok je popis redovnih partnera nadležnih ministarstava dulji od navedenog, u svrhu programiranja Operativnog programa odlučeno je ciljati tijela koja su najneposrednije uključena u vrste aktivnosti predviđene Operativnim programom za razdoblje 2007.-2009. Ako će se smatrati potrebnim, u aktivnosti informiranja i komuniciranja o Operativnom programu koje će se odvijati kasnije, kao i u proces nadzora provedbe Operativnog programa, moguće je uključiti veći broj partnera.

[140] Regionalnu agenciju Dan osnovali su sljedeći dionici: Grad Varaždin, Grad Virovitica, Grad Koprivnica, Grad Bjelovar, Međimurska županija.

Savjetovanje s partnerima o Operativnom programu održano je 5. ožujka 2007. godine. Na njemu su sudjelovali svi članovi Međuresorne radne skupine, što uključuje i visokorangirane predstavnike. Značajan broj pozvanih partnera odazvao se pozivu (vidi popis sudionika u Dodatku 8) i iskazao svoju zahvalnost na iscrpnosti dnevnog reda i pravom timingu za zakazivanje savjetovanja. MGRIP je organizirao i predsjedao sastankom kao voditelj Operativne strukture. Nakon uvoda o novom pretpristupnom instrumentu – IPA i njegovom programskom i institucionalnom okviru, predstavljen je Operativni program za regionalnu konkurentnost, kao i pojedinačni prioriteti i mjere koje su predstavila nadležna ministarstva. U dijelu savjetovanja koje je uslijedilo, a koje se sastojalo od pitanja i odgovora, partneri su dobili dodatne detaljne informacije i objašnjenja o pitanjima koja su ih zanimala. Nakon sastanka, partneri su dobili sažetak Operativnog programa za regionalnu konkurentnost (zajedno sa SWOT analizom, prioritetima i mjerama), notu objašnjenja o IPA i Operativnom programu za regionalnu konkurentnost – što uključuje područja koja ispunjavaju uvjete za ulaganja i stajalište EK[141] o prioritetima koji se moraju riješiti Operativnim programom, kao i zapisnik sa sastanka.

Voditelj Operativne strukture primio je pisanu **povratnu informaciju** od dijela partnera[142]: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Agencije za promicanje izvoza i ulaganja, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore, Ekonomskog instituta Zagreb, Primorsko-goranske županije. U povratnoj informaciji, partneri su se zahvalili na procesu savjetovanja i izrazili interes za sudjelovanje u provedbi Operativnog programa prema svojim područjima ekspertize i relevantnim iskustvom na razini projekta. Njihove sugestije za poboljšanje Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i općenitije primjedbe odnosile su se na sljedeće:

a) Sugestije za nadopunu i/ili pojašnjenje SWOT analize:
Prihvaćene i uključene u SWOT analizu.

b) Sugestije za sudjelovanje u izvršavanju/provedbi konkretnih mjera:
Ove sugestije uzete su u obzir i članovi Operativne strukture donijet će odluku o njima u procesu izrade nacrta projektne dokumentacije za sheme za sredstva bespovratne pomoći i/ili ugovore predviđene odnosnim operacijama.

c) Preporuke za pojašnjenje detalja na razini mjera:
Prihvaćene i uključene u opis mjera. Prema potrebi, u relevantnoj projektnoj dokumentaciji uključit će se i daljnji podaci o krajnjim korisnicima, itd.

d) Sugestije za uključivanje dodatnih investicija u sklopu prihvatljivih aktivnosti:
Gdje se to smatralo potrebnim i mogućim (u svjetlu pravila o ispunjavanju kriterija prema IPA i Komponenti regionalnog razvoja), ove sugestije uključene su u relevantne mjere i operacije.

e) Podsjetnik o važnosti nastavka neophodnog procesa reformi – u području regionalnog razvoja, fiskalne decentralizacije, obrazovanja, poduzetničkog okruženja, itd., kako bi se osigurao utjecaj i održivost napora financiranih kroz EU pomoć.

[141] Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku, Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[142] Izgleda da je problem kod nekih partnera bio što njihovi članovi nisu bili primili informacije o IPA i Operativnom programu za regionalnu konkurentnost ili pak članovi/partner nisu dali odgovor Operativnoj strukturi.

Operativna struktura svjesna je da je potrebno paralelno provoditi domaće reforme kako bi se unaprijedio učinak svih javnih ulaganja, bez obzira da li su proračunska ili kroz stranu pomoć. EU pomoć u velikoj mjeri potiče spomenute reforme. Operativna struktura nastavit će raditi na poboljšanju politike u sektorskim područjima koja su obuhvaćena Operativnim programom za regionalnu konkurentnost, u skladu s identificiranim investicijskim potrebama i prioritetima.

Partnere će Operativna struktura također konzultirati u pogledu mogućih revizija Operativnog programa, u skladu sa zahtjevima IPA Provedbene uredbe.[143] Partneri će ostati intenzivno uključeni u provedbu Operativnog programa kao članovi Sektorskog nadzornog odbora (vidi odjeljak 5.2.1 o aranžmanima za nadzor). Operativna struktura također će razmotriti način angažiranja partnera u procesu informiranja javnosti i potencijalnih korisnika prilika za ulaganje u sklopu Operativnog programa. Uz već identificirane relevantne dionike, partneri se mogu angažirati u provođenju sveobuhvatnog informativnog i promidžbenog programa za različite skupine korisnika predviđenih ovim Operativnim programom.

Nakon što ga službeno prihvate obje strane, Operativni program za regionalnu konkurentnost bit će dostupan na Internet stranicama svih relevantnih članova Operativne strukture. To će omogućiti potencijalnim podnositeljima zahtjeva i široj javnosti da pogledaju dokument i da se informiraju o mogućnostima za ulaganje i/ili sudjelovanje. Javnost će se kroz Internet stranice ministarstava također redovito informirati o napredovanju provedbe Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Nadležni članovi Operativne strukture donijet će detaljne smjernice i savjete za potencijalne korisnike u odnosu na pojedine operacije u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost u skladu s dosadašnjom dobrom praksom (npr., informativne radionice i "projektne klinike").

Informiranjem partnera o svrsi, ciljevima i mogućnostima IPA programa i Operativnog programa za regionalnu konkurentnost kao investicijskog mehanizma, savjetovanje s partnerima bilo je strukturirano na način da bude konstruktivno i da se izbjegnu nerealistična očekivanja o razmjerima i opsegu Operativnog programa. Sudeći po dosadašnjim povratnim informacijama, savjetovanje je uspješno iskorišteno kao prilika za informiranje o IPA, kao prilika da se provjeri da li postoji konsenzus o ciljevima i sadržaju Operativnog programa, te da se poduzmu prvi koraci za stvaranje baze budućih korisnika IPA i budućih Strukturnih fondova.

1.4. EX ANTE EVALUACIJA

Ex ante evaluacija provedena je kako bi se na najbolji mogući način izvršila raspodjela sredstava, te kako bi se poboljšala kvaliteta programiranja kroz korištenje vanjskih stručnjaka za ispitivanje nacrta Operativnog programa i ocjenu:

- njegove relevantnosti – odnos strategije i identificiranih potreba;
- njegove učinkovitosti – da li je vjerojatno da će ciljevi programa biti postignuti;

[143] Uredba Komisije (EK) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

- njegove svrhovitosti – procjena vjerojatnog učinka u odnosu na šire potrebe društva, okoliša i gospodarstva;
- njegove unutarnje i vanjske koherentnosti – što uključuje strukturu strategije i financijskih dodjela; kao i povezanost strategije s ostalim regionalnim i nacionalnim politikama, kao i politikama Zajednice; i
- kvalitete provedbenih sustava, što uključuje pokazatelje nadzora.

Ex ante evaluaciju obavio je Centar za istraživanje europskih politika (engl. European Policy Research Centre, EPRC) koji se u ovu svrhu oslonio na međunarodne i lokalne stručnjake. Evaluatori su koristili sljedeće izvore kao svoje metodološke smjernice:

- "Novi programski period 2007.-2013.: Indikativne smjernice o metodama evaluacije: : Ex ante evaluacija, Radni dokument br. 1"[144]
- "Novi programski period 2000.-2006.: Metodološke radne knjige, Radna knjiga 2: Ex ante evaluacija intervencija temeljem Strukturnih fondova"[145]
- "Novi programski period 2007.-2013.: Indikativne smjernice o metodama evaluacije: Indikatori nadzora i evaluacije:, Radni dokument br. 2"[146]
- "Novi programski period 2000.-2006.: Metodološke radne knjige, Radna knjiga 3: Indikatori nadzora i evaluacije: Indikativna metodologija"[147]

Izvješće o ex ante evaluaciji nalazi se u Dodatku 11, dok se izvadak koji sadrži sažetak rezultata nalazi u daljnjem tekstu.

"Operativni program za regionalnu konkurentnost dobro je strukturiran i slijedi obrazac Komisije za IPA operativne programe. Obuhvaća sva relevantna pitanja i napisan je na jasnom i razumljivom engleskom. Drugi nacrt Operativnog programa bitno je poboljšan u odnosu na prethodnu verziju iz studenog 2006. godine. Sadrži sveobuhvatnu i relevantnu analizu koja nudi dobro argumentirano opravdanje strategije. Odabrani prioriteti i mjere čine se logični i koherentni s obzirom na ciljeve hrvatske i EU politike, iako bi bio potreban jasniji opis strategije u odnosu na cijeli program, kao i hijerarhije ciljeva, pokazatelja i meta u odnosu na cijeli program (te očekivanih rezultata programa i, gdje je to moguće, njegovih utjecaja). Informacije o aranžmanima provedbe i nadzora jesu iscrpne, ali ih je ipak potrebno detaljnije razraditi.

S obzirom da je dokument u postupku finalizacije, moglo bi se unijeti veći broj uredničkih poboljšanja. Analiza je jasna, usredotočena na relevantna pitanja i opravdava predloženi strateški pristup, kao i prioritete i mjere. Međutim, postoje elementi koji nedostaju u analizi i koje je potrebno ubaciti. Na primjer, analiza bi trebala opsežnije predstaviti razlike u razvojnim potrebama lokalnih i regionalnih tijela u regijama koje zaostaju u razvitku. Dio o SWOT trebalo bi poboljšati na način da se kao prvo nadopuni Tablica s tekstom pojašnjenja, te kao drugo da se SWOT organizira na način da odražava dvostruki cilj Operativnog programa. U odnosu na strategiju, prioritete i mjere Programa, moguća su daljnja poboljšanja u odnosu na: (i) dio o "programskoj strategiji"; (ii) koncentraciju pomoći; i (iii) opis mjera. Općenito, pokazatelje i mjere Programa potrebno je doraditi. Vezano za partnerstvo i savjetovanje, važno je naglasiti da su povratne informacije imale

[144] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd1_exante_en.pdf
[145] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/exante_en.pdf
[146] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd2_indic_en.pdf
[147] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/indic_en.pdf

utjecaj na sadržaj Operativnog programa. Dio o upravljanju i provedbi Operativnog programa potrebno je dovršiti. Konačno, unutar Operativnog programa, integracija vezana za okoliš nije jaka. Glavno pitanje je način na koji se u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost vidi okoliš, a to je da ga Operativni program za regionalnu konkurentnost stavlja izvan središnjeg predmeta interesa regionalne konkurentnosti."

Na temelju rezultata i preporuka procjenjivača, Operativna struktura revidirala je Operativni program za regionalnu konkurentnost i unijela određeni broj poboljšanja u odnosu na njegov sadržaj i oblik. U daljnjem tekstu ukratko su opisane bitnije promjene:

- Jačanje dijela o programskoj strategiji:

U poglavlju 3 Programska strategija, ubačen je uvodni odjeljak koji objašnjava pristup investicijskoj strategiji koju su hrvatske vlasti usvojile u sklopu ovog Operativnog programa. Dodatno pojašnjenje ubačeno je zbog većeg naglaska na međusobnu usklađenost razvojnih intervencija koje je predvidjela Operativna struktura, kao i zbog naglašavanja njihovog doprinosa i sinergije s prijašnjim i tekućim naporima u politici. Identificirana prioritetna područja održavaju također investicijske prioritete iz Poglavlja 2. Ocjena srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta. Odabir pomoći za deset regija koje zaostaju u razvitku dodatno je argumentiran povlačenjem veze između tih županija i hrvatskih regija NUTS II.

- Naglašavanje elemenata procesa savjetovanja s partnerima:

Odjeljak 1.3 o savjetovanju s partnerima revidiran je na način da se naglase sve komponente procesa, što uključuje one koje su održane prije formalnog sastanka, kao i naknadni predviđeni angažman partnera. Također je prikazan pregled povratnih informacija od partnera i posljedičnih promjena u Operativnom programu.

- Pojašnjenje SWOT analize:

SWOT analiza revidirana je kako bi se specificirale snage, slabosti, prilike i prijetnje s kojima su suočene regije koje zaostaju u razvitku, na način kako je to preporučeno u Izvješću o ex ante evaluaciji. U odjeljku 2.1 o socio-ekonomskoj analizi također su izneseni problemi u razvitku pojedinih jedinica samouprave u Područjima posebne državne skrbi.

- Konkretnije informacije o pokazateljima:

Pripremljene su detaljnije informacije o pokazateljima, u konzultacijama sa službama EK, i ubačene u Operativni program u tabličnom prikazu (vidi odjeljak 3.1.4 Pokazatelji za prioritetne osi i mjere).

- Uvođenje preglednijeg formata:

Informacije o financiranju predstavljene su kroz tablični prikaz koji su omogućile službe EK, s pregledom za cijelo razdoblje od 2007. do 2009. Pregled prioritetnih osi Operativnog programa i pratećih mjera i operacija također je prikazan na jednom mjestu, dok je format opisa mjera revidiran. Kako bi se jasnije prikazali aranžmani za provedbu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, u poglavlje 5. Provedbene odredbe (vidi također Dodatak 10) ubačena je tablica i organigram.

- Objašnjenje odjeljka Operativnog programa o upravljanju i provedbi:

Poglavlje 5. o provedbenim odredbama detaljno je revidirano u skladu s informacijama dobivenim od službi EK.

Operativna struktura nije se pozabavila primjedbom skupine za ex ante evaluaciju o potrebi da se horizontalna pitanja riješe na adekvatniji način. Operativna struktura smatra da aranžmani predviđeni u tom pogledu adekvatno rješavaju pitanje zaštite okoliša (kriteriji za odabir za sredstva bespovratne pomoći i projektnu dokumentaciju za infrastrukturne radove konkretno se bave i osiguravaju održivost projekata u odnosu na okoliš). Operativna struktura će se opsežnijim rješavanjem pitanja održivosti zaštite okoliša na razini sektorskih politika i ostalih relevantnih državnih upravnih tijela pozabaviti na dugoročnom planu.

2. OCJENA SREDNJOROČNIH POTREBA, CILJEVA I STRATEŠKIH PRIORITETA

Treće izvješće Europske komisije o koheziji (2004.) spominje veći broj čimbenika povezanih sa sposobnošću preokretanja regionalnog razvojnog deficita. Ti čimbenici odnose se na učinkovitost politika i akcija poduzetih kako bi se riješili zastoji i prepreke rastu i razvoju. Regije i države članice koje su postigle najveći napredak u postizanju održive konkurentnosti bile su u stanju dosljedno formulirati i provesti učinkovite politike, strategije i akcije radi:

- rješenja pitanja strukturnih nedostataka u regionalnom gospodarstvu
- poboljšanja kvalitete i fleksibilnosti radne snage
- svladavanja infrastrukturnih prepreka dostupnosti i održivom razvoju
- promicanja inovativnosti (novi proizvodi, procesi) i boljih veza između znanosti, tehnologije i poduzetništva
- potpore i stimulacije sektora MSP
- izgradnje moderne, kompetentne i agilne uprave – i toga da sustavi institucija rade zajedno na razvoju.

S obzirom na zahtjeve tematskog i teritorijalnog fokusa, ispunjavanja uvjeta i opsega aktivnosti koje dobivaju podršku u sklopu IPA Provedbene uredbe[148] i VIPD-a[149], kao i prioriteta predviđenih Strateškim okvirom za razvoj i Okvirom za usklađenost strategija[150], ovaj odjeljak predstavlja srednjoročne potrebe u sektorima ključnim za gospodarsku konkurentnost. Analiza se usredotočuje na konkurentnost MSP, infrastrukturu potpore poslovanju i tržišnu orijentaciju ključnih ekonomskih aktera. Nakon analize srednjoročnih potreba slijedi SWOT analiza i strateški prioriteti na razini Operativnog programa.

2.1. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA

Glavna tema ovog Operativnog programa je konkurentnost MSP. Unapređenje njihovog položaja na domaćem i međunarodnom tržištu unapređuje internu koheziju Hrvatske kao i njezinu vanjsku konkurentnost. Značajna postignuća u pogledu poboljšane konkurentnosti MSP rezultat su dosadašnjih napora Vlade, čime je Hrvatska postala vodeća regija Jugoistočne Europe u pogledu postignutih reformi i alata stavljenih na raspolaganje MSP. Kao što je spomenuto u ranijim odjeljcima ovog Operativnog programa, alati i reforma politike odražavaju dobru praksu EU i sukladno njoj se razvijaju. Također sugeriraju područja za daljnja poboljšanja – kroz izmijenjeni nacionalni pristup ili kroz veću predanost nacionalnim, EU i ostalim fondovima.

U cilju daljnjeg napredovanja, rješenja politike moraju obuhvaćati sve relevantne gospodarske aktere koji imaju udjela u nacionalnoj i regionalnoj konkurentnosti. MSP neposredni su i posredni korisnici tih napora, koje međutim poduzimaju i izvršavaju **posredničke institucije** – nacionalne, regionalne i lokalne razvojne agencije, razvojne banke, razvojni fondovi, tehnološki i poduzetnički centri, poslovne zone, trgovačke i obrtničke komore, jedinice samouprave, sveučilišta, itd. Upravo **kapacitet** ovih posrednika

[148] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.
[149] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[150] Podneseno Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoreno u dopisu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.

mora biti ojačan kako bi se omogućilo učinkovitije provođenje politika i njihovo prilagođavanje potrebama MSP. Posrednička tijela imaju još jednu, možda strateški važniju ulogu za odigrati u kontekstu gospodarskog razvoja – osmišljavanje razvojnih inicijativa specifičnih za sektor ili regiju i njihova realizacija na temelju raspoloživog endogenog kapaciteta i (također) vanjske i stručne pomoći. Ova strateška koordinacijska uloga pripada jedinicama regionalne samouprave i ustanovama za poslovnu potporu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, ali također sektorskim tijelima, koja nastupaju kao nacionalni i/ili regionalni resursi i "centri izvrsnosti".

Sposobnosti nekih od ovih posredničkih ustanova biti će unaprijeđene kroz pomoć dostupnu u sklopu ovog i/ili sljedećeg Operativnog programa, kako bi se izgradila moderna institucionalna infrastruktura za poslovnu podršku u Hrvatskoj. Na ovaj način IPA nastavlja raditi na naporima izgradnje sposobnosti koje je do sada financirala EU u području regionalnog razvoja i podrške malim i srednjim poduzećima. Pod izgradnjom kapaciteta podrazumijeva se da ova tijela moraju unaprijediti i proširiti usluge koje nude poslovnim subjektima. Poboljšana sposobnost može iziskivati ulaganja u infrastrukturu, stručnu pomoć, obuku zaposlenika i sustavniju suradnju s relevantnim dionicima. Korisnici pomoći predviđene u sklopu ovog Operativnog programa jesu sljedeći: Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU), jedinice regionalne samouprave i njihovi partneri, regionalni turistički odbori, centri za podršku MSP, gospodarske zone, poslovne zone, centri za inovativnost i transfer tehnologija, inkubatori, sveučilišta i ostali.

Jačanje institucionalne i administrativne sposobnosti koja je u samim temeljima pitanja razvoja **očigledno predstavlja izazov u manje razvijenim područjima**. Presudna razlika u razvojnim potrebama razvijenijih dijelova zemlje i dijelova koji zaostaju u razvitku identificirana u Operativnom programu prvenstveno se odnosi na slabost i manjak resursa na raspolaganju jedinicama samouprave i ostalih lokalnih razvojnih ustanova u tim regijama koje zaostaju u razvitku. U stvari, studija[151] o Područjima posebne državne skrbi pokazala je da se jaz produbljuje, te identificira sljedeća pitanja kao kritična za (nedovoljan) razvitak:

- veći dio potpore koju daju središnje državne institucije daje se "od vrha prema dolje" i često županije i općine s najjačim postojećim institucionalnim sposobnostima imaju najviše koristi;
- većina financijskih transfera s nacionalne razine uključuje *malo potpore za presudne institucije* kao što su razvojne agencije i ustanove za strateško planiranje za čije financiranje bogate zemlje imaju sredstva, ali siromašnije nemaju;
- županijske ustanove općenito su slabe, ali bitno su slabije u PPDS; kapacitet lokalne samouprave najniži je u najsiromašnijim općinama;
- mnoge jedinice lokalne samouprave u PPDS *daleko su premalene* da bi funkcionalno i učinkovito obavljale makar i najosnovnije dodijeljene zadaće, a kamoli strateški zahtjevniji razvojni program;
- manje općine *nemaju sredstava za pružanje punog opsega lokalnih usluga*, što uključuje lokalne ustanove za gospodarski razvoj; najsiromašnije općine imaju najmanji broj komunalnih usluga, uključujući i gospodarski razvoj i razvitak zajednice kao cjeline;

[151] Institucionalna, teritorijalna i socio-ekonomska ocjena područja posebne državne skrbi, Svjetska banka, 2004.

- *bogatije županijske uprave često ignoriraju ili ne postupaju na odgovarajući način* prema mnogim nedostatno razvijenim općinama, jer se uglavnom usredotočuju na već uspješne općine i gradove;
- gradovi u kojima je u prošlosti postojalo samo jedno veliko poduzeće od kojeg su svi živjeli sada su u najgoroj situaciji zbog svoje povijesne *nevoljkosti da ulažu u ustanove* koje promiču raznolikost razvoja;
- fiskalna sposobnost (što uključuje transfere od strane središnjih državnih institucija) u uskoj je vezi s postojećom razinom razvoja i bogatstvom županije; fiskalnu sposobnost dodatno oslabljuje trend depopulacije koji je bitan čimbenik u nekim PPDS.

Sredstva koja se stavljaju na raspolaganje kroz IPA ne mogu riješiti sva pitanja koja su identificirana kao uzroci (kontinuirane) institucionalne slabosti niti se čak mogu iskoristiti za učinkovito bavljenje tim pitanjima. Identificirani problemi zahtijevaju značajniju političku inicijativu. U odnosu na IPA, vrijedan doprinos mogao bi biti nadopunjavanje postojećih napora Vlade ili pak istraživanje novih opcija na temelju dobre prakse EU. Od IPA Operativnih programa, Operativni program za razvoj ljudskih potencijala i ovaj Operativni program dva su dokumenta koji se mogu izravnije pozabaviti pitanjem institucionalne slabosti. U budućnosti, ovim će se pitanjem izravnije i financijski značajnije pozabaviti kroz dio sredstava iz Europskoj socijalnog fonda (ESF) čiji je cilj općenita izgradnja administrativne sposobnosti. Osim toga, potrebno je da napore u koordinaciji izgradnje kapaciteta financiraju i ostale sponzorske ustanove, posebno jer se one i dalje usredotočuju na manje razvijena, ratom pogođena područja u Hrvatskoj. Na primjer, određeni broj projekata financiran od strane EU i ostalih sponzora pruža pomoć regionalnim ili lokalnim razvojnim agencijama koje su identificirane kao važni čimbenici odnosno akteri gospodarskih promjena.

U ovom, ali i budućim Operativnim programima za regionalnu konkurentnost, pomoć se usredotočuje na ustanove i usluge u čijim se samim temeljima nalazi konkurentnost MSP i konkurentnost svih područja Hrvatske u pogledu njihove sposobnosti da privuku ulagače i iskoriste lokalni potencijal za aktivaciju gospodarskog rasta. Velik broj aspekata politike presudan je u pribavljanju kapaciteta i vještina potrebnih za aktivaciju regionalne konkurentnosti za gospodarske aktere. Konkurentnost MSP u velikoj mjeri ovisi o raspoloživosti i dostupnosti usluga poslovne podrške, financijskih sredstava, kvalitetnih sustava za poslovnu potporu i prateće infrastrukture, tržišne orijentacije i pro-aktivnosti glavnih aktera u gospodarskom razvoju, kao i na cjelokupnom regulatornom okviru koji pogoduje razvoju poduzetništva. U ovom odjeljku opisane su potrebe MSP u Hrvatskoj u spomenutim područjima; ove potrebe, kao što je vidljivo iz daljnjeg teksta, u bliskoj su vezi s razvojnim potrebama koje su županije identificirale u ranim fazama programiranja Operativnog programa (vidi odjeljak 1.3 Savjetovanje s partnerima).

Usluge poslovnog savjetovanja

Kvalitetne usluge poslovnog savjetovanja ključni su faktor koji utječe na konkurentnost MSP: one mogu poboljšati vještine direktora, stupanj strateškog razmišljanja, otvorenost prema inovacijama, kao i sposobnost da se identificiraju i iskoriste prilike za razvoj. Na praktičnijoj razini, usluge poslovnog savjetovanja o pitanjima normizacije (npr., ISO) preduvjet su za izvoz. MGRIP trenutno provodi program savjetodavnih mjera koje su

neophodne za konkurentnost MSP na Jedinstvenom europskom tržištu.[152] Iskustvo s projektom do sada je vrlo dobro, te ukazuje na potrebu da se u budućnosti organizira slična obuka, izobrazba i konzultantske usluge. Pomak prema vještinama i savjetodavnoj pomoći u paketu mjera koje služe kao potpora MSP u skladu je s dobrom praksom EU gdje iskustva država članica pokazuju da je ulaganje u vještine učinkovitije i bolje od kapitalnih ulaganja, barem u odnosu na podršku konkurentnosti MSP. Strateške smjernice Zajednice 2007.-2013. naglašavaju korist usluga poslovne podrške kao pomoć poduzećima da poboljšaju svoju konkurentnost.

Hrvatska mala i srednje poduzeća trenutno imaju poteškoća u dobivanju i korištenju visokokvalitetnih informacija vezanih za poslovanje. Vještina poslovnog upravljanja i dalje je nezadovoljavajuća: dobro tehničko ili znanstveno znanje često ne ide ruku pod ruku s dobrim upravljačkim vještinama i učinkovitim marketinškim pristupom. Posljedično, iako su hrvatska MSP postigla određenu mjeru unutarnje stabilnosti, ona još uvijek nemaju stručnost i iskustvo potrebno za dinamičan rast i opstanak na Jedinstvenom europskom tržištu.

Do danas je u svrhu identifikacije potreba MSP u odnosu na usluge poslovnog savjetovanja provedeno nekoliko studija.[153] Zaključci nekih od njih sugeriraju određeni stupanj nezadovoljstva s kvalitetom dostupnih savjetodavnih usluga, kao i sa stručnošću i kompetencijom konzultanata. Predloženo rješenje bilo je **daljnja izobrazba, certifikacija i regulacija rada konzultanata**, kao i podizanje svijesti o potrebi za profesionalnim konzultantskim uslugama. Potreba za savjetodavnim uslugama posebno je naglašena u segmentu marketinga, financija, upravljačkih vještina, razrade poslovnih planova, početnika, kao i poznavanja različitih poticajnih programa.[154] Druga studija koju je proveo OECD naglasila je nesigurnost dugoročnije financijske održivosti usluga poslovnog savjetovanja, posebno na izoliranijim lokacijama i u regijama koje su u gospodarski nepovoljnom položaju.[155]

Na temelju identificiranih potreba, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG) pokrenula je 2005. godine Program za izobrazbu i razvoj mreže konzultanata za malo gospodarstvo i u okviru ovog programa do danas uručila certifikate 58 konzultanata. Međutim, postoji prostor za povećanje broja i opsega savjetodavnih usluga koje su dostupne MSP. Od 2005. godine USAID u sklopu projekta "Enterprise Croatia" **sufinancira konzultantske usluge** za MSP. Do danas je provedeno osam projekata namijenjenih ciljanim trgovačkim društvima u industrijskom sektoru, a nekoliko ih je u planu. Povratna informacija vrlo je pozitivna.

Jedno od područja u kojem je kvaliteta usluga poslovnog savjetovanja nedostatna ili nije dostupna MSP je **e-poslovanje**. Primjena ICT i učinkovito korištenje poslovnog sadržaja (gospodarski management, poznavanje tržišta i marketinga, informacija i podataka) imat će snažan utjecaj na konkurentnost svih industrija. Važan razlog za razvijanje e-gospodarstva

[152] Tri projekta čine dio dijela programa podrške za MSP za razdoblje 2004.-2008. pod nazivom "Konkurentnost za MSP" . Ona se odnose na marketing, usklađivanje, inovativnost i konkurentnu proizvodnju (MGRIP).

[153]"Croatia Enterprise Promotion" USAID 2004, "SME Promotion in Croatia" GTZ 2004, "Izvozni potencijal hrvatskih MSP" (Institut Ivo Pilar, 2005.), "The Competitiveness of Croatian Exports to the EU" (IMO, 2005.) i "Evaluation of Promotional Programmes for SMEs and Exporters in Croatia" (Consensus, 2005.).

[154] HAMAG, bazirano na zaključcima iz projekta certifikacije poslovnih konzultanata, koji je pokrenut 2005. godine.

[155] OECD-EBRD-DG ENTERPRISE 2005.

je poboljšanje učinkovitosti kako u procesima unutar trgovačkih društava tako i u poslovnim vezama između trgovačkih društava (B2B). Za nekoliko godina korištenje elektroničkih poslovnih veza i procesa više neće biti mogućnost, već jedno od minimalnih očekivanja. Prvi znakovi ovog trenda vidljivi su već danas: velike korporacije koje su uvele elektroničke sustave sada žele vertikalno proširivati integrirane operacije u lanac prodaje i distribucije kako bi se poboljšala njegova učinkovitost, te očekuju od svojih partnera da također usvoje ove sustave. Ovi projekti, koji se financiraju iz vlastitih sredstava, iziskuju značajna poboljšanja u organizaciji i predstavljaju velik financijski teret za manja poduzeća.

Studija GfK otkrila je da hrvatska poduzeća već gube udio na tržištu e-poslovanja od stranih poduzeća.[156] Mnoga od manje skupih aplikacija (računovodstveni programi, Internet, uredski software) već se koriste, što ukazuje da su poduzeća (uključujući MSP) otvorena uvođenju modernih kompjuteriziranih poslovnih rješenja. Međutim, mnoga manja poduzeća nisu u mogućnosti poduzeti opsežnija poboljšanja zbog ograničenog kapitala, često neodgovarajuće IT strukture i niskog praga sposobnosti za preuzimanje rizika, te su iz tog razloga korporacijske baze podataka raspršene, baza informacija i znanja je segmentirana, a integrirane interne elektroničke poslovne sustave koriste skoro isključivo multinacionalna trgovačka društva u Hrvatskoj. Istraživanje o e-poslovanju koje je provedeno za Središnji državni ured za e-Hrvatsku potvrdilo je da iako je u Hrvatskoj već dostupna osnovna info-komunikacijska infrastruktura i hardware, te iako većina poduzeća ima pristup Internetu, iskorištavanje punog potencijala ICT tehnologija je na vrlo niskoj razini. Niski stupanj iskorištavanja može se pripisati činjenici da većina poduzeća koristi računala prvenstveno za uredske aplikacije i računovodstvene programe. Internet se uglavnom koristi za korespondenciju i za prikupljanje informacija. Vrlo se malo koriste elektroničke poslovne aplikacije.[157]

Manjak vještina i informacija važan je razlog za neprovođenje rješenja e-poslovanja. S ciljem povećanja stope usvajanja e-poslovanja, postoji jasna potreba da se usluge poslovne podrške usredotoče na e-poslovanje, ali također i na brži razvoj tržišta za konzultantske usluge o e-poslovanju, koje se tek počinje razvijati u Hrvatskoj. Samo pet konzultanata certificiranih od strane HAMAG-a navodi usluge e-poslovanja u svojem portfelju.

Vlada je pokušala poboljšati situaciju otvaranjem e-Kutka odnosno usluge u sklopu programa HITRO.HR koja pruža besplatne informacije o mogućnostima i prednostima elektroničkog poslovanja. Usluga pruža poduzetnicima opće informacije o IT uslugama koje su u ovom trenutku dostupne svim poslovnim subjektima u Hrvatskoj. Iako je to tek početak, bez konkretnijih savjeta o tome kako poslovni subjekti mogu iskoristiti aplikacije za e-poslovanje u svakodnevnom radu, ova usluga ima tek ograničeni učinak.

Srednjoročne potrebe u ovom području odnose se dakle na **poboljšanje kvalitete i kvantitete odnosno dostupnosti** usluga poslovnog savjetovanja. Ponuđene usluge poslovnog savjetovanja moraju biti jasno ciljane i sveobuhvatne, te moraju na odgovarajući način odgovarati na osnovne, kao i na naprednije potrebe MSP.

[156] GfK Centar za istraživanje tržišta: Analize prepreka razvoju e-poslovanja u Hrvatskoj, svibanj 2006.
[157] GfK Centar za istraživanje tržišta: On-line javne usluge – prepreke korištenju i provedbeni prioriteti, rujan 2006.

Suradnja i umrežavanje

U pravilu viši stupanj suradnje i umrežavanja, posebno u obliku klastera, može rezultirati širokom lepezom prednosti u korist poduzetništva i ekonomije u širem smislu, kao što je viši stupanj stručnosti, komplementarnih vještina, korištenje ekonomije razmjera, poboljšani protok informacija, te omogućiti razvoj specijalizirane infrastrukture poslovne potpore.

Postojeći klasteri u Hrvatskoj u pravilu su maleni, s relativno niskim stupnjem suradnje, što ograničava njihov opseg za rast i konkurentnost. Kultura dobrovoljne suradnje MSP i javnog sektora trebala bi dodatno ojačati. To potvrđuju povratne informacije koje je MMTPR primilo od županija kao odgovor na upitnik o razvojnim potrebama (a koji je izdan kao dio programiranja Operativnog programa). Jedna od tema za ulaganje u upitniku bila je "unapređenje suradnje i umrežavanja poslovnih subjekata i stvaranje i razvitak klastera". Tema je označena kao relativno važna (37 projekata od 447 ukupno), ali s relativno malom ukupnom investicijskom vrijednošću. Ovo odražava problem razvitka klastera u Hrvatskoj: klasteri se s jedne strane smatraju pozitivnim razvojnim alatom, ali još uvijek ne postoji dovoljno poznavanje načina na koji se razvijaju, usprkos održivim nastojanjima politike.

Vlada je počela podržavati suradnju između MSP i javnog sektora u obliku klastera 2003. godine, putem pristupa "bottom-up". Mjere koje je osmislio MGRIP uključivale su radionice čiji je cilj bilo bolje razumijevanje klastera, kao i subvencije i sredstva bespovratne pomoći za nove i postojeće klastere, kojima se pokrivaju operativni i neoperativni troškovi: usluge savjetovanja, testiranja i certifikacije proizvoda, razvoj projektiranja, kupnja i prilagođavanje programskih rješenja primjenom IT, i marketinške aktivnosti kao što su promocija, promotivni materijali i istraživanje tržišta. Od 2005. godine podrška MGRIP također uključuje financiranje i obuku osoba koje upravljaju klasterima. Do sada je stvaranje klastera dobilo podršku u sljedećim industrijama: drvna industrija, kožna (obuća), izdavaštvo i tiskarstvo, građevinarstvo, ICT; turizam i ugostiteljstvo, brodogradnja, proizvodnja medicinske opreme, proizvodnja komunalne opreme, prehrambena industrija i metalurška industrija.

Usprkos raspoloživim poticajima, "bottom-up" pokušaji stvaranja klastera u Hrvatskoj u pravilu ne postižu održivi uspjeh. Nedostatak poslovnih vještina, kao i vještina upravljanja proizvodima i vrijednosnim lancem bili su glavni razlozi za neuspjeh inicijativa za stvaranje klastera pomoću pristupa "bottom-up". Vlada iz tog razloga želi istražiti pristup "top-down" za poboljšanje procesa umrežavanja i suradnje među MSP, kao i među MSP i ostalim gospodarskim akterima u sektorima visoke dodane vrijednosti. Novi pristup cilja sektore visokog rasta s izvoznim potencijalom, u skladu s nedavnom izvoznom inicijativom Vlade – "Hrvatska izvozna ofenziva" (HIO). Predviđeno je šest izvozu orijentiranih klastera koji će koristiti pristup "top-down" u sljedećim sektorima u kojima Hrvatska ima komparativnu prednost: vodna industrija, brodogradnja, tekstilna industrija, ICT, drvna industrija (namještaj), marikultura.

Kako bi se osigurao uspjeh novog pristupa, "top-down" metodologija stvaranja klastera mora biti u skladu s resursima nacionalnog gospodarstva. Tehnička pomoć kroz ovaj Operativni program nudi mogućnost pripreme metodologije pomoću najbolje europske prakse i kvalitetnih resursa, kao i testiranja na ograničenom broju pilot klastera prije prilagodbe i šire primjene (za gore spomenute predviđene izvozne klastere). Kao prvi korak u smjeru ovog

novog pristupa klasterima, MGRIP je organiziralo dobro posjećenu međunarodnu konferenciju u travnju 2007. godine., na kojoj se raspravljalo o sektorskim i horizontalnim pitanjima i na kojoj su predstavljeni slučajevi iz cijele Europe. Svrha skupa bila je preispitati mogućnosti za stvaranje klastera s dionicima i partnerima, podići razinu svijesti i potaknuti umrežavanje u Hrvatskoj, kao i u široj regiji.

Regulatorni okvir

Regulatorni okvir jedan je od često spominjanih izvora prepreka osnivanju i rastu MSP. U zadnjih nekoliko godina regulatorni je okvir za razvoj poduzetništva u Hrvatskoj poboljšan. U izvješću "Doing Business 2005", koji je revidiran 2006. godine, Svjetska banka stavlja Hrvatsku na **7. mjesto** od 174 zemlje u smislu **napredovanja regulatorne reforme** u područjima od presudne važnosti za poslovanje. Srednjoročne potrebe u ovom području uključuju **ubrzanje reformi koje utječu na poslovno i investicijsko okruženje**. Već se poduzimaju veliki napori u tom pogledu – kroz domaće inicijative ili kroz ostalu EU pomoć.

U odnosu na Ocjenu učinka zakonodavstva (engl. Regulatory Impact Assessment, (RIA)) može se izvijestiti o održivijoj aktivnosti. Hrvatska je jedina zemlja u Jugoistočnoj Europi koja je započela s praksom ocjene učinka zakonodavstva koje se odnosi na poslovanje. Pokrenula je pilot projekt Ocjene učinka zakonodavstva na izmjene i dopune Zakona o poticanju malog gospodarstva. Osim toga, kako bi se eliminirali nepotrebni i zastarjeli zakoni i propisi koji ometaju poduzetništvo, 2006. godine Vlada je pokrenula HITRORez. U konzultacijama s pravnim i gospodarskim stručnjacima, poslovnom zajednicom i ostalim partnerima, zakoni i propisi vezani za gospodarstvo trenutno su u postupku analize kako bi se identificirali, te eliminirali ili izmijenili oni koji ometaju razvoj poduzetništva.

U lipnju 2007. godine, Vlada je donijela preporuke u sklopu projekta HITRORez kojima se predlaže ukidanje ili izmjena 55% zakona i/ili propisa koji ometaju razvoj poduzetništva, većina u području prometa, poljoprivrede, trgovine i financija. Jedinica za HITRORez i dalje ima zadatak nadgledati provedbu preporuka projekta. Sljedeći korak je ocjena zakona u području građanskih pitanja i lokalne uprave. Mehanizam HITROReza trebao bi pojednostavniti postupke, smanjiti birokraciju i stvoriti novi centralizirani pravni registar, kao i pomoći kod smanjenja korupcije, poboljšanja poslovnog okruženja i povećanja izravnih stranih ulaganja.

Napredovanje regulatorne reforme također je u velikoj mjeri pokriveno kroz EU pomoć. Regulatorna reforma i poboljšanje regulatornog režima za MSP dio je projekta PHARE 2005. o institucionalnom jačanju i usklađivanju s Poveljom o MSP, koji u ovom trenutku provodi MGRIP. Projekt čiji je cilj razvitak kontrolnog sustava RIA na razini vlade bit će financiran kao Komponenta I IPA za 2007. godinu. Projekt će provoditi radna skupina Vlade zadužena za HITRORez.

Pristup financiranju

Financijsko tržište u Hrvatskoj relativno je razvijeno u usporedbi sa susjednim zemljama i novim državama članicama EU. Poslovne banke počele su uviđati važnost sektora MSP i za

njega nastavljaju razvijati široku lepezu usluga. Međutim, njihovi financijski proizvodi još uvijek ne uzimaju u obzir sve potrebe MSP, posebno u području mikro-kreditiranja.

Koncepti kao što su poslovni anđeli, private equity fondovi, kao i fondovi sjemenskog i rizičnog kapitala relativno su novi u Hrvatskoj. U stvari, **poslovni anđeli** još uvijek **ne postoje** u Hrvatskoj. MSP uglavnom se više oslanjaju na tradicionalne izvore financiranja (krediti), a manje na netradicionalne, kao što su fondovi rizičnog kapitala, poslovni anđeli, i slično. Trenutno postoji pet **fondova rizičnog kapitala** u Hrvatskoj. Iako postoje, njihov utjecaj još uvijek nije vrlo izražen.

Od kraja 2005. godine postoji pravni okvir za osnivanje privatnih i državnih fondova rizičnog kapitala.[158] Na temelju tog okvira, iste godine MZOŠ i njegova agencija BICRO pokrenuli su program "Razvoj industrije rizičnog kapitala" (VENCRO) kako bi ohrabrili potencijalne managere fondova da pokrenu fondove rizičnog kapitala. Javna komponenta u VENCRO programu iznosi do 30% u odnosu na kapital ostalih ulagača – do EUR 4,6 milijuna za pokretanje novih komercijalnih fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj s ciljanom veličinom od otprilike EUR 20 milijuna. Fond će biti spreman za ulaganje u prva društva početkom 2008. godine. Važno je napomenuti da će njime upravljati privatno društvo i da će u svojim odlukama biti neovisan od BICRO-a i Vlade. MZOŠ je također pokrenulo program **sjemenskog kapitala** RAZUM koji raspolaže iznosom od EUR 86 milijuna kombiniranih javnih i privatnih sredstava u razdoblju 2007.-2009.

Usprkos činjenici da je potpora MSP i dalje važan prioritet srednjoročne gospodarske strategije Vlade, mišljenje je EK da je pristup dugoročnijem financiranju i dalje problematičan, posebno u odnosu na malo gospodarstvo. U zadnjem Izvješću o napretku EK naglašeno je da je u srednjoročnom razdoblju potrebno **poboljšati dugoročnije financiranje i dalje razvijati netradicionalne instrumente, kao što su jamstvene sheme, što uključuje sheme mikro-kreditiranja.** Međutim, privatne komercijalne financijske ustanove trebaju postati glavni pružatelji financiranja poduzetničkom sektoru. Vlada treba olakšati i omogućiti ovaj proces i treba se usredotočiti na pružanje savjeta, obuke, konzultacija, potpore pri umrežavanju kao alternative izravnom financiranju.

Prostor za intervenciju temeljem IPA u ovom je pogledu dosta ograničen. S obzirom na ograničena financijska sredstva dostupna temeljem ovog Operativnog programa i goleme potrebe u ostalim sektorima koje pokriva Operativni program, prikladnije je i učinkovitije riješiti pitanje slabog pristupa financiranju drugim putem. Jedan takav put je Program Zajednice CIP koji predviđa pomoć za posrednička tijela u financijskom sektoru, što uključuje potporu inicijativama za fondove rizičnog i sjemenskog kapitala.

Infrastruktura poslovne podrške za gospodarsku aktivnost dodane vrijednosti

Sukladno cilju Strateških smjernica Zajednice (2007.-2013.), koja treba olakšati inovativnost i poticati poduzetništvo, jedan od glavnih ciljeva Vladine politike u sektoru MSP je osigurati dostupnost i raspoloživost infrastrukture za potporu poduzetništvu. Sljedeći odjeljak opisuje srednjoročne potrebe u ovom području, što uključuje relevantnu infrastrukturu za razvoj i istraživanje.

[158] Zakon o investicijskim fondovima, Narodne novine br. 150/05.

Poslovna infrastruktura

Postojanje kvalitetne infrastrukture poslovne podrške preduvjet je za održivu gospodarsku aktivnost dodane vrijednosti. Njezino nepostojanje predstavlja prepreku gospodarskom rastu. Javna ulaganja za ispravljanje takvih deficita mogla bi dakle imati pozitivan učinak na poticanje i unapređenje učinka privatnih ulaganja.

U ovom trenutku hrvatska poduzetnička infrastruktura sastoji se od 27 poduzetničkih centara (koji se u ovom Operativnom programu također spominju kao centri za potporu MSP), 18 poduzetničkih inkubatora, 15 slobodnih zona i 235 poduzetničkih zona. Kvaliteta infrastrukture i usluga koje se pružaju kroz ova tijela nije jedinstvena, dijelom zbog činjenice što nisu sve u istoj razvojnoj fazi.

Također je potrebno primijetiti da od 235 poduzetničkih zona, 140 je djelomično ili potpuno razvijeno, dok njih 95 u ovom trenutku trebaju tek postati poduzetničke zone (na temelju analize potražnje koju je provelo MGRIP). Sto četrdeset poslovnih zona pruža usluge broju od 1.260 poduzeća iz svih sektora, koja zapošljavaju ukupno 18.320 radnika.[159] Postojeća politika Vlade je usredotočiti se na razvojne resurse u poslovnim zonama koje su se pokazale učinkovitim i imaju autentičan potencijal za rast.

Od 18 inkubatora u Hrvatskoj, 14 je operativno i u ranim su fazama razvoja. Među njima postoji dosta odstupanja u odnosu na intenzitet aktivnosti. Neki su vrlo uspješni, dok se za druge nikako ne može reći da u punoj mjeri iskorištavaju potencijal prostora u kojem se nalaze i ponekad je njihova aktivnost dosta nezapažena. Najpoznatiji inkubatori s dobrim poslovnim rezultatima jesu poduzetnički inkubatori u Labinu, Porinu (Rijeka), Tehnološki centar Split i najnoviji BIOS u Osijeku.[160] Inkubatori u pravilu trebaju dosta pomoći za *preuzimanje stvarne uloge inkubatora.* Pomoć je potrebna u pogledu unapređenja infrastrukture i opreme, kao i poboljšanja vještina i raspoloživosti financijskih resursa.

Ulaganja u poslovnu infrastrukturu presudna su kako bi se omogućilo da **regije koje zaostaju u razvitku**, u kojima poslovna infrastruktura predstavlja problem, dostignu ostala područja. Ovo je vidljivo iz broja MSP u ovim regijama koje zaostaju u razvitku u usporedbi s nacionalnim nivoom (vidi tablicu). Regije koje zaostaju u razvitku predstavljaju **samo 17,7% MSP** – iako čine 10 od 21 hrvatske županije. Ova brojka pada na samo 16,9% u kategoriji mikro-poduzeća, što upućuje na ozbiljnu potrebu za poduzetničkim inkubatorima, tim više što MSP u Područjima posebne državne skrbi u pravilu imaju vrlo nisku dodanu vrijednost koja bi mogla pokrenuti regionalnu ekonomiju. Mala industrijska poduzeća u nastajanju nemaju pristup odgovarajućem prostoru i povezanim sustavima podrške. Hitno je potrebno unaprijediti i poboljšati postojeću infrastrukturu (poslovne zone, inkubatori, itd.) kako bi se osigurao prostor za rast industrijskog poduzetništva. Sustav poslovne potpore treba malim i srednjim poduzećima osigurati stjecanje **vještina, kao i prostor i opremu** koji su potrebni za održivi rast.

[159] Struktura osoba u ovim zonama jest sljedeća: 32% bave se proizvodnim djelatnostima, 37% uslužnim, a 31% trgovinom. Prosječan broj zaposlenih po Zoni jest 141, a prosječna površina 20 hektara.
[160] Studija OECD-a: Enterprise Policy Performance Assessment, 2005., str. 82.

Tablica 6. Usporedba podataka o MSP i poduzetništvu u županijama

Br.	ŽUPANIJA	Broj stanovnika	Udio stanovništva	Broj MSP	Udio MSP	Broj radnika	Udio radnika
1	Zagrebačka	309.696	7,0%	4.261,00	5,9%	39.341,00	4,8%
2	Krapinsko-zagorska	142.432	3,2%	1.098,00	1,5%	15.553,00	1,9%
3	Sisačko-moslavačka	185.387	4,2%	1.194,00	1,7%	19.068,00	2,3%
4	Karlovačka	141.787	3,2%	1.414,00	2,0%	14.576,00	1,8%
5	Varaždinska	184.769	4,2%	2.094,00	2,9%	34.166,00	4,2%
6	Koprivničko-križevačka	124.467	2,8%	1.115,00	1,6%	18.419,00	2,3%
7	Bjelovarsko-bilogorska	133.084	3,0%	1.111,00	1,5%	15.513,00	1,9%
8	Primorsko-goranska	305.505	6,9%	6.771,00	9,4%	59.173,00	7,3%
9	Ličko-senjska	53.677	1,2%	431,00	0,6%	4.050,00	0,5%
10	Virovitičko-podravska	93.389	2,1%	610,00	0,8%	9.031,00	1,1%
11	Požeško-slavonska	85.831	1,9%	467,00	0,7%	8.128,00	1,0%
12	Brodsko-posavska	176.765	4,0%	1.132,00	1,6%	14.110,00	1,7%
13	Zadarska	162.045	3,7%	1.828,00	2,5%	16.033,00	2,0%
14	Osječko-baranjska	330.506	7,4%	3.225,00	4,5%	43.099,00	5,3%
15	Šibensko-kninska	112.891	2,5%	1.296,00	1,8%	11.126,00	1,4%
16	Vukovarsko-srijemska	204.768	4,6%	1.116,00	1,6%	16.513,00	2,0%
17	Splitsko-dalmatinska	463.676	10,4%	7.609,00	10,6%	68.915,00	8,5%
18	Istarska	206.344	4,7%	6.229,00	8,7%	43.297,00	5,3%
19	Dubrovačko-neretvanska	122.870	2,8%	2.522,00	3,5%	18.857,00	2,3%
20	Međimurska	118.426	2,7%	1.813,00	2,5%	21.888,00	2,7%
21	Grad Zagreb	779.145	17,6%	24.467,00	34,1%	322.906,00	39,7%
	Regije koje zaostaju u razvitku		34,9%		17,7%		19,1%

Izvor: DZS, MGRIP, Uprava za MSP

U svim županijama koje zaostaju u razvitku postoje faktori koji ograničavaju rast "pravog" poduzetništva uslijed problema vezanih za poslovnu infrastrukturu. U ovim županijama, **infrastruktura je pretrpjela veliku ratnu štetu** (79% ukupne ratne štete), kao i propast velikih državnih centraliziranih poduzeća.

U županijama koje zaostaju u razvitku sjedište ima 6 od 18 poduzetničkih inkubatora koliko ih postoji u Hrvatskoj: jedan u Požeško-slavonskoj, jedan u Šibensko-kninskoj, 2 u Osječko-baranjskoj i 2 u Brodsko-posavskoj županiji. Zadarska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Virovitičko-podravska i Ličko-senjska županija – u kojima također postoje područja koja zaostaju u razvitku – nemaju ni poduzetničke inkubatore niti tehnološke parkove.

Uz poslovnu infrastrukturu, područja koja zaostaju u razvitku također su pretrpjela veliku štetu na svojem kulturnom nasljeđu – puno veću nego u ostalim područjima Hrvatske s obzirom da je više od 84% šteta na takvim lokacijama nastalo u ovim regijama. To je imalo bitno nepovoljan učinak na razvoj turizma u regijama izvan jadranske obale i otoka. Turizmu okrenuta MSP u tim područjima suočena su s potpuno drugačijim izazovima i mogućnostima nego ona koja se nalaze na jadranskoj obali i otocima. Zdravstveni turizam predstavlja posebnu komparativnu prednost u ovim područjima koja imaju bogatu tradiciju toplica izgrađenih na prirodnim resursima u mjestima kao što su Topusko, Daruvar, Lipik, Bizovac i drugi. S ciljem oživljavanja nekoć uspješnih, ali danas ratom uništenih turističkih usluga u ovim dijelovima kontinentalne Hrvatske, postoji snažna potreba da se **komunalno-turistička infrastruktura unaprijedi i razvije** sukladno zahtjevima zdravstvenog, kulturnog i aktivnog turizma za koji su se ta područja specijalizirala.

Kritična situacija u odnosu na poslovnu i turističku infrastrukturu objektivna je prepreka rastu, koja za županije predstavlja prioritetnu temu za ulaganje. Analiza povratnih informacija primljenih preko upitnika kojeg je MMTPR poslalo županijama u ranim fazama programiranja za Operativni program pokazuje da je težište (u pogledu vrijednosti projektnih prijedloga) stavljeno na *Razvoj i poboljšanje poslovne infrastrukture i ustanova za poslovnu podršku* i *Proširenje turističke ponude***.** To je zajedno s generalnim uvidom u politiku pomoglo u donošenju odluke MMTPR o vrsti intervencija koje su potrebne i koje bi najvjerojatnije poboljšale regionalnu konkurentnost u sklopu ovog Operativnog programa u područjima koja zaostaju u razvitku.

Srednjoročan cilj je **unaprijediti dostupnost poslovne infrastrukture** što će poboljšati uvjete za poslovanje, privući nove ulagače i posljedično stvoriti nova radna mjesta, **posebno u područjima koja zaostaju u razvitku** koja su bila suočena s najtežim izazovima u gospodarskom razvoju. Poboljšana i novo-nastala poslovna infrastruktura mora biti strateški smještena kako bi se postigli optimalni rezultati s ograničenim nacionalnim i EU resursima. Vrstu poslovne infrastrukture treba pažljivo odabrati i treba se zasnivati na identificiranim razvojnim potencijalima regija, te se o njoj moraju provesti konzultacije i postići dogovor na regionalnoj i nacionalnoj razini. Potrebno je **organizirati obuku za izgradnju vještine upravljanja osoblja koje će upravljati poslovnom infrastrukturom**. Kako bi se osiguralo da inkubatori budu više od tek fizičke infrastrukture, oni moraju biti u stanju pružati **poslovne i ostale posebne savjetodavne usluge, što uključuje one o pristupu financiranju**. Konačno, moraju postojati dodatna sredstva za učinkovito poticanje poduzetničkih inkubatora.

Prednost usredotočavanja na poslovnu infrastrukturu u područjima koja zaostaju u razvitku je postojanje **zalihe projektnih prijedloga**. Osam od deset područja koja zaostaju u razvitku primilo je pomoć kroz projekte CARDS 2002., 2003. i 2004. "Održivi razvoj

ratom zahvaćenih područja".[161] U tim su područjima osnovane Jedinice za upravljanje projektima na razini županije, te je pripremljen niz u potpunosti razrađenih projekata koji ispunjavaju potrebe regije. U četiri županije program tehničke pomoći financiran kroz CARDS još uvijek postoji i služi kao pomoć u pripremi projekata koji bi mogli biti financirani putem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Preostale dvije[162] županije primile su tehničku pomoć za pripremu projekata putem projekta CARDS 2004. "Potpora upravljanju Projektima ekonomske i socijalne kohezije". Prijedlozi projekata pripremljeni su sa svim potrebnim analizama troškova i prednosti, utjecajem na okoliš i kompletnom natječajnom dokumentacijom EK. Popis projektnih prijedloga izrađenih u sklopu raznih EU projekata prikazan je u Dodatku 9.

Tehnologijska infrastruktura i infrastruktura za istraživanje i razvoj

Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti regionalne inovativnosti u razvoju istraživanja i tehnologija, jednostavniji postupak otvaranja i razvitka novih poduzeća i prateće aktivnosti razvoja istraživanja i tehnologija u MSP samo su neke od akcija potrebnih za poboljšanje konkurentnosti MSP koje predviđaju Strateške smjernice Zajednice.

Pregled struktura postojeće tehnologijske infrastrukture pokazuje da Hrvatska u ovom trenutku ima neslužbenu mrežu koja se sastoji od 4 operativna tehnologijska centra, 1 komercijalnog centra za istraživanje i razvoj (specijaliziranog za marikulturu i ribarstvo) i 1 centra za proizvodne procese. Ovi centri primili su potporu u sklopu aktivne inicijative MZOŠ koje je sufinanciralo njihov rad naručivanjem određenih djelatnosti i usluga definiranih u okvirnom sporazumu.

Svi tehnologijski centri, koji se nalaze u urbanim područjima Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka, razvili su se u zadnjih 3 do 6 godina pod pokroviteljstvom MZOŠ, ali opseg njihovog rada u velikoj se mjeri razlikuje. Uglavnom se zasniva na iznajmljivanju prostora regionalnim MSP koja već postoje ili koja tek započinju sa svojom aktivnošću, a koja posluju u uslužnim sektorima s niskim tehnologijskim sadržajem. Neki centri pružaju stručnu zaštitu prava intelektualnog vlasništva, dok se drugi usredotočuju na konzultantske usluge vezane za provedbu ISO standarda, dok su pak ostali razvili poslovne usluge, ali s tek slabim fokusom na konkretne tehnologijske aktivnosti poslovnog razvoja. Centri su učinkoviti u nekim djelatnostima, ali u drugim su suočeni s problemima, prvenstveno zbog nedovoljne sposobnosti za inkubaciju tehnologiji orijentiranih poduzeća početnika.[163] Osim toga, potrebno je uložiti više napora u povezivanje ovih ustanova za infrastrukturu poslovne podrške s pravim pružateljima tehnologijskih usluga (industrija za istraživanje i razvoj, sveučilišta i ustanove za istraživanje).

U ovom trenutku postoji tek nekoliko poticaja za osnivanje novih tehnologijskih poduzeća. Rizici propasti poslovanja vrlo su visoki, usprkos tome što Hrvatska ima snažnu znanstvenu bazu, obrazovanu radnu snagu i pristup glavnim tržištima. Ako se tehnologijskim poduzećima početnicima pruži podrška kod osnivanja i preživljavanja ranih faza postojanja, postoje velike mogućnosti za komercijalizaciju i poslovni rast. Osim toga, u svrhu uspješne konkurencije na Jedinstvenom tržištu, mnoga postojeća MSP u Hrvatskoj moraju

[161] Zadarska, Šibensko-kninska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Karlovačka and Ličko-senjska županija.
[162] Virovitičko-podravska i Osiječko-baranjska županija.
[163] Čimbenici razvoja mreže tehnoloških centara, nacrt izvješća MZOŠ.

unaprijediti svoju tehnologiju, što uključuje proizvodnju, pouzdanost i kvalitetu proizvoda, te razraditi novi design i opremu.

Izazov se sastoji od stvaranja učinkovite i standardizirane platforme za tehnologijske centre i povezani rad infrastrukturne mreže, na temelju dobre prakse u inozemstvu i postojećih lokalnih iskustava. Odgovarajuća tehnologijska infrastruktura može pomoći pri osnivanju, rastu i ostvarivanju profitabilnosti MSP na način da im pruži potporu pri rješavanju tehničkih problema i učinkovitom ulaganju u istraživanje i razvoj.

Vlada je već poduzela prve korake prema povezivanju poslovnog i znanstvenog sektora i omogućavanju učinkovite suradnje kroz pripremu i pokretanje hrvatskog tehnologijskog programa. Daljnja politika "jačanja snage" odnosno koncentracije napora i resursa na sektore, programe i projekte od nacionalne važnosti, treba se provoditi kroz ovaj Operativni program kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri poboljšali rezultati i nacionalna korist. Nedavno usvojena Vladina srednjoročna znanstvena i tehnologijska strategija identificira nekoliko prioritetnih sektora, između ostalih bioznanosti (biotehnologija) i ICT – u kojima postoji kritična masa istraživača i ostalih potrebnih resursa za razvijanje gospodarskih izgleda. Ako se podrška ovim prioritetnim sektorima daje sustavno, oni će osigurati kvalitetna radna mjesta i veliku gospodarsku korist. Učinkovita podrška znači pametno korištenje raspoloživih resursa, te njihovo nadopunjavanje novim, već prema prilici. To je posebno važno u biotehnologijskom sektoru, s obzirom da se niti jedno novo trgovačko društvo ne može osnovati bez:

- Odgovarajućeg izvora financiranja (što znači financiranje temeljnog istraživanja – prvenstveno kroz javni sektor, i financiranje daljnjeg ciklusa istraživanja i razvoja potrebnog za razvijanje rezultata istraživanja u komercijalne proizvode – u obliku sjemenskog i rizičnog kapitala za poduzeća početnike); i
- Tehnologijske infrastrukture koja osigurava odgovarajući uredski prostor, opremu, laboratorijsku (istraživanje i razvoj) i proizvodnu opremu, kao i poslovne vještine za inkubaciju biotehnologijskih poduzeća.

Novoosnovana visokotehnologijska (posebno biotehnologijska) društva rijetko imaju na raspolaganju vlastitu infrastrukturu za istraživanje i razvoj, jer bi bilo neracionalno ulagati u takve investicije u ranim fazama razvoja s obzirom na visok rizik i velik trošak. Osim toga, građenje takve infrastrukture kroz greenfield ulaganja iziskuje 2 do 3 godine, a to skraćuje patentni život izuma i posljedično gospodarski učinak eksploatacije proizvoda na tržištu. Dakle, infrastruktura se u pravilu gradi kao dio inicijative Vlade za podršku poduzetništvu koje se temelji na znanju i razvoju novih tehnologija.

Razvoj i proizvodnja lijekova, poljoprivreda i prehrambena industrija, te proizvodnja pića neke su od najvećih i najuspješnijih grana hrvatskog gospodarstva sa značajnim udjelom u BDP, radnoj snazi i izvozu.[164] Njihova vitalnost i konkurentnost ovise u velikoj mjeri o dinamičnom razvoju bioznanosti. Ako odluče ignorirati ovu činjenicu, te ako se država pokaže neuspješnom u osiguranju okruženja koje pogoduje razvoju bioznanosti (što uključuje ulaganja u konkurentnu znanstvenu bazu, programe financiranja i odgovarajuću tehnologijsku infrastrukturu), ove sada profitabilne hrvatske industrije bit će suočene sa sudbinom naših manje uspješnih industrija koje su zaostajanjem u tehnologijskom razvoju nazadovale od konkurentnih igrača na globalnom tržištu do ovisnosti o subvencioniranju od strane države.

[164] Hrvatska gospodarska komora i DZS.

Vlada uviđa važnost bioznanosti (biotehnologije) za budući gospodarski razvoj Hrvatske, te je integrirala ovaj strateški prioritet u svoje ključne dokumente politike (Strateški okvir za razvoj, Nacionalna znanstvena i tehnologijska politika 2006.-2010., kao i Nacionalna strategija za poljoprivredu i ribarstvo).

Zaključno, može se reći da je Hrvatskoj trebalo dosta vremena da uvidi i prilagodi se globalnim tehnologijskim platformama i tehnologijskim revolucijama, kao i razvojnim mogućnostima koje one omogućavaju. To je jedan od najrelevantnijih razloga za probleme s kojima je hrvatsko gospodarstvo danas suočeno, i prevladavajući razlog za manjak konkurentnosti. Bioznanosti (biotehnologija) su u ovom trenutku jedina tehnologijska platforma koja nudi široku lepezu mogućnosti u stvaranju novih proizvoda i usluga za tržišta u nastajanju na kojima prepreke za ulaz nisu nepremostive (što polako postaje slučaj u ICT industriji). Srednjoročne potrebe u ovom području jesu **brze, dobro koordinirane i usredotočene akcije u skladu s predviđenim strateškim planovima, koje mogu pretvoriti industriju visoke dodane vrijednosti, kao što je biotehnologija, u pokretač konkurentnosti Hrvatske.** Bez toga, Hrvatska neće moći postići tranziciju u gospodarstvo temeljeno na znanju.

Tržišna orijentiranost ključnih gospodarskih aktera

Tržišna orijentiranost ključnih gospodarskih aktera neophodna je za povećanje gospodarske konkurentnosti, privlačenje ulagača i stvaranje novih radnih mjesta. Uloga javne uprave u privlačenju i servisiranju potencijalnih ulagača nije u cijelosti ostvarena u Hrvatskoj. Međutim, svjesnost o presudnom doprinosu javne uprave stvaranju pozitivnog investicijskog okruženja porasla je nakon većeg broja političkih inicijativa koje su uglavnom bile financirane iz inozemnih izvora.

Osim toga, pretvaranje poduzetništva u glavnog igrača na svim razinama i u svim djelatnostima podrazumijeva stvaranje čvrstih partnerstava između različitih aktera. Veze između istraživanja, obrazovanja i poduzetništva moraju biti snažne i fokusirane. Ključ za proizvodnju dodane vrijednosti leži u istraživanju i razvoju koje je prilagođeno tržišnoj potražnji na način da može biti komercijalizirano i stavljeno na raspolaganje gospodarskom rastu. Iz tog razloga, suradnja gore spomenutih sektora zahtijeva stimulaciju u obliku podizanja razine svijesti, odgovarajućih financijskih programa, kao što su sjemenski i rizični kapital za MSP temeljena na tehnologiji, pomoć inovacijskim poduzećima početnicima i osiguranje odgovarajuće infrastrukture.

Promicanje poduzetništva i investicijskog okruženja

Jedan od pokazatelja pozitivnog poduzetništva i investicijskog okruženja jesu stope **izravnih inozemnih ulaganja**, posebno greenfield ulaganja. Domaća proizvodnja povezana s izravnim stranim ulaganjima nije utvrđena kao važan dio izvoznog sektora, kao što je slučaj u novim državama članicama. Regulatorni okvir za poslovanje i investicijsko okruženje u Hrvatskoj poboljšao se (na primjer, nedavnim donošenjem Zakona o poticanju ulaganja i njegovih provedbenih propisa),[165] ali potrebna su dodatna poboljšanja u obliku **greenfield ulaganja**. U usporedbi sa susjedima iz Središnje Europe, Hrvatska dugo

[165] Zakon o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 138/06; Uredba o provedbi Zakona o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 64/07.

vremena nije bila smatrana atraktivnom lokacijom za inozemna ulaganja. U prvoj polovici 90-tih godina 20. stoljeća, Mađarska i Češka Republika privlačile su više izravnih stranih ulaganja zbog rata u Hrvatskoj koji je uslijedio nakon raspada bivše Jugoslavije. U stvari, do 1998. godine Hrvatska je primala samo male iznose izravnih stranih ulaganja uglavnom vezano za postupak privatizacije, iako su tijekom tog razdoblja inozemni investitori privatizirali neka od najuspješnijih proizvodnih poduzeća.[166] Posljedično, proizvodnja je činila više od 70% ukupnih izravnih stranih ulaganja od 1990. do 1998. godine.

S početkom 1999. godine, godišnji prihodi od izravnih stranih ulaganja dostigli su otprilike EUR 1 milijardu ili više. Većina izravnih stranih ulaganja odnosila se na privatizaciju u uslužnim sektorima, telekomunikacijama, financijskim uslugama. Također je obuhvaćala greenfield ulaganja u maloprodajnom i veleprodajnom sektoru trgovine. U razdoblju od 1999. do 2005. godine, udio proizvodnih izravnih stranih ulaganja pao je na samo 20%. Manjak novih izravnih stranih ulaganja za proizvodnju glavni je nedostatak u Hrvatskoj. Tranzicijske zemlje obično su postizale brže strukturne promjene i izvozni rast ako su se oslanjale na izravna strana ulaganja za modernizaciju proizvodnog sektora.

To je presudno, jer brza i uspješna tranzicija na tržišnu ekonomiju obično nije moguća bez znanja i kapitala izravnih inozemnih ulagača. Izravna strana ulaganja imaju ulogu u jačanju privatnog sektora i nastajanju ponašanja koje je u skladu s tržišnom ekonomijom. Sanacija industrije, uključujući kroz privatizaciju, prelazi na višu razinu kada se ubrzaju priljevi izravnih stranih ulaganja. Proizvodnja i zapošljavanje mogu pretrpjeti nazadovanje nakon stranih preuzimanja, ali poduzeća postaju učinkovitija i otporna na naknadni konkurentni pritisak.

Izravna strana ulaganja u Hrvatskoj uglavnom se odnose na financijske usluge i trgovinske sektore. Ta su ulaganja doprinijela modernizaciji i ekspanziji ovih djelatnosti. Ulagači su ostvarili razumnu dobit, te na taj način potaknuli ponovna ulaganja.

Tablica 7: Udio Poduzeća koja su primila inozemna ulaganja (FIE) u zapošljavanju, prodaji i izvozu 2002. godine

	Zapošljavanje	Prodaja	Izvoz
Češka Republika	34,1	53,3	69,3
Mađarska	43,6	71,6	83,0
Poljska	32,9	52,0	66,2
Slovačka	36,4	59,3	74,9
Slovenija	17,6	29,3	36,8
Bugarska	27,8	49,3	57,3
Hrvatska	**10,9**	**17,5**	**26,0**
Rumunjska	33,0	51,1	/

Izvor: wiiw baza podataka o FIE

Do kraja 2006. godine, dionice izravnih stranih ulaganja u Hrvatskoj iznosile su više od EUR 14 milijarde. U usporedbi s novim državama članicama EU i ostalim zemljama Jugoistočne Europe, Hrvatska ima peti po veličini udio dionica izravnih stranih ulaganja kao i peti po iznosu izravnih stranih ulaganja po glavi stanovnika (EUR 3,152). U Hrvatskoj, iznos izravnih stranih ulaganja po glavi stanovnika sličan je kao u Sloveniji, ali

[166] Ova proizvodna poduzeća bila su prije privatizacije uglavnom opisana kao profitabilne kompanije s pristojnim tržišnim udjelom na domaćem i međunarodnom tržištu.

otprilike tri puta veći nego u Rumunjskoj i Bugarskoj. U odnosu na dionice tih stranih ulaganja u BDP-u, Hrvatska također prednjači pred ostalim zemljama Jugoistočne Europe, a ispred nje se nalaze samo tri nove države članice EU.

Geografski položaj izravnih stranih ulaganja je neuravnotežen. Veći dio izravnih stranih ulaganja ulijeva se u Zagreb, dok najmanje razvijene županije imaju koristi od vrlo niskog stupnja izravnih stranih ulaganja. U stvari, više od 75% svih izravnih stranih ulaganja odlazi u Grad Zagreb, a ostalo svim drugim županijama. Regije koje zaostaju u razvitku odabrane zbog koncentracije u sklopu ovog Operativnog programa za regionalnu konkurentnost primile su samo 6,49% ukupnih izravnih stranih ulaganja koja su se u razdoblju od 1993. do 2006. godine ulila u Hrvatsku.

Tablica 8: Izravna inozemna ulaganja u Hrvatskoj 1993. – 2006(treći kvartal)

Izravna inozemna ulaganja u Hrvatskoj 1993. – 2006 (treći kvartal) (milijuni EUR)		
Zagrebačka	287.6	2,77%
Krapinsko-zagorska	155.3	1,50%
Sisačko-moslavačka	6.7	0,06%
Karlovačka	84	0,81%
Varaždinska	36.7	0,35%
Koprivničko-križevačka	42.7	0,41%
Bjelovarsko-bilogorska	12.6	0,12%
Primorsko-goranska	415.1	4,00%
Ličko-senjska	3.4	0,03%
Virovitičko-podravska	3.2	0,03%
Požeško-slavonska	16.9	0,16%
Brodsko-posavska	34.4	0,33%
Zadarska	318	3,06%
Osječko-baranjska	180	1,73%
Šibensko-kninska	17.1	0,16%
Vukovarsko-srijemska	10	0,10%
Splitsko-dalmatinska	526.9	5,07%
Istarska	296.8	2,86%
Dubrovačko-neretvanska	69.1	0,67%
Međimurska	58	0,56%
Grad Zagreb	7808	75,20%
Regije koje zaostaju u razvitku		6,49%

Izvor: MMTPR (Hrvatska gospodarska komora)

Na temelju statistike vezane za priljev i dionice izravnih stranih ulaganja, moguće je zaključiti da izravna strana ulaganja u Hrvatskoj nisu niska, ali da ih uglavnom privlači domaće tržište. Greenfield ulaganja su do 90% ograničena na usluge, uglavnom bankarske i maloprodaju, dok su rijetka u proizvodnji.

Kako bi Hrvatska imala koristi od izravnih stranih ulaganja u budućnosti, nakon što program privatizacije bude dovršen, neophodno je unaprijediti poslovno i investicijsko okruženje, poboljšati imidž i biti prepoznat kao atraktivno mjesto za greenfield ulaganja i poslovanje. Javna uprava na svim razinama, a koja se bavi poduzetničkim pitanjima treba biti upoznata s međusobnom povezanošću svojeg rada i onog ostalih sektora, kao i važnošću svoje uloge u poticanju poslovanja i ulaganja. Sposobnost uspješnog privlačenja međunarodnog ulaganja također ovisi o sposobnosti regija da ponude privlačne i konkurentne uvjete potencijalnim ulagačima koji ispunjavaju njihove poslovne potrebe. Privlačni uvjeti ne moraju uključivati značajne financijske poticaje. Međutim, oni uvijek moraju uključivati organizaciju lokalne potpore koja se:

- sastaje s ulagačima, prezentira lokalno "poslovanje na profesionalan i uvjerljiv način koji pokazuje razumijevanje za potrebe ulagača i sposobnost da se te potrebe zadovolje;
- brine za osiguranje glatkog i brzog protjecanja investicijskog procesa, budući da je "vrijeme do tržišta" sve kritičnije pitanje za međunarodne ulagače.

Korak u pravom smjeru u smislu olakšavanja izravnih inozemnih ulaganja poduzet je u sklopu vrlo uspješnog projekta CARDS 2002. u sklopu kojeg je šest županija certificirano za ulaganje. Projekt je vrlo dobro primljen u regijama i zainteresirao je ostale županije u Hrvatskoj. Nadogradnjom iskustva i onog što je naučeno do danas, prikladno je nastaviti postupak certifikacije u ostalim manje razvijenim županijama u kojima je stanje vezano za investicijske vještine najalarmantnije i potreba za izravnim stranim ulaganjima najveća.

Srednjoročna potreba je dakle **stvoriti uvjete unutar civilnog uslužnog sektora za privlačenje i zadržavanje ulaganja** u svim županijama, što je **posebno važno u regijama koje zaostaju u razvitku** i koje još uvijek nisu iskoristile potencijal otvorenog tržišta i greenfield ulaganja.

Komercijalizacija inovacija

Poboljšanje znanja i inovativnosti za rast kroz ulaganja u razvoj istraživanja i tehnologija jedan je od ciljeva naglašenih u Strateškim smjernicama Zajednice (2007.-2013.) kao presudan za povećanje konkurentnosti. Usprkos dobroj bazi znanja i sposobnosti akademskog istraživanja, jedna od glavnih prepreka za nekorištenje potencijalnih ideja koje bi mogle postati uspješni poslovni pothvati u Hrvatskoj je nepostojanje veza između znanosti, kapitala i novih poduzetničkih ideja. Zajedno s nedovoljno razvijenom znanstvenom i istraživačkom infrastrukturom, relativno malena financijska potpora daje se za inovativne ideje i projekte koji su okrenuti prema tržišnoj aplikaciji. Glavna pitanja i srednjoročne potrebe u ovom području opisane su u daljnjem tekstu.

U godišnjem izvješću Svjetskog gospodarskog foruma, transfer tehnologije sa sveučilišta na poslovni sektor ocijenjen je kao vrlo nizak u Hrvatskoj. Suradnja poslovnih sektora i ustanova visokog obrazovanja i ustanova za istraživanje je nezadovoljavajuća, te su iz tog razloga tehnologijske sposobnosti industrije, posebno MSP, neadekvatne.[167]

[167] OECD i Kratko statusno izvješće o hrvatskoj industriji, financijama, znanosti i tehnologiji koje je izradio Ekonomski institut Zagreb, 2002.

Ovo stanje odražava se na učestalost registracije patenata. Postoji otprilike 100 objavljenih radova po registriranom patentu iz čega je vidljivo da je privatni sektor skloniji registraciji patenata dok je javni sektor uspješniji u objavljivanju znanstvenih i stručnih radova. U odnosu na patentne prijave po jednom milijunu stanovnika, Hrvatska zaostaje za nekim EU zemljama: 2004. godine brojka je bila 12, u usporedbi sa EU-25 gdje je bila 135, EU-15 gdje je bila 160, te 29 u Sloveniji i 18 u Mađarskoj. Potrebno je primijetiti da će se situacija sigurno promijeniti barem u jednom institutu za istraživanje nakon nedavnog osnivanja "Ruđer inovacija" (RI), agencije za transfer tehnologija, u vlasništvu Instituta Ruđer Bošković, koja će se između ostalog brinuti da ostvareno intelektualno vlasništvo bude na odgovarajući način i kapitalizirano.

Pitanje intelektualnog vlasništva već je bilo predmet rada u prošlosti, s nekoliko projekata financiranih od strane EU kojima se tehnička pomoć usmjeravala prema korisnicima i relevantnim institucijama, a kako bi se povećala razina svijesti i razumijevanja o sustavu zaštite prava intelektualnog vlasništva, kao i poboljšala provedba sustava. Funkcionalan sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva neophodan je za poboljšanje investicijske klime i za očuvanje gospodarskog razvoja u Hrvatskoj.

Međutim, institucionalni okvir tek mora postati operativan i doprinositi pozitivnim promjenama podizanjem svijesti o potrebi zaštite prava intelektualnog vlasništva i njegove potencijalne vrijednosti, te odgovarajućim servisiranjem potencijalnih korisnika. Djelomičan razlog zašto projekti kojima se tehnička pomoć usmjerava prema području zaštite prava intelektualnog vlasništva još uvijek nisu ostvarili značajnije promjene u institucionalnom okviru korisnika je što nisu bili popraćeni investicijskom potporom za realizaciju i stvaranje operativnih modela koji bi poslužili kao pokretači aktivnog korištenja intelektualnog vlasništva u komercijalizaciji istraživanja. Logičan sljedeći korak je usmjeravanje investicijske potpore razvoju takvih pokretača u obliku ureda za transfer tehnologija, jedinica za komercijalizaciju tehnologija i jedinica za poduzetničku inkubaciju/početnike u organizacijama za istraživanje i ustanovama visokog obrazovanja kako bi oni pružali potporu modalitetima stvaranja vrijednosti iz prava intelektualnog vlasništva. Ova ulaganja mogu se inkorporirati kao dio strategije povrata uloženog i potpore širokoj lepezi djelatnosti vezanih za transfer znanja, što uključuje screening tehnologije, patentiranje i održavanje patenata, licenciranje, početnike, industrijsku suradnju i tržištu orijentirano istraživanje i razvoj. Takve djelatnosti ključne su i mogu imati velik učinak na konkurentnost i razvoj regionalnog gospodarstva.

Glavno pitanje za gospodarsku aktivnost u kojoj istraživanje i razvoj predstavlja intenzivan element i srednjoročna potreba je dakle razvoj **zdrave i operativne potpore infrastrukturi za komercijalizaciju inovacija.** Dok je kroz pravilnu komercijalnu eksploataciju mnogih izvrsnih tehničkih i znanstvenih napredaka moguće postići veliku ekonomsku korist, **postojeća infrastruktura** za zaštitu intelektualnog vlasništva, transfer tehnologije i komercijalizaciju inovacija **i dalje je slaba.** Instituti za istraživanje trebali bi stvoriti veću **motivaciju i poticati interes za komercijalizaciju** rezultata istraživanja dok bi individualni istraživači i znanstvenici trebali dobiti veću **stratešku, financijsku i pravnu potporu za komercijalizaciju svojih izuma.**

2.2 SWOT ANALIZA

U nastavku slijede dvije tablice koje sadrže SWOT analizu, a slijede pristup koji se usredotočuje na glavne razine. Prva uzima u obzir perspektivu nacionalnog razvitka, dok druga razrađuje pitanja regionalnog razvoja s kojima su posebno suočene regije koje zaostaju u razvitku.

Tablica 9: SWOT analiza sveukupnog razvojnog potencijala Hrvatske

SNAGE (UNUTARNJE / TEKUĆE)	SLABOSTI (UNUTARNJE / TEKUĆE)
○ Aktivna politika Vlade na promociji poduzetničkog okruženja (npr., pojednostavljeni i kraći postupci za registraciju poslovnih subjekata) ○ Sustavno usklađivanje nacionalne politike o MSP s europskom dobrom praksom ○ Razvijanje kulture sudjelovanja i partnerstva u regionalnom razvoju, kao i "bottom-up" pristupa planiranju ○ Primjeri poduzetničkih i uspješnih razvojnih inicijativa na županijskoj i lokalnoj razini u razvijenijim dijelovima Hrvatske ○ Poboljšanje izvedbe Vladinih programa za znanost, tehnologiju i inovativnost ○ Veći državni izdaci za znanost ○ Politička predanost podršci hrvatskoj na znanju utemeljenoj ekonomiji ○ Bogati prirodni resursi i očuvani okoliš ○ Bogato kulturno nasljeđe	○ Manjak proizvodnje visoke dodane vrijednosti od strane MSP ○ Mala ulaganja MSP u tehnologiju i istraživanje i razvoj i posljedično niska radna produktivnost ○ Mali udio radne snage i kapitala u sektorima koji su pokretačka snaga u konkurentnim gospodarstvima: biotehnologija, ICT, itd. ○ Nedostatan stupanj izvoza i znanja na međunarodnim tržištima ○ Nedovoljna suradnja i umrežavanje gospodarskih aktera ○ Nerazvijeno tržište sjemenskog i rizičnog kapitala i težak pristup kreditiranju za početnike ○ Nedovoljne i neadekvatne usluge za MSP ○ Velika regionalna odstupanja u pogledu osnovne, kao i poslovne i tehnološke infrastrukture i usluga ○ Depopulacija ruralnih područja i koncentracija stanovništva u urbanim središtima, s posljedičnim negativnim učinkom na kvalitetu života u obje vrste lokacija ○ Nepostojanje financijske i vertikalne i horizontalne institucionalne koordinacije MSP i regionalnih razvojnih politika ○ Nedostatna sposobnost lokalne javne uprave za stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja ○ Manjak sustavnih i neovisnih evaluacija učinaka provedenih politika ○ Nedovoljno razvijena administrativna sposobnost na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini vezano uz upravljanje i apsorpciju EU sredstava, uključujući nedostatak dovoljno razvijenih i raznolikih projektnih prijedloga
PRILIKE (VANJSKE / BUDUĆE)	**PRIJETNJE (VANJSKE / BUDUĆE)**
○ Potencijal za daljnji razvitak poduzetništva, posebno u sektorima s većom dodanom vrijednošću ○ Latentni potencijal za komercijalizaciju u sektoru istraživanja i razvoja, s obzirom na postojeću dobru kvalitetu temeljnog istraživanja ○ Sve veća primjena biotehnologije na međunarodnoj sceni ○ Razvoj jake baze organiziranog poslovnog savjetovanja o aspektima koji su presudni za Jedinstveno europsko tržište ○ Prostor za ekspanziju turističke ponude na ostale kopnene regije i usluge ○ Reforma politike regionalnog razvoja: partnerstvo, planiranje, upravljanje i financiranje ○ Jačanje prilika za vanjsko financiranje ○ Potpuna integracija u Jedinstveno europsko tržište	○ Nedovoljan politički napredak u regiji ○ Kontinuirana depopulacija manje razvijenih područja ○ Odljev mozgova ○ Devastacija prirodnih resursa i socio-ekonomske implikacije ○ Daljnji pritisak za rezanje javnih troškova s negativnim učinkom na jačanje administrativnih sposobnosti ○ Problemi u koordinaciji, uzimajući u obzir broj institucija uključenih u upravljanje OP-om, s negativnim učinkom na pravovremenu provedbu programa i projekata ○ Relativno kratak provedbeni period preostao za projekte iz OP-a (imajući u vidu n+3 pravilo)

Tablica 10: SWOT analiza razvojnog potencijala hrvatskih regija koje zaostaju u razvitku

Snage (unutarnje / tekuće)	Slabosti (unutarnje / tekuće)
o Tradicija zdravstvenog turizma u kontinentalnim dijelovima Hrvatske o Bogato kulturno nasljeđe u regijama koje zaostaju u razvitku predstavlja potencijal za kulturni turizam o Aktivna politika Vlade na razvitku Područja posebne državne skrbi o Aktivna politika Vlade na razvitku aktivnog tržišta rada o Razvijanje kulture sudjelovanja i partnerstva u regionalnom razvoju, kao i "bottom-up" pristupa planiranju o Primjeri poduzetničkih i uspješnih razvojnih inicijativa na županijskoj i lokalnoj razini u razvijenijim dijelovima Hrvatske o Bogati prirodni resursi i očuvani okoliš u regijama koje zaostaju u razvitku o Izvrsna nacionalna mreža autocesta koja pomaže u smanjivanju izoliranosti regija koje zaostaju u razvitku	o Niska konkurentnost gospodarskih djelatnosti na 91% hrvatskog teritorija koji predstavlja ruralna područja o Ozbiljne ratne štete na kulturnom nasljeđu i turističkoj infrastrukturi u regijama koje zaostaju u razvitku o Niži stupanj osnivanja MSP u regijama koje zaostaju u razvitku o Niski stupanj ulaganja – stranih i domaćih – u regijama koje zaostaju u razvitku o Nedovoljne i neadekvatne usluge za MSP u regijama koje zaostaju u razvitku o Nedostatna sposobnost lokalne javne uprave za stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja o Nezaposlenost u većini općina u Područjima posebne državne skrbi varira između 25-40% ukupnog radnog stanovništva o Velika odstupanja među županija i unutar županija u pogledu osnovne i poslovne infrastrukture i usluga, što uključuje tehnološku infrastrukturu i usluge o Velika odstupanja među županija i unutar županija u smislu nezaposlenosti i radnih vještina o Depopulacija ruralnih područja i koncentracija stanovništva u urbanim središtima – negativan učinak na kvalitetu života. Značajna stopa odlaska mlađe i bolje obrazovane populacije o Sve starije stanovništvo u regijama koje zaostaju u razvitku o Većina novih malih poduzeća koja se osniva predstavlja poduzeća s "niskim pragom za ulaz", a koja se bave trgovinom, maloprodajom i lokalnim uslugama, a ne poduzeća usmjerena na rast o Neodgovarajući pristup pristupačnim kreditima u regijama koje zaostaju u razvitku ograničava rast o Struktura nezaposlenosti je nepovoljna: visoki stupanj dugotrajno nezaposlenih o Nedovoljno razvijena administrativna sposobnost na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini za upravljanje i apsorpciju EU pomoći za regije koje zaostaju u razvitku, što uključuje nedostatno razvijenu i nedovoljno kvalitetnu zalihu projektnih prijedloga
Prilike (vanjske / buduće)	**Prijetnje (vanjske / buduće)**
o Potencijal za poticanje osnivanja poduzeća u regijama koje zaostaju u razvitku – posebno u poduzećima koja su sposobna za rast o Potencijal za rast kulturnog i topličkog turizma u regijama koje zaostaju u razvitku o Predviđena reforma politike regionalnog razvoja daje prostor za učinkovitiji razvoj regija koje zaostaju u razvitku o Jačanje prilika za vanjsko financiranje	o Sve manje radnih mjesta u regijama koje zaostaju u razvitku o Sve manje privatnih ulaganja u regije koje zaostaju u razvitku s posljedičnom većom potražnjom za proračunskim sredstvima o Kontinuirana depopulacija u regijama koje zaostaju u razvitku, posebno mladih o Daljnji pritisak za smanjivanje javnih troškova s negativnim utjecajem na jačanje administrativnih sposobnosti o Zakonodavstvo koje služi kao podrška regijama koje zaostaju u razvitku ne odgovara stvarnim potrebama o Problemi u koordinaciji, uzimajući u obzir broj institucija uključenih u upravljanje OP-om, s negativnim učinkom na pravovremenu provedbu programa i projekata o Relativno kratak provedbeni period preostao za projekte iz OP-a (imajući u vidu n+3 pravilo)

3. PROGRAMSKA STRATEGIJA

Cilj Operativnog programa za regionalnu konkurentnost je dvostruk. U odnosu na razvoj, cilj Operativnog programa za regionalnu konkurentnost je postići veću konkurentnost i uravnoteženi regionalni razvoj pružanjem potpore konkurentnosti MSP i poboljšanjem gospodarskih uvjeta u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku. U odnosu na izgradnju institucija, svrha Operativnog programa je razviti sposobnost hrvatskih institucija da programiraju i provode djelatnosti kojima će nakon pristupanja potporu pružati ERDF.

Strategija OP sastoji se od pokušaja odabira prioriteta i mjera čiji je cilj postizanje sljedećeg:

a) pozabaviti se razvojnim pitanjima koja su se pokazala presudnim za sektor i područje koje je potrebno analizirati;
b) omogućiti nacionalnim i sub-nacionalnim akterima da steknu vještine vezane za provedbene investicije tipične za Strukturne fondove koji uskoro očekuju Hrvatsku, i za koje je IPA izravan način pripreme;
c) poduzeti međusobno jačajuće i komplementarne mjere koje se bave konkurentnošću i kohezijom – dva problema koja su u samim osnovama moderne regionalne (i nacionalne) razvojne politike;
d) koristiti popis projekata stvoren kroz prijašnju EU pomoć, posebno u područjima koja zaostaju u razvitku.

Socio-ekonomska analiza i prateća SWOT analiza ukazuju na dobre točke i slabosti hrvatske konkurentnosti. Cilj je OP pozabaviti se slabostima usmjeravanjem pomoći u područja koja ispunjavaju uvjete za pomoć temeljem IPA odnosno odražavaju buduće ERDF intervencije i za koje je socio-ekonomska analiza pokazala da imaju konkretni potencijal. Odabrana područja za intervenciju, kao i razlozi za odabrano predstavljeni su u daljnjem tekstu.

Općenito govoreći, većina djelatnosti u sklopu OP predstavlja ***korak dalje od pretpristupne pomoći a korak bliže Strukturnim fondovima*** – odnosno, opseg aktivnosti koje sufinancira EU bitno se povećava. Dok je EU pomoć za ekonomsku koheziju do sada bila uglavnom usredotočena na savjetodavnu pomoć usmjerenu prema tijelima za donošenje odluka i pomoćnim ustanovama na nacionalnoj razini (vidi odjeljak 3.4), kod IPA ove djelatnosti se obogaćuju i proširuju. Postoji više prostora za sufinanciranje razvojnih projekata sa snažnim lisabonskim karakteristikama i za širenje napora u izgradnji kapaciteta na ključne aktere na sub-nacionalnoj razini. Istovremeno postoji potreban kontinuitet između mjera financiranih kroz IPA i napora koji se poduzimaju kroz djelatnosti financirane nacionalno i od strane EU; ***ovaj OP nadograđuje već postignuto*** i nastavlja s intervencijama koje su dokazale svoju vrijednost.

1. Usluge za male i srednje poduzetnike

Odabir odražava pozitivno iskustvo s tom vrstom pomoći u Hrvatskoj (usluge poslovnog savjetovanja) i dobru praksu i vodstvo na EU razini gdje EK naglašava korisnost savjetodavne pomoći nasuprot ostalim subvencijama. S obzirom da je to također pravac u kojem se razvija Kohezijska politika, prikladno je graditi kapacitet i programe u ovom području u pretpristupnom razdoblju – tim više što EU programi do sada nisu financirali ovu vrstu pomoći u Hrvatskoj (osim jednog projekta PHARE). Fokus ovog Operativnog

programa je na savjetodavnim uslugama vezanim za konkurentnost, što uključuje e-poslovanje.

2. Suradnja između trgovačkih društava

Ova vrsta suradnje stvara sinergiju koja je bitan čimbenik poboljšane proizvodnje dodane vrijednosti i izvoznog potencijala. Kao takva, potpora klasterima doprinosi istom cilju kao i ostale usluge za MSP koje se odnose na uspješno funkcioniranje na Jedinstvenom tržištu. Iako Hrvatska već ima iskustva u pružanju potpore klasterima, dodana vrijednost stvorena kroz ovaj OP nalazi se u razvijenijem pristupu politici koja nastoji u najvećoj mogućoj mjeri uvećati potencijal za sinergiju unutar široke mreže dionika.

3. Jačanje poduzetništva u sektoru istraživanja

Nedovoljan doprinos sektora istraživanja i razvoja gospodarskom rastu karakterističan je za većinu europskih (i svjetskih) gospodarstava. Jedan od razloga zašto javna potrošnja na istraživanje nema puni gospodarski učinak je manjak poduzetničkih vještina u akademskoj zajednici. Djelatnosti u ovom pravcu nadovezuju se na napore koji su ranije poduzeti u Hrvatskoj kroz EU fondove, kao i mjere koje se poduzimaju u ovom pravcu kroz nacionalne fondove. Jačanje poduzetničkih vještina u akademskoj zajednici kroz duže razdoblje također nadopunjuje fokus ovog OP u odnosu na stratešku poslovnu infrastrukturu – s obzirom da bi uspješna poduzetnička inicijativa ustanove za istraživanje mogla rezultirati centrom izvrsnosti ili sličnom ustanovom za istraživanje i razvoj koja se temelji na znanju i koja je okrenuta tržištu.

4. Razvitak poslovnog i investicijskog okruženja

Pro-aktivan i poduzetnički pristup razvoju na lokalnoj razini neophodan je za prevladavanje socio-ekonomskih razlika karakterističnih za Hrvatsku. Kroz EU pomoć do danas je postignuto mnogo na nacionalnoj i lokalnoj razini, čime se dokazuje da postoji veliki potencijal za učenje i posljedično rast u regijama koje zaostaju u razvitku. Pružanje takve pomoći ostalim područjima, koja je prije nisu dobivala, predstavlja poželjno ulaganje u sklopu ovog Operativnog programa. Operativni program koristi već naučeno i osigurava koordinaciju s aktivnostima financiranim od strane EU, stranih i domaćih izvora koje se odnose na unapređenje poslovnog i investicijskog okruženja, promociju decentralizacije i načela i poznavanja dobrog upravljanja, itd.

5. Unapređenje provedbe razvojnih politika

Kroz prijašnje projekte financirane od strane EU, sustav podrške MSP u Hrvatskoj bit će ponovno ispitan i usvojit će se preporuke za poboljšanje učinkovitosti mjera i njihove izvedbe. Kako bi se poboljšala provedba politike, potrebno je usvojiti metodologiju za mjerenje i evaluaciju učinka poticaja za MSP, metodologiju za sustavnu procjenu učinka provedbe nedavno usvojenog Zakona o poticanju ulaganja, kao i metodologiju za redovito praćenje razvitka poslovnog okruženja u Hrvatskoj. Stvaranje centralnog registra mjera i poticaja za MSP bitno će poboljšati proces donošenja i provedbe politike na nacionalnoj i regionalnoj razini.

7. Poslovna infrastruktura za gospodarsku djelatnost s dodanom vrijednošću

Socio-ekonomska analiza pokazuje da nedostatak temeljne, kao i sofisticirane poslovne infrastrukture – u različitim dijelovima zemlje, kao i u konkretnim gospodarskim sektorima – predstavlja prepreku dinamičnijem i konkurentnijem gospodarskom rastu na regionalnoj i nacionalnoj razini. Ova infrastruktura predstavlja preduvjet za stvaranje i rast poduzeća i za privlačenja izravnih stranih ulaganja i ostalih investicija. OP iz tog razloga stavlja veliki

naglasak na takve investicije. Time nadograđuje već naučeno kroz slične djelatnosti financirane od strane EU (partnerstvo, strateška vrijednost) i realizira dio projekata koji su rezultat prijašnje pomoći financirane od strane EU i drugih inozemnih izvora za stratešku poduzetničku infrastrukturu i infrastrukturu za istraživanje i razvoj.

Mjere predložene u OP predstavljaju koherentnu cjelinu karakterističnu za učinkovito donošenje politika. Institucije zadužene za različite komponente OP ostvarile su visok stupanj suradnje u dizajniranju mjera tako da će učinak sigurno pojačati sinergija ugrađena u različite intervencije.

Međutim, uslijed ograničenog financiranja konkretni napredak ne može ovisiti isključivo o pomoći kroz IPA; on samo može biti rezultat održivih i koordiniranih nastojanja financiranih kroz nacionalne, EU i ostale raspoložive fondove. **Dodana vrijednost OP** u tom pogledu nalazi se u **ohrabrivanju međusektorskog pristupa** razvoju i **jačanju potrebne administrativne sposobnosti relevantnih tijela na nacionalnom i sub-nacionalnom nivou**. U dugoročnijem razdoblju, intervencije financirane kroz OP također će imati određeni gospodarski učinak; međutim, taj doprinos je više ograničen i manje neposredno vrijedan u smislu pripreme za Strukturne fondove od druga dva.

Potrebno je naglasiti da sve investicije predviđene Operativnim programom imaju pozitivan učinak na regionalnu konkurentnost – kako u pogledu regionalne kohezije tako i u pogledu konkurentnosti Hrvatske u široj regiji. Konkretni elementi učinka prelijevanja (spillover) i međusobne koherentnosti opisani su u daljnjem tekstu u odnosu na konkretne prioritete i mjere Operativnog programa. Neke intervencije – one koje najviše doprinose konkurentnosti u EU – **morat će se, da bi bile isplative, usredotočiti na gospodarske aktere u određenim sektorima i/ili područjima s potrebnim razvojnim resursima i kapacitetom**. Bez osiguranja isplativosti na razini projekta, nije moguće osigurati učinak fondova na programskoj razini. Kako bi se osigurao učinak financiranja temeljem ovog Operativnog programa – koji predviđa intervencije vezane za konkurentnost karakteristične za Kohezijsku politiku – pitanje isplativosti je presudno. Isključivanje određenih razvijenijih dijelova Hrvatske iz EU intervencija ne prolazi ispit gospodarskog razvoja: kako bi se pokrenuo i održao rast u područjima koja "zaostaju", postoji potreba za određenom gospodarskom integracijom s dinamičnijim susjednim područjima.

Izazov se dakle sastoji u **integraciji razvoja urbanih centara s gospodarskim potencijalom ostatka zemlje** i, još izravnije, susjednih područja. U zemlji koja ima oblik kao Hrvatska, postoji posebna potreba za takvim gospodarskim nadopunjavanjem obzirom na relativno specifičnu gospodarsku strukturu pojedinih geografskih regija.

3.1. PRIORITETI I MJERE

Operativni program sastoji se od tri Prioriteta od kojih se dva odnose na ulaganje, dok se treći odnosi na Tehničku pomoć za upravljanje Operativnim programom. Prioriteti koji se odnose na ulaganje usredotočuju se prvenstveno na kohezivni i konkurentni aspekt hrvatskog gospodarstva. Dok su cilj prvog Prioriteta prvenstveno tzv. područja koja zaostaju u razvitku, druga se bavi horizontalnim pitanjima zajedničkim za cjelokupno hrvatsko gospodarstvo. Kako bi investicije u sklopu drugog Prioriteta bile isplative, one se fokusiraju na gospodarske aktere u sektorima i/ili područjima s potrebnim razvojnim resursima i kapacitetom. Njihov cilj, međutim, je korist za nacionalno gospodarstvo u cjelini i idealno integracija gospodarskog potencijala ostatka zemlje u razvoj urbanih područja.

Iako se samo jedan Prioritet koncentrira isključivo na područja koja zaostaju u razvitku, njihov razvoj izvlači korist iz ulaganja koja se financiraju u cijelom Operativnom programu. Uz spomenuti učinak prelijevanja (spillover), učinjeni su napori kako bi područja koja zaostaju u razvitku imali izravnije koristi od ulaganja iz Prioriteta 2. Kako bi se olakšalo sudjelovanje korisnika iz ovih područja, gdjegod to bilo moguće ili prikladno, za njih će biti osmišljene konkretne alokacije sredstva za određenu djelatnost.

Pregled prioriteta, mjera i operacija daje se u daljnjem tekstu.

Prioritet 1: Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja

Mjera 1.1. POSLOVNA INFRASTRUKTURA

Operacija 1.1.1. Poslovna infrastruktura

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Mjera 2.1. POBOLJŠANJE POSLOVNE KLIME

Operacija 2.1.1. Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini
Operacija 2.1.2. Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga
Operacija 2.1.3. Pružanje usluga savjetovanja MSP
Operacija 2.1.4. Razvoj investicijskog okruženja
Operacija 2.1.5. Potpora razvoju klastera

Mjera 2.2. TRANSFER TEHNOLOGIJE I PODRŠKA USLUGAMA ZA NOVONASTALE TVRTKE UTEMELJENE NA ZNANJU

Operacija 2.2.1. Fond za ulaganja u znanost i inovacije
Operacija 2.2.2. Inkubacijski centar za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije (BioCentar)

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Mjera 3.1. UPRAVLJANJE OPERATIVNIM PROGRAMOM I IZGRADNJA KAPACITETA

Operacija 3.1.1. Tehnička pomoć vezana za horizontalna pitanja upravljanja Operativnim programom
Operacija 3.1.2. Priprema sektorskih studija, priprema budućih programskih dokumenata i pripadajućih zaliha projektnih prijedloga

3.1.1. Prioriteti

Izbor prioriteta predstavljen je u daljnjem tekstu, dok se u sljedećem odjeljku opisuju ulaganja predviđena pripadajućim mjerama.

Prioritet 1: Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja

Cilj
Doprinijeti koheziji na način da se hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku pomogne da dostignu nacionalni stupanj razvoja.

Konkretni zadaci
- pružiti potporu stvaranju i rastu MSP širenjem i poboljšanjem poslovne infrastrukture i pripadajućih usluga u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku.

Objašnjenje
Hrvatska infrastruktura poslovne potpore dobre je kvalitete. Postoji značajan broj tijela koja se bave poslovnom potporom u cijeloj zemlji. Usprkos tome, 10 županija koje pripadaju skupini "područja koja zaostaju u razvitku" (Virovitičko-požeška, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Šibensko-kninska, Osječko-baranjska, Ličko-senjska, Požeško-slavonska, Karlovačka i Zadarska) proživljavaju sporiji, manje dinamičan rast MSP, kao i kontinuirano manje perspektivnu strukturu gospodarstva. Činjenica je da su ova područja doživjela tešku štetu na infrastrukturi za vrijeme rata, kao i propast centralno planiranih velikih državnih poduzeća koja su bila temelj gospodarstva u ovim područjima. potreba za ulaganjima u poslovnu infrastrukturu identificirana je u razvojnim strategijama ovih županija: kako bi se osiguralo prostora za stvaranje i rast poduzeća i inozemna ulaganja, hitno je potrebno unaprijediti i poboljšati postojeće sustave poslovne potpore (poslovne zone, inkubatori, centri za transfer tehnologije i ostale osobe koje okupljaju MSP i koje im direktno pružaju usluge, itd.) i razviti i poboljšati javnu turističku infrastrukturu. Osim toga, bogatstvo prirodnih resursa i kulturnog nasljeđa ovih prostora, iako su dijelom pretrpjeli štetu u ratu, predstavljaju potencijal za razvoj turističkog poduzetništva u regijama koje zaostaju u razvitku.

Izazov je dakle dvostruk: ohrabriti rast poduzetništva i ponuditi poduzetnicima i ulagačima kvalitetnu podršku i usluge. Kako bi postojeća struktura poslovne podrške poslužila za dinamičniji gospodarski rast s više dodane vrijednosti, potrebno je poboljšati njezinu kvalitetu i kapacitet. Postojeća nacionalna praksa – na primjer, ulaganja u poslovne zone i

javnu turističku infrastrukturu, može se poboljšati mješavinom infrastrukturnih ulaganja i ulaganja u prateći ljudski kapital i dodatne usluge poduzetnicima korisnicima dane infrastrukture te ostalim poduzetnicima u regiji. To je zapravo bila praksa prijašnje EU pomoći regijama koje zaostaju u razvitku. Štoviše, projekti Tehničke pomoći u sklopu programa CARDS rezultirali su cijelim nizom razrađenih projekata koji su u pogledu sadržaja i cilja prikladni kandidati za pomoć temeljem ovog Operativnog programa, kao i budućih mjera koje će biti financirane od strane ERDF-a (vidi odjeljak 3.4 i Dodatak 9).

Opis
Prioritet je financirati ulaganje u infrastrukturna ulaganja u kombinaciji s ulaganjima u ljudske resurse potrebne za jačanje baze poslovne potpore i oslobađanje endogenog potencijala gospodarskog rasta. Fokus će biti na postojećoj i novoj poslovnoj infrastrukturi, od temeljne komunalne infrastrukture s postojećim poslovnim zonama do infrastrukture i usluga usmjerenih prema proizvodnji veće vrijednosti.

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Cilj
Doprinijeti općoj konkurentnosti hrvatskog gospodarstva u skladu s lisabonskim kriterijima i Strateškim smjernicama Zajednice kroz fokus na potporu neophodnoj za oslobađanje potencijala u područjima strateškog rasta i poboljšanje kvalitete infrastrukture za institucionalnu potporu koja je ključna za gospodarsku konkurentnost.

Konkretni zadaci
- unaprijediti konkurentnost MSP poboljšanjem ključnih elemenata koji osiguravaju pozitivno poslovno okruženje i učinkovitu javnu poslovnu potporu na svim razinama;
- unaprijediti doprinos tehnologije i istraživanja i razvoja gospodarskom razvoju davanjem potpore za stvaranje i rast tehnologijskih MSP temeljenih na znanju i nadogradnjom kapaciteta i davanjem potpore komercijalizaciji istraživanja i razvoja u javnom sektoru.

Objašnjenje
Problem s kojim su suočena hrvatska MSP uoči pristupanja EU sastoji se od očuvanja konkurentnosti općenito. Kao prvi korak prema projektiranju strategije rasta i razvoja na Jedinstvenom europskom tržištu, postoji potreba da se ulaže u vještine i poznavanje mogućnosti, prijetnji i dinamike Zajedničkog tržišta. Mogućnosti za takvu izgradnju kapaciteta još uvijek nisu adekvatne (u pogledu kvalitete i kvantitete) ili dovoljno pristupačne s obzirom da ovaj tip znanja i strateški orijentiranog mentaliteta još uvijek ne postoji u dovoljnoj mjeri među velikom većinom MSP u Hrvatskoj. Dakle, postoji potreba za ulaganjem u kvalitetne usluge poslovnog savjetovanja i izobrazbe MSP od strane javnog sektora na svim razinama (nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj). Izobrazba mora obuhvatiti osobe koje osmišljavaju politiku, kao i one koje pružaju potporu i bave se poduzetništvom, ulagačima, itd.

Čimbenik koji je u samim temeljima nacionalne gospodarske konkurentnosti je gospodarska proizvodnja dodane vrijednosti. Analiza čimbenika hrvatske konkurentnosti pokazuje da velik potencijal rasta leži u MSP sektoru i zajednici koja se bavi istraživanjem i razvojem kao izvoru ekonomije dodane vrijednosti. Ovaj potencijal i dalje tek treba biti

realiziran, budući da u ovom trenutku postoji velik broj slabosti koje ometaju stvaranje i rast MSP, posebno onih temeljenih na znanju. Stope poduzeća početnika su vrlo niske po EU standardima, dok regulatorno okruženje manje pogoduje opstanku i rastu poduzeća u usporedbi sa EU-27, iako je u najnovijem ispitivanju "Doing Business" Svjetske banke koje je provedeno u 174 zemlje Hrvatska stavljena u prvih 10. Nadalje, javni sektor dominira u izdacima za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj, te je u Izvješću Svjetskog gospodarskog foruma transfer tehnologija sa sveučilišta na poduzeća posebno nizak u Hrvatskoj.

Uspješan transfer znanja u komercijalno iskoristive proizvode od presudne je važnosti za sposobnost Hrvatska da poveća konkurentnost i uđe na međunarodna tržišta. U Hrvatskoj, transfer tehnologija i upravljanje intelektualnim vlasništvom posebno su premalo cijenjeni kao neophodne metode kapitalizacije postojećeg znanja i istraživanja. Posljedično, Hrvatska gubi veliku gospodarsku dobit koju je mogla postići da su mnoge izvrsne tehnički i znanstveno napredne ideje bile pravilno komercijalno iskorištene.

S ciljem poboljšanja konkurentnosti javnog sektora istraživanja i razvoja i MSP, prioritet je ulaganje u potrebnu izgradnju kapaciteta, kao i infrastrukture. Osiguranje odgovarajuće tehnologijske infrastrukture koja omogućava MSP da se ekonomično bave istraživanjem i razvojem i lagan pristup tehničkim i poslovnim razvojnim uslugama presudno je kao pomoć MSP u osnivanju, rastu i poboljšanju profitabilnosti. Takva ulaganja neophodna su za održavanje regionalne ekonomije i imat će povoljan neposredan, kao i dugoročan učinak na zapošljavanje, inovacijski kapacitet i potencijal gospodarskog rasta. Komponenta prioriteta vezana za izgradnju kapaciteta odnosi se na ulaganja u sučelje sveučilište-industrija – moćan pokretač tehnologijskog i gospodarskog razvoja industrijskih grana i regija, kojeg je također potvrdila EK.[168] Konkretnije, u visokoškolskim ustanovama i istraživačkom sektoru u Hrvatskoj, postoji jasna i hitna potreba daljnjeg razvoja vještine upravljanja transferom tehnologija i poduzetničke djelatnosti.

Opis
Cilj prioriteta je poboljšati konkurentnost hrvatskog gospodarstva u cjelini, a posebno poboljšati potencijal za rast MSP. Iz tog se razloga usredotočuje na nekoliko elemenata koji su u samim temeljima ovih potencijala: učiniti kvalitetne usluge poslovnog savjetovanja dostupnijim MSP, što uključuje e-poslovanje, poticati suradnju poduzeća i suradnju poslovne zajednice i javnosti, obrazovnih i istraživačkih sektora kroz unaprjeđenje klastera, unapređenje transfera tehnologija i inkubacijskih sposobnosti u sektorima visoke dodane vrijednosti; razvoj učinkovitih kapaciteta za poslovnu podršku u odnosu na poticanje ulaganja na regionalnoj razini.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj
Jedan od glavnih ciljeva provedbe IPA je izgradnja administrativne sposobnosti i iz tog je razloga neophodno da Hrvatska organizira identifikaciju izobrazbu, razvoj, te da zadrži dovoljno veliku bazu kompetentnog i motiviranog osoblja koje bi radilo s učinkovitim sustavima i postupcima za zdravo upravljanje programom. Cilj ovog Prioriteta je dakle

[168] EIMS Publikacija br. 26: Good Practice in the Transfer of University Technology to Industry; EUR 17046 EK Opća uprava za poduzetništvo: University Spin-outs in Europe – Overview and Good Practice.

osigurati da Hrvatska može upravljati Operativnim programom kroz sve aspekte upravljanja programom.

Konkretni zadaci
Cilj prioriteta tehničke pomoći je osigurati učinkovito i efikasno upravljanje OP i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju financiranja kroz IPA.

Objašnjenje
Hrvatska sposobnost upravljanja programima i projektima – od ideje kroz narudžbu, pa do rada – razvija se na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kroz potporu koja je u zadnjih nekoliko godina dolazila preko 76 twinning projekata i projekata tehničke pomoći u sklopu PHARE, CARDS i bilateralne pomoći. Praktično iskustvo nastavit će rasti i ustalit će se aktivacijom novih projekata.

Upravljanje IPA i konkretno ovim OP uključuje izvanredne troškove koji ne čine dio tradicionalnih operativnih troškova hrvatske uprave. Oni uključuju: informiranje i promidžbu o IPA; razvoj pokazatelja nadzora i Informacijskog sustava za upravljanje EU fondovima; angažiranje vanjskih, neovisnih stručnjaka za tzv. interim i aktualne evaluacije; i troškove upravljanja i provedbe IPA programa.

Osim toga, IPA je zamišljena kao prethodnik Strukturnih i Kohezijskih fondova i neophodno je da Hrvatska razvije kapacitet za provedbu ovih fondova. IPA je prilika za naučiti kako se upravlja fondovima prema EU pravilima i za izgraditi održive institucionalne strukture, sustave i vještine za tranziciju prema Strukturnim fondovima. Nadalje, priprema budućih programskih dokumenata te identifikacija i razvijanje zaliha projektnih prijedloga za buduće OP-eve osigurat će korištenje EU pomoći na pravovremen i tehnički prihvatljiv način.

Hrvatska je u cijelosti svjesna poteškoća s kojima su se suočile nove države članice pri apsorpciji sredstava iz Strukturnih fondova i spremna je koristiti tehničku pomoć kako bi se stvorili rigorozni sustavi i izobrazba kao osiguranje jačanja kapaciteta za upravljanje projektima i svođenja rizika neučinkovite apsorpcije na najmanju moguću mjeru.

Opis
Ovaj Prioritet sadržavat će dvije operacije koje će biti provedene kroz ugovore o uslugama i tzv. okvirne ugovore. Operativna struktura dobit će pomoć u odnosu na horizontalna pitanja upravljanja OP, izradu budućih programskih dokumenata (budućih OP-eva) i pripadajućih zaliha projektnih prijedloga.

3.1.2. Opći kriteriji odabira i postupak

OP ima za cilj odabrati projekte koji najbolje odgovaraju ostvarenju njegovih prioriteta, te istovremeno informirati o prednostima učenja kroz sustave i praksu upravljanja IPA-om, kao iskustvo koje je bliže upravljanju programima i projektima vezanih za Strukturne fondove nego prijašnji pretpristupni EU fondovi. Da bi primili potporu temeljem OP, projekti moraju biti financijski, ekonomski, socijalno i ekološki zdravi. Kako bi se ovo dokazalo, moraju biti pripremljeni sukladno većem broju kriterija za odabir, na temelju kojih će biti ocijenjeni.

Ocjenjivanje projekata odvija se u tri faze:

- ✓ **Administrativna procjena** – formalne provjere priloženih prijava i cjelokupne prateće dokumentacije;

- ✓ **Provjere ispunjavanja uvjeta** u odnosu na djelatnost i troškove projekta; i

- ✓ **Kvalitativna ocjena** – ocjenjivanje projekta prema unaprijed definiranim kriterijima za odabir projekata.

Opći kriteriji za odabir:

Postoji veći broj općih kriterija za odabir koji će biti poštivani u provedbi OP:

- Projekt mora biti spreman za provedbu;
- Projekt mora biti u skladu s cjelokupnom strategijom Okvira za usklađenost strategija, kao i nacionalnom politikom i politikom Zajednice;
- Projekti moraju dokazati svoju koherentnost i logiku s konkretnim ciljevima u odnosu na mjere i prioritete temeljem kojih se traži financiranje;
- Projekti moraju dokazati svoju isplativost (eng. value for money);
- Projekti moraju dokazati istinsku nadodanost (engl. additionality) u odnosu na postojeća raspoloživa sredstva ulaganja, odnosno mora biti dokazano da projekt ne bi bio realiziran bez EU pomoći;
- Projekti moraju biti održivi odnosno ostvarivi na temelju postojeće ili planirane administrativne sposobnosti;
- Projekti moraju biti u skladu s načelima koja se provlače kroz mnoge sektore, a to je jednakost spolova i ekološka održivost.

3.1.3. Mjere u sklopu Prioriteta

Mjere koje će se provoditi u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost odabrane su u skladu s postojećim nacionalnim nastojanjima i u svjetlu pozitivnog iskustva s prijašnjom EU pomoći. U njihovoj provedbi uzet će se u obzir razvitak nacionalnih politika i provedbe tekućih EU projekata, a kako bi s osigurala dodana vrijednost i koherentnost. Provedbeni detalji će iz ovog razloga biti utvrđeni u kasnijoj fazi, na razini pojedinačnih operacija i projekata. U daljnjem tekstu daju se opće upute za ulaganje OP resursa, te su također naznačeni tipovi operacija i predviđeni korisnici.

Prioritet 1: Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku

Mjera 1.1 : Poslovna infrastruktura

Konkretni zadaci
Pružiti potporu stvaranju i rastu MSP u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku osiguranjem kvalitetne poslovne infrastrukture.

Opis
Glavni dio mjere osmišljen je kao shema dodjele bespovratnih sredstava te ugovora o uslugama. Mjerom se regionalnim i općinskim tijelima i ustanovama u regijama koje

zaostaju u razvitku pomaže u razvoju sustava poslovne potpore odnosno infrastrukturnih ulaganja, kao i ulaganja u prateće usluge. Veći dio sredstava mjere namijenjen je potpori ulaganjima u razvoj nove i postojeće poslovne i povezane infrastrukture kao podrška za perspektivne gospodarske grane u regijama. Ulaganja će se prvenstveno usredotočiti na poboljšanje učinkovitosti, sposobnosti, kvalitete i privlačnosti postojećih poslovnih zona i novih i postojećih poduzetničkih inkubatora i ostalih tijela za poslovnu potporu koja okupljaju i servisiraju MSP, kao i javnu turističku infrastrukturu. Potpora se daje na temelju jasnih dokaza o postojanju potrebe i gdje rezultat operacije (ne)izravno potiče rast MSP i stvaranje novih radnih mjesta. Korisnici koji primaju potporu za infrastrukturna ulaganja također će dobiti usluge potpore čiji je cilj maksimizirati koristi od ulaganja.

Primjenjivat će se sljedeće minimalne i maksimalne vrijednosti pojedinačnih shema za sredstva bespovratne pomoći, s mogućnošću sufinanciranja udjela sufinanciranja Krajnjih korisnika iz državnog proračuna.

Pragovi pomoći	
Maksimalni i minimalni iznos EU sredstava bespovratne pomoći (EUR)	Maksimum: EUR 1.000.000 Minimum: EUR 325.000
Maksimalni iznos EU sredstava u ukupnim prihvatljivim troškovima (%)	75%

Učinkovita provedba sheme za dodjelu sredstava bespovratne pomoći osigurat će se kroz pomoć sa sekundarnom nabavom. Ta će pomoć biti pružena kroz ugovor o uslugama.

Glavni tipovi operacija
Operacija se sastoji od sheme za dodjelu sredstva bespovratne pomoći i ugovora o uslugama.

Djelatnosti koje mogu biti financirane kroz grant shemu jesu sljedeće:
- Pripremni arhitektonski i građevinski projekt;
- Čišćenje i priprema gradilišta (brownfield lokacije imaju prednost);
- Nadzor i kontrola građenja;
- Razvoj temeljne poslovne i komunalne infrastrukture unutar već postojećih poslovnih zona, gdje je manjak takve infrastrukture prepreka razvoju MSP (odnosno ometa pristup ili funkcioniranje zona). Temeljna komunalna infrastruktura odnosi se na pristupne ceste, plin, vodu i otpadne vode, kanalizaciju, električnu energiju, energetske i komunikacijske mreže, uređenje okoliša, itd.;
- Osnivanje i razvoj regionalnih ustanova za poslovnu podršku koje okupljaju i direktno servisiraju MSP, kao što su poslovne zone, gospodarske zone, poduzetnički inkubatori, centri za inovacije i transfer tehnologija, itd. kroz a) nabavku strojeva i opreme i b) širenje i poboljšanje kvalitete usluga (informacijska mreža, osiguranje kompleksnih fizičkih usluga, npr. održavanja, osiguranja imovine, raspolaganja i korištenja otpada);
- Razvoj i poboljšanje javne turističke infrastrukture, što uključuje kroz infrastrukturu i kapitalna ulaganja i druga ulaganja nužna za poboljšano pružanje usluga;
- Pružanje usluga potpore čiji je cilj maksimizirati koristi od ulaganja.

Ugovorom o uslugama se u sklopu ove mjere financira se pomoć u izradi projektnih prijedloga za predmetnu grant shemu te pomoć pri sekundarnoj nabavi korisnicima

grantova. Pomoć se može pružiti u obliku obuka (uključujući tzv. on the job trainings), seminara, radionica, promotivnih materijala i smjernica te individualnih savjetovanja.

Djelatnosti predviđene u sklopu mjere 3.1 "Poboljšanje i razvitak ruralne infrastrukture" programa IPARD (IPA Komponenta V) nisu pogodne za sufinanciranje u sklopu ove mjere niti ukupnog Operativnog programa.

Kriteriji za odabir

Formalno odobrenje kriterija za odabir i njihova evaluacija u nadležnosti su Sektorskog nadzornog odbora. Načela na kojima se kriteriji temelje jesu sljedeća:

- Svi projekti moraju biti spremni za provedbu;
- Svi projekti moraju biti locirani unutar regija koje zaostaju u razvitku
- Sve prijave za poboljšanja u poslovnim zonama moraju se odnositi na već postojeće poslovne zone koje je registriralo MGORP
- Svi projekti moraju dokazati pozitivan (ne)izravan učinak na zapošljavanje
- Svi podnositelji zahtjeva moraju dokazati potrebu za planiranom investicijom u obliku studije isplativosti ili pisma namjera od zakupoprimaca u slučaju poboljšanja u već postojećoj poslovnoj zoni
- Sve prijave moraju biti u skladu s relevantnim nacionalnim strategijama i programima
- Prednost će dobiti projekti koji su u skladu s razvojnim strategijama zemlje
- Prednost će dobiti projekti koji dokažu opseg i namjeru suradnje s relevantnim dionicama kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao učinak odnosnog ulaganja (za npr. inovacijske mreže, investicije vezane za klastere, veze s visokim obrazovanjem, ustanovama za istraživanje i privatnim sektorom)
- Odabir projekata bazirat će se na troškovnoj učinkovitosti stvaranja novih radnih mjesta
- Prednost će dobiti projekti s pozitivnim učinkom na izvoz
- Prednost će dobiti projekti putem kojih će biti pribavljena infrastruktura za članove već priznatih klastera

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici pojedinih grantova su sljedeći:

- Jedinice regionalne i lokalne samouprave
- Regionalne/lokalne javne ustanove ili udruge, javna poduzeća u vlasništvu tijela samouprave
- Regionalni/lokalni turistički odbori

Krajnji korisnik ugovora o uslugama je MMTPR. Primatelji pomoć pod tim ugovorom su, uz službenike MMTPR uključene u upravljanje predmetnom grant shemom, također i korisnici pojedinih grantova.

Svi korisnici moraju biti pravne osobe i moraju biti neprofitne organizacije.

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Mjera 2.1: Poboljšanje poslovne klime

Konkretni zadaci

Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu kroz usredotočenost na poboljšanu kvalitetu i mehanizme potpore raspoložive investitorima i MSP na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini.

Opis

Mjera će se provesti kroz pet usko povezanih operacija koje proizlaze iz pozitivnih iskustava s dosadašnjim projektima financiranim od strane države i EU. OP je prilika da se nadopune postojeći napori na nacionalnoj razini pružanjem dodatne savjetodavne potpore i poboljšanjem znanja i vještina ključnih aktera gospodarskih promjena na nacionalnoj i subnacionalnoj razini. Mjera je usredotočena na mjere potpore i usluge poslovnog savjetovanja, u kojem se smjeru razvija i politika EU o MSP. Plan je kroz mjeru osigurati bolju kvalitetu i veću dostupnost usluga poslovne potpore koje poboljšavaju učinkovitost MSP (e-poslovanje), jačaju njihov potencijal za rast (klasteri) i omogućuju im da se odupru izazovima tržišnih sila uoči pristupanja EU (usluge poslovnog savjetovanja). U odnosu na ostale tipove operacija, mjera će poboljšati investicijske vještine lokalnih i regionalnih aktera i pomoći nacionalnim ustanovama da poboljšaju razumijevanje i shvaćanje poslovnih trendova i potreba MSP kao bitnog čimbenika kvalitetnih shema potpore. Pažljivim radom na postojećim EU projektima osigurat će se dodana vrijednost i sinergija s IPA intervencijama.

Mjera je otvorena za cijelu Hrvatsku, ali radi lakšeg sudjelovanja potencijalnih korisnika iz 10 **županija koje zaostaju u razvitku** konkretne operacije predviđaju izdvajanje dijela sredstava za korisnike iz ovih regija prema sljedećim aranžmanima:

- u sklopu operacije 2 "Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga", MEUR 1,0 odnosno otprilike 9% sredstava IPA za ovu mjeru bit će izdvojeno u korist krajnjih korisnika iz regija koje zaostaju u razvitku ili onih koji pružaju usluge MSP iz tih regija;
- u sklopu operacije 3 "Pružanje usluga savjetovanja MSP", MEUR 1,25 odnosno otprilike 11,5% sredstava IPA za ovu mjeru bit će izdvojeno za MSP iz regija koje zaostaju u razvitku.
- cjelokupna sredstva iz operacije 4 "Razvoj poslovnog i investicijskog okruženja" (MEUR 2 odnosno otprilike 18% sredstava IPA za ovu mjeru) namijenjeno je za krajnje korisnike iz regija koje zaostaju u razvitku.

Preliminarna analiza kapaciteta i potreba pokazuje da će vjerojatno više od jedne trećine (38%) sredstava IPA iz ove mjere biti usmjerena prema korisnicima iz regija koja zaostaju u razvitku. Ukoliko se pojavi rizik od gubitka naznačenih sredstva (tzv. decommittment) koja su namijenjena za korisnike iz regija koje zaostaju u razvitku, Operativna struktura zadržava pravo odgovarajuće preraspodjele sredstava.

Glavni tipovi operacija

Predviđene operacije za ovu mjeru jesu sljedeće:

Operacija 1 *– Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini* – Sustav potpore MSP u Hrvatskoj bit će preispitan kroz projekt PHARE 2005., čiji je korisnik

MGRIP, te će biti pripremljene preporuke za poboljšanje učinkovitosti mjera i njihove izvedbe. Kroz ovu operaciju, bit će moguće provesti dio preporuka, bitno poboljšati donošenje politike i pozabaviti se preporukama iz Strateškog okvira za razvoj 2006.-2013. o politici vezanoj za MSP. Kako bi se poboljšao proces donošenja odluka, kao i izvedba, kroz ovu operaciju osigurat će se metodologija za mjerenje i evaluaciju utjecaja poticaja za MSP kroz stvaranje središnjeg registra za mjere i poticaje za MSP. Također će se osigurati metodologija za sustavnu procjenu učinka provedbe nedavno usvojenog Zakona o poticanju ulaganja i metodologija za redovnu ocjenu razvoja poslovnog okruženja u Hrvatskoj. Ovi alati će u bitnoj mjeri poboljšati donošenje politike na nacionalnoj i regionalnoj razini. Kroz operaciju će se:

- osigurati tehnička pomoć za korisnike i pripremiti analize, ocjene, metodologije, preporuke, kao i stvoriti centralni registar mjera i poticaja za MSP.

Operacija 2 *– Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga*
Cilj ove operacije je potaknuti kapacitet za kvalitetne savjete o e-poslovanju, ICT i uslugama podrške MSP. Operacija predviđa obuku osoblja u odabranim centrima za potporu MSP u pružanju usluga e-poslovanja malim i srednjim poduzećima i nabavu prateće opreme. Pristup osnivanju referentnih centara za e-poslovanje u skladu je sa smjernicama EU i dobrom praksom u e-poslovanju; djelatnosti će se obavljati u suradnji s relevantnim lokalnim/regionalnim poduzetničkim i obrazovnim institucijama kako bi se osigurao učinak i efekt prelijevanja (engl. spillover).

U provedbi ove Operacije oslanja se na dosadašnja postignuća. U uspostavi e-business centara, MGRIP će se osloniti na uvid iz ranijeg EU projekta INTERREG IIIB Cadses koji je pomogao uspostaviti dva pilot telecentra u relativno udaljenim područjima u RH (Vinkovci, Skrad). Nakon osnivanja referentnih centara za e-poslovanje kroz ovu Operaciju, poduzetnici će se kroz Vladin servis e-Kutak (vidi odjeljak 1.1.2.) upućivati na te centre kao mjesta gdje mogu dobiti konkretne savjete o mogućnostima i perspektivama upotrebe rješenja e-poslovanja u svakodnevnom radu. Stoga će servis e-Kutak osigurati visok stupanj širenja informacija o uslugama koje nude referentni centri za e-poslovanje.

Prihvatljive akcije u sklopu ove operacije uključuju:

- Obuka osoblja u odabranim Centrima za potporu MSP u pružanju temeljnih usluga e-poslovanja MSP;
- Osiguranje potrebnih zaliha odabranim Centrima za potporu MSP kako bi se osmislile i uspostavile temeljne savjetodavne usluge za e-poslovanje.

Operacija 3 *– Pružanje usluga savjetovanja MSP*
Operacija predviđa konzultantske usluge za MSP o temama koje su presudne za međunarodnu konkurentnost, kao i temama neophodnim za poznavanje i dobro korištenje sredstava EU namijenjenih za poboljšanje nacionalne i regionalne konkurentnosti. Operacija će na taj način kroz dugoročno razdoblje doprinijeti apsorpcijskom kapacitetu Strukturnih fondova i također ispunjenju ekonomskih kriterija za pristupanje EU od strane Hrvatske. Operacijom će biti proširena tehnička pomoć za organizaciju i realizaciju radionica za obuku, materijala i savjetodavnih usluga za krajnje korisnike kroz:

- Pružanje konzultantskih usluga i obuke MSP u područjima kao što su:
  - Konzultacije vezane za uvođenje sustava TQM,
  - Konzultacije čiji je cilj podizanje svijesti o kvaliteti i razvoju kvalitete unutar kompanije, itd.

- Marketing, poslovni razvoj i konzultacije o prodaji vezano za stvaranje domaćih i međunarodnih prodajnih kanala
- Ocjena posljedica pristupanja EU za poduzeća, mogućnosti za razvoj poduzeća na razini Europe, priprema za EU zahtjeve
- Analiza tržišta i konkurentnosti
- Upravljanje i konzultacije o marketingu
- Konzultacije o razvoju proizvoda, itd.

Operacija 4 *– Razvoj investicijskog okruženja*
Cilj operacije je poboljšati poslovno i investicijsko okruženje u cijeloj Hrvatskoj kako bi se osigurao kohezivan regionalni razvoj. Prvenstveno će se usmjeriti na regionalna tijela samouprave i ostale relevantne aktere na regionalnoj razini (regionalne razvojne agencije, itd.) kako bi se podigla svijest o potrebama investitora i poboljšale vještine za učinkovito pružanje usluga. Operacija predstavlja nastavak i produžetak uspješnog projekta CARDS; regije koje su već certificirane za ulaganja moći će provoditi strategije i uključiti se u daljnju izobrazbu i direktnu konzultantsku potporu vezanu za investicijsko i poslovno okruženje.

Akcije koje mogu biti financirane jesu sljedeće:

- Osmišljavanje i organizacija radionica za obuku i materijali
- savjetodavna potpora za postizanje standarda
- Trošak pripreme regionalnih sektorskih studija
- Trošak promotivnih materijala (web site, vodič za ulagače, objavljivanje sektorske studije, itd.)

Operacija 5 *– Podrška razvoju klastera*
Operacija je osmišljena kao ključni čimbenik u nedavnim nastojanjima Vlade da poboljša klastere kao izvozni alat. "Top-town" pristup iskoristit će se za poboljšanje učinka stvaranja klastera i za nadopunjavanje "bottom-up" inicijativa koje su do danas pokrenute. Operacija će povećati kapacitet i sposobnost MSP da postignu međunarodnu konkurentnost i poboljšanju svoj izvozni performans. Operacija predviđa tehničku pomoć MGORP-u i odabranim projektima pilot klastera. Ohrabrivat će se stvaranje partnerstava u lancu nabave, istraživanje i razvoj, pristup i prezentacija društava uključenih u klastere na stranim tržištima. "Top-down" pilot klasteri bit će model za jačanje stvaranja klastera i razvoj u ostalim sektorima. Ova Operacija rezultirat će sljedećim:

- Pripremne studije isplativosti, strateška priprema planova i ostale konzultantske usluge
- Tehnička pomoć i izobrazba kao pomoć za osnivanje odabranih klaster projekata
- Evaluacija ograničenog broja projekata pilot klastera u svrhu učenja za budući razvoj klastera

Kriteriji za odabir
Sektorski nadzorni odbor odlučuje o formalnom odobrenju kriterija za odabir operacija u sklopu ove mjere. Načela koja su u samim temeljima kriterija jesu sljedeća:

- Prednost imaju županije koja se nalaze u područjima koja zaostaju u razvitku; županije ujedinjene u klastere pred pojedinačnim županijama; iznimno, ostale županije mogu biti korisnici pomoći pod uvjetom da na temelju opravdanih razloga sklope partnerstvo s županijom koja se nalazi unutar područja koja zaostaju u razvitku;

- Prednost imaju ustanove koje su dokazano predane razvoju ljudskog kapitala, što uključuje potporu upravljanju na visokoj razini i koje imaju snažne institucionalne planove za strateški razvoj;
- Kada se moraju odabrati korisnici (kao što su MSP), prednost imaju podnositelji zahtjeva koji dokažu svoju predanost u smislu raspoložive administrativne sposobnosti (što uključuje visoko rangirano osoblje), koji se nalaze u područjima koja zaostaju u razvitku.

Akcije predviđene u sklopu Plana IPARD (mjera 1.2 "Ulaganja u obradu i marketing poljoprivrednih i ribarskih proizvoda za sanaciju djelatnosti i njihovo unapređenje prema standardima Zajednice", mjera 3.2 "Diversifikacija i razvitak ruralnih gospodarskih djelatnosti") ne ispunjavaju uvjete za financiranje temeljem ove mjere.

Krajnji korisnici
Krajnji korisnici variraju ovisno o operaciji.

Korisnik u **Operaciji 1** *Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini* je MGRIP. Primatelji pomoći predviđene ugovorima bit će MGRIP i ostala nacionalna tijela - Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU), Hrvatska gospodarska komora, itd.

Korisnik u **Operaciji 2** *Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga* je MGRIP. Primatelji pomoći i ulaganja bit će odabrani centri za podršku MSP i njihovi partneri – lokalne i regionalne poduzetničke i obrazovne ustanove koje pomažu kod otvaranja centara za e-poslovanje.

Korisnik u **Operaciji 3** *Pružanje usluga savjetovanja MSP* je MGRIP. Primatelji pomoći bit će odabrana mala i srednja poduzeća.

Korisnik u **Operaciji 4** *Razvoj investicijskog okruženja* je MGRIP. Primatelji pomoći biti će odabrane regije (koje će se sastojati od nekoliko županija) i njihovi partneri, kao što su agencije za regionalni razvoj, Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU) i ostali.

Korisnik u **Operaciji 5** *Podrška razvoju klastera* je MGRIP. Primatelj pomoći biti će MGRIP i članovi odabranih pilot klastera (do tri pilot klastera).

Mjera 2.2: Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju

Konkretni zadaci
Jačanje transfera tehnologija i kapaciteta za komercijalizaciju inovacija pri ustanovama visokog obrazovanja i javnim organizacijama za istraživanje kako bi se doprinijelo održivom regionalnom razvoju i industrijskoj konkurentnosti sektora s visokom dodanom vrijednošću u gospodarstvu i MSP koja se temelje na znanju.

Opis
Mjera se sastoji od dvije operacije. Prva operacija nastoji izgraditi poduzetničke vještine i vještine upravljanja pravima intelektualnog vlasništva u javnim ustanovama. Konkretno, cilj mjere jesu ustanove visokog obrazovanja i javne organizacije za istraživanje i pružanje

podrške za komercijalizaciju djelatnosti istraživanja i razvoja u javnom sektoru. Podrška predviđa daljnji razvoj tehnologijskog transfera i infrastrukture i usluga za komercijalizaciju inovacija, što uključuje screening tehnologije, patentiranje i održavanje patenata, licenciranje, osnivanje spin-offs/početnika, suradnju s MSP i industrijom i tržištu usmjereno istraživanje i razvoj. Operacija 1 će iz tog razloga biti izvedena kroz ugovor o uslugama i grant shemu za dodjelu sredstava bespovratne pomoći za transfer znanja od strane ustanova visokog obrazovanja i javnih organizacija za istraživanje.

Sredstva bespovratne pomoći za transfer tehnologija neophodna su za osiguranje održivosti prijašnje EU pomoći u ovom području. Naime, kroz projekt CARDS 2003. *Infrastruktura prava intelektualnog vlasništva*, tehnička pomoć pružena je sveučilištima za osnivanje 9 pilot projektnih centara u cijeloj Hrvatskoj. Projekt treba biti dovršen do kraja listopada 2007. godine kada će pilot centri biti spremni za konkretne aktivnosti na transferu tehnologija. Devet pilot centara jesu kandidati za sheme za sredstva bespovratne pomoći i ne trebaju (veliku) pomoć u pripremi projekata. Kašnjenje u osiguranju pomoći za konkretne aktivnosti ugrozilo bi učinak projekta CARDS, kao i napredak Hrvatske u odnosu na komercijalizaciju istraživanja i razvoja.

Još jedan blisko povezan projekt je projekt CREATE u sklopu TEMPUS programa: "Poticanje hrvatskih poduzetničkih aktivnosti i transfera tehnologija u obrazovanju". Projekt CREATE, koji je pokrenut u rujnu 2005. godine, povezuje 10 ustanova iz tri različite zemlje kroz razdoblje od tri godine, a kako bi se stvorio nacionalni sveučilišni sustav potpore poduzetničkim aktivnostima i transferu tehnologija u Hrvatskoj, posebno u području primijenjenih prirodnih znanosti. Tri uključena hrvatska sveučilišta (Split, Rijeka, Zagreb) aktivno sudjeluju u ranije spomenutom projektu CARDS 2003. kao ustanove pilot projekta, te su u ovom trenutku u početnoj fazi otvaranja Ureda za transfer tehnologija.

Postoji još mnogo potencijalnih korisnika shema za sredstva bespovratne pomoći za transfer tehnologija – među njima ustanove visokog obrazovanja i javne organizacije za istraživanje iz cijele zemlje. Preliminarna istraživanja koja je provelo MZOŠ ukazuju na veliko zanimanje za sheme za sredstva bespovratne pomoći, kao i veliku potrebu za financiranjem aktivnosti koje nisu obuhvaćene postojećom politikom o istraživanju i razvoju. Aktivnosti predložene za sufinanciranje kroz ovu shemu za sredstva bespovratne pomoći u stvari su rezultat analize jaza koja je provedena u konzultacijama s potencijalnim krajnjim korisnicima. Analiza pokazuje da jaz u odnosu na sheme potpore koje su financirane na nacionalnoj razini postoji između pretkomercijalne i komercijalne faze istraživanja i razvoja; ova shema za sredstva bespovratne pomoći prvenstveno bi poslužila za premošćivanje jaza i na taj način osiguranje učinkovitosti domaćih napora u području odnosne politike.

Primjenjivat će se sljedeće minimalne i maksimalne vrijednosti pojedinačnih shema za sredstva bespovratne pomoći, uz mogućnost sufinanciranja udjela Krajnjih korisnika u sufinanciranju iz državnog proračuna.

Pragovi pomoći	
Maksimalni i minimalni iznos EU sredstava bespovratne pomoći (EUR)	Maksimum: EUR 750.000 Minimum: EUR 50.000
Maksimalni iznos EU sredstava u ukupnim prihvatljivim troškovima (%)	75%

Cilj druge operacije je pružiti podršku stvaranju i rastu spin-off društava koji se zasnivaju na tehnologiji i znanju (uglavnom sveučilišta i organizacije za istraživanje) i MSP kroz infrastrukturu i pristup uslugama razvoja tehnologija i poslovanja, posebno za sektore s visokom dodanom vrijednošću (bioznanosti, biotehnologija). Operacija će biti provedena kroz nekoliko ugovora (radovi, roba, usluge) koji su potrebni za realizaciju strateških ulaganja – izgradnja i opremanje Inkubacijskog centra za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije (BioCentar). BioCentar će se nalaziti u sklopu Sveučilišta u Zagrebu i osmišljen je kao nacionalni resurs koji osigurava cjelokupnu infrastrukturu potrebnu za osnivanje i inkubaciju novih društava, kao i za potporu postojećim MSP u sektoru bioznanosti. Imat će dodatnu važnu ulogu u približavanju Sveučilišta gospodarskim i tržišnim potrebama kao izravan pokretač suradnje između sveučilišta i industrije, kao i u pripremi znanstvenika i studenata za karijeru u poduzetništvu ili industriji.

Kako bi se omogućilo sudjelovanje svih dijelova zemlje, operacija 1 predviđa da EUR 1,5 milijuna iz sredstava IPA za operaciju bude usmjereno prema Krajnjim korisnicima iz 10 županija koje su **područja koja zaostaju u razvitku**. Ukoliko dođe do rizika od gubitka naznačenih sredstava (tzv. decommittment) namijenjenih za korisnike iz ovih regija, Operativna struktura zadržava pravo preraspodjele sredstava na odgovarajući način. Strateško ulaganja u sklopu operacije 2 predviđeno je kao nacionalni resurs. S obzirom na veličinu i prirodu projekta, nema ekonomskog smisla smjestiti inkubacijsku infrastrukturu na svako sveučilište ili regiju. Kritična masa istraživanja, ustanova podrške i ostalih čimbenika potrebnih za uspješnu operaciju postoji samo u Zagrebu. Umjesto toga, regionalna tehnologijska infrastruktura bit će povezana s nacionalnim centrom kroz virtualne inkubacijske jedinice tako da regije iz cijele Hrvatske koje imaju interes za razvoj u sektoru bio-znanosti (MSP, itd.) imaju koristi od usluga koje nudi BioCentar.

Glavni tipovi operacija

Operacija 1 u sklopu ove mjere – Fond za ulaganje u znanost i inovativnost – predviđa sljedeće aktivnosti:

- Ugovor o uslugama kroz koji će se tehnička pomoć pružati za sljedeće aktivnosti: radionice za izobrazbu i konzultantski savjeti za korisnike na temu pripreme poslovnog plana i studija isplativosti, pripreme projekata i provedbe (odnosno sekundarna nabava, priprema niza projekata), djelatnosti transfera tehnologija općenito (ocjena tehnologije, planiranje i evaluacija; strategije za komercijalizaciju tehnologija; intelektualno vlasništvo; transfer tehnologija i licenciranje; spin-out programi;
- Shema za sredstva bespovratne pomoći (s više poziva za prijedloge) za sljedeće djelatnosti transfera znanja:
- Razvitak infrastrukturne sposobnosti visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija za interakciju s poslovnim subjektima, posebno MSP (osnivanje novih i

pružanje podrške postojećim uredima za vezu, uredima za transfer tehnologija i centrima za transfer znanja);

- Komercijalizacija aktivnosti (patentiranje i održavanje patenata; screening tehnologije i valorizacija patenata; dokaz o razvitku koncepta);
- Unapređenje kolaboracije između znanosti i industrije (infrastrukturna ulaganja u visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije kojima im se omogućava bolje servisiranje potreba industrije; istraživačka infrastruktura kao dio centraliziranih usluga istraživanja i razvoja koju će koristiti sveučilišni spin-offs/početnici i na znanju utemeljena MSP; mapiranje tehnologija);
- Programi za učinkovito umrežavanje i komunikaciju (razvitak inovativnih kolaboracijskih programa između visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija i/ili industrije, npr., poslovni klubovi; stvaranje i razvitak mehanizama koji pogoduju poslovanju i materijala za promociju i objašnjenje proizvoda, procesa i usluga industriji i malim poslovnim subjektima u regiji).

S obzirom da je nemoguće predvidjeti točne potrebe svake ustanove za konzultacije i obuku, sheme za sredstva bespovratne pomoći ostavljaju mogućnost vrlo specifičnih, individualnih konzultacija i obuke u odnosu na konkretne projekte transfera znanja. Kako će se visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije natjecati za financijska sredstva slijedom zahtjeva za sredstvima bespovratne pomoći, u sklopu operacije financirat će se najbolji projekti koji imaju najbolju argumentaciju pojedinih aktivnosti.

Operacija 2 – BioCentar – predviđa ugovore za radove, opremu i usluge potrebne za izgradnju i opremanje centra. BioCentar će pružati potreban prostor, opremu i usluge za rani razvojni ciklus i razvoj proizvoda, što uključuje sljedeće:

- Laboratorijski prostor kvalificiran sukladno standardima Dobre laboratorijske prakse (GLP) u svrhu istraživanja i razvoja za početnike i MSP
- Usluge središnjeg laboratorija kao što su sterilizacija, hladna soba, tamna soba, skladište za tekući dušik, ledomat, skladište za opasne kemikalije, rukovanje otpadnim kemikalijama, proizvodnja deionizirane vode, itd.
- Centralna znanstvena oprema, kao što je ultracentrifuga, sustavi za analizu, itd.
- Uredski prostor s telefonskom i Internet vezom
- Usluge središnjeg ureda kao što je fotokopiranje, telefonska centrala, porta, pošta, itd.

Kriteriji za odabir

Operacija 2 u sklopu ove mjere je unaprijed odabrana investicija od nacionalne važnosti. Operacija 1 sastoji se od ugovora o djelu i shema za sredstva bespovratne pomoći u odnosu na koje će kriterije za odabir morati odobriti Sektorski nadzorni odbor i čija će temeljna načela biti sljedeća:

- Projekti koji se natječu za sredstva bespovratne pomoći moraju biti spremni za provedbu u mjeri koja je potrebna sukladno Smjernicama za podnositelje zahtjeva (odnosno stupanj kompletiranosti natječajne dokumentacije, analiza troškova i koristi, ocjena učinka na okoliš i sva ostala prateća dokumentacija);
- Prednost imaju ustanove koje su dokazano predane razvoju ljudskog kapitala, što uključuje potporu upravljanju na visokoj razini i koje imaju snažne institucionalne planove za strateški razvoj okvira za transfer znanja;

- trenutna razina angažmana s industrijom i MSP bit će uzeta u obzir u odabiru korisnika obje vrste pomoći (konzultacije, sredstva bespovratne pomoći)
- djelatnosti za koje je financiranje već raspoloživo iz drugih izvora neće biti podržani, ali prijedloge je moguće podnijeti za djelatnosti koje nadopunjuju i nadograđuju se na radove financirane iz drugih izvora, pod uvjetom da se dokaže dodana vrijednost
- svi projekti moraju se baviti regionalnim prioritetima, relevantnim regionalnim potrebama i ekonomskim strategijama
- prednost imaju projekti koji stvaraju i jačaju strateške mreže i partnerstva (ključni partneri; predstavnici poslovne zajednice, regionalne razvojne agencije, itd.)

Krajnji korisnici

Korisnik savjetodavnih usluga i obuke predviđene ugovorom o uslugama pod Operacijom 1 je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Primatelji te pomoći biti će odabrane visokoškolske ustanove, javne istraživačke organizacije i osoblje MZOŠ-a u slučaju tehničke pomoći za pripremu sheme za dodjelu bespovratnih sredstava u sklopu ove Operacije.

Korisnici sredstava bespovratne pomoći u sklopu Operacije 1 bit će sljedeće javne ustanove:

- Visokoškolske ustanove (za vlastitu ustanovu i/ili kao dio konzorcijske ponude);
- Javne organizacije u sektoru istraživanja (za vlastitu ustanovu i/ili kao dio konzorcijske ponude).

Korisnik operacije 2 u sklopu ove mjere je Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO) kao nacionalno javno tijelo koje je osnovala Vlada i koje nastupa kao provedbena agencija tehnologijskih programa MZOŠ. BICRO je u stopostotnom državnom vlasništvu.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Mjera 3.1: Upravljanje Operativnim programom i izgradnja kapaciteta

Konkretni zadatak

Zadatak ove mjere je osigurati učinkovito i efikasno upravljanje OP i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA.

Opis

Prioritet ima za cilj podržati i konsolidirati sustave, procese i vještine Operativne strukture za upravljanje EU fondovima te osigurati apsorpciju sredstava iz sličnih Operativnih programa ubuduće.

Glavni tipovi operacija

Mjera se sastoji od dvije operacije, jedna od kojih se odnosi na horizontalna pitanja upravljanja OP-om a druga na pitanja vezano uz izradu sektorskih studija i budućih programskih dokumenata te pripadajućih zaliha projektnih prijedloga. Prva operacija provodi se kroz ugovore o uslugama, dok se druga, prema potrebi, provodi kroz manje ugovore – tzv. okvirne ugovore.

Tehnička pomoć u sklopu ove mjere može obuhvaćati sljedeće djelatnosti:

a. Konzultantska podrška (što uključuje savjete i izobrazbu) Operativnoj strukturi OP u odnosu na upravljanje, nadzor, evaluaciju, vidljivost, promidžbu i kontrolu, uključujući upravljanje i nabavu u odnosu na sheme za sredstva bespovratne pomoći (npr. honorar stručnih ocjenjivača i evaluatora projektnih zahtjeva);
b. Potpora pripremi mjera, uključujući pripremu sektorskih studija i budućih programskih dokumenata;
c. Razvitak aranžmana za nadzor te za informacijski sustav upravljanja (Management Information System);
d. Troškovi vanjskih evaluatora za tzv. interim i stalne/aktualne evaluacije;
e. Priprema i provedbe djelatnosti vezanih za informiranje i promidžbu;
f. Troškovi vezani za organizaciju i upravljanje Sektorskim nadzornim odborom i Odborima za odabir projekata (što uključuje zakup prostora, iznajmljivanje IT opreme, itd.);
g. Usluge prevoditelja i tumača;
h. Identifikacija i priprema zalihe projektnih prijedloga u ovom i budućim Operativnim programima.

Kriteriji za odabir

Pomoć se ostvaruje kroz ugovor o uslugama te, prema potrebi, kroz tzv. okvirne ugovore. Ponuđači traženih usluga moraju dokazati iskustvo sa sličnim aktivnostima, odrediti stručnjake s odgovarajućim vještinama i iskustvom, kao i održivost i ekonomičnost metodologiju.

Krajnji korisnici

Korisnik ove mjere je Operativna struktura za ovaj OP. Primatelji pomoći su članovi Operativne strukture te, prema potrebi, članovi Sektorskog nadzornog odbora, odbora za odabir projekata i partnerskih skupina.

3.1.4. Pokazatelji za prioritete i mjere

Prioritet 1: Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Dati podršku stvaranju i rastu industrijskih i uslužnih MSP	Stvaranje novih radnih mjesta u regijama koje zaostaju u razvitku	Broj radnih mjesta s punim radnim vremenom stvorenih direktno kroz predmetnu aktivnost	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	50	300
	Osnovana ili povećana MSP koja se nalaze u ciljanim regijama	MSP: do 250 zaposlenika, godišnji promet do MEUR 28, imovina do MEUR 14	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	20	100

Mjera 1.1: Poslovna infrastruktura

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Osigurati kvalitetnu poslovnu infrastrukturu u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku	Broj provedenih projekata poslovne infrastrukture	Oblici ulaganja u poslovnu infrastrukturu predviđeni u Operaciji	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	8	20

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Unaprijediti konkurentnost MSP	Veće zadovoljstvo MSP s pruženim savjetodavnim uslugama	MSP = do 250 zaposlenika, godišnji promet do MEUR 28, imovina do MEUR 14; Stupanj zadovoljstva = određen broj bodova kod obrasca s pitanjima	%	0	Godišnja istraživanja MGRIP-a o MSP koja koriste poslovnu podršku	Dva puta tijekom provedbe OP-a	10-15%	10-20%
	Povećanje broja MSP koja primaju pomoć	MSP koji su primili pomoć vezano uz e-business od strane trenera proizašlih iz predmetne aktivnosti	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	100	150
Poboljšati komercijalizaciju tehnologije i istraživanja i razvoja	Broj ugovora o suradnji između znanstvene i poslovne/industrijske zajednice	broj kooperacijskih projekata za istraživanje i razvoj koji su zajedno pokrenuti od strane visokoškolskih ustanova/istraživačkih organizacija i poslovnih partnera (MSP i industrija)	%	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	10-15%	15-25%

Mjera 2.1: Poboljšanje poslovne klime

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Poboljšati kvalitetu usluga za razvoj poduzetništva	Broj centara za e-poslovanje koji su primili pomoć	Označava broj centara za e-poslovanje koji su na obuci i koji primaju fizičku podršku za ulaganja	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	0	10
	Broj MSP koja primaju savjetodavne usluge	Označava MSP koja su primila pomoć od poslovnih konzultanata	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	100	250
	Opseg primljene obuke vezano uz e-business	Sudionici: centri za e-poslovanje, pojedinci iz poslovnih subjekata unutar klastera koji prima podršku	Sati x br. osoba na obuci	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	200 sati x 80 osoba na obuci	250 sati x 100 osoba na obuci
	Opseg primljene obuke vezano uz klastere	Sudionici: učesnici u klasterima uspostavljenim kroz predmetnu aktivnost	Sati x br. osoba na obuci	o	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	200 sati x 80 osoba na obuci	250 sati x 100 osoba na obuci
	Broj županija koje primaju podršku za poboljšanje realizacije ulaganja	Označava županije koje će primiti punu certifikaciju	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	20	20

	Broj metodologija i registara	Metodologije i registar mjera i poticaja za MSP, kako je utvrđeno predmetnom Operacijom	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	1 metodologija	3 metodologije; 1 registar

Mjera 2.2: Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Poboljšati transfer tehnologija i sposobnosti komercijalizacije inovacija od strane visokoškolskih ustanova i javnih istraživačkih organizacija	Broj dovršenih projekata transfera znanja	Projekti uključuju uspostavu i/ili opremanje ureda za transfer tehnologija, znanstvenih inkubacijskih centara, centara za naručena istraživanja, inovacijskih centara – kao što je navedeno u predmetnoj Operaciji	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	5	10
	Broj sudionika u obrazovnim aktivnostima	Sudionici: članovi istraživačkih instituta, visokoškolskih ustanova Obrazovne aktivnosti: obuke, savjetovanja, radionice, itd.	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	50	100
	Inkubacijski centar za bio-znanost (BioCentar) dovršen	Dovršena izgradnja I opremanje BioCentra, kako je predviđeno predmetnom Operacijom	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	0	1

	Projekti pripremljeni za prijavu na grant shemu pod Operacijom, zajedno s kompletnom natječajnom dokumentacijom	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru predmetne operacije	Broj	0	Provedbeno tijelo	Dva puta tijekom provedbe OP-a	5-10	15-20
	Ukupna vrijednost pripremljenih projekata	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru predmetne operacije	EUR	0	Provedbeno tijelo	Dva puta tijekom provedbe OP-a	1.500.000	4.500.000

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA	OP apsorbirana sredstva		%	0	MGRIP, provedbeno tijelo, krajnji korisnici, izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	70%	100%

Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja kapaciteta

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Osigurati učinkovito i efektivno upravljanje Operativnim programom	Zaposlenici zaduženi za upravljanje i administraciju Operativnog programa koji su prošli obuku	Upravljanje i osoblje u sklopu Operativne strukture	%	0	Operativna struktura, krajnji korisnici, izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	70%	100%
	Sastanci Sektorskog nadzornog odbora		Broj	0	Voditelj Operativne strukture	Dva puta tijekom provedbe OP-a	7	10

	Promidžba	Promidžbeni događaji kao što su promocije, tiskovne konferencije, seminari, publikacije, brošure, TV/radio emisije	Broj	0	Voditelj Operativne strukture, izvješća o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	8	10

3.2. HORIZONTALNA PITANJA

Jednake mogućnosti za muškarce i žene

U rujnu 2006. godine hrvatska Vlada je usvojila Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2006.-2010. Ciljevi politike, koji su od posebne važnosti za IPA Komponente III i IV, uključuju smanjenje stope nezaposlenosti žena i uklanjanje diskriminacije, poticanje poduzetništva žena i poboljšano provođenje relevantnih propisa o radu. Također jača i potiče mjere kojima se daje potpora mirenju profesionalnih i obiteljskih obaveza žena.

Vlada je također donijela strateški dokument o glavnim zadaćama državnih upravnih tijela u procesu pristupanju EU za razdoblje 2004.-2007., jedna od kojih je jačanje suradnje između nacionalnih i lokalnih državnih mehanizama vezanih uz "mainstreaming" spolova i kontinuiranu suradnju s nevladinim organizacijama aktivnim u području jednakosti spolova.

"Mainstreaming" jednakih mogućnosti horizontalno je načelo intervencija u sklopu strukturnih fondova. Provođenje ovog načela bit će uzeto u obzir i kontrolirano u postupku provedbe i evaluacije Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Za to će biti potrebni odgovarajući nadzorni pokazatelji, prikupljanje podataka, provedbeni postupci i smjernice koji su u stanju iskoristiti potporu iz prioritete tehničke pomoći.

Kako bi bili sigurni da će ovo načelo biti uzeto u obzir na svim razinama provedbe, bit će usvojene sljedeće procedure:

- Zahtjev da se osigura i dokaže jednakost spolova u upravljanju IPA projektima bit će dio **informativnih i promidžbenih kampanja**, kao i materijala predanih za vrijeme ponudbenog procesa;
- Od **podnositelja zahtjeva** za IPA pomoć očekuje se da dokažu kako njihov projekt promiče jednake mogućnosti ili uzima u obzir potencijalnu sklonost prema određenom spolu (npr., kroz uključivanje rodnih informacija na lokalnom tržištu rada, kao i nastojanja projekta da se prevladaju prepreke jednakosti);
- Zahtjev da se poštuje jednakost mogućnosti tijekom provedbe projekta bit će ugrađen u **ugovore** s korisnicima, i bit će provjeren kao dio **internih kontrola i nezavisne revizije**;
- Izlazni podaci i **pokazatelji** rezultata projekata bit će raščlanjeni po spolu u svrhu **nadzora** projekta i programa;
- U **godišnjim provedbenim izvješćima** Operativnog programa bit će uključeni komentari o operacijama koje su vezane za jednake mogućnosti;
- Utjecaj Operativnog programa na jednakost spolova smatrat će se dijelom njegove **evaluacije**, gdje je to relevantno.

Zaštita okoliša i održivi razvoj

Ne postoje konkretne mjere vezane za okoliš u ovom Operativnom programu. Međutim, kao osiguranje da će održivost i zaštita okoliša biti uzeti u obzir u upravljanju programom i njegovoj provedbi, bit će usvojeni sljedeći postupci:

- Zahtjev da IPA potiče zaštitu okoliša i održivi razvoj bit će uključen u **informativne i promidžbene kampanje**, kao i u materijalima u sklopu ponuda za natječaj / natječajima;
- Od **podnositelja zahtjeva** za IPA pomoć očekuje se da dokažu kako projekt neće imati nepovoljan utjecaj na okolinu, da potvrde da je neutralan u odnosu na okoliš i/ili da pokažu na koji će način projekt na pozitivan način doprinijeti održivom razvoju; ovi će se podaci uzeti u obzir kroz postupak ocjene projekta i kroz kriterije za odabir; gdje je to potrebno, projekti moraju biti sukladni pravnoj stečevini EU o okolišu, što uključuje zakonodavstvo o Procjeni utjecaja na okoliš (PUO);
- Rezultati procjene utjecaja na okoliš tijekom faze odabira bit će sadržani u **ugovorima** s korisnicima, te će biti provjereni kao dio unutarnjih kontrola i revizije;
- **Godišnja provedbena izvješća** Operativnog programa sadržavat će komentar u odnosu na operacije povezane sa zaštitom okoliša i održivim razvojem;
- Utjecaj Operativnog programa na zaštitu okoliša i održivi razvoj smatra se dijelom **ex ante evaluacije**.

MZOPUG ili nadležno lokalno tijelo provest će sve potrebne postupke za procjenu utjecaja na okoliš u skladu s EU standardima. Za provedbu postupka procjene utjecaja na okoliš koristit će se postojeće institucionalne strukture, dok će se tehnička pomoć zatražiti za unapređenje stručne sposobnosti

Republika Hrvatska provodi procjene utjecaja na okoliš za pojedine razvojne projekte od 1984. godine, kada je postupak definiran Zakonom o prostornom uređenju. Od 1994. godine, kada je donesen Zakon o zaštiti okoliša (Narodne novine br. 94/94, 128/99), postupak procjene utjecaja na okoliš reguliran je spomenutim Zakonom i njegovim provedbenim propisima. Zakon i Pravilnik sadrže većinu zahtjeva iz Direktive Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. godine o ocjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, sukladno izmjenama iz Direktiva 97/11/EEZ i 2003/35/EZ, u odnosu na sljedeće: osnivanje odgovornih tijela, PUO u prekograničnom kontekstu, opis postupka za PUO, kao i ocjena direktnog i indirektnog učinka.

Prijenos preostalih odredbi Direktive u hrvatsko zakonodavstvo bit će osigurano donošenjem novog Zakona o zaštiti okoliša u drugoj polovici 2007., kao i provedbenom uredbom o procjeni utjecaja na okoliš. U tom smislu, projekt CARDS 2003. "Smjernice i izobrazba za PUO", koji je pokrenut u srpnju 2005. godine, nedavno je proveden. Ovaj projekt pomogao je u prijenosu Direktive Vijeća 85/337/EEZ, kao i u izgradnji administrativne sposobnosti državnih službenika koji rade na PUO na nacionalnom i županijskom nivou, kao i poticanju sudjelovanja javnosti u postupku PUO. Vjerojatno će biti potrebne daljnje akcije na izgradnji kapaciteta.

Donošenjem Zakona o zaštiti okoliša i pod-zakonskih propisa, bit će izvršen prijenos sljedećih odredbi:

- odredbi Direktive 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš, kao i
- odredbi Direktive Vijeća 96/61/EZ. od 24. rujna 1996. u vezi s integriranim sprečavanjem i nadzorom zagađenja.

Osim toga, predviđen je prijenos Direktive 2004/35/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u vezi sa sprječavanjem i otklanjanjem štete u

okolišu. Priznata načela zaštite okoliša, što uključuje načelo da zagađivač plaća, također su već na snazi u Hrvatskoj.

3.3. Koordinacija i sinergija s drugim izvorima pomoći

Ovaj odjeljak daje pregled načina na koji se ovaj Operativni program nadopunjuje, kao i postojeće sinergije s ostalim IPA Operativnim programima, te s ostalim oblicima strane pomoći koja je Hrvatskoj dana u relevantnim područjima politika. U odnosu na suradnju na razini projekta, primjenjuje se standardno pravilo o zabrani financiranja pojedinog projekta iz više od jednog EU izvora. S druge strane, korisnik bi trebao biti u mogućnosti pribaviti dio sufinanciranja kroz projekte i programe međunarodnih financijskih institucija u sličnom području politika (npr., Svjetska banka, UNDP), s tim da se potonji troškovi nadopunjuju u opsegu, umjesto da se preklapaju s onima koji se financiraju kroz IPA.

3.3.1. Koordinacija i usklađenost s pomoći pruženom temeljem ostalih IPA komponenti

S obzirom na višesektorsku prirodu regionalnog razvoja, postoji potreba za usklađenim programiranjem u svim različitim komponentama IPA, većina kojih ima manje ili više direktan učinak na teritorijalni razvoj. U programiranju ovog Operativnog programa, posebno se pazilo na nadopunjavanje aktivnosti u sklopu druga dva Operativna programa IPA Komponente III i aktivnosti IPA Komponenti II (Prekogranična suradnja), IV (Razvoj ljudskih potencijala) i V (Ruralni razvoj). Izbjegavanjem preklapanja i poboljšanjem sinergije u svim mjerama, nastojalo se poboljšati učinak ograničenih financijskih sredstava u sklopu IPA koja su dostupna Hrvatskoj.

Komponenta I programa IPA prvenstveno se bavi potrebom izgradnje institucija i daje potporu Hrvatskoj u ispunjavanju pristupnih kriterija EU. Usredotočuje se na prioritete koji su identificirani u Pristupnom partnerstvu[169] i one koji proizlaze iz analitičkog pregleda (engl. screening) i pristupnih pregovora o svim poglavljima pravne stečevine. IPA fondovi u sklopu Komponenti III i IV iskoristit će se za pripremu Hrvatske za Kohezijsku politiku nakon pristupanja. Komponenta I doprinijet će ovim pripremama kroz pomoć izgradnji kapaciteta relevantnih institucija na središnjoj i lokalnoj razini, osim u smislu pomoći direktnom upravljanju Operativnim programima (pokriveno IPA III i IV).

Devetnaest od 21 hrvatske županije granične su županije i ispunjavaju uvjete za **Komponentu II**. Osim toga, programi prekogranične suradnje koji dobivaju pomoć kroz inicijative Zajednice odnose se na razvojne potrebe slične onima u "glavnim" programima regionalnog razvoja (odnosno onima koji primaju pomoć u sklopu ciljeva 1, 2 i 3 do 2007.). Međutim, očekuje se da će mjere koje se financiraju u sklopu Operativnog programa za prekograničnu suradnju također doprinijeti poboljšanju upravljanja pograničnim područjem, prekograničnog umrežavanja i razmjene iskustava i politike. Ovaj dodatni zahtjev znači da nije vjerojatno ponavljanje odnosno duplikacija aktivnosti. U odnosu na aktivnosti sufinancirane u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, u postupku odabira osigurat će se da projekti nema prekogranični učinak koji je formaliziran ili koji predstavlja bitnu karakteristiku projekta. (Projekt bi i dalje mogao primati sredstva kroz Operativni program za regionalnu konkurentnost ako bi se njime ostvario pozitivan učinak prelijevanja (engl. spill-over) izvan administrativnih granica odnosnog područja).

[169] Odluka Vijeća 2006/145/EZ.

Dovršen je proces programiranja Operativnog programa za prekograničnu suradnju s Državama članicama EU, kao i s državama koje nisu države članice EU, a Operativni programi poslani su Europskoj komisiji radi odobrenja u svibnju 2007. godine. U Operativnim programima ponavlja se nekoliko tipova intervencija, čime se sugerira da se ključne potrebe svih graničnih područja u ovoj europskoj regiji okreću oko ulaganja u poduzetništvo (što uključuje istraživanje i razvoj i turizam), očuvanja i poboljšanog gospodarskog korištenja prirodnog i kulturnog nasljeđa, zaštite okoliša, boljih socijalnih usluga i aktivne zajednice.

U usporedbi s Operativnim programom za promet i Operativnim programom za okoliš, Operativni program za regionalnu konkurentnost daje podršku infrastrukturi u tipu ERDF čiji je cilj bolja socijalna i ekonomska kohezija. Prometna infrastruktura ili pak infrastruktura vezana za okoliš posebno je prikladna u smislu ovog Operativnog programa, pod uvjetom da je direktno povezana s malim poduzetništvom (bez "velikih projekata").

Postoji dosta prostora za nadopunjavanje u odnosu na **Operativni program za razvoj ljudskih potencijala**. Operativni program za regionalnu konkurentnost ima dva operativna Prioriteta:

- *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*
- *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*

S druge strane, Operativni program za razvoj ljudskih potencijala ima tri operativna Prioriteta:

- *Unaprijediti pristup zapošljavanju i reintegracija tržišta rada*
- *Jačanje socijalne inkluzije u odnosu na one u nepovoljnom položaju*
- *Unaprijediti ljudski kapital i zapošljivost*

Jasno je da će provedba mjera u sklopu Prioriteta Operativnog programa za regionalnu konkurentnost ojačati potencijal za postizanje učinkovitijeg tržišta rada. Istovremeno, mjere koje se provode u sklopu ovog Operativnog programa trebale bi doprinijeti razvitku kohezivnijeg i konkurentnijeg hrvatskog gospodarstva.

U kontekstu stvaranja "komplementarnosti" u oba Operativna programa, kombinacija prijedloga predočenih u tablici u daljnjem tekstu trebala bi postići učinak jačanja kohezije, kao i konkurentnosti. Dok će svi prijedlozi biti ocijenjeni u smislu odgovarajućih mehanizama izvedbe, o njihovom prihvaćanju i provedbi odlučit će se na razini pojedinačnih aktivnosti, uključujući primjenu odgovarajućih kriterija za odabir koji odražavaju ciljeve oba Operativna programa.

Također u kontekstu postizanja šire komplementarnosti, određeni indirektni učinci također će doprinijeti ovom cilju. Posebice, sveobuhvatno jačanje kohezije i konkurentnosti trebalo bi potaknuti *povećanu i održivu potražnju za odgovarajuće kvalificiranom radnom snagom* u skladu s Prioritetima 1 i 3 Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala. Rezultati koji proizlaze iz Prioriteta 2 (*Jačanje socijalne inkluzije u odnosu na one u nepovoljnom položaju*) također bi trebali doprinijeti postizanju ovog cilja, iako s manje direktnim učinkom.

Tablica niže navodi detaljnije elemente komplementarnosti među prioritetima ova dva Operativna programa. U praksi će se koordinacija I komplementarnost između njih osigurati sudjelovanjem predstavnika Operativnih struktura za oba Operativna programa u Sektorskim nadzornim odborima za oba OP-a (vidi poglavlje 5.).

Tablica 11: Komplementarnost Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala i Operativnog programom za regionalnu konkurentnost

Prioritet/OP	Nadopunjavanje
Prioritet 1 (OP Razvoj ljudskih potencijala) Poboljšati pristup zapošljavanju i reintegracija tržišta rada	Mjera 1 fokusirat će se na osnivanje lokalnih partnerstava za zapošljavanja u svakoj hrvatskoj županiji; osim toga, budući da je prvih osam takvih lokalnih partnerstava za zapošljavanje već osnovano u regijama koja zaostaju u razvitku, "međužupanijska partnerstva" također će se poticati u tim regijama. "Pilot centar za doživotno upravljanje karijerom" bit će osnovan u sklopu mjere 2 i nalazit će se u jednoj od regija koje zaostaju u razvitku, dok će lokalni "Centar za MSP" biti uključen kao partner. Istovremeno, horizontalnije aktivnosti uključivat će konkretne kriterije za odabir koji uzimaju u obzir regionalno zaostajanje.
Prioritet 2 (OP Razvoj ljudskih potencijala) Jačanje socijalne inkluzije u odnosu na one u nepovoljnom položaju	Za obje mjere predložene u sklopu prioritetne osi 2 (*Pomoć pristupu zapošljavanju i obrazovanju u skupinama koje zaostaju u razvitku*), bit će osmišljene nove aktivnosti koje se fokusiraju konkretno na regionalno zaostajanje u razvitku i kojima će se podrška pružati kroz horizontalne aktivnosti koje će također biti izgrađene kroz konkretne kriterije za odabir.
Prioritet 3 (OP Razvoj ljudskih potencijala) Unapređenje ljudskog kapitala i zapošljivosti	U sklopu mjere 1 (*Jačanje razvitka Nacionalnog kvalifikacijskog okvira*), priprema inicijalnog kurikuluma uključivat će discipline povezane s IT i biotehnologijom[170], kao i predstavnike projekata "*klastera*" i "*biotehnologijskoj inkubatora*" u sklopu **Prioriteta 2 Operativnog programa za regionalnu konkurentnost** u radu relevantnih VET Sektorskih vijeća, čiji je zadatak priprema kurikuluma u ovim sektorima; nadalje, značajan udio škola modela koje će primati podršku iz VET inovacijskog fonda nalazit će se u regijama koje zaostaju u razvitku. U sklopu mjere 2 (*Jačanje cjeloživotnog učenja i stručnog visokoškolskog obrazovanja*), poduzet će se mjere kojima će se osigurati da aktivnosti vezane za cjeloživotno učenje također budu usredotočene na regije koje zaostaju u razvitku.

[170] NB – to bi moglo uključivati bazičnu laboratorijsku tehnologiju i vještine podrške, kao i napredne stručne kvalifikacije u istraživačkoj djelatnosti.

Prioritet 1 (OP Regionalna konkurentnost) Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku.	Zbog svojeg geografskog fokusa, aktivnosti u sklopu ove mjere ciljat će određene skupine koje se nalazi u nepovoljnom položaju (posebno one koje se nalaze u regijama koje zaostaju u razvitku). Međutim, dodatni prioritet mogao bi se dati projektima koji potiču poboljšano zapošljavanje, posebno za skupine koje su u najvećoj mjeri izložene nepovoljnom položaju (što uključuje dugotrajno nezaposlene, žene, invalidne osobe i manjine).
Prioritet 2 (OP Regionalna konkurentnost) Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu.	Aktivnosti kojima se podrška pruža u sklopu ovog Prioriteta nadopunjavat će širu ulogu Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala. Posebno će se usredotočiti na ciljane savjetodavne usluge za MSP, kao i na podršku kojom se doprinosi stvaranju i rastu tehnologijskih i na znanju utemeljenih "spin-offs" (uglavnom sveučilišta i istraživačkih ustanova), kao i MSP kroz poboljšanu infrastrukturu i pristup tehnologiji i uslugama poslovnog razvitka posebno za sektore s visokom dodanom vrijednošću.

Koordinacija Operativnog programa za regionalnu konkurentnost s IPA **Komponentom V** obavlja se sustavno kroz uključivanje predstavnika Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG) u međuresornu radnu skupinu. Ne postoji opasnost od preklapanja Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i Integriranog plana za poljoprivredu i ruralni razvitak (IPARD), makar IPARD predviđa slične investicije – u bazičnu infrastrukturu i MSP u ruralnim[171] područjima. Upravo nasuprot, ima prostora za sinergiju između Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i sva tri Prioriteta iz plana IPARD.

U sklopu Prioriteta 3 iz plana IPARD, "Razvitak ruralnog gospodarstva", mjera 3.1 "Poboljšanje i razvitak ruralne infrastrukture" predviđa između ostalog ulaganja jedinica lokalne samouprave u lokalne javne neklasificirane ceste u poljoprivrednim zona, kanalizacijske sustave i postrojenja za obradu otpadnih voda. Sustavi pristupnih cesta, kao i vodovodni sustavi, sustavi za pročišćavanje otpadnih voda i kanalizacijski sustavi ispunjavaju uvjete Operativnog programa za regionalnu konkurentnost – ne kao samostalna ulaganja čija je namjera unaprijediti kvalitetu života ruralnog stanovništva općenito, već ulaganja čija je svrha razvitak javne poslovne infrastrukture. Mjera 3.2 plana IPARD "Diversifikacija i razvitak ruralnih gospodarskih djelatnosti" i mjera 1.2 "Ulaganja u obradu i marketing poljoprivrednih i ribarskih proizvoda za sanaciju djelatnosti i njihovo unapređenje prema standardima Zajednice omogućavaju infrastrukturna ulaganja za MSP odnosno ulaganja u nepokretnu imovinu, opremu i strojeve. MSP nemaju pravo na takva ulaganja temeljem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Ulaganja u infrastrukturu koja ispunjavaju uvjete Operativnog programa za regionalnu konkurentnost javnog su, a ne privatnog karaktera i njihova svrha je doprinijeti gospodarskoj privlačnosti određenog područja ili konkurentnosti sektora važnog za nacionalnu konkurentnost. Mjera 2.1 Operativnog programa za regionalnu konkurentnost predviđa pomoć za MSP kroz savjetodavne usluge. Savjetodavne usluge su do određene mjere predviđene i u sklopu

[171] Ova područja predstavljaju 84% ukupnog hrvatskog teritorija i također uključuju Područja posebne državne skrbi.

mjera plana IPARD, ali samo kao izdatak koji je povezan i koji prati ulaganja u infrastrukturu. Mjera 2.1 Operativnog programa za regionalnu konkurentnost ne uključuje aktivnosti koje se financiraju kroz IPARD.

Kao što se može vidjeti, intervencije u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost nadopunjavaju intervencije u sklopu plana IPARD, budući da se zasnivaju na drugačijem pristupu postizanju zajedničkog cilja, a to je gospodarska konkurentnost i prostorno ujednačeni razvitak i rast. Dok je IPARD u većoj mjeri usmjeren na MSP (s direktnim ulaganjima), Operativni program za regionalnu konkurentnost se u većoj mjeri usredotočuje na pružatelje usluga u javnom sektoru čije su vještine i sposobnost (što uključuje infrastrukturnu sposobnost) neophodni za pružanje kvalitetnih poslovnih usluga neophodnih za konkurentnost i osiguranje kvalitetnog poslovnog okruženja. Ovakvo nadopunjavanje također se unapređuje izgradnjom lokalne sposobnosti za endogeni rast. Oba programa nadovezat će se na iskustvo Regionalnih operativnih programa. U sklopu mjere 2.2 plana IPARD "Priprema i provedba lokalnih razvojnih strategija", regionalni operativni programi predstavljaju referentnu točku za poticanje ruralnih lokalnih razvojnih inicijativa, kroz aktivnosti u tipu LEADER.

Rizik dvostrukog financiranja projekata bit će u cijelosti uklonjen kroz kriterije za odabir koji će biti predviđeni pozivima za podnošenje prijedloga za sheme za sredstva bespovratne pomoći temeljem plana IPARD i Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. U sklopu plana IPARD, stvorit će se i baza podataka o financiranju za svakog pojedinog podnositelja zahtjeva iz plana IPARD, kao i ostalih programa; uz pomoć navedene baze podataka, prije svakog plaćanja iz programa IPARD obavit će se verifikacija podataka.

Zaključno, koordinacijom Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i ostalih Operativnih programa neće se samo izbjegnuti preklapanje ili dvostruko financiranje, već će se također potaknuti nadopunjavanje i sinergija gdjegod je to moguće. Prednost u sklopu ovog Operativnog programa dobit će projekti koji nadopunjavaju akcije kojima se podrška pruža u sklopu nekog drugog IPA Operativnog programa ili Komponente, pod uvjetom da ispunjavaju relevantne kriterije za odabir.

Na općoj razini IPA, nastojanja da se postigne usklađenost i koordinacija poduzimaju se kroz veći broj institucionalnih aranžmana. SDURF je preuzeo ukupnu odgovornost za koordinaciju aktivnosti programiranja i nadzora u sklopu programa IPA u Hrvatskoj. Unutar Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, Odjel za programe Europske unije namijenjene jačanju institucionalne sposobnosti za pridruživanje odgovoran je za koordinaciju IPA Komponenti I, II i V. Odjel za programe Europske unije namijenjene promicanju gospodarske i socijalne kohezije preuzeo je odgovornost za koordinaciju IPA Komponenti III i IV. Uz koordinacijsku funkciju koju će preuzeti Nadzorni odbor za program IPA, predstavnici Sektorskih nadzornih odbora bit će pozvani da sudjeluju u radu Sektorskog nadzornog odbora Operativnog programa za regionalnu konkurentnost kao promatrači za Komponente II (Prekogranična suradnja), IV (Razvitak ljudskih potencijala) i V (Ruralni razvoj).

3.3.2. Koordinacija i usklađenost s dosadašnjom EU pomoći

Pitanja koordinacije u odnosu na programiranje ovog Operativnog programa razlikuju se u različitim segmentima politike: regionalni razvoj, znanost i tehnologija, inovativnost i

istraživanje i razvoj, ICT i sektor MSP. Dok je pretpristupna pomoć do sada stavljala snažan naglasak na izjednačavanje unutarnjih razlika u razvitku, pomoć za pojedine sektore i djelatnosti važne za poboljšanje nacionalne konkurentnosti (npr. MSP, istraživanje i razvoj) bila je manje prisutna. Ovaj trend, zbog prirode CARDS programa i rane faze pristupnog procesa povezanog s pravnom stečevinom, počeo se mijenjati otvaranjem PHARE programa Hrvatskoj i početkom shema za sredstva bespovratne pomoći u sklopu Ekonomske i socijalne kohezije. Međutim, iskustvo s upravljanjem shemama za sredstva bespovratne pomoći u područjima za ulaganje u tipu ERDF i dalje je vrlo ograničeno i treba biti ojačano, posebno u odnosu na naglasak koji nova generacija Strukturnih fondova stavlja na Lisabonsku strategiju i poboljšanu europsku konkurentnost. Ovo potpoglavlje daje pregled projekata po područjima politike koji su pokriveni Operativnim programom i kratki pregled prirode i fokusa dosadašnjih intervencija financiranih od strane EU.

Regionalni razvoj

EU pomoć u području regionalnog razvoja do sada je ciljala dvije skupine pitanja: opća politika i izgradnja institucija s jedne strane i – uz financijski puno veća izdvajanja – razvojni kapacitet na županijskoj razini. Cilj prvog tipa projekata je poboljšati administrativnu sposobnost na nacionalnoj razini: uspostava potrebnog pravnog, institucionalnog i programskog okvira, i to ne samo za apsorpciju sredstava u sklopu pomoći EU za koheziju.

Cilj drugog tipa projekata je stvoriti i poboljšati strateško planiranje i institucionalne i programske aranžmane u županijama. To se predviđa kao "bottom-up" doprinos dugoročnim ciljevima prevladavanja razlika u razvitku u hrvatskim regijama i apsorpcije EU Strukturnih fondova. Županije su primile tehničku pomoć u sklopu CARDS za izradu nacrta Regionalnih operativnih programa, stvaranje pripadajućeg institucionalnog sustava i stvaranje zalihe projekata, kao i u sklopu shema za sredstva bespovratne pomoći za provedbu pojedinačnih projekata temeljem Regionalnih operativnih programa. Pomoć je prvo bila usredotočena na županije koje su za vrijeme Domovinskog rata pretrpjele najveću štetu, a zatim se proširila na ostale županije. Dolaskom PHARE programa, fokus shema za sredstva bespovratne pomoći pomaknuo se prema poslovnoj infrastrukturi. Nakon nedavne akreditacije DIS, plan je u sklopu CARDS programa ojačati sposobnost upravljanja shemama za sredstva bespovratne pomoći na nacionalnoj razini i testirati je kroz provedbu projekta sheme za sredstva bespovratne pomoći u sklopu programa PHARE.

Predlaže se koristiti IPA za poboljšanje opće administrativne sposobnosti i sposobnosti upravljanja shemama za sredstva bespovratne pomoći relevantnih nacionalnih ustanova, kao i za nastavak izgradnje kapaciteta na sub-nacionalnoj razini. U odnosu na financiranje ulaganja sa sredstvima IPA, potrebno je usvojiti selektivan pristup. Pomoću ovog Operativnog programa financirat će se županijski razvojni projekti (zalihe Regionalnih operativnih programa i zaliha projektnih prijedloga u sklopu programa CARDS) koji doprinose socio-ekonomskoj koheziji, kao i izgradnji kapaciteta županijskih i ostalih sub-nacionalnih aktera kao budućih krajnjih korisnika Strukturnih fondova.

Tablica 12: Relevantni EU projekti u području regionalnog razvoja

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
CARDS 2001	Povratak izbjeglica – Obnova kuća, javne i društvene infrastrukture; razminiranje i paketi za pokretanje poslovanja za poduzetnike	Dovršen
CARDS 2002	Strategija i izgradnja sposobnosti za regionalni razvoj	Dovršen
CARDS 2002	Održivi razvoj u područjima povratka	Dovršen
CARDS 2003	Održivi razvoj u područjima posebne državne skrbi	U tijeku
CARDS 2004	Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima Hrvatske	U tijeku
CARDS 2004	Izgradnja sposobnosti za upravljanje fondovima za regionalni razvoj	U tijeku
PHARE 2005	Shema za sredstva bespovratne pomoći za poslovnu infrastrukturu u sklopu ESC	U tijeku
PHARE 2006	Razvitak institucionalne sposobnosti za upravljanje EU Strukturnim fondovima nakon pristupanja	Planirano

Kroz projekte financirane od strane EU, pripremljena je zaliha projektnih prijedloga čija vrijednost iznosi više od EUR 50 milijuna (vidi Dodatak 9). Zaliha od otprilike 40 projekata (za iznos od MEUR 32) pripremljena je u sklopu projekta CARDS 2003. "Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima") za Vukovarsko-srijemsku i Sisačko-moslavačku županiju. Zaliha pokriva poslovnu i komunalnu infrastrukturu, kao i upravljanje okolišem. Kroz projekt CARDS 2004. "Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima", do sredine 2008. godine bit će pripremljena zaliha projektnih prijedloga vrijedna MEUR 30, a kojom će biti pokriveni Regionalni operativni programi četiri županije (Ličko-senjska, Karlovačka, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska). U pripremi projekata ciljaju se svi raspoloživi izvori financiranja: Svjetska banka, EIB II, SAPARD; IPA, itd. Kroz projekt CARDS 2004. "Podrška upravljanju projektima gospodarske i socijalne kohezije" pripremljeno je 26 projekata vezanih za poslovnu infrastrukturu s kompletnom ponudbenom dokumentacijom. Projekti dolaze iz trinaest županija koje do sada nisu primile EU pomoć.

Vrijedi napomenuti da su potrebe županija puno veće od zalihe projektnih prijedloga koji se pripremaju kroz spomenute EU projekte. Tehnička pomoć koju su primile neke županije kroz projekte CARDS usmjerena je na relativno malen broj projekata s dobrim prospektom sufinanciranja; mnogo veći broj projektnih prijedloga – u pravilu u puno manje razrađenoj fazi – čini sastavni dio Regionalnih operativnih programa županija kao ulaganja neophodna za socio-ekonomski razvitak županija. Također je vrijedno napomenuti da neki od projekata ispunjavaju uvjete za financiranje temeljem Operativnih programa za prekograničnu suradnju, okoliš, razvoj ljudskih potencijala i ruralni razvitak, kao i ovog Operativnog programa.

Tablica 13: Raspoloživi izvori financiranja projekata regionalnog razvitka u Hrvatskoj

Izvor	Iznos	Mjesto i vrsta podržane djelatnosti
Integrirani razvoj lokalne zajednice, 2005 – 2008	MEUR 300 od kojih MEUR 150 kroz kredit EIB II	Prvenstveno za ratom pogođena i ostala područja koja zaostaju u razvitku: komunalna, društvena infrastruktura i infrastruktura vezana za okoliš.
Društveni i gospodarski oporavak područja posebne državne skrbi, 2005-2009	MEUR 60 (MEUR 35 IBRD kredit, MEUR 25 državni proračun)	Socijalna kohezija i gospodarski oporavak područja posebne državne skrbi: infrastruktura, socijalna inkluzija, MSP, zadruge, razminiranje, institucionalni razvoj i tehnička pomoć
PHARE 2005 ESC Shema za sredstva bespovratne pomoći za poslovnu infrastrukturu (BRI)	MEUR 5 plus otprilike MEUR 1,6 kroz nacionalno sufinanciranje (od strane krajnjih korisnika); vrijednost sredstava bespovratne pomoći između MEUR 500.000 i MEUR 1; maks. 9 projekata	Osnovna infrastruktura vezana za lokalno poslovanje i razvoj turizma; unapređenje poslovne infrastrukture; turističke infrastrukture; infrastrukturna baza za inovativnost, ICT i istraživanje i razvoj; obuka i tehnička pomoć za korištenje i održavanje infrastrukture.
Šest IPA Operativnih programa za prekograničnu suradnju	MEUR 40,3 kroz razdoblje 2007-2009	Pogranične regije (NUTS III) koje ispunjavaju uvjete za pojedine programe prekogranične suradnje Otprilike pola izdvojenih sredstava za projekte u tipu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost
Operativni program za regionalnu konkurentnost	MEUR 47 kroz razdoblje 2007-2009, od kojih MEUR 35,35 IPA	Područje koje ispunjava uvjete je čitava RH; međutim, mjere vezane za infrastrukturu usredotočuju se na područja koja zaostaju u razvitku.

Tablica 14: Zaliha projektnih prijedloga pripremljenih kroz EU projekte (zahtjevi županija za financiranje)

Projekt	Iznos	Mjesto i vrsta podržane djelatnosti
Podrška upravljanju projektima gospodarske i socijalne kohezije – CARDS 2004	26 prijedloga projekata s kompletnom ponudbenom dokumentacijom, u vrijednosti između MEUR 0,5 - MEUR 1. Neki projekti zatražili su pomoć za PHARE 2005 BRI putem kojeg se može financirati maks. 9 projekata s ukupnom vrijednošću sredstava bespovratne pomoći od MEUR 5.	Isto kao poslovna infrastruktura PHARE 2005. Projekti iz 13 županija koje nisu pogođene ratom i koje do sada nisu primile EU pomoć.
Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima Hrvatske– CARDS 2003	Uz MEUR 11,6 za odabrane projekte Regionalnih operativnih programa financiranih kroz CARDS, zaliha projekata koji se priprema odnosi se na otprilike 40 projekata (EUR 32 milijuna) koji se odnose na poslovnu, komunalnu i infrastrukturu vezanu za okoliš – u dvije županije	Vukovarsko-srijemska i Sisačko-moslavačka .
Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima Hrvatske – CARDS 2004	Uz MEUR 11,5 za odabrane projekte Regionalnih operativnih programa financiranih kroz CARDS, u pripremi je zaliha projekata čija je vrijednost MEUR 30 ukupno, i koji će biti dovršen do travnja 2008.	Ličko-senjska, Karlovačka, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska.

Mala i srednja poduzeća (MSP)

Izazov stavljen pred hrvatska MSP je uvođenje strukturnih promjena u sektoru kako bi se poboljšala sposobnost uspješnog odgovora na pritisak konkurencije na Jedinstvenom europskom tržištu. Predviđajući sudjelovanje na unutarnjem tržištu, kroz projekte CARDS pružena je tehnička pomoć nadležnim ministarstvima i strukturama za podršku MSP kako bi se poboljšalo cjelokupno poslovno okruženje. Projekti su se bavili pitanjima administrativnih prepreka ulaganjima, jačanjem promocije ulaganja i procjenom učinka zakonodavstva u odnosu na MSP.

U sklopu PHARE programa, uz pažnju poboljšanju politike, sukladno Europskoj povelji o malom gospodarstvu, pažnja je također posvećena shemama za sredstva bespovratne pomoći, te po prvi put usmjeravanju pomoći individualnim MSP. Cilj projekta PHARE 2005. je poboljšati institucionalni okvir, politike, programe i strategije za MSP, poslovno savjetovanje i regulatorni režim. To bi trebalo pomoći hrvatskim MSP da zadovolje EU standarde iz Povelje o MSP pravne stečevine i Europske povelje o malom gospodarstvu. U sklopu projekta PHARE 2006., predviđena je pilot shema za sredstva bespovratne pomoći čiji je cilj poboljšanje tehnologijskog kapaciteta MSP i njihove konkurentnosti, produktivnosti i izvoznog potencijala. Shema za sredstva bespovratne pomoći također je prilika za testiranje programa, postupaka i struktura za planiranje i na taj način za pripremu MGRIP za upravljanje širokom lepezom sredstava bespovratne pomoći dostupnih kroz Strukturne fondove. Zaposlenici MGRIP-a već su stekli određeno iskustvo kroz sudjelovanje u projektiranju i provedbi jedne druge sheme za sredstva bespovratne pomoći u sklopu PHARE programa – u segmentu regionalnog razvoja. Vještine će se produbiti nakon što MGRIP pokrene vlastitu shemu za sredstva bespovratne pomoći za MSP u sklopu PHARE 2006. Do trenutka kada učinci te sheme za sredstva bespovratne pomoći postanu vidljivi i dok se ne dobije više uvida u prikladnost pribavljanja direktnih ulaganja za MSP u sklopu EU programa, Operativna struktura odlučila je usmjeravati sredstva iz Operativnog programa u druge vidove potpore koji "neizravno" poboljšavaju konkurentnost – kroz ulaganja u usluge poslovne podrške i povezanu infrastrukturu umjesto kroz direktna ulaganja u MSP.

Hrvatska je također korisnik tri financijske linije za MSP koje sufinancira Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Razvojna banka Vijeća Europe (CEB, u suradnji s njemačkom bankom Kreditanstalt für Wiederaufbau, KfW) i Europska investicijska banka (EIB), kao dio programa za više korisnika u sklopu PHARE 2005. (Bugarska, Rumunjska, Hrvatska, Turska). Ovi programi kombiniraju podršku PHARE s resursima međunarodnih financijskih institucija radi učinkovitijeg doprinosa jačanju sposobnosti financijskog sektora za financiranje MSP. Ukupna vrijednost ovih financijskih linija za MSP u sklopu PHARE programa iznosi MEUR 32.[172]

[172] Vrijednost financijske linije za MSP koju sufinancira EBRD (Bugarska, Hrvatska, Rumunjska) iznosi MEUR 18, one koju sufinanciraju CEB i KfW (Bugarska, Rumunjska, Hrvatska, Turska) MEUR 9, a one koju sufinancira EIB (Bugarska, Hrvatska, Turska) MEUR 5.

Tablica 15: Relevantni EU projektu u području MSP

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
CARDS 2002	Razvoj poslovnog i investicijskog okruženja u Hrvatskoj	Dovršeno
CARDS 2003	Strateški plan za dugoročni razvoj postojećih gospodarskih slobodnih zona u Hrvatskoj	U tijeku
CARDS 2004	Unaprijediti informiranje hrvatske poslovne zajednice	U tijeku
PHARE 2005	Izgradnja sposobnosti za strukturu podrške za MSP i usklađivanje politike i akcija s Poveljom o MSP i Poglavljem pravne stečevine o MSP	U tijeku
PHARE 2006	Podrška za povećanje konkurentnosti i izvoza hrvatskih MSP	Planirano
PHARE 2005	Tri financijske linije za MSP (PHARE program za više korisnika)	U tijeku

Hrvatska također namjerava sudjelovati u novom Programu za konkurentnost i inovativnost (CIP).[173] MGRIP trenutno organizira obuku u vidu pripreme za mogućnosti koje nudi CIP – posebno njegova komponenta vezana za poduzetništvo i inovativnost, koja je najbliža cilju ovog Operativnog programa. CIP pomaže poslovnim subjektima da budu inovativniji kroz osiguranje pristupa financiranju: podjela rizika i nagrada s privatnim ulagačima kapitala i pružanje protugarancija ili sugarancija za nacionalne garancijske sheme. Kroz CIP, MSP imat će jednostavan, jasan i učinkovit pristup informacijama o EU kroz mreže poslovne podrške u obliku Euro-info centara i Inovacijskih relejnih centara. CIP također uvodi instrumente kao što su instrument rizičnog kapitala za velik rast i inovativna društva, "sekuritizacija" bankovnih kreditnih portfelja za MSP i poboljšana uloga za mreže inovativnosti i poslovne podrške.

Dok je glavni cilj kako Programa za konkurentnost i inovativnost tako i Operativnog programa za regionalnu konkurentnost većim dijelom poboljšanje institucionalne sposobnosti posrednika (izravna pomoć MSP manje je prisutna kao način isporuke), oni su ipak komplementarni. Cilj Operativnog programa je jačanje i daljnja izgradnja institucionalnih struktura (što uključuje infrastrukturu) kao podrška usklađenosti i konkurentnosti, koje bi zatim trebale rasti i usvajati EU praksu i know-how kroz međunarodne projekte karakteristične za CIP. Drugim riječima, potrebno je učiniti mnogo na jačanju sposobnosti i kvalitete posrednika i ostalih gospodarskih aktera u Hrvatskoj prije njihovog uspješnog angažmana i učinkovitog sudjelovanja i učenja iz inicijativa sličnih CIP programu s EU dodanom vrijednošću.

Međutim, postoji određeni rizik preklapanja aktivnosti koje su dio IPA i onih koje su dio CIP programa. Oba predviđaju pomoć za posrednička tijela (iako ne na istoj razini razrađenosti): tehnička pomoć kod usvajanja i razrade politike, pomoć onima koji su aktivni

[173] Hrvatska ima status promatrača u Programu za konkurentnost i inovativnost od 2006. godine, kada je predala službeni zahtjev za članstvo, a trebala bi početi sudjelovati u Programu tijekom 2007. godine.

u financijskom sektoru, mjere podrške za inicijative inkubatora, klastera, mreža, itd. Kako bi se osigurala sinergija između ova dva izvora financiranja, Operativna struktura će blisko i redovno surađivati s osobama koje su kontakt točke za različite komponente CIP programa u nadležnim ministarstvima (uglavnom MGRIP).

Znanost, tehnologija, istraživanje i razvoj, te inovativnost

U sektoru istraživanja i razvoja, poduzet je ograničen broj aktivnosti koje bi bile relevantne za aktivnosti u tipu ERDF. Do danas nije bilo EU projekata koji bi pružali podršku znanstvenom istraživanju i razvoju kao odgovor potrebama poslovnog sektora i postoji veliki potencijal u sklopu IPA programa da se poduzmu takvi tipovi intervencija. S druge strane, postoji mnogo prostora unutar kojeg Operativni program može graditi na postignutim rezultatima.

Velik dio pažnje u sklopu EU pomoći pridaje se rješavanju pitanja vezanih za zaštitu prava intelektualnog vlasništva. Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) imao je koristi od cijelog niza CARDS projekata (nacionalnih i regionalnih) čiji je cilj bio poboljšati pravni i institucionalni okvir i jačati vještine i sposobnost za obradu prijava i odobravanje prava intelektualnog vlasništva. U novije vrijeme pitanjima provedbe politike bavi se veći broj državnih ustanova kroz projekt PHARE 2006. "Jačanje provedbe prava intelektualnog vlasništva". Ciljna skupina projekta jesu ustanove[174] koje se bave zaštitom prava intelektualnog vlasništva, trgovačkog vlasništva i industrijskog vlasništva kako bi se stvorila i/ili osnažila suradnja, koordinacija i provedbeni mehanizmi, kako bi se stvorio odgovarajući pravni i regulatorni okvir, kako bi se poboljšali ovršni kapaciteti i kapaciteti za jačanje svijesti javnosti o pitanjima zaštite imovinskih prava.

Također su poduzeti napori na jačanju poznavanja prava intelektualnog vlasništva u sektoru istraživanja i razvoja. Projekt CARDS 2003. "Infrastruktura za zaštitu intelektualnog vlasništva u sektoru istraživanja i razvoja", čiji je korisnik Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, nastoji razviti stimulativan i učinkovit sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva unutar zajednice koja se bavi istraživanjem i razvojem. Glavni ciljevi projekta jesu podići razinu svijesti i poznavanja prava intelektualnog vlasništva (posebno patenata) i transfera tehnologija, osigurati niz usluga pravne zaštite i omogućiti ekonomsku evaluaciju i komercijalnu eksploataciju intelektualnog vlasništva kojeg su stvorile ustanove koje se bave istraživanjem i razvojem, istraživači i inovatori. Vrijednost projekta iznosi EUR 600.000. Jedan od ishoda projekta je sveobuhvatni priručnik o transferu tehnologija koji također uključuje dokument s generičkim postupcima koji bi mogli koristiti podnositeljima projektnih zahtjeva u sklopu shema za sredstva bespovratne pomoći Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u mjeri 2.2 ovog Operativnog programa. Osim toga, cijeli koncept bit će realiziran u devet pilot ustanova (vidi mjeru 2.2).

U sklopu Programa CADSES (INTERREG III C), korisnici iz Hrvatske sudjeluju u projektu Tec Park Net. Projekt se usredotočuje na suradnju u znanstvenim i tehnološkim parkovima u EU-Regiji budućnosti u Srednjoj Europi. Tec Park Net obuhvaća regije iz Austrije, Italije, Slovenije, Hrvatske i Mađarske, a cilj mu je postići veću konkurentnost i bolju ekonomsku situaciju u uključenim regijama. Fokus projekta jesu inovativna mala i srednja poduzeća, klasteri, kao i stimulacija novih poduzeća. Razmjena znanja,

[174] Državni zavod za intelektualno vlasništvo, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija (Carinska uprava), Državni inspektorat.

kompetentni partneri i specijalizirana infrastruktura olakšavaju integraciju regionalnih gospodarstava na višoj razini. Na hrvatskoj strani, sudionici u projektu jesu Tehnološki park Zagreb i Tehnološko-inovacijski centar Rijeka.

Hrvatska sudjeluje u programu TEMPUS u sklopu kojeg ima mnogo prostora za koordinaciju s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost i Operativnim programom za razvoj ljudskih potencijala. Svrha programa TEMPUS je pomoći u reformi visokoškolskog sustava sukladno Bolonjskom procesu. Za razliku od IPA, gdje su moguća infrastrukturna ulaganja, TEMPUS se usredotočuje isključivo na djelatnosti izgradnje kapaciteta. S druge strane, njegov doprinos je važan preduvjet da bi Hrvatska mogla učinkovito koristiti sredstva dostupna kroz Programe Zajednice kao što su Lifelong Learning, Erasmus Mundi, CIP, itd.

Do sada su postojala dva TEMPUS projekta relevantna za ovaj Operativni program. Jedan od njih doprinosi stvaranju partnerstava između sveučilišta i poslovnog sektora. Zajednički europski TEMPUS projekt CREATE "Poticanje hrvatskih poduzetničkih aktivnosti i transfera tehnologija u obrazovanju" podržava otvaranje tri Ureda za poduzetničke aktivnosti i transfer tehnologija na Sveučilištu u Zagrebu, Rijeci i Splitu, uglavnom u području prirodnih znanosti. Uredi će pružati usluge savjetovanja, izdavaštva i organizacije tečajeva ili radionica. Projekt je dobrodošao doprinos IPA i Programima Zajednice CIP i Okvirni programi: on izgrađuje poduzetnički mentalitet i prateći kapacitet visokoškolskih ustanova, što je neophodno za održiv i uspješan transfer i komercijalizaciju tehnologija, a to su teme koje se nalaze visoko na agendi Europske unije. Projekt je započeo 2005. godine, a očekuje se da će trajati 36 mjeseci. Za njegovu provedbu osigurano je ukupno EUR 500.000. Koordinator u Hrvatskoj je Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti Sveučilišta u Splitu.

Važan je također Zajednički europski TEMPUS projekt "Izgradnja sposobnosti za istraživanje u Hrvatskoj", koji je započeo u siječnju 2007. godine. Cilj projekta je otvaranje istraživačkih ureda na svim sveučilištima i pri Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj, kao i poboljšanje nacionalne administrativne strukture za Program Zajednice FP7 u MZOŠ. Projekt uključuje razvoj i provedbu istraživačkih strategija i obuku akademskog i administrativnog osoblja u istraživačkim uredima. Voditelj projekta za Hrvatsku je Sveučilište u Splitu. Za projekt je osigurano ukupno EUR 490.000. Članovi konzorcija jesu Sveučilište u Osijeku, Dubrovniku, Rijeci, Zadru i Zagrebu, Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj i MZOŠ.

Unutar ovog Operativnog programa ima prostora za nastavak napora na ulaganju u sektor istraživanja i razvoja u Hrvatskoj i za osiguranje održivosti postignuća kroz projekte financirane od strane EU. Glavni kandidati za pomoć temeljem Operativnog programa jesu pilot centri u području zaštite prava intelektualnog vlasništva, koji su otvoreni u sklopu projekta CARDS 2003., kao i uredi za transfer tehnologija otvoreni na tri sveučilišta u sklopu projekta TEMPUS CREATE. Oba projekta su u fazi finalizacije, te su pilot centri spremni za sljedeću fazu odnosno za rad na konkretnim aktivnostima transfera tehnologija.

Tablica 16: Relevantni EU projekti u području znanosti, istraživanja i razvoja i inovativnosti

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
CARDS 2001	Projekt jačanja pravnog i institucionalnog okvira za učinkovitu provedbu i realizaciju prava intelektualnog vlasništva	Dovršeno
CARDS 2002	Prava industrijskog i intelektualnog vlasništva – regionalni CARDS	Dovršeno
CARDS 2003	Jačanje sustava provedbe intelektualnog vlasništva	Dovršeno
CARDS 2003	Infrastruktura za zaštitu intelektualnog vlasništva u sektoru istraživanja i razvoja	U tijeku
PHARE 2006	Jačanje provedbe prava intelektualnog vlasništva	Planirano
INTERREG III C – CADSES	TEC-PARK.NET	U tijeku
TEMPUS	Zajednički europski projekt CREATE *Poticanje hrvatskih poduzetničkih aktivnosti i transfera tehnologija u obrazovanju*	U tijeku
TEMPUS	Zajednički europski projekt *Izgradnja sposobnosti za istraživanje u Hrvatskoj*	U tijeku

Velik izvor financijskih sredstava za znanost, istraživanje i razvoj i inovativnost je Šesti okvirni program za istraživanje i tehnologijski razvoj (FP6), koji je odabran kao jedan od prioritetnih Programa Zajednice za Hrvatsku. Cilj sudjelovanja u Okvirnim programima je usklađivanje s pravnom stečevinom u području istraživanja kroz poticanje znanstvenika da se pridruže europskoj znanstvenoj mreži. Hrvatska u cijelosti sudjeluje u FP6 od siječnja 2006. godine i kroz to je vrijeme pokazala veliku apsorpcijsku sposobnost. S hrvatskim partnerima potpisano je ukupno 10 ugovora, za čije se aktivnosti izdvaja ukupno 10 milijuna eura (pristupnina za članstvo za Hrvatsku iznosila je MEUR 6,4). Najveća apsorpcijska sposobnost postoji u područjima informacijskih i komunikacijskih tehnologija, medicine i biotehnologije, prehrambene biotehnologije, građenja, mikroelektronike i fizike.

Sudjelovanje u FP7 također se smatra prioritetom, jer nudi sljedeće mogućnosti:

- izravna financijska pomoć istraživačkoj i gospodarskoj zajednici za inovativno znanstveno istraživanje;
- aktivno sudjelovanje u stvaranju rezultata visoke vrijednosti i primjenjivosti u cijelom društvu;
- razvitak istraživačkih ustanova, sustava za upravljanje i osiguranje kvalitete znanstvenog istraživanja, za korištenje opreme, prostora i postrojenja, poboljšanje položaja mladih znanstvenika i razvitak kvalitetne administracije u istraživačkom sektoru.

U procesu priprema[175] za FP7, MZOŠ potiče praksu koja predstavlja pozitivan trend u sektoru istraživanja i razvoja općenito: strateško planiranje korištenja prostora i opreme za

[175] U cilju uspješnog sudjelovanja u FP7, MZOŠ radi na kratkoročnom i srednjoročnom akcijskom planu za podizanje apsorpcijskih sposobnosti hrvatske znanstvene zajednice. Poseban fokus stavljen je na umrežavanje s partnerima iz stranih ustanova i MSP u odnosu na djelatnosti istraživanja i razvoja. MZOŠ je unaprijedilo kontakt mrežu za FP7 kako bi se omogućila bolja podrška za provedbu projekata i traženje partnera. MZOŠ

istraživanje i razvoj od strane instituta i visokoškolskih ustanova, čime se osigurava prijenos rezultata istraživanja postignutih kroz projekte Okvirnih programa, itd.

Ovaj Operativni program omogućit će Hrvatskoj uspješnu apsorpciju sredstava FP7, jer nastoji unaprijediti infrastrukturu i suradnju u sektorima visoke dodane vrijednosti (bioznanosti i ICT) koji su jedna od tema europske suradnje u sklopu novog Okvirnog programa. Drugim riječima, ulaganja u ljudski kapital i infrastrukturu u ovim sektorima preduvjet su za uspješan angažman hrvatskih znanstvenika, klastera, akademskih ustanova i MSP u međunarodnim inicijativama poput Okvirnih programa s europskom dodanom vrijednošću.

Informacijsko društvo

Intervencija u ICT sektoru financirana od strane EU do sada je bila ograničena na jedan projekt kojim se pruža pomoć središnjim državnim upravnim tijelima u uvođenju operacija temeljenih na ICT i pružanju učinkovitih usluga poslovnom sektoru i građanima. Samo se jedan INTERREG projekt u novije vrijeme usredotočio na korištenje ICT od strane poduzetnika kao specifičnu skupinu unutar informacijskog društva. To je projekt TELEACCESS (prosinac 2006.-prosinac 2008.) kroz koji su MGRIP i Središnji državni ured za e-Hrvatsku otvorili dva pilot telecentra u prostoru dva postojeća centra za MSP u izdvojenim područjima (Skrad i Vinkovci) s ciljem pružanja brzog pristupa Internetu lokalnoj radnoj snazi i građanima da bi im se pružila prilika za cjeloživotno učenje, kreativnost i razvoj.

IPA i Operativni program za regionalnu konkurentnost uviđaju važnost pristupa i korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije upravo zbog premošćivanja digitalnog jaza između više i manje razvijenih područja. Postoji prostor u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost za građenje na postignućima projekta TELEACCESS, širenjem modela pružanja usluga e-poslovanja drugim poduzetničkim centrima u Hrvatskoj, a posebice onima koji servisiraju MSP iz manje razvijenih područja. Ulaganja u ICT infrastrukturu bit će tema nekog budućeg Operativnog programa.

U listopadu 2006. godine, EZ i Hrvatska potpisale su Memorandum o razumijevanju o sudjelovanju Hrvatske u Programu Zajednice o interoperativnom pružanju usluga europske e-vlade javnim upravama, poslovnim subjektima i građanima (IDABc) kroz razdoblje 2006.-2009. Kroz IDABc, Hrvatska će moći sudjelovati u procesu definiranja Europskog interoperativnog okvira i uskladiti elektroničke usluge koje pruža Vlada s EU standardima, te na taj način omogućiti pristup hrvatskim uslugama građanima EU i poslovnim subjektima, a hrvatskim građanima i poslovnim subjektima pristup uslugama koje pružaju države članice EU.

Hrvatska također namjerava sudjelovati u Programu za konkurentnost i inovativnost (CIP) za 2007.-2013., koordinator čije ICT komponente (CIP ICT PSP) će biti Središnji državni ured za e-Hrvatsku. Hrvatska u ovom trenutku sudjeluje u Odboru za ICT PSP kao promatrač. Hrvatska očekuje da će imati koristi od ICT komponente Programa kroz sudjelovanje u pilot projektima i tematskim mrežama, kao i u benchmarking aktivnostima, konferencijama i događajima koji nadopunjuju domaće napore na motrenju razvitka informacijskog društva.

---

također koristi TEMPUS projekt čiji je cilj, između ostalih, unapređenje hrvatske apsorpcijske sposobnosti za sredstva FP7 ("Izgradnja sposobnosti za istraživanje u Hrvatskoj").

MZOŠ će sudjelovati u Programima Zajednice Sigurnije korištenje Interneta i e-Contentplus. Koordinator provedbe programa bit će Hrvatska akademska i istraživačka mreža (CARNet).

Tablica 17: Relevantni EU projekti u području ICT

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
PHARE 2006	Poboljšanje sposobnosti hrvatske države i javne uprave za pružanje usluga usmjerenih na korisnika	Planirano
INTERREG IIIB CADSES Program za susjedstvo	Stvaranje telecentara kao podrška učenju, poduzetništvu i pristupu informacijskom društvu u izoliranim područjima - TELEACCESS	U tijeku

3.3.3. Koordinacija i usklađenost s pomoći koju pružaju drugi relevantni donatori

Kao zemlja koja je suočena s izazovima tranzicije i pripreme za članstvo u EU, Hrvatska nastavlja koristiti višestruke izvore pomoći. S obzirom da financijska sredstva stavljena na raspolaganje kroz bilateralne, međunarodne i EU izvore ciljaju cijeli niz pitanja koja su identificirana kao prioritet u procesu pristupanja Hrvatske EU, postoji potreba za koordinacijom između različitih donatora, kao i između stranih i domaćih sredstava. Sustav koordinacije pomoći funkcionira kroz tri glavne institucije – **Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija** (MVPEI), koje je zaduženo za bilateralnu pomoć, **Ministarstvo financija**, zaduženo za međunarodne financijske institucije, i **SDURF** u ulozi Nacionalnog koordinatora pomoći, Nacionalnog koordinatora za ISPA i Nacionalnog koordinatora za IPA.

Koordinacija pomoći međunarodnih donatora osigurana je kroz cijeli programski ciklus. U fazi programiranja, SDURF i Ministarstvo financija koordiniraju pripremu strategija i projekata financiranih od strane EU i međunarodnih financijskih institucija kako bi se izbjeglo dupliciranje i postigla maksimalna sinergija. U fazi provedbe, predstavnici Ministarstva financija bit će uključeni u Nadzorni odbor za program IPA za projekte koje financiraju međunarodne financijske institucije, dok će predstavnici SDURF-a sudjelovati u sastancima za praćenje napredovanja koje će organizirati Ministarstvo financija za projekte financirane kroz strane zajmove i kredite, kao i u revizijskim misijama međunarodnih financijskih institucija. U odnosu na eventualnu reviziju ili evaluaciju koje bi organizirala Europska komisija za određeni projekt, predstavnici Ministarstva bit će prema potrebi na raspolaganju revizorima/evaluatorima.

Koordinacija s bilateralnim donatorima bit će osigurana na isti način, kroz sudjelovanje SDURF-a u misijama za programiranje bilateralnih donatora i kroz redovite mjesečne sastanke SDURF-a i MVPEI o napredovanju konkretnih projekata ili programa. Ovim će se izbjeći ponavljanje intervencija.

Prostor za koordinaciju na visokoj političkoj razini osiguran je kroz sudjelovanje Državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije na tjednim sastancima Vlade. Njezin mandat sastoji se od predlaganja prioriteta za

financiranje iz programa financiranih od strane EU članovima Kabineta i nastupanja kao posrednik u slučaju različitih stajališta o korištenju EU pomoći. Osim toga, Državni tajnik ima funkciju Zamjenika glavnog pregovarača u pregovorima za pristupanje EU, dok je Zamjenik Državnog tajnika ujedno i Sektorski koordinator za Komponente III i IV, kao i član radne skupine za pregovore o Poglavlju 22 "Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata". Ova direktna poveznica s procesom pregovora o pristupanju omogućava SDURF-u da osigura dobru koordinaciju financiranja od strane EK i prioriteta procesa pristupanja – u svih pet IPA komponenti.

Strani donatori do sada su vrlo aktivno identificirali područja s najizraženijim potrebama. U suradnji s relevantnim nadležnim ministarstvima, odobreni su brojni programi, projekti i zajmovi u područjima politika koja su također dio ovog Operativnog programa. Glavne inicijative u relevantnim sektorima ukratko su objašnjene u daljnjem tekstu.

U području **gospodarskog razvoja, poticanja ulaganja** i **rasta poduzetništva**, postoji nekoliko inicijativa relevantnih za prioritete i mjere iz ovog Operativnog programa, i to kako slijedi:

- Projekt "*Poduzetna Hrvatska*" je projekt kojeg financira USAID s ciljem razvoja privatnog sektora u hrvatskom gospodarstvu. Cilj projekta je potaknuti stvaranje novih radnih mjesta i održivi gospodarski rast kroz povećanje prodaje i izvoza i kroz poticanje strateških ulaganja u Hrvatsku. Tehnička potpora uz poboljšanje financijskih, kao i nefinancijskih poslovnih usluga predviđa se za posredničke institucije (javne i privatne) koje servisiraju poslovne subjekte. Projekt cilja sličan tip usluga kao i ovaj Operativni program, ali bavi se posredničkim ustanovama za poslovnu podršku, a ne direktno MSP. Dakle, nema rizika od dvostrukog financiranja. Osim toga, projekt USAID-a bliži se kraju.
- Projekt "*Gospodarski razvitak i poticanje zapošljavanja u Hrvatskoj*" organiziran od strane Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) daje podršku izvozu orijentiranim trgovačkim društvima u mesno-prerađivačkom i vinskom sektoru kroz poboljšanje izvoznih uvjeta i radom s relevantnim institucijama za podršku u ovom području. Može se smatrati da projekt nadopunjava ovaj Operativni program, s obzirom da operacija koja je usmjerena na MSP u sklopu ovog Operativnog programa ne uključuje poslovne subjekte iz poljoprivrednog sektora prehrambene industrije.
- *Program certifikacije regija za ulaganja* (ICPR) kojeg je u svibnju 2007. godine pokrenuo USAID nastavak je sličnog CARDS projekta kojim je upravljalo MVPEI i koji je postigao značajan uspjeh. Ovaj projekt nastoji poboljšati metodologiju certifikacije za ulaganja i primijeniti je u tri regije (šest županija) kako bi se poboljšale investicijske vještine županija i njihovih partnera u lokalnom i regionalnom razvoju. Projekt nadopunjuje Operativni program, s obzirom da operacija o investicijskoj certifikaciji zapravo proširuje program ICPR na preostale županije koje nisu obuhvaćene projektima CARDS ili USAID. Zaposlenici MVPEI-a uključeni u projekt USAID-a također su direktno uključeni u Operativni program i osigurat će da se dobra praksa i lekcije izvučene iz projekta USAID-a u cijelosti primijene na operaciju iz Operativnog programa.

U odnosu na **sektor istraživanja i razvoja**, doprinos Svjetske banke razvitku politike i poboljšanju infrastrukturne osnove posebno je važan i relevantan za ovaj Operativni program. U stvari, Operacija BioCentar u sklopu ovog Operativnog programa moguća je zbog tehničke pomoći financirane od strane Svjetske banke koja je dio cjelokupnog paketa pomoći hrvatskom istraživanju i razvoju. U listopadu 2002. godine MZOŠ je započelo

pripremu sveobuhvatnog tehnologijskog programa. Taj rad, podržan Projektom tehničke pomoći Svjetske banke za institucionalni razvoj i regulatornu reformu (TAL-2), rezultirao je Projektom tehnologijskog razvoja (Science & Technology Project – STP) za razdoblje 2005.-2009. STP se financira kroz zajam IBRD-a u iznosu od MEUR 31 s ciljem jačanja i preustroja odabranih znanstveno-istraživačkih ustanova u svrhu postizanja viših razina primijenjenih istraživanja i povećanja njihove samodostatnosti, uz istodobno zadržavanje njihove znanstvene izvrsnosti, kao i povećanja sposobnosti korisničkih poduzeća da razvijaju, upotrebljavaju, prilagođavaju i komercijaliziraju tehnologiju, te angažmana hrvatskih znanstvenika iz dijaspore u zajedničkim projektima i drugim inicijativama, prijenosu njihovog znanja i vještina u korist hrvatskog društva (Fond "Jedinstvo uz pomoć znanja"). Financijska sredstva koja je osigurala Svjetska banka iskorištena su za pokretanje Agencije za inovativne usluge i transfer tehnologija koja će se baviti patentima, pružati financijsku podršku unapređivanju novih inovativnih proizvoda i nastupati kao inkubator za nove lokalno razvijene tehnologije.[176] Kroz projekt se također financiraju provedbeni troškovi, što uključuju reviziju, financijsko upravljanje, kao i nadzor i evaluaciju. Jedinica za provedbu projekta uključuje stručnjake iz BICRO i MZOŠ-a.

Velik dio financijskih sredstava za **regionalni razvoj** do sada je bio, a i dalje je raspoloživ kroz kredite EIB, IBRD i EBRD, kao i kroz projekte UNDP-a. Ova pomoć je većim dijelom komplementarna s Operativnim programom. Pokriva ulaganja koja su neophodna za ukidanje jaza u regionalnom razvoju, ali koja nisu uvijek direktno vezana za gospodarski rast i kao takva ne ispunjavaju uvjete IPA Komponente III.

Značajan izvor takvog financiranja je kredit Europske investicijske banke kroz koji Vlada sufinancira projekt "Integralni razvoj lokalne zajednice". U razdoblju 2005.-2008., Vlada će uložiti ukupno MEUR 300, dok kredit Europske investicijske banke iznosi MEUR 150. Cilj pomoći je smanjenje jaza između ratom pogođenih i ostalih regija koje zaostaju u razvitku i ostatka zemlje postavljanjem preduvjeta za održivi socijalni i ekonomski razvoj. Ulaganja ciljaju konkretno:

- komunalnu infrastrukturu (lokalne pogone, što uključuje vodoopskrbu, kanalizaciju, postrojenja za proizvodnju električne energije, lokalne ceste, sanaciju javnih prostora, tržnice, itd.)
- socijalnu infrastrukturu (npr., domove za starije i nemoćne osobe, vrtiće, škole, školske sportske dvorane, igrališta, domove zdravlja i ambulante, prostore lokalne uprave, muzeje, knjižnice i slično);
- infrastrukturu vezanu za zaštitu okoliša (odlagališta za krupni otpad, postrojenja za recikliranje otpada, itd.)

Koordinator ulaganja je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (Uprava za regionalnu i lokalnu infrastrukturu), koje je u poziciji osigurati da nema preklapanja s pomoći u sklopu ovog Operativnog programa (npr. domovi zdravlja, škole, lokalne ceste). Rizik od preklapanja je minimalan budući da su cilj projekta Europske investicijske banke ulaganja u neposlovnu infrastrukturu, dok Operativni program u ovom trenutku ne predviđa ulaganja u infrastrukturu za obrazovanje i usavršavanje.

Još jedan kredit koji je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka uzelo u svrhu regionalnog razvitka koristi se za financiranje Projekta socijalno gospodarskog oporavka područja posebne državne skrbi (2005.-2009.). Financijska sredstva za ovaj projekt osigurana su kroz kredit Svjetske banke (IBRD) u iznosu od MEUR 35, kao i nacionalna sredstva iz državnog proračuna u visini MEUR 25. Uprava za integrirani regionalni razvoj

[176] Agencija je operativna od drugog kvartala 2007. godine.

pri MMTPR dio je jedinice za provedbu projekta i na taj način osigurava koordinaciju s ostalom pomoći. Projekt je komplementaran s pomoći temeljem ovog Operativnog programa, jer omogućava direktnu pomoć za MSP i zadruge, kao i za ulaganja u komunalnu infrastrukturu nepovezano s poduzetništvom, niti jedno od čega ne ispunjava uvjete temeljem ovog Operativnog programa. Komponenta projekta relevantna za Operativni program odnosi se na ulaganja u zajednicu (MEUR 36,5). Od ove svote, MEUR 22,5 uložit će se u gospodarsko oživljavanje regija koje zaostaju u razvitku kroz sredstva bespovratne pomoći[177] postojećim i novim zadrugama i MSP i jačanje sposobnosti[178] zadruga i MSP. Projekt također cilja ulaganja u malu lokalnu infrastrukturu u iznosu od MEUR 7 za financiranje obnove, izgradnje i opremanja obrazovnih, zdravstvenih, kulturnih i drugih ustanova, lokalne komunikacijske infrastrukture i poduzetničkih centara, tržnica i ostale infrastrukture povezane s gospodarstvom. U odnosu na potonje aktivnosti, MMTPR će osigurati da nema dvostrukog financiranja istog ulaganja iz ovog Operativnog programa. Projektom će se također uložiti MEUR 3,5 u razvitak i jačanje ustanova i izgradnju kapaciteta za planiranje i upravljanje regionalnim razvojem na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini, kao i za pripremu i provedbu razvojnih projekata.

Važan je također i projekt USAID-a (2005.-2008.) "Povećanje prihoda u gospodarski nerazvijenim područjima" (RIEDA). Cilj projekta je povećati održivo zapošljavanje i prihode u poljoprivrednom sektoru u regijama koje zaostaju u razvitku. Projekt je komplementaran i ne preklapa se s nastojanjima koja se poduzimaju u sklopu ovog Operativnog programa s obzirom da cilja poljoprivrednike i njihove udruge (ukupno 50 partnera odnosno 3.000 obiteljskih gospodarstava), radi poboljšanja učinkovitosti i kvalitete proizvodnih procesa i povećanja procesnih sposobnosti. Projekt također pomaže malim proizvođačima da povećaju proizvodnju kako bi se mogli angažirati u komercijalnoj poljoprivredi.

Pokrenuta su također tri projekta UNDP-a vrijednosti otprilike MEUR 3 svaki. Njihova svrha je socio-ekonomski oporavak područja posebne državne skrbi i nedovoljno razvijenih regija u razdoblju od 2006. do 2008. Projekti su namijenjeni za jedinice lokalne samouprave koje ispunjavaju uvjete kao Područje posebne državne skrbi u sljedećim županijama: Ličko-Senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-Srijemska i Karlovačka. Projekti predviđaju sljedeća ulaganja: obnova odnosno izgradnja manje, ograničene infrastrukture; pružanje usluga za razvoj poslovanja (poljoprivreda), što uključuje davanje malih, namjenskih sredstava bespovratne pomoći; podrška u uspostavi struktura za podršku u zajednici čiji je cilj pružanje konkretnih usluga najosjetljivijim skupinama; podrška lokalnim vlastima u izgradnji sposobnosti za strateško planiranje i pružanje usluga. Projekt predviđa pomoć koja nadopunjuje, a ne preklapa se s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost.

[177] Bespovratna sredstva namijenjena su za poboljšanje proizvodnih aktivnosti, poduzetništva u industrijskim i uslužnim sektorima, nove i inovativne tehnologije, zajedničko ulaganje lokalnih i stranih partnera, poslovne klastere i umrežavanje, itd.

[178] Djelatnosti na izgradnji sposobnosti daju podršku edukaciji i usavršavanju, informativnim kampanjama, nastupima na sajmovima, itd.

4. FINANCIJSKE TABLICE

Na temelju sredstava izdvojenih u Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru (VIFO)[179] za 2008.-2010. i predviđenih prioriteta i mjera, predlažu se sljedeći iznosi nacionalnog i EU sufinanciranja za Operativni program za regionalnu konkurentnost u sklopu Komponente III programa IPA.

Tablica 18: Financijska Tablica – OP RK

[179] Priopćenje Komisije Vijeću i Europskom parlamentu o IPA Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru za 2008.-2010. koji je Komisija donijela 8. studenog 2006. godine.

GODINE 2007. – 2009.		**Javni izdaci**			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ostalo (IFI, itd.)
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)	
	(Eur)	(Eur)	(Eur)	(%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***14.610.001***	***10.957.500***	***3.652.501***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	14.610.001	10.957.500	3.652.501	75%	0
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***28.610.000***	***21.457.500***	***7.152.500***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	14.530.250	10.895.500	3.634.750	75%	0
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	14.079.750	10.562.000	3.517.750	75%	0
Prioritet *3* – *Tehnička pomoć*	***3.913.000***	***2.934.750***	***978.250***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	3.913.000	2.934.750	978.250	75%	0
Ukupno 2007.-2009.	***47.133.001***	***35.349.750***	***11.783.251***	***75%***	***0***

GODINA 2007.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ukupni javni izdaci
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***4.567.667***	***3.425.750***	***1.141.917***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.567.667	3.425.750	1.141.917	75%	
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***8.943.000***	***6.707.250***	***2.235.750***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.542.000	3.405.250	1.136.750	75%	
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.401.000	3.302.000	1.099.000	75%	
Prioritet *3* – *Tehnička pomoć*	***1.223.000***	***917.250***	***305.750***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	1.223.000	917.250	305.750	75%	
Ukupno godina 2007.	***14733667***	***11.050.250***	***3.683.417***	***75%***	***0***

GODINA 2008.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ukupni javni izdaci
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***4.794.667***	***3.596.000***	***1.198.667***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.794.667	3.596.000	1.198.667	75%	
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***9.387.000***	***7.040.250***	***2.346.750***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.767.250	3.575.250	1.192.000	75%	
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.619.750	3.465.000	1.154.750	75%	
Prioritet *3* – *Tehnička pomoć*	***1.285.000***	***963.750***	***321.250***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	1.285.000	963.750	321.250	75%	
Ukupno godina 2008.	***15466667***	***11.600.000***	***3.866.667***	***75%***	***0***

GODINA 2009.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ukupni javni izdaci
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***5.247.667***	***3.935.750***	***1.311.917***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	5.247.667	3.935.750	1.311.917	75%	
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***10.280.000***	***7.710.000***	***2.570.000***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	5.221.000	3.915.000	1.306.000	75%	
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	5.059.000	3.795.000	1.264.000	75%	
Prioritet*3* – *Tehnička pomoć*	***1.405.000***	***1.053.750***	***351.250***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	1.405.000	1.053.750	351.250	75%	
Ukupno godina 2009.	***16932667***	***12.699.500***	***4.233.167***	***75%***	***0***

Kao što je vidljivo iz financijskih Tablica, Prioritet 3, Tehnička pomoć čini otprilike 8% doprinosa Zajednice za Operativni program. To je nešto više od standardnih izdvajanja za tehničku pomoć koja su predviđena IPA Provedbenom uredbom (6%), ali i dalje je u granicama dopuštenog (10%) u izvanrednim slučajevima i uz opravdanost zbog opsega programa. Ovaj Operativni program upravo je jedan takav izvanredan slučaj, a iz sljedećih razloga:

- za razliku od nekih drugih Operativnih programa koji su specifični za pojedine sektore, Operativni program za regionalnu konkurentnost uključuje veći broj ustanova, sve od kojih– kao članovi Operativne strukture i/ili korisnici pomoći – imaju pravo na tehničku pomoć u sklopu Prioriteta 3;

- većina ustanova koje su angažirane na Operativnom programu do sada je imala tek ograničeno iskustvo s projektima EU i nema iskustva s upravljanjem financijskim sredstvima EU (koordinacija procesa programiranja, savjetovanja s partnerima, nadzor, provedba projekta). Osim toga, dio pomoći temeljem Operativnog programa bit će dodijeljen kroz sheme za sredstva bespovratne pomoći koje predstavljaju poseban izazov za upravljanje i provedbu i iziskuju pomoć vanjskih stručnjaka (honorari za ocjenjivače i procjenjivače podnositelja zahtjeva);

- ovaj Operativni program dovest će do dva operativna programa u sljedećoj generaciji EU programa – jedan za pitanja regionalnog razvoja, a drugi za pitanja konkurentnosti (na horizontalnoj osnovi). Bit će potrebna dodatna pomoć i napori kako bi se relevantne ustanove pripremile za samostalno upravljanje Operativnim programom u bliskoj budućnosti, kao i za stvaranje kvalitetne zalihe projektnih prijedloga za ove operativne programe.

5. PROVEDBENE ODREDBE

U ovom poglavlju Operativnog programa opisuju se sustavi i strukture uspostavljeni u vrijeme izrade Operativnog programa. Određeni broj ključnih odluka o strukturama i odgovornostima kao i o sustavima upravljanja i informiranja donosit će se u kontekstu akreditacije za decentralizirano upravljanje, koja prati drugačiji vremenski raspored od onog za usvajanje Operativnog programa. Stoga će se u Okvirnom sporazumu, kao i u Sporazumu o financiranju koji će se potpisati nakon dodjele ovlasti za decentralizirano upravljanje, naći detaljne odredbe o sustavima upravljanja i kontrole. Odredbe u ovom poglavlju stoga podliježu kasnijim prilagodbama primjenjivih odredbi tih sporazuma, ondje gdje je to potrebno.

5.1. Strukture upravljanja i kontrole

5.1.1. Tijela i nadležne institucije

Na temelju IPA Provedbene uredbe[180], Vlada Republike Hrvatske usvojila je vlastite pravne akte kojima će odrediti pojedina tijela za upravljanje i provedbu IPA-e[181].

Sukladno odredbama navedene Uredbe, sljedeći pojedinci/tijela jesu ili će biti određeni/uspostavljeni:

- Nacionalni IPA koordinator
- Strateški koordinator za komponente Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala
- Dužnosnik nadležan za akreditaciju
- Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
- Nacionalni fond
- Tijelo nadležno za reviziju
- Operativna struktura

Uz izuzetak Operativne strukture i uloge Strateškog koordinatora, ova tijela u osnovi obavljaju zadatke koji su općenito primjenjivi na sve IPA komponente u skladu s njihovim dužnostima određenim u relevantnim člancima IPA Provedbene uredbe i Dodatku A Okvirnog sporazuma koji će Komisija zaključiti s Republikom Hrvatskom.

[180] Uredba Komisije (EC) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

[181] Uredba o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 18/07); Izmjene i dopune Uredbe o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 82/07); Odluka o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 18/2007); izmjene i dopune odluke o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 82/07).

Stoga će u skladu s odredbama članka 7.3 navedene Uredbe te kako je određeno u 'predlošku' Okvirnog sporazuma koji je Komisija usvojila 6. srpnja 2007. [ref. *C(2007) 3208 konačni – E/1368/2007*] te funkcije biti sastavni dio **Okvirnog sporazuma** koji će Komisija sklopiti s Republikom Hrvatskom.

Operativna struktura

Operativnim programom za regionalnu konkurentnost upravljati će čelnik Operativne strukture koji će, sukladno članku 28.2 IPA Provedbene uredbe, biti zadužen za sljedeće poslove:

a. pripremu godišnjih ili višegodišnjih programa;

b. nadzor nad provedbom programa i vođenje Sektorskog nadzornog odbora, kako je utvrđeno člankom 59, ponajprije osiguravanjem dokumenata potrebnih za praćenje kvalitete provedbe programa;

c. pripremu sektorskih godišnjih i završnog izvješća o provedbi, utvrđenih člankom 61(1) te, nakon razmatranja izvješća od strane Sektorskog nadzornog odbora, podnošenje istih Komisiji, Nacionalnom IPA koordinatoru i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;

d. osiguranje da su aktivnosti koje se financiraju odabrane i odobrene sukladno kriterijima i mehanizmima primjenjivim na OP, te da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;

e. uspostavljanje postupaka za osiguranje pohrane sve dokumentacije potrebne za osiguranje odgovarajućeg revizijskog traga, sukladno članku 20;

f. organizaciju natječajnih postupaka, postupaka za dodjelu bespovratnih sredstava, ugovaranja te izvršenje plaćanja krajnjim korisnicima i (prema potrebi) izvršenje povrata tih sredstava;

g. osiguranje da sva tijela uključena u provedbu operacija održavaju zaseban računovodstveni sustav ili zasebne računovodstvene šifre;

h. osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje prime sve potrebne informacije o primijenjenim postupcima i verifikacijama izvršenima vezano za troškove;

i. uspostavu, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;

j. provođenje verifikacija kako bi se osiguralo da su deklarirani troškovi nastali u skladu s važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno odluci o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi krajnjih korisnika za plaćanjem/isplatama valjani. Te se verifikacije odnose na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte operacija, kako bude primjereno;

k. osiguranje interne revizije tijela koja čine Operativnu strukturu;

l. osiguranje izvješćivanja o nepravilnostima;

m. osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

Operativna struktura sastavljena je od sljedećih tijela, u skladu sa člankom 31. IPA Provedbene uredbe:

- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP),
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ),

- Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR),
- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU).

Tablica 19: Položaj i razina nadležnosti te čelnici tijela koja čine Operativnu strukturu OP-a za regionalnu konkurentnost

<table>
<tr><th colspan="2">Razina nadležnosti</th><th>Nazivi tijela unutar Operativne strukture</th><th colspan="4">Pojedinačna tijela unutar Operativne strukture
Čelnici pojedinačnih tijela unutar Operativne strukture</th></tr>
<tr><td colspan="2">I. Razina Operativnog programa</td><td>Tijelo nadležno za Operativni program</td><td colspan="4">Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Odjel za pripremu i provedbu programa i projekata EU
Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Državni tajnik za poduzetništvo</td></tr>
<tr><td colspan="2">II. razina Prioriteta / mjere</td><td>Tijelo nadležno za Prioritet / mjeru</td><td>Prioritet 1, mjera 1.1
Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
Uprava za integrirani regionalni razvoj

Prisavlje 14
10000 Zagreb

Državni tajnik za razvoj</td><td>Prioritet 2, mjera 2.1
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge
Uprava za poticanje ulaganja i izvoz

Ulica grada Vukovara 78
10000 Zagreb
Pomoćnik ministra za mala i srednja trgovačka društva i zadruge</td><td>Prioritet 2, mjera 2.2
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
Uprava za znanost

Trg hrvatskih velikana 6
10000 Zagreb

Državni tajnik za znanost i tehnologiju</td><td>Prioritet 3, mjera 3.1
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Odjel za pripremu i provedbu programa i projekata EU

Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb

Državni tajnik za poduzetništvo</td></tr>
<tr><td colspan="2">III. razina projekta</td><td>Provedbeno tijelo
(Tijelo za ugovaranje)</td><td colspan="4">Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU)
Katančićeva 5
10000 Zagreb

Ravnatelj Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU)</td></tr>
</table>

Državni tajnik za poduzetništvo u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva je voditelj Operativne strukture u smislu članka 167(3) IPA Provedbene uredbe.

Obavijesti o svim promjenama u čelništvu pojedinačnih prethodno navedenih tijela biti će dostavljene Komisiji, po potrebi, uključujući i sve promjene koje utječu na akreditaciju Operativne strukture i kasniji prijenos ovlasti upravljanja od strane Komisije.

Podjela dužnosti

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (kao tijelo nadležno za OP) snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom te obavlja sljedeće dužnosti u odnosu na cjelokupni Operativni program:

- koordinacija izrade Operativnog programa i njegove izmjene/revizije;
- koordinacija nadzora nad provedbom programa u skladu sa člankom 59. IPA Provedbene uredbe;
- koordinacija izrade sektorskih godišnjih izvješća te završnog izvješća u skladu sa člankom 169. IPA Provedbene uredbe;
- uspostava procedura za pohranjivanje svih dokumenata kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag (članak 20. IPA Provedbene uredbe);
- organizacija tzv. interim evaluacije tijekom provedbe programa, u suradnji sa SDURF-om;
- uspostava, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;
- osiguranje da sva tijela uključena u provedbu operacija vode zaseban računovodstveni sustav ili zasebno računovodstveno šifriranje;
- osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dobiju sve potrebne informacije o procedurama i verifikacijama koje su provedene u vezi s izdacima;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

U vezi s Prioritetom 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, mjerom 2.1 – Poboljšanje poslovne klime, i Prioritetom 3: Tehnička pomoć, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva **(kao tijelo nadležno za prioritet / mjeru)** posebno će izvršavati sljedeće zadatke:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka za nadzor provedbe te izvješća u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih izvješća i završnog izvješća, u okviru svoje sektorske nadležnosti;

- osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u bilo kojem trenutku osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- utvrđivanje predviđenih krajnjih korisnika, modaliteta odabira i eventualnih pratećih specifičnih kriterija odabira (čl. 155. IPA Provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odabiru i odobravaju za financiranje sukladno kriterijima primjenjivima na Operativni program, uključujući – u slučaju grant shema za dodjelu bespovratnih sredstava – pripremu smjernica za korisnike te prijavnih obrazaca, podnošenje ove dokumentacije Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU, te sudjelovanje u odborima za odabir projekata (vidi odjeljak 5.2.4.);
- podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;
- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i verifikacijama koje se obavljaju u vezi s izdacima/troškovima;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

U vezi s Prioritetom 2: Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu, mjerom 2.2. Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju, **Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (kao tijelo nadležno za prioritet / mjeru)** obavljat će sljedeće dužnosti:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih izvješća i završnog izvješća, u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u bilo kojem trenutku osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- utvrđivanje predviđenih krajnjih korisnika, modaliteta odabira i eventualnih pratećih specifičnih kriterija odabira (čl. 155 IPA Provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odabiru i odobravaju za financiranje sukladno kriterijima primjenjivima na Operativni program, uključujući – u slučaju grant shema za dodjelu bespovratnih sredstava – pripremu smjernica za korisnike te prijavnih obrazaca, podnošenje ove dokumentacije Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU, te sudjelovanje u odborima za odabir projekata (vidi odjeljak 5.2.4.);
- podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;

- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i verifikacijama koje se obavljaju u vezi s izdacima/troškovima;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

U vezi s Prioritetom 1: Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja, mjera 1.1. Infrastruktura povezana s poduzećima, **Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (kao tijelo nadležno za prioritet / mjeru)** obavljat će sljedeće dužnosti:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u bilo kojem trenutku osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- utvrđivanje predviđenih krajnjih korisnika, modaliteta odabira i eventualnih pratećih specifičnih kriterija odabira (čl. 155 IPA Provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odabiru i odobravaju za financiranje sukladno kriterijima primjenjivima na Operativni program, uključujući – u slučaju grant shema za dodjelu bespovratnih sredstava – pripremu smjernica za korisnike te prijavnih obrazaca, podnošenje ove dokumentacije Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU, te sudjelovanje u odborima za odabir projekata (vidi odjeljak 5.2.4.);podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;
- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće dužnosti u vezi s cjelokupnim Operativnim programom:

- vršenje uloge Tijela za ugovaranje;
- provjera natječajne dokumentacije (uključujući smjernice za korisnike, u slučaju grant sheme) zaprimljene od ustanova koje su krajnji korisnici te priprema potpune natječajne dokumentacije;
- organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora/grantova, uključujući objavu poziva za dostavu projektnih prijedloga (u slučaju grant sheme) i poziva za javno prikupljanje ponuda (u slučaju javnih nabava tj. kod ostalih vrsta projekata), zaprimanje dostavljenih projektnih prijedloga i ponuda, te organiziranje i predsjedanje odbora za odabir projekata/ponuda (vidi odjeljak 5.2.4.);
- provedba ugovora;
- vršenje plaćanje krajnjim korisnicima i, prema potrebi, vršenje povrata sredstava od strane istih;
- osiguranje da tijelo/a nadležno/a za prioritet/mjeru primi/e sve potrebne informacije o procedurama i verifikacijama koje se obavljaju u vezi s izdacima/troškovima;
- provođenje verifikacija kako bi se osiguralo da su iskazani trošak nastali sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi krajnjih korisnika za plaćanje/isplate valjani. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte operacija, kako bude primjereno;
- pružanje pomoći u izradi dokumentacije potrebne za Sektorski nadzorni odbor a vezano za napredak postignut u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;
- pružanje pomoći u izradi sektorskih godišnjih izvješća te završnog izvješća o provedbi;
- vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;
- interna revizija;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- izvješćivanje o nepravilnostima.

Za operacije koje su prethodno odabrane (i kao takve ne podliježu prethodnom javnom natječaju) a koje uključuju nacionalna javna tijela (vidi odjeljak 5.2.4.), ista će kao krajnji korisnici tih operacija izraditi natječajnu dokumentaciju za te operacije i dostaviti ju Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU. Ta će tijela kao krajnji korisnici biti uključena u verifikaciju rezultata ostvarenih od strane izvođača i u tehnički nadzor i odobrenje predmetnih radova, usluga i nabava.

Pripreme za akreditaciju dodatnih tijela koja će biti zadužena za natječajne procedure, ugovaranje i plaćanja započet će tijekom 2008. godine tako da će Operativni program za regionalnu konkurentnost u kasnijoj fazi moći provoditi tri institucije umjesto jedne. Tijela koja se predlažu za drugu fazu akreditacije za OP su Hrvatska agencija za malo i srednje poduzetništvo (HAMAG) za mjere MGRIP-a, Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO) za mjere MZOŠ-a te Uprava za regionalnu i lokalnu infrastrukturu pri MMTPR za mjere MMTPR-a. U međuvremenu će SAFU intenzivno raditi na nadogradnji vlastitih

sposobnosti kako bi na još učinkovitiji način nastavila pružati podršku tijelima koja će se ubuduće uključiti u upravljanje ovim EU sredstvima.

Tijela unutar Operativne strukture odgovorna su za provedbu vlastitih zadataka vezano uz Operativni program Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, koje snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom.

Detaljna organizacijska shema sustava upravljanja Operativnim programom nalazi se u Dodatku 12.

5.1.2. Razdvajanje dužnosti

U skladu s člankom 21.2 IPA Provedbene uredbe, odgovarajuće razdvajanje dužnosti bit će osigurano između i unutar utvrđenih tijela.

Razdvajanje dužnosti između tijela

- s jedne strane, jasno razdvajanje dužnosti između aktivnosti verifikacije, nadzora i evaluacije koje provodi Operativna struktura i Nacionalni fond; a s druge strane
- jasno razdvajanje između aktivnosti revizija koje provodi Tijelo nadležno za reviziju te postupka provedbe i plaćanja.

Razdvajanje dužnosti unutar tijela

Organizacijska struktura tijela i njihovi interni postupci upravljanja i nadzora uzima u obzir sve zahtjeve za osiguranje primjerenog razdvajanja dužnosti. To uključuje sljedeća načela:

- prije nego što se aktivnost odobri, operativni i financijski aspekti bit će provjereni od strane zaposlenika koji nisu zaduženi za pokretanje ili provedbu predmetne aktivnosti;
- potvrde izjava o troškovima sastaviti će osoba ili odjel u Nacionalnom fondu koja/i je funkcionalno neovisna/an od službi koje odobravaju zahtjeve o isplati sredstava temeljem ostvarenih troškova;
- pokretanje, ex-ante i ex-post nadzori odvojene su dužnosti, koje stoga obavljaju različite osobe, funkcionalno neovisne jedna o drugoj.

5.2. Nadzor i evaluacija

5.2.1. Sustav nadzora

Kako bi se osigurala usklađenost i koordinacija provedbe IPA komponenti, programa i operacija, te kako bi se pratio napredak u provedbi IPA pomoći, uspostaviti će se sljedeći nadzorni odbori:

- Nadzorni odbor za program IPA;
- Sektorski nadzorni odbor za Operativni program za regionalnu konkurentnost.

Nadzorni odbor za program IPA

Republika Hrvatska uspostavit će Nadzorni odbor za program IPA kako bi osigurala usklađenost i koordinaciju provedbe svih pet IPA komponenti.

Sektorski nadzorni odbor

Voditelj Operativne strukture za Operativni program za regionalnu konkurentnost uspostavit će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu IPA Provedbene Uredbe.

Sektorskim nadzornim odborom su-predsjedat će državni tajnik za poduzetništvo pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva kao voditelj Operativne strukture za Operativni program za regionalnu konkurentnost, te predstavnik Europske komisije. U skladu s IPA Provedbenom uredbom, obavezni su članovi Sektorskog nadzornog odbora:

- Nacionalni IPA koordinator ili njegov/njezin predstavnik;
- Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik;
- Predstavnik Europske komisije;
- Strateški koordinator za komponente III I IV ili njegov/njezin predstavnik;
- voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik*;*
- Predstavnici svakog od tijela uključenih u Operativnu strukturu programa: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije;

Sektorski nadzorni odbor činiti će, nadalje, predstavnici relevantnih partnerskih institucija i sudionika ovog Operativnog programa: predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera, regionalnih i nacionalnih organizacija s interesom i doprinosom učinkovitoj provedbi programa. Indikativna lista tih članova Sektorskog nadzornog pododbora prikazana je u Dodatku 11.

Sastav Sektorskog nadzornog odbora može preispitati i proširiti voditelj Operativne strukture u dogovoru s Komisijom, kako bi se osigurala dostatna zastupljenost i članstvo.

Sektorskom nadzornom odboru podršku će davati stalno tajništvo koje će Operativna struktura osigurati za pripremu materijala o kojima će raspravljati odbor ili za odobravanje u pisanom postupku. Tajništvo Nadzornog odbora će biti uspostavljeno u Odjelu za pripremu i provedbu programa EU (Odsjek za nadzor i evaluaciju).

Sektorski nadzorni odbor izvješćivat će Nadzorni odbor za program IPA. Njegovi zadaci uključuju i sljedeće:

a. razmatranje i odobravanje općih kriterija za odabir aktivnosti te odobrenje bilo koje izmjene tih kriterija u skladu s potrebama programa;
b. na svakom sastanku prosuditi napredak prema postizanju specifičnih ciljeva Operativnog programa na temelju dokumenata podnesenih od strane Operativne strukture;
c. na svakom sastanku razmotriti rezultate provedbe, posebno postizanje ciljeva postavljenih za svaku prioritetnu os, mjere te tzv. interim evaluacije; (ovaj nadzor provodit će se prema dogovorenim indikatorima);

d. razmatranje sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi, uključujući sažete tablice OP-a;

e. informiranost o godišnjem revizijskom izvješću o aktivnostima ili o dijelu izvješća koji se odnosi na operativni program;

f. razmatranje svih prijedloga za izmjenu financijskog sporazuma programa i predložiti Operativnoj strukturi reviziju ili preispitivanje programa koje može omogućiti postizanje ciljeva programa ili unapređenje upravljanja programom, uključujući financijsko upravljanje, kao i nadgledanje horizontalnih pitanja i mjera promicanja.

Sektorski nadzorni odbor potvrdit će ili dati prijedlog revizije programa voditelju Operativne strukture, Europskoj komisiji, Strateškom koordinatoru i Nacionalnom IPA koordinatoru, tamo gdje je to potrebno, nakon evaluacije, uključujući indikatore rezultata i neposrednih rezultata te financijske indikatore koji će se koristiti za nadzor pomoći.

Sektorski nadzorni odbor uspostavit će svoja pravila postupanja u dogovoru s Operativnom strukturom i Nadzornim odborom za program IPA. Sastajat će se najmanje dva puta godišnje na zahtjev Komisije. Po potrebi, mogu se u međuvremenu sazvati i dodatni sastanci.

U načelu, Sektorski nadzorni odbor nastojat će da odluke budu donesene konsenzusom.

5.2.2. Informacijski sustav upravljanja

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za učinkovito i pravilno upravljanje i provedbu, a posebno za uspostavu, održavanje i redovito ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja kako bi se prikupile pouzdane financijske i statističke informacije o provedbi, koje će se koristiti za pokazatelje nadzora i evaluacije, te za prosljeđivanje tih podataka u skladu s postupcima dogovorenim između NIPAK-a i Komisije.

Sustav će biti razvijen na jednom ili više računalnih sustava, u obliku odabranom od strane Operativne strukture i NIPAK-a, koji će omogućiti:

- nadzor i upravljanje provedbom aktivnosti i projekata, od trenutka natječaja i poziva na dostavu projektnih prijedloga sve do zatvaranje OP-a, a posebice nadzor rezultata kad god je to moguće, te neposrednih rezultata;
- provedbu i nadzor financijskih transakcija;
- osiguranje zahtjeva za izvješćivanjem o provedbi OP-a.

Operativna struktura i sva ostala tijela uključena u provedbu OP-a imat će pristup sustavu(ima).

Informacijski sustav za upravljanje projektima bit će razvijen u okviru komponente tehničke pomoći ovog Operativnog programa. Sustav će se uspostaviti uz vodstvo i nadzor NIPAK-a i Strateškog koordinatora, kako bi se osigurala dosljednost i komplementarnost u svim Operativnim programima. Do njegove uspostave, izvješćivanje i prikupljanje podataka provoditi će se ručno.

5.2.3. Sustavi nadzora i pokazatelji za nadzor provedbe

Kvantitativni i kvalitativni napredak postignut u provedbi programa, kao i njegova učinkovitost i djelotvornost u odnosu na postavljene ciljeve bit će mjereni pomoću indikatora (pokazatelja) evaluacije i nadzora koji se odnose na rezultate i neposredne rezultate (tzv. *outputs*) za svaku pojedinu mjeru.

Pri identifikaciji prikladnih pokazatelja za praćenje i evaluaciju, u obzir su uzete metode, smjernice i popis primjera indikatora koje je objavila Komisija, a posebno "Indikativne smjernice o metodama evaluacije: Indikatori nadzora i evaluacije" (kolovoz 2006., radni dokument br. 2 za programsko razdoblje 2007. - 2013.)

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za nadzor provedbe programa. U tom kontekstu, Operativna struktura prikupljat će podatke o provedbi (neposredni rezultati, rezultati i troškovi) za aktivnosti i projekte. Uspostavit će, održavati i ažurirati sustav izvješćivanja i informiranja uzimajući podatke na razini projekta, te objedinjavajući ih na razini mjera, prioritetnih osi i cjelokupnog OP-a. Podaci o pojedincima koji su krajnji korisnici moraju biti prikupljeni za svaki projekt i korišteni za objedinjavanje na razini mjere i prioriteta. Na temelju toga će Operativna struktura procijeniti napredak OP-a na svim razinama u odnosu na postavljene svrhu i ciljeve, izraditi izvješća za Sektorski nadzorni odbor, izraditi nacrte sektorskih godišnjih i završnog izvješća o provedbi te po potrebi pokrenuti tzv. interim evaluacije.

U kontekstu nadzora i u svrhu upotrebe indikatora, Operativna struktura će osigurati da:

a. zahtjevi nadzora budu ugrađeni u dokumentaciju poziva za podnošenje ponuda i projektnih prijedloga (prijavnih obrazaca i smjernice za podnositelje);

b. projektne prijave (kod ocjene i odabira) uključuju predložene neposredne rezultate i rezultate, kao i podatke o pojedincima, koji su u skladu s indikatorima za pojedinu mjeru u OP-u;

c. pružanje podataka je ugrađeno u ugovore s korisnicima kao obveza, te da se podaci o provedbi pružaju sustavno i u roku od strane korisnika zajedno sa zahtjevom za povratom novca u okviru projekta.

5.2.4. Odabir aktivnosti

Svi ugovori za usluge, robu, radove i bespovratna sredstva bit će dodijeljeni i provedeni u skladu s pravilima za vanjsku pomoć sadržanim u relevantnim člancima Financijske Uredbe (prema izmjenama i dopunama) te u skladu s „Praktičnim vodičem kroz postupke ugovaranja pomoći EZ-a trećim zemljama" (Praktični vodič) u tekstu objavljenom na web stranici EuropAid-a na dan pokretanja postupka nabava ili dodjele bespovratnih sredstava. Standardni predlošci i modeli izneseni u Praktičnom vodiču trebaju biti korišteni kako bi se olakšala provedba primjenjivih pravila.

Sve aktivnosti koje nisu veliki projekti i koje provodi krajnji korisnik koji nije nacionalno javno tijelo, odabrat će se putem poziva na dostavu prijedloga projekata.

Operativna struktura uspostavit će Odbor za odabir za svaki od poziva za dostavu projektnih prijedloga pokrenutih za odabir aktivnosti koje će se financirati u okviru određene mjere (grant shema). Odbor za odabir ocijenit će projektne prijave u skladu s kriterijima za odabir i metodologijom odobrenima od strane Sektorskog nadzornog odbora. Prvo će biti pregledano zadovoljavaju li prijave kriterije prihvatljivosti i administrativne kriterije te udovoljavaju li relevantnim zahtjevima prihvatljivosti utvrđenim u predmetnim mjerama (potpunost, točnost, itd.) te će potom biti ocijenjena njihova kvaliteta. Odbor za

odabir dat će preporuke Operativnoj strukturi, u skladu s člankom 158. IPA Provedbene Uredbe. Članovi Odbora za odabir bit će odgovarajući službenici i stručnjaci s tehničkim kompetencijama za provedbu kvalitativnog ocjenjivanja projektnih prijava.

Natječajne procedure za klasične projekte (koji nisu grant shema) će također slijediti gore navedene postupke dodjele ugovora. Odbori za odabir ponuda uspostavit će se za ocjenu ponuda za usluge, radove i nabavu roba.

5.2.5. Godišnja sektorska izvješća te završno izvješće o provedbi

Godišnja sektorska izvješća i završno izvješće o provedbi pripremit će Operativna struktura u skladu s člankom 169. IPA Provedbene Uredbe. Ta izvješća će procijeniti napredak provedbe u odnosu na postizanje postavljenih ciljeva, probleme na koje se naišlo u upravljanju programom i poduzete mjere, financijsku provedbu kao i izvršene aktivnosti nadzora i praćenja. O izvješćima će se raspravljati najmanje svake godine na drugom sastanku Sektorskog nadzornog odbora.

5.2.6. Sustavi za evaluaciju

Evaluacija je sredstvo za procjenu primjerenosti, učinkovitosti i djelotvornosti financijske pomoći kao i utjecaja i održivosti očekivanih rezultata. U okviru odgovornosti voditelja Operativne strukture, minimalno će se provesti ex-ante evaluacija i tzv. interim evaluacija u skladu s načelima postavljenim u IPA Provedbenoj Uredbi i smjernicama pruženim od strane Komisije.

Sustavi za evaluaciju i aktivnosti svakog programa u potpunosti će poštovati načelo proporcionalnosti.

Ex ante evaluacija

U okviru odgovornosti Operativne strukture, ex ante evaluacija Operativnog programa za regionalnu konkurentnost provedena je od strane "European Policy Research Centre" sa Sveučilišta Strathclyde iz Glasgowa i priložena je ovom programu. Sažetak rezultata ex ante evaluacije te opis načina provedbe iste, navedeni su u poglavlju 1.4.

Evaluacija tijekom provedbe (tzv. interim evaluacija)

Tijekom provedbe programa izvršit će se tzv. interim evaluacije koje dopunjuju nadzor Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, posebno kada nadzor otkrije značajna odstupanja od početno zadanih ciljeva ili kada se daje prijedlog za izmjenu programa. U svakom slučaju, planirano je da će evaluacije pružiti podatke o indikatorima dogovorenim u OP-u koji se ne mogu dobiti putem sustava nadzora. Nadalje, strateške evaluacije ili tematske evaluacije mogu se provesti u okviru odgovornosti Operativne strukture i/ili SDURF-a. Rezultati će biti upućeni ad hoc odboru za evaluacije, Sektorskom nadzornom odboru i Komisiji.

Zaduženja za evaluaciju

Voditelj Operativne strukture zadužen je za osiguranje provedbe primjerenih evaluacija Operativnog programa. Evaluacije će izvršiti vanjski stručnjaci, funkcionalno neovisni od sustava upravljanja i kontrole.

Svako od resornih ministarstava koja čine Operativnu strukturu imenovat će osobu nadležnu za ugovaranje i upravljanje postupkom evaluacije. Izgradnja sposobnosti za evaluaciju bit će poduzeta u okviru projekta tehničke pomoći pod Prioritetom 3 ovog Operativnog programa.

Odbor za evaluaciju

Sektorski nadzorni odbor odredit će ad-hoc odbor koji će pružati podršku Operativnoj strukturi u aktivnostima vezanim za evaluaciju. Odbor će slijediti 'načelo partnerstva' te će uključivati članove (i goste prema potrebi) koji su stručnjaci za evaluaciju. Nadalje, podrška Odbora bit će pružena u svim fazama evaluacije (smjernice, planiranje, provedba, predstavljanje rezultata) kako bi se osigurala ukupna kvaliteta provedenih evaluacija. Istovremeno će svi relevantni dionici i institucije/organizacije biti pozvani da daju svoj doprinos, tamo gdje je to primjereno.

Imenovanje i uspostavljanje ovog ad hoc Odbora obavit će se u skladu s pravilima i procedurama Sektorskog nadzornog odbora usvojenim u skladu sa člankom 167.2 IPA Provedbene uredbe.

Evaluacijske aktivnosti i raspored

S obzirom da ovaj program pokriva razdoblje 2007.- 2009., ali uključuje operativne aktivnosti do 31. prosinca 2012. sukladno N+3 pravilu, predlaže se da se provede samo jedna interim evaluacija, te da ona započne u listopadu 2009.

INFORMIRANJE I PROMIDŽBA

5.3.1. Uvod

Informiranje i promidžba važni su aspekti pretpristupne pomoći, a posebno uspješnog osmišljavanja i provedbe operativnih programa, uzimajući u obzir partnerske osnove na kojima su zasnovani. Priopćavanje za uspješno upravljanje i provedbu operativnih programa može se podijeliti u niz aktivnosti informiranja i promidžbe.

S tim ciljem, članak 62 IPA Provedbene Uredbe utvrđuje određene uvjete vezane za informacije koje treba pružiti te promicanje programa i aktivnostima financiranih od strane Zajednice, upućene građanima i korisnicima s ciljem isticanja uloge financiranja od strane Zajednice te osiguranja transparentnosti.

U skladu s tim, informacije koje treba pružiti Operativna struktura između ostalog uključuju objavljivanje popisa krajnjih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava koji je Zajednica dodijelila za aktivnosti. Sa svoje strane Komisija također mora osigurati objavljivanje relevantnih informacija o natječajima i ugovorima u Službenom listu Europske unije i ostalim prikladnim medijima i web stranicama.

Nadalje, članak 63 IPA Provedbene Uredbe dodatno navodi da će Komisija i nadležna tijela zemlje korisnice dogovoriti usklađenu grupu aktivnosti koje će se financirati iz prioriteta tehničke pomoći operativnog programa, kako bi se objavile i bile dostupne informacije o IPA pomoći.

U skladu s gore navedenim odredbama, Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu IIIc i IV komponente programa IPA, u Kabinetu ministra gospodarstva, rada i poduzetništva bit će odgovoran za aktivnosti informiranja i promidžbe u okviru programa. Osmišljavanje i provedbu tih aktivnosti poduzet će se u suradnji s upravama Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, koja su dio Operativne strukture za Operativni program za regionalnu konkurentnost. Informacije će biti upućene građanima Hrvatske i građanima Europe općenito, te (potencijalnim) korisnicima. Cilj će im biti istaknuti ulogu Zajednice i osiguranje transparentnost IPA pomoći.

5.3.2. Pravila

U skladu s člankom 63 IPA Provedbene Uredbe, Odjel za odnose s javnošću i informiranje (Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA) u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva pripremit će usklađeni niz strateških aktivnosti (komunikacijski akcijski plan) za objavljivanje informacija o IPA pomoći. Komunikacijski akcijski plan bit će usklađen sa strategijom informiranja i promidžbe koju izdaje NIPAK. Komunikacijski akcijski plan odnosit će se na razdoblje 2008.-2012. U izradi komunikacijskog akcijskog plana Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva pomagat će Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka kao i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa od kojih će svako imenovati po jednu osobu nadležnu za aktivnosti informiranja i promidžbe Operativnog programa za regionalnu konkurentnost.

Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA u Odjelu za odnose s javnošću i informiranje podnijet će nacrt komunikacijskog akcijskog plana Komisiji u roku od četiri mjeseca od dana potpisivanja Financijskog sporazuma koji se odnosi na operativni program. Komunikacijski akcijski plan će najmanje sadržavati sljedeće točke

- svrhu i ciljne skupine;

- strategiju i sadržaj;
- indikativni proračun;
- upravne odjele;
- kriterije koji se koriste za ocjenu projektnih prijedloga.

5.3.3. Aktivnosti

1. Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA u Odjelu za odnose s javnošću i informiranje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva osigurat će da mjere informiranja i promidžbe budu provedene u skladu s komunikacijskim akcijskim planom ciljajući na najšire moguće medijsko pokrivanje koristeći sve prikladne oblike i metode komunikacije na prikladnoj teritorijalnoj razini. Pri provedbi aktivnosti koje iz njega proizlaze, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva blisko će surađivati s nadležnim Upravama u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu IIIc i IV. komponente programa IPA bit će nadležno za organiziranje najmanje ovih mjera informiranja i promidžbe:

- Opsežna informativna aktivnost kojom se objavljuje pokretanje Operativnog programa, i u slučaju da (još) ne postoji konačna verzija komunikacijskog akcijskog plana;
- Najmanje jedna opsežna informativna aktivnost godišnje, sukladno komunikacijskom akcijskom planu, kojom će se predstaviti postignuća Operativnog programa;
- Objavljivanje (elektroničkim putem ili na drugi način) popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava Zajednice i domaćih sredstava alociranih za aktivnosti.

2. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu IIIc i IV komponente programa IPA potencijalnim korisnicima pružit će jasne i detaljne informacije, koje će kao minimum sadržavati sljedeće informacije:

- Mogućnosti financiranja koje zajedno pružaju EZ i zemlja korisnica putem OP-a;
- Uvjete prihvatljivosti kojima treba udovoljiti kako bi se konkuriralo za financiranje iz Operativnog programa;
- Opis postupaka za procjenu prijava za financiranje i vremenskih razdoblja koje obuhvaćaju;
- Kriteriji za odabir aktivnosti za financiranje;
- Kontakte na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini koji mogu pružiti informacije o Operativnom programu.

5.3.4. Indikativni proračun

Indikativni proračun za komunikacijski akcijski plan u okviru ovog Operativnog programa za razdoblje 2007. - 2009. iznosi 300.000 eura alociranih iz proračuna za tehničku pomoć za pokriće troškova mjera promidžbe i informiranja. Proračunske alokacije po godinama,

kao i indikativni iznosi neophodni za razdoblje 2010. - 2013. bit će izneseni u komunikacijskom akcijskom planu.

5.3.5. Upravljanje i provedba

Upravljanje i provedba aktivnosti informiranja i promidžbe obavljat će Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva u bliskoj suradnji s nadležnim upravama u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Tim za informiranje i promidžbu unutar Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva sastojat će se od dvoje službenika čiji će zadaci uključivati podršku voditelju Operativne strukture u provedbi sljedećih zadataka i dužnosti:

- Rasprava o komunikacijskom akcijskom planu s Komisijom i NIPAK-om;
- Koordinacija aktivnosti informiranja i promidžbe koje će se provoditi u okviru ostalih IPA financiranih programa za dani operativni program;
- Komunikacija s medijima;
- Razrada, provedba i procjena komunikacijskog akcijskog plana programa;
- Predstavljanje programa u relevantnim nacionalnim i Komisijinim informacijskim mrežama;
- Obrada upita korisnika;
- Nadzor i kontrola ispunjavanja uvjeta za promidžbu i informiranje od strane korisnika;
- Izrada, tiskanje i distribucija informativnih materijala, priprema i provedba javnih događanja;
- Razvoj i održavanje sadržaja na web stranici programa;
- Veza s IT podrškom u pogledu tehničkog održavanja;
- Upravljanje uslugama dodijeljenim vanjskim izvršiteljima (out-sourced);
- Razvoj i nadzor godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana i koordinacija internih događanja i treninga.

Neke od mjera informiranja i promidžbe zasigurno će zahtijevati vanjske profesionalne usluge (kao što su dizajn i pred-print, web stranica, tiskanje, oglašavanje, fotografiranje i istraživanja javnog mijenja). Odgovornost je tima za informiranje i promidžbu da upravlja tim uslugama i da osigura da se ugovori zaključe u skladu s pravilima o javnoj nabavi.

5.3.6. Nadzor, evaluacija i izvješćivanje

Nadzor, evaluacija i izvješćivanje obvezni su uvjeti za primjenu mjera promidžbe uključenih u komunikacijski akcijski plan programa.

O napretku postignutom u provedbi komunikacijskog akcijskog plana izvješćivat će se tijekom sastanaka Sektorskog nadzornog odbora. Voditelj Operativne strukture izvijestiti će Sektorski nadzorni odbor o provedenim mjerama informiranja i komunikacije i sredstvima upotrijebljenim za isto. Voditelj Operativne strukture osigurat će za Sektorski nadzorni odbor primjere provedenih komunikacijskih mjera.

Godišnja i završno izvješće o provedbi Operativnog programa uključivat će sljedeće informacije:

- Primjere informacijskih i komunikacijskih mjera za Operativni programa poduzetih pri provedbi komunikacijskog akcijskog plana;
- Način provedbe mjera informiranja i promidžbe vezano za objavljivanje, elektroničkim putem ili na drugi način, popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa javnih sredstava alociranih za aktivnosti;
- Sadržaj značajnijih izmjena i dopuna komunikacijskog akcijskog plana.
- U komunikacijski akcijski plan bit će uvrštena grupa indikatora za evaluaciju mjera promidžbe, što će predstavljati ključni dio plana vezano za procjenu učinkovitosti i djelotvornosti provedenih aktivnosti promidžbe.
- Godišnji rezultati kvalitativne i kvantitativne analize bit će korišteni za razmatranje godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana te po potrebi, njegove izmjene.

5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje

Sljedeća tijela mogu djelovati kao instrument širenja informacija o Operativnom programu, namijenjenih široj javnosti:

- Profesionalna i strukovna udruženja i organizacije;
- Gospodarski i socijalni partneri;
- Nevladine udruge;
- Tijela vlasti na središnjoj, područnoj i lokalnoj razini te njihove razvojne agencije;
- Obrazovne institucije;
- Organizacije gospodarstvenika;
- Informativni centri o EU (Euro-info centri) i predstavništva Komisije, posebno Delegacija EK u RH;
- Ostali glavni dionici za svaki od prioriteta iz Operativnog programa.

Operativna struktura usko će surađivati s gore navedenim tijelima pri širenju informacija vezanih za program, a posebno za IPA strategiju pred-pristupne pomoći.

5.3.8. Internet

Web stranica programa bit će povezana s web stranicama SDURF-a, MFIN-a DEK-a, Općih uprava Europske komisije za proširenje, zapošljavanje i regionalni razvoj te s web stranicama ostalih Operativnih programa. Bit će izrađena u skladu sa sljedećim načelima:

- Pristup najvećem mogućem broju korisnika – osigurati da stranica ima jednostavnu adresu; registrirati je na glavnim tražilicama kako bi se lako mogla pronaći; izraditi je na način da bude vidljiva na ekranima i sa softwareom niskih specifikacija; osigurati da se brzo učitava.
- Davanje prioriteta brzom pristupu vrijednim informacijama – stranica treba imati preglednu strukturu kako bi korisnici na brz i jednostavan način mogli pronaći tražene podatke; informacije, kada je moguće, trebaju biti dostupne za preuzimanje u pdf formatu.

- Vizualna privlačnost – snažan vizualni identitet upotrebom logotipa, boja itd. bez da se ograničava jasnoća, brzina i jednostavnost
- Razvijanje kao trajni resurs;
- Interaktivni sadržaj, korištenjem jedinstvenih prednosti web stranica.

DODATAK 1 – PODACI O SOCIO-EKONOMSKOM RAZVOJU PO ŽUPANIJAMA

Tablica 20: Demografska struktura na razini županija

Županija	Djeca % (0-14)	Radno stanovništvo % (Ž 15-59, M 15-64)	Starije stanovništvo % (Ž iznad 60, M iznad 65)
Zagrebačka županija	17,5	65,7	16,9
Krapinsko-zagorska županija	17,1	63,1	19,8
Sisačko-moslavačka županija	16,2	62,0	21,8
Karlovačka županija	14,6	61,7	23,8
Varaždinska županija	17,3	64,2	18,5
Koprivničko-križevačka	17,0	63,2	19,8
Bjelovarsko-bilogorska	17,2	62,0	20,8
Primorsko-goranska županija	14,1	66,3	19,6
Ličko-senjska županija	15,4	57,8	26,8
Virovitičko-posavska županija	18,3	62,3	19,5
Požeško-slavonska županija	19,8	60,9	19,2
Brodsko-posavska županija	19,8	61,8	18,4
Zadarska županija	18,3	62,9	18,8
Osječko-baranjska županija	17,8	64,0	18,2
Šibensko-kninska županija	16,9	59,9	23,2
Vukovarsko-srijemska	19,3	63,0	17,7
Splitsko-dalmatinska županija	18,5	64,2	17,2
Istarska županija	15,2	65,9	19,0
Dubrovačko-neretvanska	18,4	62,6	19,0
Međimurska županija	18,6	64,9	16,5
Grad Zagreb	15,8	66,1	18,1
UKUPNO	**17,1**	**64,0**	**18,9**

Izvor: DZS (Popis stanovnika 2001.)

Tablica 21: Ekonomski pokazatelji na razini županija

Županija	BDP po glavi stanovnika PPP 2004. (RH = 100)	Administrativna stopa nezaposlenosti (%) (kraj ožujka 2006.)
Zagrebačka županija	74,8	**14.2**
Krapinsko-zagorska županija	68,5	**14**
Sisačko-moslavačka županija	74,5	**28.9**
Karlovačka županija	73,9	**26.1**
Varaždinska županija	85,7	**13.6**
Koprivničko-križevačka	90,6	**17**
Bjelovarsko-bilogorska	74,0	**25.9**
Primorsko-goranska županija	113,7	**13.4**
Ličko-senjska županija	126,9	**22.1**
Virovitičko-posavska županija	72,8	**30.3**
Požeško-slavonska županija	71,1	**21.7**
Brodsko-posavska županija	58,2	**29.6**
Zadarska županija	78,7	**20.9**
Osječko-baranjska županija	76,9	**26.1**
Šibensko-kninska županija	71,8	**25**
Vukovarsko-srijemska	56,8	**31.3**
Splitsko-dalmatinska županija	79,3	**22.2**
Istarska županija	136,9	**8.4**
Dubrovačko-neretvanska	94,5	**18.3**
Međimurska županija	77,7	**15.8**
Grad Zagreb	180,5	**9.2**
UKUPNO	**100,0**	**17.7**

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb 2007., Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zagreb, 2007.

Tablica 22: Odstupanja u razvoju hrvatskih županija

Županija	Površina (km^2)	Broj stanovnika Popis stanovnika 2001.	Gustoća naseljenosti	BDP po glavi stanovnika PPP 2004., EUR	BDP po glavi stanovnika JPP 2004., EUR (RH =100)	Promjene nastale u razdoblju između popisa stanovnika 2001./1991. (%)	Stanovništvo s visokom stručnom spremom Popis stanovnika 2001. (%)	Stanovništvo s visokom stručnom spremom Popis stanovnika 2001.	Udio stanovništva s visokom stručnom spremom (%) Popis stanovnika 2001.	Stopa nezaposlenosti[182] (kraj ožujka 2006.) (%)
Zagrebačka županija	3.060	309.696	101,2	4.830	74,8	110,58	4,9	12.379	4,3	14.2
Krapinsko-zagorska županija	1.229	142.432	115,9	4.429	68,5	96,45	3,2	3.816	1,3	14
Sisačko-moslavačka županija	4.468	185.387	41,5	4.8120	74,5	74,79	4,6	7.084	2,5	28.9
Karlovačka županija	3.626	141.787	39,1	4.774	73,9	79,08	5,1	6.095	2,1	26.1
Varaždinska županija	1.262	184.769	146,4	5.534	85,7	98,76	4,9	7.522	2,6	13.6
Koprivničko-križevačka	1.748	124.467	71,2	5.856	90,6	96,99	4,1	4.235	1,5	17
Bjelovarsko-bilogorska	2.640	133.084	50,4	4.781	74,0	93,37	4,0	4.330	1,5	25.9
Primorsko-goranska županija	3.588	305.505	85,1	7.349	113,7	95,47	9,9	25.927	9,0	13.4
Ličko-senjska županija	5.353	53.677	10,0	8.196	126,9	65,06	3,8	1.701	0,6	22.1
Virovitičko-posavska županija	2.024	93.389	46,1	4.705	72,8	90,84	3,5	2.678	0,9	30.3
Požeško-slavonska županija	1.823	85.831	47,1	4.594	71,1	87,49	4,0	2.765	1,0	21.7
Brodsko-posavska županija	2.030	176.765	87,1	3.757	58,2	102,56	4,2	5.987	2,1	29.6
Zadarska županija	3.646	162.045	44,4	5.082	78,7	76,78	6,7	8.840	3,1	20.9
Osječko-baranjska županija	4.155	330.506	79,5	4.968	76,9	91,62	6,3	17.051	5,9	26.1
Šibensko-kninska županija	2.984	112.891	37,8	4.641	71,8	76,79	5,6	5.273	1,8	25
Vukovarsko-srijemska županija	2.454	204.768	83,4	3.667	56,8	90,28	3,9	6.439	2,2	31.3
Splitsko-dalmatinska županija	4.540	463.676	102,1	5.127	79,3	98,48	8,5	32.028	11,1	22.2
Istarska županija	2.813	206.344	73,4	8.843	136,9	101,40	7,3	12.663	4,4	8.4
Dubrovačko-neretvanska	1.781	122.870	69,0	6.104	94,5	98,56	8,2	8.195	2,8	18.3
Međimurska županija	729	118.426	162,2	5.023	77,7	100,97	3,7	3.536	1,2	15.8
Grad Zagreb	641	779.145	1.215,5	11.160	180,5	100,82	16,8	109.323	38,0	9.2
UKUPNO	**56.594**	**4.437.460**	**78,4**	**6.641**	**100,0**	**93,89**	**7,9**	**287.867**	**100,0**	**17.7**

Izvor: DZS

[182] Administrativna stopa nezaposlenosti

Tablica 23: Županijski udjeli (%) u Bruto dodanoj vrijednosti (BDV) po sektoru u ukupnoj BDV Republike Hrvatske, 2004.

Županija	A, B	C, D,	F	G	H	I	J, K	L, M, N,	Ukupno
Zagrebačka županija	8,4	7,3	4,6	7,3	2,8	5,1	2,5	3,4	5,4
Krapinsko-zagorska županija	3,1	3,0	2,2	1,3	1,5	2,0	1,0	2,3	2,2
Sisačko-moslavačka županija	5,2	3,9	2,5	2,0	1,5	3,2	1,4	3,3	3,0
Karlovačka županija	3,0	2,7	2,0	1,8	2,42,4	1,8	1,4	2,7	2,3
Varaždinska županija	5,2	4,3	3,4	3,1	2,4	2,6	2,6	3,5	3,5
Koprivničko-križevačka županija	6,8	3,8	1,7	1,3	1,1	1,5	1,4	1,9	2,5
Bjelovarsko-bilogorska županija	7,8	1,8	1,5	1,2	1,1	1,6	1,5	2,1	2,2
Primorsko-goranska županija	1,8	7,3	9,1	7,9	15,9	10,7	7,9	7,3	7,8
Ličko-senjska županija	2,2	0,6	9,2	0,7	1,7	1,2	0,3	1,2	1,5
Virovitičko-posavska županija	5,9	1,5	0,9	0,8	0,5	0,8	0,6	1,5	1,5
Požeško-slavonska županija	3,4	1,3	1,2	1,1	0,5	0,8	0,5	1,8	1,4
Brodsko-posavska županija	5,4	2,1	2,0	1,8	1,0	2,0	1,3	2,8	2,3
Zadarska županija	3,0	1,7	5,0	3,0	4,5	2,8	2,6	3,8	3,0
Osječko-baranjska županija	13,0	4,6	4,6	5,4	2,1	4,8	4,1	6,8	5,7
Šibensko-kninska županija	1,7	1,0	3,8	1,8	3,1	2,0	1,3	2,3	1,8
Vukovarsko-srijemska županija	8,9	1,6	2,7	1,8	1,3	1,9	1,0	3,3	2,6
Splitsko-dalmatinska županija	3,7	7,8	9,4	9,3	10,3	9,5	7,9	9,8	8,5
Istarska županija	3,3	8,3	7,7	5,2	22,4	4,0	5,8	4,6	6,5
Dubrovačko-neretvanska županija	2,8	1,2	2,9	2,0	8,2	4,3	2,5	2,8	2,6
Međimurska županija	3,9	2,9	2,3	1,6	1,0	1,1	1,6	1,6	2,1
Grad Zagreb	1,6	31,5	21,3	39,6	14,8	36,2	50,7	31,2	31,8

Izvor: Internet stranice Državnog zavoda za statistiku

A – Poljoprivreda, lov i šumarstvo; B - Ribarstvo; C – Rudarstvo i vađenje; D – Prerađivačka industrija; E – Opskrba električnom energijom, plinom i vodom; F - Građevinarstvo; G – Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za kućanstvo; H – Hoteli i restorani; I –Prijevoz, skladištenje i veze; J – Usluge financijskog posredovanja; K – Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge; L – Javna uprava i obrana, socijalno osiguranje; M - Obrazovanje; N – Zdravstvena zaštita i socijalna skrb; O – Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti; P – Privatna kućanstva sa zaposlenim osobama.

Tablica 24: Bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika na županijskoj razini, 2001.-2004., mjeren prema PPP u EUR.

Županija	2001.	2002.	2003.	2004.	Indeks 2004./2001.	2004. RH =100
Zagrebačka županija	3.392	4.247	4.385	4.830	142,4	74,8
Krapinsko-zagorska županija	3.948	4.112	4.287	4.429	112,2	68,5
Sisačko-moslavačka županija	4.335	4.472	4.549	4.812	111,0	74,5
Karlovačka županija	4.243	4.708	4.592	4.774	112,5	73,9
Varaždinska županija	4.752	5.407	5.564	5.534	116,5	85,7
Koprivničko-križevačka županija	5.168	5.613	5.661	5.856	113,3	90,6
Bjelovarsko-bilogorska županija	3.923	4.397	4.414	4.781	121,9	74,0
Primorsko-goranska županija	5.871	6.197	6.977	7.349	125,2	113,7
Ličko-senjska županija	4.008	5.011	6.109	8.196	204,5	126,9
Virovitičko-posavska županija	3.994	4.303	4.453	4.705	117,8	72,8
Požeško-slavonska županija	3.691	3.921	4.264	4.594	124,5	71,1
Brodsko-posavska županija	3.048	3.311	3.398	3.757	123,3	58,2
Zadarska županija	3.601	4.045	4.734	5.082	141,1	78,7
Osječko-baranjska županija	3.877	4.411	4.447	4.968	128,1	76,9
Šibensko-kninska županija	3.179	3.624	4.115	4.641	146,0	71,8
Vukovarsko-srijemska županija	2.898	3.213	3.397	3.667	126,5	56,8
Splitsko-dalmatinska županija	3.785	4.136	4.446	5.127	135,5	79,3
Istarska županija	6.718	7.471	8.122	8.843	131,6	136,9
Dubrovačko-neretvanska županija	4.504	4.783	5.225	6.104	135,5	94,5
Međimurska županija	4.152	4.678	4.736	5.023	121,0	77,7
Grad Zagreb	8.812	9.634	10.586	11.160	126,6	180,5
Hrvatska	**4.995**	**5.510**	**5.909**	**6.461**	**129,3**	**100,0**

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2006.

Tablica 25: Regionalna dimenzija poduzetničke sposobnosti u hrvatskim regijama

NB: U svrhu projekta Global Entrepreneurship Monitor, hrvatske županije svrstane su u "regije" koje odgovaraju geografskoj i povijesnoj regionalnoj strukturi Hrvatske. Pet regija sastoji se od sljedećih županija:

- *Zagreb i okolica*: Grad Zagreb, Zagrebačka županija
- *Slavonija i Baranja*: Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska i Vukovarsko-srijemska županija
- *Sjeverna Hrvatska*: Bjelovarsko-bilogorska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Varaždinska i Virovitičko-podravska županija
- *Lika i Banovina*: Karlovačka, Ličko-senjska i Sisačko-moslavačka županija
- *Istra, Primorje i Gorski Kotar*: Istarska i Primorsko-goranska županija
- *Dalmacija*: Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Zadarska županija

TEA indeks 2002.-2006.

	2002.	**2003.**	**2004.**	**2005.**	**2006.**
Zagreb i okolica	4,89	4,30	4,42	8,43	7,77
Slavonija i Baranja	2,11	1,00	4,44	4,91	8,84
Sjeverna Hrvatska	2,83	1,99	3,00	4,40	9,15
Lika i Banovina	2,71	1,78	3,99	5,11	8,69
Istra, Primorje i Gorski Kotar	4,47	3,05	5,29	5,74	7,10
Dalmacija	3,95	2,43	1,68	6,34	9,85
Ukupno	**3,62**	**2,56**	**3,74**	**6,11**	**8,58**
Pozicija Hrvatske u odnosu na ostale sudionike	**32. od 37**			**19. od 35**	**18. od 42**

Izvor: Što čini Hrvatsku poduzetničkom zemljom? Rezultati GEM 2002-2005 za Hrvatsku, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, Zagreb, 2006.

Tablica 26: Infrastrukturni pokazatelji na županijskoj razini

Županija	Broj stanovnika / km ceste	Gustoća cestovne mreže u km/km^2	Ukupno zaliha vode po stanovniku (m^3/capita)	Otpadne vode iz javnog kanalizacijskog sustava (m^3/st.)	Broj stanovnika po telefonskom priključku
Zagrebačka županija	160,4	0,6	59,5	113,3	3,9
Krapinsko-zagorska županija	151,2	0,8	32,9	10,7	3,1
Sisačko-moslavačka županija	90,7	0,5	43,7	34,8	3,2
Karlovačka županija	86,6	0,4	50,5	34,0	2,9
Varaždinska županija	166,0	0,9	59,3	54,8	3,1
Koprivničko-križevačka županija	112,9	0,6	38,6	52,2	3,1
Bjelovarsko-bilogorska županija	90,7	0,5	25,4	26,4	3,1
Primorsko-goranska županija	199,1	0,4	110,3	75,0	2,1
Ličko-senjska županija	28,3	0,3	93,8	18,3	2,4
Virovitičko-posavska županija	102,4	0,4	34,7	26,0	3,2
Požeško-slavonska županija	116,6	0,4	37,3	30,0	3,3
Brodsko-posavska županija	192,0	0,4	29,1	23,2	3,2
Zadarska županija	95,9	0,5	74,2	34,5	2,4
Osječko-baranjska županija	200,0	0,4	43,6	37,3	3,0
Šibensko-kninska županija	92,7	0,4	80,2	38,1	2,5
Vukovarsko-srijemska županija	195,7	0,4	39,3	18,4	3,5
Splitsko-dalmatinska županija	185,2	0,5	93,8	63,7	2,6
Istarska županija	110,8	0,7	121,1	52,8	2,2
Dubrovačko-neretvanska županija	124,9	0,5	89,7	32,9	2,5
Međimurska županija	212,9	0,7	39,9	16,0	3,3
Grad Zagreb	1039,2	1,2	105,5	112,5	2,1
Hrvatska	**155,8**	**0,5**	**71,7**	**-**	**2,7**

Izvor: Statističke informacije 2005. Državni zavod za statistiku

DODATAK 2 – PRAVNI AKTI KOJI REGULIRAJU POLITIKU REGIONALNOG RAZVOJA U HRVATSKOJ

1. Zakon o područjima posebne državne skrbi (PPDS)[183] utvrđuje PPDS radi otklanjanja posljedica rata, bržeg povratka stanovništva, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, te postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih područja Republike Hrvatske. Zakon se odnosi na fizičke osobe koje imaju prebivalište i koje borave u PPDS, kao i pravne osobe koje imaju sjedište u PPDS odnosno jedinice lokalne samouprave koje pripadaju jednoj od tri skupine. Prve dvije skupine obuhvaćaju tijekom Domovinskog rata okupirana područja gradova i općina. Kriteriji za treću skupinu odnose se na: kriterij ekonomske razvijenosti, kriterij strukturnih poteškoća, demografski kriterij i skup posebnih kriterija (općine uz granicu koja je nakon što je Hrvatska postala nezavisna postala državna granica, te općine s miniranim područjem, a koje ne udovoljavaju kriterijima za ulazak u prve dvije skupine).

Razvoj PPDS potiče se kroz sljedeće: stambeno zbrinjavanje za određene segmente populacije (davanjem obiteljskih kuća, stanova, dodjelom građevinskog zemljišta i građevinskog materijala); porezne povlastice na promet i stjecanje nekretnina, porezne povlastice na nasljedstva i darovanja; ustupanje jedinicama lokalne samouprave poreznih prihoda s naslova poreza na dohodak i poreza na dobit ostvarenih na PPDS; kao i naknada za iskorištavanje mineralnih sirovina.

Opseg primjene Zakona vremenom se proširio na sva područja koja zaostaju u razvitku. Međutim, Zakon nije učinkovito sredstvo regionalnog razvoja, jer ne regulira pitanja koja su presudna za izgradnju koherentnog sustava za upravljanja djelatnostima vezanim za razvoj.

2. Zakon o brdsko-planinskim područjima[184] definira drugu skupinu područja posebne državne skrbi. Zakon nabraja jedinice lokalne samouprave koje imaju status brdsko-planinskog područja, a čiji razvoj nije reguliranim nekim drugim zakonom. Fokus razvoja je poticati demografsku obnovu, stvoriti preduvjete za bolje korištenje prirodnih i gospodarskih resursa za socio-gospodarski rast i razvoj ovih područja, kao i za očuvanje biološke raznolikosti i raznolikosti krajolika.

Predviđene mjere jesu sljedeće: pravo ubiranja, bez naknade, šumskih plodina; prednost za ostvarivanje prava na koncesiju poljoprivrednog i šumskog zemljišta te drugog prirodnog bogatstva; prednost za ostvarivanje prava na koncesiju i ostvarivanje ribolovnog prava; naknada za iskorištavanje mineralnih sirovina; oslobođenje od plaćanja poreza na dohodak odnosno dobit, ustupanje prihoda od poreza s naslova poreza na dohodak i poreza na dobit jedinicama lokalne samouprave u brdsko-planinskim područjima, i pravo prvenstva u nabavljanju različitih tipova i vrsta drveta iz drvne mase za fizičke i pravne osobe na brdsko-planinskom području koje obavljahu djelatnost obrade i prerade drveta.

3. Zakon o obnovi i razvoju Grada Vukovara[185] određuje poticajne mjere za ubrzanu obnovu i razvoj Grada Vukovara i otklanjanje posljedica razaranja građevina i drugih posljedica nastalih tijekom Domovinskog rata. Mjere se uglavnom odnose na sljedeće:

[183] Narodne novine br. 44/96, 57/96, 124/97, 73/00, 87/00, 94/01, 88/02, 26/03 i pročišćena verzija 42/05 i 90/05
[184] Narodne novine br. 12/02, 32/02,117703, 42/05 i 90/05
[185] Narodne novine br. 44/01 i 90/05

obnova ratom pogođenih ili oštećenih građevina; razminiranje; povratak prognanika i izbjeglica; zapošljavanje i otvaranje novih radnih mjesta; uvođenje informatičkih tehnologija u sva područja gospodarstva, društvenih djelatnosti, državne uprave i lokalne samouprave; tehničko-tehnološka modernizacija; obrazovanje i osposobljavanje; razvoj poduzetništva; zaštita okoliša. Vlada u konzultacijama sa Savjetom za obnovu i razvoj Grada Vukovara i Gradskim vijećem Grada Vukovara (lokalno zastupničko tijelo) jednom godišnje odlučuje o konkretnim projektima, izvorima financiranja, dinamici i rokovima provedbe.

Ostale mjere predviđene Zakonom jesu sljedeće: oslobođenje od plaćanja carine na uvoz inicijalne opreme koja je potrebna za obavljanje gospodarskih aktivnosti, refundiranje troškova doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, stipendije za studente, mogućnost najma nepokretne imovine u državnom vlasništvu, novčana potpora za troškove života i stanovanja, dodjela građevinskog zemljišta.

Mjere se usredotočuju na različita pitanja. Neke mjere ciljaju osobe određenih struka i zanimanja za čijim radom postoji posebno iskazana potreba; druge pak ciljaju Vukovarsko-srijemsku županiju u cjelini; neke potiču osnivanje i razvoj obrta, zadruga, malih i srednjih trgovačkih društava. Osim toga, Fond[186] za obnovu i razvoj Grada Vukovara obavlja cijeli niz razvojnih aktivnosti: odobravanje zajmova i njihovo ulaganje u obnovu i razvoj gospodarstva i komunalne infrastrukture, stručno informiranje i savjetovanje ulagača, pomoć u izradi projektne dokumentacije, suradnja s drugim relevantnim javnim tijelima.

4. Zakon o otocima[187] uređuje zaštitu i poticanje razvoja otoka kao prirodnog bogatstva osobitoga nacionalnog značenja. Zakon uređuje upravljanje otočnim razvitkom na državnoj i županijskoj razini te na razini gradova, odnosno općina. Otoci se glede demografskog stanja i gospodarske razvijenosti razvrstavaju u dvije skupine.[188] Zakon se temelji na načelima Nacionalnog programa razvitka otoka i Programima održivog razvitka otoka za pojedinačne otoke ili otočne skupine.[189] Lokalni programi izrađuju se u konzultacijama s predstavnicima državne vlasti, otočne vlasti i Sabora.[190]

Zakon regulira prometne veze s kopnom i potiče aktivnosti u skladu s održivim razvitkom otoka: proizvodnja autentičnih otočnih proizvoda uvođenjem certifikata o podrijetlu ("hrvatski otočni proizvod"), povoljni zajmovi za određene djelatnosti, pomoć poslodavcima s otoka za očuvanje radnih mjesta, povlastice u potrošnji vode, ustrojavanje zajedničkog otočnog tijela za komunalnu djelatnost, itd.

---

[186] Fond vodi Upravni odbor, Nadzorni odbor i predsjednik Fonda. Članove Upravnog i Nadzornog odbora imenuje Vlada, dok predsjednika i njegovog zamjenika imenuje Vlada na prijedlog Izvršnog vijeća Grada i središnjeg tijela državne uprave. Za svoj rad Fond odgovora Hrvatskom saboru.

[187] Narodne novine br. 34/99, 32/02 i 33/06

[188] Prva skupina uključuje nedovoljno razvijene i male, povremeno nastanjene ili nenastanjene otoke ili vrlo male otoke. U drugoj su skupini svi nastanjeni otoci koji nisu razvrstani u prvu skupinu i poluotok Pelješac.

[189] Programe održivog razvoja na otocima donosi Vlada na prijedlog središnjih državnih tijela i jedinica lokalne samouprave, a provode ih nadležne jedinice lokalne i regionalne samouprave. Vlada donosi Nacionalne programe razvoja otoka nakon konzultacija s Otočnim vijećem i Povjerenstvima za otoke. Programi se provode na temelju godišnjeg provedbenog plana kojeg donosi Vlada (Godišnji program za otoke).

[190] Zakon predviđa da je Otočno vijeće posebno savjetodavno tijelo Ministra čija je dužnost davanje savjeta za vrijeme provedbe mjera, kao i djelatnosti održivog otočnog razvoja. Vijeće se sastoji od predstavnika središnjih tijela državne uprave, članova Sabora i predstavnika otoka. U obalno-otočnim županijama, osniva se i posebno Povjerenstvo za otoke.

DODATAK 3 – HRVATSKA DEFINICIJA MSP U ODNOSU NA DEFINICIJU EU

Tablica 27: Hrvatska i EU definicija MSP[191]

Kriteriji	Hrvatska definicija MSP iz Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva	Hrvatska definicija MSP iz Zakona o računovodstvu	EU definicija MSP
Veličina poduzeća (broj radnika)	Mikro < 10		
	Malo 10 to 49		
	Srednje 50-249		
	Veliko >250		
Godišnji promet	Mikro < EUR 1,92 mil.	Mikro nema kriterija	Mikro < EUR 2,00 mil.
	Mali < EUR 7,41 mil.	Mali < EUR 7,41 mil.	Mali < EUR 10,00 mil.
	Srednji < EUR 29,65 mil.	Srednji < EUR 29,65 mil.	Srednji < EUR 50,00 mil.
	Veliki > EUR 29,65 mil.	Veliki > EUR 29,65 mil.	Veliki > EUR 50,00 mil.
Imovina	Mikro < EUR 0,96 mil.	Mikro nema kriterija	Mikro < EUR 2,00 mil.
	Mali < EUR 3,71 mil.	Mali < EUR 3,71 mil.	Mali < EUR 10,00 mil.
	Srednji < EUR 1482 mil.	Srednji < EUR 14,82 mil.	Srednji < EUR 43,00 mil.
	Veliki > EUR 14,82 mil.	Veliki > EUR 14,82 mil.	Veliki > EUR 43,00 mil.

Izvor: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

[191] Izračunato na temelju prosječnog tečaja Hrvatske narodne banke (1EUR=7.4HRK)

DODATAK 4 – PRAVNI AKTI KOJI REGULIRAJU HRVATSKU POLITIKU O MSP

Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine br. 29/2002, 63/2007) uređuje osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju malog gospodarstva, te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG). Ovaj Zakon prema veličini razlikuje mikro, male i srednje subjekte malog gospodarstva.

Zakon o obrtu (Narodne novine br. 77/93, 90/96, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07) odnosi se na gospodarske djelatnosti obrta. Zakon predviđa djelatnosti u području proizvodnje ili usluga koje mogu obavljati obrti – fizičke osobe – sa svrhom postizanja dobiti u svoje ime i za svoj račun. Obrt se može koristiti radom drugih osoba za obavljanje svoje djelatnosti. Obrti mogu biti slobodni obrti (za obavljanje kojih se kao uvjet ne traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit), vezani obrti (za obavljanje kojih se, kao uvjet traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit) ili povlašteni obrti (koje obrtnik ili trgovačko društvo smije obavljati samo na temelju povlastice koju izdaje nadležno ministarstvo ovisno o vrsti obrta).

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 52/00) daje definiciju trgovca, trgovačkog društva i trgovca pojedinca, kao i uvjete za njihovo osnivanje i rad (prava i obveze).

Zakon o zadrugama (Narodne novine br. 36/95, 67/01, 12/02) definira zadrugu kao dobrovoljno udruženje zadrugara u kojem svaki član sudjeluje neposredno i koje zajedničkim poslovanjem po načelu uzajamne pomoći unapređuje i zaštićuje svoj gospodarski i drugi profesionalni interes, u cilju ostvarenja svoje osobne i zajedničke dobiti zadrugara u skladu sa zakonom i pravilima zadruge.

Zakon o računovodstvu (Narodne novine br. 146/05) uređuje aktivnosti vezane za računovodstvo u obveznicima primjene Zakona, a posebno sljedeće: prikupljanje i obrada podataka; knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, financijske izvještaje uz naglasak na računovodstvene standarde, standarde financijskog izvještavanja, glavni godišnji računi, izgled bilance stanja i računa dobiti i gubitka, godišnja izvješća, konsolidirana godišnja izvješća, kompilaciju, prezentaciju i objavljivanje godišnjih izvješća.

Zakon o državnim potporama (Narodne novine br. 140/05) uređuje opće uvjete i pravila odobravanja, nadzora provedbe i povrata državnih potpora u svrhu provedbe međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica.

Zakon o investicijskim fondovima (Narodne novine br. 107/95, 150/05) propisuje uvjete osnivanja i rada investicijskih fondova i društava za upravljanje, izdavanje i prodaju udjela i dionica, te otkupa udjela, promidžbe fondova, poslova koje za fondove obavljaju treće osobe, te nadzora nad radom fondova, društava za upravljanje, depozitnih banaka i osoba koje obavljaju prodaju udjela i dionica.

Zakon o poticanju ulaganja (Narodne novine br. 138/06; Uredba o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 64/07) još je jedan pravni instrument koji podržava konkurentnost MSP, a koji je usvojen 2006. godine. Svrha Zakona je promidžba ulaganja u tehnologiju, izvoznih i međunarodnih djelatnosti, proizvodnje dodane vrijednosti, novih i poboljšanih

usluga i proizvoda, razvitka ljudskih potencijala i zapošljavanja u MSP. Zakon to omogućava kroz porezne olakšice, porezne povlastice, pomoć za stvaranje radnih mjesta povezanih s ulaganjem i izobrazbu, kao i za opremu i dugotrajnu imovinu. Poticaji su namijenjeni za društva u proizvodnom sektoru, tehnologijske centre i strateške usluge poslovne podrške. Zakon se također smatra instrumentom regionalne politike; predviđa da intenzitet pomoći bude proporcionalan socio-ekonomskom razvitku županije, mjereno prema stopi nezaposlenosti.

DODATAK 5 – PROGRAMI VLADE KOJE VODI POSLOVNO-INOVACIJSKI CENTAR (BICRO)

Godine 2006. BICRO je započeo provoditi sljedeće programe potpore:

1. Cilj novog programa **RAZUM**, koji pribavlja početno financiranje u obliku **sjemenskog kapitala** i **komercijalizaciju inovativnosti**, je osigurati održivo povećanje broja na znanju utemeljenih malih i srednjih trgovačkih društava. BICRO identificira projekte i trgovačka društva, procjenjuje njihove sposobnosti i na temelju toga daje im početno financiranje u obliku sjemenskog kapitala. Program funkcionira na temelju javne potpore i ostalih izvora financiranja koji čine do 70% troškova projekta u obliku uvjetnih kredita, dok se preostalih 30% financira iz privatnog sektora. Očekuje se da će program u sljedeće četiri godine spojiti EUR 86.000.00 s EUR 20.000.00 iz privatnog sektora.
2. Cilj **Programa razvoja tehnologijske infrastrukture (TEHCRO)** je omogućiti uspostavu odgovarajuće tehnologijske infrastrukture za potrebe komercijalizacije rezultata istraživanja, kao i razvoja i rasta na znanju utemeljenih MSP. Vladinu inicijativu podržava Svjetska banka koja će odobriti potporu za stvaranje tehnologijskih inkubatora, komercijalnih centara za istraživanje i razvoj i tehnologijskih-poslovnih centara povezanih s istraživačko-akademskim ustanovama i industrijom koja se temelji na istraživanju i razvoju. Vlada će za program osigurati EUR 6.500.000 u razdoblju od 2007. do 2009. godine, dok se očekuje da će privatni sektor pribaviti otprilike EUR 2.000.000.
3. **Projekt razvoja industrije rizičnog kapitala (VENCRO)** pokrenut je kao inicijativa Vlade s ciljem ohrabrivanja stručnjaka za upravljanje da pokrenu fondove rizičnog kapitala u Hrvatskoj. U sklopu VENCRO programa, Vlada će za program osigurati javnu komponentu do 30% kapitala ostalih ulagača, do maksimalnog iznosa od EUR 4.600.000, za osnivanje komercijalno temeljenih fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj s ciljanom veličinom od otprilike EUR 20 milijuna.
4. **Program poticanja istraživanja i razvoja (IRCRO)** ohrabruje i potiče potražnju za uslugama javnih istraživačkih ustanova, kao i ohrabruje ulaganje u aktivnosti istraživanja i razvoja od strane MSP. Projekti koji su dio IRCRO programa uključuju suradnju gospodarstva i znanosti, a financirani su kroz IRCRO program i od strane industrijskog trgovačkog društva na temelju kreditnog aranžmana 50:50. Na taj način privatni sektor sudjeluje s 50% u financiranju djelatnosti istraživanja i razvoja. U državnom proračunu za ovaj program do kraja 2009. godine osigurano je ukupno EUR 1.500.000.
5. **Program unapređenja poslovne konkurentnosti (KONCRO)** omogućava MSP da postanu konkurentnija kroz povećanje produktivnosti, poboljšanje kvalitete proizvoda, unapređenje poslovne organizacije uvođenjem ISO standarda, zatim kroz pomoć u postupku patentiranja, osmišljavanja proizvoda i zaštite okoliša. Kroz državni proračun izdvojit će se ukupno EUR 1.500.000 koji će biti podijeljeni trgovačkim društvima kroz kredite. Svaki kredit društvu koje koristi usluge programa mora biti podržan kroz jednaki doprinos firme iz privatnog sektora.

DODATAK 6 – KARTA HRVATSKIH PODRUČJA KOJA PRIMAJU POMOĆ

Prema postojećim kriterijima kojima se utvrđuju područja koja trebaju državnu pomoć za razvoj, 23% **ukupnog stanovništva Hrvatske ulazi u kategoriju "područja koja primaju pomoć"**. Broj stanovnika koji živi u područjima koja primaju pomoć iznosi 1.023.000. PPDS uključuju 180 jedinica lokalne samouprave (općine i gradovi), u kojima živi 680.000 stanovnika odnosno 15.3% ukupnog stanovništva Hrvatske prema popisu stanovnika iz 2001. Broj stanovnika u brdsko-planinskim područjima iznosi 212.000 odnosno 4.8% ukupnog stanovništva, dok 131.000 stanovnika živi na otocima (2.9% ukupnog stanovništva Hrvatske).

Karta 4: Područja koja primaju pomoć, i to: područja posebne državne skrbi, brdsko-planinska područja i otoci
IZVOR: MMTPR

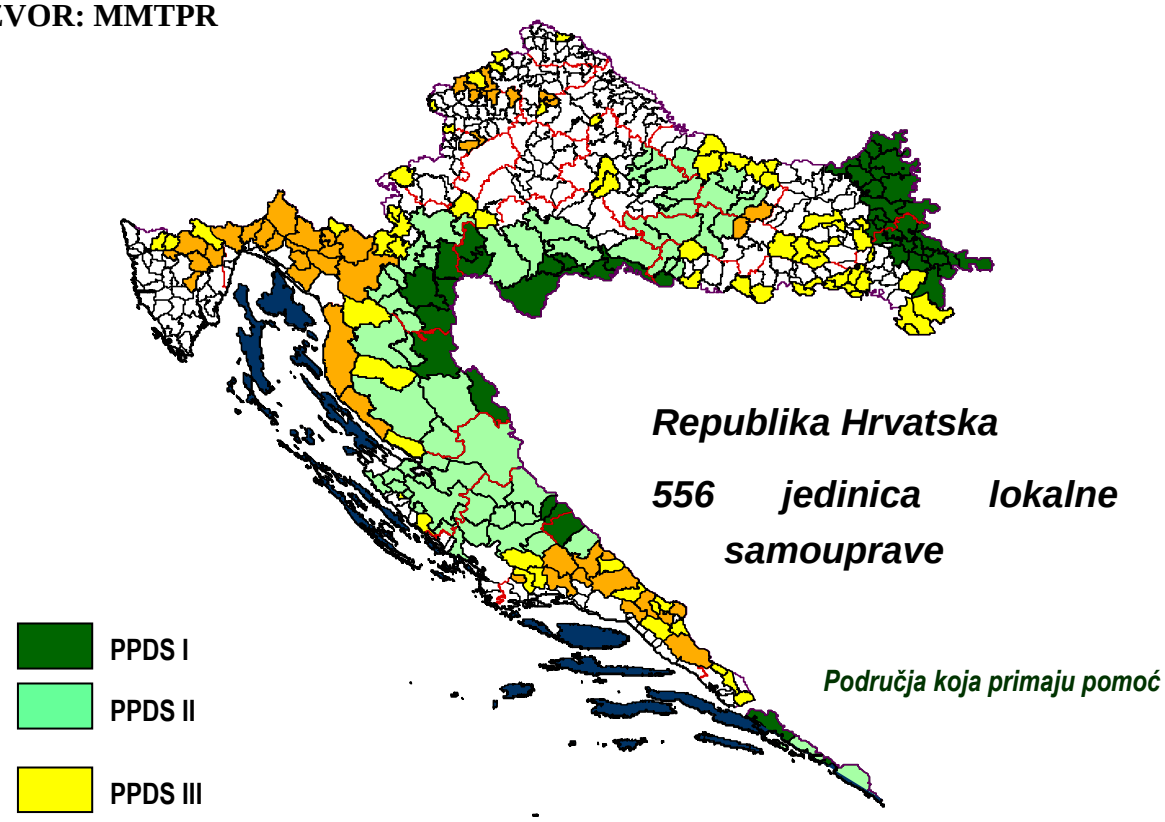

Jedinice lokalne samouprave	Stanovništvo	Površina
PPDS 180	15,3% (680.000)	48,5% (27.400 km²)
BPP 45	4,8% (212.000)	10,5 % (5.920 km²)
Otoci 50	2,9% (131.000)	5,3% (3.000 km²)
Ukupno 275	**23,0% (1.023.000)**	**64,3% (36.320 km²)**

DODATAK 7 - SASTAV MEĐURESORNE RADNE SKUPINE ZA OPERATIVNI PROGRAM ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF)
- *Nataša Mikuš, zamjenica državnog tajnika (predsjedateljica radne skupine)*
- *Iva Frkić, voditeljica odsjeka*
- *Marijana Spajić, stručni savjetnik*

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP)
- *Tajana Kesić-Šapić, državni tajnik*
- *Spomenka Rakušić, voditeljica odjela*
- *Sanja Fišer, voditeljica odsjeka*
- *Marina Lang-Perica, voditeljica odsjeka*
- *Neven Kos, voditelj odsjeka*
- *Jasminka Keser, voditeljica odsjeka*

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR)
- *Zdravko Livaković, državni tajnik*
- *Franka Vojnović, voditeljica odjela*
- *Helga Bubanović, voditeljica odjela*
- *Emina Štefičić, voditeljica odsjeka*
- *Marija Rajaković, stručni savjetnik*
- *Jelena Mušterić, stručni suradnik*

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ)
- *Dražen Vikić-Topić, državni tajnik*
- *Antonija Gladović, voditelj provedbene jedinice za projekt*
- *Emira Bečić, viši stručni savjetnik*
- *Gabrijela Herceg, stručni suradnik*
- *Nataša Maršić, član jedinice za intelektualno vlasništvo*
- *Andrijana Anić-Antić, stručni suradnik*

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG)
- *Tatjana Borbaš, voditeljica odjela*

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI)
- *Petra Šantić, stručnjak*
- *Petra Radić, stručni savjetnik*

Središnji državni ured za e-Hrvatsku
- *Diana Šimić, zamjenica državnog tajnika*
- *Marina Škrinjar, voditeljica odjela*

Poslovno-inovacijski centar Hrvatske – BICRO
- *Ivana Nagy, voditeljica programa*
- *Ivo Friganović, voditelj programa*

Državni zavod za statistiku

- *Biserka Nikšić Paulić, viši stručni savjetnik*

CARDS 2003: Pomoć nacionalnom razvojnom planiranju

- *Iain Mackie, voditelj tima*
- *Ian Igor Zagrecki, lokalni stručnjak*
- *Conor Kearney, stručnjak*

DFID: GOF – Pomoć za EU integracije

- *Simon Amstrong, stručnjak*

DODATAK 8 – POPIS PARTNERA SA SAVJETOVANJA O OPERATIVNOM PROGRAMU ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

MINISTARSTVO MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA
1. Franka Vojnović, voditeljica odjela
2. Marija Rajaković, stručni savjetnik
3. Emina Štefičić, voditeljica odsjeka

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠVA
4. Tajana Kesić Šapić, državni tajnik
5. Spomenka Rakušić, voditeljica odjela
6. Marina Lang-Perica, voditeljica odsjeka
7. Sanja Fišer, voditeljica odsjeka
8. Jasminka Keser, voditeljica odsjeka
9. Lidija Mekić, voditeljica odjela
10. Ivana Sakar, stručni suradnik

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA
11. Prof.dr.sc. Dražen Vikić-Topić, državni tajnik
12. dr. Emira Bečić, viši savjetnik
13. Nataša Maršić, član jedinice za intelektualno vlasništvo
14. Antonija Gladović, stručni suradnik
15. Andrijana Anić Antić, stručni suradnik
16. Gabrijela Herceg, stručni suradnik

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA e-HRVATSKU
17. Diana Šimić, zamjenica državnog tajnika
18. Marina Škrinjar, voditeljica odjela

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA RAZVOJNU STRATEGIJU I KOORDINACIJU FONDOVA EUROPSKE UNIJE
19. Iva Frkić, voditeljica odsjeka
20. Marijana Spajić, stručni savjetnik

POSLOVNO-INOVACIJSKI CENTAR HRVATSKE (BICRO)
21. dr.sc. Ivo Friganović, direktor programa
22. Nensi Radulović, savjetnik za EU
23. Zoran Barišić, zamjenik direktora za industrijski sektor
24. Vesna Torbarina, savjetnik za EU
25. Nina Zečić, stručni suradnik – EICC

CENTAR ZA POLITIKU RAZVOJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA I PODUZETNIŠTVA (CEPOR)
26. Sanja Crnković Pozaić, predsjednik uprave

HRVATSKA OBRTNIČKA KOMORA (HOK)
27. Sanja Želinski Matunec, voditelj savjetodavne službe

HRVATSKA AGENCIJA ZA MALO GOSPODARSTVO (HAMAG)
28. Tomislav Kovačević, predsjednik uprave
29. Tihana Jelinović, voditeljica odjela za poticanje poduzetništva

AGENCIJA ZA PROMICANJE IZVOZA I ULAGANJA (APIU)
30. Mirela Mrvelj, direktorica, Sektor za strateško planiranje
31. Marija Vukelić, viši savjetnik

HRVATSKA UDRUGA POSLODAVACA (HUP)
32. Andrea Dokić, voditeljica projekta

HRVATSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ (HBOR)

33. Marija Jerkić, član uprave
34. Jadranka Sabljak, nezavisni stručnjak
INSTITUT RUĐER BOŠKOVIĆ (IRB)
35. dr.sc. Mladen Žinić, ravnatelj
36. Andrea Moguš-Milanković, pomoćnica ravnatelja
FAKULTET ELEKTRONIKE I RAČUNARSTVA (FER)
37. Vedran Bilas
INSTITUT ZA FIZIKU, SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
38. dr.sc. Milorad Milun, ravnatelj
SAVEZ UDRUGA GRADOVA I UDRUGA OPĆINA
39. Ivica Malatestilić, zamjenik gradonačelnika
HRVATSKA ZAJEDNICA ŽUPANIJA
40. Ivica Đopar, savjetnik za integracije
RAZVOJNA AGENCIJA SJEVER (DAN)
41. Normela Radoš, voditeljica odsjeka za EU fondove i regionalni razvoj
AGENCIJA ZA RAZVOJ OSIJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
42. Sandra Filipović, pomoćnica voditelja
REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA PORIN
43. Doris Šošić, predsjednica uprave
ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA (IDA)
44. Darko Lorencin, direktor
SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA HRVATSKE (SSSH)
45. gosp. Hrvoje Dujmić, član uprave
NACIONALNO VIJEĆE ZA KONKURENTNOST
46. gđa Jadranka Gable, stručni suradnik
EKONOMSKI INSTITUT ZAGREB
47. gđa Maja Vehovec, znanstveni savjetnik
UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT (USAID)
48. gosp. Damir Novinić, Regional Manager
DELEGACIJA EUROPSKE KOMISIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ
49. gosp. Florian Hauser, Task Manager

DODATAK 9 – ZALIHA PROJEKATA PRIPREMLJENIH U 10 ŽUPANIJA KOJE SUKLADNO OPERATIVNOM PROGRAMU ZA REGIONALNU KONKURENTNOST ZAOSTAJU U RAZVITKU (VELJAČA 2007.)

Tablica 28: Zaliha projekata u turističkoj infrastrukturi

Naziv projekta	PRORAČUN	Prijava	Studija isplativosti/Analiza troškova i koristi	Natječajna dokumentacija
Dvorac u Virovitici – Biser Slavonije	1.100.000	DA	DA	DA
Vinska cesta, Virovitičko-podravska županija	968.058	DA	DA	U pripremi
Kulturno-poslovni centar u Korenici	1.815.000	NE	DA	DA
Izgradnja vodovodnog sustava u Primoštenu, Aurora		NE	DA	DA
Izgradnja vodovodnog sustava u Primoštenu Bilo		NE	DA	DA
Izgradnja sekundarnog kanalizacijskog sustava i sustava za otpadne vode u Biogradu na Moru	440.000	NE	DA	DA
Izgradnja lukobrana u Kalima	1.700.000	NE	DA	DA
Izgradnja Glagoljaške škole i knjižnice u Tkonu	110.000	NE	DA	DA
Obnova lukobrana u Novigradu	1.095.000	NE	DA	DA
Obnova lokalne luke u Rovanjskoj	654.000	NE	DA	DA
Izgradnja vodovodnog sustava u Vinjerac-Slivnici	460.000	NE	DA	DA

Pristupna cesta za Lonjsko polje – poboljšanje turističke ceste	1.000.000	DA	NE	Djelomično
Obnova Stare utvrde u Sisku	2.500.000	DA	NE	Djelomično
Obnova gradske galerije u Sisku	2.500.000	DA	NE	Djelomično
Rimski arheološki nalaz Kutinska lipa u Kutini	684.000	NE	DA	Djelomično
Povijesno-turistički park Utinja - Petrinjčica	7.810.000	NE	NE	NE
Spašavanje izgubljenog nasljeđa Grada Petrinje	900.000	NE	NE	NE
Obnova kanalizacijskog sustava u naselju Topusko	1.000.000	NE	NE	Djelomično
Obnova Velikog Kaptola	8.000.000	NE	NE	NE
Ukupno	**32.736.058**			

Tablica 29: Zaliha projekata ostalih oblika poslovne infrastrukture

Naziv projekta	PRORAČUN	Prijava	Studija isplativosti/Analiza troškova i koristi	Natječajna dokumentacija
Poduzetnička zona Osijek	1.488.659	DA	DA	DA
Industrijska zona Beli Manastir	1.578.000	DA	DA	DA
Rijeka na Dunavu, Aljmas	1.076.881	DA	DA	DA
Poslovna zona u Kutjevu	1.780.000	DA	DA	DA
Poslovna zona Šopot	1.000.000	NE	DA	DA
Poslovna zona Kutina II	1.395.000	NE	DA	Djelomično
Poboljšanje i opremanje obrazovnog centra za poduzetnike u Poslovnoj zoni Željezara	670.000	NE	NE	Djelomično
Komunalna zona Sisak – Poboljšanje / proširenje poslovne infrastrukture	9.600.000	NE	NE	NE
Poslovna zona, faza I u Velikoj Ludini	608.000	NE	NE	DA
Ukupno	**19.196.540**			

SVEUKUPNO: EUR 51.932.598

DODATAK 10 – ORGANIGRAM UPRAVLJAČKE STRUKTURE OPERATIVNOG PROGRAMA ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

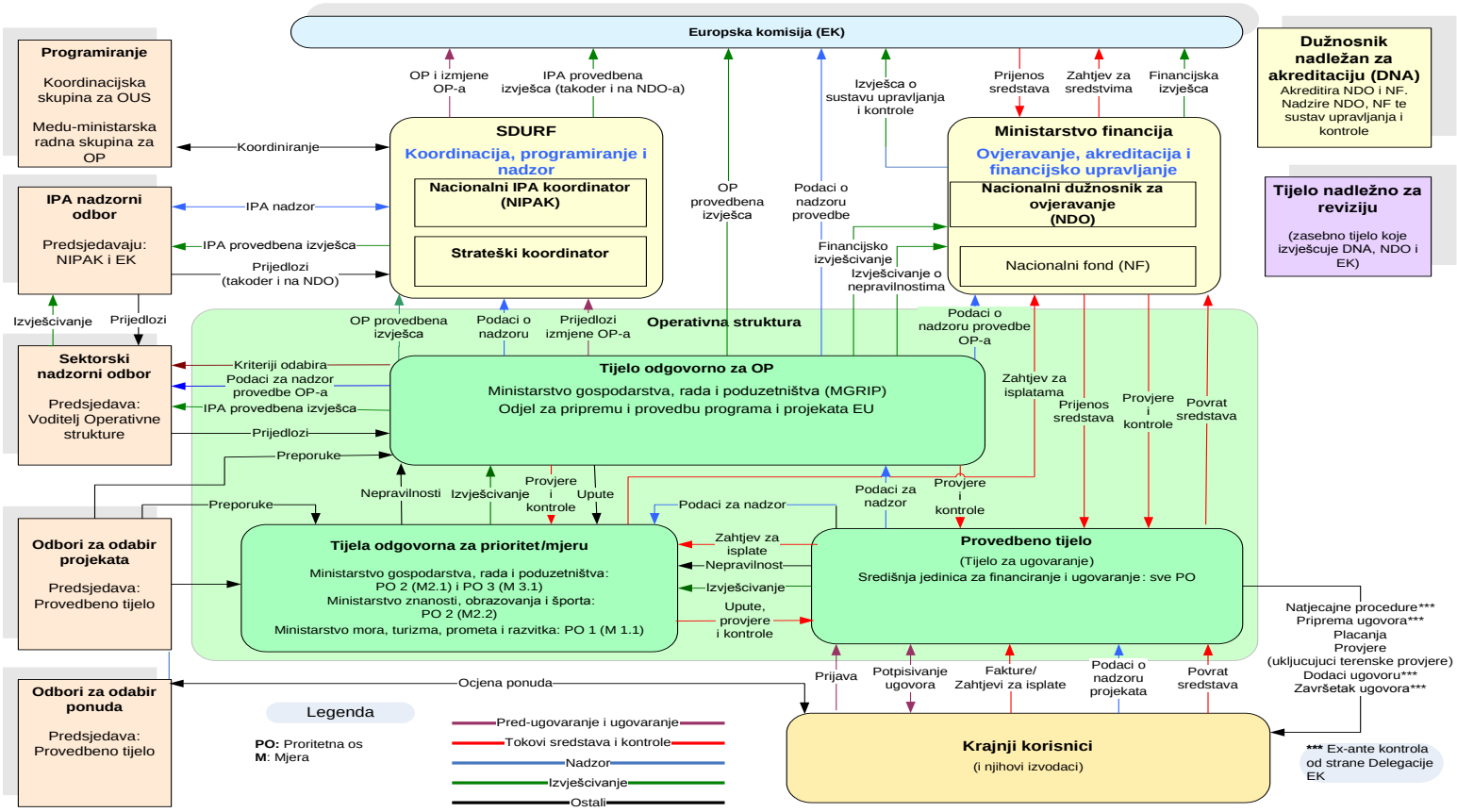

b) Izmjene i dopune Operativnog programa

Višegodišnji program „Regionalna konkurentnost“ mijenja se i dopunjuje kako slijedi:

1. Na naslovnoj stranici, naziv programa se zamjenjuje sljedećim:

“OPERATIVNI PROGRAM 'REGIONALNA KONKURENTNOST'
INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ"
2007HR161PO001

2. Odjeljak 3.1.4 “Pokazatelji za prioritetne osi i mjere“ zamjenjuje se sljedećim:

POKAZATELJI ZA PRIORITETNE OSI I MJERE

Prioritetna os 1.: Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Dati podršku stvaranju i rastu industrijskih i uslužnih MSP	Stvaranje novih radnih mjesta u regijama koje zaostaju u razvitku	Broj radnih mjesta s punim radnim vremenom stvorenih direktno kroz predmetnu aktivnost	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	300	450
	Osnovana ili povećana MSP koja se nalaze u ciljanim regijama	MSP: do 250 zaposlenika, godišnji promet do 28 m€, imovina do 14 m€	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	100	150

Mjera 1.1: Poslovna infrastruktura

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Osigurati kvalitetnu poslovnu infrastrukturu u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku	Broj provedenih projekata za razvoj poslovne infrastrukture	Vrste ulaganja u poslovnu infrastrukturu predviđeni u aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	20	30

Prioritetna os 2.: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Unaprijediti konkurentnost MSP-a	Veće zadovoljstvo MSP s pruženim savjetodavnim uslugama	MSP - do 250 zaposlenika, godišnji promet do 28 m€, imovina do 14 m€; Stupanj zadovoljstva - određen broj bodova kod ankete o zadovoljstvu	%	0	Godišnja istraživanja MINGORP-a o MSP koja koriste poslovnu podršku	godišnje	10-20%	20-30%
	Povećanje broja MSP koja primaju pomoć	MSP koji su primili pomoć vezano uz e-business od strane trenera proizašlih iz predmetne aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	375	595
Poboljšati komercijalizaciju tehnologije i istraživanja i razvoja	Broj ugovora o suradnji između znanstvene i poslovne/industrijske zajednice	Broj kooperacijskih projekata za istraživanje i razvoj koji su zajedno pokrenuti od strane visokoškolskih ustanova/istraživačkih organizacija i poslovnih partnera (MSP i industrija)	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	10	20

Mjera 2.1: Poboljšanje poslovne klime

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Poboljšati kvalitetu i mehanizme podrške dostupne investitorima i MSP-ima na nacionalnoj razini kao i na razini ispod nacionalne	Broj centara za e-poslovanje koji su primili pomoć	Označava broj centara za e-poslovanje koji su na obuci i koji primaju fizičku podršku za ulaganja	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	10	18
	Broj stručnjaka i institucija za pružanje podrške poslovanju koji su primili pomoć	Označava broj stručnjaka i institucija za pružanje podrške poslovanju koji prolaze obuku	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	160 stručnjaka 21 institucija	160 stručnjaka 21 institucija
	Broj institucija koje primaju pomoć radi poboljšanja komunikacije s poslovnom zajednicom	Označava broj institucija i udruga za pružanje podrške poslovanju koje prolaze obuku	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	0	80
	Opseg primljene obuke vezano uz klastere i internacionalizaciju	Sudionici: članovi klastera i voditelji klastera	br. Osoba koje su primile obuku	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	40	240
	Broj županija koje primaju podršku za poboljšanje realizacije ulaganja	Označava županije koje će primiti punu certifikaciju	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	20	20

	Broj metodologija, registara i strategija	Označava broj pripremljenih metodologija, registara i strategija	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	3 seta metodologija; 1 registar	3 seta metodologija; 2 registra; 2 strategije

Mjera 2.2: Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Poboljšati transfer tehnologija i sposobnosti komercijalizacije inovacija od strane visokoškolskih ustanova i javnih istraživačkih organizacija	Broj dovršenih projekata transfera znanja	Projekti uključuju uspostavu i/ili opremanje ureda za transfer tehnologija, znanstvenih inkubacijskih centara, centara za ugovorena istraživanja i inovacijskih centara, kao što je navedeno aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	10	63
	Broj sudionika u obrazovnim aktivnostima	Sudionici: članovi istraživačkih instituta, visokoškolskih ustanova Obrazovne aktivnosti: izobrazba, savjetovanja, radionice, itd.	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	0	20
	Inkubacijski centar za bio-tehnologiju (BioCentar) dovršen	Dovršena izgradnja I opremanje BioCentra, uz popratne objekte kako je naznačeno u aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	100	140

	Projekti pripremljeni za podnošenje za program IPA s kompletnom dokumentacijom	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru mjere	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	1	1
	Broj dovršenih projekata transfera znanja	Projekti uključuju uspostavu i/ili opremanje ureda za transfer tehnologija, znanstvenih inkubacijskih centara, centara za ugovorena istraživanja i inovacijskih centara, kao što je navedeno aktivnosti	broj	0	Provedbeno tijelo	godišnje	15	85
	Strategija i akcijski plan za razdoblje nakon 2010.	Strateški dokument Republike Hrvatske za znanost i tehnologiju	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	0	1
	Ukupna vrijednost pripremljenih projekata	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru mjere	eura	0	Provedbeno tijelo	godišnje	5.000.000 eura	14.500.000 eura

Prioritetna os 3.: Tehnička pomoć

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA	OP sredstva apsorbirana		%	0	MINGORP, provedbeno tijelo, krajnji korisnici, izvješće o nadzoru projekta	godišnje	55%[192]	100%

Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja kapaciteta

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Osigurati učinkovito i efektivno upravljanje Operativnim programom	Zaposlenici zaduženi za upravljanje i administraciju Operativnog programa koji su prošli izobrazbu	Upravljanje i osoblje u sklopu Operativne strukture	%	0	Operativna struktura, krajnji korisnici, izvješće o nadzoru projekta	godišnje	70%	100%

[192] Odnosi se na alokacije 2007.-2009.

	Sastanci Sektorskog nadzornog odbora		broj	0	Voditelj Operativne strukture	godišnje	10	14
	Promidžba	Promidžbeni događaji kao što su promocije, tiskovne konferencije, seminari, publikacije, brošure, TV/radio emisije	broj	0	Voditelj Operativne strukture, izvješća o nadzoru projekta	godišnje	10	14

3. Odjeljak 4. “FINANCIJSKE TABLICE“ zamjenjuju se sljedećim:

GODINA 2007.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos programa IPA	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritetna os 1. – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**4.030.295**	**3.425.750**	**604.545**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.030.295	3.425.750	604.545	85
Prioritetna os 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**7.890.882**	**6.707.250**	**1.183.632**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.006.176	3.405.250	600.926	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	3.884.706	3.302.000	582.706	85
Prioritetna os *3. – Tehnička pomoć*	**1.079.118**	**917.250**	**161.868**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju kapaciteta	1.079.118	917.250	161.868	85
Ukupno	**13.000.295**	**11.050.250**	**1.950.045**	**85**

GODINA 2008.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**4.230.589**	**3.596.000**	**634.589**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.230.589	3.596.000	634.589	**85**
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**8.282.648**	**7.040.250**	**1.242.398**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.206.177	3.575.250	630.927	**85**
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.076.471	3.465.000	611.471	**85**
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.133.824**	**963.750**	**170.074**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.133.824	963.750	170.074	**85**
Ukupno	**13.647.061**	**11.600.000**	**2.047.061**	**85**

GODINA 2009.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**4.630.295**	**3.935.750**	**694.545**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.630.295	3.935.750	694.545	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**9.070.589**	**7.710.000**	**1.360.589**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.605.883	3.915.000	690.883	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.464.706	3.795.000	669.706	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.239.706**	**1.053.750**	**185.956**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.239.706	1.053.750	185.956	85
Ukupno	**14.940.590**	**12.699.500**	**2.241.090**	**85**

GODINA 2010.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**5.178.824**	**4.402.000**	**776.824**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	5.178.824	4.402.000	776.824	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**10.190.589**	**8.662.000**	**1.528.589**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	5.178.824	4.402.000	776.824	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	5.011.765	4.260.000	751.765	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.336.471**	**1.136.000**	**200.471**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.336.471	1.136.000	200.471	85
Ukupno	**16.705.884**	**14.200.000**	**2.505.884**	**85**

GODINA 2011.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**5.251.765**	**4.464.000**	**787.765**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	5.251.765	4.464.000	787.765	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**10.334.118**	**8.784.000**	**1.550.118**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	5.251.765	4.464.000	787.765	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	5.082.353	4.320.000	762.353	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.355.295**	**1.152.000**	**203.295**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.355.295	1.152.000	203.295	85
Ukupno	**16.941.178**	**14.400.000**	**2.541.178**	**85**

GODINA 2007.-2011.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**23.321.768**	**19.823.500**	**3.498.268**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	23.321.768	19.823.500	3.498.268	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**45.768.826**	**38.903.500**	**6.865.326**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	23.248.825	19.761.500	3.487.325	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	22.520.001	19.142.000	3.378.001	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**6.144.414**	**5.222.750**	**921.664**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	6.144.414	5.222.750	921.664	85
Ukupno godina 2009.	**75.235.008**	**63.949.750**	**11.285.258**	**85**

Financijski plan za Operativni program „Regionalna konkurentnost“ u Republici Hrvatskoj

Godine	**Ukupno alokacija iz programa IPA**
2007.	**11.050.250**
2008.	**11.600.000**
2009.	**12.699.500**
2010.	**14.200.000**
2011.	**14.400.000**
Ukupno 2007. – 2011.	**63.949.750**

Prioritet	**Sufinanciranje iz programa IPA**	**Sufinanciranje iz nacionalnih sredstava**	**Ukupno financiranje**	**Stopa sufinanciranja**
	(a)	(b)	(c) = (a) + (b)	(d) = (a)/(c)
Prioritet 1. – Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja	**19.823.500**	**3.498.268**	**23.321.768**	85 %
Prioritet 2. – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**38.903.500**	**6.865.326**	**45.768.826**	85 %
Prioritet 3. – Tehnička pomoć	**5.222.750**	**921.664**	**6.144.414**	85 %
Ukupno (2007.-2011.)	**63.949.750**	**11.285.258**	**75.235.008**	**85 %**

AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
AND
THE EUROPEAN COMMISSION

MODIFYING THE FINANCING AGREEMENT
BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
AND
THE EUROPEAN COMMISSION

CONCERNING THE MULTI-ANNUAL OPERATIONAL PROGRAMME "REGIONAL COMPETITIVENESS" FOR COMMUNITY ASSISTANCE FROM THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE UNDER THE "REGIONAL DEVELOPMENT" COMPONENT IN CROATIA

The Government of the Republic of Croatia

and

the European Commission

Having regard to Article 110 of the Financing Agreement,

Whereas

1) A Financing Agreement, regarding the multiannual operational programme "Environmental" 2007 - 2009 was signed on 10 November 2008 between the Government of the Republic of Croatia and the European Commission and entered into force on 15 December 2008.

2) In the meantime, the Treaty of Lisbon entered into force on 1 December 2009, Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007 implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an instrument for pre-accession assistance (IPA)[1] was amended by Regulation (EU) No 80/2010 of 28 January 2010[2] and on 9 July 2009 the Commission adopted the Multi-Annual Indicative Planning Document (MIPD) 2009-2011 for Croatia.

3) It is necessary for this Agreement to have retroactive effect in order to keep the starting date of eligibility of expenditure laid down in the Financing Agreement signed on 10 November 2008.

4) The Financing Agreement should therefore be modified accordingly,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

The text of the Financing Agreement signed on 10 November 2008 between the Government of the Republic of Croatia and the European Commission is replaced by the text of the Financing Agreement set out in the Annex to this Agreement.

Article 2

This Agreement shall enter into force on the date on which the Beneficiary notifies the Commission that all internal procedures in the Republic of Croatia necessary for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

Article 3

This Agreement shall apply as of 10 November 2008.

[1] OJ L 170, 29.6.2007, p. 1.
[2] OJ L 25, 29.1.2010, p. 1.

Article 4

This Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

Signed, for and on behalf of the Government of the Republic of Croatia,

at Zagreb, on 17 December 2010

by Hrvoje Dolenec, State Secretary and National IPA Coordinator

……

Signed, for and on behalf of the Commission,

at Bruxelles, on 27 October 2010

by Dirk Ahner, Director General

……

Annex

"FINANCING AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

AND

THE EUROPEAN COMMISSION

CONCERNING THE MULTI-ANNUAL OPERATIONAL PROGRAMME "REGIONAL COMPETITIVENESS" FOR COMMUNITY ASSISTANCE FROM THE INSTRUMENT FOT PRE-ACCESSION ASSISTANCE FOR THE "REGIONAL DEVELOPLMENT" COMPONENT IN CROATIA

Table of Contents

Chapter I – General Provisions 383
Article 1 Subject matter 383
Article 2 Objectives 383
Article 3 Regulatory framework 384
Article 4 Conventional framework 384
Article 5 Compliance with applicable regulatory and conventional framework and with other European Union law and policies 385
Article 6 Interpretation 385
Article 7 Partial invalidity and unintentional gaps 385
Article 8 Coordination, consistency and complementarity 386
Article 9 Protection of the Community's financial interests 386
Chapter II – IPA Funding 386
Article 10 Programme Funding Sources 386
Article 11 Financial Plan 387
Article 12 Commitment of community funding 387
Article 13 Automatic decommitment (n+3) 387
Chapter III – General Principles of Implementation 388
Article 14 Implementation principles 388
Article 15 Final beneficiary and operations 388
Article 17 Aid intensity 389
Article 18 Treatment of receipts 389
Article 19 Revenue generating projects 389
Article 20 Involvement of Internationl Financing Institutions (IFIs) 390
Article 21 Polluter pays principle 391
Article 22 Affordability 391
Article 23 Intellectual property rights 391
Article 24 Permits and authorisations 391
Chapter IV – Management Structure and Authorities 391
Article 25 Structures and authorities common to other programmes 391
Article 27 Delegation of tasks 392
Article 28 Communication and information 393
Chapter V – Decentralised Management 393
Article 29 Conferral of management 393

Article 30 Waiving of ex-ante controls 394
Article 31 Roadmap to the waiving of ex-ante controls 394
Article 32 Statement of assurance by the National Authorising Officer 394
Article 33 Reports and opinions by the Audit Authority 394
Chapter VI – Eligibility of Expenditure 395
Article 34 Eligibility period verifier date 395
Article 35 Eligible Expenditure 395
Article 36 Management staff 396
Article 37 Expenditure incurred with the organisation of Monitoring Committees 397
Article 38 Expenditure incurred with the organisation of ad-hoc meetings 397
Article 39 Expenditure regarding information and publicity 397
Article 40 Site preparation and construction 397
Article 41 Durable equipment 398
Article 42 Intangible assets 398
Article 43 Completion of operations 398
Chapter VII – Public Procurement, Contracts and Grants 398
Article 44 Procurement rules and procedures 398
Article 45 Grants 399
Article 46 Contract procedures 399
Article 47 Eligible costs for the performance of services, works and supply contracts 400
Article 48 Rules of participation and origin 400
Chapter VIII – Programme Implementation 400
Article 49 Selection of operations by final beneficiaries other than national public bodies 400
Article 50 General principles for selecting operations 400
Article 51 Eligible actions and beneficiaries 401
Article 52 Operation identification sheet 402
Chapter IX – Major Projects 402
Article 53 Specific rules 402
Article 54 Major project applications 402
Article 55 Bilateral Project Agreement 403
Article 56 Major project modifications 404
Chapter X – Financial Engineering 404
Article 57 Financial Engineering Instruments 404
Article 58 Contribution from the programme 405
Article 59 General requirements 405

Article 60 Winding up of the operation 407
Chapter XI – Financial Management 407
Article 61 Transparency in accounting and reporting 407
Article 62 Bank Account 408
Article 63 Payments from the Commission 408
Article 64 Pre-financing 409
Article 65 Property of interest 410
Article 66 Applications for payment 410
Article 67 Interim payments 411
Article 68 Calculation of Payments 412
Article 69 Payment of the final balance 412
Article 70 Exchange rate 413
Article 71 Payment deadlines and interruption of payments 413
Article 72 Suspension of payments 413
Article 73 Financial corrections, repayment and re-use of Community contribution 414
Article 74 Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors 414
Article 75 Prevention of irregularity and fraud, measures against corruption 414
Article 76 Financial adjustments 415
Article 77 Recovery of funds in case of irregularity or fraud 415
Chapter XII – Management and Control Systems 415
Article 78 General principles of Management and Control Systems 415
Article 79 Management verifications 416
Article 80 Checks carried out by the Commission 417
Article 81 Checks carried out by the Beneficiary 418
Article 82 Audits of a sample of operations or transactions 418
Chapter XIII – Monitoring and Evaluation 419
Article 83 Monitoring principles 419
Article 84 Monitoring sheets 420
Article 85 Sectoral annual report on implementation 421
Article 86 Interim evaluation 422
Article 87 Ex-post evaluation 422
Chapter XIV – Audit 422
Article 88 Audit principles 422
Article 89 Audit Authority 422

Article 90 Audit trail 423
Article 91 Audits of operations 424
Article 92 Documents presented by the Audit Authority and follow-up 424
Article 93 Availability of documents 425
Article 94 Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors 425
Chapter XV – Information and visibility 425
Article 95 Personal Data 425
Article 96 Electronic Exchange of Data 426
Article 97 Information and publicity 426
Article 98 Publication of information on beneficiaries of Community funding 426
Article 99 Visibility 427
Chapter XVI – Programme Closure 427
Article 100 Closure principles 427
Article 101 Winding up declaration 428
Article 102 Final report 429
Article 103 Final application for payment 429
Article104 Retention of documents 430
Chapter XVII – Final provisions 430
Article 105 Consultation 430
Article 106 Settlement of differences, arbitration 431
Article 107 Disputes with third parties 431
Article 108 Annexes 431
Article 109 Validity 431
Article 110 Review and amendment 431
Article 111 Termination 431
Article 112 Language 432
List of Annexes 433

The Government of the Republic of Croatia

And
The European Commission

Hereafter jointly referred to as "the Parties" or individually as "the Beneficiary", in the case of the Government of the Republic of Croatia, or "the Commission", in the case of the European Commission

Whereas:

1) On 17 July 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006[3] establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (hereinafter the "IPA Framework Regulation"). Applicable from 1 January 2007, the IPA Framework Regulation constitutes the single legal basis for the provision of financial assistance to candidate countries and potential candidate countries in their efforts to enhance political, economic and institutional reforms with a view to becoming members of the European Union;

2) On 12 June 2007, the Commission adopted Regulation (EC) No 718/2007[4] implementing the IPA Framework Regulation, detailing applicable management and control provisions (hereinafter: the "IPA Implementing Regulation");

3) Croatia figures in Annex I of the IPA Framework Regulation, and should therefore have access to the 5 components established under Article 3(1) of the same Regulation, i.e. (a) Transition Assistance and Institution building; (b) Cross-Border Cooperation; (c) Regional Development; (d) Human Resources Development and (e) Rural Development;

4) In accordance with Article 155 of the IPA Implementing Regulation, the assistance under the Regional Development and Human Resources Development components should be implemented through multi-annual operational programmes;

5) On 13 June 2007 the Beneficiary submitted to the Commission a strategic coherence framework which, pursuant to Article 154(1) of the IPA Implementing Regulation, constitutes a reference document for the programming of the Regional Development and Human Resources Development components;

6) On 29 March 2007 the Beneficiary submitted to the Commission a proposal for a multi-annual operational programme for ”Regional Competitiveness”, hereinafter "the programme". On 26 January 2010 the Beneficiary submitted to the Commission a proposal for modification of the programme;

7) On 29 November 2007 the Commission adopted a Decision C(2007)5733 approving the programme for IPA co-financing, hereinafter "the Financing Decision". On 22 June 2010 the Commission adopted a Decision C(2010)3517 modifying the programme

8) According to Article 17 of the IPA Framework Regulation the Commission and the Beneficiary should conclude framework agreements and subsidiary agreements concerning the implementation of the assistance;

[3] OJ L210, 31.7.2006, p.82
[4] OJ L 170, 29.6.2007, p.1

9) On 27 August 2007 the Beneficiary and the Commission concluded a Framework Agreement setting out the rules for co-operation concerning EC financial assistance under IPA;

10) According to Article 8 of the IPA Implementing Regulation and Article 5 (3) of the Framework Agreement, where required by the financing decision, the Commission and the Beneficiary should conclude a Financing Agreement which may take the form of a multi-annual agreement;

11) In accordance with Article 8(4) of the IPA Implementing Regulation, the Financing Agreement should lay down: (a) provisions by which the Beneficiary accepts the assistance of the Community and agrees to the rules and procedures concerning disbursement related to such assistance; (b) the terms on which the assistance is managed, including the relevant methods and responsibilities for implementing the multi-annual programme and/or operations; (c) provisions relating to the establishment and regular updating, by the Beneficiary, of a roadmap with indicative benchmarks and time limits to achieve decentralisation without *ex-ante* controls by the Commission;

12) The programme, as adopted by the Commission Decision C(2007)5733 of 29 November 2007 and modified by Commission Decision C(2010)3774 of 22 June 2010 should form an integral part of the Financing Agreement.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

CHAPTER I – GENERAL PROVISIONS

Article 1
Subject matter

1. This Financing Agreement (hereinafter "Agreement") is concluded between the Government of the Republic of Croatia and the European Commission, pursuant to Article 8 of the IPA Implementing Regulation and Article 5(3) of the Framework Agreement.
2. This Agreement concerns the multi-annual operational programme ”Regional Competitiveness” for Community assistance from the Instrument of Pre-Accession Assistance under the "Regional Development" component in Croatia, adopted by Commission Decision C(2007)5733 of 29 November 2007 and modified by Commission Decision C(2010)3517 of 22 June 2010.
3. All documents and correspondence pertaining to the programme shall bear the reference CCI No: 2007 HR 16IPO 001.
4. Without prejudice to the provisions laid down in the IPA Implementing Regulation and in the Framework Agreement, this Agreement completes the technical, legal and administrative framework and includes specific provisions for the management, monitoring, evaluation and control under which the programme referred to in paragraph 2 and any amendments thereof shall be implemented.

Article 2
Objectives

1. In addition to Article 3 of the Framework Agreement, the objectives to be pursued under the programme shall be consistent with the overall aim to prepare the Republic of

Croatia for the implementation and management of the Union's cohesion policy, with a view to EU membership.

2. Operations, projects, actions, and preparatory measures implemented under the programme shall follow a "learning by doing" approach with a view to preparing national authorities to achieve the objective set out in paragraph 1, with due regard to the principle of proportionality, as laid down in the relevant provisions applicable to the Union's cohesion policy and its instruments.

Article 3
Regulatory framework

The regulatory framework applicable to pre-accession assistance, to be observed in the implementation of the programme, includes *inter alia*:

a.) Council Regulation (EC EURATOM) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities[5] , hereinafter "the Financial Regulation";

b.) Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006, establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)[6] ;

c.) Commission Regulation (EC, EURATOM) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules on the implementation of Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 on the financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities[7] , hereinafter referred to as the "Implementing Rules of the Financial Regulation";

d.) Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007 implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an instrument for pre-accession assistance (IPA)[8];

e.) Commission Decision C(2007)5733 of 29 November 2007 adopting the multi-annual operational programme ”Regional Competitiveness” in Croatia, and any amendments thereto, as may be decided by the Commission until the final closure of the programme;

f.) Commission Decision C(2008)6202 of 29 October 2008 conferring management powers relating to the Regional Competitiveness Operational Programme on the Republic of Croatia , and any amendments thereto, as may be decided by the Commission until the final closure of the programme.

Article 4
Conventional framework

The provisions of the Framework Agreement concluded on 27 August 2007 between the Government of the Republic of Croatia and the Commission shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

[5] OJ L 248, 16.9.2002, p.1
[6] OJ L 210, 31.7.2006, p.82
[7] OJ L 357, 31.12.2002, p.1
[8] OJ L 170, 29.6.2007, p 1

Article 5

Compliance with applicable regulatory and conventional framework and with other European Union law and policies

1. The Beneficiary shall take all necessary steps to ensure the proper execution of all activities and to facilitate the implementation of the programme, in compliance with the regulatory and conventional framework referred to under Articles 3 and 4 of this Agreement.
2. The Commission and the Beneficiary shall endeavour to ensure that all activities and the objectives pursued with the implementation of the programme are consistent with the European Union law and policies in force, as may be applicable to the relevant sector, and contribute to the progressive alignment with the standards and policies of the European Union, including where appropriate the *acquis communautaire*.

Article 6

Interpretation

1. The provisions of this Agreement shall be interpreted as supplementing and completing the provisions of the regulatory and conventional frameworks provided for under Articles 3 and 4 of this Agreement.
2. Notwithstanding paragraph 1, where a contradiction exists between the regulatory and conventional framework referred to under Articles 3 and 4 of this Agreement and the other provisions of this Agreement, the interpretation in accordance with the following order of precedence should be applied :

a.) regulations and decisions referred to under Article 3 of this Agreement;

b.) Framework Agreement referred to under Article 4 of this Agreement;

c.) this Agreement.

3. Where contradictions exist between the provisions in the main part of this Agreement and in its annexes, and in particular the provisions in Chapter V of Annex XIX (the "Implementing Provisions" of the Operational Programme), the provisions contained in the main part of this Agreement shall prevail.
4. Subject to any explicit provision to the contrary in this Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the Framework Regulation, in the IPA Implementing Regulation and in the IPA Framework Agreement referred to in Article 4.
5. Subject to any explicit provision to the contrary in this Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced from time to time.
6. Any references to Community instruments are references to such instruments as amended, supplemented or replaced from time to time.
7. Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

Article 7

Partial invalidity and unintentional gaps

1. If a provision of this Agreement is or becomes invalid, or if this Agreement contains unintentional gaps, this will not affect the validity of the other provisions of this Agreement. The Parties will replace any invalid provision by a valid provision which comes as close as possible to the purpose of, and intent of, the invalid provision.

2. The Parties will fill any unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this Agreement, in compliance with the IPA Framework Regulation, the IPA Implementing Regulation and the Framework Agreement.

Article 8
Coordination, consistency and complementarity

The Commission and the Beneficiary shall ensure adequate coordination, consistency and complementarity of the assistance provided under the programme with other forms of Community assistance, including but not limited to the other IPA components covered by the IPA Framework Regulation, as well as assistance financed by the European Investment Bank, other international financing institutions and bilateral donors.

Article 9
Protection of the Community's financial interests

1. For the purpose of the implementation of Articles 28 and 29 of the Framework Agreement by the Beneficiary, Council Regulation (EC) No 2988/95 of 18 December 1995 on the protection of the European Communities financial interests[9] shall apply *mutatis mutandis*.
2. The Beneficiary shall adopt all legislative, regulatory and administrative provisions and take any other measures necessary to ensure effective protection of the financial interests of the Community, and particularly in order to:

a.) check the authenticity and compliance of operations financed by the Community;

b.) prevent and pursue irregularities;

c.) recover sums lost as a result of irregularities or negligence;

d.) report irregularities to the Commission by establishing a mechanism equivalent to that foreseen in section 4 "irregularities" (Articles 27-36) of Commission Regulation (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 setting out rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 1083/2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund[10].

3. The Beneficiary shall inform the Commission of the provisions adopted and measures taken under paragraph 2 and the measures taken for management and control, in compliance with Community legislation concerning support for the programme, in order to protect the financial interests of the Community.

CHAPTER II – IPA FUNDING

Article 10
Programme Funding Sources

1. The total cost of the programme, expressed in terms of eligible public expenditure as defined in Article 17(2) of this Agreement, is estimated at EUR 75,235,008. The breakdown of this amount is set out in the Financial Plan in Annex I.

[9] OJ L 312, 23.12.1995, p.1.
[10] OJ L 371, 27.12.2006, p.4.

2. Subject to budgetary availability, the Community undertakes to co-finance the programme by way of a grant from the budget of the European Communities, up to the maximum amount indicated in the Financial Plan in Annex I.
3. The Beneficiary undertakes to co-finance the programme by way of cash contributions, corresponding as a minimum to the national co-financing requirements indicated in the Financial Plan in Annex I. In all instances, the Beneficiary shall ensure that the financing requirements for each operation shall be fully met.
4. The Community contribution referred to in paragraph 2 shall not exceed the ceiling of 85% of the eligible expenditure at the level of each priority axis.
5. The Community contribution to the co-financing of the programme and each operation is subject to the observance of the provisions of this Agreement, as well as the regulatory and conventional framework applicable to pre-accession assistance, namely as provided for under Articles 3 and 4 of this Agreement.

Article 11
Financial Plan

1. The Financial Plan, expressed in euros, applicable to the Community contribution broken down by year and national public contributions to the programme in the period 2007 to 2011, at the level of each priority axis, is the Financial Plan indicated in Annex I.
2. Amendments or modifications to this Financial Plan require the formal agreement of the Commission and must be approved by way of an amending Commission Decision.
3. The Financial Plan may be extended, to include Community and national public contributions to the programme in calendar years 2012 and 2013, subject to the formal agreement of the Commission, approved by way of a Commission Decision.
4. In the event of the extension of the Financial Plan in accordance with paragraph 3, the programme indicators and other relevant strategic and operational elements shall be amended accordingly.

Article 12
Commitment of community funding

1. The Community contribution to the programme, as laid down in Articles 10 and 17 of this Agreement, shall be split in yearly commitments in accordance with the Financial Plan in Annex I.
2. The amount(s) to be committed in year 2011 and in any subsequent years are subject to the approval of the necessary credits in the budget of the European Communities by the budgetary authority.
3. Nothing in this Agreement can be interpreted as implying a financial commitment of the Community in relation to credits which have not yet been approved by the budgetary authority.

Article 13
Automatic decommitment (n+3)

1. Pursuant to Article 166 of the Financial Regulation, the Commission shall automatically decommit any portion of a budget commitment for the programme where, by 31 December of the third year following year *n* being the one in which the budget commitment was made:

– (i) it has not been used for the purpose of pre-financing; or

– (ii) it has not been used for making intermediate payments; or

– (iii) no declaration of expenditure has been presented in relation to it.

2. That part of budget commitments still open on 31 December 2017 for which a declaration of expenditure has not been made by 31 December 2018 shall be automatically decommitted.

CHAPTER III – GENERAL PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION

Article 14
Implementation principles

1. The implementation of the programme shall be carried out by the Beneficiary, on the basis of decentralised management, in accordance with Article 5 of the Framework Agreement.
2. The conditions for the conferral of management powers are set out in Section III, Articles 9, 10, 11 and 12 of the Framework Agreement.
3. In addition to the conditions referred to in paragraph 1, the Beneficiary shall ensure strict observance of the principles and conditions laid down in Article 56 of the Financial Regulation.
4. If the conditions and principles referred to in paragraphs 2 and 3 cease to be met, the Commission may suspend or terminate the implementation of this Agreement.
5. The Beneficiary undertakes to pursue the achievement of decentralisation without ex-*ante controls*, as provided for under Article 30 of this Agreement and Article 16 of the Framework Agreement.
6. All investments receiving Community financing under the programme must fully comply with sustainable development principles and meet relevant environmental norms, such as directives on EIA[11], Habitats[12] and Birds[13] (in order to avoid negative impacts on potential Natura 2000 sites) where appropriate.

Article 15
Final beneficiary and operations

1. In accordance with the provisions of Article 2(8) of the IPA Implementing Regulation, for the purpose of this Agreement, the term "final beneficiary" shall designate any body or firm, whether public or private, responsible for initiating or initiating and implementing operations. In the context of aid schemes, final beneficiaries are public or private firms carrying out an individual project and receiving public aid.
2. To the extent that the Operating Structure retains direct responsibility for the implementation of the operations under the programme, namely for all contracting arrangements and financial transactions associated thereto, the term "final beneficiary" shall be deemed to refer to the Operating Structure, or any body which has been specifically designated in the decision conferring management powers.

[11] Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [OJ L 175.5.7.1985, p.40]
[12] Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora [OJ L 206.22.7.1992, p.7]
[13] Council Directive 79/409/EEC of 2 April 1979 on the conservation of wild birds [OJ L 103, 25.4.1979, p.1]

3. For the purpose of this Agreement, operations shall comprise a project or a group of projects, initiated or initiated and implemented by one or more final beneficiaries, allowing for the achievement of the goals of the measure and/or the priority axis to which they relate.

Article 16
Co-financing

In addition to the principles laid down in Article 4 of the Framework Agreement, the following principles shall also apply to the implementation of the programme:

a.) all operations receiving assistance under the programme shall require national and Community contribution;

b.) the Community contributions to each operation shall be made available at the same time as the corresponding contribution from national sources;

c.) the Community contribution to each operation shall be subject to the fulfilment of the obligations and conditions set out in the Framework Agreement and in this Agreement.

Article 17
Aid intensity

1. In line with the provisions of Article 149 of the IPA Implementing Regulation, the Community contribution to the programme shall be calculated on the basis of public expenditure.
2. For the purpose of this Article "public expenditure" is any public contribution to the financing of operations whose origin is the European Community or the budget of public authorities of the beneficiary country and any contribution to the financing of operations whose origin is the budget of public law bodies or associations of one or more regional or local authorities or public law bodies.
3. The maximum amount of the Community contribution at the level of each priority axis under the programme is as set in the Financial Plan in Annex I.
4. No operation shall benefit from a higher co-financing rate than the one relating to the priority axis concerned.

Article 18
Treatment of receipts

(p.m.)

Article 19
Revenue generating projects

1. Pursuant to the provisions of Article 150 of the IPA Implementing Regulation, for the purposes of this Agreement, a revenue-generating project means any operation proposed for pre-accession assistance involving an investment in infrastructure, the use of which is subject to charges borne directly by users and which generates revenues, or any operation involving the sale or rent of land or buildings or any other provision of services against payments.
2. Eligible expenditure for revenue-generating projects, used for calculating the Community contribution to those projects in accordance with Article 17 of this Agreement,

shall not exceed the current value of the investment cost minus the current value of the net revenue from the investment over a specific reference period for (a) investments in infrastructure; or (b) other projects where it is possible to objectively estimate the revenues in advance..

3. Where not all the investment cost is eligible for co-financing, the net revenue shall be allocated *pro rata* to the eligible and non-eligible parts of the investment cost.

4. In the calculation, the Operating Structure shall take account of the reference period appropriate to the category of investment concerned, the category of project, the profitability normally expected of the category of investment concerned, the application of the polluter-pays principle and, if appropriate, considerations of affordability, in particular in the environment sector.

5. Where, at the latest three years after the closure of the operational programme, it is established that an operation has generated revenue that has not been taken into account in accordance with this article, such revenue shall be refunded to the general budget of the European Union, in proportion to the net contribution received from the programme.

6. For the purpose of this Article, the methodology for carrying out the cost-benefit analysis, including the indicative discount rate to be applied and investment reference period, shall be as indicated in Working Document 4, or any additional or complementary guidance issued by the Commission's Directorate General for Regional Policy on this matter.

7. The provisions of this Article do not apply to:

(a) operations co-financed under this component, the total cost of which is equal or less than EUR 1 million;

(b) revenues generated throughout the economic lifetime of the co-financed investments in the case of investments in firms;

(c) revenues generated within the framework of financing instruments which facilitate access to revolving financing through venture capital, loan and guarantee funds.

Article 20
Involvement of International Financing Institutions (IFIs)

1. Pursuant to Article 19(8) of the IPA Framework Regulation, operations co-financed by the Community under the programme may also receive financing from other international organisations, a Member State, a third country or a regional organisation.

2. Where the situation foreseen in paragraph 1 occurs, notwithstanding the provisions of Chapter VIII of this Agreement regarding public procurement, contracts and grants, the Commission may decide to use such procurement and grant procedures as may be agreed among donors, in accordance with Article 56(2) of the Financial Regulation. The Commission must satisfy itself that the Operating Structure is capable of applying such procurement and grant procedures, in a way that satisfies the conditions laid down in Article 56 (1) of the Financial Regulation.

3. For the purpose of this Agreement, eligibility of expenditure for operations co-financed in accordance with this article begins from the moment when:

c.) the Operating Structure concerned has been accredited for the use of the IFIs procurement procedures;

d.) the Commission has conferred the decentralised management of such procedures to the Operating Structure.

4. IFI contribution may also be implemented by parallel co-financing. This means that the funds provided by the various funding sources are dedicated to separate contracts from those covered under IPA.

Article 21
Polluter pays principle

1. When calculating the rate of Community assistance to be provided to a project, due regard must be given to the application of the polluter pays principle[14].
2. The Polluter Pays Principle implies that those who cause environmental damage should bear the costs of avoiding it or compensating for it. Therefore, public financing of environmental policy is in most cases to be avoided, as it should be financed by the polluters themselves as far as they can be identified.

Article 22
Affordability

When calculating the tariffs to be applied on a project, due account must be taken of the end users' ability to pay.

Article 23
Intellectual property rights

1. The Beneficiary and the implementing bodies responsible for the implementation of the programme and any associated projects shall ensure that they acquire all necessary intellectual property rights with regard to information technology, studies, drawings, plans, publicity and any other material made for planning, implementation, monitoring and evaluation purposes.
2. The Beneficiary shall guarantee that the Commission, or any body or person authorised by the Commission, shall have access and the right to use such a material. The Commission will only use such material for its own purposes.

Article 24
Permits and authorisations

Any type of permit and/or authorisation required for the implementation of the programme and its operations shall be provided in due time by the competent authorities of the beneficiary country, in accordance with national law and, where applicable, in compliance with the *EU acquis*, having regard, in this case, to the principle of proportionality referred to in Article 2(2) of this Agreement.

CHAPTER IV – MANAGEMENT STRUCTURE AND AUTHORITIES

Article 25
Structures and authorities common to other programmes

1. In compliance with Article 6 of the Framework Agreement, the following structures and authorities, common to all IPA components, have been designated by the Beneficiary:

a.) The National IPA Coordinator: State Secretary, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds

b.) The Competent Accrediting Officer: Minister, Ministry of Finance

[14] Council Recommendation 75/436/Euratom, ECSC, EEC and attached communication

c.) The National Authorising Officer: State Secretary, Ministry of Finance

d.) The National Fund: State Treasury, Ministry of Finance

e.) The Audit Authority: Agency for the Audit of European Union Programmes Implementation Systems

2. The Strategic Co-ordinator is Deputy State Secretary at the Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds.
This structure is common to the Regional Development Component and the Human Resources Development Component.
3. The functions and responsibilities of the structures and authorities referred to in paragraphs 1 and 2 are set out in Article 8 and Annex A to the Framework Agreement.

Article 26
Structures and authorities specific to the programme

1. In accordance with paragraph 6 a) of Annex A of the Framework Agreement, the bodies constituting the Operating Structure for the programme are:
- the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
- the Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management
- the Ministry of Science, Education and Sports
- the Central Finance and Contracting Agency
The Beneficiary has appointed the State Secretary at the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship as Head of the Operating Structure, with responsibility for the tasks described in paragraph 6c) of Annex A to the Framework Agreement.
2. The functions and responsibilities of the Operating Structure are set out in Article 8 and paragraph 6 b) of Annex A of the Framework Agreement.
3. In addition to the above-mentioned functions and responsibilities, the Head of the Operating Structure shall also be responsible for:

a.) managing the secretariat of the Sectoral Monitoring Committee;

b.) co-chairing the Sectoral Monitoring Committee;

c.) ensuring the interim evaluation of the operational programme.

Article 27
Delegation of tasks

1. Within the overall framework defined by the conferral of management powers, the Head of the Operating Structure may delegate some or groups of tasks to specific bodies, within or outside the Operating Structure. This grouping and assignation shall respect the principles of segregation of duties imposed by the Financial Regulation. The relevant agreements shall be made in writing between the Head of the Operating Structure and the body(ies) concerned. The final responsibility for the tasks delegated shall remain with the Head of the Operating Structure.
2. Such agreements shall clearly identify the functions to be performed by the delegated body or authority and the type of supporting documents and reports to be sent to the Head of the Operating Structure.
3. Such agreements shall also provide for access, by duly authorised agents or representatives of the Community or the Operating Structure, to information held by the delegated bodies/authorities, and for investigations by such authorised agents or

representatives, of any operations financed under the programme, including the carrying out of checks on individual projects and recipients of aid.

4. The Beneficiary shall enable the Head of the Operating Structure to exercise the duties associated with his responsibilities, even where no hierarchical link exists between the Head of the Operating Structure and the bodies and authorities involved in the implementation of the programme.

5. The Beneficiary shall ensure that a system of deputising is in place, to guarantee the continuity of the functions assigned to the relevant authorities.

Article 28
Communication and information

1. Any communication in connection with this Agreement shall be made in writing and in the English language. Each communication must be signed and must be supplied as an original document.

2. Any communication in connection with this Agreement must be sent to the following addresses:

For the Commission: Directorate General for Regional Policy
Postal Address: Rue Père de Deken 23, 1040 Brussels, Belgium
Fax: +32 2 2920139
For the Beneficiary: Central Office for Regional Development and Coordination of EU Funds
Postal Address: Radnička cesta 80/V, 10 000 Zagreb
Fax: +385 1 4569 150

3. Any other communications to the structures and authorities involved in the management of the operational programme must be sent to the address specified in Annex V. The National IPA Coordinator shall communicate in writing to the European Commission any modification of the appointed institutions or of their addresses.

CHAPTER V – DECENTRALISED MANAGEMENT

Article 29
Conferral of management

1. In accordance with Article 5 of the Framework Agreement, decentralised management shall apply to assistance granted under the programme. The conferral of management powers by the Commission is therefore a precondition to the signing of this Agreement.

2. Based on the requirements and procedures set out in Articles 9 to 12 of the Framework Agreement, the Commission adopted on 29 October 2008 a Decision C(2008) 6202 conferring management powers on the Republic of Croatia, for the implementation of the programme. The specific conditions attached to this Decision, including the list of *ex-ante* controls by the Commission, form an integrant part of this Agreement (Annex VI).

3. The provisions of Articles 13 to 15 of the Framework Agreement regarding withdrawal or suspension of the accreditation of the National Authorising Officer, the National Fund and the Operating Structure, as well as regarding the withdrawal or suspension of conferral of management powers, shall apply.

Article 30
Waiving of ex-ante controls

1. Decentralisation without *ex-ante* controls by the Commission is an objective for the implementation of the operational programme. Indicative benchmarks and time limits to achieve decentralised management without *ex-ante* controls by the Commission, are set out in the Roadmap referred to in Article 31 of this Agreement.
2. Before dispensing with the *ex-ante* controls laid down in the Commission Decision on conferral of management powers, the Commission shall satisfy itself of the effective functioning of the management and control system concerned, in accordance with the relevant Community and national rules. In particular, the Commission shall monitor the implementation, by the Beneficiary, of the Roadmap referred to in Article 31 of this Agreement and as laid down in Article 8(4)(c) of the IPA Implementing Regulation. The Commission shall take due account of the results achieved by the Beneficiary in this context, in particular in the implementation of assistance and in the negotiation process.

Article 31
Roadmap to the waiving of ex-ante controls

1. In accordance with Article 8 (4) (c) of the IPA Implementing Regulation, the Beneficiary is required to provide a detailed Roadmap with indicative benchmarks and time limits, to achieve decentralised management without *ex-ante* controls by the Commission, in accordance with the requirements of Annex VII.
2. The minimum criteria and conditions for the waiving of *ex-ante* controls are presented as follows, with the preparation of the Roadmap addressing each of the issues listed:

a.) there must be a well-defined system within the Operating Structure for managing the funds of the programme with full internal rules of procedure, as well as clear institutional and personal responsibilities;

b.) the Beneficiary shall set up a benchmarking system which includes both quantitative and qualitative aspects;

c.) the frequency of the reporting on benchmarking shall be on a quarterly basis.

Article 32
Statement of assurance by the National Authorising Officer

The provisions of Article 17 of the Framework Agreement and Annex B thereto, regarding the presentation of an annual statement of assurance by the National Authorising Officer, shall apply.

Article 33
Reports and opinions by the Audit Authority

Reports and opinions by the Audit Authority are to be prepared in accordance with the requirements of Article 18 of the Framework Agreement.

CHAPTER VI – ELIGIBILITY OF EXPENDITURE

Article 34
Eligibility period
verifier date

1. Notwithstanding the provisions of Article 19 of the Framework Agreement, contracts and addenda signed, expenditure incurred and payments made by national authorities shall not be eligible for IPA funding before 10 November 2010, the date of the signature of the Financing Agreement by both parties. Expenditure shall be eligible for Community co-financing if it has been incurred and paid before 31 December 2017.
2. In the case of major projects, within the meaning of Article 53 of this Agreement, the starting date of eligibility, in the sense of paragraph 1, shall be either the date of the signature of the Financing Agreement or the date of the Commission Decision approving the major project, whichever occurs later.
3. Expenditure related to calls for proposals or calls for tenders may also be eligible prior the initial conferral of management and after 1 January 2007, subject to this initial conferral of management being in place within the limits defined in a reserve clause to be inserted in the operations or calls concerned, and subject to prior approval of the documents concerned by the Commission. The calls for proposal or calls for tender concerned may be cancelled or modified, depending on the decision on conferral of management.

Article 35
Eligible Expenditure

1. Expenditure incurred in the implementation of the programme shall be eligible for Community co-financing if:

a.) it has been actually incurred and paid within the eligibility period referred to in Article 34 of this Agreement and is supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value;

b.) if the operations and activities giving rise to such expenditure are consistent with the operations and activities eligible for financing under one or more measures foreseen to be implemented under the programme, as adopted by the Commission (Annex XIX);

c.) if the operations and activities giving rise to such expenditure have been selected in accordance with the selection criteria and procedures foreseen in the programme and in this Agreement;

d.) if the rules and procedures regarding *ex ante* controls by the Commission have been respected;

e.) if the expenditure has been incurred in accordance with the principles of sound financial management and, in particular, of economy and cost-effectiveness.

2. In line with the provisions of Article 34 (3) and Article 148 (2) of the IPA Implementing Regulation, the following expenditure shall not be eligible for funding under the programme:

a.) taxes, including value added taxes;

b.) customs and import duties, or any other charges;

c.) purchase, rent or leasing of land and existing buildings;

d.) fines, financial penalties and expenses of litigation;

e.) operating costs;

f.) second hand equipment;

g.) bank charges, costs of guarantees and similar charges;

h.) conversion costs, charges and exchange losses associated with any of the component specific euro accounts, as well as other purely financial expenses;

i.) contributions in kind;

j.) depreciation costs for the infrastructures.

3. By way of derogation from paragraph 2, operating costs, including rental costs, exclusively related to the period of co-financing of the operation, may be eligible.

4. The Commission reserves the right to declare other items ineligible, which it deems not relevant to the aims of a particular project, or unnecessary for the purposes of its implementation. In the event that there may be doubt as to the eligibility of a particular item or action, clarification must be sought from the Commission as to its status, prior to that item or action being implemented.

Article 36
Management staff

1. Statutory or temporary civil servants or staff specifically recruited or assigned to the management, implementation and follow-up of the programme, including evaluation and control, financial and physical monitoring and prevention of irregularities, are eligible for Community co-financing under the technical assistance priority of the programme, provided that the following conditions are met:

a.) the staff is directly recruited in the Operating Structure, by duly-documented decisions of the competent authority/authorities;

b.) the tasks to be executed must be clearly described and contractually formalised;

c.) the expenditures must be charged in a transparent manner (e.g. by means of time sheets);

d.) the period of secondment, or employment does not exceed the final date of eligibility of expenditure under the programme;

e.) the selection of staff is made in line with the principles of transparency, non discrimination and proportionality;

f.) the salaries and allowances are in line with prevailing market conditions, including those related to public services.

2. In the case where employees from other services of the public administration are recruited or assigned to perform the activities laid down in paragraph 1, the following conditions must be met:

a) the employee must have temporarily left his statutory employment in his/her parent service of public administration;

b) the staff is seconded to the Operating Structure by a duly-documented decision of the competent authority in his/her parent service;

c) the period of secondment does not exceed the final date of eligibility of the programme.

Article 37

Expenditure incurred with the organisation of Monitoring Committees

1. Expenditure incurred with the organisation of the sectoral monitoring committees and any sub-committees designated by the sectoral monitoring committee is eligible under the technical assistance priority.
2. Eligible costs may, as a general rule, include one or more of the following categories: interpretation services, *ad-hoc* hiring of meeting rooms and audio-visual and other necessary equipment, provision of documentation and related facilities, fees for the participation of experts and travel expenditure in accordance with EC rules[15]. The Head of the Operating Structure shall define the modalities applicable in agreement with the Commission services.
3. Salaries and allowances of members of the sectoral monitoring committee and sub-committees, incurred in the context of their participation in such committees, are not eligible.

Article 38

Expenditure incurred with the organisation of ad-hoc meetings

The rules specified in Article 37 may be applied by analogy for the organisation of *ad-hoc* meetings organised upon the request of or with the approval of the Commission services.

Article 39

Expenditure regarding information and publicity

Expenditure for measures undertaken pursuant the provisions of this Agreement and in the relevant chapter of the programme regarding information and publicity, is eligible.

Article 40

Site preparation and construction

In the case where public authorities are executing site preparation or construction works, or parts thereof, under their own accounts or under contractual arrangements other than those foreseen in Article 44 of this Agreement, the related expenditures are not eligible.

[15] http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/per_diems/index_en.htm

Article 41
Durable equipment

Expenditure relating to the purchase of equipment forming an essential part of the project, in order to allow the adequate operation of the investments (either permanently installed and fixed in the project, or mobile) is eligible, provided that it is listed in the inventory of durable equipment of the responsible body or authority and that it is treated as capital expenditure in accordance with standard accounting conventions. This provision refers *inter alia* to laboratory and surveying equipment, computer hardware and software related to the operation of the investment, surveying equipment and vehicles with dedicated purposes.

Article 42
Intangible assets

Expenditure relating to the purchase and use of intangible assets, as for example patents, is eligible if it is necessary for the implementation of the project.

Article 43
Completion of operations

1. Without prejudice of Article 34, all operations approved for Community co-financing under the programme must have a completion date not later than 31 December of the third year following the latest commitment year referred to in the Financial Plan in force (Annex I). In the event the Financial Plan is extended until 2013, in accordance with the provisions of Article 11(3) of this Agreement, the completion date of operations shall be set not later than 31 December 2017. Expenditure incurred after the completion date of the operation is not eligible.
2. Notwithstanding paragraph 1, training of operating personnel and testing of a project and of its equipment and auditing may be taken into consideration as eligible expenditure after completion, provided that it falls within the eligibility period referred to in Article 34 of this Agreement.

CHAPTER VII – PUBLIC PROCUREMENT, CONTRACTS AND GRANTS

Article 44
Procurement rules and procedures

The award of contracts for services, supplies and works co-financed with Community funding under the programme, is subject to the provisions of:

a.) Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (and in particular Articles 56, 88 to 103, 167 and 168 thereof);

b.) Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of the Financial Regulation, and in particular Articles 116 to 159 and 235 to 252 thereof;

c.) Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance, and in particular Article 19 thereof;

d.) Commission Decision C(2007)2034 of 24 May 2007 laying down the rules and procedures for service, supply and works contracts financed from the general

budget of the European Communities for the purposes of cooperation with third countries;

e.) The Framework Agreement signed between the Commission and the Republic of Croatia.

Article 45
Grants

The award of grants co-financed with Community funding under the programme, is subject to the provisions of:

a) Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (and in particular Articles 108 to 120, 169 and 169a thereof.;

b) Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of the Financial Regulation, (and in particular Articles 160 to 184a and 253 thereof);

c) Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance, and in particular Article 19 thereof;

d) Commission Decision C(2007)2034 of 24 May 2007 laying down the rules and procedures for service, supply and works contracts financed from the general budget of the European Communities for the purposes of cooperation with third countries;

e) The Framework Agreement signed between the Commission and the Republic of Croatia.

Article 46
Contract procedures

1. Except as provided in paragraphs 2 and 3 of this Article, or if otherwise agreed by the Commission, the procedural guidelines and standard documents for the award and performance of supply, works and service contracts and grants are those as specified in the "Practical Guide to Contract Procedures for EC external actions" and its annexes.

2. Notwithstanding paragraph 1, the general conditions of contracts to be used for works contracts, are those published (latest version) by the International Federation of Consulting Engineers (FIDIC), as appropriate to the type of works required.

3. All works contracts must be executed through the appointment of an independent supervising engineer. Contract procedures for the selection of supervising engineers shall not include selection criteria that unduly restrict competition and are not proportionate to the objectives pursued. Experience with any particular Conditions of Contract will not be an eliminatory professional requirement.

4. Small scale works contracts may require the use of the FIDIC Short Form of Contract. However, in this event, specific prior approval must be obtained from the Commission services to waive the requirement for a supervising engineer.

Article 47

Eligible costs for the performance of services, works and supply contracts

Services, works and supply contracts which implement operations, projects and activities foreseen under the programme may cover all the necessary material inputs forming part of the normal performance of a contract, in accordance with the relevant professional standards and practice, provided that they are directly related and strictly necessary for the implementation of the contract. These inputs may include, *inter alia*, the costs of site preparation, the provision of office space, plant and equipment which are the property of the contractor or are purchased for the performance of the contract.

Article 48

Rules of participation and origin

The rules of participation in the award of procurement and grant contracts and on the origin of supplies and materials purchased through a contract financed with IPA resources under the programme are as laid down in Article 19 of the IPA Framework Regulation. Derogations from these rules are subject to the prior authorisation by the Commission, in accordance with the provisions of Article 19(6) of the IPA Framework Regulation.

CHAPTER VIII – PROGRAMME IMPLEMENTATION

Article 49

Selection of operations by final beneficiaries other than national public bodies

1. Pursuant to Article 158 of the IPA Implementing Regulation, all operations which are not major projects and which are implemented by final beneficiaries other than national public bodies shall be selected through call for proposals. The selection criteria shall be drawn up by the Operating Structure and shall be published with the call for proposals.

2. The Operating Structure shall set up a selection committee for each call for proposals, which shall analyse and select proposals, and recommend results to the Operating Structure.

The Operating Structure shall decide whether to approve the results of the selection procedure and state the reasons for its decision.

The composition of the selection committee and its functioning modalities are set out in Annex XI to this Agreement.

Article 50

General principles for selecting operations

1. The following groups or categories of operations may be selected without recourse to calls for proposals, subject to prior information of the Sectoral Monitoring Committee and the agreement by the Commission services:

a) operations initiated or initiated and implemented by national public bodies, namely:

- state structures forming part of the central government structure;
- central government agencies which perform public governance functions;
- public authorities or entities set up under public law, by the state, or one of its authorities, acting on behalf of the state with regard to and within the limits of

their specific areas of competence and covering the whole territory of the beneficiary country and

- national or international public-sector bodies, or bodies governed by private law with a public-service mission covering the whole territory of the beneficiary country, providing that they offer adequate guarantees regarding the nature of their mission.

b) operations, implemented by national public bodies, which co-finance existing national measures, provided that additionallity is fully demonstrated;

c) operations selected and prepared for implementation prior to the entry into force of this Financing Agreement, with a view to permit the early start of the implementation of the programme.

2. Major projects included in the indicative list of major projects of the Operational Programme approved by the Commission, or as may otherwise be subsequently proposed by the Operating Structure and decided by the Commission, may also be selected without recourse to calls for proposals.

3. Operations not falling within the scope of paragraphs 1 and 2 of this Article, and where relevant in the case of a wide range of potential recipients and having regard to the principle of proportionality referred to in Article 2(2) of this Agreement, shall be selected through calls for proposals. Calls for proposals must be organised in such a way as to permit the preparation of a permanent pipeline of operations which can be implemented within the programme's lifespan and which will absorb fully the funds available. Accordingly, the Operating Structure shall organise a timetable of calls for proposals in accordance with the operational and financial management needs of the programme.

4. The selection procedures shall satisfy the principles of transparency, equal treatment and non discrimination. They shall prevent any conflict of interest and ensure stakeholders involvement and public access to information.

5. Pursuant to Article 167 (4) (a) of the IPA Implementing Regulation the Sectoral Monitoring Committee shall consider and approve the general criteria for selecting the operations within six months of the entry into force of this Agreement and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs.

6. The Operating Structure shall ensure that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programme, and that they comply with the relevant Community and national rules.

7. Where relevant, the Operating Structure shall be assisted by a selection committee, whose role is to advise the Operating Structure in the selection of operations. However, the final decision on the approval of operations shall be taken by the Operating Structure, in consultation with the Commission services.

Article 51
Eligible actions and beneficiaries

1. The Beneficiary shall ensure that all actions selected for financing under the programme demonstrate a positive contribution to the achievement of the expected outputs and results under each measure.

2. Only those final beneficiaries or categories or groups specifically identified under each measure of the programme shall be considered. Financing of operations by final beneficiaries which have not been specifically foreseen under each measure of the programme should only be considered after prior consultation with and the approval of the Commission services.

3. Each operation financed under the programme shall be covered by an agreement, signed between the Operating Structure and the end recipient of assistance.

Article 52
Operation identification sheet

1. The Operating Structure shall establish an operation identification sheet for each operation selected for Community co-financing under the programme.
2. The operation identification sheet must contain *inter alia* the following elements:

- identification of the operation and the organisation responsible for its implementation;
- a summary description of the operation and the demonstration of its compatibility with the programme;
- implementation arrangements, risks and assumptions;
- expected outputs, results and impact, including contributions to horizontal themes;
- links with other IPA programmes;
- financing arrangements and estimated budget and
- procedures foreseen for tenders and contracts.

The template for the operation identification sheet is set out in Annex X.
3. The Operating Structure shall transmit a copy of the operation identification sheet to the Commission for information.
4. In the case of projects falling within the definition of major projects in accordance with Article 53 of this Agreement, or where the nature of the project justifies it, the requirements of this Article will be covered with the preparation of application forms, in accordance with the templates included in Annex VIII to this Agreement or, in the case of project not falling within the transport and environment sectors, as may be provided by the Commission.

CHAPTER IX – MAJOR PROJECTS

Article 53
Specific rules

In accordance with Article 157 of the IPA Implementing Regulation a major project comprises a series of works, activities or services which is intended, in itself, to accomplish a definite and indivisible task of a precise economic or technical nature, which has clearly identified goals and whose total cost exceeds EUR 10 million.

Article 54
Major project applications

1. Major projects shall be submitted to the Commission for approval by the Operating Structure. The Decision approving the project shall define the physical object and the eligible expenditure to which the co-financing rate for the priority axis applies. It shall be followed by a bilateral agreement with the Beneficiary, laying out the individual elements and requirements that are specific to the project.

2. According to Article 157 of the IPA Implementing Regulation, as a minimum, the following information shall be provided when making an application for major project funding:

a.) information on the body responsible for implementation;

b.) information on the nature of the investment and a description of its financial volume and location;

c.) results of feasibility studies;

d.) an implementation timetable for the project;

e.) an assessment of the overall socio-economic impact of the project, based on a cost benefit analysis and including a risk assessment, and an assessment of the impact on the sector concerned, on the socio-economic situation of the beneficiary country and, where the project involves a transfer of activities from a region in a Member State, the socio-economic impact on that region. The methodology adopted for the analysis must be consistent with that provided in *the "Guide to Cost Benefit Analysis of Major Projects"* as well as *"Guidance on the Methodology for Carrying out Cost-Benefit Analysis, Working Document N° 4"* published by Directorate General for Regional Policy, as amended from time to time;

f.) an environmental impact assessment, carried out in accordance with Directive 85/337/EEC, including the results of a full public consultation procedure. A non technical summary of the conclusions of the authority reviewing the EIA should be attached to the project application;

g.) a financing plan, showing the total financial contributions expected and the planned IPA contribution, as well as other Community and other external financing the financing plan shall substantiate the required IPA grant contribution through a financial viability analysis.

3. Major Project funding applications shall be submitted to the Commission using the major project application form (set out in Annex VIII) appropriate for the sector. Aside from the information required in paragraph 2 all the additional information required in the standard project application form must also be provided.

Article 55
Bilateral Project Agreement

Bilateral agreements for major projects, referred to in Article 54, must, as a minimum, contain the following information:

a.) the project name and CCI number;

b.) identification of the project location;

c.) a concise description of the project, broken down, as necessary, into individual components;

d.) details of the authority responsible for the project application, the body responsible for implementation, the contracting authority, the final beneficiary and the end recipient;

e.) details of any IFIs or other donors involved in the project;

f.) specific project objectives;

g.) a summary of the main results of the economic and social cost benefit analysis;

h.) a summary of the financial analysis;

i.) a summary of the main findings of the environmental impact assessment;

j.) the total estimated value of the project, as well as an indicative breakdown of the value of individual project elements;

k.) the estimated total eligible and non-eligible project costs, total public expenditure within the meaning of Article 17(2) of this Agreement, the Community's financial contribution and the co-financing rate applicable to the total eligible expenditure;

l.) any specific conditions related to the project;

m.) an indicative procurement schedule indicating the specific types and estimated values of contracts to be tendered out and, in case of parallel co-financing with IFIs, the identification of the contracts to be financed by the IFIs, as well as an indication of the date of the start of the tender procedure;

n.) an indicative implementation schedule;

o.) an indicative list of key indicators to be used to demonstrate the achievement of the aims of the project;

p.) the date from which expenditure is eligible.

The template for a Bilateral Project Agreement is attached as Annex IX.

Article 56
Major project modifications

Modifications of approved major projects are subject to the limitations and conditions set out in the Bilateral Project Agreement.

CHAPTER X – FINANCIAL ENGINEERING

Article 57
Financial Engineering Instruments

1. Pursuant to Article 159 of the IPA Implementing Regulation, the Community contribution under the programme may finance expenditure related to an operation comprising contributions to support financial engineering instruments for enterprises, such as venture capital funds, guarantee funds and loan funds. In the context of the programme such funds may finance only small and medium enterprises (SMEs), including micro-enterprises, as defined in Commission Recommendation 2003/361/EC[16].

2. For the purpose of the programme:

a.) venture capital funds means investment vehicles established specifically to provide equity or other forms of risk capital to SMEs;

b.) loan funds means investment vehicles established specifically to provide loans to SMEs;

[16] OJ L 124, 20.5.2003, p. 36

c.) guarantee funds means financing instruments that guarantee venture capital, loan funds and other SME risk financing schemes against losses arising from their investments in small and medium enterprise;

d.) guarantee funds may also guarantee loans taken out by SMEs with financing institutions under prevailing market conditions.

3. Financial engineering instruments co-financed under the programme shall invest only in small and medium enterprises (SMEs), including micro-enterprises. Such investments may be made only at the establishment, in the early stages, including seed capital, or on expansion of those enterprises, and only in activities which the managers of the financial engineering instruments judge potentially economically viable. They shall not invest in firms in difficulty within the meaning of the Community Guidelines on State aid for rescuing and restructuring firms in difficulty[17].

Article 58
Contribution from the programme

1. The contribution of the programme to the funds may take the form of:

a.) participation in existing funds, or setting-up new funds wholly or partially supported by national or regional public or private institutions, international financial institutions or other bilateral donors;

b.) participation in publicly-supported mutual funds subscribed by SMEs or in commercially-run funds set-up by private partners; or

c.) a combination of both forms.

2. Pursuant to Article 159 of the IPA Implementing Regulation, contributions from the programme to venture capital, loan and guarantee funds shall be treated as expenditure actually paid and may be included in the statements of expenditure provided for under Article 66 of this Agreement, covering the period in which such contributions were made

Article 59
General requirements

1. When the Community co-financing is used to finance operations comprising financial engineering instruments, a business plan shall be submitted by the co-financing partners or shareholders or by their duly authorised representative. The business plan shall specify at least the following:

a.) the targeted market of enterprises and the criteria, terms and conditions for financing them;

b.) the operational budget of the financial engineering instrument;

c.) the ownership of the financial engineering instrument;

d.) the co-financing partners or shareholders;

e.) the by-laws of the financial engineering instrument;

f.) the provisions on professionalism, competence and independence of the management;

[17] OJ C244, 1.10.2004, p.2

g.) the justification for, and intended use of, the contribution from Community co-financing;

h.) the exit policy of the financial engineering instrument from investments in enterprises;

i.) the winding-up provisions of the financial engineering instruments, including the reutilisation of resources returned to the financial engineering instrument from investments or left over after all guarantees have been honoured, attributable to the contribution from the operational programme.

2. The business plan shall be assessed and its implementation monitored by, or under the responsibility of, the Operating Structure.

3. The assessment of the economic viability of the investment activities of the financial engineering instruments shall take into account all sources of income of the enterprises concerned.

4. Financial engineering instruments shall be set up as independent legal entities governed by agreements between the co-financing partners or shareholders or as a separate block of finance within a financial institution.

5. Where the financial engineering instrument is established within a financial institution, it shall be set up as a separate block of finance, subject to specific implementation rules within the financial institution, stipulating, in particular, that separate accounts are kept which distinguish the new resources invested in the financial engineering instrument, including those contributed by the operational programme, from those initially available in the institution.

6. The Commission may not become a co-financing partner or shareholder in financial engineering instruments.

7. Management costs may not exceed any one of the following ceilings, whichever is lowest:

– 3% of the paid-up capital on a yearly average for the duration of the operation unless, after a competitive tender, a higher percentage proves necessary.

– 10% of the total Community contribution to the operation, including investment capital and management costs.

8. The terms and conditions for contributions from operational programmes to financial engineering instruments shall be set out in a funding agreement, to be concluded between the duly mandated representative of the financial engineering instrument and the Operating Structure.

9. The funding agreement referred to in paragraph 8 shall include at least:

a.) the investment strategy and planning;

b.) monitoring of implementation in accordance with applicable rules;

c.) an exit policy for the contribution from the operational programme out of the financial engineering instrument;

d.) the winding-up provisions of the financial engineering instrument, including the reutilisation of resources returned to the financial engineering instrument from investments or left over after all guarantees have been honoured that are attributable to the contribution from the operational programme.

10. The Beneficiary shall take precautions to minimise distortion of competition in the venture capital or lending markets.
11. Returns from equity investments and loans, less a *pro rata* share of the management costs and performance incentives, may be allocated preferentially to investors operating under the market economy investor principle up to the level of remuneration laid down in the by-laws of the financial engineering instruments, and they shall then be allocated proportionally among all co-financing partners or shareholders.

Article 60
Winding up of the operation

1. At the winding up of the fund or at the partial or final closure of the programme, whichever is earlier, eligible expenditure for the purpose of the programme shall be the total part of the programme's contribution to the fund which has been effectively used for:

a.) any payments for investments in SMEs from each of the funds referred to in Articles 57 and 58 of this Agreement;

b.) any guarantees provided, including amounts committed as guarantees by guarantee funds; and

c.) eligible management costs.

The co-financing rate foreseen under the specific measure and operation concerned shall be applicable *pro rata* to the programme's contribution to the eligible expenditure paid by the beneficiary.
2. That part of the contribution of the programme to the fund which has not been used for the purposes referred to in paragraph 1 shall be returned to programme. The corresponding statement of expenditure shall be corrected accordingly.
3. Interest generated by payments from the programme to the funds, as defined in Article 57 of this Agreement, shall accrue to the contribution of the programme to be taken into account at the winding up of the operation or partial or final closure of the programme.
4. Resources returned to the operation from investments undertaken by the funds as defined in Article 57 of this Agreement or left over after all guarantees have been honoured, which are attributable to the Community contribution to the operation, shall be accrued to the national public contribution to the operation and shall be used exclusively for the benefit of small and medium-sized enterprises.

CHAPTER XI – FINANCIAL MANAGEMENT

Article 61
Transparency in accounting and reporting

The Beneficiary shall ensure that, for the operation to which the programme relates, all public or private bodies involved in the management and implementation of the operations maintain either a separate accounting system or an adequate accounting codification of all transactions concerned which will facilitate the verification of expenditure by the Community and by national control authorities. They must also ensure that all expenditure is correctly attributed to the operation or project concerned.

Article 62
Bank Account

1. In accordance with Article 5 of Annex A of the Framework Agreement, all payments by the Commission shall be made to an interest bearing euro account, opened by the National Fund in a financial or treasury institution, on behalf of the Beneficiary and under the National Fund's responsibility.
2. The account to be used to receive payments from the Commission under the programme shall be communicated by the Head of the National Fund to the Commission no later than 15 days following the signature of the Financing Agreement.
3. This account shall be used exclusively for transactions related to the programme covered by this Agreement.
4. The sole authority authorised to request funds from the Commission and to authorise transfers of funds from this account to the Operating Structure, or any final beneficiary as may be designated by the Operating Structure, is the Head of the National Fund.
5. In case of suspension or withdrawal of the accreditation of the National Authorising Officer, the National Fund, or the Operating Structure, and in case of withdrawal or suspension of conferral of management powers by the Commission, this account shall be blocked and the Commission will cease to make transfers of funds to the Beneficiary. In this event and until the reinstatement of the accreditation, no payment made from this account shall be considered eligible for Community funding.

Article 63
Payments from the Commission

1. Only assistance under the programme which has been granted in accordance with the provisions of the Financing Agreement shall be subject to co-financing by the Community.
2. In line with the provisions of Articles 40 and 160 of the IPA Implementing Regulation, the following provisions shall apply to payments made by the Commission under the programme:

a.) payment by the Commission of the Community contribution shall be made within the limits of the funds available and according to the Financial Plan at the level of the priority axis;

b.) payments shall take the form of pre-financing, interim payments and payment of the final balance;

c.) by 28 February each year, the Beneficiary shall send to the Commission a forecast of its likely payment applications for the financial year concerned and for the subsequent financial year, in relation to the programme. The Commission services may ask for an update of the forecast as appropriate;

d.) exchange of information concerning financial transactions between the Commission and the national authorities and structures regarding the programme shall, where appropriate, be made by electronic means through the "SFC system" managed by the Commission. For the period until the "SFC system" is fully accessible by the Beneficiary, information regarding financial transactions may be transmitted by electronic means through normal word processing and data processing files, together with signed original documents in paper format in accordance with the model in Annexes II and XVI;

e.) the combined total of pre-financing and interim payments shall not exceed 90 % of the Community contribution as set out in the financial table in Annex I;

f.) when the ceiling referred to in sub-paragraph e) is reached, the National Authorising Officer shall continue transmitting to the Commission any certified statements of expenditure, as well as information about amounts recovered;

g.) the amounts set out in certified statements of expenditure, in payment applications and in expenditure mentioned in the implementation reports, shall be denominated in euro : the Beneficiary shall convert the amounts of expenditure incurred in national currency into euro, using the monthly accounting rate of the euro calculated in accordance with Article 70 of this Agreement ;

h.) payments by the Commission to the National Fund shall be made to the euro account identified in Article 62 of this Agreement ;

i.) in the event that the final beneficiary is accredited to perform financial transactions for the relevant priority of measure, the Beneficiary shall ensure that the final beneficiaries receive the total amount of the public contribution in due time and in full. No specific charge or other charge with equivalent effect shall be levied which would reduce these amounts for the final beneficiaries. The National Authorising Officer, the National Fund and the Operating Structure shall ensure the timely treatment of payment requests by final beneficiaries (and from final beneficiaries to the recipient of the assistance);

j.) the expenditure may be covered by Community financing only if it has been incurred and paid by the final beneficiary;

k.) expenditure paid by final beneficiaries shall be substantiated by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value or other relevant documents;

l.) expenditure must be certified by the National Authorising Officer;

m.) expenditure declared in respect of a period may contain corrections to data declared in respect of the preceding payment application. These corrections are to be declared to the Commission.

Article 64
Pre-financing

1. In order for the Commission to approve a payment application for a pre-financing payment to the National Fund, the following minimum requirements as set out in Article 42(1) of the IPA Implementing Regulation must be fulfilled:

a.) the National Authorising Officer has notified the Commission of the opening of the euro account concerned;

b.) the accreditations delivered by the competent accrediting officer and the National Authorising Officer are in force and the conferral of management by the Commission remains valid; and

c.) this Agreement has entered into force.

2. Pre-financing payments shall amount to 30% of the Community contribution for the first three years of the programme. If necessary and having regard to the budget availability, the pre-financing may be made in two instalments.

At the time of the revision of the programme the pre-financing may be increased up to a maximum of 30% of the Community contribution for the three most recent years.

3. The total amount paid as pre-financing shall be reimbursed to the Commission with all interest accrued if no payment application for the programme concerned is sent within 15 months of the date on which the Commission pays the first pre-financing amount. The Community contribution to the programme shall not be affected by such reimbursement.

4. The total pre-financing amount shall be cleared at the latest when the programme is closed. Throughout the lifetime of the programme, the National Authorising Officer shall use the pre-financing payment only to pay the Community contribution to expenditure which is eligible for financing in compliance with this Agreement.

5. The pre-financing amount may be used to pre-finance operations and to reimburse the expenditure incurred and declared by the final beneficiaries and accepted by the National Fund.

Article 65
Property of interest

Any interest earned on the programme-specific euro account remains the property of the Beneficiary. It shall be posted exclusively to the operational programme concerned, being regarded as a resource of the Beneficiary in the form of a national public contribution to the programme. Interest shall be declared to the Commission with each payment declaration and at the time of the final closure of the operational programme.

Article 66
Applications for payment

1. Applications for payment shall certify that all requirements laid down in this article and in Article 67 of this Agreement are fulfilled.

2. Applications for payment shall be drawn up in accordance with the models in Annex II (interim payments) and XVI (final payment).

3. The National Authorising Officer shall send to the Commission with each application for payment the following elements:

a.) a certificate of expenditure, signed by the National Authorising Officer, certifying that the expenditure declared complies with applicable Community and national rules and has been incurred in respect of operations selected for funding in accordance with the criteria applicable to the programme and complying with relevant Community and national rules, and that the statement of expenditure is accurate, results from reliable accounting systems and can be supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value;

b.) a certified statement of expenditure, drawn up by priority axis and measure;

c.) a computerised listing of operations by measure and the corresponding expenditure, including contribution under the IPA Regulation, national public and, when applicable, private contributions;

d.) details of amounts recoverable following cancellation of all or part of the Community contribution for an operation;

e.) the volume of Community funds in the component-specific euro account at the date of the last debit to which this statement refers and the interest earned;

f.) revenues generated, calculated in accordance with Article 18 of this Agreement;

g.) any corrections made in accordance with Articles 67(4), 68(2) and 76 of this Agreement.

4. A payment application cannot be accepted if payments have been suspended in accordance with Article 72 of this Agreement.

5. An application for payment which does not meet the requirements listed in paragraph 2 of this Article and in Article 67 of this Agreement, shall be considered as unacceptable by the Commission and shall not be taken into account under any of the provisions of this Agreement.

Article 67
Interim payments

1. In order for the Commission services to approve a payment application for an interim payment, the minimum requirements to be fulfilled are the following:

a.) the National Authorising Officer must have sent to the Commission an application for payment, together with the elements listed in Article 66(3) of this Agreement;

b.) the ceilings for Community assistance under each priority axis as laid down in Article 17(3) of this Agreement have been respected;

c.) the sectoral annual implementation reports as referred to in Article 85 of this Agreement, including the most recent one due, have been sent to the Commission;

d.) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with the first and second indent of Article 29 (2)(b) of the IPA Implementing Regulation, the most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of the IPA Implementing Regulation and those set out in this Agreement;

e.) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid.

2. The National Fund shall ensure that applications for interim payments under the operational programme are sent to the Commission at least three times a year. For a payment to be made by the Commission in a given year, the application for payment shall be submitted not later than 31 October of that year.

3. With a view to meeting the level of expenditure necessary to avoid automatic de-commitment, applications for payment may be submitted until 31st December of each year, provided that they are accompanied by adequate evidence of transmission to the Commission (postal stamp or other equivalent evidence) by that date. Payment shall take place in accordance with the time limits indicated in Article 71 of this Agreement.

4. If one or more of the conditions laid down in paragraph 1 are not met, the Beneficiary shall, when so requested and within the time limit fixed by the Commission services, take the necessary steps to remedy the situation before the payment is made.

5. If it appears that the applicable rules have not been complied with or that Community funds have been improperly used, the Commission may reduce interim payments to the Beneficiary, temporarily interrupt payments, or suspend payments, in accordance with Articles 71 and 72 of this Agreement. If any of these situations arises the Commission services shall inform the Beneficiary accordingly**.**

Article 68
Calculation of Payments

1. Payments shall be calculated on the basis of the Community contribution to the financing of the operations concerned, up to the amount obtained by applying the co-financing rate laid down for each priority axis in the Financial Plan in Annex I to the eligible expenditure, subject to the maximum Community contribution attached to each priority axis.
2. Amounts resulting from the financial adjustments carried out in accordance with Article 76 of this Agreement, which may be re-used for the programme, shall be added to or deducted from the amount of the Community contribution at the time of the next declaration.
3. Without prejudice to the ceiling of 90% as provided for in Article 63(2)(e) of this Agreement, where the combined total of declarations of expenditure exceeds the total programmed for a given priority axis, the amount to be paid shall be capped at the amount programmed for that priority axis in the financing plan in force. Expenditure excluded as a result of this capping may be taken into account in a subsequent declaration of expenditure, provided that an adjusted financing plan has been submitted by the Beneficiary and approved by the Commission.

Article 69
Payment of the final balance

1. In accordance with Article 166 (3) b) of the Financial Regulation the ultimate deadline for the submission of declarations of expenditure to the Commission under the programme is 31 December 2018.
2. The minimum requirements for the Commission to approve the application for the payment of the final balance are the following:

a.) the National Authorising Officer has sent to the Commission the final payment application together with the elements listed in Article 66 of this Agreement;

b.) the Operating Structure has sent to the Commission the sectoral final report for the Programme, as referred to in Article 102 of this Agreement;

c.) the Audit Authority has sent to the Commission its opinion on the final statement of expenditure, supported by a final activity report, in accordance with paragraph 7.c) of Annex A to the Framework Agreement;

d.) the accreditations delivered by the Competent Accreditation Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission, remains valid.

3. The Commission shall inform the Beneficiary of its conclusions on the content of the Audit Authority opinion referred to in paragraph 2c). This opinion shall be deemed accepted by the Commission in the absence of observations by the Commission within five months from the date of its receipt.
4. In addition to the requirements laid down in paragraph 2 the provisions of Article 67 of this Agreement are also applicable.
5. The Beneficiary shall ensure that the requirements regarding the retention of documents, as provided for under Article 104 of this Agreement, are fully observed. In this regard the Beneficiary shall set up a system which allows it to follow-up on the requirements regarding retention of documents, shall identify the responsible body and shall inform the Commission of the practical arrangements concerning the transfer of responsibilities to this body.

Article 70
Exchange rate

The conversion between euro and national currency or any other currency shall be made using a monthly accounting exchange rate of the euro. The monthly accounting exchange rate shall be the exchange rate published by the Commission in the internet site http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/ regarding the month in which the expenditure was registered in the accounts of the Operating Structure or, in the case of recoveries, the month in which the recovery takes place. In the event that a rate for a specific month is not published, the rate for the most recent previous month of publication shall be used.

Article 71
Payment deadlines and interruption of payments

1. Subject to available funding, the Commission shall make interim payments no later than two months after the date on which an application for payment meeting all the conditions referred in Articles 66 and 67 of this Agreement is registered with the Commission, except as provided otherwise under paragraph 3.
2. Having regard that the amounts claimed under interim payments have been pre-financed in accordance to Article 64 of this Agreement, payments effected within longer periods shall not give rise to payment of interest.
3. The payment deadline referred to under paragraph 1 may be interrupted by the authorising officer by delegation of the Commission, with the meaning of the Financial Regulation if:

a.) in a report of a national or Community audit body there is evidence to suggest a significant deficiency in the functioning of the management and control systems; or

b.) the authorising officer by delegation in the Commission has to carry out additional verifications following information coming to his attention alerting him that expenditure in a certified statement of expenditure is linked to a serious irregularity which has not been corrected; or

c.) clarifications are needed regarding the information contained in the statement of expenditure.

The National IPA Coordinator and the National Authorising Officer shall be informed immediately of the reasons for the interruption. The interruption shall be ended as soon as the necessary measures to remedy the deficiency, irregularity or lack of clarity have been taken by the Beneficiary.

Article 72
Suspension of payments

1. Notwithstanding the provisions of Article 71, all or part of the payments may be suspended by the Commission where any of the following situations may occur:

a.) there is a serious deficiency in the management and control system of the Programme which affects the reliability of the procedure for certification of payments and for which corrective measures have not been taken; or

b.) expenditure in a certified statement of expenditure is linked to a serious irregularity which has not been corrected; or

c.) clarifications are needed regarding the information contained in the declaration of expenditure;

2. In addition to paragraph 1, the following situations may lead to the suspension of payments by the Commission:

a.) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and/or the National Authorising Officer are suspended or withdrawn;

b.) the conferral of management decision by the Commission is suspended or withdrawn;

c.) the most recent annual audit activity reports and audit opinions due have not been sent to the Commission, in accordance with Article 18 of the Framework Agreement;

d.) the National Authorising Officer has not sent to the Commission the annual statements of assurance as referred to in Article 17 of the Framework Agreement, including the most recent one due.

3. The Beneficiary shall be given the opportunity to present its observations within a period of 2 months, before the Commission decides on a suspension, in accordance with paragraphs 1 and 2 of this Article.

4. The Commission shall end the suspension when the Beneficiary has taken the necessary measures to remedy the deficiency, irregularity, or lack of clarity, referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article.

5. If those measures have not been taken by the Beneficiary, the Commission may decide to cancel all or part of the Community contribution to the Programme, in accordance with Article 73 of this Agreement.

Article 73

Financial corrections, repayment and re-use of Community contribution

The provisions of the IPA Implementing Regulation, namely its Articles 49 to 54 and of Articles 30 to 35 of the Framework Agreement, shall apply in the event of financial corrections, repayments to the general budget of the European Union and re-use of Community contributions. Financial corrections may also take place in the case of past non-compliance with the requirements for conferral of management powers, namely as provided for under Articles 15 to 17 of the IPA Implementing Regulation.

Article 74

Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors

The provisions of Article 27 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to the programme and to all operations and contracts which receive Community funding under the programme covered by this Agreement.

Article 75

Prevention of irregularity and fraud, measures against corruption

The provisions of Articles 28 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to all operations, contracts and grants which receive Community funding under the programme covered by this Agreement.

Article 76
Financial adjustments

The National Authorising Officer, who bears in the first instance the responsibility for investigating irregularities, shall make the financial adjustments where irregularities or negligence are detected in the management and implementation of the programme or any operations or contracts financed under the programme. He/she shall do so by cancelling all or part of the Community contribution to the operations concerned or the programme. The National Authorising Officer shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Community contribution.

Article 77
Recovery of funds in case of irregularity or fraud

The provisions of Article 29 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to the programme and all operations, contracts and grants which receive Community funding under the programme covered by this Agreement

CHAPTER XII – MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

Article 78
General principles of Management and Control Systems

1. The management and control systems of the operational programme set up by the Beneficiary shall provide for:

a.) a clear definition of the functions of the bodies concerned in management and control and the allocation of functions within each body;

b.) compliance with the principle of segregation of duties and tasks between and within such bodies;

c.) procedures for ensuring the correctness and regularity of expenditure declared under the operational programme;

d.) reliable accounting, monitoring and financial reporting systems shall as far as possible be held in computerised forms;

e.) arrangements for auditing the functioning of the systems;

f.) systems and procedures to ensure an adequate audit trail;

g.) reporting and monitoring procedures for irregularities and for the recovery of amounts unduly paid;

h.) the proper execution of the measures co financed by the Community contribution in accordance with the terms of the Financing Agreement and with the obligations assigned to the measure;

i.) in the case of delegation of tasks, reporting to the authority responsible on the performance of their tasks and means employed.

2. The Beneficiary shall ensure that adequate guidance on the provision of management and control systems necessary to ensure sound financial management of the IPA assistance with generally accepted principles and standards is given to:

- the body(ies) responsible for the selection of operations in accordance with the established selection criteria;
- the body(ies) responsible for dealing with public procurement, contracts and grants;
- the body(ies) responsible for the implementation of operations and projects to be carried out in accordance with the terms and objectives of the funding decisions;
- the authorities or bodies or individuals responsible for certifying statements of expenditure for which payments are claimed under IPA;
- the authorities responsible for the general management and coordination of the IPA operations which are identified in Article 25 of this Agreement.

3. The Commission services and the Beneficiary shall cooperate to coordinate audit strategies and plans, methods and implementation, so as to maximise the usefulness of the actions carried out. They shall exchange the results of the checks carried out.
At least once a year the following shall be examined and evaluated:

a.) the results of the checks carried out by the Beneficiary and the Commission or the European Court of Auditors;

b.) any comments made by other national or Community Control bodies or institutions;

c.) the financial impact of the irregularities noted, the steps taken or still required to correct them and, when necessary, adjustments to the management and control systems.

4. Following the above examination and evaluation and without prejudice to the measures taken immediately by the Beneficiary, the Commission services may make observations on the management and control systems and in particular the financial impact of any irregularities detected. These observations shall be communicated to the National IPA Coordinator and the National Authorising Officer. The observations shall be accompanied, where necessary, by a request for corrective measures to remedy the management and control shortcoming found and to correct those irregularities detected which have not been corrected. The Beneficiary shall have the opportunity to comment on these observations.

Article 79
Management verifications

1. The management and control systems put in place shall include procedures to verify whether assets of a relevant operation as well as activities thereof are used in accordance with the objectives of the programme, that expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products and services have been delivered in accordance with the approval decision and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical, physical and performance aspects of operations, as appropriate.
2. The procedures shall require the recording of verifications on the spot. The records shall state the work done, the results of the verification and the measures taken in respect of discrepancies. Where any physical or administrative verifications are not exhaustive, but performed on a sample of works or transactions, the records shall identify the works or transactions selected and describe the sampling method.
3. The checks shall establish whether any problems encountered are of (a) a one-off character, or (b) of a systemic character, entailing a risk for other or all measures carried out

by the same implementing bodies in the beneficiary country. They shall also identify the causes of such situations, any further examination which may be required and the necessary corrective and preventive action.

4. The Commission services may require the Beneficiary to carry out on the spot checks, to verify the correctness of one or more operations and the legality and regularity of the related transactions.

Article 80
Checks carried out by the Commission

1. The Commission in its responsibility for the implementation of the Community budget shall verify that the Beneficiary has smoothly functioning management and control systems so that Community funds are efficiently and effectively used.

To that end, without prejudice to checks carried out by the Beneficiary, Commission officials or servants may carry out on-the-spot checks on the management and control systems and on the operations financed by IPA.

2. The Commission services shall try as much as possible to ensure that any checks that they carry out are performed in a coordinated manner so as to avoid repeating checks in respect of the same subject matter during the same period. The Beneficiary and the Commission services shall exchange any relevant information concerning the results of the checks carried out.

3. On-the-spot checks carried out in order to protect the financial interest of the Community against irregularities, may be prepared and conducted by the Commission services, or the European Court of Auditors, in close co-operation with the competent authorities of the beneficiary country concerned, which shall be notified in good time of the object and purpose of the checks, so that they can provide all the requisite help.

4. If the Beneficiary wishes, on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly, subject to prior agreement of the relevant EC control body.

5. Commission officials shall have access, under the same conditions as national administrative inspectors and in compliance with national legislation, to all the information and documentation on the operations concerned, which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may avail themselves of the same inspection facilities as national administrative inspectors and in particular copy relevant documents.

6. In carrying out on the spot checks, the Commission services may call on outside experts and bodies, acting under their responsibility, to provide technical assistance. The Commission shall ensure that the aforementioned officials and bodies give every guarantee as regards technical competence, independence and observance of professional confidentiality.

7. The Beneficiary shall make available to the Commission any appropriate national control reports on the programme and projects concerned.

8. On-the-spot checks and inspections may be carried out by the Commission services also on economic operators. In order to make it easier for the Commission services to carry out such checks and inspections, economic operators shall be required to grant access to premises, land, means of transport or other areas, used for business purposes.

9. Where the economic operators resist an on-the-spot check or inspection, the Beneficiary acting in accordance with national rules, shall give Commission officials such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection. It shall be for the Beneficiary to take any necessary measures in conformity with national law.

10. The Commission services shall report as soon as possible to the Beneficiary any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to their notice in the course of the on-the-spot check or inspection.

Article 81
Checks carried out by the Beneficiary

1. Without prejudice to the Commission's responsibility for implementing the Community Budget, the Beneficiary shall take responsibility for the financial control of projects. To that end, the measures it will take shall include:

a.) verifying that management and control systems have been set up and are being implemented in such a way as to ensure that Community funds are being used efficiently and correctly;

b.) providing the Commission with a description of these arrangements prior to the conferral of management and at any time that a significant change is introduced in the management and control systems;

c.) ensuring that operations and projects are managed in accordance with all applicable Community rules and that funds placed at their disposal are used in accordance with the principles of sound financial management;

d.) certifying that the declarations of expenditure presented to the Commission are accurate and guaranteeing that they result from accounting systems based on verifiable supporting documents;

e.) preventing and detecting irregularities, notifying these to the Commission, in accordance with the rules, and keeping the Commission informed of the progress of administrative and legal proceedings;

f.) recovering any amounts lost as result of an irregularity detected and where appropriate charging interest on late payments.

Article 82
Audits of a sample of operations or transactions

1. The Beneficiary shall organise audits on operations and transactions on an appropriate sampling basis, aimed to:

a.) verify the effectiveness of the management and control systems in place and

b.) verify selectively, on the basis of risk analysis or any other appropriate methodology, expenditure declarations made at the various levels concerned.

2. In the case of a selection made on the basis of risk analysis, the checks shall take into account:

a.) the need to check an appropriate mix of type and size of projects;

b.) any risk factors which have been identified by national or Community checks; and

c.) the need to ensure that the different types of bodies involved in the management and implementation of projects are satisfactorily checked.

In the event of any other appropriate methodology, this should be clearly described and the checks shall be determined on the basis of it.

3. Through the checks the Beneficiary shall verify the following:

a.) the practical application and effectiveness of the management and control systems;

b.) the execution of operations and projects in accordance with the terms of the funding decisions and the objectives assigned to the projects;

c.) for an adequate number of accounting records, the correspondence of those records with supporting documents held by the various bodies, including the National Fund;

d.) the presence of a sufficient audit trail;

e.) for an adequate number of expenditure items that the nature and timing of this expenditure complies with the eligibility criteria and correspond to the specifications of the project and works actually executed;

f.) that the appropriate national co financing has in fact been made available and

g.) that the co-financed operations and projects have been implemented in accordance with the Community policies.

CHAPTER XIII – MONITORING AND EVALUATION

Article 83
Monitoring principles

1. In accordance with Article 59 of IPA Implementing Regulation, a Sectoral Monitoring Committee shall be set up to assist the Beneficiary in the achievement of the objectives of the programme. At its first meeting after the entry into force of the Financing Agreement, the Sectoral Monitoring Committee shall review and approve the decisions taken by a "shadow" Sectoral Monitoring Committee.

2. The Sectoral Monitoring Committee shall satisfy itself as to the effectiveness and quality of the implementation of the programme in order to attain the programme's objectives.

3. The Sectoral Monitoring Committee shall meet at least twice a year, at the initiative of the Beneficiary or the Commission.

4. The Sectoral Monitoring Committee shall be co-chaired by the head of the Operating Structure and a representative of the Commission. Its composition shall be decided by the Operating Structure, in agreement with the Commission services. It shall include representatives of the Commission, the National IPA Coordinator, the Strategic Coordinator for the regional development and the human resources development components and the Operating Structure of the programme. Where applicable it shall also include representatives from civil society, socio-economic partners and environmental NGO's. A representative of the International Financing Institutions (IFIs) may participate in an advisory capacity for those operational programmes to which it makes a contribution.

5. The Sectoral Monitoring Committee shall draw up its rules of procedure, in compliance with the mandate set out by the Commission services, and within the institutional, legal and financial framework of the beneficiary country concerned. It shall adopt these rules of procedure in agreement with the Operating Structure and the IPA Monitoring Committee.

6. The Sectoral Monitoring Committee shall report to the IPA monitoring committee. It shall provide the IPA monitoring committee in particular with information relating to:

a.) the progress made in implementing the programme, by priority axis and, where relevant, by measures or operations; this shall include the results achieved, financial implementation indicators and other factors, and shall be established with a view to reviewing and improving the implementation of the programmes;

b.) any aspects of the functioning of the management and control systems raised by the Audit Authority, the National Authorising officer or the competent accrediting officer.

7. The Sectoral Monitoring Committee shall:

a.) consider and approve the general criteria for selecting the operations within six months of the entry into force of the Financing Agreement on the programme and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs;

b.) review at each meeting progress made towards achieving the specific targets of the operational programme on the basis of documents submitted by the Operating Structure;

c.) examine at each meeting the results of implementation, particularly the achievement of the targets set for each priority axis and measures and interim evaluations; it shall carry out this monitoring by reference to specified indicators;

d.) examine the sectoral annual and final reports on implementation, prior to their transmission to the Commission and the National IPA Coordinator;

e.) be informed of the annual audit activity report referred to in Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation, or of the part of the report referring to the operational programme concerned, and of any relevant comments the Commission may make after examining that report or relating to that part of the report;

f.) examine any proposal to amend the Financing Agreement of the programme and/or the programme itself;

g.) be informed of audit activities being carried out and the opinion given by the audit authorities and the EC concerning the implementation of the programme;

h.) consider and approve the Communication Action Plan referred to in Article 99 of this Agreement as well as any subsequent updates of the plan; and

i.) propose periodical meetings at a technical level if needed.

8. The Sectoral Monitoring Committee may propose to the Operating Structure any revision or examination of the programme likely to make possible the attainment of the programme's objectives or to improve its management, including its financial management.

9. The Sectoral Monitoring Committee may also make proposals to the Commission and the National IPA Coordinator, with a copy to the National Authorising Officer, for decisions on any remedial measures to ensure the achievement of the programme's objectives and enhance the efficiency of the assistance provided.

Article 84
Monitoring sheets

The Operating Structure shall maintain monitoring sheets for each operation, prepared in accordance with the templates and guidance provided by the Commission services, as may be deemed necessary. The monitoring sheets will be presented to the Sectoral Monitoring

Committee and will constitute the core part of the Annual Implementation Report, prepared in accordance with Article 85.

Article 85
Sectoral annual report on implementation

1. The Operating Structure shall submit a sectoral annual report in relation to the programme concerned to the Commission and the National IPA Coordinator, by 30 June each year and for the first time by 30 June 2008.

2. The reports shall be sent to the National IPA Coordinator, the National Authorising Officer and the Commission, after examination by the sectoral monitoring committee.

3. Sectoral reports shall include the following:

a.) the quantitative and qualitative progress made in implementing the operational programme, priority axes, measures and, where relevant, operations or groups of operations, in relation to their specific, verifiable targets, with quantification, when possible, using indicators at the appropriate level.

b.) the financial implementation of the operational programme, detailing for each priority axis and measure:

– the total expenditure paid out by reference to each beneficiary and included in payment applications sent to the Commission by the National Fund;

– the total expenditure actually committed and paid out by the National Fund, with the corresponding public or public and private contribution; this shall be accompanied by computerised forms listing the operations, so that they can be followed through from budgetary commitment by the Beneficiary to final payments;

– the total payments received from the Commission.

Where appropriate, financial implementation may be presented through the major areas of intervention and the regions where assistance is concentrated.

c.) for information purposes, the indicative breakdown of the allocation under the IPA Regulation shall be given by categories, in accordance with the detailed list included in Annex XIII (for the regional development component);

d.) the steps taken by the Operating Structure or the Sectoral Monitoring Committee to ensure the quality and effectiveness of implementation, in particular:

– the monitoring and evaluation measures, including data collection arrangements;

– a summary of any significant problems encountered in implementing the operational programme and any subsequent measures taken;

– the use made of technical assistance;

e.) the activities to provide information on and publicise the programme;

f.) where appropriate, for the regional development component, the progress and financing of major projects;

4. The sectoral report shall be considered admissible only if it contains all the appropriate information listed in paragraph 3. The National IPA Coordinator and the

Operating Structure shall be informed by the Commission services of the admissibility of the sectoral annual report within 10 working days from the date of its receipt.

5. The National IPA Coordinator and the Operating Structure shall also be informed of the Commission's opinion on the content of an admissible sectoral annual report within two months from the date of receipt.

6. The monitoring sheets prepared in accordance with templates and guidance provided by the Commission services will be attached to the report.

Article 86
Interim evaluation

1. During the period of implementation the Beneficiary shall carry out evaluations linked to the monitoring of the programme, in particular where this monitoring reveals a significant departure from the goals initially set or where proposals are made for the revision of the programme. At least one interim evaluation shall be carried out during the period of implementation of the programme. The results of the evaluation shall be sent to the Sectoral Monitoring Committee and to the Commission.

2. Evaluations shall be carried out by internal or external experts or bodies, functionally independent of the authorities referred to in Article 21 of the IPA Implementing Regulation. The results shall be published according to the applicable rules on access to documents.

Article 87
Ex-post evaluation

Ex-post evaluations are the responsibility of the Commission. The Commission services and the National IPA Coordinator shall decide whether ex-post evaluations should be carried out at the level of the programme or for a group of programmes or for IPA assistance as a whole.

CHAPTER XIV – AUDIT

Article 88
Audit principles

Audits are to be carried out in line with Sections III, IV and V of the Framework Agreement and Title VIII, Chapter I, of the Financial Regulation. They shall be carried out in accordance with internationally accepted audit standards.

Article 89
Audit Authority

1. The functions and responsibilities of the Audit Authority are those set out in Annex A to the Framework Agreement.

2. Where the audits referred to in Article 88 of this Agreement are carried out by a body other than the Audit Authority, the Audit Authority shall ensure that such bodies have the necessary functional independence.

3. If weaknesses in management or control systems, or the level of irregular expenditure detected do not allow the provision of an unqualified opinion for the annual opinion referred to in Article 18 paragraph 1 point (b) of the Framework Agreement, or in the closure declaration referred to in paragraph 1 point (c), the Audit Authority shall give the reasons and estimate the scale of the problem and its financial impact.

Article 90
Audit trail

1. In accordance with Article 21 of the Framework Agreement the management and control system for the programme shall provide a sufficiently detailed audit trail.

2. For the purposes of this agreement an audit trail shall be considered sufficient where it permits:

a.) the aggregate amounts certified to the Commission to be reconciled with the detailed accounting records and supporting documents held at the various administrative levels, by the Operating Structure and the final beneficiaries with regard to operations co-financed under the operational programme;

b.) verification of the allocation and transfer of the available Community and national funds;

c.) verification of the correctness of the information supplied on the execution of the programme in accordance with the terms of the Financing Agreement granting the assistance and the objectives assigned to the programme;

d.) verification of the selection criteria established for the operational programme, and

e.) in respect of each operation, as appropriate, the technical specifications and financing plan, documents concerning the grant approval, documents relating to public procurement procedures, progress reports and reports on verifications and audits carried out.

3. An indicative description of the information requirements for a sufficient audit trail is given in Annex XIV.

4. The Beneficiary shall satisfy itself that the following points have been addressed:

a) that there are procedures to ensure that documents that are relevant to specific items of expenditure incurred, payments made, works undertaken and verification of them carried out in connection with the programme, and which are required for a sufficient audit trail, are held in accordance with the requirements of Annex XIV;

b) that a record is maintained of the body holding them and its location; and

c) that the documents are made available for inspection by the persons and bodies who would normally have the right to inspect such documents.

5. The persons and bodies referred to in paragraph 4 (c) shall be:

a) the staff of the National Fund, Operating Structure and specific bodies who process payment applications;

b) the services undertaking audits of management and control systems;

c) the National Authorising Officer as person responsible for certifying interim and final payment applications and the person or department which issues declarations for the winding up of measures; and

d) mandated officials of national audit institutions and of the Community.

They may require that extracts or copies of the documents or accounting records referred to in paragraph 4 be supplied to them.

Article 91
Audits of operations

1. The audits referred to in Article 88 of this Agreement shall be carried out each twelve-month period from 1 October of the year following the adoption of the programme, on a sample of operations selected by a method established or approved by the Audit Authority. The audits shall be carried out on-the-spot on the basis of documentation and records held by the beneficiary.

2. The audits shall verify that the following conditions are fulfilled:

a.) the operation meets the selection criteria for the operational programme, has been implemented in accordance with the approval decision and fulfils any applicable conditions concerning its functionality and use or the objectives to be attained;

b.) the expenditure declared corresponds to the accounting records and supporting documents held by the beneficiary;

c.) the expenditure declared by the beneficiary is in compliance with Community and national rules;

d.) the public contribution has been paid to the beneficiary in accordance with Article 40 (9) of IPA Implementing Regulation.

3. Where problems detected appear to be systemic in nature and therefore entail a risk for other operations under the operational programme, the Audit Authority shall ensure that further examination is carried out, including additional audits where necessary, to establish the scale of such problems. The necessary preventive and corrective action shall be taken by the relevant authorities.

Article 92
Documents presented by the Audit Authority and follow-up

1. The annual audit activity report and the annual opinion referred to in Article 29.2(b) of the IPA Implementing Regulation shall be based on the systems audits and audits of operations carried out and shall be drawn up in accordance with the models set out in Annex C to the Framework Agreement.

2. The opinion on the final statement of expenditure referred to in Article 29.2(b) of the IPA Implementing Regulation shall be based on all the audit work carried out by, or under the responsibility of the Audit Authority, in accordance with the annual work plan. The opinion on the final statement of expenditure shall be drawn up in accordance with the model set out in Annex E to the Framework Agreement.

3. If there is a limitation in the scope of examination or if the level of irregular expenditure detected does not allow the provision of an unqualified opinion for the annual opinion referred to in paragraph 1 or in the opinion on the final statement of expenditure referred to in paragraph 2, the Audit Authority shall give the reasons and estimate the scale of the problem and its financial impact.

4. Following the receipt of the reports and opinions by the Audit Authority, the National Authorising Officer shall:

a) decide whether any improvements to the management and control systems are required, record the decisions in that respect and ensure the timely implementation of those improvements;

b) make any necessary adjustments to the payment applications to the Commission.

5. The Commission services may decide either to take follow-up action itself in response to the reports and opinions, for example by initiating a financial correction procedure, or to require the beneficiary country to take action, while informing the National Authorising Officer and the Competent Accrediting Officer of their decision.

Article 93
Availability of documents

1. For the purposes of this Agreement, the Beneficiary shall ensure that a record is available of the identity and location of bodies holding the supporting documents relating to expenditure and audits, which includes all documents required for an adequate audit trail.
2. The Beneficiary shall ensure that the documents referred to in paragraph 1 are made available for inspection and that extracts or copies thereof are supplied to persons and bodies entitled to have access to them, including at least authorised staff of the Beneficiary, National Fund, Audit Authority and authorised officials of the Community and their authorised representatives.
3. The following, at least, shall be considered commonly accepted data carriers:

a.) photocopies of original documents;

b.) microfiches of original documents;

c.) electronic versions of original documents;

d.) documents existing in electronic version only.

4. The procedure for certifying the conformity of documents held on commonly accepted data carriers with the original document shall be laid down by the national authorities and shall ensure that the versions held comply with national legal requirements and can be relied on for audit purposes.
5. Where documents exist in electronic version only, the computer systems used must meet accepted security standards that ensure that the documents held comply with national legal requirements and can be relied on for audit purposes.
6. The Commission services shall ensure that the information forwarded by the Beneficiary, or collected by them in the course of on-the-spot inspections, is kept confidential and secure.

Article 94
Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors

Supervision, control and audit by the Commission and by the European Court of Auditors will be carried out in line with Section IV Articles 27 to 35 of the Framework Agreement and Title VIII, Chapter I of the Financial Regulation.

CHAPTER XV – INFORMATION AND VISIBILITY

Article 95
Personal Data

According to Article 24(2)(d) of the Framework Agreement, the provisions of Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and the European Council on the protection of individuals with regards to the processing of personal data by the Community institutions and

bodies and on the free movement of such data, and with due observance of the requirements of security, shall apply.

Article 96
Electronic Exchange of Data

1. The Beneficiary shall provide to the Commission an original paper version of the documents, dated and signed by a duly authorised official. The date taken into account shall be the date on which the paper document has been officially sent to the Commission.
2. Apart from the submission of paper documents by the Beneficiary to the Commission, the Beneficiary shall endeavour, whenever possible, to submit an electronic version of those documents.
3. In the event of divergence between the paper and electronic versions of the documents, the original paper document will be considered as the authentic document.
4. All documents and correspondence pertaining to the programme shall bear the CCI reference number indicated by the Commission.

Article 97
Information and publicity

1. The Beneficiary shall provide information on, and publicise the programme and operations, in accordance with Article 24 of the Framework Agreement. The information shall be addressed to the citizens and beneficiaries, with the aim of highlighting the role of the Community and ensuring transparency.
2. In accordance with Article 90 of the Financial Regulation the Commission shall publish the relevant information on contracts and grants. The Commission shall publish the results of tender and call for proposal procedures in the Official Journal of the European Union, on the EuropeAid website and in any other appropriate media, in accordance with the applicable contract procedures for Community external actions.

Article 98
Publication of information on beneficiaries of Community funding

1. In accordance with Article 24.2 of the Framework Agreement, the Beneficiary shall publish the following information in relation to beneficiaries of Community financing:

a.) the names and addresses of the final beneficiaries and end recipients;

b.) the names of the operations;

c.) the amount of Community funding allocated to the operations.

2. The information referred to in paragraph 1 shall be published according to a standard presentation, in a dedicated and easily accessible place of the Beneficiary's internet site. If such internet publication is impossible, the information shall be published by any other appropriate means, including the national official journal.
3. The publication shall take place during the first half of the year following the closure of the budget year in respect of which the funds were attributed to the Beneficiary.
4. The Beneficiary shall communicate to the Commission the address of the place of publication and reference shall be made to this address in the dedicated place of the internet site of the Community institutions referred to in Article 97(2) of this Agreement. If the information is published otherwise, the Beneficiary shall give the Commission full details of the means used.

Article 99
Visibility

1. Activities to make available and publicise in the beneficiary country information about assistance under the IPA, as referred to by Article 24(4) of the Framework Agreement, will be implemented based on a Communication Action Plan (CAP) prepared in accordance with the chapter on Implementing Provisions of the programme. The CAP shall be reviewed by the Sectoral Monitoring Committee and shall set out:

a.) the aims of the information and publicity;

b.) the target group;

c.) the content and the strategy of the resulting communication and information measures;

d.) the indicative budget;

e.) the administrative departments responsible for implementation;

f.) the criteria for evaluating the measures carried out.

2. Funding for information and publicity may be provided from the technical assistance priority of the programme.
3. At the meetings of the Sectoral Monitoring Committee, the Operating Structure shall report on progress in implementing the CAP and provide the Committee members with examples of such measures.
4. When the implementation of the present article implies specific information and publicity activities at operation level, such activities shall be the responsibility of the final beneficiaries, and shall be funded from the amount allocated to the relevant subject.
5. The Operating Structure shall ensure that operations financed in the framework of the programme respect the EU visibility guidelines for external actions[18].

CHAPTER XVI – PROGRAMME CLOSURE

Article 100
Closure principles

1. Programme closure implies the financial settlement of outstanding Community commitments, through the payment of the final balance, or the issue of a recovery note, or the de-commitment of the final balance of the budgetary commitment by the Commission. To this end, a final payment application should be submitted to the Commission.
2. The Commission will inform the Beneficiary about the date of the closure of the programme.
3. The programme closure does not prejudice the Commission's right to carry out audits or undertake financial corrections.
4. Notwithstanding the results of any audits carried out by the Commission services or the European Court of Auditors, the final balance paid or the amount to be recovered by the Commission may be amended within nine months of the date on which the final payment is made, or of the date on which the recovery note is issued.
5. In accordance with the provisions of Article 45 of the IPA Implementing Regulation, for the closure of the programme, the following documents should be submitted

[18] http://ec.europa.eu/europeaid/work/visibility/index_en.htm .

to the Commission by the Beneficiary by 31 December 2018 at the latest, in order to successfully close the Community assistance:

– an application for the final payment issued by the National Authorising Officer;

– a final report submitted by the Operating Structure;

– a winding up declaration on the final statement of expenditure supported by a final activity report issued by the Audit Authority;

– an audit opinion on the final statement of expenditure.

6. A precondition for the successful closure of the programme is that the accreditation provisions foreseen in chapter II of the IPA Implementing Regulation are in force and the conferral of management by the Commission remains valid.

Article 101
Winding up declaration

1. The winding up declaration sets out the opinion of the independent Audit Authority, designated under Article 29 of the IPA Implementing Regulation, on the final statement of expenditure submitted to the Commission by the National Authorising Officer.
2. The submission of the winding up declaration is a prerequisite for the programme closure. It will be submitted to the Commission and to the Competent Accrediting Officer at the same time as the final statement of expenditure.
3. The basis for forming the opinion expressed in the winding up declaration has to be clearly explained. The Audit Authority is required to declare that the final statement of expenditure and application for the payment of the balance issued by the National Authorising Officer are free of misstatements. The Audit Authority shall address in particular the following:

- correct presentation and compilation of the documents;
- correctness and accuracy of the calculations;
- reconciliation of the final statement presented to the Commission with the statements presented by the implementing bodies to the National Authorising Officer;
- consistency with the financial information, including information on irregularities, provided in the final report;
- the legality and regularity of the underlying financial transactions, in accordance with the eligibility criteria and the procurement directives;
- audits carried out by the Commission services, the European Court of Auditors or the Audit Authority on the National Fund and the National Authorising Officer, the Operating Structure as well as the contracting authorities, by summarising any weakness found in the management and control systems or in the financial transaction findings. The corrective measures put in place to remedy any weakness found in the management and control systems including any financial corrections imposed should be provided;
- sample of financial transactions audited, including information on the total public expenditure and the error percentage, if any.

4. An indicative model of the winding up declaration is contained in Annexe E of the Framework Agreement.

Article 102
Final report

1. The Operating Structure shall draw up a sectoral final report on the implementation of the programme. It shall cover the whole period of implementation and may include the latest annual report.
2. After examination by the Sectoral Monitoring Committee, the Operating Structure shall submit the final sectoral report to the National IPA Coordinator, the National Authorising Officer and to the Commission, at the latest six months after the final date of eligibility of expenditure.
3. The requirements for the content of the final sectoral report are set out in Article 169 of the IPA Implementing Regulation. This report shall include:
   a) the quantitative and qualitative progress made in implementing the programme, by priority and measure, in relation to their specific targets, with quantification of the physical indicators, including results and impact indicators;
   b) the financial implementation of the programme, summarising for each priority axis and measure, the total expenditure actually paid out and included in the payment applications submitted to the Commission by the National Fund, as well as a record of the total payments received from the Commission and the total expenditure actually committed and paid out by the National Fund, with the corresponding public or public and private contribution, accompanied by a list of the operations carried out;
   c) the indicative breakdown of the allocations under the IPA Regulation, by category, in accordance with the detailed list included in Annex XIII;
   d) the steps taken by the Operating Structure and/or the Sectoral Monitoring Committee, to ensure the quality and effectiveness of implementation and in particular:
      i) the monitoring and evaluation measures, including data collection arrangements;
      ii) a summary of any significant problems encountered in implementing the programme, including any corrective measures put in place;
      iii) the use made of technical assistance;
   e) the measures taken to provide information and publicity of the programme;
   f) where appropriate, the progress and financing of major projects;
   g) a list of projects implemented and whether these have been completed and are operational.
4. A final report shall be considered admissible if it contains all the information required in paragraph 3. The Commission services shall inform the National IPA Coordinator and the Operating Structure of the admissibility of the final report within 10 working days from the date of its receipt.
5. The Commission's opinion on the content of an admissible final sectoral report shall be provided to National IPA Coordinator and the Operating Structure within five months from the date of receipt of the admissible report.

Article 103
Final application for payment

1. A final application for payment, including a certificate of expenditure and a statement of expenditure, shall be drawn up in the form set out in Annex XVI to the Financing Agreement.
2. Expenditure declared should relate to expenditure actually incurred and paid out by the National Fund. This expenditure should correspond to payments effected supported by

receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value. Expenditure must have been certified by the National Authorising Officer.

3. The conditions to be checked by the National Authorising Officer in certifying the expenditure are set out in the form prescribed in Annex XVII.

4. The final statement of expenditure should be accompanied by the appendix on recoveries referred to in Annex XVI to this Agreement.

5. The pre-financing paid to the Beneficiary for the programme, pursuant to Article 64 of this Agreement, has to be justified by payments effected by the final beneficiaries at the latest when the final balance of the assistance is claimed.

6. The Beneficiary shall inform the Commission of recoveries made between the submission of the final declaration of expenditure and the final payment by the Commission, so that the Commission can deduct them. The Beneficiary should also inform the Commission of recoveries effected after the submission of the final declaration of expenditure and after closure of the programme and repay the IPA contribution to the Commission.

Article104
Retention of documents

1. The responsible body and authorities of the Beneficiary shall keep available for the Commission all documents related to the programme, including documents related to the authorisation of payment applications, of the accounting and payment of such applications and of the treatment of advances, guarantees and debts, for a period of at least three years following the closure of the programme.

2. For revenue generating projects, the period referred to in paragraph 1 shall be extended to five years following the date of the final payment to the project or three years after the closure of the programme, whichever comes later.

3. Written records of the entire procurement, grant award and contracting procedure shall be retained by the Operating Structure for a period of at least seven years from the payment of the balance of the contract.

4. The periods referred in paragraphs 1, 2 and 3 shall be interrupted in the case of legal proceedings, financial corrections or at the duly substantiated request of the Commission services.

CHAPTER XVII – FINAL PROVISIONS

Article 105
Consultation

1. Any question relating to the execution or interpretation of this Agreement shall be the subject of consultation between the Contracting Parties, leading where necessary to an amendment of this Agreement.

2. Where there is a failure to carry out an obligation set out in this Agreement which has not been the subject of remedial measures taken in due time, the Commission may suspend the financing of activities under IPA after consultation with the Beneficiary.

3. The Beneficiary may renounce in whole or in part to the implementation of activities under IPA. The Contracting Parties shall set out the details of the said renunciation in an exchange of letters.

Article 106
Settlement of differences, arbitration

The provisions of Article 42 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 107
Disputes with third parties

The provisions of Article 43 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 108
Annexes

The Annexes shall form an integral part of this Agreement.

Article 109
Validity

1. This signed Agreement shall enter into force on the date on which the Beneficiary notifies the Commission that all internal procedures in the Republic of Croatia necessary for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

2. This Agreement shall continue to be in force until the final date for the retention of documents related to the programme as provided for under Article 104 of this Agreement.

3. In case of legal proceedings or of any duly motivated situation agreed between the parties, the Financing Agreement shall remain in force until the final settlement of the situation that gives rise to the extension of validity.

Article 110
Review and amendment

1. The implementation of this Agreement will be subject to periodic reviews at times arranged between the Parties.

2. Any amendment agreed to by the Parties will be in writing and will form part of this Agreement. Such an amendment shall enter into force on the date determined by the Parties.

3. If the request for an amendment comes from the Beneficiary, the latter shall submit that request to the Commission at least six months before the amendment is intended to enter into force, except in cases which are duly substantiated by the Beneficiary and accepted by the Commission.

Article 111
Termination

1. This Agreement may be terminated by either Party by giving written notice to the other Party. Such termination shall take effect six calendar months from the date of the written notice.

2. The termination of this Agreement shall not preclude the possibility for the Commission to make financial corrections in accordance with Articles 49 to 54 of the IPA Implementing Regulation.

Article 112
Language

This Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

Signed, for and on behalf of the Government of the Republic of Croatia,

at (place) on (date)

by Hrvoje Dolenec, State Secretary and National IPA Coordinator

……

Signed, for and on behalf of the Commission,

at (place) on (date)

by Dirk Ahner, Director General

……

List of Annexes

Title

XX. Financial Plan

XXI. Certificate and Statement of Expenditure and Application for Interim Payment

XXII. Annual Statement on withdrawn and recovered amounts and pending recoveries

XXIII. Forecast of likely payment applications

XXIV. Identification of authorities, names and addresses for correspondence

XXV. Specific conditions regarding conferral of management

XXVI. Benchmark system for the roadmap to wave ex-ante controls

XXVII. Major project request for confirmation of rate of assistance

XVIII. Template for a Bilateral Project Agreement

XXIX. Model of Operation Identification Sheet

XXX. Composition and functioning modalities for the committee for the selection of operations

XXXI. Annual and Final Report

XXXII. Allocations by category of expenditures

XXIII. Indicative description of the information requirements for the audit trail

XXIV. List of data on operations to be communicated on request to the Commission for the purpose of documentary and on-the-sport checks

XXV. Certificate and Statement of Expenditure and Application for Final Payment

XXVI. Final control report and closure declaration

XXVII. Guidelines for the completion of the standard form for quarterly communications of irregularities

XIX The operational programme "Regional competitiveness" component in Croatia 5733 of 29 November 2007 (Annex XIX a) and modification by Commission Decision C(2010) 3517 of 22 June 2010 (Annex XIX b).

ANNEX I

Financial plan of the "Regional Competitiveness" programme in Croatia

Years	**Total IPA allocation (EUR)**
2007	**11.050.250**
2008	**11.600.000**
2009	**12.699.500**
2010	**14.200.000**
2011	**14.400.000**
Total 2007-2011	**63.949.750**

Priority	**IPA Contribution (EUR)** (a)	**National co-financing (EUR)** (b)	**Total funding (EUR)** (c) = (a) + (b)	**Co-financing rate** (d) = (a)/(c)
Priority 1 – Improving the development potential of lagging behind regions	**19.823.500**	**3.498.268**	**23.321.768**	85 %
Priority 2 – Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	**38.903.500**	**6.865.326**	**45.768.826**	85 %
Priority 3 - Technical Assistance	**5.222.750**	**921.664**	**6.144.414**	85 %
Total (2007-2011)	**63.949.750**	**11.285.258**	**75.235.008**	**85 %**

ANNEX II

Certificate and statement of expenditure and application for interim payment

EUROPEAN COMMISSION
INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE – IPA
Regional Development Component (Component III)
/Human Resources Development (component IV)
Certificate and statement of expenditure and payment application

Name of operational programme	
Commission Decision	*of*
Financing Agreement	*of*
Commission reference (CCI) No:	
National reference (if any)	

CERTIFICATE

I, the undersigned,

National Authorising Officer,

hereby certify that all expenditure included in the attached statement complies with the criteria for eligibility of expenditure set out in the Financing Agreement signed on {DATE} between the European Commission and the Government of {COUNTRY} and has been incurred and paid by the final beneficiaries on the implementation of operations selected under the operational programme in accordance with the conditions for granting IPA assistance.

After[19] | | | 20… | and amounts to: | Euro[20] | | (exact figure to two decimal places)

The attached statement of expenditure, broken down by priority axis and measures, is based on accounts provisionally closed on

		20…

and forms an integral part of this certificate.

I also certify that operations are progressing in accordance with the terms of the Financing Agreement, and in particular that:

1. all the requirements laid down in Article 67 of the Financing Agreement are fulfilled, in particular

- The ceilings for IPA assistance under each priority axis as laid down in the Commission financing decision (and the Financing Agreement), have been respected;
- The sectoral annual implementation reports, including the most recent one have been sent to the Commission by the Operating Structure;
- The most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of the Regulation (EC) 718/2007 and those of any agreement between the Commission and the beneficiary country has been sent to the Commission by the Audit Authority;
- The accreditation delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid;

2. all conditions of the relevant Bilateral Project Agreements related to payments are fulfilled;
3. the statement of expenditure is accurate, results from reliable accounting systems and is based on verifiable supporting documents;
4. the expenditure declared complies with applicable European Union and national rules and has been incurred in respect of operations selected for funding in accordance with the criteria applicable to the programme and complying with relevant applicable European Union rules and regulations, in particular those

[19] Starting date for eligibility of expenditure (Article 34 of the Financing Agreement)

[20] Total amount of eligible expenditure paid by final beneficiaries

referred to in the Financing Agreement and the award of public contracts (PRAG).

5. the statement of expenditure and the payment application take account, where applicable, of any amounts recovered and of any interest received, and of net revenue accruing from operations financed under the operational programme;
6. the breakdown of the underlying operations is recorded on computer files and is available to the relevant Commission departments on request

In accordance with Article 104 of the Financing Agreement, the supporting documents are and will continue to be available for at least three years following the closure of the operational programme by the Commission.

Date			20…

Name in capitals, stamp, position and
Signature of National Authorising Officer

Statement of expenditure by priority axis and measures: Interim payment					
Operational Programme reference (CCI No):					
Name of programme:					
Date of provisional closure of accounts: Date of sending to the Commission:					
Total certified eligible expenditure[21] paid:					
Priority axis/measure	Total expenditure incurred to date (between….[22] and ….)[214]	Expenditure certified in present declaration	Total expenditure planned (initial budget)	Expenditure incurred to date as proportion of initial budget (%)	Estimated expenditure still required to complete the programme
Priority Axis 1: total					
Measure 1.1					
Of which: - Operation xxx (reference no. plus title) - Major Project xxx (CCI no. plus title)					
Measure 1.2					
Priority Axis 2					
Measure 2.1					
Priority Axis 3					
Measure 3.1					
Priority Axis 4					
Measure 4.1					

[21] As defined by Articles 148, 150 and 152 of Commission Regulation 718/2007

[22] Starting date for eligibility of expenditure (Article 34 of the Financing Agreement)

Breakdown by year of the total certified eligible expenditure[23] (amounts in euros)

Priority axis/measure	2008	2009	2010	2011	2012
Priority Axis 1: total					
Measure 1.1					
Of which: - Operation xxx (reference no. plus title) - Major Project (CCI no. plus title)					
Measure 1.2					
Priority Axis 2					
Measure 2.1					
Priority Axis 3					
Measure 3.1					
Priority Axis 4					
Measure 4.1					

[23] By year: the breakdown mentioned in this table shall correspond to the payments made by the final beneficiaries in the year concerned. Where it is not possible to establish this breakdown precisely, the best estimate of the breakdown should be given.

ANNEX 1 to statement of expenditure:

The computerised listing of operations by measure and operation, and the corresponding expenditure, including contribution under the IPA Regulation and national public expenditure

Priority axis/measure	Total expenditure (EURO)	IPA funds (EURO)	National public expenditure (EURO)	IPA co-financing rate (%)
Priority Axis 1: total				
Measure 1.1				
Operation 1.1.1				
Operation 1.1.2				
……				
Measure 1.2				
Operation 1.2.1				
Operation 1.2.2				
……..				
Measure 1.3				
Operation 1.3.1				
Operation 1.3.2				
……..				
Priority Axis 2: total				
Measure 2.1				
Operation 2.1.1				
……				
Priority Axis 3				
Measure 3.1				
Operation 3.1.1				
……..				

ANNEX 2 to statement of expenditure:

Details of amounts recoverable following cancellation of all or part of the IPA contribution for an operation

Name of the priority/measure /operation	
Amount ordered to be recovered	
Debtor	
Date of issue of recovery order	
Authority which issued recovery order	
Date of recovery	
Amount recovered	

ANNEX 3 to statement of expenditure:

The volume of IPA contribution in the component-specific euro account at the date of the last debit to which this statement refers and the interest earned

APPLICATION FOR PAYMENT: Interim payment

Name of operational programme:
Operational programme reference (CCI) No:
Pursuant to Annex A of the Framework Agreement (Article 25 of Regulation (EC) No 718/2007), I, the undersigned (name in capitals of National Authorising Officer), hereby request payment of the amount of EUR …. as an interim payment.
This application is admissible because:

	Delete as appropriate
(a) no more than the maximum amount of assistance from IPA Funds as laid down in the Financing Agreement and the decision of the Commission approving the operational programme has been paid by the Commission during the whole period for each priority axis.	
(b) the Operating Structure has sent to the Commission the sectoral annual implementation reports, including the most recent one in accordance with art. 65(1)c of the Financing Agreement	*— has been forwarded by Operating Structure within the time limit laid down in art. 83 of the Financing Agreement* *— is attached*
(c) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with Article 92 of the Financing Agreement, the most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of the Regulation (EC) No 718/2007 and/or those of any agreement between the Commission and the beneficiary country	*-— has been forwarded by Audit Authority within the time limit laid down in art. 90 of the financing Agreement* *— is attached*
(d) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid	
(e) the payments have not been suspended in accordance with Article 72 of the Financing Agreement	
(f) None of the situations justifying blocking of payments to major projects have occurred	

The payment should be made by the Commission to the body designated by the beneficiary country for the purposes of making payments

Designated body	
Bank	
Bank account No	
Holder of account (where not the same as the designated body)	

Date | | | 20… |

Name in capitals, stamp, position and signature of National Authorising Officer

ANNEX III

Annual statement on withdrawn and recovered amounts and pending recoveries (Article 66(3)d) of the Financing Agreement)

1. WITHDRAWALS AND RECOVERIES FOR THE YEAR 20…. DEDUCTED FROM STATEMENTS OF EXPENDITURE

Priority axis	Withdrawals				Recoveries			
	Total expenditure of final beneficiaries	Public contribution	Co-financing rate[24]	EU contribution	Total expenditure of final beneficiaries	Public contribution	Co-financing rate[25]	EU contribution
1								
Operation 1.1.x								
2								
Operation 2.1.x								
3								
Operation 3.1.x								
Total								

[24] This co-financing rate and the method for its calculation are found in the financial table of the operational programme for the priority axis concerned.

[25] This co-financing rate and the method for its calculation are found in the financial table of the operational programme for the priority axis concerned.

2. PENDING RECOVERIES AS AT 31.12. 20..

Priority axis	Year of launch of recovery proceedings	Public contribution to be recovered	Co-financing rate[26]	EU contribution to be recovered
1	2007			
Operation 1.1.x				
	2008			
	…			
2	2007			
Operation 2.1.x				
	2008			
	…			
3	2007			
Operation 3.1.x				
	2008			
	…			
Sub-totals	2007			
	2008			
	…			
Grand total				

[26] This co-financing rate and the method for its calculation are found in the financial table of the operational programme for the priority axis concerned.

ANNEX IV

Forecasts of likely payment applications

(Article 63(2)c) of the Financing Agreement)

Provisional forecasts of likely payment applications by programme, for the current and subsequent financial year (in EUR):

	IPA co-financing[27]	
	[current year]	[following year]
Operational Programme 1 (CCI number) total		
Priority 1		
Priority 2		
Priority 3		
Operational Programme 2 (CCI number) total		
Operational Programme 3 (CCI number) total		
Grand Total		

[27] Only provisional forecasts of likely payment applications in respect of the IPA contribution, and not total expenditure forecast, should be stated in the table. In the provisional forecasts of likely payment applications, the IPA contribution should be stated for the year in question, and should not be cumulated from the beginning of the programming period.

ANNEX V
Identification of authorities, names and addresses for correspondence
(Article 28(3) of the Financing Agreement)

Field 1. **Operational Programme CCI code: 2007 HR 16IPO 001**

Field 2. **Regional Competitiveness Operational Programme**

Field 3. **IPA component III – Regional Development**

Field 4. **Beneficiary – Republic of Croatia**

Field 5. **National IPA Coordinator**
Name: State Secretary, the Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds
Address : Radnička cesta 80/V, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4569 205

Field 6. **Strategic Coordinator for the regional development and the human resources development components –**
Name: Deputy State Secretary, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds
Address: Radnička cesta 80/V, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4569 194

Field 7. **Competent Accrediting Officer**
Name: Minister**,** Ministry of Finance
Address: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4591 300

Field 8. **National Authorising Officer –**
Name: State Secretary, Ministry of Finance
Address: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4591 479

Field 9. **National Fund**
Name**:** Head of Department, Ministry of Finance
Address: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4591 243

Field 10. **Audit Authority**
Name: Director, Agency for the Audit of European Union Programmes Implementation Systems
Address: Koturaška 53/1, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4585 999

Field 11. **Contracting Authority**

Name: Director, Central Finance and Contracting Agency
Address Vukovarska 284/C, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4591 479

Field 12. **Operating Structure**
Name: Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 6106 548

Field 12.a **Head of the Operating Structure**
Name: State Secretary, Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 6106 548

Field 12.b **Specific body – Body responsible for Priority axis 1, Measure 1.1**
Name: Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management, Directorate for Integrated Regional Development
Address Vlaška 106, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 4695 738

Field 12.c **Specific body – Body responsible for Priority axis 2, Measure 2.1**
Name: Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Directorate for Small and Medium Enterprises and Directorate for Economic diplomacy, Export and Investments
Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 6106 548

Field 12.d **Specific body – Body responsible for Priority axis 2, Measure 2.2**
Name: Ministry of Science, Education and Sports, Directorate for Science
Address Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb
Phone +385 1 4594 341

Field 12.e **Specific body – Body responsible for Priority axis 3**
Name: Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Directorate for Regional competitiveness Operational Programme
Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Phone + 385 1 6106 548

Field 13. **IPA Monitoring Committee**
Chairperson National IPA Coordinator
Co-Chairperson Representative of the European Commission

Field 14. **Sectoral Monitoring Committee for the Regional Competitiveness Operational Programme**
Chairperson Head of Operating Structure
Co-Chairperson Representative of the Directorate General Regional Policy

Field 15. **Directorate General for Regional Policy**
Address: Rue Père de Deken 23, 1040 Bruxelles, Belgium

Phone + 32 2 2966 721

Field 16: **Authorising Officer by Delegation:**
Name: Director General, Directorate General Regional Policy

Field 17: **Authorising Officer by Sub-delegation:**
Name: Director, Directorate I "Bulgaria, Cyprus, Greece, Romania, IPA/ISPA"

Field 18: **Audit Unit:**
Name: Control and Audit I

Field 19. **OLAF**
Name: European Anti-Fraud Office, Directorate C- Operational and Policy Support
Address Rue Joseph II 30, B-1049 Brussels, Belgium
Phone + 32 2 2991 111

ANNEX VI
Specific conditions regarding conferral of management powers[28]

The management of the Regional Competitiveness Operational Programme under the Regional Development Component within IPA assistance is conferred on the Republic of Croatia under the following conditions:

1) Croatia shall comply with the recommendations and associated deadlines in order to implement them, set out in Annex I to the Decision conferring management powers relating to the Regional Competitiveness Operational Programme on the Republic of Croatia, and presented in Annex VIa of this Agreement;

2) Croatia shall provide the Commission at regular intervals with reports on the implementation of the decentralised system and progress towards fulfilment of the recommendations and associated deadlines in order to implement them, set out in Annex I to the Decision conferring management powers relating to the Regional Competitiveness Operational Programme on the Republic of Croatia, and presented in Annex VIa of this Agreement;

3) Croatia shall inform in advance and obtain approval from the Commission on any substantial change in the IPA management structures and system as described in the application submitted by the National Authorising Officer which was received by Directorate General for Regional Policy on 11 April 2008.

The Commission shall perform the ex-ante controls as listed in Annex II to the Decision conferring management powers relating to the Regional Competitiveness Operational Programme on the Republic of Croatia, and as presented in Annex VIb of this Agreement.

[28] The conditions are those made at the time of approving the decision conferring the management powers. Since that time, some (or all) recommendations may have been complied with.

Annex VIa

Summary of Findings and Follow up Actions

N°	Body responsible	Summary of finding	Risk rating (L/M/H)	Recommendation / Action required	Timeframe to implement	Report Ref.	File Ref.
		A. HORIZONTAL ISSUES					
1	CAO	**MONITORING THE ACCREDITATION OF THE NAO / NF:** Lack of a specific MoP or set of rules for CAO's functions and responsibilities.	M	Prepare MoP or set of rules including responsibilities for issuing, monitoring, and suspending or withdrawing the accreditation of the NAO/NF. MoP should also include the periodical assessment of formal reports (e,g. NAO's statements of assurance or audit reports from the AA or the Commission,etc) and the communication and co-operation with key actors of IPA system.	31/12/2008	5.1.3 F° 1	4.1 CAO Checklist/ Presentation by CAO No relative MoP was provided by Croatian Authorities
2	NIPAC – SC and NAO	**MIS (MANAGEMENT AND INFORMATION SYSTEM):** MIS is not yet sufficiently developed and functional. It is still in a final	M	Inform Commission services (ad hoc and quarterly) about the state of play, timetable, pending actions, bodies and	31/10/2008	5.2.2 F° 1	4.2 IPA Information System

		testing phase and its cost has not yet been estimated. Notwithstanding several chapters of the MoP refer to it. There are no adequate technical resources to ensure the implementation of MIS and outsourcing is considered.	L M	individuals responsible of the implementation of the MIS. If outsourcing is chosen, terms of reference of the service contract should clearly determine the ownership of the implementation process, the provision of guidance and the overall supervision role. Sufficient training should also be provided. When MIS is completed, ensure that an IT audit is carried out (ISO standards).			Strategic Development Plan
3	CODEF	**INCOMPLETE SET-UP OF INTERNAL AUDIT UNIT:** In CODEF (inside the Cabinet section), the internal auditor post which was published 6 months ago has not yet been taken over. Auditors of the Commission were informed that there is inadequate interest expressed from potential candidates. Currently, IAU of the MoF is temporarily ensuring internal audit functions of CODEF. No information available on a specific timetable to set up a	M	Set up internal audit unit and start building up internal audit capacities as priority. A specific timetable should be provided with indication of methodology and procedures that will be followed.	31/12/2008	5.2.2 F° 2	4.2 NIPAC - CODEF Checklist / Presentation by CODEF

		functional IAU unit within CODEF (specific methodology and procedures).					
4	CODEF	**INCOMPLETE COMMUNICATION STRATEGY:** In accordance with Article 62 of IPA implementing regulation and Article 24 of the Framework Agreement NIPAC should publicise IPA programmes and operations. This is expected to be accomplished with the development of a publicity officers' network. NIPAC ensures the consistency of publicity activities of the different operating structures through an IPA communication strategy. Although a final draft of this communication strategy was provided to auditors this cannot be considered as finalised. This is a prerequisite for communication action plans at the level of individual programmes and issuance of EU visibility guidelines. No appropriate training to publicity officers yet.	M	CODEF should release the IPA communication strategy as soon as possible. Translation of EU visibility guidelines should also be published shortly. This will allow development of programme-specific communication plans. Appropriate training should also be intensified by CODEF.	30/10/2008	5.2.2 F° 3	4.2 IPA Communication Strategy (Final Draft)
5	CODEF	**INSUFFICIENT CONTROLS OVER SENSITIVE FUNCTIONS-POSTS:** Risk analysis of the positions within the CODEF revealed a number of	L	CODEF should introduce additional checks over the sensitive functions and posts identified in the organisation. Application	31/12/2008	5.2.2 F° 4	4.2 NIPAC - CODEF Checklist /

	Heads of OS	sensitive functions-posts rated as medium risk. However, the only formal control mechanism over those is the application of the four-eye principle. No rotation policy is envisaged and additional checks foreseen for the IAU are not operational yet since internal audit is not yet functioning (see Finding 3 above). Since similar findings have been detected in all the Operating Structures, it is recommended that also the Head of OS III A, III B and III C carefully examine the introduction of additional checks over the sensitive functions and posts identified in the organisation.		of a properly designed rotation policy, together with the set-up of a competent IAU, is recommended. Adjustment of the internal control chapter of the CODEF MoP should also be made. Heads of OS should introduce additional checks over the sensitive functions and posts identified in the organisation. Application of a properly designed rotation policy, together with the set-up or strengthening of IAUs, is recommended. Adjustment of the internal control chapters should also be made.	31/12/2008	5.2.2 F° 4	Presentation by CODEF See also checklists of OS III A, OS III B & OS III C

6	NAO/Heads of OS	**ANNUAL STATEMENT OF ASSURANCE:** Awareness related to the SoA process within the BROP was not sufficient. According to the IA signed between NAO and Head of OS, the contribution of the latter to NAO's issuance of the annual statement of assurance is critical, based on a thorough review of a self-assessment exercise to be conducted by each of the bodies within the OS. Head of OS is also responsible for reporting to NAO any control weakness, information on the execution of corrective measures and any supporting documentation required. We concluded that awareness of this new and essential procedure is still not sufficient, although the procedure is sufficiently described in the internal MoP. Specific knowledge, documentation and training were also lacking.	M	NAO should provide further guidance and organize specific training sessions in relation to SoA. The intermediate internal deadline, 31/7/2008, established by the Croatian authorities for preparing first semi-annual statement of assurance should be used as a test of the general awareness Detailed methodology for the annual statements of assurance should be followed in accordance with the MoPs and the guidance provided by NF.	31/10/2008	5.3.2 F° 1	4.3 Checklists of OS III A, OS III B & OS III C
7	NAO	**AWARENESS OF EBRD PROCUREMENT RULES:** Awareness of the main differences between PRAG rules and EBRD rules does not yet appear to be sufficiently developed within the different	M	Raise awareness on the differences between the two different set of rules (PRAG/EBRD) through specific training. Advertising issues and	31/12/2008	5.3.2 F° 2	4.3 Checklists of OS III A, OS III B & OS III C

		Operating Structures although MoP are updated		contract management / modifications of contracts should deserve special attention.			
8	NF	**ACCOUNTING SOFTWARE** Accounting in the National Fund is still based on manual paper based system and on the use of MS Excel datasheets. The Commission does not define in detail what type of accounting system the beneficiary countries are to use, but it is evident that the use of current simple unprotected Excel-sheets is extremely prone to errors.	L	Inform whether it is envisaged to replace the manual paper based system with an IT system and, in the affirmative, provide an update on the state of play and timetable to introduce the IT system.	31/12/2008	5.4.2 F° 1	4.4 Checklists of NF
9	AA	**SET UP OF THE AUDIT AUTHORITY:** AA has no adequate resources and capacities to carry out the functions assigned to it. It is currently foreseen to outsource the audit activities for a period of 2 years. However, there is the risk that the AA will not be able to develop sufficient internal resources during the period of outsourcing and will rely completely on the work of the external auditors. At the wrap up meeting, auditors were	H	Outsourcing the audit work for two years, risks to have limited impact if no structural measures are adopted in parallel. Urgent need to translate expressions of good intentions into legislative actions to ensure conditions at least equivalent to the ones offered by other sectors of	31/12/2008	5.5.2 F° 1	4.5 Checklist AA / Working notes

		informed that staff from the SAO might be seconded to the AA until the end of the year and SAO will also assist in the recruitment process. No clear timetable and action plan has been provided.		the public administration such as SAO. In relation to the possible secondment of SAO staff, provide detailed information (e.g. names, CVs, starting date of secondment etc) and a clear timetable for implementation			
10	AA	**OUTSOURCING OF THE AUDIT ACTIVITIES:** Auditors believe that the ToR already drafted regarding outsourcing the audit activities should better specify the objectives and the expected outcome of the external auditors' activity.	L	It should be clear in the ToR that AA maintains full ownership of the process, provides guidance and exercises supervision.		5.5.2 F° 2	4.5 Terms of Reference /Checklist AA / Working notes
11	AA	**RECRUITMENT PROCEDURES:** AA employs 8 auditors, out of 25 available posts. Currently, 2 auditors are assigned to the Division for the audit of IPA program. Level of salary (about 50% lower than the State Audit Office's level) is not sufficient to attract auditors from the State Audit Office or from the private sector.	M	In parallel with the adaptation of the salary conditions, complete the recruitment process, to enable AA to actively participate in the work of the external auditors. Recruitment should start with filling in the Head of Divisions' posts, to ensure the necessary internal	31/12/2008	5.5.2 F° 3	4.5 Checklist AA / Working notes – Training Appendix

				training of less experienced auditors. Objective is to ensure sufficient and adequate resources for the beginning of 2009, where IPA activities will start increasing considerably.			
12	AA	**TRAINING STRATEGY:** No overall training strategy developed. Lack of training priorities, timetables and training providers.	M	An overall detailed training strategy should be established. This should be then translated in specific individual training maps. Monitoring of the whole process with necessary adaptations should be done at least annually.	31/12/2008	5.5.2 F° 4	4.5 Checklist AA / Working notes – Training Appendix
13	AA	**AUDIT MANUAL:** An IPA audit manual has not been prepared yet. It is currently foreseen (end of 2008) to be developed on the basis of the SAPARD audit manual, with the assistance of specific TA (under "Phare" 2006).	M	Increased risk that audit activity will be outsourced to external auditors. Completion of IPA audit manual before the start of the audit activity is recommended. Until the TA becomes available, it is suggested to update the existing SAPARD audit manual (legislative	31/12/2008	5.5.2 F° 5	4.5 Checklist AA / Working notes –

				references, scope, objectives, methodology).			
14	AA	**WORKLOAD ANALYSIS:** No workload analysis performed – no linkage to recruitment needs	L	Carry out a workload analysis to confirm or adjust the IPA staff audit needs.	30/09/2008	5.5.2 F° 6	4.5 Checklist AA / Working notes –
15	NAO/OS	**RELIANCE ON THE WORK OF OTHERS:** Based on discussions with Head of AA, there is no reliance on the work of the IAU within the OSs because either audit units have not yet been set up in some IPA actors (CFCA and MRDFW) or internal audit units lack sufficient resources, experience in auditing EU funds and adequate methodology.	H	Strengthen internal audit units' capabilities.	31/12/2008	5.5.2 F° 7	4.5 Checklist AA / Working notes –
16	NAO	**Subsequent events** After the preliminary conclusions on the Audit Authority, as presented during the wrap up meeting of 30 May 2008, the national authorities have decided to take actions already before receiving the present audit report. By letter dated 20 June 2008 (ref. 513-05-06/08-7) the NAO informed	H	Provide a detailed action plan ensuring that the Agency will be fully staffed and operational by October 2008.	31/08/2008	5.5.3	Letter by NAO (Adonis 11022)dated 20 June 2008

		the Directorate General for Regional Policy that after further discussion with the State Audit Office on the possibilities of strengthening the capacity of the Audit Authority in a short time period, it was decided to establish the Audit Authority as an Agency.					
17	CFCA	**INTERNAL AUDIT:** IAU has not yet been set up. Based on a signed protocol, MoF temporarily ensures internal audit functions.	H	Set up the internal audit unit and building up internal audit capacities. This action which was recommended by KPMG during the national accreditation process[29], is still outstanding at the time of the conferral of management mission. Sign the agreement between the Minister of the MoF and the Heads of the OSs in which CFCA is involved (III A, B and C) to formally acknowledge the right of the Heads of	31/12/2008	5.6.2 F° 1	4.6 Checklist AA / Staffing list of CFCA

[29] KPMG report of 27 March 2008, point 4.3.2.3 Rights of access of the Internal Audit to all records: "In accordance with the Framework Agreements, Implementing Agreement and Operational Agreement, the Head of the Operating Structure is granted sufficient right to access data and records of other bodies within the Operating Structure. Further, these agreements allow the Internal Audit team to provide their reports directly to the Head of the Operating Structure. However, as the Internal Audit has a formal obligation to report directly to its Minister and/or Director in other institutions only, we recommend that an **Agreement** should be signed between the **Head of the Operating Structure and the Ministers and/or Directors** to formally acknowledge the right of the Head of the Operating Structure to receive the Internal Audit reports. We understand that this recommendation is currently under consideration and should be signed shortly".

				the OSs to receive internal audit reports. When internal audit unit will be set up within CFCA, replace this agreement with the one between the Director of CFCA and the Heads of the Operating Structures.			
18	CFCA	**MONITORING ACTIVITIES:** Verification check-lists of the monthly / quarterly reports received from the FB before submitting them to the next level (BROS) have not been prepared. Increased risk of not preventing potential problems of the smooth implementation of the projects (underperformance of the contractors or Supervising Engineers, conflicts between involved parties, technical or administrative problems, etc).	M	Elaborate check-lists to verify the monthly/quarterly reports received from FBs. Information is crucial for Sectoral Monitoring Committees' purposes.	31/10/2008	5.6.2 F° 2	4.6 Checklist CFCA
19	CFCA	**PUBLIC PROCUREMENT:** Based on interviews on public procurement processes (preparation of technical specifications/tender dossiers, appointment of members of evaluation committees, evaluation	M	Prepare guidance and develop training in the identified risky areas. Interpretation of unforeseen circumstances to justify the modification appears to be in some	31/12/2008	5.6.2 F° 3	4.6 Checklist CFCA

		process, modifications of contract, grant schemes), it appears that the general level of knowledge is adequate. Special attention should be paid to the rules regarding the modifications of service / works contract and abnormally low tenders.		cases doubtful and not sufficiently understood.			
20	CFCA	**CHECK-LIST FOR VERIFICATION OF ADDENDA TO WORKS CONTRACTS:** No check-list for verification of this very risky area of contract management process.	M	Prepare the checklist including specific questions for the verification of the reasons to request the modification (existence of unforeseen circumstances)	31/10/2008	5.6.2 F° 4	4.6 Checklist CFCA
		B. OS TRANSPORT					
21	NAO/Head of OS	**LEGAL FRAMEWORK - FUNCTIONS OF THE BODIES WITHIN THE OS:** Functions of the bodies involved in IPA management, described in the IA, OA and in the MoP are sometimes different, conflicting, contradictory or insufficiently described	M	The same list of functions for the different bodies involved in IPA implementation (BROP, BRPM, IB and IA) should appear in both agreements (IA and OA) or a cross reference should be made. Same applies for the	30/09/2008	5.7.2 F° 1	IA, OA and MoP for Components . IIIA,

				relevant chapters of the MoPs. Ensure that functions are reviewed, fine-tuned and all conflicting, contradictory, overlapping or generic provisions eliminated or modified.			
22	MSTI	**<u>INTERNAL AUDIT OF MSTI - ANNUAL PLAN AND TRAINING:</u>** According to MoP (Chapter M), internal audit for MSTI is performed by the IAS of the Ministry which reports directly to the Minister. Strategic and annual audit plans are defined in the internal audit working procedures. Our review revealed a very preliminary, incomplete and not officially approved annual audit plan for 2008 (only 1 IPA related audit) without linkage to the strategic three year long term plan. No clear indication of audit objectives, audit scope and audit methodology provided. Training followed by internal auditors is considered inadequate and quite	H	Revise and update annual audit plan, ensuring adequate coverage of IPA activities. Harmonise the annual audit plan with the strategic three year plan Ensure that the annual audit plan specifies audit objectives, audit scope, audit methodology and staff planning allocation information. IAU of MoF could review and assist in the preparation and initial implementation of the internal audit plans of the MSTI. Organize training for EU funded projects to all internal auditors to	31/12/2008	5.7.2 F° 2	4.7 Draft Annual Audit Plan 2007

		unstructured.		understand the new IPA structures and procedures. Submit training plan for audit year 2009			
23	HŽI/MSTI	**INTERNAL AUDIT OF CROATIAN RAILWAYS (HŽI) – ANNUAL PLAN AND TRAINING:** Internal audit for HŽI performed by its IAD which is an independent unit directly accountable to the Head of HŽI. It has recently been established and the annual internal audit plan for IPA programme is incomplete. No satisfactory understanding of the internal audit role in the SoA exercise. No clear indication of the audit objectives, audit scope and audit methodology. Training followed is considered inadequate and unstructured.	H	Revise and update annual audit plan, ensuring adequate coverage of IPA activities. Harmonise the annual audit plan with the strategic three year plan Ensure that the annual audit plan specifies audit objectives, audit scope, audit methodology and staff planning allocation information. IAU of MoF could review and assist in the preparation and initial implementation of the internal audit plans of the MSTI. Organize training for EU funded projects to all internal auditors to understand the new IPA structures and procedures. Submit training plan for audit year 2009	31/12/2008	5.7.2 F° 3	4.8 HZI Annual Internal Audit Plan

24	MSTI	**RISK ASSESSMENT / RISK MANAGEMENT:** Risk management cycle has not yet been developed within the MSTI. Risk management coordinator appointed at MSTI only recently and risk assessment - risk management process has not yet been carried out. No clear action plan developed and no concrete steps taken to ensure mitigation of identified risks. No relevant documentation available concerning the identification of the risks identified (e.g. risk register) or minutes of the meetings of the risk management panel.	M	Apply risk assessment / risk management methodology as indicated in the MoPs by: - Complying with the different steps described in the MoP; - Dealing with them; - Updating and following them up on a timely basis.	30/10/2008	5.7.2 F° 4	4.7 Presentation slides of MSTI / Working notes
25	MSTI	**ON THE SPOT CHECKS:** In the IA and MoPs, on the spot checks are foreseen for different bodies (BROP, BRPM, IB). Thus increased risk of uncoordinated on the spot checks with potentially contradictory results and delays in expenditure certification and implementation of measures. Unclear link between administrative checks and on the spot checks.	M	MSTI, as BROP, should ensure co-ordination between the different bodies of the Operating Structure performing on the spot checks. Necessity to establish a link between the results of the administrative checks and on the spot checks (e.g. higher intensity of the on the spot checks when administrative	30/10/2008	5.7.2 F° 5	IA and MoPs regarding Comp III.A

				checks show recurrent errors).			
		C. OS ENVIRONMENT					
26	NAO/Head of OS	**LEGAL FRAMEWORK - FUNCTIONS OF THE BODIES WITHIN THE OS:** Functions of the bodies involved in IPA management, described in the IA, OA and in the MoP are sometimes different, conflicting, contradictory or insufficiently described.	M	The same list of functions for the different bodies involved in IPA implementation (BROP, BRPM, IB and IA) should appear in both agreements (IA and OA) or a cross reference should be made. Same applies for the relevant chapters of the MoPs. Ensure that functions are reviewed, fine-tuned and all conflicting, contradictory, overlapping or generic provisions eliminated or modified.	30/09/2008	5.8.2 F° 1	IA, OA and MoP for Components . IIIB,
27	EPEEF/Croatian Waters	**PROJECT AGREEMENTS BETWEEN IMPLEMENTING BODIES AND FINAL RECIPIENTS:** Two implementing bodies, EPEEF and Croatian Waters, are envisaged to sign project agreements with FRs, located outside of the OS for the delegation of IPA tasks. Agreements will not include any transfer of	H	Submit to EC services the standard project agreement to be signed with the final beneficiaries in order to allow the EC services to confirm the conclusions of the Conferral of Management	30/09/2008	5.8.2 F° 2	4.9 Presentation slides EPEEF – Contracting Relations

		responsibilities foreseen for the bodies included in the Operating Structure (art. 28 of the implementing regulation). However, draft project agreements were not provided to the auditors.		for Component III B. Functions foreseen in article 28 of the implementing regulation must remain within the Operating Structure.			
28	MRDFWM	**INTERNAL AUDIT – SET UP:** IAU at the MRDFWM (BRPM) has not yet been set up. MoF temporarily ensures internal audit functions. A protocol has been signed in this respect.	H	Set up the IAU and start building up internal audit capacities as a matter of priority	31/12/2008	5.8.2 F° 3	4.10 Organisation chart of MRDFWM
29	MRDFWM	**RISK ASSESSMENT / RISK MANAGEMENT:** Risk management cycle has not yet been developed in an adequate manner within the MRDFWM. Risk management coordinator appointed only recently and risk assessment - risk management process has been carried out theoretically. No clear action plan developed and no concrete steps taken to ensure mitigation of identified risks. No relevant documentation available concerning the identification of the risks identified (e.g. risk register) or minutes of the meetings of the risk	M	Apply risk assessment / risk management methodology as indicated in the MoPs by: - Complying with the different steps described in the MoP; - Dealing with them; - Updating and following them up on a timely basis.	30/10/2008	5.8.2 F° 4	4.10 Checklist of OS III B

		management panel.					
30	MEPPPC	**ON THE SPOT CHECKS:** In the IA and MoPs, on the spot checks are foreseen for different bodies (BROP, BRPM, and IB). Thus increased risk of uncoordinated on the spot checks with potentially contradictory results and delays in expenditure certification and implementation of measures. Unclear link between administrative checks and on the spot checks.	M	MEPPPC, as BROP, should ensure co-ordination between the different bodies of the Operating Structure performing on the spot checks. Necessity to establish a link between the results of the administrative checks and on the spot checks (e.g. higher intensity of the on the spot checks when administrative checks show recurrent errors).	30/10/2008	5.8.2 F° 5	IA, OA and MoP for Components IIIB,
31	MEPPPC	**IRREGULARITY OFFICER AT MEPPPC:** Current IO is established at a high management level, i.e. State Secretary's level.	L	It is recommended to have the position of IO at a more operational level.	31/10/2008	5.8.2 F° 6	4.11 Presentation slides MEPPPC/Working notes
32	MRDFWM	**IRREGULARITY OFFICER AT MRDFWM:** No training foreseen in the training register or the individual training map of IO in 2008. Training need	M	Foresee specific training activity such as participation to seminars, conferences and workshops	31/10/2008	5.8.2 F° 7	4.10 Checklist of OS III B

		identified.					
		D. OS REGIONALCOMPETITIVENESS					
33	NAO/Head of OS	**LEGAL FRAMEWORK – FUNCTIONS OF THE BODIES WITHIN THE OS:** Functions of the bodies involved in IPA management, described in the IA, OA and in the MoP are sometimes different, conflicting, contradictory or insufficiently described.	M	The same list of functions for the different bodies involved in IPA implementation (BROP, BRPM, IB and IA) should appear in both agreements (IA and OA) or a cross reference should be made. Same applies for the relevant chapters of the MoPs. Ensure that functions are reviewed, fine-tuned and all conflicting, contradictory, overlapping or generic provisions eliminated or modified.	30/09/2008	5.9.2 F° 1	IA, OA and MoP for Components . IIIC,
34	MELE	**LEGAL FRAMEWORK – FUNCTIONS OF THE BODIES RESPONSIBLE FOR PRIORITY AXIS/MEASURE 2.1:** Two Directorates namely Directorate for SMEs and Cooperatives and Directorate for Investment and Export Promotion are jointly responsible for	M	Provide copy of the decree	30/09/2008	5.9.2 F° 2	4.11 Presentation slides MELE/Working notes

		the Priority axis/measures 2.1 "Enhancing the competitiveness of the Croatian economy/Development of business climate". The government decree which defining the functions of those two Directorates was not available at the time of the audit.					
35	MRDFWM	**INTERNAL AUDIT – SET UP:** IAU at the MRDFWM (BRPM) has not yet been set up. MoF temporarily ensures internal audit functions. A protocol has been signed in this respect.	H	Set up the IAU and start building up internal audit capacities as a matter of priority	31/12/2008	5.9.2 F° 3	4.10 Checklist of OS III B / Organisation chart of MRDFWM (same as finding 28)
36	MELE/MSES	**INTERNAL AUDIT – LEGAL FRAMEWORK:** Agreements between IAU of MELE (BRPM) and MSES (BRPM) with the Head of the Operating Structure, to formally acknowledge the right of the Head of the Operating Structure to receive the internal audit reports have not yet been signed. Draft agreements have been prepared but no expected date for signature was indicated to the auditors.	M	Sign the agreements to formally acknowledge the right of the Head of the Operating Structure to receive the internal audit reports.	30/09/2008	5.9.2 F° 4	4.12 Checklist of OS III C / Working notes
37	MSES	**INTERNAL AUDIT – AUDIT PLAN:** Audit plan 2008 of MSES includes	M	Develop a precise audit plan for the audit	30/10/2008	5.9.2 F° 5	4.13 Annual Internal

		two audit IPA assignments (component IIIC and component IV). However, no specific indication of audit objectives and audit scope presented.		assignments foreseen.			Audit Plan/ Working notes
38	MRDFWM	**RISK ASSESSMENT / RISK MANAGEMENT**: Risk management cycle has not yet been developed in an adequate manner within the MRDFWM. Risk management coordinator appointed only recently and risk assessment - risk management process has been carried out theoretically. No clear action plan developed and no concrete steps taken to ensure mitigation of identified risks. No relevant documentation available concerning the identification of the risks identified (e.g. risk register) or minutes of the meetings of the risk management panel.	M	Apply risk assessment / risk management methodology as indicated in the MoPs by: - Complying with the different steps described in the MoP; - Dealing with them; - Updating and following them up on a timely basis.	30/10/2008	5.9.2 F° 6	4.10 Checklist of OS III B
39	MELE	**VERIFICATION OF TENDER DOSSIERS / TENDER DOCUMENTS:** Bodies responsible for the priority axis/measure (BRPM) have undertaken to verify, on a sample basis, tender dossiers and tender documents. However, procurement capacity at BRPM level is generally	M	Ensure adequate procurement capacity for BRPM in order to fulfil their verification tasks. If not feasible consider to change the internal procedures to adequately allocate resources against	31/12/2008	5.9.2 F° 7	4.12 Checklist of OS III C / Working notes

		insufficient (e.g MRDFW and MELE).		objectives.			
40	MELE	**ON THE SPOT CHECKS:** In the IA and MoPs, on the spot checks are foreseen for different bodies (BROP, BRPM, and IB). Thus increased risk of uncoordinated on the spot checks with potentially contradictory results and delays in expenditure certification and implementation of measures. Unclear link between administrative checks and on the spot checks.	M	MELE, as BROP, should ensure co-ordination between the different bodies of the Operating Structure performing on the spot checks. Necessity to establish a link between the results of the administrative checks and on the spot checks (e.g. higher intensity of the on the spot checks when administrative checks show recurrent errors).	30/10/2008	5.9.2 F° 8	4.12 IA and MoPs for Components. IIIC

Annex VIb

The list of the ex-ante controls to be performed by the Commission

In relation to service, supply and works contracts

Procurement procedures

(1) Approval of the use of competitive dialogue

(2) Approval of the use of a negotiated procedure

(3) Approval of the use of a restricted procedure for works contracts of EUR 5.000.000 or more

Publications

(4) Publication of the individual contract forecast in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media

(5) Publication of procurement notices and tender dossier in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media

(6) Publication of the corrigendum notice in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media

(7) Publication of the references of the local open tender procedure on the EuropeAid website with the address from which firms can obtain further information

(8) Publication of the additional information during the calls for tender procedure.

(9) Publication of the contract award notice and the results of the tender procedure in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media.

(10) Publication of the cancellation notice.

The Evaluation Committee

(11) Approval of the composition of the Evaluation Committee.

(12) Nomination of an observer to follow all or part of the proceedings of the Evaluation Committee.

(13) Approval of other observers in the Evaluation Committee

Establishment of shortlists in service contracts

(14) Endorsement of the short list with less than minimum of four candidates meeting the selection criteria.

(15) Endorsement of the shortlist report approved by the relevant services of the Contracting Authority

Tender dossier and evaluation

(16) Endorsement of the tender dossier (Terms of Reference/Technical specifications) prior to issue

(17) Prior approval of the derogations specifically provided for by PRAG. Authorisation for derogation from the basic rules (e.g. shorter deadline for submission of tenders

such as 50 days for services, 60 days for supply, 90 days for works). Derogation from rule of origin, nationality in exceptional cases following approval of HQ.

(18) In case or particularly complex supplies prior approval of the use of a combination of quality and price as the basis for awarding the contract to the most economically advantageous tender. Provision of technical support on a case-by-case basis.

(19) Endorsement of the Evaluation Report together with its recommendations.

(20) Prior approval before cancelling a tender procedure.

Provision and replacement of experts

(21) Prior approval before cancelling the contract.

(22) Prior approval before replacing experts.

Award of the contract

(23) Formal endorsement of award prior to the submission of the notification letter to the successful tenderer.

(24) Endorsement of the contract dossier.

(25) Receipt of one signed original from the successful tendered/applicant.

Modifying contracts

(26) Endorsement of an addendum to the contract.

(27) Receipt of one signed original of the addendum from the contractor.

In relation to Grants

(28) Prior approval of the derogations specifically provided for by PRAG.

(29) Prior approval of the use of a framework partnership agreement.

(30) Prior approval of the use of the direct award procedure.

Evaluation Committee

(31) Approval of the composition of the Evaluation Committee.

(32) Nomination of an observer to follow all or part of the proceedings of the Evaluation Committee.

(33) Approval of other observers in the Evaluation Committee.

(34) Approval of the list of assessors where the assessors are to be used for examination of proposals.

(35) Endorsement of the proposal opening session and administrative check report.

(36) Endorsement of the evaluation report of the concept note.

(37) Endorsement of the evaluation report of the application form.

(38) Endorsement of the Evaluation Report.

Grant procedure and grant award

(39) Approval of the annual work programmes and the Guidelines for Applicants.

(40) Publication of the annual work programmes, Guidelines for Applicants and grant award notices.

(41) Prior approval for cancelling a call for proposals procedure

(42) Endorsement of details of the proposed grants and where appropriate, the draft contracts

(43) Endorsement of the grant award

(44) Notification by the contracting Authority on the signature of the contract

(45) Endorsement of an addendum to a contract.

ANNEX VII
Requirements of the roadmap to waive *ex-ante* controls
(Article 31 of the Financing Agreement)

Decentralisation without ex-ante controls by the Commission is the objective for the implementation of the "Regional Competitiveness" Operational Programme in Croatia.

In accordance with Article 8(4) c of Regulation (EC) No 718/2007, this Financing Agreement lays down the provisions relating the establishment and regular updating by Croatia of a Roadmap to achieve decentralisation without ex-ante controls by the Commission.

1. Objective

The objective of the Roadmap is to set the requirements and benchmarks to be met by Croatia in order to achieve decentralised management without ex-ante controls by the Commission.

2. Deadline for submission of the Roadmap and frequency of reporting

The Roadmap will be submitted by the NAO to the Directorate General for Regional Policy at the latest three months after the signature of the Financing Agreement.

Croatia shall report to the Commission on a quarterly basis on the current state of affairs with respect to its achievements in meeting the requirements and benchmarks set.

3. Scope and structure

The Roadmap will describe the existing system for managing funds under the "Regional Competitiveness" Operational Programme. It will identify the steps and improvements necessary to achieve a management and control system with internal rules of procedure as well as clear institutional and personal responsibilities which will efficiently function without ex-ante controls by the Commission.
The Roadmap will set quantitative and qualitative benchmarks on (non exhaustive list):

- the establishment and management of the institutional set up,
- the staffing,
- the functioning of the decentralised implementation system with ex-ante controls,
- the implementation of operations/projects under the "Regional Competitiveness" Operational Programme.

The Roadmap will additionally include a set of benchmarks relating to the tendering and contracting process. In particular these benchmarks will refer to the increased quality of tender and contract documents submitted to the EC Delegation for ex-ante approval and to the timely procurement (procurement plan with binding deadlines).

In the Roadmap Croatia will set the deadline for sending to the Commission the application for the waiving of ex-ante controls.

The Roadmap may refer to a phased waiver of different types of ex-ante controls.

4. Status of the document and procedure

The Roadmap will be established by Croatia in close consultation with the Commission.
The Roadmap will not be adopted/ approved by the Commission, i.e. it will remain a Croatian document. It will be however the basis for the monitoring and assessment of the functioning of the management and control system.

5. Next steps

Before dispensing with ex-ante controls laid down in the Commission Decision on conferral of management powers relating to the "Regional Competitiveness" Operational Programme, the Commission will satisfy itself as to the effective functioning of the management and control system concerned, in accordance with the relevant European Union and national rules.

The dispensing of ex-ante controls by the Commission will be subject of another Decision once the Commission is satisfied that the requirements set out in Article 18 of Regulation (EC) No 718/2007 are met.

ANNEX VIII
TEMPLATE

MAJOR PROJECT

REQUEST FOR CONFIRMATION OF ASSISTANCE

PROJECTS FALLING WITHIN THE SCOPE OF
ARTICLES 147 (1) (c) AND 157 OF
COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EC) N0 718/2007
INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE
(Infrastructure major projects financed under "Regional Competitiveness" programmes)

[Project title]
CCI No [.....]

Table of Contents

A. ADDRESSES AND REFERENCES
B. PROJECT DETAILS
C. RESULTS OF FEASIBILITY STUDIES
D. TIMETABLE
E. COST-BENEFIT ANALYSIS
F. ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT
G. JUSTIFICATION FOR THE PUBLIC CONTRIBUTION
H. FINANCING PLAN
I. COMPATIBILITY WITH EUROPEAN UNION POLICIES AND LAW
J. ENDORSEMENT OF COMPETENT NATIONAL AUTHORITY
ANNEX I: DECLARATION BY AUTHORITY RESPONSIBLE FOR MONITORING SITES OF NATURE CONSERVATION IMPORTANCE
ANNEX II: TECHNICAL SHEETS
ANNEX III: FEASIBILITY STUDY (SUMMARY & FULL VERSION)
ANNEX IV: COST –BENEFIT ANALYSIS
ANNEX V: EIA NON TECHNICAL SUMMARY
ANNEX VI: COPIES OF RELEVANT DECISIONS PERMITS & OTHER DOCUMENTS WITH ENGLISH TRANSLATION
ANNEX VII: MAPS

A. ADDRESSES AND REFERENCES

A.1 Authority responsible for the application (operating structure)

A.1.1	Name:	TEXT
A.1.2	Address:	TEXT
A.1.3	Contact:	TEXT
A.1.4	Telephone:	TEXT
A.1.5	Telex/Fax:	TEXT
A.1.6	E-mail:	TEXT

A.2 Final Beneficiary

A.2.1	Name:	TEXT
A.2.2	Address:	TEXT
A.2.3	Contact:	TEXT
A.2.4	Telephone:	TEXT
A.2.5	Telex/Fax:	TEXT
A.2.6	E-mail:	TEXT

A.3 Body responsible for tendering and contracting (contracting authority), if different from the body in A.2.

A.3.1	Name:	TEXT
A.3.2	Address:	TEXT
A.3.3	Contact:	TEXT
A.3.4	Telephone:	TEXT
A.3.5	Telex/Fax:	TEXT
A.3.6	E-mail:	TEXT

A.4 End recipient of the project (project owner after implementation)

A.4.1	Name:	TEXT
A.4.2	Address:	TEXT
A.4.3	Contact:	TEXT
A.4.4	Telephone:	TEXT
A.4.5	Telex/Fax:	TEXT
A.4.6	E-mail:	TEXT

B. PROJECT DETAILS

B.1.1 Title of project / project phase:

TEXT BOX

B.2 Categorisation of project activity (to be filled by the Commission)

B.2.1 Code for the priority theme dimension *Code* *Percentage*

Code *Percentage*

B.2.2 Code for the form of finance dimension *Code*

B.2.3. Code for the location dimension NUT S II, *Code* *if available*

B.3 Compatibility and coherence with the Operational Programme

B.3.1 Title of the related Operational Programme:

TEXT BOX

B.3.2 Common Code for Identification (CCI) No of Operational Programme

TEXT BOX

B.3.3 Commission decision (no and date) & the date of signing of the financing agreement for this OP:

TEXT BOX

B.3.4 Title of the priority axis

TEXT

B.4 Project objectives and location

B.4.1. Current infrastructure endowment and impact of the project

Indicate the extent to which the region(s) is/are at present endowed with the type of infrastructure covered by this application; compare it with the level of infrastructure endowment aimed for by target year 20…….(i.e., according to the relevant strategy or national/regional plans, where applicable). Indicate the foreseeable contribution of the project to the strategy/plan objectives and the impact on the sector concerned. Specify potential bottlenecks or other problems to be resolved.

TEXT BOX

B.4.2. Socio-economic objectives

Indicate the project's socio-economic objectives and targets.

TEXT BOX

B.4.3. Contribution to the achievement of the Operational Programme

Describe how the project contributes to the achievement of the priorities of the Operational Programme (provide quantified indicators where possible) linked to the appropriate measure.

TEXT BOX

B.4.4. Project's objectives

Fully describe objectives and targets (specific problems to be resolved, population served, quality improvements, reduction of pollution, etc.)
Quantify as far as possible

TEXT BOX

B.4.5. Project's environmental priorities of the Accession Partnership/National Programme for the Adoption of the Acquis

TEXT BOX

B.4.6 Project's contribution to the achievement of the relevant priority

TEXT BOX

B.4.7.Project's link to the implementation of European Union environmental legislation and policy and the Operational Programme

- Refer to the Directive(s) or Regulation concerned.
- Explain the specific contribution made by the project to meeting the legal requirements.
- Priority axis/measure of OP.

TEXT BOX

B.4.8.Explain whether the project is consistent with a sectoral or integrated plan. Sectoral, integrated plans and master plans to be submitted with the application form.

TEXT BOX

What priority does the project have within the relevant plan?

TEXT BOX

B.4.9. Existence of a master plan for investment in the sector concerned in the city or district

Yes ☐ No ☐

If yes, give details (and enclose summary):

TEXT BOX

If no, indicate whether it is proposed to produce a master plan.

TEXT BOX

B.4.10. Is the envisaged project of a preventive or curative nature?

Preventive ☐ Curative ☐

B.5 Detailed project description

B.5.1 Project description:

a) Provide a description of the project.

TEXT BOX

b) Where the project is considered as a stage of an overall project, provide a description of all proposed stages of implementation (explaining whether they are technically and financially independent).

TEXT BOX

c) What criteria have been used to determine the division of the project into stages?

TEXT BOX

B.5.2 Technical description of the investment in infrastructure

a) Describe the proposed infrastructure and the work for which assistance is being proposed specifying its main characteristics and component elements.

TEXT BOX

b) In respect of the work involved, identify and quantify the key output & monitoring indicators (tabular form) to be used:

TEXT BOX

c) Identify the monitoring body. Specify arrangements for project management.

TEXT BOX

d) End users of the infrastructure (i.e. target population served, quantified where possible):

TEXT BOX

e) Is the construction of the infrastructure to be delivered through a public contract or any other form of public procurement {i.e. concession, other form of public-private partnership (PPP)}?

Yes ☐ No ☐

If yes, describe the form of the contract (i.e., legal framework enforced, selection process of the operator and when applicable, structure of PPP, infrastructure ownership arrangements, risks allocation arrangements, etc.):

TEXT BOX

f) If the infrastructure is to be managed in a different way after the project is completed, give details of how (i.e., public management, new concession, or other form of arrangement)

TEXT BOX

g) Does the project have a cross-border dimension involving two or more countries?

Yes ☐ No ☐

If so, specify:

TEXT BOX

C. RESULTS OF FEASIBILITY STUDIES

C.1 Demand analysis

Provide a summary of the demand analysis, including the predicted utilisation rate on completion and the demand growth rate.

TEXT BOX

C.2 Options considered

Outline the alternative options considered in the feasibility studies.

TEXT BOX

C.3 Provide a summary of the main conclusions of the feasibility studies conducted

TEXT BOX

Give precise references if IPA assistance is/was involved in the financing of the feasibility studies.

TEXT BOX

D. TIMETABLE

D.1 Project timetable

Give below the timetable for the development of the overall project.
Foresee a separate entry in the table for each contract or phase, where relevant. Where the application concerns a project stage, clearly indicate in the table the elements of the overall project for which assistance is being sought by this application:

	Start date (A)	**Completion date (B)**
1. Feasibility studies:	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
2. Cost-benefit analysis (including financial analysis):	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
3. Environmental impact assessment:	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
4. Design studies:	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
5. Preparation of Tender documentation:	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
6. Expected launch of tender procedure(s)	dd/mm/yyyy	
7. Land acquisition:	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
8. Construction phase / contract:	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
9. Operational phase:	dd/mm/yyyy	

Please attach a summary schedule of the main categories of works (e.g., a Gantt chart).

D.2 Project maturity

Describe the project timetable (D.1) in terms of the technical and financial progress and current maturity of the project under the following headings:

D.2.1 Technical (feasibility studies, etc.):

TEXT BOX

D.2.2. Provide a comprehensive list of legal and administrative documents (decisions, authorisations, EIA, land acquisition, invitations to tender, permits etc) that would be required for project implementation. Indicate which documents have already been obtained and provide indicated dates for obtaining the remaining documents.

TEXT BOX

D.2.3. Financial (commitment decisions in respect of national public expenditure, loans requested or granted, etc. - give references):

TEXT BOX

D.2.4. If the project has already started, indicate the current state of works:

TEXT BOX

E. COST-BENEFIT ANALYSIS

Cost Benefit Analysis is required in Art; 157 §3 and 157 §4 of the IPA implementing regulation. In addition to the summary elements to be provided, the full cost-benefit analysis document shall be provided in support of this application as Annex II. Guidance on the Methodology for Carrying out Cost-Benefit Analysis could be found at the following website http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd4_cost_en.pdf.

E.1 Financial analysis

The key elements from the financial analysis of the CBA should be summarised below.

E.1.1 Short description of methodology and specific assumptions made

TEXT BOX

E.1.2 Main elements and parameters used for financial analysis

	Main elements and parameters	**Value Not discounted**	**Value Discounted (Net Present Value)**
1	Reference period (years)		
2	Financial discount rate (%)[30] (Specify real or nominal)		
3	Total investment cost (in euro, not discounted)		
4	Total investment cost (in euro, discounted)		
5	Residual value (in euro, not discounted)		
6	Residual value (in euro, discounted)		
7	Revenues (in euro, discounted)		
8	Operating costs (in euro, discounted)		
9	Net revenue = revenues – operating costs + residual value (in euro, discounted) = (7) – (8) + (6)		
10	Funding gap rate (%) = {(4)-(9)/(4)}		

[The costs and revenues should be based on figures excluding VAT]

[30] Specify if the rate is real or nominal. If the financial analysis is conducted in constant prices, a financial discount rate expressed in real terms shall be used. If the analysis is conducted in current prices, a discount rate in nominal terms shall be used.

E.1.3 Main results of the financial analysis

	Without IPA assistance (FRR/C) A		With IPA assistance (FRR/K) B	
3. Financial rate of return		FRR/C		FRR/K
4. Net present value (euro)		FNPV/C		FNPV/K

E.1.4 Revenues generated over its lifetime

If the project is expected to generate revenues through tariffs or charges borne by users, please give details of charges (types and level of charges, principle on the basis of which the charges have been established).

a) Do the charges cover the operational costs and depreciation of the project?

TEXT BOX

b) Do the charges differ between the various users of the infrastructure?

TEXT BOX

c) Are the charges proportional
- To the use of the project/real consumption?

TEXT BOX

- To the pollution generated by users?

TEXT BOX

d) If no tariffs or charges are proposed, how will operating and maintenance costs be covered?

TEXT BOX

E.2 Socio-economic analysis

E.2.1 Provide a short description of methodology (key assumptions made in valuing costs and benefits) and the main findings of the socio-economic analysis:

TEXT BOX

E.2.2 Give details of main economic costs and benefits identified in the analysis together with values assigned to them:

Benefit	**Unit value (where applicable)**	**Total value (in euro, discounted)**	**% of total benefits**
...	...	...	...
Cost	**Unit value (where applicable)**	**Total value (in euro, discounted)**	**% of total costs**
...	...	...	...

E.2.3 Main indicators of the economic analysis

Main parameters and indicators	Values
5. Social discount rate (%)	
6. Economic rate of return (%)	
7. Economic net present value (in euro)	
8. Benefit-cost ratio	

E.2.4 Employment effects of project

Provide an indication of the number of jobs to be created (expressed in terms of full-time equivalents (FTE))

Number of jobs directly created:	No (FTE) (A)	Average duration of these jobs (months) (B)
3. During implementation phase		
4. During operational phase		

[NB: indirect jobs created or lost are not sought for public infrastructure investments].

E.2.5 List of the benefits and costs which can not be quantified or assessed:

TEXT BOX

E.3 Risk and sensitivity analysis

E.3.1 Short description of methodology and summary results

TEXT BOX

(a) E.3.2 Sensitivity analysis

(b) State the percentage change applied to the variables tested: …….

(c) Present the estimated effect on results of financial and economic performance indexes.

(d) Variable tested	(e) Financial Rate of Return variation	(f) Financial Net Present Value variation	(g) Economic Rate of Return variation	(h) Economic Net Present Value variation
(i)	(j)	(k)	(l)	(m)
(n)	(o)	(p)	(q)	(r)

(s) Which variables were identified as critical variables? Indicate which criterion has been applied.

TEXT BOX

(t) Which are the switching values of the critical variables?

TEXT BOX

(u) E.3.3 Risk analysis

(v) Describe the probability distribution estimate of the project's financial and economic performance indexes. Provide relevant statistical information (expected values, standard deviation)

TEXT BOX

F. ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT

F.1 How does the project:

a) contribute to the objective of environmental sustainability (European climate change policy, halting loss of biodiversity, other …)

b) respect the principles of preventive action and that environmental damage should as a priority be rectified at source

c) respect the "polluter pays" principle

TEXT BOX

F.2 Consultation of environmental authorities

Have the environmental authorities likely to be concerned by the project been consulted by reason of their specific responsibilities?

Yes ☐ No ☐

If yes, please give name(s) and address (es) and explain that authority's responsibility:

TEXT BOX

If no, please give reasons:

TEXT BOX

F.3 Environmental Impact Assessment

F.3.1 DEVELOPMENT CONSENT[31]

F.3.1.1 Has development consent already been given to this project?

Yes ☐ No ☐

F.3.1.2 If yes, on which date?

DD/MM/YYYY

F.3.1.3 If no, when was the formal request for the development consent introduced?

DD/MM/YYYY

F.3.1.4 By which date is the final decision expected?

DD/MM/YYYY

F.3.1.5 Specify the competent authority or authorities, which has given or will give the development consent

TEXT BOX

[31] 'development consent' means the decision of the competent (national) authority or authorities which entitles the developer to proceed with the project.

F.3.2 APPLICATION OF COUNCIL DIRECTIVE 85/337/EEC ON ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT (EIA)[32]

F.3.2.1 Is the project a class of development covered by:

- ☐ Annex I of the Directive (go to question F3.2.2)
- ☐ Annex II of the Directive (go to question F.3.2.3)
- ☐ Neither of the two annexes (go to question F.4)

F.3.2.2 When covered by Annex I of the Directive, include the following documents:

a) Non-technical summary[33] of the Environmental Impact Study carried out for the project.

b) Information on consultations with competent environmental authorities, indicating in what way the concerns of the designed consul tees have been taken into account.

c) Results of the consultations with the public concerned[34].

d) Trans boundary consultation with those states affected by the project need to be provided, demonstrating that the procedure of art.7 of the EIA directive has been applied. Indication in what way the concerns of the designed consultees and concerned public have been taken into account should be provided.

e) Evidence that the decision to grant or refuse development consent has been available to the public by the competent authority[35].

In relation to point b), c) and d), project proponents should be informed that these may be represented in the form of a statement, conclusion or certification by the competent environmental authorities testifying that all obligation as described in the items above have been followed and describing how.

---

[32] on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (the "EIA Directive"), OJ L 175, 5.7.1985, as last amended by Directive 2003/35/EC, OJ L 156, 25.6.2003.

[33] - a description of the project comprising information on the site, design and size of the project,
- a description of the measures envisaged in order to avoid, reduce and, if possible, remedy significant adverse effects
- the data required to identify and assess the main direct and indirect effects which the project is likely to have on the environment on the following factors:
- human beings, fauna and flora (including those environmentally sensitive areas which might fall in future under the protection of the Birds (79/409/EEC) and Habitats (92/43/EEC) Directives;
- soil, water, air, climate and landscape;
- material assets and the cultural heritage;
- interaction between the factors mentioned in the first, second and third indents.
- any further information which might arise from any of the obligations deriving from Annex IV of the EIA Directive.

[34] The information provided should cover the following:
- the concerned public which has been consulted,
- the places where the information has been consulted,
- the time which has been given to the public in order to express its opinion,
- the way in which the public has been informed (for example, by bill-posting within a certain radius, publication in local newspapers, organisations of exhibitions with plans, drawings, tables, graphs, models, etc.),
- the manner in which the public has been consulted (for example, by written submissions, by public enquiry, etc.)
- the way in which the concerns of the public have been taken into account.

[35] Including:
- the content of the decision and conditions attached thereto,
- the main reasons and considerations on which the decision has been based,
- a description, where necessary, of the main measures to avoid, reduce and, if possible, offset the major adverse effects.

F.3.2.3 When covered by Annex II of the Directive, has an Environmental Impact Assessment been carried out for this project?

☐ Yes
(in which case, include the necessary documents listed under point F.3.2.2)

☐ No
(in which case, explain the reasons and give the thresholds, criteria or case by case examination carried out to reach the conclusion that the project has no significant environmental effects):

TEXT BOX

F.4 ASSESSMENT OF EFFECTS ON SITES OF NATURE CONCERVATION IMPORTANCE

F.4.1 Is the project likely to have significant negative effects on sites included or intended to be included in sites of nature conservation importance?

Definition of sites of nature conservation importance

a) Sites identified by the competent national authorities as sites to be proposed for the Natura 2000 network as laid down in the Birds Directive (79/409/EEC) and Habitats Directive (92/43/EEC);
b) Sites listed in the latest inventory of Important Bird Areas (IBA 2000) for candidate countries or (if available) equivalent more detailed scientific inventories endorsed by national authorities;
c) Wetlands of international importance designated under the Ramsar Convention or qualifying for such protection;
d) Areas to which the Bern convention on the conservation of European Wildlife and Natural Habitats (Art.4) applies, in particular sites meeting the criteria of the Emerald network;
e) Areas protected under national nature conservation legislation.

☐ Yes, in which case

(1) Please provide a summary of the conclusions of the appropriate assessment carried out "according to Article 6 (3) of Directive 92/43/EEC[36]"

TEXT BOX

(2) In case, compensation measures were deemed necessary "according to Article 6 (4)", please provide a copy of the form "Information on projects likely to have significant negative effect on sites of "nature conservation importance, "as notified to the Commission (Directorate-General Environment) under Directive 92/43/EEC[37]".

☐ No, in which case attach a completed Annex I declaration filled in by the relevant authority.

[36] OJ L 206 of 22.07.92.
[37] Document 99/7 rev.2 adopted by the Habitats Committee (Member States representatives established under Directive 92/43/EEC) at its meeting on 04.10.99.

F.5 Additional environmental integration measures

Does the project envisage, apart from Environmental Impact Assessment, any additional environmental integration measures (e.g. environmental audit, environmental management, specific environmental monitoring)?

Yes ☐ No ☐

If yes, specify

TEXT BOX

F.6 Cost of measures taken for correcting negative environmental impacts

If included in total cost, estimate proportion of cost of measures taken to reduce and/or to compensate for negative environmental impacts

% ☐

Explain briefly:

TEXT BOX

F.7 In case of projects in the areas of water, waste water and solid waste:

Explain whether the project is consistent with a sectoral/integrated plan and programme associated with the implementation of European Union policy or legislation in those areas, http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/ispa/howto_en.htm, see project sheets in annexes;

TEXT BOX

G. JUSTIFICATION FOR THE PUBLIC CONTRIBUTION

The socio economic analysis set out above provides information on the internal rate of return of the project. The financial analysis demonstrates the financing gap and the impact of the IPA assistance on the financial viability of the project. Please complete this information with the elements set out below.

G.1 Competition

Does this project involve State Aid? Answer if possible

Yes ☐ No ☐

G.2 Impact of IPA assistance on project implementation

For each affirmative answer, give details:

Will IPA assistance:

a) Accelerate implementation of the project?

Yes ☐ No ☐

b) Be essential to implementation of the project?

Yes ☐ No ☐

TEXT BOX

H. FINANCING PLAN

The decision amount and other financial information in this section must be coherent with the basis (eligible expenditure) for the co-financing rate of the priority axis. As private expenditure is not eligible for financing under the priority axis it shall be excluded from these costs.

H.1 Cost breakdown

Euro	**TOTAL PROJECT COSTS (A)**	**INELIGIBLE COSTS (B)**	**ELIGIBLE COSTS (C)=(A)-(B)**
1. Planning/design fees			
2. Land purchase			
3. Building and construction			
4. Plant and machinery			
5. Technical assistance			
6. Publicity			
7. Supervision during construction implementation			
8. **Sub-TOTAL**			
9. Contingencies[38]			
10. **TOTAL**			
11. **VAT**			

[38] Contingencies should not exceed 10% of total investment cost net of contingencies. These contingencies may be included in the total eligible costs used to calculate the planned contribution of the assistance Section H2.

H.2 Total planned resources and planned contribution from IPA

The funding gap rate was already presented under Section E.1.2. This should be applied to the eligible public cost to calculate the "amount to which the co-financing rate for the priority axis applies". This amount is then multiplied by the co-financing rate of the priority axis to determine the IPA contribution.

H.2.1 IPA contribution calculation

		Value
1.	Eligible cost (in euro, not discounted) (Section H.1.10(C))	
2.	Funding gap rate (%) = (E.1.2.10)	
3.	"Eligible expenditure to which the co-financing rate for the priority axis applies" (Article 157 §3 of the IPA Implementing Regulation)= (1)*(2)	
4.	Co-financing rate of the priority axis (%)	
5.	IPA contribution (in euro) = (3)*(4)	

[The costs and revenues should be based on figures excluding VAT]

H.2.2 Sources of co-financing

In the light of the results of the financing gap calculation (where relevant) the total investment costs of the project shall be met from the following sources:

Sources of co-financing (€)					**Of which (for Information**
	Eligible expenditure = H.2.1.3				
Total investment cost [H.1.10.(A)]	IPA assistance [H.2.1.5]	National public (or equivalent)	National private	Other sources (specify)	EIB/ other European Union and other external funding
a)= b)+c)+d)+e)	**b)**	**c)**	**d)**	**e)**	**f)**

The details of the decision(s) on national public and private financing, loans, etc., should be provided in Section D.2.3 above.

Loan financing, where it is used, is attributed to the body liable to repay the loan, national public or national private. Only in the case of EIB loans is it requested to identify the sum of loan financing for information purposes.

H.3 Annual financing plan of IPA contribution

The IPA contribution (H.2.1.5) shall be presented below in terms of the share of annual programme commitment.

(in Euro)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013

I. COMPATIBILITY WITH EUROPEAN UNION POLICIES AND LAW

Article 1 of Regulation (EC) No 1085/2006 states that "The Community shall assist the countries listed in Annexes I and II in their progressive alignment with the standards and policies of the European Union, including where appropriate the acquis communautaire, with a view to membership." In addition to the elements already set out above please provide the following information:

I.1 Other European Union financing sources

Has an application been made for assistance from any other European Union source (including ISPA, IPA, PHARE, CARDS, Turkey Financing Mechanism,…)

a) For this project?

Yes ☐ No ☐

If yes, please give details (financial instrument concerned, reference n°s, dates, amounts requested, amounts granted, etc.):

TEXT BOX

b) For an earlier phase of this project (including feasibility and preparatory phases)?

Yes ☐ No ☐

If yes, please give details (financial instrument concerned, reference n°s, dates, amounts requested, amounts granted, etc.):

TEXT BOX

c) For a complementary project?

Yes ☐ No ☐

If yes, give details (provide precise details, reference n°s, dates, amounts requested, amounts granted, etc.):

TEXT BOX

I.2 IFI financing

Has an application been made for a financial support from EIB / other IFI's…

a) For this project?

Yes ☐ No ☐

If yes, please give details (financial instrument concerned, reference numbers, dates, amounts requested, amounts granted, etc.):

TEXT BOX

b) *For an earlier phase of this project (including feasibility and preparatory phases)?*

Yes ☐ No ☐

If yes, please give details (financial instrument concerned, reference N°s, dates, amounts requested, amounts granted, etc.):

TEXT BOX

c) For a complementary project?

Yes ☐ No ☐

If yes, give details (provide precise details, reference N°s, dates, amounts requested, amounts granted, etc.):

TEXT BOX

I.3. is the project subject to a legal procedure for compliance with European Union legislation?

Yes ☐ No ☐

If yes, please give details:

TEXT BOX

I.4. Publicity measures

Give details of the proposed measures to publicise IPA assistance (i.e., type of measure, brief description, estimated costs, duration, etc.):

TEXT BOX

I.5 Public procurement

In cases where contracts have been already advertised in the Official Journal of the European Union, give reference. Provide indicative procurement plan (services, supplies, works - design & build or measured works) with values of contracts envisaged and start and completion dates.

Contract N°.	**Contract type**	**Estimated commencement date**	**Estimated completion date**	**Estimated value**
…		…	…	

J. ENDORSEMENT OF COMPETENT NATIONAL AUTHORITY

I confirm that the information presented in this form is accurate and correct.

NAME:
SIGNATURE:
ORGANISATION:
(OPERATING STRUCTURE)
DATE:

ANNEX I

DECLARATION BY AUTHORITY RESPONSIBLE FOR MONITORING SITES OF NATURE CONSERVATION IMPORTANCE

(Depending on the nature of the project. These requirements are to be discussed on a case by case basis with the Commission services)

Responsible Authority _____
Having examined the project application _____
Which is to be located at _____
Declares that the project is not likely to have significant effects on a the site of nature conservation importance on the following grounds:

TEXT BOX

Therefore an appropriate assessment required by Article 6 (3) of the EIA Directive was not deemed necessary.
A map at scale of 1:100.000 (or the nearest possible scale) is attached, indicating the location of the project as well as the sites of nature conservation importance concerned, if any.
Date (dd/mm/yyyy): _____
Signed: _____
Name: _____
Position: _____
Organisation: _____
(Authority responsible for monitoring the sites of nature conservation importance)
Official Seal:

ANNEX IX
Template for Bilateral Project Agreement
Model

BILATERAL PROJECT AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF { }

AND

THE EUROPEAN COMMISSION

CONCERNING THE CO-FINANCING

OF THE MAJOR PROJECT

(……..)

CCI No: ……..

UNDER

THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA)

IPA Component III – Regional Development

Operational Programme (name and number)

……..

CCI No: ……..

Title and Priority Axis No: ……

Title and Measure No: ……

The Government of The Republic of *{Country}*
and
The European Commission

Hereafter jointly referred to as "the Parties" or individually as "the Beneficiary", in the case of the Government of the Republic of ***{Country},*** or "the Commission", in the case of the European Commission

Whereas

1) On 17 July 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance[40] .

2) On 12 June 2007, the Commission adopted Regulation (EC) No 718/2007[41] implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an instrument for pre-accession assistance (IPA)[42], detailing applicable management and control provisions.

3) On ***{DATE}***, the Commission adopted Decision C(2007) 6053 approving the multi-annual operational programme "***{Programme Name}***" for Community assistance from the Instrument for Pre-Accession Assistance for the Regional Development component in ***{Country}***

4) On 11 July 2008, the Beneficiary and the Commission concluded a Framework Agreement setting out the rules for co-operation concerning the EU financial assistance from the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA).

5) On ***{DATE}*** the Beneficiary and the Commission concluded a Financing Agreement laying down specific provisions for the implementation of the multi-annual programme "***{Programme Name}*** ".

6) In accordance with Article 54 of the Financing Agreement, the Operating Structure submitted to the Commission a major project ***{NAME}*** in which it envisages a contribution from the Instrument for Pre-Accession Assistance under priority axis ***{NAME}*** of the multi-annual operational programme "***{Programme Name}*** " [*(where applicable)* [At the request of the Commission, the Operating Structure submitted additional information on ***{DATE}***].

7) On ***{DATE}***, the Commission adopted decision C ***{NUMBER}*** approving a Community contribution to the major project ***{NAME}***.

8) In accordance with Article 54 of the Financing Agreement, the decision of the Commission approving the project should be followed by a Bilateral Project Agreement with the Beneficiary.

[40] OJ L210, 31.7.2006, p.82.
[41] OJ L 170, 29.6.2007, p.1
[42] OJ L 170, 29.6.2007, p.1.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1
Subject matter

1. This Bilateral Project Agreement is concluded between the Government of the Republic of ***{Country}*** and the European Commission. It concerns the project ***{NAME}*** adopted by Commission Decision C ***{NUMBER}*** as described in Annex I. All documents and correspondence pertaining to this project shall bear the reference CCI ***{NUMBER}***.

Article 2
Project funding

1. The eligible expenditure, calculated in accordance with Article 150 of Regulation (EC) No 718/2007, is set at EUR (…).
2. The co-financing rate for the priority axis ***{NAME}*** of the ***{Programme Name}*** Operational Programme applies to the project. The maximum IPA contribution to the project is set at EUR (…).
3. The IPA contribution to the co-financing of the project is subject to the fulfilment of the provisions of this Bilateral Project Agreement and the obligations and conditions set out in the Framework Agreement, Financing Agreement as well as the regulatory and conventional framework applicable to pre-accession assistance.

Article 3
Eligibility period

1. The eligibility period is as laid down in Articles 11(3), 34, 43 of the Financing Agreement.

Article 4
Eligible expenditure

1. Expenditure incurred in the implementation of the project shall be eligible for IPA co-financing if:

a) it has been actually incurred within the eligibility period referred to in Article 3 and is supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value;
b) contracts giving rise to such expenditure are consistent with the project, as adopted by Commission Decision C {NUMBER} of (date);
c) it has been incurred in accordance with the principles of sound financial management and, in particular, of economy and cost-effectiveness and
d) it conforms to the eligibility rules laid down in Chapter VI of the Financing Agreement.

Article 5
Agreement

1. An agreement as laid down in Article 51(3) of the Financing Agreement must be signed prior to the commencement of any contract within the project. The agreement

shall also define the modalities of handing over the project to the end recipient of assistance after its completion.

2. A signed copy of the agreement shall be sent to the Commission services.

3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2, the requirements of Article 27 of the Financing Agreement remain applicable.

Article 6
Procurement rules and procedures

1. The procurement rules and procedures to be followed are stipulated in Articles 44, 46 and 48 of the Financing Agreement. Where applicable, the rules laid down in Article 20 of the Financing Agreement governing procurement by International Financing Institutions (IFIs) shall also apply.

2. In duly substantiated exceptional cases, derogation from the rules of participation and origin might be authorised in line with the provision of Article 19(6) of Regulation (EC) No 1085/2006 {to specify}.

Article 7
Monitoring

1. Monitoring refers to the use of a system of information in order to trace the progress made in implementing the project. Monitoring shall use financial and physical indicators which enable actual progress towards completion of the project to be compared with the Indicative Work Schedule/Expenditure Plan presented in Annex I.

2. The implementation of the project shall be monitored in line with the stipulations of Chapter XIII (Monitoring and Evaluation) of the Financing Agreement. This, amongst others, will require:

   a. the Operating Structure, and where appropriate the relevant Contracting Authority, managing the project monitoring activities;

   b. the Sectoral Monitoring Committee reviewing the progress of implementation;

   c. the preparation of the monitoring sheets provided by the Commission: these monitoring sheets form the principal part of the sectoral annual report on implementation in accordance with Articles 84 and 85 of the Financing Agreement;

   d. special or ad-hoc monitoring reports, if deemed necessary by the Operating Structure or the Commission services;

   e. physical on the spot checks.

Article 8
Evaluation

1. An assessment of the project may be carried out during its implementation at the request of the Beneficiary, or on the initiative of the Commission, in order to assess whether the project is proceeding towards completion in accordance with the objectives originally laid down in Annex I to this Agreement and to propose adjustments to take account of problems encountered during implementation.

2. An ex-post assessment of the impact of the project may be carried out by an assessor appointed either by the Beneficiary or the Commission once the project has been completed.

Article 9
Project modification

1. Any modification to the approved project shall require the approval of the Commission by way of a modifying decision or by exchange of letters between the Beneficiary and the Commission services.
2. Expenditure relating to a physical object introduced in the project by way of a modification is eligible from the date of approval of the modification by the Commission.
3. Any modification to the project described in the Annex which affects the content of the operational programme ***{Programme Name}***, will necessitate not only a Commission modifying decision concerning the project, but also a decision concerning modification of the operational programme. Therefore, such project modification requests are receivable only if submitted in parallel with the necessary request for a modification of the operational programme.
4. Any major modification to the project, as described in the Annex requires the approval by the Commission by way of a modifying decision. Such modifications must be supported by a duly motivated request to be submitted before the end of eligibility period referred to in Article 3.

   A modification is considered **major** when it involves:

   a) a change in any of the elements described in points 5 (Project Description) and 6 (Objectives) of the Annex; or

   b) any change in the amount of IPA contribution allocated to the project; or

   c) a change in the eligible expenditure of the project; or

   d) a substantial change in the physical characteristics or the functional purposes of the project, which alter its objectives, including the addition of a physical component not covered by the original decision; or

   e) a change in the conditions of ownership or operation of the project.

5. Any minor modification to the project can be approved by way of an exchange of letters between the Beneficiary and the Commission services, on the basis of a duly motivated proposal to be submitted before the end of eligibility period referred to in Article 3.

   Except in cases referred to in paragraph 4, an amendment is considered **minor**, and notably when it concerns:

   a) an extension to the period of implementation initially envisaged in the project application; or

b) amendments to the Indicative Work Schedule/Expenditure Plan that do not fall under paragraph 4 point c)above; or

c) a change to the physical characteristics or functional purposes of the project that does not affect its overall objectives.

6. The Sectoral Monitoring Committee shall be informed about major and minor project modification proposals.

7. As a general rule, the number of major project modifications requiring a Commission modifying decision should be kept to minimum.

8. Each request for a modification, be it major or minor, will be examined by the Commission on a case-by-case basis.

9. The Commission reserves the right to refuse project modification requests which would result in modifications of the operational programme it deems unacceptable.

Article 10
Special Conditions

{List any conditions which have to be fulfilled including related to payments and may be necessary for co-financing the project e.g. financial or legal arrangements, submitting of permits, evidence of the completion of land purchase, preliminary agreements, any requirements for later stages of the project (i.e. timetable for closing remaining landfills, disconnecting cess pits etc.).}

Article 11
Language

This Bilateral Project Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

Signed, for and on behalf of the Government of the Republic of ***{Country}***,
at
by
……

Signed, for and on behalf of the European Commission,
at
by ……

ANNEX

PHYSICAL OBJECT OF THE MAJOR PROJECT

Operational Programme

"{Programme Name}"

CCI No: ……..

Project name

……..

CCI No: ……..

Title and Priority Axis No: ……

Title and Measure No: ……

1. AUTHORITY RESPONSIBLE FOR THE APPLICATION (OPERATING STRUCTURE)

Name:
Address:
Contact
Telephone
Fax
E-mail

2. FINAL BENEFICIARY (ARTICLE 15 OF THE FINANCING AGREEMENT)

Name:
Address:
Contact
Telephone
Fax
E-mail

3. END RECIPIENT OF ASSISTANCE

Name:
Address:
Contact
Telephone
Fax
E-mail

4. PROJECT LOCATION

4.1. Beneficiary country:…….

4.2. County/province:……..

5. PROJECT DESCRIPTION

5.1. **General description** of the physical object of the project

(a) (Provide a description of the project and the type of problems it addresses?)

(Main goals, end users (i.e. target population served, quantified where possible) of the infrastructure. Where applicable, indicate the Trans-European Network agreed at EU level the project is linked to)

(b) (Where the project is a phase of an overall project, provide a description of the proposed stages of implementation (explaining whether they are technically and financially independent)

5.2. **Technical description** of the infrastructure investment

(a) (Describe the proposed infrastructure and the work for which assistance is being proposed specifying its main characteristics and component elements - it is important to be comprehensive with this description to reduce doubt later regarding the eligibility of actions or equipment.

(b) (In respect of the work involved, identify and quantify the key output indicators to be used)

(c) (Give details of how the infrastructure is to be managed after the project is completed, (i.e., public management, concession, other form of Public Private Partnership))

6. OBJECTIVES

Outline the objectives of the project

7. INDICATIVE PHYSICAL AND/OR PERFORMANCE INDICATORS

Provide the main physical and/performance indicators:

For drinking water projects *e.g. reduction of water losses, increase in drinking water quality, increase in metering of water supplies, reduction in distribution costs, increase in network length, increase in length of network in serviceable condition (for rehabilitation projects) etc.*

For waste water projects *e.g. reduction in leakages, increase in % of population connected to the network, increase in the amount of sewage treated, increase in the level of sewage treatment, increase in quality of receiving waters, reduction in disposal costs, increase in network length, increase in length of network in serviceable condition etc.*

For solid waste projects *e.g. reduction in quantity of waste going to landfill, increase in amount of recycled materials, number of landfill sites closed and rehabilitated, % of population covered by waste removal services, etc.*

For transportation projects *e.g. length of road/rail/waterway constructed/rehabilitated/upgraded, reduction in travel times, reduction in operational and/or maintenance costs, increase in road/rail/waterway traffic capacity.*

List the relevant EC Directives that the project will address. For transportation projects also list the technical standards that will be achieved.

The indicators might be refined in the Monitoring Committee when deemed necessary especially upon the finalisation of the contracting. Should it be the case, confirmation of the indicators will be by exchange of letters. In any case, the proposed physical and/or performance indicators are as follows*:

Indicative Indicators	**Before**	**After**
a) Physical e.g. length (in km) of new/rehabilitated sewage/water networks, length (in km) of rehabilitated/new single railway track, reduction (%) in unaccounted for water, reductions in water pollutants i.e. BOD, COD, Suspended Solids, Nitrogen, Phosphorous (mg/l or %)		

b) Performance e.g. reduction in travelling time (mins), increase in line speed (km/h), reduction (%) in drinking water quality degradation through distribution, reduction in sewage pollution levels, beneficiary's compliance with discharge standards of Urban Waste Water Treatment Directive (%)		

* Provide more than 1 table as necessary.

8. INDICATIVE WORK SCHEDULE / EXPENDITURE PLAN

Provide information concerning the number and type of contracts envisaged. Include and indicate clearly any IFI financed components

	Description of contract	**Contract type*** works/supply/service	**Estimated contract value** (€)**	**Tendering Launch** month/year	**Contract Award** month/year	**Contract Completion** month/year
1						
2						
3						
4						
5						
6						

* indicate whether yellow or red FIDIC for works contracts.

** Contract values are indicative and do not include any contingency which for this project is calculated at EUR ……..

9. SUMMARY OF THE MAIN RESULTS OF THE ECONOMIC AND SOCIAL COST-BENEFIT ANALYSIS

Provide the main conclusions of the economic and social cost benefit analysis:

- The estimated NPV for the project is (…) and the discount rate used is (….)
- The estimated Benefit/Cost ratio is: ……..
- The estimated EIRR =

10. SUMMARY OF THE FINANCIAL ANALYSIS

Provide a summary of the main conclusions of the financial analysis.

Ensure that income generation is taken into account when calculating the IPA contribution:

- Based on the information provided in the application and/or any additional information obtained during appraisal
  - the FNPV for the project is estimated EUR ….million.
  - the FIRR is estimated ….%.
- The eligible expenditure (funding gap) as calculated in accordance with Articles 17 and 19 of the Financing Agreement is set as EUR ……..
- The IPA contribution is set as EUR…….

11. POLLUTER PAYS PRINCIPLE (FOR ENVIRONMENTAL PROJECTS ONLY)

Describe how the Polluter Pays Principle is to be applied on the project.

12. FINANCIAL SUSTAINABILITY AND AFFORDABILITY

Outline the main elements of the pricing policy to be pursued.

13. OPERATION AND MAINTENANCE

Describe the way the project will be operated and maintained. Describe the organisational and legal setup of the body responsible for managing the finished product.

14. SUMMARY OF THE MAIN FINDINGS OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSEMENT

If a decision has been issued by the relevant body concerning the completion of an EIA list the main conclusions of the non-technical summary. If no EIA has been carried out present a timetable for conducting a full EIA as part of the project, or list the reasons why this is not considered necessary with reference to national EIA legislation.

15. COST AND ASSISTANCE (IN EUR)

Expected financial contribution

Estimated Total Costs (EUR)	of which non eligible (EUR)	**Eligible Expenditure** (EUR)	of which IPAContribution (EUR)	**Public Contribution (EUR)**	of which: National (EUR)	IFI (EUR)	Other (EUR)
(1)=(2)+(3)	(2)	(3)	(4)=(3)x (co-financing rate of the priority axis)	(5)=(6)+(7)+(8)	(6)	(7)	(8)

Note: Data other than eligible expenditures and IPA contribution are indicative. Non eligible expenditures are included in public contribution.

16. INVOLVEMENT OF IFIS

Outline the involvement of any IFIs in the project. Provide a detailed description of their scope of work, together with the financial costs and proposed implementation timescale. In addition provide details of any technical assistance measures envisaged by the IFI e.g. institutional reform as part of the project.

Describe the implementing arrangements (parallel or co-financing), what procurement rules will be applied, and whether the Operating Structure is accredited to apply the relevant procurement rules.

Where applicable, indicate for which contracts derogation from the rules of participation and origin is authorised in line with the provision of Article 19 of Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006.

17. PUBLICITY MEASURES

Describe the publicity measures envisaged for the project

ooOOOoo

ANNEX X

Model of Operation Identification Sheet

(max 5 pages)

1. Title of the Operation:

2. Operating Structure: **insert contacts**

3. Organisation Responsible for the Implementation of the Operation: **insert contacts, including contact person**

4. Compatibility and coherence with the Operational Programme

   4.1 Title of the programme

   4.2 Title of the priority axis

   4.3 Title of the measure

   4.4 Final Beneficiary (Article 15 of the Financing Agreement)

   4.5 End recipient of assistance

   4.6 Category/Type of activities foreseen under the measure

5. Description of the Operation

   5.1 Contribution to the achievement of the Operational Programme: Describe how the operation contributes to the achievement of the objectives of the Operational Programme (provided quantified indicators where possible) linked with the appropriate measure.

   5.2 Overall Objective: Explain in one sentence
   5.3 Operation Purpose: Explain in one sentence
   5.4 Location(s): Please keep in mind the eligible regions
   5.5 Duration: Duration of the operation cannot exceed the final date of eligibility of expenditure set in the Financing Agreement
   5.6 Target group(s) :
   5.7 Description of the Operation and background: Maximum 10 lines
   5.8 Results with measurable indicators:
   5.9 Activities:

6. Implementation arrangements

   6.1. Institutional framework: institutional arrangements foreseen for the implementation of the operation, e.g. operation coordination unit, steering committee, regional and/or provincial authorities, technical assistance team

   6.2. Proposed monitoring structure and methodology: who will be responsible for monitoring of the operation, how will the operation be monitored, what will be the workflow and reporting lines?

6.3. Required procedures and contracts for the implementation of the operation and their sequencing: list the type of procedures (call for proposals, direct implementation by national institutions without prior call for proposals, direct agreements with international organisations, etc) and the corresponding contracts (grant contracts, contribution agreements with international organisations, services, supplies, works, etc) for the proposed activities, together with their sequencing

(please provide detailed chronogram for preparatory stages, tendering, contracting and starting of operations)

7. Risks and assumptions:

8. Expected impact of the operation on the target group and multiplier/spill over effects:

9. Sustainability:

10. Equal opportunity, minorities and vulnerable groups (where relevant):

11. Links with other IPA component measures:

12. Requested financing from the European Commission:

The IPA contribution shall not exceed the ceiling of 85% of the eligible expenditure at the level at the priority axis.
(no operation shall benefit from a higher co-financing rate than the one relating to the priority axis concerned – Article 149(3) and 153(3) of IPA Implementing Regulation)

13. Co-financing: (please identify expected total contribution by source)

14. Budget breakdown:

(indicative, per operation component if applicable, including estimated total cost, public expenditure, IPA contribution, national public contribution and private contribution)

15. Cash flow requirements by source of funding

ANNEX XI

Composition and Functioning Modalities of the committee for the selection of operations

1. For all operations which are not major projects and which are implemented by final beneficiaries that are national public bodies the Operating Structure is not under the obligation of selecting operations through calls for proposals in line with the provisions of the Article 49 of the Financing Agreement (FA). Since the *Central Finance and Contracting Agency* is final beneficiary in the meaning of Article 15 of the FA for all operations, provisions of Article 49 do not apply.
2. In order to comply with the general principles for selecting operations as provided for in Article 50 of the FA, the following provisions apply:
    a. for operations under Priority 1 *Improving the development potential of lagging behind regions,* Measure 1.1 *Business-related infrastructure* and Priority 2 *Enhancing the competitiveness of the Croatian economy,* Measure 2.1 *Improvement of business climate,* Measure 2.2 *Technology transfer and support services for knowledge-based start-ups* and for all operations under the Technical Assistance Priority [3] Article 50.1.a of the FA applies (no recourse to call for proposals).
3. For operations whose selection modalities have not yet been decided, the Operating Structure will decide these in agreement with Commission services, and inform the Sectoral Monitoring Committee.
4. Should the Operating Structure decide to have recourse or is obliged to the selection of operations with assistance of a committee, the modalities will be those indicated in the Operational Programme, as follows:

    "The Operating Structure will set up a Selection Committee for each call for proposals launched for the selection of operations financed under a specific measure. The Selection Committee will have an odd number of members and it will be composed of the most appropriate officials and experts with technical competence to undertake a qualitative appraisal of project applications. These members will be nominated by the institutions in which they are employed at the invitation of the body in charge of implementation, and they will have voting rights in the selection process. A member of the Operating Structure who prepared the guidelines for applicants will also participate in the Selection Committee work. The Committee will be chaired by a member of the Implementing Body without a voting right. The Selection Committee will appraise project applications in compliance with the selection criteria and methodologies agreed by the Sectoral Monitoring Committee. The applications will first be screened for their compliance with the eligibility and administrative criteria meeting the relevant eligibility requirements set out in the relevant measures (completeness, accuracy, etc) and thereafter will be evaluated according to their quality. The Selection Committee will then make recommendations to the Operating Structure, in compliance with Article 158 of the IPA Implementing Regulation."

The Commission may participate in the Selection Committee work as an observer.

ANNEX XII
Annual and Final Report
(Articles 85 and 102 of the Financing Agreement)

1. IDENTIFICATION

OPERATIONAL PROGRAMME	Programming period
	Programme number (CCI N°)
	Programme title
ANNUAL IMPLEMENTATION REPORT	Reporting year
	Date of approval of the annual report by the Sectoral Monitoring Committee

2. OVERVIEW OF THE IMPLEMENTATION OF THE OPERATIONAL PROGRAMME

2.1 Quantitative progress (by priority axis and measures)

Information on the physical progress made in implementing the operational programme, priority axes, measures and where relevant, operations or groups of operations, in relation to their specific, verifiable targets, with a quantification, when possible using the indicators at the appropriate level.

Where relevant, for the HRD component all indicators shall be broken down by gender. If the figures (data) are not yet available, information on when they will become available and when the Operating Structure will provide it to the Commission will be stated.

The list of operations financed under the operational programme should be annexed to the report.

2.2 Qualitative analysis

Analysis of the achievements as measured by physical and financial indicators, including a qualitative analysis on the progress achieved in relation to the targets set out initially.

List of unfinished operations and the schedule for their completion (final report only).

2.3 Financial information

	Expenditure paid out by the final beneficiaries included in payment applications sent to the Commission by the National Fund	Total expenditure committed and paid out by the National Fund	Corresponding public contribution	Corresponding private contribution	Total payments received from the Commission
Priority axis 1 Measure 1.1 Measure 1.2 …..					

Priority axis 2 Measure 2.1 ….. Priority axis 3					
Total					

(all financial data should be expressed in euro)
In addition, financial information may also be provided graphically.
Indicative breakdown of allocations, by categories of expenditures (for component III only)
Information in accordance with the detailed list included in Annex XIII of the Financing Agreement.
Assistance repaid or re-used
Information on the use made of assistance repaid or re-used following cancellation of assistance as referred to in Articles 54 of the IPA Implementing Regulation.

2.4 Changes in the context of the operational programme implementation (if relevant)
Description of any elements which, without stemming directly from the assistance of the operational programme, have a direct impact on the programme's implementation (such as legislative changes or unexpected socio-economic developments).

2.5 Information about compliance with the EU acquis
Any significant problems relating to the compliance with EU acquis which have been encountered in the implementation of the operational programme and the measures taken to deal with them.

2.6 Complementarity with other instruments
Summary of the implementation of the arrangements made ensuring demarcation and coordination between other programmes and components of IPA assistance, the interventions of the EIB and other existing financial instruments.

3. QUALITY AND EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTATION

3.1 Monitoring arrangements
Monitoring and evaluation measures taken by the Operating Structure or the Sectoral Monitoring Committee, including data collection arrangements, difficulties encountered and steps taken to solve them.

3.2 Significant problems encountered and measures to overcome them
Any significant problems encountered in implementing the operational programme, including a summary of problems identified under the procedure in Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation, where appropriate, as well as any measures taken by the Operating Structure or the Sectoral Monitoring Committee to solve the problems.

3.3 Technical assistance
Explanation of the use made of technical assistance, including where relevant technical assistance prior to the conferral of management

Percentage of the amount of the IPA Funds contribution allocated to the operational programme spent under technical assistance.

4. INFORMATION AND PUBLICITY

Progress achieved in the implementation of the Communication Action Plan submitted according to the operational programme, stressing the measures undertaken and their impact.

5. MAJOR PROJECTS (where appropriate for the Regional Development Component)

- Progress in the implementation of major projects.
- Progress in the financing of major projects.
- Any change in the indicative list of major projects in the operational programme.

6. ACTIONS RELATED TO THE HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT COMPONENT

Information on the implementation of horizontal issues such as equal opportunities for men and women, good governance, inclusion of disadvantaged persons, geographical concentration of support or sustainable development and environmental protection (as appropriate).

Where appropriate, a synthesis of the implementation of:

- Gender mainstreaming and gender specific actions
- Participation of migrants in employment
- Integration in employment and social inclusion of minorities and other disadvantaged groups, including people with disabilities.

Where appropriate, a description of how the actions supported by IPA Human Resources Development Component are consistent with and contribute to the actions undertaken in the follow up of the Joint Assessment Paper (JAP) and the Joint Inclusion Memorandum (JIM).

ANNEX XIII

Allocations by category of expenditures

(Article 85(3)c) of the Financing Agreement)

Part A: Codes by Dimension

TABLE 1: CODES FOR THE PRIORITY THEME DIMENSION

Code	Priority theme
1	Transport
1.1	Rail infrastructure
1.1.1	Interconnection/interoperability between national networks
1.1.2	Interconnection/interoperability between national networks and trans-European
1.2	Road infrastructure
1.2.1	Interconnection/interoperability between national networks
1.2.2	Interconnection/interoperability between national networks and trans-European
1.3	Maritime ports infrastructure
1.4	Inland waterways
1.5	Airports infrastructure
1.6	Multi-modal transport infrastructure
1.7	Intelligent transport systems
1.8	Technical Assistance
1.9	Other
2	Environment
2.1	Waste management
2.2	Water supply
2.3	Urban waste water
2.4	Air quality
2.5	Rehabilitation of contaminated sites and land
2.6	Energy efficiency
2.7	Renewable energy
2.8	Other
2.9	Technical assistance
3	Regional Competitiveness
3.1	provision of business and technology services for enterprises, particularly in the
3.2	access and use of information and communication technologies
3.3	promotion of technological development, research and innovation including
3.4	development of business networks and clusters
3.5	creation and development of financing instruments which facilitate access to
3.6	provision of local infrastructure and services which contribute to facilitate
3.7	education and training infrastructures, where necessary for regional development
3.8	improvement of tourism potential of regions
3.9	Other
4.0	Technical assistance
4	Technical Assistance
4.1	Preliminary studies and technical support related to eligible activities, including

4.2	Programme management, monitoring, evaluation, information and control activities and activities to reinforce the administrative capacity for implementing the assistance under the IPA Regulation

TABLE 2: CODES FOR THE FORM OF FINANCE DIMENSION

Code	Form of finance
01	Non-repayable aid
02	Aid *(loan, interest subsidy, guarantees)*
03	Venture capital *(participation, venture-capital fund)*
04	Other forms of finance

Part B:

Cumulative breakdown of allocations of the IPA contribution by category in the annual and final report on implementation

CCI No: _____

Name of the programme: _____

Date of the last Commission decision for the Operational Programme concerned: __/__/__

Code * Dimension 1 Priority theme	Code * Dimension 2 Form of finance	Amount **

***** **The categories should be coded for each dimension using the standard classification.**

****** **Allocated amount of the IPA contribution for each combination of categories.**

ANNEX XIV

Indicative description of the information requirements for a sufficient audit trail

(*Article 90 of the Financing Agreement*)

A sufficient audit trail, as referred to in Article 90, is present when, for a given measure, including individual projects within a group of projects:

1. Accounting records kept at the appropriate management level provide detailed information about expenditure actually incurred in the co-financed measure by the Operating Structure, including where the latter is not the final recipient of funding, the bodies and firms involved in the implementation of the measure, whether as concession-holders, delegates or otherwise. The accounting records show the date they were created, the amount of each item of expenditure, the nature of the supporting documents and the date and method of payment. The necessary documentary evidence (e.g., invoices) is attached.

2 For items of expenditure relating only partly to the co-financed measure, the accuracy of the allocation of the expenditure between the co-financed measure and the rest is demonstrated. The same applies to types of expenditure that are considered eligible only within certain limits or in proportion to other costs.

3. The technical specifications and financial plan of the measure, progress reports, documents concerning tendering and contracting procedures, and reports on inspections of the execution of the measure are also kept at the appropriate management level.

4. For declaring expenditure actually incurred in the co-financed measure to the National Fund, the information referred to in paragraph 1 is aggregated into a detailed statement of expenditure broken down by category. The detailed statements of expenditure constitute supporting documents for the accounting records of the National Fund and are the basis for the preparation of declarations of expenditure to the Commission.

5. Where there is one or more delegated bodies between the Operating Structures or the bodies or firms involved in implementation of the measure and the National Fund, each delegated body for its area of responsibility requires detailed statements of expenditure from the body below it as supporting documentation for its own accounting records, from which it provides at least a summary of the expenditure incurred on the measure to the body above it.

6. In the case of computerised transfer of accounting data, all the authorities and bodies concerned obtain sufficient information from the lower level to justify their accounting records and the sums reported upwards, so as to ensure a sufficient audit trail from the total summary amounts certified to the Commission down to the individual expenditure items and the supporting documents at the level of the Operating Structure and the other bodies and firms involved in the implementation of the measure.

ANNEX XV

List of data on operations to be communicated on request to the Commission for the purpose of documentary and on-the-spot checks

(Article 80(5) of the Financing Agreement)

The data requested may include the following, the precise content being subject to agreement with the Beneficiary Country. The field numbers represent the record structure preferred when compiling computer files for transfer to the Commission.

A. **Data on operations**

Field 1	Operational programme
Field 2	Number of priority
Field 3	Name of fund
Field 4	Code of region or area where operation is located/carried out (NUTS Level or other, if appropriate)
Field 5	Operating Structure
Field 6	National Authorising Officer
Field 7	Final beneficiary or other body that declares expenditure to Operating Structure, if applicable
Field 8	Unique code number of operation
Field 9	Short description of operation
Field 10	Starting date of operation
Field 11	Completion date of operation
Field 12	Body issuing approval decision
Field 13	Approval date
Field 14	Reference of end recipient
Field 15	Currency (if not euro)
Field 16	Total estimated cost of operation (1)
Field 17	Total eligible expenditure
Field 18	Total public eligible expenditure
Field 19	EIB (to include equivalent for IPA) financing

(1) i.e., including private funding but net of non-eligible expenditure and other financing.

B. **Expenditure declared on operation**

Field 20	Internal reference number of last application for reimbursement from operation
Field 21	Date on which last application for reimbursement from operation was entered into monitoring system
Field 22	Amount of eligible expenditure declared in last application for reimbursement from operation entered into monitoring system
Field 23	Total eligible expenditure for which an application for reimbursement has been made
Field 24	Location of detailed supporting documents for claim if not on premises of beneficiary
Field 25	Expenditure paid in areas adjacent to the eligible areas (cross border cooperation) (non eligible)
Field 26	Expenditure paid by partners located outside the area (transnational cooperation) (non eligible)
Field 27	Expenditure paid outside the European Union (cross-border, transnational and interregional cooperation)
Field 28	Expenditure paid for the purchase of land
Field 29	Expenditure paid for housing
Field 30	Expenditure paid for indirect costs/overheads charged at flat rates
Field 31	Revenue deducted from applications for reimbursement, if any
Field 32	Financial corrections deducted from applications for reimbursement, if any
Field 33	Total eligible expenditure declared from operation and included in statement of expenditure sent to the Commission by National Authorising Officer (in EUR)
Field 34	Total eligible expenditure declared from operation and included in statement of expenditure sent to the Commission by National Authorising Officer (national currency)
Field 35	Date of last statement of expenditure of the certifying authority containing expenditure from operation
Field 36	Date of verifications carried out pursuant to Article 81
Field 37	Date of audits pursuant to Article 82
Field 38	Body carrying out the audit or verification
Field 39	Degree of achievement of target for operation, if completed (%)

ANNEX XVI

Certificate and statement of expenditure and application for final payment

EUROPEAN COMMISSION

INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE – IPA

Regional Development Component (Component III)

/Human Resources Development (component IV)

Certificate and statement of expenditure and payment application

---

Name of operational programme
Commission Decision *of*
Financing Agreement *of*
Commission reference (CCI) No:
National reference (if any)

CERTIFICATE

I, the undersigned,

National Authorising Officer,

hereby certify that all expenditure included in the attached statement complies with the criteria for eligibility of expenditure set out in the Financing Agreement signed on {DATE} between the European Commission and the Government of {COUTRY} and has been incurred and paid by the final beneficiaries on the implementation of operations selected under the operational programme in accordance with the conditions for granting IPA assistance.

After[43] | | | 20… | and amounts to: | Euro[44] | |

(exact figure to two decimal places)

The attached statement of expenditure, broken down by priority axis and measures, is based on accounts provisionally closed on

		20…

and forms an integral part of this certificate.

I also certify that operations are progressing in accordance with the terms of the Financing Agreement, and in particular that:

1. all the requirements laid down in Article 69 of the Financing Agreement are fulfilled, in particular
    - The sectoral final implementation report for the programme concerned has been sent to the Commission by the Operating Structure;
    - An opinion on any final statement of expenditure, supported by a final activity report has been sent to the Commission by the Audit Authority in accordance with Article 92 of the Financing Agreement
    - The accreditation delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid
2. the statement of expenditure is accurate, results from reliable accounting systems and is based on verifiable supporting documents;
3. the expenditure declared complies with applicable European Union and national rules and has been incurred in respect of operations selected for funding in accordance with the criteria applicable to the programme and complying with relevant applicable European Union and national rules, in particular as regards rules on protection of the environment, transport, competition, and the award of public contracts (PRAG).
4. the statement of expenditure and the payment application take account, where applicable, of any amounts recovered and of any interest received, and of net revenue accruing from operations financed under the operational programme;
5. the breakdown of the underlying operations is recorded on computer files and is available to the relevant Commission departments on request

[43] Starting date for eligibility of expenditure (date of signature of the Financing Agreement)

[44] total amount of eligible expenditure paid by final beneficiaries.

In accordance with Article 104 of the Financing Agreement, the supporting documents are and will continue to be available for at least three years following the closure of the operational programme by the Commission.

Date			20…

Name in capitals, stamp, position and signature
of National Authorising Officer

Statement of expenditure by priority axis and measures: Final payment
Operational Programme reference (CCI No):
Name of programme:
Date of provisional closure of accounts: Date of sending to the Commission:
Total certified eligible [45]expenditure paid:

Priority axis/measure	Total expenditure incurred to date (between….[46]and ….)	Expenditure certified in present declaration	Total expenditure planned (initial budget)	Expenditure incurred to date as proportion of initial budget (%)	Remarks
Priority Axis 1					
Measure 1.1					
Operation 1.1.1					
Operation 1.1.2					
Priority Axis 2					
Measure 2.1					
Priority Axis 3					
Measure 3.1					
Priority Axis 4					
Measure 4.1					

Breakdown by year of the total certified eligible expenditure[47] (amounts in euros)

Priority axis/measure	2008	2009	2010	2011	2012
Priority Axis 1					
Measure 1.1					
Priority Axis 2					
Measure 2.1					
Priority Axis 3					
Measure 3.1					
Priority Axis 4					
Measure 4.1					

[45] As defined by Articles 149, 150 and 152 of Commission Regulation (EC) 718/2007
[46] Starting date for eligibility of expenditure (signature of the Financing Agreement)
[47] By year: the breakdown mentioned in this table shall correspond to the payments made by the final beneficiaries in the year concerned. Where it is not possible to establish this breakdown precisely, the best estimate of the breakdown should be given.

ANNEX 1 to statement of expenditure:

The computerised listing of operations by measure and the corresponding expenditure, including contribution under the IPA Regulation and national public expenditure

Priority axis/measure	Total expenditure (EURO)	IPA funds (EURO)	National public expenditure (EURO)	IPA co-financing rate (%)
Priority Axis 1: total				
Measure 1.1				
Operation 1.1.1				
Operation 1.1.2				
……				
Measure 1.2				
Operation 1.2.1				
Operation 1.2.2				
…….				
Measure 1.3				
Operation 1.3.1				
Operation 1.3.2				
…….				
Priority Axis 2: total				
Measure 2.1				
Operation 2.1.1				
……				
Priority Axis 3				
Measure 3.1				
Operation 3.1.1				
…….				

ANNEX 2 to statement of expenditure:

Details of amounts recoverable following cancellation of all or part of the IPA contribution for an operation

Name of the priority/measure /operation	
Amount ordered to be recovered	
Debtor	
Date of issue of recovery order	
Authority which issued recovery order	
Date of recovery	
Amount recovered	

ANNEX 3 to statement of expenditure:

The volume of IPA contribution in the component-specific euro account at the date of the last debit to which this statement refers and the interest earned

APPLICATION FOR PAYMENT: final payment
Name of operational programme:
Operational programme reference (CCI) No:
Pursuant to Annex A of the Framework Agreement (Article 25 of Regulation (EC) No 718/2007), I, the undersigned (name in capitals of National Authorising Officer), hereby request payment of the amount of EUR …. as a final payment.
This application is admissible because:

	Delete as appropriate
(a) no more than the maximum amount of assistance from IPA Funds as laid down in the Financing Agreement and the decision of the Commission approving the operational programme has been paid by the Commission during the whole period for each priority axis.	
(b) the Operating Structure has sent to the Commission the sectoral final implementation reports, in accordance with art. 67 of the Financing Agreement	*— has been forwarded by Operating Structure within the time limit laid down in art. 100 of the Financing Agreement* *— is attached*
(c) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with Article 92 of the Financing Agreement, an opinion on any final statement of expenditure, supported by a final activity report	*-— has been forwarded by Audit Authority within the time limit laid down in art.90 of the Financing Agreement* *— is attached*
(d) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid	
(e) the payments have not been suspended in accordance with Article 72 of the Financing Agreement	
(f) none of the situations justifying blocking of payments to major projects have occurred	

The payment should be made by the Commission to the body designated by the beneficiary country for the purposes of making payments

Designated body	
Bank	
Bank account No	
Holder of account (where not the same as the designated body)	

Date | | | 20… |

Name in capitals, stamp, position and signature of National Authorising Authority

ANNEX XVII
MODEL
FINAL CONTROL REPORT AND CLOSURE DECLARATION FOR OPERATIONAL PROGRAMMES
PURSUANT TO ARTICLE 29 OF COMMISSION REGULATION (EC) No 718/2007

Part A: Model final control report

1. INTRODUCTION

— Indication of the responsible audit authority and other bodies that have been involved in preparing the report.
— Indication of the reference period from which the random sample was drawn.
— Identification of the operational programme covered by the report and its Operating Structure and National Authorising Officer,
— Description of the steps taken to prepare the report.

2. CHANGES IN MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

Indication of any significant changes in the management and control systems notified to the audit authority and of the dates from which the changes apply.

3. SUMMARY OF AUDITS CARRIED OUT

For systems audits:

— Indication of the body (ies) that have carried out systems audits, including the audit authority itself.
— Summary list of audits carried out: bodies audited and year of audit.
— Description of the basis for selection of audits in the context of the audit strategy.
— Description of the principal findings and the conclusions drawn from the audit work for the management and control systems and their functioning, including the sufficiency of management checks, accreditation procedures and the audit trail, adequate separation of functions and compliance with European Union requirements and policies.
— Indication of whether any problems identified were considered to be of a systemic character, and the measures taken, including a quantification of the irregular expenditure and any related financial corrections.

For audits of operations:

— Indication of the body (ies) that carried out the sample audits, including the audit authority itself.
— Description of the basis for selection of the sample(s).
— Indication of the materiality level and, in the case of statistical sampling, the confidence level applied and the interval, if applicable.
— Description of the principal results of the audits, indicating in particular the amount of irregular expenditure and the error rate resulting from the random sample audited.
— Indication of the conclusions drawn from the results of the audits with regard to the effectiveness of the management and control system.
— Information on the follow-up of irregularities, including revision of previously reported error rates.
— Indication of whether any problems identified were considered to be systemic in nature, and the measures taken, including a quantification of the irregular expenditure and any related financial corrections (1).

4. FOLLOW-UP OF AUDIT ACTIVITY

— Information on the follow-up of the results of systems audits and audits of operations.

5. ADDITIONAL WORK UNDERTAKEN BY AUDIT AUTHORITY IN PREPARING ITS CLOSURE DECLARATION

— Summary of audits of the closure procedure of the operating structure.

— Summary of the results of the re-performance of controls on the accuracy of the amounts declared in relation to supporting documents.

— Summary of the results of examination of reports of other national or European Union audit bodies (specify, by category, which reports have been received and examined).

— Summary of the results of examination of information relating to follow-up of audit findings and reported irregularities.

— Summary of the results of examination of additional work carried out by the operating structure or any other relevant body to enable an unqualified opinion to be provided.

— Other.

6. LIMITATIONS ON THE SCOPE OF THE EXAMINATION BY THE AUDIT AUTHORITY

— Details of any factors that have limited the scope of the examination by the audit authority should be reported (2).

— Estimated amounts of expenditure and the IPA contribution that are affected must be stated.

7. REPORTED IRREGULARITIES

— Confirmation that the procedure for reporting and following up irregularities, including the treatment of systemic problems, has been carried out in accordance with regulatory requirements in force.

— Confirmation of the accuracy of the information given in the final implementation report on the irregularities reported. .

— A list of cases of irregularity regarded as systemic and the amounts of expenditure affected.

8. OTHER INFORMATION (IF APPLICABLE)

9. TABLE FOR DECLARED EXPENDITURE AND SAMPLE AUDITS

IPA	CCI n°	Programme	Expenditure declared in reference year	Expenditure in reference year audited for the random sample		Amount and percentage (error rate) of irregular expenditure in random sample		Other expenditure Audited (3)		Amount of irregular expenditure in other expenditure sample	Total expenditure declared cumulatively	Total expenditure audited cumulatively as a percentage of total expenditure declared cumulatively
				(1)	(2)	Amount	%	(1)				

(1) Amount of expenditure audited

(2) Percentage of expenditure audited in relation to expenditure declared to the Commission in the reference year

(3) Expenditure from complementary sample and expenditure for random sample not in reference year

Part B: Closure declaration
To the European Commission, Directorate-General

1. INTRODUCTION
I, the undersigned, representing the … (name of the body designated by the Beneficiary Country), have for the operational programme … (name of the operational programme, CCI code number, period) examined the results of the audit work carried out on this programme by or under the responsibility of the audit authority in accordance with the audit work plan (and have carried out the additional work I judged necessary). The results of the examination and any additional work I have performed are summarised in the attached final audit activity report (which also contains the information required by the annual audit activity report for the period 1 January 2015 to 31 December 2016). I have planned and performed this work with a view to obtaining a reasonable assurance as to whether the payment application for the final balance of the IPA contribution to the operational programme is correct and valid and the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are legal and regular.

2. SCOPE OF THE EXAMINATION
The examination was carried out in accordance with the audit strategy in respect of this programme and reported in the attached final control report pursuant to Article 29 of Commission Regulation (EC) No 10718/2007.
Either
There were no limitations on the scope of the examination.
Or
The scope of the examination was limited by the following factors:
(a) …
(b) …
(c) etc.
(Indicate any limitation on the scope of the examination, for example any systemic problems, weaknesses in the management and control system, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc., and estimate the amounts of expenditure and the IPA contribution affected. If the audit authority does not consider that the limitations have an impact on the final expenditure declared, this should be stated.)

3. IRREGULARITIES AND ERROR RATES
Either
The cases of irregularity and error rates found in the audit work are not such as to preclude an unqualified opinion given the satisfactory way they have been dealt with by the operating structure and the trend in the level of their occurrence over time.
Or
The cases of irregularity and error rates found in the audit work and the way they have been dealt with by the operating structure are such as to preclude an unqualified opinion. A list of these cases is provided in the final control report, together with an indication of their possible systemic character and the scale of the problem. The amounts of total declared expenditure and public contribution that could be affected are xxxx respectively. As a consequence, the corresponding IPA contribution that could be affected is xxx.

4. OPINION

Either

(Unqualified opinion)

If there were no limitations on the scope of the examination and the cases of irregularity and error rates and the way they have been dealt with by the Operating Structure do not preclude an unqualified opinion:

Based on the examination referred to above, it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects, the expenditure paid under the operational programme, that the application for payment of the final balance of the IPA contribution to this programme is valid and that the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are legal and regular.

Or

(Qualified opinion)

If there were limitations on the scope of the examination and/or the cases of irregularity and error rates and the way they have been dealt with by the Operating Structure call for a qualified opinion but do not justify an unfavourable opinion for all the expenditure concerned:

Based on the examination referred to above, it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects, the expenditure paid under the operational programme, that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid and that the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are legal and regular, except with regard to the matters referred to at point 2 and/or to the observations at point 3 regarding the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the Operating Structure, the impact of which is quantified above. I estimate the impact of these qualifications to be xxx of the total expenditure declared. The IPA contribution affected is thus xxx.

Or

(Adverse opinion)

If there were major limitations on the scope of the examination error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the Operating Structure such that no conclusion can be reached on the reliability of the final statement of expenditure without considerable further work:

Based on the examination referred to above, and in particular in view of the matters referred to at point 2 and/or the error rates and cases of irregularity and the fact that they have not been dealt with satisfactorily by the Operating Structure as reported at point 3, it is my opinion that the final statement of expenditure does not present fairly, in all material respects, the expenditure paid under the operational programme, that, as a consequence, the application for payment of the final balance of the IPA contribution to this programme is not valid and that the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are not legal and regular.

Date Signature

… …

ANNEX XVIII

Guidelines for the completion of the standard form for quarterly communications of irregularities

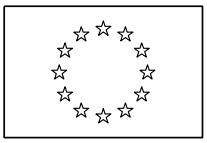

EUROPEAN COMMISSION
EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE (OLAF)

Operational & Policy Support
Fraud Prevention & Intelligence

WORKING DOCUMENT

Guidelines for the completion of the standard form for quarterly communications of irregularities in connection with the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)

Commission européenne, B-1049 Bruxelles / Europese Commissie, B-1049 Brussel - Belgium. Telephone: (32-2) 299 11 11.

GUIDELINES FOR THE COMPLETION OF THE STANDARD FORM FOR QUARTERLY COMMUNICATIONS OF IRREGULARITIES IN CONNECTION WITH THE INSTRUMENT FOR PRE- ACCESSION ASSISTANCE (IPA)

INTRODUCTION

In accordance with Article 28 of the Framework Agreements[48] between Candidate Countries and Potential Candidate Countries benefiting from pre-accession assistance a control and reporting mechanism concerning irregularities[49] shall be organised according to the provisions set out by Commission Regulation No. 1828/2006, Section 4 Irregularities (Articles 27-36)[50].

Consequently, Beneficiary Countries are equally required to report quarterly to the Commission the irregularities detected in IPA funded projects. In order to facilitate this task and to ensure the uniform recording of cases in the appropriate database, the Commission has developed a standard form (Annex I) based Regulation (EC) No 1828/2006.

These guidelines are used when the "paper version" of the standard form is filled. An electronic system is in the process of being developed.

GUIDELINES

Preliminary remarks:

1. Within two months following the end of each quarter Beneficiary Countries shall report to the Commission any irregularities which have been the subject of a primary administrative or judicial finding. Irregularities have to be reported in English.

2. It is recommended that Beneficiary Countries designate a competent national body responsible for reporting irregularities to the Commission.

3. All irregularities should be reported using the standard form and accompanied by an explanatory letter sent to the following address:

   European Commission
   OLAF – European Anti-Fraud Office
   Directorate C
   Rue Joseph II 30
   B-1049 Brussels
   Belgium

[48] Implementing Article 18 of Council Regulation (EC) No 1085/2006 and Article 19 of Commission Regulation (EC) No 718/2007

[49] As defined in Article 2(7) of Council Regulation (EC) 1083/2006 (see also point 5.1 of the Guidelines).

[50] Commission Regulation (EC) No 1828/2006, OJ L371, 27.12.2006, p. 27-32.

The irregularity reports should also be forwarded in copy to the Directorate General in charge of a given component. Please, see the list of Directorate General in Annex II.

4. The cover letter should contain the following information: which component it relates to, the quarter it refers to, and the various irregularity reports should be attached (separating new reports from updates). In case of a combined cover letter for more than one component, the numbers should be given separately for each component.

5. Please note that Beneficiary Countries are obliged to inform the Commission if no irregularities have occurred in a given quarter. This should be done by letter, stating clearly which quarter the letter refers to.

6. Please note there are different ways of completing the standard form depending on whether the form refers to a communication relating to Article 28 of Regulation (EC) No 1828/2006 (first communication) or Article 30 (an update). In the case of an **Article 28 communication, all currently available information at the time of completion** of the form should be submitted. In the case of an **Article 30 communication, information on important changes resulting from the instituted procedures with respect to irregularities previously notified** should be presented. If no new facts concerning an irregularity have occurred, there is no need to send an update. Updates should be sent to the Commission only if new information concerning the case has become known.

7. Where a Beneficiary Country considers that an amount cannot be recovered or is not expected to be recovered, in accordance with Article 30 (2), it shall inform the Commission, in a special report with sufficiently detailed information to allow the Commission to take the decision on apportionment of the loss. The provisions on Special report are **not** applicable to Component V – IPARD.

8. In order to fill the sections concerning the manner in which the irregularity was discovered and the type of irregularity, as well as the actions taken by the Beneficiary Country and sanctions applied, the non-exhaustive lists included should be used. If the issue is not included on the list, please indicate it in point 22. Suggestions on what should be added to the lists will be taken into account.

9. The following cases need not be reported:

(a) cases where the irregularity consists solely in the failure to execute, in whole or in part, an operation included in the co-financed operational programme owing to the bankruptcy of the beneficiary. Bankruptcy has to be officially established by the competent national authorities. The relevant proceedings are listed in Council Regulation (EC) No 1346/2000;

(b) cases brought to the attention of the Operating structure and the National Fund by the beneficiary voluntarily and before detection by either of them, whether before or after the payment of the public contribution;

(c) cases which are detected and corrected by the Operating structure and the National Fund before any payment to the beneficiary of the public contribution and before inclusion of the expenditure concerned in a statement of expenditure submitted to the Commission.

However, irregularities preceding a bankruptcy and cases of suspected fraud must be reported[51].

10. Irregularities relating to operational programmes under Component II - Cross border cooperation shall be reported by the Participating Country ('shall mean Member State or beneficiary countries, i.e. candidate or potential candidate countries') in which the expenditure is paid by the beneficiary in implementing the operation. The Participating Country shall at the same time inform the managing authority, the certifying authority and the audit authority[52] (in case of cross border cooperation programmes between Beneficiary Countries and Member States) and the competent Accrediting Officer, the National Authorizing Officer and the audit authority (in case of cross border programmes between Non Member States Beneficiary Countries).

11. For cases where there is no obligation to communicate irregularities because the amount involved does not exceed threshold of EUR 10 000, Beneficiary Countries are obliged to register and undertake recovery proceedings but, unless the Commission explicitly requests information, need not inform the Commission[53] . However, Beneficiary Countries are obliged to inform the Commission (see Annex II) in the framework of the closure report of the programme about follow up activities concerning all the irregularities detected, irrespective of the reporting threshold.

[51] Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 28 (2), OJ L371, 27.12.2006, p. 28-29.
[52] Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 28 (4), OJ L371, 27.12.2006, p. 29.
[53] Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 36 (1), OJ L371, 27.12.2006, p. 32.

IDENTIFICATION OF COMMUNICATION

Beneficiary Country: Please indicate the Country
Format: Free text in capitals.
Example: CROATIA

Case N°: The number of the case has to be indicated by the Member State on each page of the form.
Format: XX[1]/9999[2]/999[3]/XX[4]/9[5], X = capital letter, 9 = figure from 0 to 9
Examples: HR/**2004/001/CB/0 TR/2005/003/HR/2**

1. Beneficiary Country's initials: two letters; the initials to be used are:
AL – Albania
BA – Bosnia and Herzegovina
HR – Croatia
KS – Kosovo under UNSCR 1244
MK – The Former Yugoslav Republic of Macedonia
ME – Montenegro
RS – Serbia
TR – Turkey

2. Year: four digits: 2008, 2009, etc.

3. The number of the case: three digits: 001, 002, etc.

NB. Numbering is consecutive and corresponds to each component and to each year separately.

ATTENTION: The initial number of the case stays the same throughout the years only the version number changes!

4. The abbreviation identifying the component which the communication relates to.
It is compulsory to use the abbreviations. The abbreviations for the components to be used are as follows:

TA for Transition Assistance and Institution Building
CB for Cross-Border Cooperation
RE for Regional Development
HR for Human Resources Development
RD for Rural Development

5. New cases or updates of cases already communicated - one digit: 1 for a new case, 2 for a first update, 3 for a second update, etc.
For example: Initial Communication: TR/2008/003/TA/1
Follow-up Communication: TR/2008/003/TA/2

Next Follow-up Communication: TR/2008/003/TA/3

NB. The reference number is unique to the specific case and is attributed when initial communication is sent (Article 28 of Commission Regulation (EC) No 1828/2006). When an update has to be reported (article 30 communication), the same reference number must be used. If by mistake a new one is inserted, this will be considered as a notification of a new case and, consequently, a duplication of the irregularity will occur.

Quarter:
Please indicate the quarter of the year in question.

For updates of existing cases, please tick the current reporting quarter.

Date sent:
The date sent is the date of communication to the Commission. This will normally be a date in the two months following each quarter.
Format: DD/MM/YYYY, Year month day.
Example: **13/12/2004**

NB. This rule is valid for all other dates!

Administrative Department in the Beneficiary Country:
Please indicate the administrative, national and/or regional department(s) responsible for the administration of the irregularity.
Format: Description in block capitals.
Example: **MIN. OF AGRICULTURE, FISHERIES AND FOOD**

Format in case of an addition to the list: Free text uninterrupted (without blank lines!).
Example: **MINISTRY OF ECONOMIC AFFAIRS**
Address: ...

Contact Point:
Please, specify the details of a contact person, within the administrative department responsible for reporting, who can be contacted in case additional information or clarification is required.
Format: Free text in the given fields.

DETAILS OF IRREGULARITY

1. Description of operation

1.1. Name of programme:

Please quote the name of the annual or multiannual operational programme under one of IPA components, or the form of assistance.

Format: Free text uninterrupted (without blank lines).
Examples: **RD – Multiannual 'Environmental' Operational Programme for Croatia**

1.2. Identification number:

Please quote the programme identification number.

Format: Free text uninterrupted (without blank lines).

1.3. Commission decision approving the programme:

Please quote the number and date of the EC Decision by virtue based on which the assistance was granted.
Format: Free text, date DD/MM/YYYY.
Example: **C/2007/6565-1, 13/12/2007.**

1.4. Name of measure and title of project:

Please give the number and the title of the priority axis together with the title of a project.
Measure
Format: Free text.
Example: **Priority 1: Developing Waste Management Infrastructure for Establishing and Integrated Waste Management System in Croatia**
Title of project
Format: Free text.
Example: Regional Waste Management Centre for the County of Istria

1.5. Beneficiary Country's project number:

If the operation was allocated a national reference number, please quote it.
Format: Free text.

2. Provisions infringed:

Please specify which Community or national (including contractual provisions) legislation has been infringed.
Format: Free text.
Example: **Article X of the Penal Code**

3. Date of first information leading to suspicion of irregularity:

Please indicate the date on which the first information leading to the suspicion of an irregularity was received. For example in the case of reporting by phone, the date of the telephone conversation should be given.
Format: DD/MM/YYYY
Example: **25/06/2008**

3.1. Source of first information leading to suspicion of irregularity:

Please indicate how you first became aware of the existence of the irregularity.
Format: Free text.
Example: **Informant, press report, audit, etc.**

4. Manner in which the irregularity was detected

4.1. Who detected the irregularity?

Please select from the list below a relevant authority which detected the irregularity
Format: Number and the authority.
Example: **10 – National administration**

List of authorities:

10 – National administration
20 – European Commission
30 – Court of Auditors
90 – Other

4.2. How was the irregularity detected?

Please select from the list below a relevant method of detection of the irregularity
Format: Number and method.
Example: **10 – Audit**
List of methods of detection:

10 – Audit
20 – Bankruptcy
30 – Control of products
40 – Control of documents ex-ante

45 – Control of documents ex-post
50 – On the spot control
60 – Informant
70 – Media
80 – Analysis
90 – Other

5. Type of irregularity:

Please select from the list below a relevant type of irregularity.
Format: Number and type.
Example: **102 - Incorrect accounts**

List of types of irregularity:

102 - Incorrect accounts
103 - Falsified accounts
104 - Accounts not presented
201 - Missing/incorrect /incomplete documents
213 - Falsified supporting documents
299 - Other cases of irregular documents
325 - Non-eligible expenditure
402 - Non-existing operator
405 - Irregular termination, sale or reduction
408 - Operator/beneficiary not having the required quality
601 - Failure to respect deadlines
608 - Refusal of control
609 - Refusal of payment
610 - Absence or incompatibility of contract
611 - Several requests for the same object
612 - Failure to respect other regulations/contract conditions
614 - Infringement of rules concerning public procurement
741 - Failure to fulfil commitments entered into
810 - Action not implemented
812 - Action not carried out in accordance with rules
822 - Expenditure incurred outside the contracting period
832 - Infringement with regard to the co-financing system
840 - Undeclared revenue
850 – Corruption
860 – Conflict of interest
999 - Other irregularities (to be specified)

5.1. Qualification of irregularity

Please qualify case as an irregularity or suspected fraud.

irregularity[54] - means any infringement of a provision of Community law resulting from an act or omission by an economic operator which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the European Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget;

suspected fraud[55] - means an irregularity giving rise to the initiation of administrative and/or judicial proceedings at national level in order to establish the presence of intentional behavior, in particular fraud, such as is referred to in Article 1(1), point (a), of the Convention on the protection of the European Communities' financial interests;

established fraud – means 'suspected fraud' which has been the subject of a judgment which has the force of res judicata for fraud or any other illegal activity detrimental to the Communities' financial interests;

no irregularity – means that in the course of an administrative and/or judicial proceedings allegations of irregularity or fraud have not been confirmed;
NB: The case can not be qualified as no irregularity in the initial communication!

5.2. Practices employed in committing the irregularity:

Describe the practice employed (modus operandi).
Format: Free text.
Example: **Falsification of invoices by altering the original amounts.**

5.3. Are these practices considered new? Yes ( ), No ( ), Not known ( )

Please tick as appropriate. It is up to the Beneficiary Country to decide whether the practices employed are new or not.

6. Are other countries involved: Yes ( ) No ( ) Not known ( )

This heading applies to cases involving cross-border operations (participation in the programme by more than one State), or cases where the beneficiary is an international firm participating in actions such as investment projects or training courses in more than one State.
Format: Please tick as appropriate. See point 5.3; Free text in block capitals.
Example: **HUNGARY.**

6.1. If yes, has notification been sent? Yes ( ), date and references: , No ( ), Not known ( )

Please tick as appropriate. If the answer is yes, please give the date and references of the communication.
Format: date DD/MM/YYYY; for the references: free text.

[54] Council Regulation (EC) No 1083/2006, Art. 2 (7), OJ L 210, 31.07.2006, p.26.
[55] Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 27 (c), OJ L 371, 27.12.2006, p.27.

Example: **Yes (X) Date and reference: 26/05/2008 detailed information sent to Hungarian authorities.**

7. Period of irregularity

Indicate the date(s) on which, or between which, the irregularity was committed.
Format for the date: DD/MM/YYYY.
Example: **25/11/2008**
For the period: date of the beginning of the irregularity/ date of the end of the irregularity.
Format: DD/MM/YYYY – DD/MM/YYYY
Example: **13/05/2008 – 12/06/2008**

If this information is not known, please indicate this by using the first day of the month, the first month of the quarter (01, 03, 06, 09), the first day and month of the year if only the year is known
Example: **01/01/2008**

8. Date of Primary administrative or judicial finding:

"Primary administrative or judicial finding" means a first written assessment by a competent authority, either administrative or judicial, concluding on the basis of specific facts that an irregularity has been committed, without prejudice to the possibility that this conclusion may subsequently have to be revised or withdrawn as a result of developments in the course of the administrative or judicial procedure[56].

Format: DD/MM/YYYY

9. Authorities or bodies.

9.1. Authorities or bodies which drew up the Primary administrative or judicial finding:

Please name the authority or body which acted upon the initial discovery and drew up the official report using block capitals.
Format: Free text in block capitals, uninterrupted (without blank lines!!).
Example: **MINISTRY OF JUSTICE**
Address: ...

9.2. Authorities or bodies responsible for administrative or judicial follow-up:

Please name the authority or body which is responsible for the administrative or judicial follow-up using block capitals.
Format and example: see 9.1.

[56] Definition from Art 27 Commission Regulation (EC) No 1828/2006 OJ L 371, 27.12.2006, p.27.

10. Name and address of natural and legal persons involved

10.1. Natural persons:

Please give the name, address, etc., of the person(s) involved in the irregularity.
Format: Text, but strict rules have to be followed.

A. surnames and first names have to be given in block capitals
B. special characters are to be avoided (e.g.-,$,&);
C. indications like M, Mr, Mrs, etc., are to be avoided;
D. addresses have to be given in small print except for the first letter.

Example:**-Name: ABON**
-First name: PIOTR
-Address: Kurica 25
-Postal code: 2435
-City: Rijeka
-Country: CROATIA
-Function: Administrator

10.2. Legal persons:

Please give the name, address, etc. of the legal person involved in the irregularity.
Format: Text, but strict rules have to be followed:

A. names are to be given in block capitals
B. special characters are to be avoided (e.g.-,$,&);
C. legal abbreviations like Ltd, Co, N.V, etc. are to be given in small print, after the name;
D. addresses are to be given in small print except for the first letter;
E. the same applies to references to cities or countries in the name of the firm (e.g. IBM ANKARA,)

Example: **-Name: TALKER Ltd**
-Registered Office: Wallstreet 900
-Postal code: 1529
-City: Medias
-Country: BOSNIA AND HERZEGOVINA

The name and address required are those of the company. If individuals working for the company are involved in the irregularity, this information should be entered under point 10.1.

If more names are to be provided as foreseen on page 3 of the form, please copy and paste fields under points 10.1 and 10.2.
NB. In order to comply with rules guaranteeing confidentiality of personal data, please do not refer to the names of physical or legal persons other than under points 10.1 and 10.2.

FINANCIAL ASPECTS

11. Total amount and distribution between sources of financing

11.1. Total amount of the operation:

Please indicate the total amount contracted in the operation. The amount mentioned has to equal the sum of points 11.2 and 11.3 ("11.1"="11.2"+"11.3").

The amount has to be in Euro throughout the whole Financial Aspects Section.

Amounts in national currency shall be converted into Euro using the monthly accounting exchange rate of the Commission in the month during which the expenditure was registered in the accounts of the Operating structure of the programme concerned[57] .
Where the expenditure has not been registered in the accounts of the, Operating structure the most recent accounting exchange rate published electronically by the Commission shall be used[58].

Commission's monthly accounting rate can be found at: **http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/**

Format: 9999999999999 currency. Do not separate the figures and do not use decimals. Leave space after the last figure, and then add the currency
Example: **22345000 EUR**

11.2. Community financing:

Please give the share of the amount financed by the Community.
Format: See point 11.1.

11.3. Beneficiary Country financing:

Please give the share of the amount financed by the Beneficiary Country. It should not include the private contribution.
Format: See point 11.1.

12. Nature of the irregular amount:

Please indicate the nature of the irregular amount found irregular.
Format: Free text.
Examples: **Salaries, computer equipment, funding of studies.**

13. Amount of the irregularity

[57] See Art. 81(3) of the Council Regulation (EC) No 1083/2006, OJ L 210, 31.07.2006, p.61.
[59] See Art 36(2) of the Commission Regulation (EC) No 1828/2006, OJ L 317, 27.12.2007, p.32.

13.1. Total irregular amount:

Please indicate the total amount **considered to be irregular**. The amount mentioned has to equal the sum of points 13.2, 13.3 (“13.1”=”13.2”+”13.3”)
Format: See point 11.1.

13.2. Community irregular amount:

Please give the Community share of the total irregular amount.
Format: See point 11.1.

13.3. Beneficiary Country irregular amount:

Please give the Beneficiary Country share of the total irregular amount.
Format: See point 11.1.

14. Financial consequences

14.1. Irregular amount under 13.1 already paid:

Please give the irregular amount that has been unduly paid to the beneficiary. The amount mentioned has to equal the sum of points 14.2 and 14.3 (“14.1”=”14.2”+”14.3”)

14.2. Community irregular amount under 13.2 already paid:
Please give the Community share of the irregular amount paid to the beneficiary.
Format: See point 11.1.

14.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.3 already paid:
Please give the Beneficiary Country share of the irregular amount paid to the beneficiary.
Format: See point 11.1.

15. Irregular amount not yet paid

15.1. Irregular amount under 13.1 not yet paid:

Please give the irregular amount **not yet paid** to the beneficiary. The amount mentioned has to equal the sum of points 15.2 and 15.3 (“15.1”=”15.2”+”15.3”).
Format: See point 11.1.

15.2. Community irregular amount under 13.2 not yet paid:
Please state the Community share of the irregular amount **not yet paid** to the beneficiary.

15.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.3 not yet paid:

Please state the Beneficiary Country share of the irregular amount **not yet paid** to the beneficiary. Format: See point 11.1.

15.4. Has the payment been suspended? Yes ( ) No ( ) Not Applicable ( )

Please tick as appropriate.

16. Possibility of recovery:

Please give an assessment of the likelihood of recovery of the funds and state as far as possible the underlying reasons.
Format: Free text.
Example: **Possible** or **Not possible due to bankruptcy.**

17. Amount recovered

17.1. Total amount recovered:

Please state the amount recovered. The amount mentioned has to equal the sum of points 17.2 and 17.3 (“17.1”=”17.2”+”17.3”).
Format: See point 11.1.
Interest rates, penalties, etc. should be specified in the brackets and not included in the basic amount.

17.2. Community amount recovered:

Please state the Community share of the recovered amount.
Format: See point 11.1.

17.3. Beneficiary Country amount recovered:

Please state the Beneficiary Country share of the recovered amount.
Format: See point 11.1.

18. Amount to be recovered

18.1. Total amount to be recovered:

Please state the total amount to be recovered. The amount mentioned has to equal the sum of points 18.2 and 18.3 (“18.1”=”18.2”+”18.3”).
Format: See point 11.1.
Interest rates, penalties, etc. should be specified in the brackets and not included in the basic amount.

18.2. Community amount to be recovered:

Please state the community share of the amount to be recovered.
Format: See point 11.1.

18.3. Beneficiary Country amount to be recovered:
Please state the Beneficiary Country share of the amount to be recovered.
Format: See point 11.1.

NB: Total Irregular amount should equal the sum of amount not yet paid, total amount recovered and total amount to be recovered "13.1"="15.1"+"17.1"+"18.1". The amount unduly paid equals to the amount recovered and to be recovered "14.1"=. "17.1"+"18.1". If due to exchange rates differences the sum is not equal, please, indicate that including exchange rate.

STAGE OF PROCEDURES

19. Action by Beneficiary Country:

Please select from the list below a relevant action taken following the detection of irregularity.
Format: Number and the name of action from the list.
Example: **20 – Judicial proceedings**

List of actions taken:
10 – Administrative proceedings is selected when a normal administrative recovery procedure is ongoing. If a concurrent judicial or penal procedure is on the way, the judicial/penal procedure prevails and is the one to be indicated.
20 – Judicial proceedings shows that the case is currently in front of a non-penal Court. If a concurrent administrative procedure is on the way, the judicial procedure prevails and is the one to be indicated.
30 – Special procedure is used when the amount affected by irregularity turns out to be irrecoverable and the Commission has been informed by means of a special report as required in Article 30 (2) of the Commission Regulation (EC) No 1828/2006.
40 – Penal proceedings is selected when the case is referred to a Penal Court. If a concurrent administrative procedure is on the way, the penal procedure prevails and is the one to be indicated.
50 – Procedures closed is selected when all recovery and related procedures are completed. This means also when the whole procedure is finalised and no irregularity is established or when the outcome of the procedure is that no amount has to be recovered.

20. Has the recovery procedure been abandoned? Yes ( ) No ( ) Not Applicable( )

Please tick as appropriate.
21. Have criminal proceedings been abandoned?: Yes ( ) No ( ) Not Applicable( )
Please tick as appropriate.

22. Sanction applied (administrative and/or judicial):

Please select from the list below a relevant sanction applied.
Format: Number and the name of a sanction from the list.
Example: **600 - National administrative sanction**

List of sanctions applied:

500 – No sanction imposed
550 – Sanction to be imposed
600 – National administrative sanction
640 – Removal of national subsidies
650 – Exclusion from future national subsidy
660 – Limitation of access to public procurement
740 – Exclusion from future Community subsidies
810 – Fine under penal law
820 – Imprisonment
890 – Other penal sanctions
900 – Other sanctions, to be specified

23. Additional observations:

Please give any additional information/comments which you consider relevant and which has not been covered in the above points.

24. Final communication: Yes ( ) No ( )

Please indicate 'Yes' if all administrative and/or judicial proceedings have been finalised and irregular amount has been recovered or declared irrecoverable. No further actions concerning communicated irregularity are foreseen.

In case of any questions on filling the form, please, do not hesitate to contact the following persons.

Auste Savickiene
e-mail:Auste.Savickiene@ec.europa.eu
ec.europa.eu
tel: +32-2-295.36.56
fax: +32-2-295.97.59

Andrea Bordoni
e-mail:Andrea.Bordoni@

tel: +32-2-296.77.37

OLAF – European Anti-Fraud Office
Directorate C – Operational and Policy Support
Unit C.2– Fraud Prevention and Intelligence
Rue Joseph II 30,
B-1049 Brussels
Belgium

ANNEX I - Irregularity report

CONFIDENTIAL **Case No:** XX/9999/999/X/9

QUARTERLY COMMUNICATION OF IRREGULARITIES IN CONNECTION WITH THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA)

IDENTIFICATION OF COMMUNICATION

Beneficiary Country:
Case Number: XX/9999/999/X/9
Quarter:
(a) Quarter I ( )
(b) Quarter II ( )
(c) Quarter III ( )
(d) Quarter IV ( )
Date Sent: DD/MM/YYYY
Administrative Department in Beneficiary Country:
Contact Point: Name: Phone:
Fax: E-mail:

DETAILS OF IRREGULARITY

1. Description of Operation

1.1. Name of programme:

1.2 Identification number:

1.3. Commission decision approving the programme:

1.4. Name of measure and title of project:

1.5. Beneficiary Country's project number:

2. Provision Infringed:

3. Date of first information leading to suspicion of irregularity:

3.1. Source of first information leading to suspicion of irregularity:

4. Manner in which irregularity was detected

4.1. Who detected the irregularity?

4.2. How was the irregularity detected?

5. Type of irregularity:

5.1. Qualification of Irregularity:

(a) No irregularity ( )
(b) Irregularity ( )
(c) Suspected Fraud ( )
(d) Established Fraud ( )

5.2. Practices employed in committing the irregularity:

5.3. Are these practices considered new? Yes ( ) No ( ) Not known ( )

6. Are other countries involved? Yes ( ) No ( ) Not Known ( )

6.1. If yes, has notification been sent?
Yes ( ) Date and reference: No ( ) Not known ( )

7. Period of irregularity:

8. Date of primary administrative or judicial finding:

9. Authorities or bodies

9.1. Authorities or bodies which drew up the Primary administrative or judicial finding:

9.2. Authorities or bodies responsible for administrative or judicial follow-up:

10. Name and address of natural and legal persons involved

10.1. Natural persons:

- Name:
- First Name:
- Address:
- Postal Code:
- City:
- Country:
- Function:

10.2. Legal persons:

- Name:
- Registered Office:
- Postal Code:
- Country:

FINANCIAL ASPECTS

11. Total amount and distribution between sources of financing

11.1. Total amount of the operation:

11.2. Community financing:

11.3. Beneficiary Country financing:

12. Nature of the irregular amount:

13. Amount of the irregularity

13.1. Total irregular amount:

13.2. Community irregular amount:

13.3. Beneficiary Country irregular amount:

14. Financial consequences

14.1. Irregular amount under 13.1.already paid:

14.2. Community irregular amount under 13.2.already paid:

14.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.3 already paid:

15.1. Irregular amount under 13.1 not yet paid:

15.2. Community irregular amount under 13.2 not yet paid:

15.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.4 not yet paid:

15.4. Has the payment been suspended? Yes ( ) No ( ) N/A ( )

16. Possibility of recovery:

17. Amount recovered

17.1. Total amount recovered:

17.2. Community amount recovered:

17.3. Beneficiary Country amount recovered:

18. Amount to be recovered

18.1. Total amount to be recovered:

18.2. Community amount to be recovered:

18.3. Beneficiary Country amount to be recovered:

STAGE OF PROCEDURES

19. Action by Beneficiary Country:

20. Has the recovery procedure been abandoned? Yes ( ) No ( ) N/A ( )

21. Have criminal proceedings been abandoned? Yes ( ) No ( ) N/A ( )

22. Sanction applied (administrative and/or judicial):

23. Additional observations:

24. Final communication: Yes ( ) No ( )

ANNEX II – List of responsible DGs

COMPONENT I - THE TRANSITION ASSISTANCE AND INSTITUTION BUILDING
European Commission
Directorate General for Enlargement
Rue de la Loi 170
B – 1049 Brussels
Belgium

COMPONENT II - CROSS-BORDER COOPERATION
European Commission
Directorate General for Regional Policy
Rue Pere de Deken 23
B-1040 Brussels
Belgium

COMPONENT III – REGIONAL DEVELOPMENT
European Commission
Directorate General for Regional Policy
Rue Pere de Deken 23
B-1040 Brussels
Belgium

COMPONENT IV - HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT
European Commission
Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities
Rue Joseph II 54
B-1000 Brussels
Belgium

COMPONENT V – RURAL DEVELOPMENT
European Commission
Directorate General for Agriculture and Rural Development
Rue de la Loi 130
B – 1049 Brussels
Belgium

ANNEX XIX

a) The operational programme

Republic of Croatia

REGIONAL COMPETITIVENESS OPERATIONAL PROGRAMME

2007 – 2009

2007HR16IPO001

INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE

September 2007

TABLE OF CONTENTS

1. Context, consultation and coordination 568
1.1. National policy and socio-economic context 568
1.1.1. Socio-economic context 568
1.1.2. Policy context 578
1.2. Community Strategic Framework 593
1.2.1. Coherence with EU and national strategic documents 593
1.2.2. Lessons learned from ongoing and previous EU assistance 597
1.2.3. Concentration of assistance 598
1.3. Partnership consultations 602
1.4. Ex ante evaluation 605
2. Assessment of medium term needs, objectives and strategic priorities 608
2.1. Socio-economic analysis 608
2.2. SWOT analysis 627
3. Programme strategy 628
3.1. Priority axes and measures 631
3.1.1. Priority Axes 632
3.1.2. General selection criteria and process 636
3.1.3. Measures under Priority Axes 636
3.1.4. Indicators for Priority Axes and Measures 649
3.2. Horizontal issues 656
3.3. Complementarities and synergies with other forms of assistance 658
3.3.1. Coordination and coherence with assistance provided under other IPA components 658
3.3.2. Coordination and coherence with previous EU assistance 663
3.3.3. Coordination and coherence with other donors' assistance (IFI) 672
4. Financial tables 677
5. Implementation provisions 682
5.1. Management and control structures 683
5.1.1. Bodies and authorities 683
5.1.2. Separation of functions 690
5.2. Monitoring and evaluation 690
5.2.1. Monitoring arrangements 690
5.2.2. Management Information System 692

5.2.3. Monitoring System and Indicators 693
5.2.4. Selection of operations 693
5.2.5. Sectoral annual and final reports on implementation 694
5.2.6. Evaluation arrangements 694
5.3. Information and publicity 695
5.3.1. Introduction 695
5.3.2. Requirements 696
5.3.3. Activities 697
5.3.4. Indicative budget 697
5.3.5. Management and implementation 698
5.3.6. Monitoring, evaluation and reporting 698
5.3.7. Partnership and networking 699
5.3.8. Internet 700
Annex 1 - County data related to socio-economic development 701
Annex 2 - Legal acts regulating the regional development policy in Croatia 708
Annex 3 - Croatian definition of SMEs as compared to the EU definition 711
Annex 4 - Legal acts regulating Croatian SME Policy 712
Annex 5 - Government programmes administered by the Business Innovation Center (BICRO) 714
Annex 6 - Map of assisted areas in Croatia 715
Annex 7 - membership of regional competitiveness inter-ministerial working group 717
Annex 8 - List of partners at the partnership consultations for the RCOP 718
Annex 9 - Pipeline of projects elaborated in 10 counties designated as lagging behind regions under the Regional Competitiveness OP (February 2007) 720
Annex 10 – organigramme of the Regional Competitiveness Operational Programme management structure 723

SUMMARY OF REGIONAL COMPETITIVENESS OPERATIONAL PROGRAMME

Introduction to the OP Regional Competitiveness

Within the overall aim of ensuring that the relevant institutions of the Republic of Croatia achieve readiness for eventual EU membership and develop institutional capacity and practical experience with the management of investments similar to those co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF), the Regional Competitiveness Operational Programme (RCOP) shall serve as a basis for using the EU pre-accession assistance for the purpose of achieving the strategic priority of promoting social and economic cohesion within Croatia, based on an improved overall competitiveness. The Operational Programme (OP) does so in accordance with eligible areas defined in the IPA Implementing Regulation[59] and the priority areas identified in the Multi-Annual Indicative Programming Document (MIPD)[60] for Croatia.

[59] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.
[60] Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.

GLOSSARY

ASSC	Areas of Special State Concern
BICRO	Business Innovation Centre of Croatia
BIOCentar	Biosciences Technology Commercialisation and Incubation Centre
BIOS	Business Incubator Osijek
BRI	Business Related Infrastructure
CADSES	Central European Adriatic Danubian South-Eastern European Space
CAP	Communication Action Plan
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization
CARNet	Croatian Academic and Research Network
CBC	Cross-Border Cooperation
CBS	Croatian Bureau of Statistics
CEA	Croatian Employers Association
CEFTA	Central European Free Trade Association
CEPOR	Centre for SME and Entrepreneurship Policy
CFCA	Central Finance and Contracting Agency for EU Programmes and Projects
CIP	Competitiveness and Innovation Programme
CODEF	Central State Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds
CSAOeC	Central State Administrative Office for e-Croatia
CSG	Community Strategic Guidelines
DFID	Department for International Development
EC	European Commission
ECD	Delegation of the European Commission
ECI	European Creativity Index
EIA	Environmental Impact Assessment
EIB	European Investment Bank
EICs	Euro Info Centres
ERDF	European Regional Development Fund
ESF	European Social Fund
EU	European Union
EURATOM	European Atomic Energy Community
EUROSTAT	European statistics
FDI	Foreign Direct Investment
FP6	6th Framework Programme for Research and Technological Development
FINA	Croatian Financial Agency
FP7	7th Seventh Framework Programme for Research and Technological Development
GDP	Gross Domestic Product
GERD	Gross Domestic Expenditure on R&D
GfK	Gesellschaft für Konsumforschung
GLP	Good laboratory Practice
GTZ	Office for Economic Co-operation of the Republic of Germany - Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit
GVA	Gross Value Added

HAMAG	Croatian Agency for Small Enterprises
HBOR	Croatian Bank for Reconstruction and Development
HGK	Croatian Chamber of Economy
HIS	Croatian Innovation System Council
HIT	Croatian Institute of Technology
HITRA	Croatian Program for Innovative Technological Development
HOK	Croatian Chamber of Trades and Crafts
HRDOP	Human Resources Development Operational Programme
HSZ	Croatian Co-operatives Association
HUP	Croatian Employers Association
HUP	National Centre for Clusters
I3	Institute for Informatics Innovation
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development
ICPR	Investment Certification Program for Regions
ICT	Information and Communication Technologies
ICT PSP	Information and Communication Policy Support Programme
ILO	International Labour Organization
IMO	Institute for International Relations
INTERREG	Community Initiative concerning Interregional Co-operation in the EU
IPA	Instrument for Pre-accession Assistance
IPARD	Integrated Programme for Agriculture and Rural Development
IPR	Intellectual Property Rights
IRCRO	Research and Development Programme (BICRO programme)
IRCs	Innovation Relay Centres
ISO	International Organisation for Standardisation
ISPA	Instrument for Structural Policies for pre-Accession
IWG	Inter-Ministerial Working Group
KONCRO	Business Competitiveness Upgrading Programme (BICRO programme)
LAU	Local Administrative Units (original, fr. Unités Administratives Locales)
MAFWM	Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management
MELE	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
MEPPPC	Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction
MFWVIS	Ministry of Family, War Veterans and Intergenerational Solidarity
MIFF	Multi -Annual Indicative Financial Framework
MIPD	Multi-Annual Indicative Planning Document
MIS	Management Information System
MoFAEI	Ministry of Foreign Affairs and European Integration
MSES	Ministry of Science, Education and Sports
MSTI	Main Science and Technology Indicator
MSTTD	Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development
NAO	National Authorising Officer
NCHE	National Council for Higher Education
NIPAC	National IPA Coordinator
NPAEU	National Programme of the Republic of Croatia for Accession to the EU

NSC	National Science Council
NSF	National Foundation for Science, Higher Education and Technological Development
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistiques
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OP	Operational Programme
OS	Operating Structure
PHARE	Pologne et Hongrie - Aide á Restructuration Economic
PPP	Public Private Partnership
PPS	Purchasing Power Standard
PRAG	Practical Guide to contract procedures for EC external actions
PSP database	Permanent Database of Foreign Assistance
RAZUM	Development of Knowledge-Based Enterprises (BICRO programme)
RCOP	Regional Competitiveness Operational Programme
RDAs	Regional Development Agencies
RDI	Research Development Initiatives
RIA	Regulatory Impact Assessment
ROPs	Regional Operational Programmes
R&TD	Research and Technology Development
SAA	Stabilisation and Association Agreement
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
SCF	Strategic Coherence Framework 2007-2013
SDF	Strategic Development Framework 2006-2013
SIPO	State Intellectual Property Office
SMEs	Small and Medium Sized Enterprises
SMC	Sectoral Monitoring Committee
SSSH	Union of independent trade unions of Croatia
STP	Science and Technology Project
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities Threats
TEA index	Total Entrepreneurial Activity index
Tec Park Net	Technological Park Net
TEHCRO	Technology Infrastructure Development Programme (BICRO programme)
TEMPUS	Trans - European Mobility Scheme for University Studies
TEST	Technology-Related Research and Development Programme
TIPA	Trade and Investment Promotion Agency
TQM	Total Quality Management
UNDP	United Nations Development Programme
USAID	United States Agency for International Development
VENCRO	Venture Capital Programme (BICRO programme)
VET	Vocational Education and Training

LIST OF MAPS AND TABLES

Map 1: County (regional) self-government units in Croatia....571
Table 1: Number of Enterprises (1996-2006)....575
Table 2: Selected indicators of entrepreneurial activeness: Croatia in European perspective576
Table 3: Croatia's gross domestic expenditure on R&D as GDP %....577
Table 4: Total intramural R&D expenditure by sector performance....578
Map 2: Counties in which 50% and more of the surface area is classified as an Area of Special State Concern. 600
Map 3: NUTS II regions in Croatia 601
Table 6: Comparing SME and entrepreneurship data across counties 617
Table 7: Share of Foreign Investment Enterprises (FIE) in manufacturing employment, sales and exports in 2002 622
Table 8: Foreign direct investment in Croatia 1993 - 2006Q3 623
Table 9: SWOT analysis of Croatia's overall development potential 626
Table 10: SWOT analysis of development potential of Croatia's lagging behind regions 627
Table 11: Complementarity between RCOP and HRDOP 660
Table 12: Relevant EU projects in the field of regional development....664
Table 13: Available sources of funding for regional development projects in Croatia 665
Table 14: Project pipeline developed through EU projects (counties' funding requirements)666
Table 15: Relevant EU projects in the SME field....667
Table 16: Relevant EU projects in the field of science, R&D and innovation 670
Table 17: Relevant EU projects in the ICT field 672
Table 18: Financial table of the RCOP 678
Table 19: The position and level of responsibility, as well as the Heads of specific bodies within the Operating Structure....685
Table 20: Demographic Structure on County Level 701
Table 21: Economic Indicators on County Level 702
Table 22: Development disparities among Croatia's counties 703
Table 23: Counties' shares (%) in Gross Value Added (GVA) of specific sectors in total GVA of the Republic of Croatia, 2004 704
Table 24: Gross Domestic Product (GDP) per capita PPP on County level, 2001-2004, in EUR....705
Table 25: Regional dimension of entrepreneurial capacity across regions in Croatia....706
Table 26: Infrastructure Indicators on County Leve....707

Table 27: Croatian and EU SME definitions[192] 711
Map 4: Areas of Special State Concern, Hilly-Mountainous Areas and Islands 716
Table 28: Project pipeline in tourism-related infrastructure 720
Table 29: Project pipeline in other business-related infrastructure 722

1. CONTEXT, CONSULTATION AND COORDINATION

1.1. NATIONAL POLICY AND SOCIO-ECONOMIC CONTEXT

The concept of competitiveness is multifaceted and covers a wide range of inter-related policies, which, among others, include entrepreneurship, research and development (R&D) and innovation and human resources (education and employment policies). Following the provisions within the IPA Implementing Regulation[61] and the Multi-annual Programming Document, the Regional Competitiveness Operational Programme (RCOP) is primarily focused on the sector of SMEs and R&D and innovation. It does so by addressing shortcomings at the national level as well as by investing into growth potential of regional economies, particularly those lagging behind the national average. The sustainability of investments is ensured in addition by parallel investment into the human resources component of competitiveness – through complementarity with the Human Resources Development Operational Programme (HRDOP).

The following section sets out the current context of policy areas relevant for the RCOP.

1.1.1. Socio-economic context[62]

Interventions enabled through IPA and more specifically those envisaged in the framework of the RCOP are taking place in a specific socio-economic context. This context consists of a sound macro-economic policy, significant socio-economic disparities across Croatian counties[63], and a number of structural challenges underpinning economic competitiveness.

In terms of competitiveness on the international level in the recent period Croatia has significantly improved its position. The Global Competitiveness Report 2006-2007, prepared by the World Economic Forum, ranked Croatia 51st , which signifies a leap of 13 places compared to last year's 64th place.

Croatia's macroeconomic position is characterised by stable growth, an improving fiscal stance, low inflation, stable exchange rate and declining unemployment rate. Overall, the macroeconomic policy mix was largely adequate, but fiscal consolidation needs to be strengthened, since fiscal and external deficits still pose potential risks to macroeconomic stability.[64]

Since the mid 90s, Croatia has witnessed a steady growth of GDP and in the period 1995-2006 the average real GDP growth rate amounted to 4.4%. Real annual GDP growth rate reached 4.8% in 2006. GDP growth was primarily driven by domestic demand and consumption.[65] In 2006, GDP per capita amounted to € 7, 704 in current prices, enabling

[61] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.
[62] Statistical data used in the document are those available in August 2007
[63] Regional self-government level in Croatia.
[64] Croatia 2006 Progress Report, the EC, p. 21.
[65] Croatia 2006 Progress Report, the EC, p. 18.

Croatia to reach around 50% of the EU-27 average GDP per capita (in PPP)[66], while preliminary estimates with the grey economy included point towards a level of income close to 60% of the EU 27 average.

The unemployment rate measured by the ILO labour survey methodology has continued its steady decline. In 2000 it amounted to 16.1% and kept falling in order to reach 12.7% in 2005. In 2006 it declined to 11.2%[67]. Services sector is leading in terms of job creation. The average nominal net wage totalled € 591 and in 2006 it increased to € 629[68].

In 2006 the export of goods amounted to € 8.3 billion while imports of goods amounted to € 17.1 billion. In 2006, exports of goods have been growing faster than imports but not sufficiently enough to significantly change the export-import coverage.[69] The trade deficit reflects economic growth trends and import dependence of domestic economic activity.

Structural reforms have been initiated and positive steps can be noted, particularly having in mind the already strong services sector. The structure of gross value added (GVA) shows that in 2006, the primary sector contributed approximately 7.4% to the gross value added, secondary sector 24.5%, while tertiary sector contributed 68.1%. The SME sector has been an important factor in the process of structural reforms, especially in terms of new enterprise creation.

A generally positive situation and macro-economic trends are accompanied, however, by structural issues, which characterize the national economy and are perpetuated at the regional and local level. The rest of the section sets out the situation with regards to key elements underpinning competitiveness of national and regional/local economies in Croatia. Given the scope of regional socio-economic disparities in Croatia, the situation at the regional and local level is set out first, followed by an assessment of the situation characterizing the national economy. It is important to note the extent to which economic growth on all levels is premised on same or similar conditions so that solutions to an enhanced national competitiveness to a large extent apply and are relevant to an enhanced competitiveness at the regional and local level. This interrelatedness of sectoral, national and regional development efforts is understandable in a country as small and territorially diverse as is Croatia. It also follows that the nature and persistence of socio-economic problems and regional disparities in Croatia can only be effectively addressed through a combination of horizontal and territory-specific development incentives. This Operational Programme offers scope for precisely such an approach.

Socio-economic disparities within Croatia are measured statistically at the level of local and regional self-government units. There are 21 regional self-government units, called counties, of which one – the City of Zagreb – holds a double status of town and county. There is also a consistently growing number of local self-government units – towns (126)

[66] Croatian Bureau of Statistics, Eurostat first releases. Note, however, that Croatian and EU statistics are not fully comparable since Croatia does not adjust GDP figures for the effects of the grey economy.
[67] Central Bureau of Statistics.
[68] Central Bureau of Statistics, Chamber of Commerce.
[69] Imports of capital and intermediate goods comprise 60 percent of total imports with additional 15% of imports related to the imports of energy. These categories of imports are also the main generators of its growth.

and municipalities (429), with a fivefold increase since 1990. Counties, towns and municipalities have their own (elected) representative and executive bodies.[70]

A comparison of the **GDP per capita (in PPP) on county level shows wide discrepancies**. In 2004 the most developed county had a GDP per capita 3.2 times higher than did the least developed one.[71] The three most developed locations in terms of GDP per capita are the City of Zagreb, the County of Istria and the County of Lika-Senj (Annex 1). Beyond these, only the County of Primorje-Gorski Kotar has reached the GDP per capita level above the Croatian average. The least developed counties are Vukovar-Srijem and Slavonski Brod-Posavina, where the GDP per capita levels are less than 60% of the national average. According to Central Bureau of Statistics, compared to the EU25 GDP per capita in 2004, Croatian counties range from 81% of the EU level in case of the City of Zagreb, to 27% in the Vukovar-Srijem and the Brod-Posavina Counties. It has to be noted that GDP at county level is difficult to calculate with sufficient accuracy and therefore presents only an indication of the level of economic development, which needs to be viewed in the light of other relevant economic data.[72] For this reason regional disparities are set out in detail in Annex 1 – across four development indicators: GDP per capita, change in population, educational attainment, and unemployment rate.

One of the causes of disparate development levels across counties (as well as between Zagreb and the rest of the country) is an unfavourable demographic situation, confirmed by data from the last available inter-census period (1991-2001). A widespread depopulation process thus characterizes most of Croatia's territory. In only five counties is the population size either growing or stagnating; in all other counties the trend is negative, mostly so in the County of Lika-Senj, where depopulation grew by 34.9% during the census period. A trend of rural-urban divide has also continued. It is characterised by a growing concentration of population in Zagreb and a few other macro regional and regional centres and narrow coastal areas, while other regions are being depopulated. The natural population decline during 1998-2001 in some rural areas was approximately five times higher than the national average.

[70] The criteria for determining self-government units, the scope of self-government and funding sources are specified by the relevant legal acts: Act on the Territories of Counties, Cities and Municipalities in the Republic of Croatia (Official Gazette no. 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 79/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03); Act on Local and Regional Self-Government (Official Gazette no.33/01; 60/01;129/05); Act on Financing of Local and Regional Self-Government Units (Official Gazette no. 117/93, 69/97, 33/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03).

[71] Source: Central Bureau of Statistics (see Annex 1 – Table 24)

[72] For example, the socio-economic situation in the Lika-Senj County is one of the most difficult ones in the country, which cannot be discerned from the GDP alone.

Map 1: County (regional) self-government units in Croatia

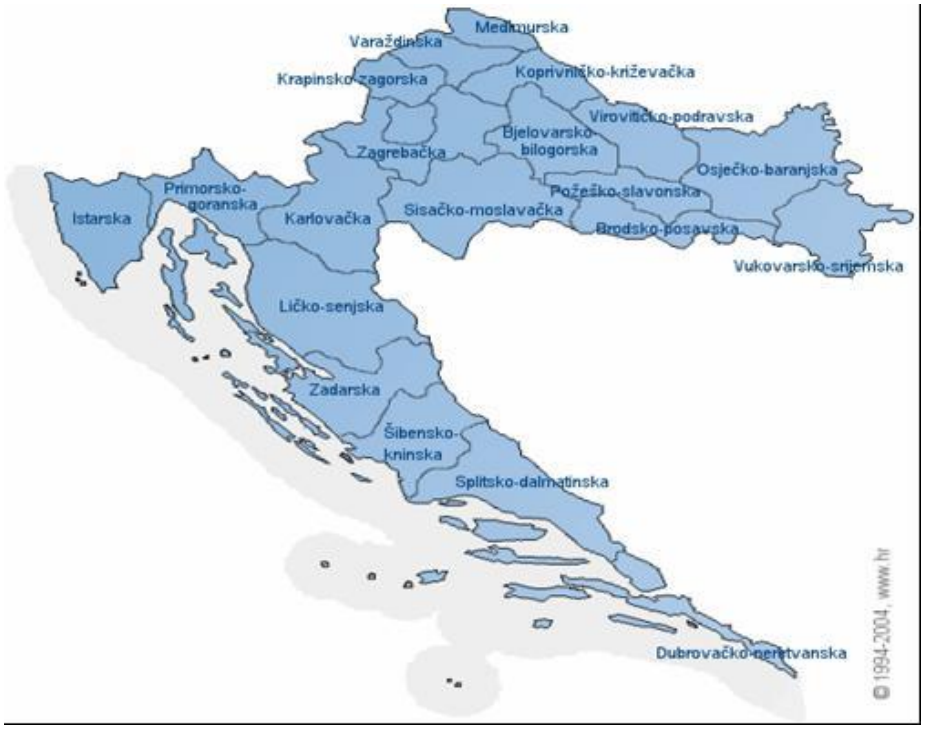

Population disparity varies significantly across Croatian counties and between the capital and the rest of the country. Population density of the City of Zagreb is thus 7.5 times higher than in the second most populated County (Međimurje), and 15.5 times higher than the Croatian average (78.4 inhabitants per km^2). If the City of Zagreb is exempted, the ratio of population density of the least populated county (Lika-Senj) to the most populated county (Međimurje) still remains at very high 1:16.2.

As mentioned, there is a direct and reciprocal relation between a territorial unit's population density and its economic opportunities. Enterprises and other legal persons contribute significantly to local revenues and tend to be situated in the most populated areas. A great number of counties and municipalities in Croatia face the problem of **lack of development funds** due precisely to their small tax base (number of inhabitants) on which many of these units are reliant upon for local income.

As a consequence, local and regional self-governments – especially those in the so-called Areas of Special State Concern[73] (see table 12) – greatly rely on financial transfers and aid from the national budget. The situation should improve over time, as the process of fiscal decentralization continues and comes to reflect the scope of policy decentralization. The Government has been addressing this issue since 2001 through a project of pursuing an overall ***administrative decentralization***. Efforts are currently complemented with partner

[73] The Areas of Special State Concern are defined by the Law on the Areas of Special State concern (Official Gazette 44/96 and 26/03. These areas include the local selfgovernment units (municipalities and towns) which have been occupied during the Homeland War and those considered underdeveloped based on the economic, demographic and structural difficulties criteria as well as special criteria (border and areas contaminated with land-mines).

and expert input in a number of sectors (health, social care, environment, education, agriculture, fiscal capacity) – in the framework of a Decentralization Commission charged with the implementation of a Framework Decentralization Programme 2004-2007.

Another element underpinning cohesive growth across a territory is the availability of education and the level of education attained across Croatia. In the Third Cohesion Report the EC recognized advancement in **education** as a crucial factor in development and transition towards modern and high value added production. Whereas the Croatian labour force is relatively well educated and trained, very significant disparities exist at the level of counties. The City of Zagreb has the highest proportion of inhabitants with higher education compared to its total population (16.8%). Most people with higher education live in larger cities, which offer better employment possibilities. The concentration of educated people in the City of Zagreb is outstanding; Zagreb attracts almost twice as many highly educated people than any other county.

Given these trends, it is not surprising that **significant disparity in unemployment rate across counties** exists. While the most developed counties show relatively low unemployment rates[74] compared to the national average (which in 2005 amounted to 19.0%)[75], the least developed counties show high unemployment rates. The lowest unemployment rates are featured in the County of Istria (8.8%) and the City of Zagreb (10.0%) while the highest is noted in the County of Vukovar-Srijem (33.6%)[76].

Broadly correlated with the counties' employment share and GDP is the number of firms. Data on the location of economic activity on the county level, measured in terms of registered businesses, shows **SMEs' concentration in a few major urban centres** and their surrounding areas. Economic activity is, therefore, to a great extent linked to larger urban centres (Zagreb, Split, Rijeka) and areas that gravitate towards them. The lead belongs to the City of Zagreb, whose share in the total number of entrepreneurs in the year 2006 amounted to 33.1%. Another extreme is the Lika-Senj County, where this share was 0,6%[77], followed by Požeško-Slavonska county with share of 0,7%[78].

Quantitative figures on firm density across Croatian counties reflect also the more qualitative figures on regional entrepreneurial activeness, as measured by the Total Entrepreneurial Activity (TEA) index. Table no. 26 in Annex 1 shows that while there has been a positive trend across all regions, but their ranking has remained mostly unchanged – with Zagreb and the surrounding area, as well as Istria, Primorje and Gorski Kotar holding first and second place, while Slavonija and Baranja, along with Northern Croatia remain at the bottom.

In terms of realised income, in 2006 entrepreneurs from the area of the City of Zagreb contributed most (51.7%) to Croatia's total profit from the entrepreneurial sector. The share of other counties varies from 0,3% in Lika-Senj County to 4.8% in Istria County. Only six counties contribute considerably to the results of business activity in this sector on the national level. Although the share of loss in the business activity of the entrepreneurial

[74] Administrative unemployment rate, (see table 22).
[75] Administrative unemployment rate, (see table 22).
[76] See Annex 1.
[77] FINA, "Analysis of the financial results of entreprenueurs by counties", 2006
[78] FINA, "Analysis of the financial results of entreprenueurs by counties", 2006

sector at the national level between 2002 and 2004 decreased, a tendency of its growth was recorded in **ten counties**, indicating **deterioration of business activity effectiveness** in those counties.[79]

Similar disparities regarding economic activity are revealed in observing county data on **gross value added** (GVA). One third of the total GVA is created in the City of Zagreb. At the level of economic sectors, the dominance of the City of Zagreb becomes even more obvious. Almost half of the GVA of the financial and business service sector, mining and other social and personal services is created in the City of Zagreb. The capital is followed by the Primorje-Gorski Kotar, Split-Dalmatia, Istria, and Osijek-Baranja counties. The least GVA is created in the Counties of Lika-Senj, Požega-Slavonija, Šibenik-Knin and Virovitica-Podravina – only 2% of the national total.[80]

In addition to significant inter-county disparities, there is a **very high level of disparities within counties** as well. Disparities in terms of geographical, demographic, economic, social and other indicators are more significant at the level of municipalities (local self-government units) than of counties. Moreover, socio-economic disparities across Croatian counties continue to widen in most cases.[81]

Another significant element underpinning (and perpetuating) the trend of regional disparities is the legacy of the Homeland War (1990-1995). The war affected much of the country and consequences continue to be felt in a number of counties, whose local communities have since been targeted with special Government support. Nonetheless, the socio-economic situation continues to be the most critical in precisely these so-called **Areas of Special State Concern** (ASSC). On top of challenges common to most (non-urban) areas in Croatia, the ASSCs face the additional challenge of an unresolved legacy of war – namely, ensuring the return and the peaceful and sustainable integration of war refugees. These challenges result in a number of socio-economic problems in the ASSCs, including insufficient entrepreneurial capacity, lack of comprehensive business support, destroyed or inadequate business other infrastructure essential to economic rehabilitation, contamination of large areas with land-mines, insufficient social reintegration, lack of a coherent and consistent approach to economic revitalisation and ineffective partnerships for local economic development.

Prospects of economic growth and/or revival are further limited by a limited endogenous economic potential. Depopulation has had a negative effect on the structure of the population in these areas, which is mostly old and/or lacking skills satisfying higher market end needs. The SME base is scarce and economically weak, even though it carries economic growth in these areas. Many of the employees made redundant as the old industrial sector in these areas contracted in the 1980s in fact found new opportunities in the SME sector. A much larger wave of entrepreneurship followed the end of the war and the local economy began to rely more upon smaller-scale activities as the main job generation mechanism. However, the latest (post-1995) wave of new small enterprise creation appears to have **few growth-oriented enterprises**. Instead, it is characterized by "low entry barrier" SMEs engaged in trade, retail and local services. These enterprises often

[79] FINA, "Analysis of the financial results of entreprenueurs by counties", 2003-2007.
[80] Central Bureau of Statistics. see Annex 1.
[81] "New approach in development level assessment and categorisation of territorial units", IMO, Zagreb 2006; Table 27 in Annex 1.

involve the most at-risk social groups, which have few resources, skills and opportunities to move into more growth-oriented activities.

The remainder of the section gives a brief assessment of the situation with regards to the competitiveness of the Croatian economy in general, particularly of those elements and areas of investment relevant to this OP.

The relative importance of the SME sector in Croatia has recently increased, as the SME sector had become a **significant contributor to employment and GDP**. Out of the total number of registered business entities in Croatia 99,4% are SMEs, which compares with EU-15 where SMEs account for 99.6% of enterprises. The sector's contribution to the GDP has been continuously increasing, up to some 44% by the end of 2006[82], while its contribution to export reached 60% of total exports.

In 2002, the largest proportion of enterprises was concentrated in the trade sector (42.5%), followed by property and renting (16.8%) and the manufacturing sector (14.6%). Trade appears to have reached a peak and the data for 2003 show that it is declining compared with other sectors. In 2003, the average net salary in medium sized firms was 10.5% lower than in large enterprises. The equivalent figure was 24.8% lower in the case of small firms, partly due to lower productivity and/or competitiveness in attracting and employing of skilled labour force. On the other side, the available financial information suggests a positive trend concerning profitability which has been increasing from realising a loss of 16.5 MEUR in 2003 to obtaining profit of almost 484 MEUR in 2005.[83]

The SME sector in Croatia has played an important role in industrial restructuring, competitiveness and innovation, and in generating new employment. It has also been able to absorb a part of the many workers laid off by large enterprises, which have gone through a process of downsizing. In 1991 large enterprises employed 75% of the labour force in Croatia, but only 47% in 2003.[84] At the same time **SMEs have steadily increased their share of employment** to about 64,7% (including the craft sector) in 2006[85], which is still lower compared to the EU15 figures (65.7%).[86]

[82] EC Regular Progress Report 2005.
[83] FINA, "Analysis of the financial results of entreprenueurs by counties", 2003-2007
[84] FINA, "Analysis of the financial results of entreprenueurs by counties", 2003-2006.
[85] FINA, "Analysis of the financial results of entreprenueurs for year 2006", (2007)
[86] Data from FINA include crafts which are obliged to pay profit tax, compared to companies which are by default profit tax payers.

Table 1: Number of Enterprises (1996-2006)

Entities	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Crafts	84,778	85,120	84,910	87,613	91,842	94,727	97,832	101,848	103,517	105,274	104,357
Cooperatives	1,125	1,042	972	728	693	705	801	903	1,081	1,292	1,442
Small and medium companies SMEs	61,582	64,231	61,502	59,398	60,505	60,801	62,841	67,925	68,019	68,856	78,068
TOTAL SMEs	147,485	150,393	147,384	147,739	153,040	156,233	161,474	170,676	172,617	175,422	184,308

Sources: Central Bureau of Statistics, Financial Agency and Croatian Crafts Register, Court Register

In describing the situation of the SME sector in Croatia the European Commission highlighted a challenge of insufficiently developed business environment. Some of the enterprises related indicators, such as the creation of new enterprises and the gross firm formation rate, reflect the opinion given by the Commission.
In the observed period the **total number of SMEs has been slowly increasing.** While the number of crafts has increased consistently, the number of SMEs and cooperatives experienced a decline prior to a recovery in 2001. From 2002 the positive trend was re-assumed and the number of new businesses has been growing constantly.

In terms of the type of entrepreneurial activity among the adult population, recent research[87] shows that the Total Entrepreneurial Activity (TEA) Index for beginners and new entrepreneurs in Croatia has grown from 3.62% to 6.11%.[88] From 2002 till 2006 the TEA index almost doubled and Croatia progressed from 32nd place out of 37 in 2002 to a central place on the list (18th out of 42 places in 2006). However, the number of **entrepreneurs out of necessity** is still greater than the number of those who became entrepreneurs because of a recognized business opportunity.[89]

[87] "What makes Croatia an entrepreneurial country? Results of the Global Entrepreneurship Monitor 2002-2005 for Croatia" – Center for SME Development Policy (CEPOR), Zagreb, 2006.
[88] It means that in 2002 there was one entrepreneur on every 30 adults whereas in 2005 there is one entrepreneur on every 16 adults.
[89] On TEA Necessity, with a figure of 3.09 Croatia holds 6th place compared to only 32nd place onTEA Opportunity (2.92).

Table 2: Selected indicators of entrepreneurial activeness: Croatia in European perspective

			2002	2003	2004	2005
TEA, entrepreneurs, less than 42 months active		EU	5,1	4,87	5,12	5,26
		Croatia	3,62	3,56	3,73	6,11
		Croatia's rank	10/12	12/13	14/17	5/16
Entrepreneurs, more than 42 months active		EU	5,38	5,23	5,45	5,74
		Croatia	2,17	2,35	2,15	3,65
		Croatia's rank	11/12	9/13	16/17	15/16
Motivation	TEA Opportunity	EU	4,13	3,99	4,00	4,13
		Croatia	2,15	1,74	2,04	3,92
		Croatia's rank	12/12	12/13	17/17	15/16
	TEA Necessity	EU	0,65	0,76	0,92	0,87
		Croatia	0,85	0,59	1,57	3,09
		Croatia's rank	4/12	5/13	3/17	1/16

NB: Across the different years the number of countries included in the methodological assessment has varied, hence the variation in terms of ranking.
Source: Global Entrepreneurship Monitor 2002-2005 for Croatia, CEPOR, 2006

A potential source of enhanced knowledge and growth – i.e. of competitiveness – for Croatian enterprises is **Foreign Direct Investment** (FDI). FDI is becoming an increasingly important factor of development, in terms of job creation as well as of improvement in management and technological advancement. The largest part of FDI has so far taken the form of "brown field" FDI.

Another characteristic of **FDI** witnessed in Croatia is its geographic **concentration in more developed areas**, particularly in the capital (see Table 9 later on). Investors favour areas with a sufficiently developed basic infrastructure and a skilled labour force. Despite Government incentives for businesses in disadvantaged areas (ASSCs), they still face difficulties in attracting significant investor interest. An integrated FDI policy is, however, emerging.

Innovation and technological know-how, which are the most valuable aspect of incoming FDI, are parallelly pursued through the national **R&D and technology policy**. R&D and high tech are the undisputed key element of economic competitiveness: market-oriented R&D results in commercially exploitable innovations, applicable to business (including SME) and essential to enhancing the value added and the competitiveness of the private sector.

Whereas the R&D and innovation sector has evolved considerably in the last 15 years, Croatia still lags behind European and international competitors. There are several reasons for this gap. Compared to other transition countries Croatia has a low level of employment in the knowledge-intensive service sector. In 2006 only 4.4 % workers were employed in

that sector, compared to 5.6% in EU-25, 7.5% in Slovenia, 8.0% in Slovakia and 6.0% in Hungary.[90] Croatia has also a relatively low share of employment in the high and medium-high technology manufacturing sector: 22.1% in 2006, compared to 33.6% in EU-25, 26.25% in Slovenia, 28.47% in Hungary, 25.01% in the Czech Republic and 24.9% in Slovakia.[91] The public sector thus employs 90% of all researchers and allocates almost 90% of total investments into science and research, whereas 10% of the institutes' revenues and 6% of the faculties' revenues come from research done for the business sector.

The Croatian gross domestic expenditure on R&D has been increasing steadily over the last few years, reaching 1.22% of GDP in 2004. While this is somewhat higher than the 0.62% of GDP average of the new Member States, it is still insufficient considering that it falls significantly short of the EU-25 average of 1.85%, which was recorded in 2004.[92] It should be noted that Croatian R&D statistics possibly exhibit limitations which impact the data provided on gross domestic expenditure on R&D.[93]

Table 3: Croatia's gross domestic expenditure on R&D as GDP %

R&D Intensity					
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
Gross domestic expenditure on R&D as % of GDP	1.07%	1.12%	1.11%	1.20%	1,0%

The Croatian business sector expenditure on R&D is particularly low. In 2004 Croatian business sector spent 0.51% of GDP on R&D, compared to 1.18% in EU-25.[94] On the other hand, the expenditure on R&D in the Government, the higher education and the non-profit sectors matched the respective averages in EU-25.[95] Data for 2002-2004 show that business sector expenditure on R&D in Croatia is growing at a rate significantly higher than is the case in EU-25. In absolute values, however, the expenditure on R&D per inhabitant in 2004 shows significant discrepancy not only between Croatia and EU-25, but also between sectors in Croatia. In 2004 the business sector in Croatia spent almost 9 times less than in EU-25, whereas government and higher education sectors spent 3-4 times less than in EU-25.[96]

The composition of business versus public/government sector expenditure on R&D is rather unfavourable and clearly points to a **dominance of the public over business sector R&D**

[90] EUROSTAT
[91] EUROSTAT.
[92] EUROSTAT
[93] Several facts need to be considered. Firstly, companies with less than 100 employees are not considered in some statistics. Accordingly, there is no inclusion of new technology-based SMEs in the statistics. Secondly, some public institutions partly involved in R&D count their *total* expenditures as R&D (e.g. hospital centres). Thirdly, there might be incorrect entries due to a different interpretation of instructions (eg. purchase of computer or similar, used for administration, may be declared as a R&D expenditure and therefore taken as part of GERD).
[94] EUROSTAT.
[95] In terms of R&D expenditure per inhabitant Croatian business sector spends almost 9 times less than EU-25, where in other sectors the ratio is somewhat better (3.5 times less in higher education sector)
[96] EUROSTAT.

expenditure. For the sake of comparison, in OECD countries 62% of gross domestic expenditure on R&D is financed by industry and 30% by government.[97]

Table 4: Total intramural R&D expenditure by sector performance

Gross Domestic Expenditure on R&D					
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**[289]
Business sector	41.56%	42.66%	39.12%	41.65%	41.25%
Government sector	22.65%	22.26%	21.97%	20.92%	24.02%
Non-profit sector	-	-	-	-	0.13%
Higher education sector	35.79%	35.08%	38.92%	37.43%	34.6%

Source: CBS: Research and Development, Annual reports, 2001-2005

In order to make the **R&D** investments more **market oriented** it is necessary to establish better linkages between higher education and research institutions and industry. The Government intends to improve the situation by restructuring public research institutions and adopting a more "top-down" approach to publicly-funded research activity.

Another cause of Croatia's lagging behind in terms of R&D figures and R&D effectiveness is **insufficient awareness with regards to intellectual property rights protection**. Although the intellectual property rights system is well developed compared to other South-European countries, Croatia's overall global ranking for intellectual property rights protection (67th out of 117 countries) is considered relatively weak.[96]

Effectiveness of R&D is also premised on accessibility and quality of R&D and higher education infrastructure. While the latter is relatively present in Croatia, it is unevenly spread across the country.[97] Higher education, scientific and research institutions are mostly located in developed areas of the country (Zagreb, Rijeka, Split, Osijek), adding to the competitive advantage primarily of those areas. However, since 2004, there has been a tendency for establishing new higher education, scientific and research institutions throughout the whole country, including disadvantaged areas. As a result, three new Universities have been established (University of Dubrovnik, Zadar and Pula) as well as several Polytechnics, mainly in disadvantaged areas (Knin, Vukovar, Gospić, Šibenik, Požega, Slavonski Brod, Čakovec). Even though the existing institutions are located in larger cities, they now cover wider areas owing to the establishment of studies or departments spread out throughout the country. Enhancing the quality of service offered by these educational institutions should in the longer run lead to a decreased depopulation rate in Croatia's less urban and less developed areas.

1.1.2. Policy context

[97] MSTI: 2006/2
[98] Non-profit sector has been included in the coverage since 2005.
[99] World Economic Forum: „Global Competitiveness Report", 2006.
[100] The R&D and higher education sector consists of 26 public institutes, 13 private scientific institutions, 6 technology and research and development centres, 11 research centres in industry, and one military research centre. Additionally, there are 7 universities, 16 public colleges and polytechnics, and 16 private colleges and polytechnics.

The regional competitiveness agenda consists of multiple, interrelated policy agendas falling under the scope of a number of state administration bodies in Croatia – those in charge of regional development, SME development, technology, innovation, R&D, information and communication technologies (ICT). As it sets out current policy context, this section assesses policy evolution in these sectors in the context of EU accession and suggests issues requiring further improvement.

Regional Development

Compared to sectoral, horizontally pursued policies, regional development aims at a coordinated pursuit of sectoral policies in order to achieve a reinforced positive effect on a particular (undeveloped) territory. The approach to regional development in Croatia thus combines direct support to SMEs as well as support for self-government investments into business-related infrastructure (including R&D, technological and ICT-related infrastructure) – two policy areas originally under the scope of the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE) and the Ministry of Science, Education and Sports (MSES). Along with investment support, the national approach features fiscal policies (under the domain of the Ministry of Finance) as well. The current approach to regional development is set out below, along with reforms envisaged.

The **Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development (MSTTD)** is the central government institution responsible for regional development policy in Croatia. As stipulated by the Act on the structure and the scope of central state administrative bodies, the MSTTD is competent for planning and implementation of regional development policy, proposing changes in the regional development management system, proposing and harmonizing implementation of measures, programmes and projects of state aid, and assessing their performance. Implementation of several laws regulating the development of regions lagging behind in development is also under the scope of MSTTD.

Three MSTTD Directorates are competent for activities dealing with regional development: **Directorate for Integrated Regional Development, Directorate for Islands and Directorate for Regional and Local Infrastructure**[101]. Because regional development is pursued through a cross-sectoral approach, MSTTD works through inter-ministerial working groups, whose work it also coordinates.

The types of activities making up regional development efforts in Croatia are regulated by a group of legal acts concerning assistance to development of areas of special state concern. These, so-called regional acts (even though they are mostly implemented at the local, municipal level), include **the Act on Areas of Special State Concern, the Act on Hilly and Mountainous Areas, the Act on Reconstruction and Development of the Town of Vukovar, The Islands Act**. According to the mentioned legislation these areas, designated at NUTS V level, include the Areas of Special State Concern (ASSC), Hilly and Mountainous Areas (HMA) and Islands. More information on these legal acts can be found in Annex 2.

Given the breadth of the challenge of unequal development in Croatia, a number of line ministries channel funding to the development of specific areas in Croatia. They do so in a sectoral approach, which presents the MSTTD with a significant policy challenge of

[101] The development of islands is pursued within the MSTTD's "sea" segment, which is charged also with ports, maritime transport and maritime safety.

ensuring a coherent pursuit of regional development. The scope of this challenge becomes obvious from the high number of central **government bodies competent** for the preparation, programming, implementation and monitoring of programmes related to regional development.[102]

A particular contribution to regional development is that of the **Regional Development Fund**. The Act on the Regional Development Fund established the Fund in 2001, regulating the financial support for encouraging coherent development across Croatia.[103] Assistance is aimed especially at the development of war-torn areas, sparsely populated areas, ASSCs, islands, hilly and mountainous areas, border areas, areas with structural difficulties, and areas whose GDP is below 65% of the national average. The Fund co-finances[104] projects related to infrastructure which is essential to economic growth as well as other economic projects which are cost-effective, environmentally friendly, based on domestic resources and result in greater employment. Projects need to have been envisaged in the relevant county's development plan.

Besides central government bodies there are administrative bodies (administrative departments or services) within **self-government competences** responsible for issues of regional and local development in **counties** and in a number of **towns**. While there is no legal obligation of setting up a body in charge of regional development, such bodies exist in most counties and many towns and are the reflection of the perceived needs and possibilities of counties, towns and municipalities. They usually take one of the following forms: development agencies; entrepreneurship centres supporting SMEs with loans, consultancy services, information, vocational training and entrepreneurship promotion centres; technology centres, etc. With regards to development agencies in particular, it should be noted that their span of activities, their level of performance and experience vary significantly, as does their ownership structure (one or more self-government units, other owners) and mode of operating (commercially or non-for profit).

These regional and local economic development institutions have a more or less developed degree of **partnership and cooperation** among themselves and with central government institutions. To be noted is the recent initiative launched by the Varaždin County Development Agency (AZRA) of establishing a national association of development institutions – Croatian Initiative for Development (Hrvatska inicijativa za razvoj, HIR). HIR will represent a great number of development institutions from across the country dealing both with regional and local development and with SME and business support. Following the official agreement on Croatia's NUTS II statistical regions with EUROSTAT and the EC services, two Agreements of cooperation among Regional Development

[102] They are the following: Regional Development Fund, Fund for Development and Employment, Fund for Reconstruction and Development of the City of Vukovar, Ministry of Finance, Central State Administrative Office for Public Administration, Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, Ministry of the Economy, Labour and Entrepreneurship, Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction, Ministry of Science, Education and Sports, Ministry of Health and Social Welfare, Croatian Employment Office, Croatian Bank for Reconstruction and Development, and the Croatian Bureau of Statistics.

[103] The Fund can receive funds from the State Budget, privatisation income, long-term bonds, loans from financial institutions, bilateral loans, grants and other sources. In practice, the State Budget is its only resource for the moment.

[104] Infrastructure projects in territorial units whose financial power (per capita budget funds) is below 65% of the national average may receive a grant of up to 50% of the investment.

Agencies have recently been signed, covering the Pannonian Croatia NUTS II region and the Adriatic Croatia NUTS II region.

Another player in the developmental institutional network at the sub-national level is the network of county offices of the Croatian Employment Service. A similar network has been set up by the National Council for Social Partnership in order to gather county level employers and trade unions, in an effort to address local issues of socio-economic development.

The regional development legislative framework in Croatia does not contain a unitary legal act systematically addressing regional development issues. The number of acts on underdeveloped and war-affected areas makes Croatia's regional development policy fragmented. In addition, the current approach does not take into consideration specific development needs and potential of Croatia's border areas, made up of 18 out of the 21 Counties, which share a border, and consequently the development problems and potentials, with a neighbouring country. A policy analysis[105] undertaken in the context of the CARDS 2002 project "Strategy and Capacity Building for Regional Development" has also shown that a more pro-active policy needs to be established, and more attention placed on assistance measures with a more direct economic impact.

Another issue that needs to be addressed is the horizontal and vertical coordination in policy-making and policy delivery. While the main responsibility for regional development lies with the Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development (MSTTD), a number of line ministries and institutions are directly responsible for measures with a territorial impact. The policy development, programming, implementation and evaluation of these measures and programmes fall under the scope of individual line ministries.

In light of significant disparities in the socio-economic performance and the well being of the different areas in Croatia, and also of the prospect of using EU Structural Funds upon accession, the Government decided in 2004 to address factors creating and widening disparities between regions by making balanced regional development a national priority. Assisted by the project CARDS 2002 *„Strategy and capacity building for regional development"*, the MSTTD, in consultation with the relevant line ministries and partners from the regional and local self-government level, economic, social and civil sector, have prepared a **draft National Strategy for Regional Development**. In short, the goal of a policy reform is a pro-active, systematic and integrated regional development policy, covering all of Croatia's territory and extending assistance to particular areas according to a uniform set of criteria. New policy tools and structures would ensure a more effective, objective and inclusive approach and emphasize economic measures, which contribute to socio-economic development in a more direct manner.

In the meantime counties' capacities with regard to regional development have and continue to be developed through work on the so-called **Regional Operational Programmes (ROP).** ROPs were first designed in eight such counties and then the practice was expanded with Government (MSTTD) support to other counties. Today almost all counties have a ROP and are able to use it to seek out and channel national, EU and other donor funding for development projects.

[105] Project document – Analysis of regional development in Croatia; Annex 2 – Analysis of legal framework

Small and Medium Enterprises (SMEs)

The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE) is the central government institution in charge of implementing the national policy in the field of SMEs. The Ministry's responsibility for the "entrepreneurship" sector lies with the SMEs and Cooperatives Directorate, the Crafts Directorate and the Investment Promotion and Export Directorate.

The SMEs and Cooperatives Directorate implements measures and activities for the development of entrepreneurship through promotion, education of entrepreneurs, technical assistance, local financing, institutional capacity building and commercialisation of innovations. It also encourages clustering and networking of entrepreneurs, implements measures for the development of SMEs and co-operatives, improves entrepreneurial and managerial skills, undertakes the harmonization of legal framework with EU regulations and implements measures for international co-operation and export and investment promotion.

The Crafts Directorate focuses on crafts development, registration and vocational training. It implements and coordinates measures and activities for the development of the crafts sector, promotes crafts at international fairs, makes proposals for laws and regulations, provides interpretations and explanations related to laws and regulations, monitors implementation and ensures execution of laws and other regulations.

Investment Promotion and Export Directorate performs the tasks that refer to the elaboration of the investment promotion and export strategies and their implementation, the development of free zones, industrial zones, clusters, technological parks and districts, the elimination of obstacles for investments and regional development. The Directorate makes proposals for the implementation of economic policy measures aiming at enhancing domestic and foreign investments for the purpose of regional development. It implements the activities related to advertising and promotion of conditions for investing in the Croatian economy and the security of such investments, and it participates in tasks related to international projects, etc. The responsibilities of this Directorate also include the assessment and approval of the use of incentive measures.

In performing these tasks, the SMEs and Cooperatives Division cooperates with other government bodies[106], regional and local self-government units, institutions and associations of entrepreneurs. There is in Croatia in fact a long tradition of representation of SME interests, at both the national and the sub-national level. Various interests of the private sector and/or the SMEs more specifically are thus represented through the Croatian Chamber of Economy (HGK), the Croatian Chamber of Trades and Crafts (HOK), Croatian Employers Association (HUP), Croatian Co-operatives Association (HSZ), Association of SMEs, Croatian Exporters Association, Women Entrepreneurs Association etc. In the past

[106] Other ***ministries*** active in supporting SMEs in their respective sectors include the Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development (MSTTD), the Ministry of Science, Education and Sports (MSES), the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management (MAFWM) and the Ministry of Family, War Veterans and Intergenerational Solidarity (MFWVIS). Other ***public bodies*** active in the SME policy field are: Export and Investment Promotion Agency, Fund for Regional Development, Fund for Employment and Development, Croatian Bank for Reconstruction and Development.

several years these institutions have grown in importance and asserted themselves as partners in the policy making process. Dialogue with the Government takes place in fora of socio-economic dialogue such as the Economic and Social Council (tripartite body facilitating dialogue between the Government, business and trade unions), and the National Competitiveness Committee, as well as in the relevant Committees[107] of the Croatian Parliament. Some more detail on the more relevant of these policy-making partners is given below.

In addition to MELE, **the Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG)** is the implementing authority for the 2004-2008 Development Programme for Small Enterprises. With its 25 employees in its office in Zagreb, HAMAG is beginning to widen its scope of activity. So far it has mainly run financial incentive schemes – issuing credit guarantee funds and mutual guarantee funds. It has also implemented activities related to business advisory services. Whereas MELE's support in this area is directed through programmes such as "Promotion of entrepreneurship" and "Education in entrepreneurship", HAMAG is primarily focused on the Programme for Education and Development of Small Businesses Consultants' Network, consisting of consultant certification, co-financing of consultant services and monitoring of the above system. Starting from 2007, HAMAG began to take over a number of MELE mainstream programmes: improvement of business support infrastructure (business centres, regional development agencies), entrepreneurship of target groups (youth, start-ups, disabled persons) and support of student cooperatives and student enterprises.

Promoting the development of SMEs also falls under the competence of the **Croatian Bank for Reconstruction and Development (HBOR).** With the seat in Zagreb and five regional offices in Split, Pula, Rijeka, Osijek and Gospić, HBOR directs the majority of its business activities and loan programmes at improving the sources and conditions of finance and introduction of new financial products and models of finance. Working closely with commercial banks, it supports export-oriented companies through several export enabling and export insurance and guarantee schemes and programmes.

While support to access to finance for SMEs has been directed mainly through HAMAG and HBOR, support for the development of networking and clusters is carried out mostly by MELE. The **Croatian Employers Association (CEA)** has been active in that regard as well, stimulating various sectoral cluster initiatives. A Centre for Clusters within the CEA is in fact to become a part of the European Cluster Alliance..

A policy discussion forum for the competitiveness agenda is the **National Competitiveness Council**, founded in 2002 with the endorsement of the Government. It enables dialogue between public and private stakeholders (government, trade unions, business and academia) on issues affecting the competitiveness of the Croatian economy and the business sector in particular. Of particular relevance are the 55 recommendations on enhancing competitiveness which the Council put forth in 2004 and the Government adopted as an integral part of reforms and economic development policies.

Croatian SME policy relies also on input from a **policy think-tank**, the Centre for SME and Entrepreneurship Policy (**CEPOR**). CEPOR specialises in SME-related issues and has the mission of publicly advocating SME interests. It acts in co-operation with other

[107] Finance Committee, Committee for Economic Development and Committee for Labour and Social Policy.

stakeholders, for example in drawing data from the Global Entrepreneurship Monitoring Project or making recommendations to increase competitiveness and develop the capital market.

The rest of the section sets out the actual SME policy. SMEs in Croatia are defined by the Small Business Encouragement Act. The definition **slightly differs from the EU definition of SME** primarily in terms of the size of the annual turnover or the annual balance sheet of business entities (see table in Annex 3). The SME policy area is regulated by the following legal acts: **Small Business Encouragement Act[108], Crafts Act[109], Companies Act[110], Cooperatives Act[111], Accounting Act[112], State Aid Act[113], and the Investment Funds Act[114]** (see Annex 4).

On the basis of the Small Business Encouragement Act, in 2004 the Government adopted the **SME Promotion Programme 2004-2008** which is aligned with the European Charter for Small Enterprises. The Programme's objectives are balanced development of the Croatian territory, creation of a positive entrepreneurial climate, increase in the number of SMEs and increase in employment. It defines development guidelines, incentives, entities implementing incentives, activities and sources of finance, implementation periods for individual incentives, and methodologies for monitoring their implementation.

On the basis of the multi-annual Programme, MELE adopts an **annual programme implementation plan** – the current one being the 2007 Operational Plan of SME Promotion. It comprises of individual incentives and activities/projects, sources of finance and payments procedures. Entrepreneurship Promotion Projects in 2007 cover entrepreneurship crediting, investments into business infrastructure and promotion, education in entrepreneurship, support to cooperatives, trades and crafts as well as competitiveness (including marketing promotion, new technologies, innovation, quality and cluster development).

In its pursuit of measures supporting SMEs, MELE adopts a generally **horizontal approach**. Support measures (including for enterprise zones, research grants, etc.) for the most part do not have a sectoral focus. An exception is the tourism sector[115] and the wood processing industry[116], which benefit from more targeted support from other line ministries.

During the period 2004-2006, MELE invested 396 million kunas (ca 53 MEUR) into various programmes for SME promotion.[117] The breakdown of funds across the

[108] Official Gazette no. 29/02 and 63/07.
[109] Official Gazette no. 77/93, 90/96, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07.
[110] Official Gazette no. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 52/00
[111] Official Gazette no. 36/95, 67/01, 12/02
[112] Official Gazette no. 146/05
[113] Official Gazette no. 140/05
[114] Official Gazette no. 107/95, 150/05
[115] Implementation is conducted through two programmes of subsidies for SMEs: "Incentive for success" and "Programme for tourism development in the SMEs" Credit lines in SMEs are implemented by HBOR.
[116] Operational Programme for the Development of Industrial Wood Processing, approved by the Government on 12th July 2006, contains financial support measures for R&D, environment protection, SMEs in wood processing industry.
[117] Source: 2007 Operational Plan of SME Promotion.

programmes[118] supporting SMEs during 2004-2006 shows that the majority went to provide subsidies to loans, largely capital investments, equipment, investment and developing business activity and re-financing. Next came incentives for export oriented SMEs. A smaller amount has been allocated to SMEs to obtain business services. Several things are worth noting. Firstly, Croatia is also the only country in Southeast Europe with programmes enhancing SME competitiveness and export capacity.[119] Secondly, since the adoption of the last programme for SME support in 2004, the average size of SME grants has been increased. Existing **credit lines have been increased** and now include new target groups such as women and youth. Overall, the effectiveness of direct support to SMEs has been improved. Thirdly, there is for the time being **no clear system of monitoring and evaluation** of these interventions and it is therefore difficult to assess their impact.

Micro-crediting programmes are primarily coming from international donors (Catholic Relief Services, USAID, Soros Foundation) through credit unions. They have rather a social inclusion character and are implemented mostly in Croatia's war-affected areas.
There are also public guarantee funds implemented by the Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG). HAMAG grants guarantees for loans given by commercial banks and other creditors focusing on financing fixed assets and working capital. The value of HAMAG's grant capital is 65 MEUR. Grants are extended to different types of SMEs and under different conditions for SMEs depending on the territory on which they operate. The list of programmes is as follows:
"New entrepreneur": start-ups operating less than 2 years;
"Growth and development": entrepreneurs operating at least 2 years;
"Areas of special state concern": entrepreneurs located in Areas of Special State Concern;
"Agriculture": entrepreneurs in agriculture businesses;
"Working capital": entrepreneurs operating at least 2 years.

Greatest value of guarantees was granted under programmes "Agriculture" and "Growth and Development". In the last several years there has been a trend of increase in the value of guaranteed loans (on average 210.000 €) and of reduction of the percentage of the sum guaranteed (54%). In the course of 2007 a pilot project "Regional Guarantee Instruments" was started, as a follow-up to the MELE project "Entrepreneur", in cooperation with county and local authorities, commercial banks and entrepreneurs. The project aims to develop modalities for financing SMEs through guarantees on county level.

Besides direct support to SMEs, support targets also local and regional self-government and publicly funded local and regional business and development institutions and agencies as important actors enhancing entrepreneurship and delivering SME services at the sub-national level.

In terms of policy evolution, it must be noted that the Croatian SME policy has reached a satisfactory level of **alignment with the EU *acquis communautaire*** and the European good practice. In 2006 Croatia was commended for particularly positive results with

[118] The funds in 2004-2006 supported projects "Entrepreneur", "New Technologies", "War Veterans" (together with the Ministry of Family, War Veterans' Affairs and Intergenerational Solidarity), "Women Entrepreneurship", "Youth Entrepreneurship", and "Social Services". Most funds were directed to the project "Entrepreneur", followed by "Women Entrepreneurs" and "Social Services" projects. One of the measures of the "Entrepreneur" project is subsidising interest rates for loans in cooperation with counties, the city of Zagreb and commercial banks.
[119] Source: EU Charter for Small Enterprises, report on the Western Balkans, November 2006, MELE.

regards to education for entrepreneurship, business support services and the enabling of a quicker and a more cost-effective set-up of start-ups. Consultations with the EC in the context of the **screening process** of Chapter 20 of the *acquis* – Enterprise and Industrial Policy – have identified the need for further reform and alignment in a number of areas, notably in order to finalise the industrial strategy, to improve capacity for assessing industrial competitiveness, and for undertaking policy analysis and formulation with a more sectoral focus. Since, the accession negotiations on Chapter 20 have been launched.

Policy evolution and alignment with the *acquis* is driven and monitored by regular national programmes of alignment as well as by annual EC Progress Reports. Policy recommendations of the EC Progress Report 2006 concern the need for further alignment of existing measures with business needs (e.g. allowing for more soft type support as opposed to direct lending to SMEs) and the need for greater cross-sectoral coordination. Policy improvements envisaged in the **National Programme of the Republic of Croatia for Accession to the EU** (NPAEU) for the year 2007 include education needs adjustment and entrepreneurial education, export and investment promotion, innovation promotion, promotion of new products, introduction of new technologies and job creation.

MELE intends to improve its policy-making through another policy tool in the near future. An initiative that should contribute to better activity "on the ground" is the setting up of an **SME Observatory** which is to engage in international cooperation, exchange of best practice, drawing up of benchmarks, gathering statistics, delivering regular analyses on trends, performing evaluations etc. Through a Phare 2005 project, MELE will receive recommendations on setting up the Observatory as well as training on how to manage the work of the Observatory, in cooperation with HAMAG. The SME Directorate and HAMAG will receive significant technical assistance and support through this project in order to more generally improve the institutional framework and policies (in particular business advisory services), the regulatory framework, as well as the methodology and the capacity in the area of statistics and analysis.

An essential, cross-sectoral element of the national enterprise policy is **investment promotion**. While certain efforts in that respect have been undertaken in the past (Directorate for Investment Promotion and Export in MELE; Trade and Investment Promotion Agency; Investment Promotion Act and secondary regulation)[120] , an integrated national policy is still emerging. This is the case of foreign direct investment (FDI) in particular. Recent developments in that respect include the drafting of a national FDI strategy (MELE in cooperation with relevant stakeholders) and setting up of the "Croatian partnership for investment promotion", an initiative launched in early 2007 and coordinated by the Trade and Investment Promotion Agency (TIPA). The partnership operates through a national-level and a regional-level investment promotion team which includes representatives of counties and Regional Development Agencies. The Partnership initiative benefits from high-level Government and political support.

Other, cross-sectoral efforts at boosting FDI include attempts to re-define the enterprise and SME development policy, boost technology and export strategies, set up anti-corruption instruments and measures and increase the administrative capacity of the Trade and Investment Promotion Agency (TIPA). Some of these issues, like anti-corruption and the

[120] Investment Promotion Act, Official Gazette no. 138/06; Regulation implementing the Investment Promotion Act, Official Gazzette no. 64/07.

building of human resources, Croatia plans to address in cooperation with the OECD Investment Compact programme. The programme aims at an improved investment climate and private sector development in Southeast Europe and is being implemented in the context of the Stability Pact. The OECD office set up in Zagreb in July 2007 will implement the programme in Bosnia and Herzegovina as well as in Croatia.

R&D and Innovation

The **Ministry of Science, Education and Sports (MSES)** is the central government institution responsible for implementing, coordinating and overseeing implementation of the science, innovation and technology. It is in charge of allocation of the budgetary funds for R&D activities in both public institutes and higher education institutions, as well as allocation of budgetary funds for the technology program and related activities. Financial assistance extended directly through MSES includes research grants, IT grants, scientific equipment grants, fellowships for young researchers, (international) mobility grants and grants for publishing activity, scientific conferences and awareness raising activities.

Three of the **Ministry's directorates** cover the policy area in the field of science, technology, innovation and IT - the Science Directorate, the Directorate for International Cooperation, and the Directorate for Information Society. Management of EU-financed projects is carried out by the International Cooperation Directorate. This Directorate cooperates very closely with the Directorate for Science, which comprises a Department for Research Programmes and Projects, a Department for Development and a Department for Analysis and Monitoring of Technological Development.

MSES relies on a fair number of other institutions and policy fora in the design, implementation or monitoring of the R&D and innovation policy. **National Science Council** (**NSC**) and **National Council for Higher Education (NCHE)** systematically monitor the functioning and the quality of the entire system as highest independent professional and advisory bodies appointed by the Parliament. On the operative level, the recommendations of the NCS and NCHE are carried out by the **Agency for Science and Higher Education**, which is in charge of administrative tasks related to the assessment of scientific activity and higher education.

An institutionalized inter-ministerial initiative established by MSES in 2005 is the **Croatian Innovation System Council** (HIS). HIS is envisaged as a coordination body in charge of strengthening the national innovation system and the related infrastructure. The need for greater coordination in the national innovation system is re-emphasized in the current Action Plan of the Ministry's Science and Technology Policy 2006-2010.

National Foundation for Science, Higher Education and Technological Development (NSF), another independent institution established by the Parliament, extends financial support for the following areas: training of doctoral students (PhD fellowships), joint basic research projects between private partners and PROs (public research organisations), joining European science foundation programmes, reform of the higher education curricula (doctoral studies) in order to harmonize them with the European system (Bologna Declaration) and so called "brain gain" initiative. Grants are accorded based on competitive calls which are launched biannually.

The main part of the national policy in relation to technology is implemented by two specialized technical agencies, under the scope of the Croatian Technology Programme. One of them is the **Croatian Institute of Technology (HIT Ltd**.) founded in March 2006 by the Government with the mission to create pre-conditions for accelerated application of new knowledge and technologies, by providing services, expertise and project funding. In December 2006 HIT reshaped and took over implementation of the TEST programme. TEST provides funding for pre-commercial research activities aimed at developing new technologies (products/processes/services) through the development of original solutions (prototypes/pilot solutions), as well as research linking fundamental sciences and their technological application to development of industry sectors. HIT is also in charge of developing the national technology foresight platform and business intelligence system, and will overtake from MSES the consolidation of the administrative structure of national focal points of the EU Framework Research and Technology Development Programmes.

The second policy implementing agency is the **Business Innovation Centre of Croatia (BICRO Ltd.)** – an innovation and investment company established by the Government in late 1997 and fully State owned . Between 2001 and 2006 BICRO operated the RAZUM programme - a sub-programme of the Croatian Program for Innovative Technological Development (HITRA). With assistance through the World Bank Technical Assistance Project for Institutional and Regulatory Reform (TAL-2), BICRO developed into one of the main project implementing agencies of the Croatian Technology Programme with the mission of facilitating technology transfer and commercialization activities primarily in the sector of SMEs, contributing to the creation and development of private equity industry (especially venture capital), and promoting the establishment and development of science and technology parks, incubators and other related institutions.

The legal foundation in the interlinked sectors of science, innovation and technology in Croatia is the **Act on Scientific Activity and Higher Education**, adopted by the Parliament in 2003. It outlines the framework for scientific and higher education activities and institutions, outlining the responsibilities and relationships of the main institutions in this policy field. In addition, it defines scientific and technology programmes, R&D centres of excellence, and technology parks/incubators and related institutions.

With regards to technology transfer and reorienting public research institutions to market needs, the largest research institute in Croatia, Ruđer Bošković, has recently established a new **Agency for Innovation Services and Transfer of Technology** with the support of a € 4 million loan from the World Bank (Science and Technology Project). The new agency – Ruđer Innovations – registered as a company, started operating in early 2007. Its tasks include intellectual property and patent protection, financial support for the advancement of new innovative products, technology transfer, establishment of new spin-off companies and networking with other domestic and foreign scientific and high-technology field actors. The agency will assist with the development of high technology innovations, and all the way through to their commercialization.

In order to enhance market orientation of R&D, in October 2006 the Government assisted the formation of a public private partnership (PPP) in the field of science and technology through a joint initiative of the Ruđer Bošković Institute and the **Institute for Informatics Innovation (I3)** which is a research and development institution aiming to further the study

of and increase the utilisation of informatics systems.[121] The PPP is incorporated in the established joint spin-off company **Information Communication Technologies Ltd**, whose main role is the commercialization and dissemination of research performed in the I3 institute.

The evolution of Croatian science, innovation and technology policies had taken a more systematic approach from 2001 with the adoption of a strategic document "Croatia in the 21st Century". In March 2002 the preparation of the SME / Technology Programme was initiated by the MSES and supported by the World Bank project TAL-2. During 2001-2005 the technology and innovation policy was primarily implemented through the Croatian Programme for Innovative Technological Development (HITRA), launched as a pilot in 2001. HITRA was launched to initiate the setup of a national innovation system through permanent development of strategic and long-term goals. These include fostering science and industry cooperation, revitalization of industrial R&D and encouraging commercialization of research outputs.

HITRA provided a framework for direct cooperation between industry and entrepreneurs with higher education institutions and research institutes, and was implemented through two complementary sub-programmes. One of them – **Technology-Related Research and Development Programme** (**TEST**), provides support to the development of new technologies in terms of products, processes or services, up to their commercialization stage. The other – **Development of Knowledge-Based Enterprises** (**RAZUM**), provides early-stage financing to knowledge and technology-based start-ups.

Both RAZUM and TEST were redefined in 2006 in order to ensure more quality and transparency in the decision-making process. Systematic monitoring and evaluation of programme performance and individual project performance was thus introduced. A new policy management system was introduced **Guidelines for Supporting Innovation Technology System** which the Government adopted in May 2006. The Guidelines redefine rules and implementation of TEST and define a new **Programme for Support of Entrepreneurship Based on Innovation and New Technologies** all of whose sub-components[122] are implemented by BICRO (see Annex 5 for details). HITRA and the TAL-2 project served as preparatory exercises for the implementation of the World Bank **Science and Technology Project** (**STP**) which began in fall of 2005 and covers a substantial part of the Croatian technology programme.

Strategic focus and main objectives of the national science, technology and innovation policy are identified in the most recent MSES strategy – **Croatian Science and Technology Policy 2006-2010**. The document was drafted on the basis of wide partnership consultations and adopted by the Government in May 2006. Given its recent adoption, the document represents a very relevant input for the programming of EU funds – the more so

[121] Focus is on telecommunications, mobile systems, networking systems, multimedia systems, intelligent systems, complex algorithms (such as security or compression) and personal/social computing.

[122] The programme's sub-components are the following: Development of Knowledge-Based Enterprises (RAZUM), Technology Infrastructure Development Programme (TehCro), Venture Capital Programme (VenCro), Research and Development Programme (IRCro), Business Competitiveness Upgrading Programme (KonCro).

given that partners and the public were involved in its adoption.[123] Strategic aims in the short and long term are set out, new financial instruments established, and new rules and procedures for (individual) research grants and technology financing programs set out.

The main objectives of this multi-annual strategy include increasing the quality and the quantity of R&D investments (target of 3% of GDP), restructuring the science system in Croatia, strengthening science and industry cooperation and increasing participation of Croatian scientists in EU Framework Programmes (FP). In the technology and innovation field the policy document stipulates the following objectives:
to promote creation and growth of knowledge-based and technology oriented SMEs (through targeted support programs which provide early-stage financing)
to assist development of appropriate technology infrastructure in order to support knowledge-based SMEs and technology start-ups
to stimulate demand of R&D from business
to build a strong intellectual property regime in order to provide incentives for innovation and invention
to diversify funding sources for R&D, attract private sector investment and create a risk capital industry
to promote innovation awareness and public confidence in R&D.

The 2006-2010 strategy identifies as priority fields of investment and support high value added business and R&D sectors – **biosciences, ICT and** in the long term **nanotechnology** in the form of new materials. Within these priority sectors Croatia seeks to encourage and develop highly specialized niches through which it can become recognizable in the global knowledge society and gain and maintain its competitiveness.

Based on this policy document the Government adopted **mid-term priorities** the aim of which is to stimulate scientific excellence and enable the transfer of knowledge and of research results to industry and business in order to increase competitiveness and generate sustainable growth and productivity. In April 2006 a working group was nominated by MSES to draft a proposal of measures necessary for achieving the **Barcelona objective** of increasing R&D investments up to 3% of GDP by 2010, identified in the context of the Lisbon Strategy.

Following the adoption of a multi-annual strategy, in December 2006 the MSES drafted a national **Action Plan 2007-2010** for the implementation of the Science and Technology Policy. The Action Plan was approved by the Croatian Government in June 2007.

A policy field closely related to the science, technology and innovation sector is intellectual property rights protection. A **National Strategy for the Development of the Intellectual Property System**, drafted by the State Intellectual Property Office (SIPO), was adopted by the Government in 2005. The short-term goal of this strategy is to provide a level of intellectual property rights protection comparable to that in the EU. In the mid-term, its goal is to ensure the application of intellectual property rights protection as a lever of economic growth and achieve levels which are, in that sense, comparable to those in the EU Member States with the highest European Creativity Index (ECI).

[123] National level institutions such as the National Science Council, National Council for Higher Education, BICRO and HIT participated in drafting the strategy. Prior to Government adoption, the document also underwent public consultations.

With regards to overall policy improvement, MSES intends to improve the monitoring of qualitative and quantitative indicators in order to enhance policy efficiency and effectiveness and align with EU practice. It will do so by harmonizing the national indicator monitoring system with the Cordis EUROSTAT system in the EU.

ICT and information society

The central government body responsible for formulating, implementing, coordinating and overseeing the implementation of the information society policy is the **Central State Administrative Office for *e*-Croatia (CSAOeC)**. In addition to its overall coordination role, the CSAOeC prepares and coordinates implementation of annual Operative implementation plans for the e-Croatia 2007 Programme, prepares reports and carries out benchmarking studies and analyses. Several other central government institutions are in charge of different aspects of ICT. **MSTTD** is responsible for the development of electronic communication infrastructure and telecommunication market regulation. The responsibility for an electronic business enabling environment, including electronic commerce and electronic signatures, lies with **MELE**. The **MSES** is responsible for the use of ICT in education and research, and for ICT supported innovations and ICT research. The Ministry of Justice is responsible for the e-Justice component and the Ministry of Health and Social Security for e-Health.

This policy area is regulated by the Telecommunications Act, Electronic Signatures Act, Electronic Commerce Act, and by secondary legislation. Provisions on conditional access are also included in the Electronic Media Act, and provisions on cyber crime in the Penal Code.

Systematic efforts with regards to an information society began with the adoption in December 2004 of the Strategy of a One Stop Shop Programme (**HITRO.HR**). The aim was to facilitate communication between state administration, businesses and citizens through simplified administrative procedures, provision of online access to information and services and establishment of HITRO.HR offices throughout the country as a single point of access to public administration services. Some of the most important **e-services** made available to SMEs since are e-extract from the Land Registers, e-Cadastre, e-Regos (registry of insured persons), e-Nautics, e-VAT, e-Pension Insurance, and e-Trade Register. Additionally, HITRO's e-Corner service has been created to provide free of charge education and information for entrepreneurs interested in applying e-business solutions in their work.[124]

According to annual reports from 2004 to 2006 (CapGemini, T&NC), the on-line availability of public services to businesses exhibited an overall growth from 5.7% to 60.4%, while the availability of services to citizens rose in the same period from 3.4% to 46.5%. It is estimated that some 10,000 entrepreneurs in Croatia take advantage of an e-card put in place by the Croatian Finance Agency (FINA) for various forms of e-business services, whereby they annually save a total of 30 million kuna (about 4 MEUR).

The *e*-Croatia 2007 Programme was launched at the end of 2003 as a framework programme encompassing strategic objectives of creating a favourable institutional and

[124] The e-Corner service is available in nineteen HITRO.HR services and FINA offices across Croatia. By the end of 2007 the e-Corner will become available in all the remaining HITRO.HR services in Croatia.

legal framework for developing secure electronic communication infrastructure and fostering innovative use of ICTs through e-Government, e-Learning, e-Health, e-Business and e-Justice. The programme is based on domestic and EU policy experience and good practice, obligations in the framework of the Stabilization and Association Agreement and regional initiatives.[125] The Programme's objectives are also closely aligned with the EU **i2010 Initiative** launched in 2005.

Within the framework of *e*-Croatia 2007 Programme, in 2006 the Government adopted also a **Strategy for the Development of Broadband Access to INTERNET until 2008** and a **2007 Action Plan**. One of the objectives of the Broadband Strategy is to increase the availability of broadband and its use by businesses – SMEs in particular. A national **e-Business Strategy** is currently also being drafted by MELE and should be completed in the course of 2007. A particular challenge to be addressed by the Broadband strategy is the quality of life and services in the less developed and the peripheral areas. The Government therefore launched an **e-Islands** project which will enable a broadband connection between schools on the mainland and schools on islands in the Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska and Dubrovačko-neretvanska counties. The Government will also encourage telecommunications operators to become more active in the Areas of Special State Concern (ASSC) and the Mountainous Areas.

In autumn 2007 the **National Competitiveness Council** will present an Action Plan for implementing its **recommendations for the enhancement of Croatia's competitiveness in ICT**. Drafted in cooperation with the business sector, the Government, the social partners and experts from the ICT field, the recommendations particularly emphasize the need for expanding the range of services available online (e.g. e-City, e-Health) and introducing electronic public procurement at the national and local level.[126]

Recognising the need to involve all **stakeholders** in the development and implementation of its information society policy, the Government established in 2004 a **National Council for Information Society** through which partnership consultations on the policy take place regularly. The Council is an advisory body providing advice on policy and legal documents in the field of information society, proposing measures aimed at sustainable development of ICT sector and improving cooperation between stakeholders in the process of building an information society. The Council is composed of representatives of the relevant central state bodies as well as of representatives of the private sector, the research community and the civil society.

As necessary, the CSAOeC engages in additional consultations in the preparation of policy documents and legislation in its policy domain. The leading consultative partners are ICT associations and organisations represented in the Croatian Chamber of Economy and the Croatian Employers' Association. Furthermore, a representative of the Croatian Chamber of Economy is a permanent member of the CSAOeC's working group which prepares and monitors the implementation of annual **Operational Plans for the e-Croatia 2007**

[125] Inputs for the programme includes the national strategy "Information and Communication Technology – Croatia in 21st Century" adopted in 2002, obligations regarding development of information society accepted through the Stabilization and Association Agreement (SAA), the programmes eEurope 2003 and eEurope 2005, the outcomes of the 1st phase of the World Summit on Information Society (Geneva, 2003) and documents adopted within the eSouthEastern Europe Initiative of the Stability Pact.

[126] Recommendations for the enhancement of Croatia's competitiveness in ICT and technology, National Competitiveness Council, April 2007.

Programme. CSAOeC also cooperates with sectoral partners in organising expert conferences and seminars.

1.2. Community Strategic Framework

The programming of EU assistance is guided by principles derived from the pre-accession as well as the post-accession logic. They are the principles of **coherence** and **concentration**. Their application to the RCOP takes into account the practice under the Cohesion policy but is also shaped to fit the specific requirements and logic of the pre-accession context. As fundamental principles of the Cohesion policy, both coherence and concentration of assistance are policy tools which need to be grasped already in the pre-accession period.

1.2.1. Coherence with EU and national strategic documents

The principal aim of IPA is to prepare future Member States for the use and management of Cohesion policy funding. When planning the use of the Structural Funds, Member States consider relevant national and EU strategic documents in order to ensure that EU-financed interventions contribute to national as well as EC development priorities. The value added of funded interventions results from complementarity with existing and/or planned domestic activities, ensuring **synergy and coherence between various sources of funding**. Guidance in planning is offered by strategic development documents at the EU and national level. In case of Croatia, national development priorities for the period 2006-2013 across a wide spectrum of sectors are specified by the Strategic Development Framework (SDF), drafted in line with Lisbon priorities. Priorities of interest to the entire EU are for the same time period indicated by the Community Strategic Guidelines (CSG).

Given that IPA is **also an instrument of *pre-accession* assistance**, funding under all Components adheres to priorities of beneficiary countries' EU accession process. Accession Partnerships, EC Progress Reports and outcomes of accession negotiations thus provide key inputs into the programming exercise. In addition, IPA interventions in a particular country are steered by **fund-specific documents** which specify priority needs – in light of accession as well as post-accession challenges – for the country in question. These are the Multi-Annual Indicative Planning Document (MIPD)[127] drafted by the EC for all IPA Components and the Strategic Coherence Framework (SCF)[128] drafted by the Beneficiary Country for Components III and IV.

In the **Accession Partnership 2006** the EC defined the short and mid-term priorities for Croatia.[129] Priorities relating to policy areas of direct relevance to this OP are listed below. The funding under the OP will address only some of the issues identified, in line with priority needs specified in the MIPD[130] and eligible under the IPA Implementing Regulation.[131] The OP will do so through a mix of investment and technical assistance measures.

[127] Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.
[128] Submitted to the Commission on 13 June 2007 and agreed in the letter REGIO/EMPL no. 6010 of 18 June 2007.
[129] Council Decision 2006/145/EC
[130] Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.
[131] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.

Economic Criteria
Short term priorities:
Further improve the business environment by simplifying the rules for market entry and exit. In particular, speed up registration procedures and improve the implementation of bankruptcy rules and improve conditions for the development of private enterprises and foreign direct investment, including through improving administrative efficiency.
Mid-term priorities:
Further improve conditions for the creation and development of private enterprises and FDI.

Enterprise and industrial policy
Short term priorities:
Further simplify and accelerate company registration procedures; introduce on-line access to selected government facilities for SMEs; further develop regulatory impact assessments.
Continue the implementation of the European Charter for Small Enterprises.

Mid-term priorities:
Update and articulate better the policy approach concerning financial instruments for SMEs which should allow the Government to move from direct lending towards softer support schemes.

Regional policy and coordination of structural instruments
Short term priorities:
Develop a comprehensive and coherent strategy in the field of regional development.
Select and build up the capacity of key managing authorities and bodies for the implementation of structural instruments.
Mid-term priorities:
Ensure a clear distribution of responsibilities and strengthen coordination, both at inter-ministerial level and between national and regional authorities.
Continue to build up capacity in the designated managing and paying authorities, including local authorities.
Improve the design and implementation of regional development plans.
Set up proper monitoring and evaluation systems and enhance financial management and control procedures.
Introduce adequate regional statistics.

Intellectual property law
Mid-term priorities:
Continue strengthening the enforcement of intellectual property rights (IPR) and reducing levels of piracy and counterfeiting.

Science and research
Mid-term priorities:
Start designing and applying an integrated research policy.

The EC's **Multi Annual Planning Document (MIPD)**[132] sets out major areas of intervention and priorities on which to focus IPA assistance in Croatia. Under the regional

[132] Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.

competitiveness section of Component III the major areas of intervention concern SMEs, in a more or less direct manner:

1. To enhance regional competitiveness and the productive environment, and encourage the creation and safeguarding of sustainable employment. Assistance under this objective will thus focus on supporting productive investments and strengthening the competitive position of new and existing SMEs, including micro enterprises, situated, in priority, in the *disadvantaged areas*.[133] Investment aid to SMEs will be complemented by assisting business and technology services for enterprises, such as in the fields of management, market research, industrial standards and development networking and the access to and the use of ICT, as well as by provision of business infrastructure, and by promoting technological development, research and innovation, including through cooperation with tertiary education and research institutions and with research and technology centres, and business networks and clusters.

2. To empower and increase the capacity for action, effective governance and flexible cooperation of the public administrations at national, county and local level, as appropriate, with respect to the support measures enumerated under the first objective and relating, in priority, to the disadvantaged areas. The priorities under this objective will encompass support to the improvement of administrative efficiency regarding the delivery to SMEs of quality advice, e-business, ICT and innovation, and entrepreneurial support services at large, including business coaching, and the stimulation of systems of cooperation, networking, partnerships, workshops and clusters of excellence between business and other institutions.[134]

The information on priorities and measures, set out in detail in the section on programme strategy, clearly reflects these two MIPD objectives for this Operational programme. Activities proposed for co-financing are a sound mix of concrete investments as described under objective 1 and capacity building under objective 2. This capacity building consists of trainings which, depending on activity or measure in question, enhance the operational capacity and the quality of services provided to users (investors, SMEs) and maximize the benefit of investments into business infrastructure and equipment.

The **Community Strategic Guidelines (CSG)** on cohesion identify areas where Cohesion policy can most effectively contribute to the realization of Community priorities, in particular insofar as they relate to the renewed Lisbon strategy as defined under the Integrated Guidelines for Growth and Jobs. The CSG for 2007-2013 are focused on three main guidelines and their related priorities, of which those especially relevant to the RCOP interventions include the following:

1. Making Europe and its regions a more attractive place to invest and work
    - Strengthen the synergies between environmental protection and growth
2. Improving knowledge and innovation for growth
    - Increase and better target investment in RTD

[133] Disadvantaged areas include war-affected areas and, where justified, urban areas suffering high unemployment. Disadvantaged border areas would qualify but only to the extent that the assisted activities would not qualify for assistance under Component II.
[134] MIPD, p. 27.

- Facilitate innovation and promote entrepreneurship
- Promote the information society for all
- Improve access to finance

3. More and better jobs
    - Increase investment in human capital through better education and skills.

The Croatian development planning document which sets out priorities of intervention in the field of regional competitiveness and is closely consulted with the European Commission is the IPA **Strategic Coherence Framework 2007-2013 (SCF).**[135] The SCF represents an overall strategic framework for EU funded interventions under IPA components III and IV. The Operational Programme for Regional Competitiveness is directly related to one of the priorities of the SCF – "to achieve higher competitiveness and a balanced regional development by encouraging research and technological development, small and medium-sized enterprises, development of the information society and e-Croatia, alongside with improving overall social and economic conditions in underdeveloped areas".

The national development strategy, **Strategic Development Framework for 2006-2013 (SDF)** outlines the importance of SMEs in enhancing Croatia's competitiveness. A number of measures are suggested to improve the entrepreneurship climate in Croatia:

- Strengthen the efficiency of, and coordination between, the current incentive measures and the current entrepreneurial infrastructure to achieve maximum synergy between money, the efficiency of the entrepreneurial infrastructure, and the needs of enterprise.
- Improve the efficiency of funds on the state level for incentives to entrepreneurship.
- Systematically evaluate effects of individual pieces of legislation on entrepreneurship and the entrepreneurial climate
- Analyse the experiences of successful regional development agencies and successful projects in encouraging entrepreneurship, and attempt to transfer them into less prosperous regions.
- Create legal opportunities to allow the state to invest in risk capital funds (especially regional and industry-specialised ones)
- Encourage investments, especially green-field investment.

The SDF also underlines the need for an integrated set of government policies of stimulating entrepreneurship. An area of improvement is to ensure greater synergy between entrepreneurship and regional development as well as of enhancing links between science and technology and business sector development. Concerning this second point, the SDF particularly underlines the need for effective transfer of scientific and research activity results into the business sector and the creation of favourable conditions for private sector investment into R&D. In addition, the SDF stressed the importance of securing the availability and quality of ICT infrastructure, of promoting the use of ICT in the public and

[135] Submitted to the Commission on 13 June 2007 and agreed in the letter REGIO/EMPL no. 6010 of 18 June 2007.

the private sector, as well as its consistent application in the field of education. On a general level, the SDF calls for an integrated system for evaluating development policies.

Relevant recommendations with regard to enhanced competitiveness of Croatia have been provided through the 55 policy recommendations of the **National Competitiveness Council**, in 2004. Recommendations on the SME sector are the following:

- Develop an open entrepreneurial culture
- Formulate consistent government policies and instruments to encourage entrepreneurial activity
- Eliminate administrative barriers in all phases of the entrepreneurial life cycle, from establishment, through development, to transfer of ownership
- Stimulate the development of the capital market to finance new business undertakings and small and medium-size companies with growth potential
- Set up an institutional infrastructure to provide professional services to SMEs
- Establish productivity benchmarks for the small and medium-size enterprise sector based on the corresponding industries in the EU
- Encourage the "export mentality" among SMEs
- Diminish regional development inequalities by employing clusters

The above EU and national documents, therefore, have been taken into consideration, alongside the needs analysis, in the elaboration of the priorities and measures of the RCOP.

1.2.2. Lessons learned from ongoing and previous EU assistance

Based on experiences with project implementation and utilisation of EU funds, the following is an outline of the main issues which remain relevant for the future implementation of the EU pre-accession assistance:

- Croatia's programme and project management capacity is evolving; practical experience gained so far needs to grow and become embedded in the future management of EU funds. So far, an insufficiently developed institutional capacity on the national and sub-national level has proven to be the greatest obstacle for project implementation. Therefore, improvement of technical assistance and capacity building at all administrative levels must be secured;
- It is essential to have skilled and motivated staff available for EU funds management and further efforts are needed to identify, train, develop and retain a body of such staff;
- Insufficient and inadequately mature project pipeline is an obstacle for timely and satisfactory utilisation of assistance. Therefore the preparation of sufficient, well designed and mature projects (in particular tender documentation) is paramount to ensuring the use of EU assistance in a timely and technically acceptable manner. This issue is directly linked to the need for strengthening the capacity on all levels

but particularly the capacity of final beneficiaries to prepare a sufficient number of good projects in a timely manner;

- It is necessary to improve time management and quality assurance in all institutions involved, as well as the project implementation capacity (tendering and contracting);
- Coordination between stakeholders is essential to timely and good quality work (with regards to EU assistance as well as national sectoral programmes). Coordination requires extensive and clear information flows with a focus on a common understanding of tasks, timeframes and interdependencies;
- It is essential to ensure access and dissemination of information in a timely manner to all interested parties as well as to increase the emphasis on publicity measures.

Lessons learned from the implementation of EU funds so far suggest that a relatively modest administrative absorption capacity in Croatia's public administration bodies is reducing the effectiveness of EC assistance.[136] At the same time, improvement is noted and the situation is evolving. A more engaged approach is particularly visible in the process of OP programming, with the relevant administrative bodies actively engaged in the elaboration of the OP, both at an operative level and at the State Secretary level. Such improved "ownership" of projects and programmes is a pre-condition for effective mainstreaming of future EU funding into national development policies and schemes.

1.2.3. Concentration of assistance

Croatia is at a disadvantage on two levels in relation to regional competitiveness – firstly, as a still relatively less developed economy within the European context and secondly as a country wherein some regions lag behind national development levels. While it is proposed to concentrate IPA resources under this OP both geographically and sectorally, one cannot ignore either the need to develop Croatia's overall competitiveness in the wider European context or the need to promote socio-economic cohesion between the regions of Croatia.

Thematic concentration

Thematic or sectoral concentration is based on the analysis of needs provided in Section 2 and the priorities of the relevant EU and national strategic development documents. The main sectoral themes under the OP are:
Research and innovation commercialisation services and technological infrastructure for SMEs with the potential for high value added production,
Enhanced competitiveness through cluster development,
Improved attractiveness of regions through development of business-related infrastructure and an improved business and investment climate at national and sub-national levels.
Detailed information on measures proposed under each theme is provided in Section 3.

Geographic concentration

Croatia measures internal disadvantage primarily through categorization as an Area of Special State Concern at the LAU 2 level (former NUTS V): however, the LAU 2 level is

[136] MIPD for Croatia, Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.

inappropriate for major actions of socio-economic development such as are considered under the RCOP.

The Government considered three options for geographic concentration:

Option 1: Areas of Special State Concern Categories (ASSC) under category I [Areas occupied during the Homeland War], category II [Areas which suffered war damage] and category III [Areas meeting specific criteria of underdevelopment]
Option 2: all disadvantaged areas, including ASSCs, hilly and mountainous areas and islands
Option 3: only ASSC Categories I and II: that is, the war-affected areas.

Selecting Option 1 proved the most appropriate as this approach is both, consistent with the legal basis of the existing Act on the ASSCs (which is in turn in line with the draft National Strategy for Regional Development) and is referred to in the MIPD.[137] For each county (NUTS III level) MSTTD assessed the percentage of land area categorized as Area of Special State Concern (Categories I, II, III). It was determined that geographic concentration will be achieved through focusing on counties experiencing the most significant disadvantage. Hence, resources available under RCOP are concentrated on counties in which more than 50% of territory is categorised as Area of Special State Concern (see table and map below). All ten of these counties are within the two NUTS II regions whose GDP is below the national average (Panonian Croatia, Adriatic Croatia). They also feature the highest unemployment rate among Croatia's counties.

Table 5: County territory classified as Areas of Special State Concern (ASSC)

County	**Share of land area of county covered by ASSCs**	**NUTS 2 Region**
Lika-Senj	81%	Adriatic
Vukovar-Srijem	73%	Panonia
Zadar	72%	Adriatic
Šibenik-Knin	71%	Adriatic
Sisak-Moslavina	66%	Panonia
Požega-Slavonija	65%	Panonia
Karlovac	64%	Panonia
Virovitica-Podravina	52%	Panonia
Brod-Posavina	51%	Panonia
Osijek-Baranja	50%	Panonia
Bjelovar-Bilogora	43%	Panonia
Dubrovnik-Neretva	42%	Adriatic
Varaždin	13%	North-West
Zagrebačka	12%	North-West
Split-Dalmacija	24%	Adriatic
Istra	10%	Adriatic

[137] Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.

County	Share of land area of county covered by ASSCs	NUTS 2 Region
Medimurje	5%	North-West
Krapina-Zagorje	4%	North-West
Koprivnica-Križevci	2%	North-West
Primorje-Gorski kotar	2%	Adriatic

It is envisaged to focus some 40% of the funding under the RCOP on these lagging behind regions. As described later on, Priority Axis 1 will concentrate exclusively on the 10 counties indicated above, while Priority Axis 2 will aim to target a significant portion of funding on these counties. At the level of the OP, 41,5% of funding is allocated specifically for beneficiaries from the lagging behind regions (14,7 MEUR of IPA funding, i.e. 19,6 MEUR of the total OP value). Since the population of these ten counties is approximately one third of the Croatian total, concentration of the OP's overall resources in per capita terms is clearly on the lagging behind regions.

Map 2.

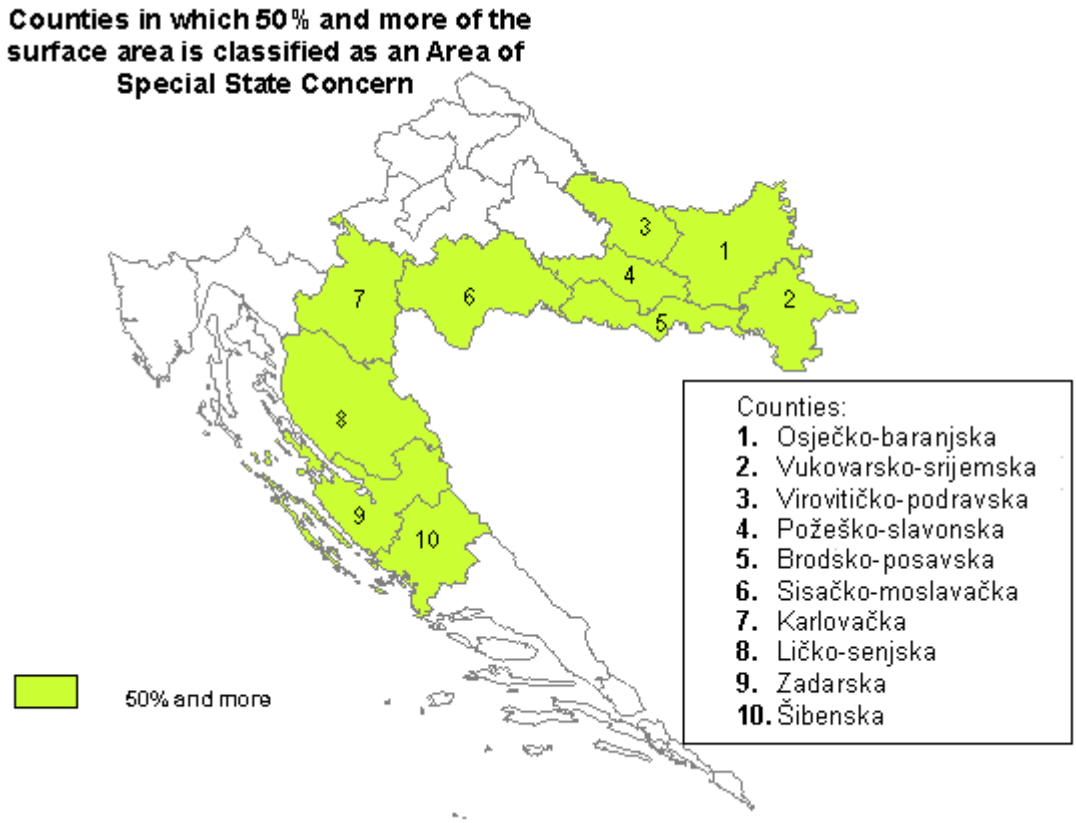

Croatia's division into **NUTS II regions** is shown on a map below. The most significant problems at the NUTS II level are faced by the Central and East (Panonian) Croatia region, which has experienced severe war damage and decline of state-owned enterprises in the

ASSC. This region contains three of the four most war-damaged counties (Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka, and Osječko-baranjska) and about 80% of its territory holds ASSC status.

Map 3: NUTS II regions in Croatia

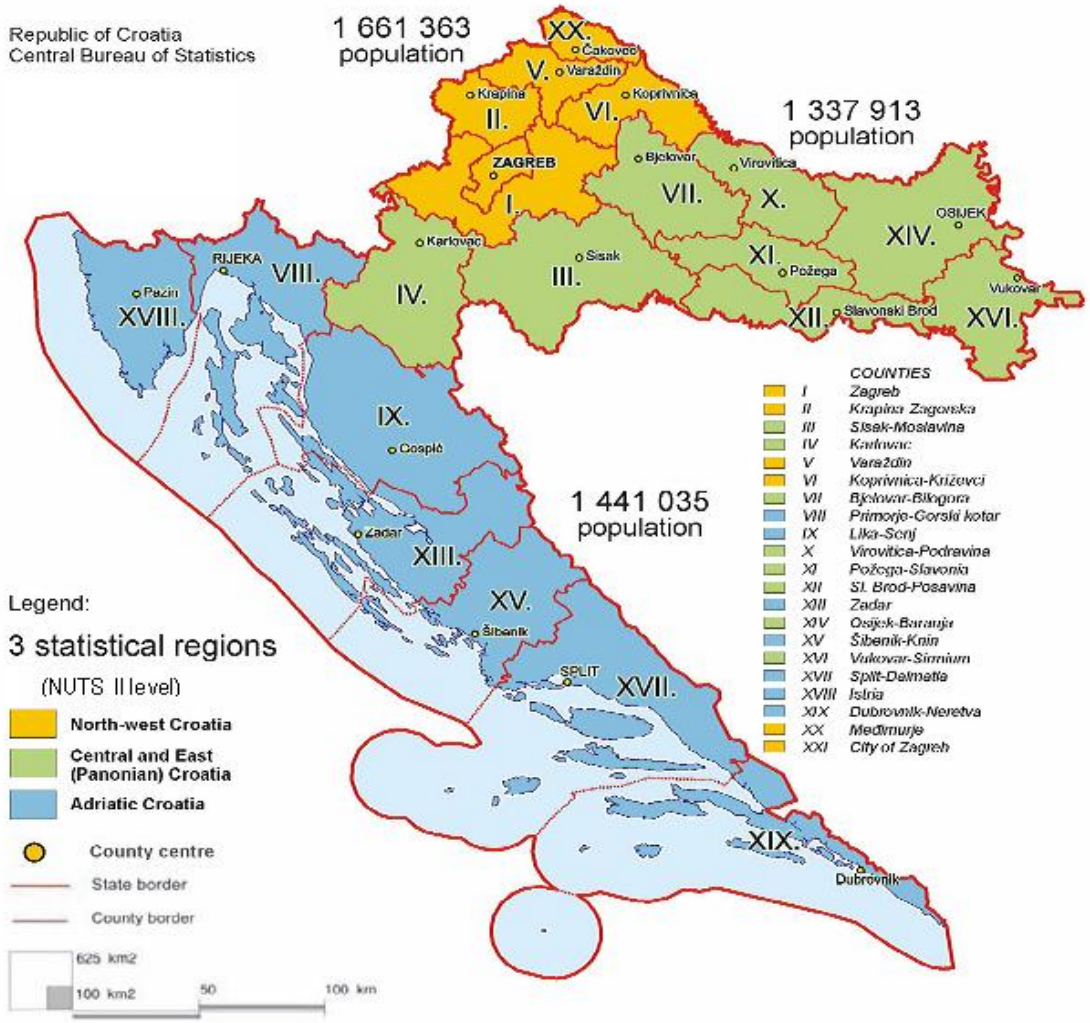

Central and East (Panonian) Croatia (Counties (8): Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka)
Adriatic Croatia (Counties (7): Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska)
North-West Croatia (Counties (6): Grad Zagreb, Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska)

1.3. Partnership consultations

The intention of the Inter-Ministerial Working Group (IWG) in its approach to partnership consultations is to inform of the importance of IPA as a new pre-accession instrument preparing Croatia for the future Structural Funds, and to receive constructive input on the OP in line with the possibilities set out in the MIPD[138] and the IPA Implementing Regulation.[139]

The OP has been prepared by an **Inter-Ministerial Working Group (IWG)** comprising representatives of the relevant state institutions and chaired by the Strategic Co-ordinator for Components III and IV. The membership and the programme of IWG meetings during this reporting period is shown in Annex 7. In addition to meetings of the IWG, a number of bilateral meetings took place between the relevant individual institutions.

In order to include stakeholders from sub-national level, early on into the programming exercise MSTTD engaged in parallel **consultation with county authorities**. In summer 2006 the Ministry inquired of the county (regional self-government) authorities about their development needs and project pipeline identified in their individual Regional Operational Programmes (ROP). Counties were asked to reply to a questionnaire by listing project proposals in areas of assistance eligible under the OP. The purpose of the exercise was to better target investments under the OP in later discussions within the IWG. Of the 21 Counties, 18 responded with written feedback. In the remaining three – County of Zagreb, Primorsko-Goranska County and the City of Zagreb – it was not possible to answer to the questionnaire because there was at the time no ROP adopted or no project pipeline data base available. Altogether, 447 project proposals have been received under the heading „Regional Competitiveness“, of total value of 2,210 MEUR. Needs identified by counties were taken into consideration in the later programming process and are very well reflected in interventions envisaged under the OP (see Section 2).

At the level of other operations responsible institutions also contacted relevant partners in the programming period. With regards to the BioCenter Operation under Measure 2.2, Priority Axis 2, BICRO as the lead project partner informed some 50 institutions, research units and individuals taking part in biosciences research throughout Croatia of the prepared operation, inviting their participation and feedback. MSES also held a public presentation attended by representatives of the research sector. On that occasion the BioCenter project was discussed, too, in the wider context of biotechnology commercialization, policy aspects and the accompanying infrastructure. With regards to the operation concerning e-business reference centres (Measure 2.1, Priority Axis 2), MELE undertook an analysis of capacity and implementation potential among the existing entrepreneurial centres in order to better target this operation.

In drafting the OP, the IWG consulted a number of policy-making and policy implementation institutions and interest groups in order to assess the relevance of activities proposed. In order to respect the programming deadlines and in light of the limited resources under the OP, a “light” approach to partnership consultations was followed whereby national level representations of the relevant stakeholders were invited to the

[138] Multi-Annual Indicative Planning Document for Croatia, Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.
[139] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.

partnership meeting. Persons representing partner institutions in the OP consultation process were chosen by the partners upon invitation by the relevant line ministry to join the programming effort. In a formal communication which contained all the relevant information, partners were instructed to communicate information to their members (interest groups which they represent) and report any feedback on the OP method and content to the head of the Operating Structure within a specified time period.

The list of partners which were invited to the consultation on the OP includes a mix of **general economic and social partners, of sub-national self-government units and of sector specific institutions**. Partners were chosen having in mind the specific investment areas envisaged by the OP and the knowledge and experience they could contribute from their practice. The following partners were invited to participate in the consultations:
Trade and Investment Promotion Agency (TIPA)
Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG)
Croatian Bank for Reconstruction and Development (HBOR)
Croatian Chamber of Commerce (HGK)
Croatian Chamber of Trade and Crafts (HOK) (represents also craft cooperatives in Croatia)
Croatian Employers Association (HUP) (Croatian Exporters Association is a member as well)
National Centre for Clusters (HUP)
National Competitiveness Council (NVK)
Alliance of the Croatian Towns Association and the Croatian Municipalities Association
Croatian County Association (HZŽ)
Union of Independent Trade Unions of Croatia (SSSH)
Centre for SME policy (CEPOR)
Regional Development Agencies (Development Agency North (DAN)[140], PORIN – Development Agency of Primorsko-goranska county, IDA – Istrian Development Agency, Osijek-Baranja County Development Agency)
Institute of Economics, Zagreb (EI)
Faculty of Electrical Engineering and Computing, Zagreb
Ruđer Bošković Institute
Institute of Physics
Technology centre Split

The institutions listed are some of the regular partners of the line ministries involved with the Regional Competitiveness OP. The **partnership** practice undertaken for the purposes of IPA **builds**, in other words, **on an existing national practice** in policy-making and policy implementation. This national partnership practice has been elaborated to some degree under the policy section of the OP. While the list of regular line ministries' partners is more extensive, for the purpose of OP programming it was decided to target bodies which are most directly involved in the types of activities envisaged under the OP for the 2007-2009 period. As necessary, a more extensive group of partners may be included in information and communication activities on the OP which will take place later on, as well as in the process of monitoring the implementation of the OP.

[140] Regional Agency Dan is established by the following stakeholders: city of Varaždin, city of Virovitica, City of Koprivnica, City of Bjelovar, Međimurska County.

Partnership consultations on the OP took place on 5 March 2007 in the presence of all of the members of the IWG, including high-level representation. Of the partners invited, a significant number attended (see attendance list in Annex 8) and showed their appreciation of the thoroughness of the agenda and the appropriate timing for scheduling the consultation. The meeting was organized and chaired by MELE as the head of the Operating Structure. Following an introduction to the new pre-accession instrument IPA, its programming and institutional framework, the RCOP was presented and individual priorities and measures set out by the line ministries. In a questions and answers session that followed, partners received additional detail and clarification of issues of interest to them. As a follow-up to the meeting, partners were supplied with a summary of the RCOP (including SWOT, priorities and measures), an explanatory note on IPA and the RCOP, including the eligible areas of investment and the EC view[141] of priorities to be pursued in the OP, along with the minutes of the meeting.

The Head of the Operating Structure received written **feedback** from a number of partners[142]: Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management (MAFWM), Trade and Investment Promotion Agency (TIPA), Croatian Chamber of Economy (HGK), Croatian Chamber of Trades and Crafts (HOK), Zagreb Institute of Economics (EI), Primorsko-goranska County. In their feedback, the partners stated their appreciation of the consultation process and generally expressed interest in participating in OP implementation in line with their in house expertise and applicable, project level prior experience. Their suggestions for improvement of the RCOP and more general remarks concerned the following issues:

a) Suggestions for complementing and/or clarifying the SWOT analysis:
These were accepted and introduced into the SWOT analysis.

b) Suggestions for participation in the delivery /implementation of specific measures:
These have been considered and will be decided upon by the relevant members of the Operating Structure in the process of drafting project documentation for the grant schemes and/or contracts envisaged under the Operations in question.

c) Recommendations for clarifying measure-level detail:
These were accepted and introduced to the description of Measures in question. As necessary, further detail – on final beneficiaries etc. – will be specified in the relevant project documentation.

d) Suggestions for inclusion of additional investments under eligible activities:
Where deemed necessary and possible (in light of eligibility rules under IPA and the Regional Development Component), these suggestions were incorporated into the relevant Measures and Operations.

e) Reminder of the importance of ensuring that the Government continues essential reform processes – in the domain of regional development, fiscal decentralization, education,

[141] Multi-Annual Indicative Planning Document for Croatia, Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.
[142] The problem in case of some partners seems to have been that the information on IPA and the RCOP was either not communicated to their membership or the membership and/or the partner reported no response back to the Operating Structure.

business climate, etc. – in order to ensure impact and sustainability of efforts financed through EU assistance:
The Operating Structure is aware of the need of pursuing in parallel domestic reforms in order to enhance the effect of all public investments, be they budgetary or foreign assistance. The EU assistance is indeed to a large extent encouraging the reform processes in question. The Operating Structure will pursue such policy improvement in sector areas encompassed by the RCOP, in line with identified investment needs and priorities.

The partners will also be consulted by the Operating Structure on the occasion of possible OP revisions, in line with the requirements set out by the IPA Implementing Regulation.[143] They will remain closely involved with OP implementation as well, as members of the Sectoral Monitoring Committee (see section 5.2.1 on monitoring arrangements). The Operating Structure will consider also how to engage partners in the process of informing the wider public and potential beneficiaries of the investment opportunities under the OP. Along with identified other relevant stakeholders, the partners can become engaged in carrying out a comprehensive information and publicity programme for different groups of beneficiaries under this OP.

Once officially adopted by both parties, the RCOP will be available on the Internet sites of all the relevant members of the Operating Structure. This will enable potential applicants and the wider public to consult the document and inform themselves of the investment and/or participation opportunities. On the Internet sites of these ministries the public will also be regularly informed of the progress of RCOP implementation. Detailed guidelines and advice to potential beneficiaries with regards to individual Operations under the RCOP will be undertaken by the relevant members of the Operating Structure in line with the good practice so far (e.g. informative workshops and "project clinics" providing technical assistance to potential project beneficiaries).

By informing the partners of the purpose, the aims and the possibilities of IPA and RCOP as an investment mechanism, the consultations with the partners were structured so as to be constructive and to avoid raising unrealistic expectations about the scale and scope of the OP. Judging from the partners' feedback, the first RCOP consultations were successfully used as an opportunity to raise awareness of IPA, to ensure that there is a consensus around the aims and the content of the OP, and to take the first steps towards generating a constituency of future beneficiaries of IPA and the future Structural Funds.

1.4. Ex ante evaluation

The ex ante evaluation was conducted to optimise the allocation of resources and to improve the quality of programming, by using external experts to review drafts of the OP and assess:

its relevance - the relationship of the strategy to the needs identified;
its effectiveness - whether the objectives of the programme are likely to be achieved;
its utility - judging the likely impacts against wider social, environmental and economic needs;

[143] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.

its internal and external coherence - including structure of the strategy and its financial allocations; and the linkage of the strategy to other regional, national and Community policies; and
the quality of implementation systems, including monitoring indicators.

The ex ante evaluation was carried out by the European Policies Research Centre (EPRC, UK) which has for this purpose relied on a mix of international and local experts. The evaluators have employed the following sources as their methodological guidance:

"The New Programming period 2007-2013: Indicative guidelines on evaluation methods: Ex ante evaluation, Working Document No.1"[144]
"The New Programming period 2000-2006: Methodological working papers, Working Paper 2: The Ex-Ante Evaluation of the Structural Funds interventions"[145]
"The New Programming period 2007-2013: Indicative guidelines on evaluation methods: Monitoring and evaluation indicators, Working Document No. 2"[146]
"The New Programming period 2000-2006: Methodological working papers, Working Paper 3: Indicators for Monitoring and Evaluation: An indicative methodology"[147]

The ex ante evaluation report is presented in Annex 11 while an excerpt containing the summary of the findings is offered below.

"The RCOP is well structured and follows the Commission template for IPA OPs. It covers all the relevant issues and is written in clear, comprehensible English. The second draft of the OP represents a considerable improvement on the previous version of November 2006. It includes a comprehensive and relevant analysis which provides a sound justification for the strategy. The priorities and measures chosen appear logical and coherent with domestic and EU policy objectives, although a clearer description of a programme-wide strategy, as well as a programme-wide hierarchy of objectives, indicators and targets (also on expected programme level results and, where possible, impacts) would be needed. The information provided on the implementation and monitoring arrangements is comprehensive but needs some additional detail.

As the document is being finalised a number of editorial improvements could be made to it. The analysis is succinct, focuses on relevant issues and justifies both the proposed strategic approach, and the priorities and measures. However, there are elements which are missing from the analysis and should be included. For instance, the analysis should comprehensively address the differences in the development needs of local and regional authorities in the lagging behind regions. The SWOT section would be improved by: first, supplementing the table with explanatory text; and second, by organising the SWOT in a way so as to reflect the dual objective of the OP. In terms of the Programme's strategy, priorities and measures, further improvements could be made with respect to the following: (i) the "programme strategy" section; (ii) the concentration of assistance; and (iii) the description of measures. Overall, the Programme's indicators and targets require further work. Regarding partnership and consultation, it is important to highlight how feedback has informed the content of the OP. The management and implementation section of the OP

[144] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd1_exante_en.pdf
[145] **http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/exante_en.pdf**
[146] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd2_indic_en.pdf
[147] **http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/indic_en.pdf**

still needs to be finalised. Finally, within the OP, environmental integration is not strong. The major issue lies in the RCOP perception of environment, which places it outside the central concerns of regional competitiveness."
Based on the evaluators' findings and recommendations, the Operating Structure undertook a revision of the RCOP and introduced a number of improvements to both its content and format. Those changes of a more substantial importance are summarized bellow.

Strengthening the Programme strategy section:
Under Chapter 3. Programme Strategy, an introductory section was included, explaining the approach to the investment strategy adopted by the Croatian authorities under this OP. The aim of additional clarification was to better emphasise the mutual coherence of development interventions envisaged by the Operating Structure as well as to point out their contribution to and synergy with prior and ongoing policy efforts. The identified priority areas of intervention reflect also the investment priorities in Chapter 2. Assessment of medium-term needs, objectives and strategic priorities. The choice of targeting assistance to the ten lagging behind regions has been further argumented by drawing the link between those counties and Croatia's NUTS II regions.

Emphasizing elements of the partner consultation process:
Section 1.3. on partnership consultations has been revised in order to emphasize all components of the process, including those prior to the formal consultation meeting as well as follow-up engagement envisaged with the partners. An overview of partner input and consequent changes to the OP has also been presented.

Clarifying the SWOT analysis:
The SWOT analysis has been revised in order to specifically address strengths, weaknesses, opportunities and threats facing the lagging behind regions, as recommended in the ex ante evaluation report. Development problems specific to self-government units in the Areas of Special State Concern (ASSC) have also been set out, in section 2.1. on socio-economic analysis.

Providing more substantial information on indicators:
More detailed information on indicators has been prepared, in consultation with the EC services, and inserted into the OP in a table format (see Section 3.1.4. Indicators for Priority Axes and Measures).

Introducing a more user friendly format:
Information on financing tables has been presented in a table format provided by the EC services, with an overview for the entire 2007-2009 period as well. An overview of OP Priority Axes and the accompanying Measures and Operations was presented in one place and the format of Measure description revised. In order to more clearly present the RCOP implementation arrangements, a table and an organigramme were inserted into Chapter 5 Implementation provisions (see also Annex 10).

Explaining the management and implementation section of the OP:
Chapter 5. on implementation provisions has been thoroughly revised in line with consequent input from the EC services.
A comment by the ex ante evaluation team on the need to ensure that horizontal concerns are addressed more adequately has not been addressed. The Operating Structure considers

that arrangements envisaged in that regard deal adequately with the issue of environmental concern (selection criteria for grants and project documentation for infrastructural works specifically address and ensure projects' environmental sustainability). A more comprehensive pursuit of environmental sustainability at the level of sectoral policies is for a more long-term consideration by the Operating Structure and other relevant state administration bodies.

2. Assessment of medium term needs, objectives and strategic priorities

The European Commission's Third Cohesion Report (2004) identifies a number of factors associated with the ability to reverse regional development deficit. These factors concern the effectiveness of policies and actions undertaken to address bottlenecks and obstacles to growth and development. Regions and member states which have made the most progress in achieving sustainable competitiveness have been able to consistently formulate and implement effective policies, strategies and actions to:

- address the structural faults in the regional economy
- improve the quality and flexibility of the labour force
- tackle the infrastructural obstacles to accessibility and sustainable development
- promote innovation (new products, processes) and better links between science, technology and enterprises
- support and stimulate the small and medium sized enterprise sector
- build a modern, competent and responsive administration – and systems of institutions working together for development.

Given the requirements for thematic and territorial focus, eligibility and scope of supported activities within the IPA Implementing Regulation[148] and the MIPD[149], as well as the priorities set in the SDF and the SCF[150], this section presents mid-term needs in sectors key to economic competitiveness. As such the analysis is focused on SME competitiveness, business support infrastructure and market orientation of key economic actors. Analysis of medium-term needs is followed by a SWOT analysis and the resulting strategic priorities at the level of the OP.

2.1. Socio-economic analysis

The underlying theme of this Operational Programme is the competitiveness of SMEs. Enhancing their position on the domestic and the international market respectively enhances Croatia's internal cohesion and its external competitiveness. Significant achievements in terms of enhanced SME competitiveness have resulted from Government efforts so far, making Croatia a leader in the Southeast Europe region in terms of accomplished reforms and tools placed at the service of SMEs. As stated in earlier sections of the OP, these tools and policy reforms mirror the EU good practice and evolve

[148] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.
[149] Commission Decision C(2007)2566 adopted on 20 June 2007.
[150] Submitted to the Commission on 13 June 2007 and agreed in the letter REGIO/EMPL no. 6010 of 18 June 2007.

accordingly. They also suggest areas for further improvement – either through an altered national approach or through greater commitment of national, EU and other funds.

In order to continue taking steps forward, policy solutions need to encompass all relevant economic actors with a stake in national and regional competitiveness. SMEs are direct or indirect beneficiaries of such efforts, which are however undertaken and delivered by **intermediary institutions –** national, regional and local development agencies, development banks, development funds, technology and business centres, business zones, chambers of commerce and crafts, self-government units, universities etc. It is the **capacity** of these go-betweens that **needs to be strengthened in order to both, deliver policies more effectively and to shape them** to more exactly reflect SME needs. Intermediary bodies have another, perhaps more strategic role to play in the context of economic development as well – that of devising development initiatives specific to a sector or region and putting them in place by drawing on the available endogenous capacity and (also external) financial and technical support. This strategic coordination role falls on regional self-government units and business support institutions at the national, regional and local level, but also on sectoral bodies, which act as national and/or regional resources and "centres of excellence".

The capacity of some of these go-between institutions will be enhanced through much of the assistance available under this and/or the following RCOP, in order to build up a modern business support institutional infrastructure in Croatia. This way IPA continues capacity building efforts financed so far by the EU in the area of regional development and of SME support. Under capacity building it is meant for these bodies to enhance and expand services offered to businesses. Enhanced capacity may require infrastructure investment, expert assistance, training of staff and more systematic cooperation with relevant stakeholders. Beneficiaries of such assistance envisaged under this OP are the following: Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG), Trade and Investment Promotion Agency, regional self-government units and their partners, regional tourism boards, SME support centers, economic zones, business zones, innovation and technology transfer centers, incubators, universities and others.

Strengthening the institutional and administrative capacity which underpins a development agenda is **most obviously a challenge in the less developed areas**. An essential difference in the development needs of the more developed parts of the country and of the lagging behind regions identified in the OP is precisely the weakness and the lack of resources of self-government units and of other local development institutions in those lagging regions. In fact, the gap appears to be widening as documented by a study[151] on the Areas of Special State Concern which identifies the following issues critical to (lack of) development:

- much central government support provided is "top down" and often Counties and municipalities with the strongest existing institutional capacities benefit the most;
- most transfers from the national level involve *little support for the crucial "soft" institutions*, such as development agencies and strategic planning institutions which rich counties can afford to finance but the poorer cannot;

[151] Institutional, Territorial and Socio-Economic Assessment of the Areas of Special State Concern, World Bank 2004.

- County institutions are weak overall, but significantly weaker in the ASSCs; local government capacity is clearly the lowest in the poorest municipalities;
- many local government units in the ASSCs are *far too small* to functionally and efficiently carry out even the basic tasks assigned to them, let alone a more strategic development agenda on top of that;
- smaller municipalities are *unable to afford to support the full range of local services*, including local economic development institutions; poorest municipalities are likely to have the least number of municipality services, including economic and community development;
- many under-developed municipalities are *ignored or ill-served by the richer County Administrations*, which tend to focus on the already successful municipalities and cities;
- previous "one-company" towns are now performing the worst because of their historical *unwillingness to invest in institutions* to promote diversified growth;
- fiscal capacity (inclusive of central government transfers) is highly correlated with the existing level of development and wealth of a County; fiscal capacity is further weakened by the trend of de-population which is a major factor in some ASSCs.

Issues identified as causes of (continued) institutional weakness cannot all be solved or even addressed in an effective manner through IPA funding. Problems identified require a more significant policy initiative. In terms of IPA, a valuable contribution can be made by complementing existing government efforts or exploring new options based on EU good practice. Of the IPA Operational Programmes, the Human Resources Development OP and this OP are the two which can address the institutional weakness issue most directly. In the future, this issue will be addressed in an even more direct and financially more significant manner through part of allocation under the European Social Fund (**ESF**) intended for general administrative capacity building. In addition, there is need to coordinate capacity building efforts with activities financed by other donor institutions, especially as the latter continue to focus on the less developed, war-affected areas in Croatia. Thus for example a number of projects, both EU- and other donor-funded, currently extend assistance to regional or local development agencies, which have been identified as important (f)actors of economic change.

Under this and the future RCOPs, such assistance is focused on institutions and services underpinning the competitiveness of SMEs and the competitiveness of all areas of Croatia in terms of their ability to attract investment and use local potential for spurring economic growth. A number of policy aspects are key in providing economic actors with the capacity and the skills necessary in order to spur regional competitiveness. SME competitiveness depends largely on the availability and accessibility of business support services, financial resources, quality business support systems and accompanying infrastructure, market-orientation and pro-activeness of key economic development actors as well as on an overall regulatory framework conducive to business development. This section describes the needs of SMEs in Croatia in the mentioned areas; these needs are, as will be shown, highly correlated with the development needs identified by the counties in the early stages of OP programming (see section 1.3. Partnership consultation).

Business advisory services

Quality business advisory services are a key factor influencing SME competitiveness: they can enhance the skills of enterprise managers, level of strategic thinking, openness for innovation and ability to recognise and seize development possibilities. At a more practical level, business advisory services on issues of normization (e.g. ISO) are a precondition for export. MELE currently carries out a programme of soft measures essential to SME competitiveness on the Single European Market.[152] Experience with the project has been very good, suggesting the need for provision of similar training, education and consultancy activities in the future. Shift towards more soft skills in the package of measures supporting SMEs is, moreover, in line with the good practice in EU where experience from the Member States shows soft skills investments are more effective and preferable to capital investment when it comes to support of SME competitiveness. The Community Strategic Guidelines 2007-2013 emphasize the benefit of business support services in enabling enterprises to increase competitiveness.

Croatian SMEs currently face difficulties in obtaining and utilizing high quality business information. Business management skills remain unsatisfactory: good technical or scientific knowledge is often not coupled with management skills and the effective marketing approach. As a result, even though Croatian SMEs have achieved a measure of internal stability, they do not yet possess the expertise and experience necessary for dynamic growth and survival within the Single European Market.

In order to identify SME needs concerning business advisory services, several studies were conducted in the recent period.[153] The conclusions of some of those suggest there is a certain level of dissatisfaction with the quality of available advisory services as well as with the expertise and competence of consultants. The perceived solution was further **education, certification and regulation of the consultants' work**, as well as the raising of awareness about the need for professional consultancy services. The needs for advisory services was particularly emphasized in marketing, finance, management, elaboration of business plans, start-ups as well as knowledge of the various incentive programmes.[154] Another study conducted by the OECD highlighted that the longer term financial sustainability of business advisory services, especially in remote locations and economically disadvantaged regions, is not secure.[155]

On the basis of identified needs, the Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG) initiated the Programme for Education and Development of Small Businesses Consultants' Network in 2005 and within its framework certified 58 consultants so far. There remains, however, much scope for increasing both the number and the scope of advisory services available to SMEs. From 2005 in the framework of the project "Enterprise Croatia" USAID has been **co-financing consultancy services** to SMEs. Eight projects targeting selected

[152] Three projects make up the "Competitiveness of SMEs" section of the SME support programme for 2004-2008. They concern marketing, harmonization, innovation and competitive production (MELE) .

[153] "Croatia Enterprise Promotion" USAID 2004, „SME Promotion in Croatia" GTZ 2004, "The Export Potential of Croatian SMEs" (Institute Ivo Pilar, 2005), "The Competitiveness of Croatian Exports to the EU" (IMO, 2005) and "Impact Evaluation of Promotional Programmes for SMEs and Exporters in Croatia" (Consensus, 2005).

[154] HAMAG, based on insights from a project of certification of business consultants, launched in 2005.

[155] OECD-EBRD-DG ENTERPRISE 2005.

industry sector companies have been implemented until now and several more are envisaged. The feedback from the final beneficiaries has been very positive.

One of the areas in which quality business advisory services are currently lacking or are not accessible to SMEs is **e-business**. The application of ICT and the efficient use of business content (economic management, market and marketing knowledge, information and data) will strongly influence the competitiveness of all industries. An important reason for developing the e-economy is to improve efficiency both in processes within companies and in business connections between companies (B2B). In a few years the use of electronic business connections and processes will no longer be an opportunity but rather a minimum expectation. First signs of this are evident today: major corporations who have introduced electronic systems now wish to expand integrated operations vertically in the sales and delivery chain in order to improve efficiency, and they expect their partners to adopt these systems. These projects, which must be self-financed, demand substantial organisation improvements and place significant financial burdens on smaller enterprises.

A GfK study revealed that Croatian enterprises are already losing e-business market share to foreign enterprises.[156] Many of the less expensive applications (accounting programmes, Internet, office software) are already in use, suggesting that enterprises (including SMEs) are open to the introduction of modern computerised business solutions. However, many smaller enterprises are unable to undertake larger-scale improvements due to limited capital, often inadequate IT facilities and low ability to take risks and as a result corporate databases are scattered, the information and knowledge base is segmented, and integrated inter-company electronic business systems are used almost exclusively by multinational companies in Croatia. A survey on e-business conducted for the Central State Administrative Office for *e*-Croatia confirmed that although the basic info-communications infrastructure and hardware is already available in Croatia, and the majority of enterprises have Internet access, exploitation of the full potential of ICT technologies is still at a low level. The low degree of exploitation is due to the fact that the majority of enterprises use the computer primarily for running office applications and accounting programs. Internet is used mainly for correspondence and for obtaining information. Very little use is made of electronic business applications.[157]

Lack of skills and information are the major reason for not implementing e-business solutions. In order to increase e-business adoption rate there is a clear need for business support services focusing on e-business, but also for faster development of e-business consultancy market, which is only starting to develop in Croatia. Among the consultants certified by HAMAG, only five list e-business services in their portfolios.
The government attempted to improve the situation by opening e-Corner, which is **HITRO.HR** service which provides free education on the possibilities and advantages of the electronic business. The service gives entrepreneurs general information on IT services which are currently available to all the businesses in Croatia. Although a starting point, without a more concrete advice how a business could use e-business applications in day to day work this service has a limited effect.

[156] GfK Center for Market Research: Analyses of barierrs of development of e-business in Croatia, May 2006.
[157] GfK Center for Market Research: On-line public services – barriers to use and implementation priorities, September 2006.

The mid-term needs in this area, therefore, relate **to upgrading** both the **quality and the quantity i.e. the accessibility** of business advisory services. The offered business advisory services need to be well targeted and comprehensive and able to adequately respond to basic as well as to the more advanced SME needs.

Cooperation and networking

In general, higher level of cooperation and networking, especially in the forms of clusters, can bring a wide range of benefits to both business and the wider economy, such as increased level of expertise, complementary skills, use of economy of scale, improved information flow and enable development of specialised business support infrastructure.

Existing clusters in Croatia are generally small, with a relatively low level of cooperation among the companies, which limits their scope for growth and competitiveness. The culture of voluntary cooperation amongst SMEs and the public sector should be further reinforced.

This is confirmed by the feedback which the MSTTD had received from counties in response to the questionnaire on development needs (sent out as part of the OP programming process). One of the themes of investment in the questionnaire was "enhancement of cooperation and networking of businesses and the creation and development of clusters". The theme was identified as relatively important (37 projects out of 447 in total) but with a very small total investment value. This reflects the problem of clustering in Croatia: clusters are on the one hand perceived as a positive development tool but there is no thorough understanding of implementation yet.

This is so despite sustained policy efforts. The Government started supporting cooperation among SMEs and the public sector in the form of clusters back in 2003, using a bottom-up approach. MELE measures included workshops with the aim of better understanding clusters, as well as subsidies and grants for new and existing clusters, covering operational and non-operational costs: consulting services, testing and certification of products, design development, purchase and adjustment of software by applying IT, and marketing activities such as promotion, promotional material and market research. From 2005 MELE support included financing and training of cluster managers, too. So far, clustering was supported in the following industries: wood processing, leather and shoes, printing, construction, ICT, tourism and catering, shipbuilding, production of medical equipment, production of communal equipment, food processing and metal processing.

Despite available incentives, bottom-up attempts at clustering in Croatia generally fall short of sustained success. The lack of business skills, product management and value chain management skills were primary reasons for lack of success of bottom-up clustering initiatives. The Government therefore wishes to explore a top-down approach in improving networking and cooperation among SMEs as well as among SMEs and other economic actors in high value added sectors. The new approach targets high growth sectors with export potential, in line with the Government's recent export initiative – "Croatia's Export Offensive" (HIO). Six export-oriented clusters are envisaged using a top-down approach, in the following sectors in which Croatia holds a comparative advantage: water, construction and maintenance (servicing) of small boats including sports and leisure boats, textile, ICT, wood processing (furniture), mariculture.

In order to ensure success of this new approach, a top-down cluster methodology must be developed specific to the resources of the national economy. Technical assistance through this OP offers the possibility of drafting such a methodology using European best practice and quality resources, and testing it on a limited number of pilot cluster projects prior to its adaptation and more wide-spread application (for the envisaged export clusters mentioned above). As a first step in the direction of this new approach to clusters, MELE organized a well-attended international conference in April 2007 at which sector-specific as well as horizontal issues were discussed and case studies from across Europe presented. The purpose of the gathering was to examine prospects of clustering with stakeholders and partners, raise awareness and encourage networking in Croatia as well as in the wider region.

Regulatory framework

Regulatory framework is one of the more often cited sources of obstacles to SME creation and growth. In the last couple of years, however, the regulatory framework for enterprise development in Croatia has been improving. In a "Doing Business 2005" report, revised in 2006, the World Bank ranks Croatia **at 7th place** among 174 countries **for the regulatory reform advancement** in areas crucial to business. The mid-term needs in this area include **acceleration of reforms that affect the business and investment climate**. Significant efforts with that regard are however already being undertaken – either through domestic initiatives or through other EU assistance so far.

More sustained activity can indeed be reported with regards to Regulatory Impact Assessment (**RIA**). Croatia is the only country in Southeast Europe to have started the practice of regulatory impact assessments of relevance for businesses. It has engaged in a pilot project of performing RIA on the amendments to the Small Business Encouragement Act. Moreover, in order to remove unnecessary and obsolete laws and regulations which hinder entrepreneurship, in 2006 the Government launched a "**Regulatory Guillotine**" (HITRORez). In consultation with legal and economic experts, the business community and other partners, laws and regulations related to entrepreneurship were analysed in order to identify and remove or modify those which hinder entrepreneurship.

In June 2007 the Government adopted HITRORez recommendations to remove or modify 55% of laws and/or regulations which hinder entrepreneurship, the most of them in the area of transport, agriculture, commerce and finance. The HITRORez Unit remains charged with monitoring the implementation of the project's recommendations and will next assess laws in the area of civil affairs and local government. The "regulatory guillotine" mechanism should simplify procedures, reduce bureaucracy and create a new centralized legal register, as well as help reduce corruption, improve business climate and increase FDI.

The advancement of regulatory reform is quite extensively covered through EU assistance as well. Regulatory reform and improvement of the regulatory regime for SMEs features in a PHARE 2005 project on institutional strengthening and alignment with the SME Charter, currently under implementation by MELE. A project aiming to develop a RIA control system on the government level will be financed under Component I of IPA for 2007. The project will be implemented by the HITRORez task force unit of the Government.

Access to finance

The financial market in Croatia is relatively developed compared to those in the surrounding countries and the new EU Member States. Commercial banks have begun to realise the importance of the SME sector and continue to develop for it a wide range of services. However, their financial products are still not considering all the needs of SMEs, in particular in the area of micro-crediting.

Concepts such as business angels, private equity funds and seed and venture capital funds are relatively new in Croatia. In fact, **business angels** they still **do not exist** in Croatia. In general, SMEs rely more on traditional financial sources of funding (loans) and less on non-traditional ones, such as risk capital funds, business angels, and similar. Currently there are five **risk capital funds** in Croatia. While they exist their influence is still not very strong.

Since the end of 2005 a legal framework is in place for the establishment of private and state venture capital funds.[158] Based on it, that same year MSES and its agency BICRO started the Venture Capital Programme (VENCRO) in order to encourage potential fund managers to start venture capital funds. Under the VENCRO programme the Government will match up to 30% of other investors' capital - up to 4,6 million €, to start a commercially-based venture capital fund in Croatia with a target size of around 20 million €. The fund will be ready to invest in the first companies in the beginning of 2008. Importantly, it will be managed by a private sector company and will be independent in its decision-making from BICRO and the Government. MSES has also established a **seed capital** programme RAZUM of some 86 million € of combined public and private financing in the period 2007-2009.

Despite the fact that the support of SMEs has remained an important priority of the Government's medium-term economic policy strategy, access to longer-term financing is still problematic, particularly for small businesses. It is therefore necessary to **improve longer-term financing and further develop non-traditional instruments such as guarantee schemes, including micro-crediting schemes.** However, the private commercially based financial institutions should become the main providers of finance to the enterprise sector. The Government should facilitate and enable this process, and should in its turn focus on providing advice, training, consultancy, networking support as an alternative to direct financing.

Scope for intervention in this sense is quite limited under IPA. Given the limited funding under this OP and the vast needs in other sectors covered by the OP, it is more appropriate and effective to address the issue of low access to finance through other means. One such is the Community Programme CIP which envisages assistance for intermediary bodies in the finance sector, including through support of seed and venture capital fund initiatives.

Business support infrastructure for value added economic activity

Aligned with the objective in the Community Strategic Guidelines (2007-2013), which is to facilitate innovation and promote entrepreneurship, one of the main objectives of the Government's policy in the SME sector is to ensure available and accessible business

[158] Act on Investment Funds, OG 150/05.

support infrastructure. The following section describes mid-term needs in this field, including relevant R&D infrastructure.

Business related infrastructure

The existence of quality business support infrastructure is a prerequisite for sustainable, value added economic activity. Its absence works as a barrier to economic growth. Public investment to rectify such deficits could, therefore, have a positive effect on encouraging and enhancing the impact of private investment.

Currently, Croatia's entrepreneurial infrastructure comprises of 27 entrepreneurial centres (also referred to in the OP as the SME support centres), 18 business incubators, 15 economic free zones and 235 entrepreneurial zones. The quality of infrastructure and services provided by these entities is not uniform, in part due to the fact that they are not all in the same development phase.

It should thus be noted that of the 235 entrepreneurial zones, 140 are partially or fully developed while the other 95 are for the time being sites designated for enterprise zones (based on a demand analysis carried out by MELE). The 140 business zones provide services to some 1,260 enterprises across all sectors, which between them employ 18,320 people.[159] The current Government policy is to focus development resources on business zones which have proven effective so far and have genuine growth potential.

Similarly, of the 18 incubators in Croatia, 14 are operational and they are in an early stage of development. There is also among them considerable variation in the intensity of activities. Some are very successful while others are far from exploiting the full potential of their premises and sometimes operate with a rather low profile. The ones best known, with a good business record, are business incubators in Labin, Porin (Rijeka), the Technological Centre in Split and most recently BIOS in Osijek.[160] In general, therefore, incubators require significant *assistance in order to assume the actual role of incubation*. Assistance is needed in terms of upgrading infrastructure and equipment as well as improving the soft skills and availability of financial resources.

Investments into business-related infrastructure are vital to the catching up of the **lagging behind regions**, in which the provision of business-related infrastructure is most significantly a problem. This is reflected in the number of SMEs in these lagging regions compared to the national total (see table 13). The lagging behind regions account for **only 17.7% of SMEs** – although they account for 10 out of Croatia's 21 counties. This drops to only 16.9% in the micro-enterprise category, indicating there is a severe need for business incubation. This is the more so given that SMEs in Areas of Special State Concern generally feature very low value added able to boost the regional economy. Emerging small industrial enterprises lack access to appropriate premises and associated support systems. There is an urgent need to upgrade and improve existing infrastructure (business zones, incubators, etc.) to provide scope for industrial enterprise growth. The business support

[159] The structure of these zones' occupants is as follows: 32% are involved in production activities, 37% in services and 31% in commerce-related business. The average number of employees per Zone is 141 and average area is 20 hectares.

[160] OECD Study: Enterprise Policy Performance Assessment, 2005, p. 82.

system needs to provide SMEs with both, **soft skills as well as premises and equipment** necessary for sustainable growth.

Table 6: Comparing SME and entrepreneurship data across counties

No	COUNTY	Population	Share of population	No. of SMEs	Share of SMEs	No. of employed	Share of employed
1	Zagrebačka	309,696	7.0%	4,261.00	5.9%	39,341.00	4.8%
2	Krapinsko-zagorska	142,432	3.2%	1,098.00	1.5%	15,553.00	1.9%
3	Sisačko-moslavačka	185,387	4.2%	1,194.00	1.7%	19,068.00	2.3%
4	Karlovačka	141,787	3.2%	1,414.00	2.0%	14,576.00	1.8%
5	Varaždinska	184,769	4.2%	2,094.00	2.9%	34,166.00	4.2%
6	Koprivničko-križevačka	124,467	2.8%	1,115.00	1.6%	18,419.00	2.3%
7	Bjelovarsko-bilogorska	133,084	3.0%	1,111.00	1.5%	15,513.00	1.9%
8	Primorsko-goranska	305,505	6.9%	6,771.00	9.4%	59,173.00	7.3%
9	Ličko-senjska	53,677	1.2%	431.00	0.6%	4,050.00	0.5%
10	Virovitičko-podravska	93,389	2.1%	610.00	0.8%	9,031.00	1.1%
11	Požeško-slavonska	85,831	1.9%	467.00	0.7%	8,128.00	1.0%
12	Brodsko-posavska	176,765	4.0%	1,132.00	1.6%	14,110.00	1.7%
13	Zadarska	162,045	3.7%	1,828.00	2.5%	16,033.00	2.0%
14	Osječko-baranjska	330,506	7.4%	3,225.00	4.5%	43,099.00	5.3%
15	Šibensko-kninska	112,891	2.5%	1,296.00	1.8%	11,126.00	1.4%
16	Vukovarsko-srijemska	204,768	4.6%	1,116.00	1.6%	16,513.00	2.0%
17	Splitsko-dalmatinska	463,676	10.4%	7,609.00	10.6%	68,915.00	8.5%
18	Istarska	206,344	4.7%	6,229.00	8.7%	43,297.00	5.3%
19	Dubrovačko-neretvanska	122,870	2.8%	2,522.00	3.5%	18,857.00	2.3%
20	Međimurska	118,426	2.7%	1,813.00	2.5%	21,888.00	2.7%
21	City of Zagreb	779,145	17.6%	24,467.00	34.1%	322,906.00	39.7%
	Disadvantaged regions		34.9%		17.7%		19.1%

Source: CBS, MELE, SME Directorate

In all of the disadvantaged counties there are limitations to the growth of "real" enterprise due to problems of business related infrastructure. Those counties have experienced **severe war-related damage to their infrastructure** (79% of total war damage) and the demise of centrally planned large state-owned enterprises.

The disadvantaged counties are home to 6 of the country's 18 business incubators: one in Požeško-slavonska, one in Šibensko-Kninska, 2 in Osječko-Baranjska and 2 in Brodsko-

Posavska county. The Counties Zadarska, Sisačko-Moslavačka, Vukovarsko-Srijemska, Karlovačka, Virovitičko-Podravska and Ličko-senjska – also harboring disadvantaged areas – have neither business incubators nor technology parks.

Along with business-related infrastructure, the lagging behind regions have also suffered extensive damage to their cultural heritage – far in excess of other areas in Croatia as over 84% of damage to such sites occurred in those regions. This has had a severe negative impact on tourism development to the regions outside the Adriatic coast and islands. Tourism SMEs in those areas face entirely different challenges and opportunities to those located on Croatia's Adriatic coast and islands. Health tourism in particular represents a comparative advantage of these areas, with a spa tradition built on natural resources of places such as Topusko, Daruvar, Lipik, Bizovac and others. In order to revitalise the once healthy, but now war-affected tourism services of these parts of contintental Croatia, there is a strong need for **upgrading and developing communal tourism infrastructure** appropriate to the health, culture and activity tourism which those areas specialise in.

The critical situation with regards to business- and tourism-related infrastructure is an objective impediment to growth recognized by the counties as a priority investment theme. An analysis of the feedback received on the questionnaire which the MSTTD had sent out to the counties in the early stages of OP programming shows that by far the greatest focus (in terms of value of project proposals) has been placed on D*evelopment and improvement of Business-related infrastructure and Business Support Institutions* and *Enlargement of tourism offer*. This and the general policy insight so far has helped shape the decision of the MSTTD on the type of intervention necessary and likely to enhance regional competitiveness of lagging behind regions in this OP.

The mid-term need, therefore, is to **enhance accessibility to business related infrastructure** (BRI) that will improve the conditions for doing the business, attract new investments and consequently create jobs, **especially in the lagging areas,** which have had the most difficult challenges in economic development. The improved and newly developed BRI needs to be strategically located to achieve the optimum results with limited national and EU resources. The type of BRI should be carefully selected and based on the identified development potentials of the regions and consulted and agreed priorities on the regional and national level. It is necessary to **provide training to build the management skills of the staff running the facilities**. To ensure that incubators are more than physical infrastructure for enterprises they need to be able to provide **business and other special advisory services, including access to finance**. Lastly, additional resources need to be place to promote business incubators effectively.

The advantage of focusing on business-related infrastructure in the lagging behind regions is the existence of a **project pipeline**. Eight of ten lagging counties have received assistance through CARDS 2002, 2003 and 2004 projects "Sustainable development of war affected areas".[161] They have established county level Project Management Units and have developed a pipeline of fully developed projects that serve the needs of the region. In four of those counties a technical assistance programme financed by CARDS is still operational and is assisting in the ongoing development of projects which could be financed

[161] Zadar, Šibenik-Knin, Sisak-Moslavina, Vukovar-Sriem, Požega-Slavonia, Brod-Posavina, Karlovac and Lika-Senj Counties.

under the RCOP. The remaining two[162] counties have received technical assistance for project preparation through the Cards 2004 Project "Support to the management of Economic and Social Cohesion Projects", whereby project proposals have been developed with the necessary cost-benefit analyses, environmental impact assessments and full EC tender dossiers. The list of projects developed through these various EU projects is shown in Annex 9.

Technology and R&D infrastructure

Making regional RTD innovation more efficient and accessible to firms, facilitating creation and development of new firms and supporting RTD activities in SMEs is highlighted in the Community Strategic Guidelines as one of the line of actions needed to enhance SMEs competitiveness.

An overview of existing technology infrastructure facilities shows that Croatia currently has an informal network consisting of 4 operational technology centres, 1 commercial R&D centre (specialized for mariculture and fishery) and 1 centre for production processes. These centres were supported by an active initiative of the MSES, which co-financed their operation by ordering certain activities and services defined in a framework contract.

The technology centres, located in the urban areas of Zagreb, Split, Rijeka and Osijek, all developed in the last 3 to 6 years under the umbrella of MSES, but their scope of work differs greatly. It mostly revolves around renting space to regional established and start-up SMEs operating in the service sectors with low technology content. Some centres provide skilled intellectual property rights protection, others concentrate on consultancy services regarding implementation of ISO standards, while yet others have developed business services, however with weak focus on specific technology business development activities. Thus the centres proved efficient in some activities, while in others they are facing problems, most notably, insufficient capacity for incubation of technology-based start-ups.[163] Furthermore, more effort should be put into linking these business support infrastructure institutions to the actual technology providers (R&D-based industry, universities and research institutions).

There are currently few incentives to start a new technology-based business. The risks of business failure are very high, although Croatia has a strong science base, an educated workforce and access to major markets. If support is provided to help technology-based firms (SMEs) start up and survive early stages of operation, there are substantial opportunities for commercialisation and business growth. Furthermore, in order to compete successfully in the Single Market, many existing Croatian SMEs need to upgrade their use of technology, including productivity, product reliability and quality and to introduce new design and equipment.

The challenge consists in creating an efficient and standardized platform for technology centres and related infrastructure network operation, based on good practice abroad and combined existing local experience. Adequate technology infrastructure can help SMEs get

[162] Virovitica-Podravina and Osijek-Baranja Counties
[163] Elements of development of the technology centres network, draft report by MSES.

established, grow and become more profitable; by helping them solve their technical problems and engage cost effectively in R&D.

The Government has already taken first steps towards linking the business and scientific sectors and enabling effective cooperation through preparation and launching of the Croatian technology program. Further policy of "strengthening the strengths", i.e. concentrating efforts and resources on sectors, programmes and projects of national importance, should be pursued though this Operational Programme in order to maximise results and national benefit. The recently adopted Government medium-term science and technology strategy identifies several priority sectors, among them biosciences (biotechnology) and ICT – in which a critical mass of researchers and other necessary resources exists for the pursuit of economic prospects.

If these priority sectors are supported systematically, they will provide high quality jobs and yield significant economic benefit. Effective support implies that good use is made of the available resources and that these are complemented with new ones, as appropriate. This is of particular importance for the biotechnology sector, as no new companies can hope to be established without:
adequate funding sources (meaning funding of basic research – primarily through the public sector; and funding of further R&D cycle necessary to develop research results into commercial products - in the form of seed and venture capital for start-up companies);
and technology infrastructure providing appropriate office, equipment, laboratory (R&D) and manufacturing facilities, and soft business skills for incubation of biotechnology companies.

Newly established high-tech (particularly biotech) companies rarely have at their disposal their own R&D infrastructure, because it is irrational to make such investments in the early development phase given the high risk and high cost. Besides, building such infrastructure facilities as a green-field investment requires 2 to 3 years, and this shortens the patent life of the invention and consequently the economic effect of market exploitation of the product. Thus, infrastructure facilities are generally built as part of a Government initiative to support knowledge-based entrepreneurship and development of new technologies.

Development and manufacturing of pharmaceuticals, agriculture, and the foods and beverages industries are among the largest and most successful branches of the Croatian economy, with a sizable share of the national gross domestic product, employment force and export.[164] Their vitality and competitiveness depends to a great extent on the dynamic development of biosciences. If they should ignore this fact and the government is not successful in securing a conductive environment for biosciences development (including investments into a competitive science base, funding programs and appropriate technology infrastructure), these now profitable Croatian industries will face the destiny of less successful industries which, by lagging behind in technological development, have regressed from competitive players on the global market to being dependent on government subsidy.

The Government recognizes the importance of biosciences (biotechnology) for the future economic development of Croatia, and has integrated this strategic priority in its key policy

[164] Croatian Chamber of Commerce and CBS).

documents (i.e. Strategic Development Framework, the National Science and Technology Policy 2006-2010, and the National Strategy for Agriculture and Fishery).

In concluding, it can be said that Croatia has been slow at recognizing and adapting to global technology platforms and technology revolutions and the developmental opportunities they enable. This is one of the most relevant reasons for the problems the Croatian economy is facing today, and the prevailing reason for the lack of competitiveness. Biosciences (bio-technology) is currently the only technology platform that offers wide-ranging possibilities in creating new products and services for emerging markets where entry barriers are not unbridgeable (as it is slowly becoming in the ICT industry). The mid-term needs in this area are **rapid, well coordinated and focused actions aligned with devised strategic plans, which can turn high value added industry, such as biotechnology, into the driving-force of competitive Croatia.** Without such focus, Croatia will not be able to achieve the transition to a knowledge-based economy.

Market orientation of key economic actors

The market orientation of key economic factors is indispensable for increasing economic competitiveness, attracting investments and creating new jobs. The role of the public administration in attracting and servicing potential investors has not been realized fully in Croatia. Awareness of the key contribution of public administration in the creation of a positive investment climate has however grown following a number of policy initiatives, mostly foreign funded.

Moreover, making business a major player at all levels and in all activities assumes creating robust partnerships between different actors. Linkages between research, education and business thus need to be strong and focused. The key to value added production lies in R&D, geared to market demand so that it can be commercialized and placed in the service of economic growth. For that reason, the cooperation of the above mentioned sectors requires stimulation in the form of awareness raising, appropriate financial programmes such as seed and venture capital for technology-based SMEs, assistance to innovation-based start-ups and the provision of appropriate infrastructure.

Promotion of business and investment climate

One indicator of positive business and investment climate are rates of **foreign direct investments (FDI)**, in particular of green field investments. FDI related domestic production has not been established as important part of export sector, as is the case in the new Member States. The regulatory framework for business and investment climate in Croatia has been improving (for example, with the recent adoption of the Investment Promotion Act and its implementation regulation),[165] but further improvements are needed in the form of **green field investments**. Compared to its Central European neighbours, Croatia was for long not recognized as an attractive foreign investment location. During the first half of the 1990s, Hungary and the Czech Republic attracted more

[165] Investment Promotion Act, Official Gazette no. 138/06; Directive on the implementation of the Investment Promotion Act, Official Gazzette no. 64/07.

FDI due to the war in Croatia associated with the disintegration of the Former Yugoslavia. In fact, up until 1998 Croatia only received small amounts of largely privatization-related FDI inflows, although during that period, some of the most successful manufacturing enterprises were privatized to foreign investors.[166] As a result, manufacturing accounted for more than 70% of total FDI in 1990-1998.

Starting from 1999, annual FDI inflows reached about EUR 1 billion or more. Most of this FDI was accounted for by privatization in the services sectors, telecommunications, financial services. It also included greenfield investments in the retail and wholesale trade sector. In the period 1999-2005 the share of manufacturing FDI dropped to just 20%. The **lack of new manufacturing FDI is a major shortcoming** in Croatia. Transition countries usually attained a faster structural change and export growth if relying on FDI to modernize their manufacturing sector.

This is vital as a fast and successful transition to a market economy has usually not been possible without the knowledge and capital of foreign direct investors. Inward FDI plays a role in the strengthening of the private sector and the emergence of market-economy behaviour. Industrial restructuring, including through privatization, is stepped up when the inflows of FDI accelerate. Output and employment can suffer setbacks after foreign takeovers, but firms become more efficient and resistant to subsequent competitive pressure.

FDI in Croatia mostly relates to the financial services and the trading sectors. FDI has contributed to the modernization and expansion of these activities. Investors have been able to earn reasonable profits, thus stimulating re-investments.

Table 7: Share of Foreign Investment Enterprises (FIE) in manufacturing employment, sales and exports in 2002

	Employment	**Sales**	**Exports**
Czech Republic	34.1	53.3	69.3
Hungary	43.6	71.6	83.0
Poland	32.9	52.0	66.2
Slovakia	36.4	59.3	74.9
Slovenia	17.6	29.3	36.8
Bulgaria	27.8	49.3	57.3
Croatia	**10.9**	**17.5**	**26.0**
Romania	33.0	51.1	n/a

Source: wiiw Database on FIEs

By end-2006, FDI stocks in Croatia amounted to more than EUR 14 billion. Compared to new EU member states and other Southeast European countries, Croatia has both the fifth largest FDI stock as well as the fifth largest FDI per capita (EUR 3,152). Croatian FDI per capita is similar to that found in Slovenia and is about three times higher than in Romania and Bulgaria. When considering FDI stocks per GDP, Croatia is also ahead of the other Southeast European countries and has been surpassed only by three new member states.

[166] These manufacturing enterprises were largely characterised as being profitable and having a decent market share in
both domestic and international markets prior to privatisation.

The geographical location for the FDI has been unbalanced. The majority of all FDI goes to Zagreb City, whilst the least developed counties benefit from very low levels of FDI. In fact more than 75% of all FDI has gone to the city of Zagreb and remaining share to all other counties. The disadvantaged regions chosen for concentration within this RCOP received only 6,49% of total FDI that went to Croatia between 1993-2006.

Based on FDI inflow and stocks related statistics it can be concluded that FDI is not low in Croatia, but it is attracted mostly by the domestic market. Greenfield investments are to 90% confined to services, mainly banking and retail trade, while they are rare in manufacturing.

If Croatia is to benefit from FDI in the future once the privatization programme is completed it is imperative to enhance business and investment climate, to improve its image and be recognizable as an attractive place for green-field investments and doing business. Public administration at all levels dealing with entrepreneurship matters should be aware of the inter-relatedness of their work with other sectors and importance of their role in business and investment promotion. The ability to successfully attract an international investment depends also on the ability of regions to offer attractive and competitive conditions to potential investors that meet their business needs. Attractive conditions do not have to involve significant financial incentives. However, they always involve a local support organisation, which can:

- meet with the investors, present the local 'business case in a professional and convincing manner that demonstrates an understanding of investor needs and an ability to meet them.
- help ensure that the investment process is made as trouble free and speedy as possible since "time to market" is an increasingly critical issue for international investors.

Table 8: Foreign direct investment in Croatia 1993 - 2006Q3

Foreign direct investment in Croatia 1993 - 2006Q3 (MEUR)		
Zagrebačka	287,6	2.77%
Krapinsko-zagorska	155,3	1.50%
Sisačko-moslavačka	6,7	0.06%
Karlovačka	84	0.81%
Varaždinska	36,7	0.35%
Koprivničko-križevačka	42,7	0.41%
Bjelovarsko-bilogorska	12,6	0.12%
Primorsko-goranska	415,1	4.00%
Ličko-senjska	3,4	0.03%
Virovitičko-podravska	3,2	0.03%
Požeško-slavonska	16,9	0.16%
Brodsko-posavska	34,4	0.33%
Zadarska	318	3.06%
Osječko-baranjska	180	1.73%

Šibensko-kninska	17,1	0.16%
Vukovarsko-srijemska	10	0.10%
Splitsko-dalmatinska	526,9	5.07%
Istarska	296,8	2.86%
Dubrovačko-neretvanska	69,1	0.67%
Međimurska	58	0.56%
City of Zagreb	7808	75.20%
Disadvantaged regions		6.49%

Source: MSTTD (Croatian Chamber of Economy)

A positive step in the direction of facilitating foreign direct investment has been undertaken by a very successful CARDS 2002 project which certified six counties for investment. The project was very well accepted by the regions and has raised the interest of other counties in Croatia. By building on the experience and the lessons learned so far, it is appropriate to continue the certification process for other less developed counties in which the situation in respect of investment skills is the most demanding and the need for FDI the greatest.

The mid-term need is therefore to **create conditions within the civil service sector for attracting and retaining investments** in all counties, which is **in particular important for the lagging behind regions** that have not yet seized the potential from the open market and green field investments.

Innovation commercialisation

Improving knowledge and innovation for growth through investment in RTD is one of the objectives stressed in the Community Strategic Guidelines 2007-2013 as essential for increasing competitiveness. Despite a sound knowledge base and academic research abilities one of the main obstacles for not utilising the prospective ideas that could become a successful business venture in Croatia is the lack of linkages among science, capital and new entrepreneurial ideas. Coupled with underdeveloped scientific and research infrastructure a relatively small financial support is allocated for innovative ideas and projects oriented towards market application. The key issues and mid-term needs in this area are described below.

The World Economic Forum in its annual report ranks technology transfers from universities to business particularly low in Croatia. The cooperation of the business sectors with higher education and research institutions is unsatisfactory, and as a result technological capabilities of the industry, particularly small and medium companies, are inadequate.[167]

This situation reflects on the frequency of patent registration. There are about 100 published papers per one registered patent, whereby it is apparent that the private sector is more inclined to registering patents while the public sector is more successful in publishing scientific and expert papers. Concerning patent applications per million inhabitants, Croatia is lagging behind certain EU countries: its score in 2004 was 12, compared to 135 for EU-

[167] OECD and the Outline status report on Croatian industry, finance, science and technology drafted by the Institute of Economics, Zagreb, 2002.

25, 160 for EU-15, 29 for Slovenia and 18 for Hungary. It should be noted that the situation is bound to change in at least one research institute following the recent set up of the Institutes Agency for Innovation Services and Transfer of Technology, which will among other take care that the resulting valuable IP is adequately capitalized.

The issue of intellectual property has been addressed in the past with multiple EU-financed projects directing technical assistance to beneficiaries and relevant institutions in order to increase awareness and understanding of and strengthen the enforcement of the intellectual property system. A functioning IPR system is essential to an improved investment climate and to fostering of the economic development in Croatia.

However, the institutional framework has yet to become operational and produce a positive change by raising awareness of the need for intellectual property rights protection and its potential value, and by adequately servicing potential beneficiaries. Part of the reason that the projects directing technical assistance in the area of intellectual property have not yet yielded significant changes in the institutional framework of its beneficiaries is that they were not complemented with investment support to actually follow through and set up operational models to serve as vehicles for the active use of intellectual property in research commercialisations. The logical next step is to direct investment support to develop such vehicles, in the form of technology transfer offices, technology commercialisation units and business incubation/start-up units at research organisations and higher education institutions in order to support ways to create value from IPR. These investments can be incorporated as a part of a return-on-research strategy and support a broad range of knowledge transfer activities, including technology screening, patenting and maintaining patents, licensing, start-ups, industry cooperation and market-oriented R&D. Such activities are vital and can have major impacts on competitiveness and regional economic development.

The key issue to an R&D-intensive economic activity and a mid-term need, therefore, is developing **sound and operational support infrastructure for innovation commercialization**. While significant economic gains could be achieved if the many excellent technical and scientific advances being generated were properly commercially exploited, the existing **intellectual property and technology transfer and commercialisation infrastructure remains weak**. Research institutes should generate stronger **motivation or interest in commercialisation** of research results whilst individual researchers and scientists should be provided with greater **strategic, financial and legal support to market their inventions.**

Table 9: SWOT analysis of Croatia's overall development potential

STRENGTHS (INTERNAL / CURRENT)	WEAKNESSES (INTERNAL / CURRENT)
Active government policy on promoting business climate (ex. simplified and shorter procedures for registration of business subjects) Systematic alignment of national SME policy with European good practice Evolving culture of participation and partnership in regional development as well as bottom-up approach to planning Examples of entrepreneurial and successful development initiatives at county and local level in the more developed parts of Croatia Improvement in the delivery of Government programmes for science, technology and innovation Increased state funding for science Political commitment to support the Croatian knowledge-based economy Rich natural resources and preserved environment Rich cultural heritage	Lack of high value added production by SMEs Low SME investment into technology and R&D and consequent low work productivity Low share of labour force and capital in sectors which drive competitive economies: biotech, ICT etc. Insufficient export level and knowledge on international markets Lack of cooperation and networking among economic actors Undeveloped seed and venture capital market and difficult access to loans for start-ups Insufficient and inadequate soft services for SMEs Large regional disparities in terms of the basic and the business and technology-related infrastructure and services Depopulation of rural and population concentration in urban areas, with a consequent negative impact on the quality of life in both types of areas Absence of finance and of vertical and horizontal institutional coordination of SMEs and regional development policies Insufficient local public administration capacity to contribute to positive business climate Lack of systematic and independent evaluations of impacts of implemented policies Insufficiently developed administrative capacity at national and sub-national level for management and absorption of EU assistance, including lack of a sufficiently diversified, quality project pipeline
OPPORTUNITIES (EXTERNAL / FUTURE)	**THREATS (EXTERNAL / FUTURE)**
Potential for further development of entrepreneurship, especially in sectors with higher value added Latent potential for commercialization in R&D sector, given existing good quality basic research Growing application of biotechnology internationally Development of strong base of organised business consultancy in aspects essential to the Single European Market Scope for expansion of tourist offer to other inland regions and services Reform of regional development policy: partnership, planning, management and financing Increasing external funding opportunities Complete integration into the Single European Market	Lack of political progress in the region Continued depopulation of the less developed areas Brain drain Devastation of natural resources and socio-economic implications Further pressure to cut public costs with negative influence on strengthening administrative capacities difficulties in coordination, given the number of institutions involved in OP management, with negative impact on timely programme and project implementation relatively short implementation period left for projects co-financed under the RCOP, given the n+3 rule

2.2. SWOT analysis

Following are described two SWOT analysis tables, following the approach focusing on the main levels. The first takes into account national development perspective, whereas the second one looks into regional development issues confronting specifically the lagging behind regions.

Table 10: SWOT analysis of development potential of Croatia's lagging behind regions

STRENGTHS (INTERNAL / CURRENT)	WEAKNESSES (INTERNAL / CURRENT)
Tradition of health tourism in continental parts of Croatia Rich cultural heritage in lagging behind regions provides potential for cultural tourism Active government policies on the development of the Areas of Special State Concern Active government policies on active labour market development Evolving culture of participation and partnership in regional development as well as bottom-up approach to planning Examples of entrepreneurial and successful development initiatives at county and local level in the more developed parts of Croatia Rich natural resources and preserved environment in the lagging behind regions Excellent national motorway network helps to reduce isolation of the lagging behind regions	Low competitiveness of economic activities in 91% of Croatia's territory which represents rural areas Severe war damage to cultural heritage and tourism infrastructure in the lagging behind regions Lower levels of SME formation in the lagging behind regions Low level of investment – both foreign and domestic – in the lagging behind regions Insufficient and inadequate soft services for SMEs in the lagging behind regions Insufficient local public administration capacity to contribute to positive business climate Unemployment in most ASSC municipalities between 25-40% of total working population Large county and intra-county disparities in terms of basic and business infrastructure and services, including technology-related infrastructure and services. Large county and intra-county disparities in terms of unemployment and labour skills Depopulation of rural areas and population concentration in urban areas – negative impact on quality of life. Major out-movement of younger and better educated people Aging population in the lagging behind regions Most new small enterprise creation appears to be for "low entry barrier" enterprises engaged in trade, retailing and local services rather than growth-oriented enterprises. Inadequate access to affordable credit in the lagging behind regions limits growth Structure of unemployment unfavourable: high level of long-term unemployed Insufficiently developed administrative capacity at national and sub-national level for management and absorption of EU assistance available to lagging behind regions, including lack of a sufficiently diversified, quality project pipeline

OPPORTUNITIES (EXTERNAL / FUTURE)	THREATS (EXTERNAL / FUTURE)
Potential for encouraging enterprise formation in the lagging behind regions – especially in enterprises capable of growth Potential for growth of cultural and spa tourism in the lagging behind regions Envisaged reform of regional development policy offers scope for more effective development of the lagging behind regions Increasing external funding opportunities	Ever fewer job opportunities in the lagging areas Increasingly less private investment into lagging areas with resultant increasing demands on the state budget Continued depopulation of lagging areas, especially among youth Further pressure to cut public costs with negative influence on strengthening administrative capacities Legislation to support the lagging behind regions inadequate to needs difficulties in coordination, given the number of institutions involved in OP management, with negative impact on timely programme and project implementation relatively short implementation period left for projects co-financed under the RCOP, given the n+3 rule

3. Programme strategy

The objective of the RCOP is twofold. On the developmental side, it aims to achieve higher competitiveness and balanced regional development by supporting SME competitiveness and by improving economic conditions in Croatia's lagging behind regions. Concerning institution building, the purpose of the OP is to develop the capacity in Croatian institutions to programme and implement activities supported by the ERDF upon accession.

The OP's strategy lies in the attempt to choose priorities and measures which between them accomplish the following:
address development issues which have proven key in light of sector and area needs analysis;
enable national and sub-national actors to gain skills with implementing investments typical of the Structural Funds which await Croatia shortly, and for which IPA is a direct means of preparation;
undertake mutually reinforcing and complementary measures which address competitiveness and cohesion – the two concerns underlying modern day regional (and national) development policy;
use the project pipeline created through previous EU assistance, particularly in regions lagging behind.

The socio-economic analysis and the accompanying SWOT analysis indicate a number of strengths and weaknesses of Croatia's competitiveness. The OP aims to address these weaknesses by directing assistance into areas which are both, eligible under IPA i.e. they reflect future ERDF interventions and for which the socio-economic analysis identifies concrete potential. The chosen areas of intervention as well as the rationale for choices made are set out below.

Generally speaking, most activities in the OP represent a ***step away from the pre-accession and towards the Structural Funds*** – that is to say, the scope of activities co-financed by EU funding is significantly enlarging. Whereas so far EU assistance for economic cohesion has mostly focused on soft assistance directed to policy making bodies and supporting

national level institutions (see section 3.4), with IPA these activities are being complemented and expanded. There is both, more scope for co-financing development projects with a strong Lisbon character to them and for spreading the capacity building effort to key actors at the sub-national level. There is at the same time the necessary continuity between IPA-financed measures and efforts undertaken by national and EU-funded activities; ***this OP builds upon previous accomplishments*** and continues interventions which have proven their worth in the past.

1. "soft" services to SMEs

The choice reflects both the positive experience in Croatia with such assistance (business advisory services) and the good practice and guidance at EU level whereby the EC underlines the beneficial character of "soft" aid as opposed to other grants. Since such is also the direction in which the Cohesion policy is evolving, it is opportune to build up capacity and programmes in this area in the pre-accession period – the more so as EU programmes have so far not financed this type of assistance in Croatia (except for one PHARE project). The focus of the OP is on competitiveness related advisory services, including e-business.

2. strategic cooperation between companies

This type of cooperation has been identified as producing synergies which are a significant factor of enhanced value added production and export potential. As such, support to clusters contributes to the same goal as do the other more general soft services for SMEs – that of successful functioning on the Single Market. Whereas Croatia has got previous experience with supporting clusters, the value added of the OP lies in an evolved policy approach which will seek to maximize the potential for synergies within a wide stakeholder network.

3. building entrepreneurship in the research sector

Insufficient contribution of the R&D sector to economic growth is characteristic for most European (and world) economies. One of the reasons why public spending on research is not realizing full economic impact is lack of entrepreneurial skills in the academia. Activities in this direction build on efforts previously undertaken in Croatia through EU funds as well as on measures which are in this direction being undertaken through national funds. Strengthening entrepreneurial skills in the academia in the longer run also complements this OP's focus on strategic business-related infrastructure – as a successful entrepreneurial initiative of a research institution could result in a centre of excellence or a similar knowledge-based market-oriented R&D facility.

4. development of business and investment climate

A pro-active and entrepreneurial approach to development at the local level is essential to overcoming socio-economic disparities characteristic of Croatia. Much has been accomplished through EU assistance so far at the national as well as local level, proving that there is significant learning potential and consequently growth potential of lagging behind. regions Extending such support to other areas, previously unattended to is therefore a desirable investment under this OP. In doing so, the OP draws on lessons learned and ensures coordination with other EU, foreign and domestically funded activities relating to enhancing the business and investment climate, promoting decentralization and the principles and knowledge of good governance, etc.

5. enhancing policy implementation

Through previous EU funded projects the SME support system in Croatia will be re-assessed and recommendations made for improving the effectiveness of measures and their delivery. In order to improve policy implementation, methodology for measuring and evaluating the impact of incentives for SMEs, a methodology for systematic assessment of the impact of the implementation of the recent Investment Promotion Act and a methodology for regularly assessing the evolution of the business climate in Croatia need to be provided. Setting up a central register of SME measures and incentives will significantly enhance policy making and implementation at the national and regional level.

6. business support infrastructure for value added economic activity

The socio-economic analysis has shown that the lack of basic as well as sophisticated business-related infrastructure – in different parts of the country as well as in specific economic sectors – is an obstacle to a more dynamic and competitive economic growth at regional as well as national level. Such infrastructure is a pre-condition for the establishment and growth of enterprises and for attracting FDI and other investments. The OP therefore places a significant accent on such investments. In so doing, it builds on lessons learned through similar EU-funded activities in the past (partnership, strategic value) and realizes part of the project pipeline resulting from previous EU and other foreign-funded assistance for strategic business and R&D infrastructure.

Measures proposed in the OP represent a ***coherent mix*** characteristic of effective policy making. Institutions in charge of the different components of the OP have realized a high degree of cooperation in designing the measures so that impact is certain to be strengthened by the synergies built into the different interventions.

Due to limited funding, however, concrete progress cannot depend exclusively on assistance delivered through IPA; it can only be the result of a sustained and coordinated effort financed through national, EU and other available funds. The **value added of the OP** in that respect lies in **encouraging a cross-sectoral approach** to development and in **strengthening the necessary administrative capacity of the relevant bodies at the national and the sub-national level**. In the longer run, interventions financed by the OP will yield a certain economic impact as well; that contribution is, however, both more limited and less immediately valuable for the Structural Funds preparation than are the other two.

It should be underlined that all investments envisaged under the OP have a positive impact on regional competitiveness – whether in terms of regional cohesion or of Croatia's competitiveness in the wider region. Precise elements of this spill-over effect and mutual coherence are explained below with regard to the OP's specific priorities and measures. Some interventions – those which contribute the most to competitiveness in the EU – will, **in order to be feasible**, **likely have to focus on economic actors in certain sectors and/or areas with the necessary development resources and capacity**. Without ensuring feasibility at project level, it is impossible to ensure impact of funds at programme level. In order to ensure impact of funding under this OP – which envisages competitiveness-type interventions characteristic of the Cohesion policy – the issue of feasibility is essential. Excluding certain of Croatia's more developed parts from EU funded interventions does not, therefore, stand the test of economic development: in order to spur and sustain growth

in the lagging behind regions, there in need for certain economic integration with the more dynamic surrounding areas.

The challenge is thus to **integrate into the development of urban centres with the economic potential of the rest of the country** and, more immediately, of the surrounding areas. In a country of Croatia's shape there is particular scope for such economic complementarity, given the fairly specific economic structure of the different geographical regions.

3.1. Priority axes and measures

The OP consists of three Priority Axes of which two are investment-related while the third one contains TA relative to OP management issues. The two investment Priority Axes focus respectively on the cohesive and the competitive element of Croatia's economy. While the first Priority Axis targets the so called lagging areas, the second one addresses horizontal issues common to all of Croatia's economy. In order for investments under the second Priority Axis to be feasible, they focus on economic actors in sectors and/or areas with the necessary development resources and capacity. Their aim, however, is to benefit national economy as a whole and ideally to integrate into the development of the urban areas the economic potential of the rest of country.

Even though only one Priority Axis exclusively focuses on the lagging behind regions, their development will draw benefits from investments financed across the OP. Besides the mentioned spill-over effects, effort has been made to ensure more direct benefit of lagging regions from investments under Priority Axis 2. In order to facilitate participation of beneficiaries from these areas, wherever possible and appropriate, specific allocations of funding under a particular activity will be envisaged for them.

An overview of priority axes, measures and operations is given below.

Priority Axis 1: Improving development potential of the lagging behind regions

Measure 1.1. BUSINESS-RELATED INFRASTRUCTURE

Operation 1.1.1. Business-related infrastructure

Priority Axis 2: Enhancing the competitiveness of the Croatian economy

Measure 2.1. IMPROVEMENT OF BUSINESS CLIMATE

Operation 2.1.1. Improvement of administrative efficiency on national level
Operation 2.1.2. e-Business competitiveness improvement programme
Operation 2.1.3. Provision of advisory services to SMEs
Operation 2.1.4. Development of investment climate
Operation 2.1.5. Support for cluster development

Measure 2.2. TECHNOLOGY TRANSFER AND SUPPORT SERVICES FOR KNOWLEDGE-BASED START-UPS

Operation 2.2.1. Science and Innovation Investment Fund
Operation 2.2.2. Biosciences technology commercialisation and incubation centre (BioCenter)

Priority Axis 3: Technical Assistance

Measure 3.1. OP MANAGEMENT AND CAPACITY BUILDING

Operation 3.1.1. TA related to horizontal OP management issues
Operation 3.1.2. Development of sector studies, preparation of future programming documents and accompanying project pipelines

3.1.1. Priority Axes

The choice of Priority Axes is accounted for below while the following section indicates investments envisaged under the accompanying measures.

Priority Axis 1: Improving development potential of the lagging behind regions

Aim
To contribute to cohesion by helping Croatia's lagging behind regions catch up with national development levels.

Specific Objectives
to support the creation and growth of SMEs by expanding and improving business-related infrastructure and accompanying services in Croatia's lagging behind regions.

Rationale
Croatia's business support infrastructure is of good quality. There is a significant number of business support entities across the country, as well. Nonetheless, the 10 counties designated as "lagging behind regions" (Virovitica-Podravina, Vukovar-Srijem, Brod-Posavina, Sisak-Moslavina, Šibenik-Knin, Osijek-Baranja, Lika-Senj, Požega-Slavonia, Karlovac and Zadar) experience slower, less dynamic SME growth as well as a continued less perspective structure of their economy. The fact is that these areas have experienced severe damage to their infrastructure during the war as well as a demise of centrally planned large state-owned enterprises which underpinned much of these areas' economy. The need for investments into business-related infrastructure has been identified in these counties' development strategies: in order to provide scope for enterprise creation and growth as well as for foreign investments, there is an urgent need to upgrade and improve existing business support systems (business zones, incubators, technology transfer centres and other entities grouping SMEs and providing services directly to them) and develop and improve public tourism-related infrastructure. In addition, these areas' rich natural

resources and cultural heritage, though partially damaged in the war, provide potential for development of tourism related businesses in the lagging regions.

The challenge is thus two-fold: to encourage growth of entrepreneurship and to offer entrepreneurs and investors quality support and services. In order to put the existing business support structure in the service of a more dynamic and a more value added based economic growth, it is necessary to improve its quality and capacity. The existing national practice – e.g that of investing into business zones and public tourism-related infrastructure, can be enhanced by combining infrastructure investments with investments into the accompanying human capital and additional soft services to tenant SMEs and others in the region. Such has, in fact, been the practice under previous EU assistance to regions lagging behind. Moreover, TA projects under the program CARDS have resulted in a pipeline of mature projects of this kind which are in terms of substance and aim appropriate candidates for assistance under this OP as well as ERDF-funded measures in the future (see section 3.4. and annex 9).

Description
The priority will finance infrastructure investments combined with human resources investments necessary for strengthening the business support base and unlocking the endogenous potential for economic growth. The focus will be on existing and new business-related infrastructure, ranging from basic communal infrastructure within existing business zones to infrastructure and services geared towards higher value production.

Priority Axis 2: Enhancing the competitiveness of the Croatian economy

Aim
To contribute to the overall competitiveness of the Croatian economy in line with the Lisbon priorities and the EC Community Strategic Guidelines, by focusing on support essential to unlocking the potential in strategic growth areas and improving the quality of institutional support infrastructure key to economic competitiveness.

Specific objectives
to enhance SME competitiveness by improving key elements ensuring a positive business climate and effective public business support at all levels;
to enhance the contribution of technology and R&D to economic development by supporting the creation and growth of technology- and knowledge-based SMEs and by building up capacity and supporting the commercialization of public sector R&D.

Rationale
A problem facing Croatian SMEs on the eve of EU accession is that of preserving competitiveness in general. As a first step towards designing a growth and development strategy on the Single European Market, there is need for investing into skills and knowledge of opportunities, threats and dynamics of the Common Market. Opportunities for such capacity building are still not adequate (in terms of quality and quantity) or sufficiently accessible as this type of knowledge and a more strategic mentality are still lacking among the vast majority of SMEs in Croatia. There is therefore scope for more sustained facilitation and investment into quality business advisory services and education of SMEs on the part of the public sector at all levels (national, regional, local). This

education should envelop those designing policy as well as those delivering support and dealing with businesses, investors, etc.

A factor underpinning national economic competitiveness is value added economic production. Analysis of Croatia's competitiveness factors shows that significant growth potential lies with the SME sector and the R&D community as a source of value added economy. This potential remains however to be realized fully as there is at present a number of weaknesses obstructing the creation and the growth of SMEs, particularly of knowledge-based SMEs. Business start-up rates are very low by EU standards, and the regulatory environment is less conducive to business survival and growth compared to the EU27, although the most recent World Bank survey of 'Doing Business' across 174 countries ranked Croatia in the top 10 reformers. Moreover, the public sector dominates expenditure on R&D in Croatia and the World Economic Forum Report ranks technology transfers from universities to business particularly low in Croatia.

Knowledge being successfully transferred into commercially exploitable products is central to Croatia's ability to increase competitiveness and enter international markets. In Croatia, the technology transfer process and the underlying intellectual property management have been particularly undervalued as crucial methods for capitalising on existing knowledge and research strengths. As a result, Croatia is losing significant economic gains that could have been achieved if many excellent technically and scientifically advanced ideas were exploited in a proper commercial way.

In order to enhance both the competitiveness of the public R&D sector and of SMEs, the priority envisages investment into the necessary capacity building as well as infrastructure. The provision of adequate technology infrastructure enabling SMEs to engage cost-effectively in R&D and easy access to technical and business development services is crucial to helping SMEs get established, grow and become more profitable. Such investments are essential to sustaining the regional economy and will have favourable immediate as well as long-term impacts on employment, innovation capacity and economic growth potential. The capacity building component of the priority concerns investments into the university-industry interface – a powerful driver of technological and economical development of industrial branches and regions, recognized also by the EC.[168] More particularly there is within the higher education institutions and research sector in Croatia evident and urgent need for further development of technology transfer management skills and entrepreneurial activity.

Description

The priority aims to enhance the competitiveness of the Croatian overall economy and in particular to enhance the growth potential of SMEs. It therefore focuses on several elements underpinning these potentials: making quality business advisory services, including e-business, more accessible to SMEs; encouraging cooperation between businesses and cooperation of businesses and public, education and research sectors through enhancement of clusters; enhancing technology transfer and incubation capacities in high value added sectors; developing effective business support capacities relative to investment promotion at the regional level.

[168] EIMS Publication No 26: Good Practice in the Transfer of University Technology to Industry; EUR 17046 EC Directorate-General for Enterprise: University Spin-outs in Europe – Overview and Good Practice.

Priority Axis 3: Technical Assistance

Aim

One of the principal goals of implementing IPA is to build administrative capacity, and hence, it is essential that Croatia identifies, trains, develops and retains a sufficient body of skilled and motivated staff, working with effective systems and procedures for sound programme management. The aim of this Priority Axis is therefore to ensure that Croatia is able to administer the OP, through all aspects of programme management.

Specific objectives

The objective of the TA priority is to ensure efficient and effective OP management, and develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA funding.

Rationale

Croatian programme and project management capacity – from design through commissioning to operation – is evolving at the national, regional and local levels, supported in recent years by 76 technical assistance and twinning projects under PHARE, CARDS and bilateral assistance. This practical experience will continue to grow and become embedded in future years, as more projects come on-stream.

Management of IPA, and specifically, this OP, will involve extraordinary costs that do not form part of the Croatian administration's traditional operating expenses. This includes: information and publicity on IPA; the development of monitoring indicators and an EU funds Management Information System; the commissioning of external, independent experts for interim and ongoing evaluations; and the costs of managing and implementing the IPA programmes.

Moreover, IPA is designed as a pre-cursor to Structural and Cohesion Funds, and it is essential that Croatia develops the capacity to implement these funds. IPA is an opportunity to learn how to manage funds according to EU rules, and to build sustainable institutional structures, systems and skills for the transition to Structural Funds. Furthermore, the preparation of future programming documents and identification and preparation of a future project pipeline will ensure use of EU assistance in a timely and technically acceptable manner.

Croatia is fully aware of the difficulties that recent new Member States have encountered in absorbing the allocations of Structural Funds that were made to them, and is committed to using technical assistance to put in place rigorous systems and training to ensure that project management capacities are strengthened and risks of ineffective absorption minimized.

Description

This Priority Axis contains three operations to be implemented through procurement contracts. Technical assistance is extended to the Operating Structure regarding horizontal OP management issues, preparation of future programming documents, identification and preparation of a future project pipeline, as well as for co-financing salary costs of public officials within the operating structure and the project selection committees.

3.1.2. General selection criteria and process

The aim of the OP is to select projects which best fit the OP's objectives, while spreading the benefits of learning from the systems and practices of IPA management, as a closer experience to Structural Funds programme and project management than previous EU pre-accession funds. To be supported under the OP, projects should be financially, economically, socially, and environmentally sound. In order to demonstrate this, they will have to be prepared according to a number of selection criteria, against which they will be assessed.

Appraisal of projects is a three stage process. It involves:

Administrative screening - formal checks for completeness of the application and the supporting documents;

Eligibility checks – for eligibility of activity and project costs; and

Qualitative appraisal - scoring the project against the project selection criteria defined in advance

General eligibility criteria:

There are a number of general selection criteria that will be adhered to in the implementation of the OP:
Project must be ready for implementation
Project must comply with the overall SCF strategy, and national and Community policies;
Projects must demonstrate coherence and logic with both measure and priority specific objectives under which funding is applied for;
Projects must demonstrate value for money;
Projects must demonstrate genuine additionality – that is, the project would not have gone ahead without EU assistance;
Projects must be viable – that is, deliverable by existing or planned administrative capacity;
Projects must be compatible with the "cross-cutting" concerns of promoting gender equality and environmental sustainability.

3.1.3. Measures under Priority Axes

Measures to be implemented within the Regional Competitiveness Operational Programme have been chosen in line with ongoing national efforts and in light of positive experience with previous EU assistance. Their implementation will take into consideration the evolution of national policies and the implementation of ongoing EU projects, in order to ensure value added and coherence. Implementation details are for this reason left to be determined at a later stage, at the level of individual operations and projects. Below, the general direction of investing OP resources is set out, indicating the types of operations and the beneficiaries envisaged.

Priority Axis 1: Improving the development potential of the lagging behind regions
Measure 1.1 : Business-related infrastructure

Specific Objectives
To support the creation and growth of SMEs in Croatia's lagging behind regions by providing quality business related infrastructure.

Description
The measure consists of grant schemes and a procurement contract. The main part of the measure will be administered as grant schemes supporting regional and municipal authorities and institutions in the lagging behind regions with the development of business-related support systems, i.e. infrastructure investments as well as investments into the accompanying services. It will primarily support investment in the development of new and existing business and related infrastructure in support of the regions' perspective economy branches. Investments will focus on improving the efficiency, capacity, quality and attractiveness of existing business zones and new and existing business incubators and other business support entities grouping and servicing SMEs as well as into public tourism infrastructure. Support will be provided based on clear evidence of inherent demand and where the result of such operation shall (in)directly foster SME growth and job creation. Beneficiaries receiving support for infrastructure investment will also be provided with support services designed to maximise the benefits of the investment.

The following minimum and maximum values of individual grants will apply, with the possibility of co-financing the Final Beneficiaries' share of co-financing from the national budget.

Assistance thresholds	
Maximum and minimum EU grant size (€)	Maximum: € 1.000.000 Minimum: € 325.000
Maximum size of EU funding to total eligible costs (%)	75%

Effective implementation of the grant schemes will be ensured through assistance with secondary procurement, to be extended through a procurement contract.

Main types of operations
The operation consists of a grant scheme and a procurement contract.

Below are the main types of activities which may be funded through individual grants:
Preparatory architectural and engineering design;
Site clearance and development (preference will be given to the utilisation of brown field sites);
Construction monitoring and control;
Development of business-related basic communal infrastructure within established business zones, where the lack of such infrastructure is an impediment to SME development (i.e. impedes access or functioning of zones). By basic communal infrastructure it is meant:

access roads, gas, water and waste water, sewage, electricity, energy and communication networks, landscaping, etc.;
Establishment and development of regional business support institutions grouping and directly servicing SMEs, such as business zones, economic zones, business incubators, innovation and technology transfer centres, etc. through a) purchase of machinery and equipment and b) broadening and improving the quality of services (information network, provision of complex physical services, e.g. maintenance, property protection, disposal and utilisation of waste);
Development and improvement of public tourism-related infrastructure, including through infrastructure and capital investments and "soft" investments into improved service delivery;
Provision of support services designed to maximise the benefit of the investment.

The procurement contract under this measure will finance assistance with project pipeline preparation for the grant schemes under this measure and assistance with secondary procurement for the beneficiaries of the grant schemes in question. To the extent that business related infrastructure type investments are present in a sufficient quantity among project proposals currently in the project pipeline, assistance with project pipeline under this measure will focus on strengthening and completing the existing project pipeline which had been created through previous EU assistance, as not all project proposals in the existing project pipeline feature complete project and tender documentation. Projects listed under Annex 9 represent only the part of the pipeline of projects elaborated in the lagging behind regions through technical assistance under the CARDS 2003 project "Sustainable Development of Areas of Special State Concern" for the Vukovar-Srijem and the Sisak-Moslavina Counties and the CARDS 2004 project „Sustainable Development In Croatia's War Affected Areas" for the Lika-Senj, Karlovac, Slavonski Brod-Posavina, Požega-Slavonia Counties. The full pipeline of regional development projects includes also other project proposals elaborated through technical assistance under the CARDS 2004 project "Support to the management of economic and social cohesion projects" (which were consequently submitted at the call for proposals under the Phare 2005 Bussines related infrastructure grant scheme) as well as project proposals identified as investment priorities in Regional Operational Programmes (ROPs) of individual counties.

As appropriate, assistance under this contract can take the form of trainings (including on-the-job trainings), seminars, workshops, information material and guidelines and consultancy advice on individual basis.

Activities eligible under Measure 3.1 "Improvement and development of rural infrastructure" of IPARD (IPA Component V) will not be eligible under this measure or the rest of this OP.

Selection Criteria
Formal approval of selection criteria and their weighting will be subject to consideration by the Sectoral Monitoring Committee. Principles to underlay the criteria are the following:

- Projects must be ready for implementation
- All projects must be located within the lagging behind regions
- All applicants for business zone improvement must be in respect of an established business zone registered by MELE

- All projects must demonstrate a positive (in)direct impact on employment
- All applicants must show proof of demand for the planned investment in the form of a feasibility study or a letter of intent from tenants in case of improvement of an existing business zone
- All applications must be in accordance with relevant national strategies and programmes
- Preference will be given to projects in accordance with county development strategies
- Preference will be given to projects with demonstrated scope and intent of cooperation with relevant stakeholders in order to maximize the impact of the investment in question (for e.g. innovation networks, investments related to a cluster, links with higher education, research institutions and the private sector)
- Selection of projects will be made based on job creation cost efficiency
- Preference will be given to projects with positive impact on export
- Preferences will be given to projects which will provide infrastructure for members of recognized clusters.

Final Beneficiaries
Final beneficiaries of grants are the following:

- Regional and local self-government units
- Regional/local-owned public institutions or associations, public companies owned by self-government authorities
- Regional/local tourism boards

The final beneficiary of the procurement contract is the MSTTD. Recipients of assistance under this contract are grant beneficiaries and MSTTD staff involved with the management of the grant schemes.

All beneficiaries must be legal persons and must be non-profit making.

Priority Axis 2: Enhancing the competitiveness of the Croatian economy

Measure 2.1: Improvement of business climate

Specific Objectives
To enhance the competitiveness of the Croatian economy by focusing on improved quality and mechanisms of support available to investors and SMEs at national as well as sub-national level.

Description
The Measure will be implemented through five closely interrelated Operations stemming from positive experience with national and EU-funded projects so far. The OP is an occasion to complement ongoing efforts by providing additional policy-related advisory

support at the national level and by improving knowledge and skills of key actors of economic change at the national and sub-national level. The focus of the measure is on soft support measures and business advisory services, which are the direction in which the EU SME policy is evolving. It is envisaged to ensure better quality and more accessible business support services which make SME performance more effective (e-business), strengthen their growth potential (clusters) and enable them to withstand challenges of market forces on the eve of EU accession (business advisory services). As regards other types of operations, the measure will enhance investment skills of local and regional actors and will assist national level institutions in improving their grasp and understanding of business trends and SME needs as a key input into quality support schemes. By working closely with ongoing EU projects, value added and synergy with IPA interventions will be ensured.

While the Measure is open to all of Croatia, in order to facilitate participation of potential beneficiaries from the 10 counties designated as **lagging behind regions,** specific operations envisage setting aside part of their allocations for beneficiaries from these regions according to the following arrangements:

- under Operation 2 "e-Business Competitiveness Improvement Program", 1 MEUR i.e. around 9% of the IPA allocation for this Measure will benefit end users from the lagging behind regions or those which service SMEs from these regions;
- under Operation 3 "Provision of advisory services to SMEs", 1,25 MEUR i.e. around 11% of the IPA allocation for this Measure will be allocated for SMEs from the lagging behind regions;
- the entire allocation under Operation 4 "Development of business and investment climate" (2 MEUR i.e. some 18% of the IPA allocation for this Measure) is targeted at final beneficiaries from the lagging behind regions.

Preliminary analysis of capacities and needs thus shows it is likely that over one third (38%) of IPA funding under this Measure will target beneficiaries in the lagging behind regions. Should this allocation, set aside for beneficiaries from the lagging behind regions, come under the risk of decommittment, the Operating Structure maintains the right to re-allocate the funding appropriately.

Main types of operations
Envisaged Operations for this Measure are the following:

Operation 1 – *Improvement of administrative efficiency on national level* - Through a PHARE 2005 project whose beneficiary is MELE, the SME support system in Croatia will be re-assessed and recommendations made for improving the effectiveness of measures and their delivery. Through this Operation it will be possible to implement part of the recommendations, significantly enhance policy making and address the recommendations of the 2006-2013 Strategic Development Framework on SME policy. In order to improve policy-making as well as delivery, through this Operation methodology for measuring and evaluating the impact of incentives for SMEs by setting up a central register of SME measures and incentives, will be provided. Also, a methodology for systematic assessment of the impact of the implementation of the recent Investment Promotion Act and a methodology for regularly assessing the evolution of the business climate in Croatia will be

provided. These tools will significantly enhance policy making at the national and regional level. The Operation will:
provide assistance to beneficiaries and will deliver analyses, assessments, methodologies, recommendations, as well as set up of central register of SME measures and incentives.

Operation 2 *– e-Business Competitiveness Improvement Program*
The Operation seeks to increase capacity for effective delivery of e-business quality advice, ICT and entrepreneurial support services to SMEs in general. The Operation envisages training of staff in selected SME support centres in the provision of e-business services to SMEs, and the supply of related equipment. The approach to the setting up of e-business reference centres complies with EU guidelines and good practice in e-business; activities will be carried out in cooperation with relevant local/regional entrepreneurial and education institutions in order to ensure impact and a spill over effect.

In carrying out this Operation, there is scope for building onto domestic policy achievements so far. In setting up the e-business centers MELE can build on insights gained from a previous INTERREG IIIB Cadses project which helped set up two pilot telecenters in relatively remote areas of Vinkovci and Skrad. Once the e-business reference centers are established, the Government's e-corner service (see ICT section under 1.1.2.Policy context) will refer entrepreneurs to them for concrete advices on possibilities and perspectives of application of e-business solutions in their every day work. Therefore, once the RCOP activities start, the e-corner service will ensure a high level of dissemination of information about services offered by the e-business reference centres.

Eligible actions under this Operation include:

- training of staff in selected SME Support Centres in the provision of basic e-business services to SMEs;
- provision of necessary supplies to selected SME Support Centres to establish basic e-business advisory services.

Operation 3 *– Providing Advisory Services to SMEs*
The Operation envisages consultancy services to SMEs on topics essential to international competitiveness as well as on topics essential to the awareness and good use of EU funding intended for enhanced national and regional competitiveness. The Operation thus in the longer run contributes to absorption capacity of the Structural Funds and also to Croatia's fulfilment of economic criteria for EU accession. The Operation will extend technical assistance for the design and delivery of training workshops, materials and advisory services for final beneficiaries through:

- provision of consultancy services and training to SMEs in areas such as :
- Consultancy related to introduction of TQM system,
- Consultancy targeted at quality-consciousness and quality development in-company etc
- Marketing, business development and sales consultancy related to establishment of domestic and international sales channels
- Assessment of the consequences of the EU accession for businesses, European enterprise development opportunities, preparation for EU requirements,

- Analysis of market and competitive position,
- Management and marketing consultancy,
- Product development consultancy,

etc.

Operation 4 *– Development of investment climate*

The Operation seeks to enhance business and investment climate across Croatia in order to ensure cohesive regional development. It will primarily target regional self-government authorities and other relevant actors at regional level (RDAs etc.) in order to enhance awareness of investors' needs and to enhance skills for servicing them effectively. The Operation is a continuation and a follow-up of a successful CARDS project; regions already certified for investment will be able to implement strategies and engage in further training and hands on consultancy support related to investment and business climate.

Actions which may be funded are:

Design and delivery of training workshops and materials

- Consultancy support to achieve the standards
- Cost of preparing regional sector studies
- Cost of promotional materials (web site, investors guide, sector study publication, etc.)

Operation 5 *– Support for cluster development*

The Operation is envisaged as a key element in a recent Government effort at enhancing clusters as export tools. A top-down approach is to be put in place in order to improve the impact of clustering and to complement bottom-up initiatives launched so far. The Operation will increase the capacity and ability of SMEs to achieve international competitiveness and improve their export performance. The Operation envisages technical assistance to MELE and selected pilot cluster projects. Formation of partnerships in supply chain, R&D, access to and presentation for foreign markets of companies involved within such clusters will be encouraged. Top-down pilot clusters will act as a model for strengthening cluster formation and development in other sectors, too. Through this Operation will be delivered:

- Preparatory feasibility studies, strategic plan preparation and other consultancy services,
- Technical assistance and training to facilitate the establishment of the selected cluster projects,
- Evaluation of limited number of pilot cluster projects to draw lessons for future cluster development.

Selection Criteria

Formal approval of criteria for selecting operations under this Measure will be subject to consideration by the Sectoral Monitoring Committee. The principles to underlay those criteria are the following:

- Preference will be given to counties located within the lagging behind regions; clustering of counties over applications from individual counties; exceptionally,

other counties can be beneficiaries of assistance as well, provided they partner up with a county within the lagging behind regions and do so on justifiable grounds;

- Preference will be given to institutions with proven commitment in terms of human capital, including high level management support, and with strong institutional plans for strategic development
- Where operations imply selection of beneficiaries (such as SMEs), priority will be given to applicants demonstrating commitment in terms of available administrative capacity (including high level staff), located within the lagging behind regions.

Action envisaged under the IPARD Plan (Measure 1.2 "Investments in the processing and marketing of agriculture and fishery products to restructure those activities and to upgrade them to Community standards", Measure 3.2 "Diversification and development of rural economic activities") will not be eligible for financing under this Measure.

Final Beneficiaries

The final beneficiary under **Operation 1** *Improvement of administrative efficiency on national level* is MELE. Recipients of assistance from contracts envisaged in this Operation are MELE and other relevant national level policy making bodies – Croatian Agency for Small Enterprises, Trade and Investment Promotion Agency, Croatian Chamber of Commerce, etc.

The final beneficiary under **Operation 2** *E-business competitiveness improvement programme* is MELE. Recipients of assistance and investments from contracts envisaged under this Operation are selected SME support centers and their partners – local and regional entrepreneurial and education institutions assisting in the setting up of e-business centers.

The final beneficiary under **Operation 3** *Providing advisory services to SMEs* is MELE. Recipients of assistance envisaged under the contract in this Operation are selected SMEs.

The final beneficiary under **Operation 4** *Development of investment climate* is MELE. Recipients of assistance under the contract envisaged under this Operation are selected regions (made up of several counties) and their partners such as regional development agencies, Trade and Investment Promotion Agency and others.

The final beneficiary under **Operation 5** *Support for cluster development* is MELE. Recipients of assistance under the contract envisaged by this Operation are MELE and members of selected pilot clusters (maximum three pilot clusters).

Measure 2.2: Technology transfer and support services for knowledge-based start-ups

Specific objectives
To build technology transfer and commercialization capacities of higher education institutions and public research organizations in order to contribute to sustainable regional

development and industry competitiveness of high value added sectors of the economy and knowledge-based SMEs.

Description

The Measure is made up of two Operations. The first Operation seeks to build entrepreneurial and intellectual property management skills in public institutions. Concretely, it targets higher education institutions (HEI) and public research organizations (PRO) and extends support for the commercialisation of public sector R&D activities. Support envisages further developing of the technology transfer and commercialisation infrastructure and services, including technology screening, patenting and maintaining of patents, licensing, establishing of spin offs/start-ups, SME and industry cooperation and market-oriented R&D. Operation 1 will therefore be delivered through a procurement contract and a grant scheme for knowledge transfer activities by HEI and PRO.

A grant for technology transfer activities is crucial to ensuring sustainability of previous EU assistance in this area. Namely, through a CARDS 2003 project *Intellectual property rights infrastructure*, technical assistance has been extended to universities in order to establish 9 pilot project centres across Croatia. The project is scheduled to end in October 2007 whereby the pilot centres will be ready for concrete technology transfer activities. The nine pilot centres are candidates for a grant scheme and do not require (extensive) project preparation assistance. Delay in securing assistance for concrete activities to them would endanger the impact of this CARDS project as well as Croatia's progress in terms of R&D commercialization.

Another closely related project is TEMPUS CREATE "Stimulating Croatia´s Entrepreneurial Activities and Technology Transfer in Education". The CREATE project, launched in September 2005, united 10 institutions from three different countries for a period of three years, in order to create a national university system of support to entrepreneurial activities and technology transfer in Croatia, especially in the field of applied natural sciences. The three Croatian Universities involved (Split, Rijeka, Zagreb) are actively participating in previously mentioned CARDS 2003 project as pilot project institutions and are currently in the initial stage of opening their Technology Transfer Offices.

There are many more potential beneficiaries of a technology transfer grant scheme – among higher education institutions and public research organizations across the country. Preliminary research by the MSES shows great interest for such a grant scheme as well as significant need for financing activities which are not covered through existing R&D policies. Activities proposed for co-financing through this grant scheme are in fact the result of a gap analysis undertaken in consultation with potential final beneficiaries. The analysis indicates that the gap in terms of nationally funded support schemes exists between the pre-commercial and the commercial R&D phase; this grant scheme would primarily serve to bridge that gap and thus help ensure effectiveness of domestic policy efforts.

The following minimum and maximum values of individual grants will apply, with the possibility of co-financing the Final Beneficiaries' share of co-financing from the national budget.

Assistance thresholds	
Maximum and minimum EU grant size (€)	Maximum: € 750.000 Minimum: € 50.000
Maximum size of EU funding to total eligible costs (%)	75%

The second Operation seeks to support the creation and growth of technology- and knowledge-based spin-offs (mostly from universities and research organizations) and SMEs by enabling infrastructure and access to technology and business development services, particularly for high value added sectors (biosciences, biotechnology). The Operation will be delivered through a number of procurement contracts essential to the realization of a strategic investment – the building and equipping of a Biosciences technology commercialisation and incubation centre (BioCenter). BioCenter will be located on Zagreb university campus and is envisaged as a national resource providing entire infrastructure necessary for the start-up and incubation of new companies as well as for support of existing SMEs in the bioscience sector. It will have an additional important role in bringing the University closer to the economic and market needs as a direct facilitator of university-industry cooperation and to prepare scientists and students for a career in entrepreneurship or industry.

In order to facilitate participation from all parts of the country, Operation 1 envisages that 1,5 million EUR of the IPA allocation for the Operation target Final Beneficiaries from the 10 counties designated as the **lagging behind regions**. Should the funding allocated for Final Beneficiaries from these regions come under the risk of decommittment, the Operating Structure maintains the right to re-allocate funding as appropriate. The strategic investment under Operation 2 is envisaged as a national resource. Given the size and nature of the project, it does not make economic sense to position such incubator infrastructure in each university or region. Critical mass of researchers, support institutions and other inputs necessary for successful operation exists only in Zagreb. Instead, regional technology infrastructure will be linked to the national centre through virtual incubation units so that regions throughout Croatia that have an interest in developing their biosciences capacity (SMEs etc.) will benefit from the business support services offered by the BioCenter.

Main types of operations

Operation 1 under this Measure – the Science and Innovation Investment Fund – envisages the following:

- A procurement contract through which assistance will be extended for the following activities: training workshops and consultancy advice for beneficiaries, on the topic of developing business plan and feasibility study, of project preparation and implementation (i.e. secondary procurement, project pipeline preparation) and technology transfer activities in general (technology assessment, planning and evaluation; technology commercialization strategies; intellectual property; technology transfer and technology licensing; spin-out programmes);
- A grant scheme (with multiple calls for proposal) for the following knowledge transfer activities:

- Development of infrastructural capacity in higher education institutions and research organisations to interact with business, particularly SMEs (establishing new and supporting existing business liaison offices, technology transfer offices and knowledge transfer centres);
- Commercialization activities (patenting and maintaining of patents; technology screening and patent valorisation; proof of concept development);
- Enhancing science-industry collaboration (infrastructural investments in HEI and PRO enabling them to better serve industry needs; research-related infrastructure as a part of centralized R&D services to be used by university spin off/start-ups and knowledge based SMEs; technology mapping);
- Programmes for effective networking and communication (developing innovative collaborative programmes between HEI and PRO and/or industry, e.g. business clubs; creating and developing business-friendly mechanisms and materials to promote and explain products, processes and services to industry and small businesses in the region).

Because it is impossible to predict the exact needs of every institution for consultancy and training, the possibility is left under the grant scheme for very specific, tailor made consultancy and training activities related to specific knowledge transfer projects. As HEI and PRO will compete for financing of their grant proposals, the Operation will finance the best projects, with the soundest argumentation of individual activities.

Operation 2 – BioCenter – envisages procurement contracts necessary for constructing and equipping the centre. The BioCenter will provide necessary facilities, equipment and services for early development cycle and product development, including the following:

- Laboratory space qualified according to Good laboratory Practice (GLP) standards for R&D purposes of start ups and SMEs;
- Central laboratory services such as sterilisation, cold room, dark room, liquid nitrogen storage, ice machine, storage of hazardous chemicals, waste chemicals handling, de-ionised water production etc.;
- Central scientific equipment such as ultra-centrifuge, analysis systems etc.;
- Office space with connections for telephone and Internet;
- Central office services such as photocopying, answering service, reception, postage handling etc.

Selection criteria

Operation 2 of this measure is a pre-selected investment of national importance. Operation 1 consists of a procurement contract and a grant scheme for which selection criteria will be subject to the approval of the Sectoral Monitoring Committee and whose underlying principles will be the following:

- projects applying for a grant must be ready for implementation to the extent required by the Guidelines for Applicants (i.e. the degree of preparedness of the tender dossier, cost-benefit analysis, environmental impact assessment and any other accompanying documentation);

- preference will be given to institutions with proven commitment in terms of human capital, including high level management support, and with strong institutional plans for strategic development of the knowledge transfer framework;
- current level of engagement with industry and SMEs will be taken into consideration in selecting beneficiaries of both types of assistance (consultancy, grants);
- activities for which funding is already available from other sources will not be supported, but proposals may be made for activities to complement and build upon work funded from other sources, provided that value added is demonstrated;
- all projects must address regional priorities, relevant regional needs and economic strategies;
- preferential weighting of projects creating and strengthening strategic networks and partnerships (key partners: representatives of the business community, regional development agencies etc.).

Final Beneficiaries
The final beneficiary of consultancy services and trainings i.e. of the contract under Operation 1 is the Ministry of Science, Education and Sports. The recipients will be selected higher education institutions, public research organizations and the staff of the MSES in case of assistance with preparation of the grant scheme under this Operation.
The final beneficiaries of grants under Operation 1 are the following public institutions:

- Higher education institutions (for their individual institution and/or as part of a consortium bid)
- Public research sector organisations (for their individual institution and/or as part of a consortium bid)

The final beneficiary of Operation 2 under this Measure is the Business Innovation Center of Croatia, Ltd. (BICRO) – a national public body established by the Government and acting as an implementing agency of the Ministry of Science, Education and Sports' technology programmes. BICRO is wholly State owned.

Priority Axis 3: Technical assistance

Measure 3.1: OP management and capacity building

Specific objective
The objective of this measure is to ensure efficient and effective OP management, and develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA.

Description
The Priority Axis will support and consolidate the systems, processes and skills for EU funds management by the RCOP Operating Structure and for the absorption of funding under similar OPs in the future. Given the needs to address staff turnover within the public administration allied to the demands of EU funds management which are typically higher than comparable civil service positions, co-financing of the salary costs of public officials

within the management structure and project selection committees will be provided under this measure.

Main types of operations
The measure consists of three Operations, the first one addressing horizontal OP management issues and the second one addressing issues related to the development of sector studies, preparation of future programming documents and identification/development of accompanying project pipelines. The first and second Operations will take the form of procurement contract(s). The third Operation will address co-financing of staff salary costs.

Assistance under this measure can cover the following activities:

- Consultancy support (including advice and training) to the RCOP Operating Structure regarding any aspect of management, monitoring, evaluation, visibility, publicity and control, including grant scheme management and procurement (e.g. fees for expert assessors and evaluators of project applications);
- Support with the preparation of sector studies and future programming documents
- Identification and preparation of project pipeline under future OPs covering regional competitiveness;
- Development of the monitoring arrangements and the Management Information System;
- Costs of external evaluators engaged for interim and ongoing evaluations;
- Preparation and implementation of information and publicity activities;
- Expenditure related to the organization and administration of meetings of the Sectoral Monitoring Committee and Project Selection Committees;
- Provision of translation and interpretation services;
- Co-financing of staff salary costs.

Selection criteria
Assistance will be commissioned through one or more procurement contracts. Tenders will require the successful bidders to demonstrate a track record of similar activities, named key experts with appropriate skills and experience, and a viable and cost-effective methodology.

Final Beneficiaries
The final beneficiary of this measure is the RCOP Operating Structure. Recipients of assistance under contracts envisaged by the measure are members of the RCOP Operating Structure and, as appropriate, members of Sectoral monitoring committee, project selection committees and partnership consultation groups.

3.1.4. Indicators for Priority Axes and Measures

Priority Axis 1: Improving the development potential of lagging regions

Objective	Result Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To support the creation and growth of industrial and service SMEs	Jobs created in lagging regions	Number of full time jobs directly generated by the activity in question	Number	0	Project monitoring report	twice during the programming period	50	300
	Established or expended SMEs located within the targeted regions	SME: up to 250 employees, annual turnover up to 28 m€, assets up to 14 m€	Number	0	Project monitoring report	twice during the programming period	20	100

Measure 1.1: Business-related infrastructure

Objective	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To provide quality business related infrastructure in Croatia's lagging behind regions	Number of implemented projects for business related infrastructure development	Types of investments in business related infrastructure as indicated in the Operation	Number	0	Project monitoring report	annually	8	20

Priority Axis 2: Enhancing the competitiveness of the Croatian economy

Objective	Result Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To enhance the competitiveness of SMEs	Increase in SMEs' satisfaction rate with advisory services provided	SME – up to 250 employees, annual turnover up to 28 m€, assets up to 14 m€. Satisfaction rate – certain score on satisfaction surveys	%	0	Annual MELE surveys of SMEs using business support	twice during programming period	10-15%	10-20%
	Increase in the number of assisted SMEs	Indicates SMEs assisted by e-business trainers generated by the activity in question	Number	0	Project monitoring report	twice during programming period	100	150
To improve commercialisation of technology and R&D	Number of cooperation agreements between scientific community and business/industry	Indicates the number of cooperative R&D projects jointly initiated by researchers from HEIs/PROs and business partners (SMEs and industry)	%	0	Project monitoring report	twice during programming period	10-15%	15-25%

Measure 2.1: Development of business climate

Objective	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To improve the quality of business development services	Number of e-business centres assisted	Indicates the number of e-business centres receiving training and physical investment support	Number	0	Project monitoring report	annually	0	10
	Number of SMEs receiving advisory services	Indicates SMEs assisted by business consultant	Number	0	Project monitoring report	annually	100	250
	Volume of training on e-business received	Participants: e-business centres, individuals from businesses in supported cluster	Hours x No. of Trainees	0	Project monitoring report	annually	120 hours x 45 trainees	150 hours x 60 trainees
	Volume of training on clustering received	Participants: individuals from businesses in supported cluster	Hours x No. of Trainees	0	Project monitoring report	annually	60 hours x 30 trainees	100 hours x 40 trainees
	Number of counties receiving support to improve investment performance	Indicates the counties which will receive full certification	Number	0	Project monitoring report	annually	20	20
	Number of methodologies and registers	Methodologies and register of SME measures and	Number	0	Project monitoring report	annually	One methodology	3 sets of methodologies; 1

		incentives, as specified in the Operation						register

Measure 2.2: Technology transfer and support services for knowledge-based start-ups

Objective	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To improve technology transfer and commercialization capacities of higher education institutions and public research organizations	Number of knowledge transfer projects completed	Projects involve establishment and/or equipping of technology transfer offices, science incubation centres, centres for contract research and innovation centres, as specified in the Operation	Number	0	Project monitoring report	annually	5	10
	Number of participants in educational events	Participants: members of research institutes, higher education institutions Educational events: trainings, consultations, workshops etc.	Number	0	Project monitoring report	annually	50	100

	Biotechnology incubation center (BioCenter) completed	BioCenter construction and equipping completed, together with accompanying facilities as specified in the Operation	Number	0	Project monitoring report	annually	0	1
	Projects prepared for submission to IPA with complete documentation	Projects concern types of investments specified in the grant scheme under the measure	Number	0	Implementing body	annually	5-10	15-20
	Total value of projects prepared	Projects concern types of investments specified in the grant scheme under the measure	EUR	0	Implementing body	annually	1.500.000 EUR	4.500.000 EUR

Priority Axis 3: Technical assistance

Objectives	Result Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA	OP funds absorbed		%	0	MELE, implementing body, final beneficiaries, project monitoring report	twice during programming period	70%	100%

Measure 3.1: OP management and capacity building

Objectives	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2010)	Target (2012)
To ensure efficient and effective OP management	OP management and administration staff trained	Management and staff within the Operating Structure	%	0	Operating Structure, final beneficiaries, project monitoring report	annually	70%	100%
	Sectoral Monitoring Committee meetings		Number	0	Head of Operating Structure	annually	7	10

	Publicity events	Publicity events such as launches, press conference, seminars, publications, brochures, TV/radio broadcast	Number	0	Head of Operating Structure, project monitoring reports	annually	8	10

3.2. Horizontal issues

Equal opportunities for men and women

In September 2006, the Croatian Government adopted the National Policy for the Promotion of Gender Equality 2006-2010. The objectives of the policy which are of particular relevance to Components III and IV of IPA include the reduction of female unemployment and elimination of discrimination, promotion of women's entrepreneurship and improved enforcement of relevant labour laws. It also strengthens and promotes measures that support the reconciliation of professional and family obligations.

The Government has also adopted a strategic document on the main tasks of state administrative bodies in the process of accession to EU 2004-2007, one of which is noted as being to strengthen cooperation between national and local state mechanisms in relation to gender mainstreaming and continuous cooperation with non-governmental organisations active in the field of gender equality.

Mainstreaming equal opportunities is a horizontal principle of Structural Funds interventions and the implementation of this principle will be considered and monitored in the process of implementation and evaluation of the RCOP. This will require adequate monitoring indicators, data collection, implementation procedures and guidelines which will be able to draw on support from the technical assistance priority.

To ensure that this principle is taken into account at all levels of implementation, the following procedures will be adopted:

- The requirement to ensure and demonstrate gender equality in the operation of IPA projects will be included in both **information and publicity campaigns**, and materials provided during calls for proposals / tender processes;
- **Applicants** for IPA assistance will be expected to demonstrate how their project promotes equal opportunities or otherwise takes account of potential gender bias (e.g. by providing gender segregated information on the local labour market, and the efforts of the project to overcome any barriers to equality);
- The requirement to observe equality of opportunity during project implementation will be built into **agreements** with beneficiaries, and will be checked, as part of the **internal controls and independent audit** process;
- The outputs and results **indicators** for projects will be broken down by gender where appropriate for the purposes of project and programme **monitoring**;
- Commentary will be prepared on operations linked to equal opportunities in the **annual implementation reports** of the Operational Programme;
- The impact of the OP on gender equality will be considered as part of its **evaluation**, where relevant.

Environmental protection and sustainable development

There are no specific environmental measures in this Operational Programme. However, to ensure that sustainability and environmental protection are taken into account throughout programme management and implementation, the following procedures will be adopted:

- The requirement for IPA to promote environmental protection and sustainable development will be included in both **information and publicity campaigns**, and materials provided during calls for proposals / tender processes;
- **Applicants** for IPA assistance will be expected to demonstrate that their project will not have a detrimental environmental impact, to certify that it is environmentally neutral, and/or to present how the project will make a positive contribution to sustainable development; these factors will be taken into account through the project appraisal process and selection criteria, if appropriate; where appropriate, projects should be compliant with the EU environmental acquis, including the Environmental Impact Assessment (EIA) legislation;
- Any consequences of the appraisal of environmental impact during the selection stage will be reflected in **agreements** with beneficiaries, and will be checked, as part of the internal controls and audit process;
- Commentary will be prepared on operations linked to environmental protection and sustainable development in the **annual implementation reports** of the Operational Programme;
- The impact of the OP on environmental protection and sustainable development has been considered as part of its **ex ante evaluation**.

All necessary environmental impact assessment procedures in line with EU standards will be carried out by MEPPPC or competent local authority. To implement the environmental impact assessment procedure, existing institutional structures will be used, and TA assistance will be sought to enhance professional capacity.

The Republic of Croatia has been performing **environmental impact assessment** for single developments since 1984, when the procedure was defined by the Act on Physical Planning and Spatial Development. Since 1994, when the Environmental Protection Act was adopted (OG 94/1994, 128/1999), the **environmental impact assessment** procedure is governed by this Act and its implementation regulation. The effective implementation regulation is the Ordinance on Environmental Impact Assessment (OG 59/00, 136/2004, 85/2006). The Act and Ordinance include most of the requirements from Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, as amended by the Directives 97/11/EEC and 2003/35/EC, relating to the following: establishment of responsible bodies, EIA in a trans-boundary context, description of the EIA procedure, and assessment of direct and indirect effects.

The transposition of the remaining provisions of the Directive into Croatian legislation will be ensured by adoption of the new Environmental Protection Act in the second half of 2007, and the implementation regulation on environmental impact assessment, in addition

to it. In that sense the CARDS 2003 project "EIA Guidelines and Training", which started in July 2005 has been recently implemented. This project assisted in the transposition of Council Directive 85/337/EEC, as well as in the building of administrative capacities of civil servants working on EIA at the national and county level, as well as in promoting public participation in the EIA procedure. Further capacity-building actions are likely to be required.

By adopting the new Environmental Protection Act and its subordinate special regulations:

the provisions of Directive 2001/42/EC of the European Parliament and Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment will be transposed,
the provisions of Council Directive 96/61/EC of 24 September 1996 on Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC) will be transposed.

Moreover, a transposition of Directive 2004/35/EC of the European Parliament and Council of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage is envisaged. Recognised principles of environmental protection, including also the polluter pays principle, are already in force in Croatia.

3.3. Complementarities and synergies with other forms of assistance

This section gives an overview of complementarities and synergies of this OP with other IPA OPs as well as with other foreign assistance extended to Croatia in the relevant policy areas in the past. With regards to project level coordination, the standard rule applies preventing financing a project from more than one EU source. On the other hand, a beneficiary should be able to ensure part of co-financing through International Financing Institutions' projects and programmes in a similar policy area (e.g. World Bank, UNDP) as long as the latter fund expenditure complements in scope rather than being overlapping to that financed through IPA.

3.3.1. Coordination and coherence with assistance provided under other IPA components

Because of the multi-sectoral character of regional development, there is need for coherent programming across the different IPA components, most of which have a more or less direct impact on territorial development. In the programming of this OP, particular care was therefore taken to promote complementarities with activities supported by the other two OPs under IPA Component III and activities supported under IPA Components II (Cross-Border Cooperation, CBC), IV (Human Resources Development) and V (Rural Development). By avoiding overlaps and enhancing synergy across measures, it was sought to enhance the impact of limited IPA financing available to Croatia.

Component I of the IPA programme primarily addresses the institution building needs and supports Croatia in meeting EU accession criteria. It focuses on priorities identified in the Accession Partnership[169] and those emerging from the screening and accession negotiations process across the chapters of the *acquis*. IPA funds under Components III and IV will, on the other hand, be used to prepare Croatia for the Cohesion policy upon accession. Component I will contribute to this effort by supporting capacity building of

[169] Council Decision 2006/145/EC.

relevant institutional structures at the central and local level, short of supporting direct management of Operational Programmes (covered under IPA III and IV).

All Croatian counties qualify for support under **Component II** (although not all are border regions)[170]. In addition, cross-border cooperation programmes which are supported through Community Initiatives cater to development needs similar to those addressed by the "mainstream" regional development programmes (i.e. those supported under Objectives 1, 2 and 3 in place until 2007). However, measures financed under the CBC OPs are expected to contribute also to improved cross-border governance, cross-border networking and to an exchange of experiences and policy learning. This additional requirement means that duplication of activities is unlikely. For activities co-financed under the RCOP, it will be ensured in the selection process that projects do not feature a cross-border effect which is either formalized or represents an essential characteristic of the project. (A project would remain eligible for RCOP funding if its results would represent a positive spill-over effect beyond the administrative boundaries of the area in question).

The process of programming CBC OPs with the EU Member States as well as with the non EU Member States has been completed, and the OPs sent to the European Commission for approval in May 2007. Several types of interventions are recurrent across the different OPs, suggesting that key needs of all border areas in this region of Europe revolve around investment into entrepreneurship (including R&D and tourism), preservation and improved economic use of natural and cultural heritage, environmental protection, enhanced social services and community action.

In comparison to the **Transport OP** and the **Environment OP**, the RCOP supports ERDF-type infrastructure targeted at improved social and economic cohesion. Transport or environment infrastructure is exceptionally eligible under this OP provided they are directly business-related and small in scale (no "major projects" envisaged).

There is much scope for complementarity with respect to the **Human Resources Development OP** (HRDOP). The RCOP has two operational Priority Axes, namely:

Improving the development potential of lagging regions
Enhancing the competitiveness of the Croatian economy.

For its part, the HRDOP contains three operational Priority Axes, namely

Enhancing access to employment and labour market re-integration
Reinforcing social inclusion of disadvantaged
Enhancing human capital and employability.

It is clear that the implementation of the measures under the RCOP Priority Axes will strengthen the potential for achieving a more efficient labour market. At the same time, the measures implemented under this Operational Programme should contribute to the development of a more cohesive and competitive Croatian economy.

[170] City of Zagreb and County of Požega-Slavonia can paticipate in Component II under transnational and interregional programmes, as well as associated regions under cross border programmes.

In the context of developing 'complementarity' across both OPs, the combination of the proposals presented in the table hereunder should achieve a net effect of strengthening cohesion as well as competitiveness. While all such proposals will be assessed in terms of appropriate delivery mechanisms, their acceptance and implementation will be determined at the level of individual activities undertaken including the application of appropriate selection criteria which reflect the objectives of both OPs.

Also in the context of achieving a wider complementarity, certain indirect effects will also contribute to this objective. In particular, the overall strengthening of cohesion and competitiveness should promote an *increased and sustainable demand for an appropriately qualified workforce* in line with Priority Axes 1 and 3 of the HRDOP. At the same time, the results arising under Priority Axis 2 *('Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage')* should also contribute towards this objective though less immediate in terms of impact.

The table bellow details the elements of complementarity across the Priority Axes of these two OPs. In practice, co-ordination and complementarity between these two OPs will be assured by 'cross-membership' of their respective sectoral Monitoring Committees. See Chapter 5 for details.

Table 11: Complementarity between RCOP and HRDOP

Priority Axis / OP	**Complementarity between RCOP and HRDOP**
Priority Axis 1 (HRDOP) ***Enhancing access to employment and labour market re-integration***	Measure 1 will focus on the establishment of Local Employment Partnerships (LEPs) in each Croatian county; moreover, since the first eight such LEPS are already established in lagging behind regions, 'inter-county partnerships' will also be promoted in those regions. A '*pilot lifelong career guidance centre* ' will be established through Measure 2 in conjunction with a local '*Centre for SMEs*' included as a partner. At the same time, activities of a more horizontal nature will incorporate specific selection criteria which take account of regional disadvantage.
Priority axis 2 (HRDOP) ***Reinforcing social inclusion of the disadvantaged***	For both Measures proposed under **Priority Axis 2** (*Supporting access to employment and to education by disadvantaged groups),* new activities will also be developed which focus specifically on regional disadvantage and will be supported by more horizontally-based activities which will also build in this focus through specific selection criteria.

Priority Axis 3 (HRDOP) ***Enhancing human capital and employability***	Under Measure 1 (*Strengthening the development of a National Qualifications Framework)*, the development of initial curricula will include IT and Biotechnology-related[171] disciplines and will involve representatives of the *'cluster'* and *'Biotechnology Incubator'* projects under **Priority Axis 2 of the RCOP** in the work of the relevant VET Sectoral Councils charged with curricula development in these sectors; moreover, a significant proportion of the 'model' schools to be supported under the VET innovation fund will be located in the lagging behind regions. Under Measure 2 (*Strengthening the provision of lifelong learning and professional higher education)*, steps will be taken to ensure that activities related to lifelong learning will also focus on the lagging behind regions.
Priority Axis 1 (RCOP) ***Improving the development potential of lagging behind regions***	Because of their 'geographical' focus, activities supported under this measure will target certain groups of disadvantaged, in particular those located within the lagging behind regions. In addition, further priority may also be given to projects which promote increased employment, particularly for groups most affected by other forms of disadvantage including the long-term unemployed, women, the disabled and minority groups.
Priority Axis 2 (RCOP) ***Enhancing the competitiveness of the Croatian economy***	Activities supported under this Priority Axis will be complementary to the wider role of the HRDOP. In particular, they will focus on targeted consultancy services for SMEs as well as support which contributes to the creation and growth of technological and knowledge-based 'spin-offs' (mostly from universities and research establishments) as well as SMEs through enhanced infrastructure and access to technology and business development services especially for high value-added sectors.

Coordination of the RCOP with **Component V** of IPA is carried out systematically through the inclusion of a representative of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management (MAFWM) in the RCOP intergovernmental working group. There is no concern of overlap between the RCOP and the Integrated Plan for Agriculture and Rural Development (IPARD), even though IPARD envisages similar investments – into basic infrastructure and SMEs in rural[172] areas. Rather, there is scope for synergy between the RCOP and all three Priority Axes of the IPARD Plan.

Under Priority Axis 3 of IPARD "Development of rural economy", Measure 3.1 "Improvement and development of rural infrastructure" envisages, among other, investments by local self-government units into local public unclassified roads in agricultural zones, sewerage systems and wastewater treatment plants. In the RCOP access

[171] NB – these could include basic laboratory technology and support skills as well as advanced vocational qualifications in research activity.

[172] These areas make up 84% of Croatia's overall territory and include also Areas of Special State Concern.

roads, water, wastewater and sewerage systems are eligible – not as self-standing investments intended to enhance the quality of life of the rural population in general but for the purpose of developing public business-related infrastructure. IPARD Measure 3.2 "Diversification and development of rural economic activities" and Measure 1.2 "Investments in the processing and marketing of agriculture and fishery products to restructure those activities and to upgrade them to Community standards" enable infrastructural investments for SMEs i.e. investments into immovable property, equipment and machinery. SMEs are not entitled to such investments under the RCOP. Infrastructural investments eligible under the RCOP are of public and not private character; as such, they are intended to service not individual SMEs but clients of business-related infrastructure in general and their purpose is to contribute to the economic attractiveness of a certain area or to the competitiveness of a sector underpinning national competitiveness. Measure 2.1 of the RCOP provides assistance to SMEs by means of advisory services. Advisory services are up to a certain level eligible under the IPARD Measures as well, but only as an expenditure linked to and accompanying an infrastructural investment. The RCOP Measure excludes activities financed through IPARD.

As can be seen, interventions under the RCOP complement those under IPARD Plan as they adopt a different approach in addressing a common goal – economic competitiveness and spatially equal development and growth. Whereas IPARD mostly targets SMEs (with direct investments), the RCOP for the most part focuses on public sector service providers whose skills and capacity (including infrastructural capacity) are essential to providing quality business services essential to competitiveness and ensuring a quality business environment. This complementarity is also pursued in building local capacity for endogenous growth. Both programmes will build on the experience of Regional Operational Programmes (ROP). Under Measure 2.2 of IPARD "Preparation and implementation of local development strategies" ROPs feature as a point of reference in encouraging rural local development initiatives, through LEADER-type activities.

Any risk of double financing of projects will be eliminated through selection criteria for individual grant scheme calls for proposals under IPARD and RCOP. Under IPARD a database will also be set up regarding finances granted to each applicant from IPARD as well as other programmes; with the help of the said database verification will be carried out before any payments are effectuated from the IPARD programme.

In conclusion it can be said that the co-ordination of the RCOP with the other OPs will not only ensure that overlapping or double funding is avoided but will also promote complementarities and synergies wherever possible. Preference under this OP will normally be given to projects that are complementary to actions supported by another IPA OP or Component, provided that they meet the relevant selection criteria.

On the general IPA level, efforts at coherence and coordination are pursued through a number of institutional arrangements. CODEF takes overall responsibility for coordinating programming and monitoring activities under the IPA programme in Croatia. CODEF Department for EU Programmes in the Field of Capacity Building for EU Accession is responsible for co-ordinating IPA Components I, II and V. The Department for EU Programmes in the Field of Economic and Social Cohesion takes responsibility for the co-ordination of IPA Components III and IV. In addition to the overall co-ordination function that will be assumed by the IPA Monitoring Committee, representatives of Sectoral

Monitoring Committees (SMC) will be invited for Components II (Cross-Border Cooperation), IV (Human Resources Development and V (Rural Development) will be invited to attend the RCOP SMC as observers.

3.3.2. Coordination and coherence with previous EU assistance

Coordination issues with regards to the programming of this OP differed across the different policy segments: regional development, science and technology, innovation and R&D, ICT and the SME sector. While the pre-accession assistance so far placed a strong emphasis overcoming internal development disparities, support for sectors and activities of importance to an enhanced national competitiveness (e.g. SME, R&D) has been less present. This trend, due to the nature of the CARDS programme and of the *acquis*-related early phase of the accession process, has started to change with the opening up of PHARE to Croatia and the start of Economic and Social Cohesion grant schemes. However, the experience of grant scheme management in ERDF-type areas of investment remains at this time very limited and needs to be strengthened, especially in view of the emphasis which the new generation of the Structural Funds places on the Lisbon Strategy and an enhanced European competitiveness. This sub-chapter gives an overview of projects within policy areas covered by the OP and a brief account of the nature and focus of EU-financed interventions so far.

Regional Development

EU assistance in the area of regional development has so far targeted two sets of issues: general policy and institution building, on the one hand, and – with a financially much larger allocation – development capacity at the county level. The first type of projects aim at enhancing the administrative capacity at the national level: establishing the legal, institutional and programming framework that is required, not least to absorb funds from EU Cohesion assistance.

The second type of project aims to establish and improve strategic planning and institutional and programming arrangements in the counties. This is envisaged as a bottom-up contribution to the long-term goals of overcoming development disparities among Croatia's regions and absorbing the EU Structural Funds. Counties have benefited from CARDS technical assistance for drafting Regional Operational Programmes (ROPs), setting up the accompanying institutional system and creating a project pipeline, as well as from grant schemes, for implementing individual ROP projects. Assistance was at first focused on war-damaged counties and later extended to other counties as well. With PHARE, the focus of grant schemes shifted to business-related infrastructure. Following the recent DIS accreditation, the grant scheme management capacity at the national level is planned to be strengthened under CARDS and tested through the implementation of a grant scheme project under PHARE.

It is proposed to use IPA to enhance the general administrative and grant scheme management capacity of the relevant national institutions, as well as to continue the capacity building effort at the sub-national level. With regards to financing of investments with IPA funds, it is necessary to adopt a selective approach. This OP will finance county development projects (ROP pipeline and CARDS pipeline) which contribute to socio-

economic cohesion as well as to capacity building of county and other sub-national actors as future final beneficiaries of the Structural Funds.

Table 12: Relevant EU projects in the field of regional development

Programme/Year	Project Title	Status (as of July 2007)
CARDS 2001	Refugee Return – Reconstruction of Houses, Public and Social Infrastructure; De-mining and Start-up Packages for the Entrepreneurs	completed
CARDS 2002	Strategy and Capacity Building for Regional Development	completed
CARDS 2002	Sustainable Development In Return Areas	completed
CARDS 2003	Sustainable Development In Areas of Special State Concern	ongoing
CARDS 2004	Sustainable Development of Croatia's War Affected Areas	ongoing
CARDS 2004	Capacity Building for Managing Funds for Regional Development	ongoing
PHARE 2005	Business-related Infrastructure Grant Scheme under ESC	ongoing
PHARE 2006	Development of Institutional Capacity for the Management of EU Structural Funds Post-Accession	planned

Through EU funded projects, a pipeline worth over 50 million EUR has been prepared (see Annex 9). A project pipeline of about 40 projects (for an amount of 32 MEUR) has been prepared under the CARDS 2003 Project "Sustainable Development in War Affected Areas" for the Vukovar-Srijem and the Sisak-Moslavina County. The project pipeline covers business and community infrastructure, and environmental management. Through the CARDS 2004 project „Sustainable Development In War Affected Areas", a pipeline worth 30 MEUR will be prepared by mid 2008, covering ROPs in four counties (Lika-Senj, Karlovac, Slavonski Brod-Posavina, Požega-Slavonia Counties). Projects are being prepared for financing by all available sources of financing: World Bank, EIB II, SAPARD, IPA, etc. Eight projects were already prepared as applications for financing under the EIB II loan. Through CARDS 2004 project "Support to the Management of Economic and Social Cohesion Projects", 26 projects of business-related infrastructure have been prepared with complete tender documentation. Projects come from the thirteen counties without previous EU assistance.

It is worth noting that the needs of the counties are much larger than the project pipelines being developed through the mentioned EU projects. Technical assistance extended to individual counties through CARDS projects targets a relatively small number of projects with a good co-financing prospect; a much larger number of project proposals – generally in a much less developed stage – features in the counties' ROPs as investments essential to counties' socio-economic development. It is also worth noting that some of these projects may apply for funding under the OPs for CBC, Environment, Human Resources Development and Rural Development as well as for this OP.

Table 13: Available sources of funding for regional development projects in Croatia

Source	Amount	Location and type of activity supported
Integrated Development of Local Community, 2005-2008	300 MEUR of which EIB II loan of 150 MEUR	Primarily directed to war effected and other disadvantaged areas: communal, social and environmental infrastructure.
Social and Economic Recovery of the Areas of Special State Concern, 2005-2009	60 MEUR (35 MEUR IBRD loan, 25 MEUR State budget)	Social cohesion and economic recovery of the ASSC: infrastructure, social inclusion, SMEs, cooperatives, de-mining, institutional development and TA
PHARE 2005 ESC Business Related Infrastructure grant scheme (BRI)	5 MEUR plus some 1,6 MEUR national co-financing (by final beneficiaries); grant value between 500,000 EUR and 1 MEUR; max. 9 projects	Basic infrastructure related to local business and tourism development; upgrading of business infrastructure; tourist infrastructure; innovation, ICT and R&D infrastructural base; training and TA for using and maintaining the infrastructure.
Six IPA Cross-Border Cooperation (CBC) Operational Programmes	40.3 MEUR during 2007-2009	Border regions (NUTS III) eligible for individual CBC programmes Approx. half of the allocation for RCOP-type projects
Regional Competitiveness OP	47 MEUR during 2007-2009, of which 35,35 MEUR IPA	Eligibility area is the entire country; however, infrastructure related measures focused on disadvantaged areas.

Table 14: Project pipeline developed through EU projects (counties' funding requirements)

Project	Amount	Location and type of activity supported
Support to the Management of Economic and Social Cohesion Projects – CARDS 2004	26 project proposals with complete tender documentation developed, in 0.5 MEUR - 1 MEUR cost range. Some of these projects applied for PHARE 2005 BRI which can finance max 9 projects with its total grant of 5 MEUR	Same as Business-related Infrastructure PHARE 2005. Projects from the 13 counties which are not affected areas and have not received EU assistance so far.
Sustainable Development in Croatia's War Affected Areas – CARDS 2003	In addition to 11.6 MEUR for selected ROP projects financed under CARDS programme, the project pipeline being prepared concerns some 40 projects (32 MEUR) relating to business, communal and environment infrastructure – in two counties	Vukovar-Srijem and Sisak-Moslavina Counties
Sustainable Development In Croatia's War Affected Areas – CARDS 2004	In addition to 11,3 MEUR for selected ROP projects financed under CARDS programme, the project pipelines of 30 MEUR total are under preparation, and will be prepared by April 2008.	Lika-Senj, Karlovac, Slavonski Brod-Posavina, Požega-Slavonia Counties.

Small and Medium Enterprises (SME)

The challenge for Croatian SMEs is to introduce structural changes to the sector in order to enhance its capacity to successfully meet the competitive pressures of the Single European Market. Anticipating participation in the internal market, CARDS projects supplied technical assistance to the relevant line ministry and SME support structures in order to enhance the overall business environment. They targeted issues of administrative barriers to investments, enhanced investment promotion and regulatory impact assessment with regards to SME.

Under PHARE, attention to policy improvement aligned with the European Charter for Small Enterprises was complemented by grant schemes, channelling assistance for the first time to individual SMEs. A PHARE 2005 project aims at enhancing the SME institutional

framework, polices, programmes and strategies, business advice and the regulatory regime. This should help Croatian SMEs to meet EU standards as required by the SME Chapter of the *acquis* and the EU Charter for Small Enterprises. Under PHARE 2006, a pilot grant scheme is envisaged to enhance the technological capacity of SMEs and hence their competitiveness, productivity and export potential. The grant scheme is also an opportunity to test programmes, procedures and planning structures and thus prepare MELE for the management of a wide range of grants available through the Structural Funds. MELE staff has already gained some experience by participating in the design and implementation of another PHARE grant scheme – in the segment of regional development. These skills will be extended once MELE launches its own PHARE 2006 grant scheme for SMEs. Until the effects of that grant scheme become evident and more insight is gained into the appropriateness of supplying SMEs with direct investments under EU programmes, the Operating Structure decided to direct OP funding into other types of support which enhance competitiveness "indirectly" – through investments into business support services and related infrastructure rather than through direct investments into SMEs.

Croatia is also a beneficiary of three SME Finance Facilities co-financed by the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), the Council of Europe Development Bank (CEB, in cooperation with the German Kreditanstalt für Wiederaufbau, KfW) and the European Investment Bank (EIB), under 2005 PHARE Multi-Beneficiary programmes (Bulgaria, Romania, Croatia, Turkey). These programmes combine PHARE support with the resources of International Financing Institutions (IFIs) in order to contribute more effectively to the strengthening of the financial sector's capacity to finance SMEs. The total value of these SME Finance Facilities under the PHARE programme is 32 MEUR.[173]

Table 15: Relevant EU projects in the SME field

Programme/Year	Project Title	Status (as of July 2007)
CARDS 2002	Development of the Business and Investment Climate in Croatia	finished
CARDS 2003	Strategic Plan for the Long-term Development of Existing Economic Free Zones in Croatia	ongoing
CARDS 2004	Improving Information to the Croatian Business Community	ongoing
PHARE 2005	Capacity Building of the SME Support Structure and Alignment of Policy and Actions to the SME Charter and to the Chapter of *Acquis Communautaire* on SME	ongoing
PHARE 2006	Support for Increasing the Competitiveness and Exports of Croatian SMEs	planned
PHARE 2005	Three SME Finance Facilities (PHARE multi-beneficiary programme)	ongoing

[173] The value of the SME Finance Facility co-financed by the EBRD (Bulgaria, Croatia, Romania) is 18 MEUR, of the one co-financed by the CEB and the KfW (Bulgaria, Romania, Croatia, Turkey) 9 MEUR and of the one co-financed by the EIB (Bulgaria, Romania, Croatia, Turkey) 5 MEUR.

Croatia also intends to participate in the new **Competitiveness and Innovation Programme (CIP).**[174] CIP helps enterprises innovate by providing access to finance: sharing risks and reward with private equity investors and providing counter or co-guarantees to national guarantee schemes. Through CIP, SMEs will also have simple, clear and efficient access to information on the EU via business support networks made up of Euro Info Centres and Innovation Relay Centres. CIP also introduces instruments such as a risk capital instrument for high growth and innovative companies, the "securitisation" of bank SME loan portfolios and an enhanced role for innovation and business support networks.

While both CIP and the RCOP aim for the most part at enhancing institutional capacity of intermediaries (direct assistance to SMEs is less present as a delivery mode), they remain complementary. The OP aims to strengthen and build up institutional structures (including infrastructure) to support cohesion and competitiveness, which can then evolve and adopt EU practice and know-how through international projects characteristic of CIP. In other words, there is work to be done on strengthening the capacity and quality of intermediaries and other economic actors in Croatia prior to their successful engagement and effective participation and learning from CIP-like initiatives with an EU value added.

That said there is, however, a certain risk of overlap in activities eligible under IPA and CIP. Both envisage assistance for intermediate bodies (albeit not of the same level of sophistication): technical assistance with policy making and policy evolution, assistance to those active in the finance sector, soft measures of support for initiatives launched by incubators, clusters, networks etc. In order to ensure synergies between these two sources of funding, the Operating Structure will pursue close and regular coordination with persons who are contact points for the different CIP components in the line ministries (mostly in MELE).

Science, Technology, R&D and Innovation

In the research and development sector, limited action has been taken with relevance to ERDF-type activities so far. There have been no EU projects that would support scientific research and development in response to the business sector needs and there is great potential under the IPA programme to undertake such types of intervention. On the other hand, there is much scope for the OP to build on the results (being) accomplished.

Much attention under EU assistance has gone to solving issues of intellectual property rights protection. The State Intellectual Property Office (SIPO) has benefited from a series of CARDS projects (national and regional) enhancing the legal and institutional framework and building up skills and capacity for assessing applications and granting of intellectual property rights. More recently, policy enforcement issues are addressed across a number of national institutions through a PHARE 2006 project "Strengthening the Enforcement of Intellectual Property Rights". The project targets institutions[175] relevant for intellectual, commercial and industrial property rights protection in order to establish and/or strengthen

[174] Croatia holds an observer status in CIP since 2006, when it initiated its official application procedure, and should start participating in the Programme during the course of 2007.

[175] State Intellectual Property Office, Ministry of Justice, Ministry of Interior, Ministry of Finance (Customs Administration), State Inspectorate.

cooperation, coordination and enforcement mechanisms, to put in place an appropriate legal and regulatory framework, improve enforcement capacities and capacities for raising public awareness on property rights issues.

Efforts have been undertaken to solidify the understanding of intellectual property rights in the R&D sector, as well. The CARDS 2003 project "Intellectual Property Infrastructure for the Research and Development Sector" whose beneficiary is the Ministry of Science, Education and Sports, aims to develop a stimulative and effective IPR system within the R&D community. The main objectives of the project are to increase awareness and understanding of IPR (esp. patents) and technology transfer, to provide a range of services in legal protection, and enable economic evaluation and commercial exploitation of IP developed by R&D institutions, researchers and innovators. The value of the project is € 600.000. One of its outcomes is a comprehensive manual on technology transfer which also includes a generic procedures document which will be of value to project applicants under the MSES grant scheme in Measure 2.2 of this OP. Furthermore, the whole concept will be implemented in nine pilot project institutions (see Measure 2.2).

Under the CADSES Programme (INTERREG III C), beneficiaries from Croatia are participating in the Tec Park Net Project. The project concentrates on science and technology park co-operation in the EU-Future Region in Central Europe. The Tec Park Net consists of regions from Austria, Italy, Slovenia, Croatia and Hungary and aims at achieving improved competitiveness and a better economic situation for the regions involved. It focuses on innovative small and medium sized companies, clusters and also to stimulate new businesses. The exchange of knowledge, competent partners and specialized infrastructure is to facilitate integration of the regional economies on a higher level. On the Croatian part, project participants are the Zagreb technology park and the Rijeka technology-innovation centre.

Croatia participates in the programme TEMPUS which features much scope for coordination with both RCOP and HRDOP. The purpose of TEMPUS is to assist in the reform of the higher education system according to the Bologna process. Unlike IPA, where infrastructural investments are possible, TEMPUS focuses only on capacity building activities. On the other hand, its contribution is a valuable precondition for Croatia's effective use of funding available through Community Programmes such as Lifelong Learning, Erasmus Mundi, CIP etc.

So far there have been two TEMPUS projects of relevance for this OP. One of them contributes to the creation of partnerships between universities and the business sector. Joint European TEMPUS Project CREATE "Stimulating Croatia's Entrepreneurial Activities and Technology Transfer in Education" supports the creation of three Entrepreneurship and Technology Transfer Offices at Universities in Zagreb, Rijeka and Split, mostly in the area of natural sciences. Offices are to offer consulting, publishing services and training courses or workshops. The project is a welcome contribution to IPA and Community Programmes CIP and FP: it builds an entrepreneurial mentality and accompanying capacity in higher education institutions, which is essential to sustained and successful technology transfer and technology commercialization – topics featuring high on EU's agenda. The project commenced in 2005 and is expected to last for 36 months. A total of € 500,000 has been secured for its implementation. The grant co-ordinator in Croatia is the Faculty of Natural Sciences at the University of Split.

Of relevance is also the TEMPUS Joint European Project *Capacity Building for Research in Croatia*, which began in January 2007. The aim of the project is the establishment of Research Offices at all universities, and the National Foundation for Science, Higher Education and Technology Development, as well as to enhance the national administrative structure for the FP7 Community Programme at the MSES. The project includes development and implementation of Research Strategies and training of academic and administrative staff of Research Offices. Project leader in Croatia is the University of Split. A total of € 490,000 has been secured for the project. Consortium members from Croatia are the Universities of Osijek, Dubrovnik, Rijeka, Zadar and Zagreb, the National Foundation for Science, Higher Education and Technology Development, and the MSES.

There is scope under this OP for continuing efforts invested so far in the R&D sector in Croatia, and indeed for ensuring the sustainability of achievements through EU-financed projects. Prime candidates for assistance under the OP are pilot project centers in the domain of intellectual property rights, set up under the CARDS 2003 project, and the Technology Transfer Offices set up in three Universities through the TEMPUS CREATE project. Both projects are nearing completion, whereby the pilot centers are now ready for the next stage i.e. for engagement with concrete technology transfer activities.

Table 16: Relevant EU projects in the field of science, R&D and innovation

Programme/Year	**Project Title**	**Status (as of July 2007)**
CARDS 2001	Improving the legal and institutional framework for effective implementation and enforcement of intellectual property rights	completed
CARDS 2002	Industrial and Intellectual Property Rights – regional CARDS	completed
CARDS 2003	Strengthening the Intellectual Property Implementation System	completed
CARDS 2003	Intellectual Property Infrastructure for the Research and Development Sector	ongoing
PHARE 2006	Strengthening the Enforcement of Intellectual Property Rights	planned
INTERREG III C – CADSES	Technological Park Net	ongoing
TEMPUS	Joint European Project CREATE *Stimulating Croatia's Entrepreneurial Activities and Technology Transfer in Education*	ongoing
TEMPUS	Joint European Project *Capacity Building for Research in Croatia*	ongoing

A significant source of funding for science, R&D and innovation is the 6th Framework Programme for Research and Technological Development (**FP6**), chosen as one of priority Community Programmes for Croatia to participate in. The objective of participation in the Framework Programmes is to fully align with the *acquis* in the field of research by stimulating scientists to join the European scientific network. Croatia has been fully participating in FP6 from January 2006 and has shown high absorption capacity during that time. A total of 10 contracts have been signed with Croatian partners, for whose activities a

total of 10 million EUR has been accorded (Croatia's membership fee amounted to 6.4 MEUR). The greatest absorption capacity has been demonstrated in the fields of information and communication technologies, medicine and biotechnology, food biotechnology, construction, microelectronics and physics.

Participation in **FP7** is regarded similarly as being of priority as it offers the following possibilities:

- direct financial assistance to the research and economic community for innovative scientific research;
- active participation in the creation of results of high value and applicability across the society;
- development of research institutions, of a system for managing and ensuring quality of scientific research, for the use of research equipment, facilities and premises, improvement of the position of young scientists and the development of quality administration in the research sector.
- In the process of preparing[176] for FP7, the MSES is encouraging practices which represent a positive trend in the R&D sector in general: strategic planning of the use of R&D premises and equipment on the part of institutes and higher education institutions, ensuring of transfer of research results achieved through FP projects, etc.

This OP has a contribution to make to Croatia's successful absorption of FP7 funds as it seeks to enhance infrastructure and cooperation in high value added sectors (biosciences, ICT) which feature as a theme of EU-wide cooperation under the new Framework Programme. Investments into human capital and infrastructure capacity in these sectors are, in other words, a pre-requisite for successful engagement of Croatian scientists, clusters, academic institutions and SMEs into FP-type international initiatives with a European value-added.

Information Society

EU-financed intervention in the ICT sector has so far been restricted to one project providing assistance to central state administration bodies in the introduction of ICT based operations and the provision of efficient services to the business sector and citizens. Only one project targeted the use of ICT by entrepreneurs as a specific group within the information society. This is the INTERREG TELEACCESS project (December 2006-December 2008) through which MELE and the CSAOeC set up two pilot telecenters on the premises of two existing SME centers in remote areas (Skrad and Vinkovci) to provide the local labour force and citizens with a fast Internet access to opportunities for lifelong learning, creativity and development.
IPA and the RCOP recognize the importance of access to and use of ICT precisely with regards to bridging the digital gap between the more and the less developed areas. There is

[176] For the sake of successful participation in FP7, MSES is developing a short- and medium-term action plan to raise the absorption capacities of the Croatian scientific community. Special focus is placed on networking with partners from foreign institutions and SMEs with regard to R&D activities. MSES has enhanced the FP7 contact point network in order to better support project implementation and partner search. MSES also benefits from a TEMPUS project whose goal is among other to enhance Croatia's absorption capacity of FP7 funds ("Capacity Building for Research in Croatia").

thus scope under the RCOP for building on the achievements of the TELEACCESS project, notably by expanding the model of e-business service provision to other entrepreneurial centers in Croatia, notably those servicing SMEs from the less developed areas. Investments into ICT infrastructure remain to be considered in a future OP.
In October 2006 the EC and Croatia signed a Memorandum of Understanding (MoU) on the participation of Croatia in the Community Programme on the interoperable delivery of pan-European eGovernment services to public administrations, businesses and citizens (**IDABc**) for the period 2006-2009. Through IDABc Croatia will be able to participate in the process of defining European Interoperability Framework and align electronic services provided by the Government with EU standards, thus enabling EU citizens and businesses access to Croatian services, and Croatian citizens and businesses access to the services of the EU member states.

Croatia also intends to take part in the Competitiveness and Innovation Programme (**CIP**) 2007-2013, whose ICT component (CIP ICT PSP) will be coordinated by Central State Administrative Office for e-Croatia. Croatia participates in the ICT PSP Committee currently as an observer. Croatia expects to benefit from the ICT component of the Programme by participating in pilot projects and thematic networks, as well as in benchmarking activities, conferences and events that complement domestic efforts on monitoring the development of the information society.

MSES will participate in Community Programmes **Safer Use of the Internet** and **eContentplus**. The coordinator of the implementation of the programmes will be the Croatian Academic and Research Network (CARNet).

Table 17: Relevant EU projects in the ICT field

Programme/Year	**Project Title**	**Status (as of July 2007)**
PHARE 2006	Enhancing Capacity of the Croatian State and Public Administration for Providing User-Oriented Service	planned
INTERREG IIIB CADSES Neighbourhood programme	Creation of telecenters to support learning, entrepreneurship and access to information society in isolated areas- TELEACCESS	ongoing

3.3.3. Coordination and coherence with other donors' assistance (IFI)

As a country which is facing both, the challenges of transition and of preparations for EU membership, Croatia continues to draw on multiple sources of assistance. Because the funding made available through bilateral, international and EU sources targets a list of issues identified as priority in Croatia's EU accession process, there is need for coordination between the different donors as well as between foreign and domestic funds. A system of aid coordination has been developed with time, based on three main institutions – the **Ministry of Foreign Affairs and European Integration** (MFAEI), in charge of bilateral aid, the **Ministry of Finance**, in charge of international financing

institutions (IFIs) and **CODEF**, in its role of the National Aid Coordinator (NAC), National ISPA Coordinator (NIC) and National IPA Coordinator (NIPAC).

Coordination of international donors' assistance is ensured all along the programme cycle. In the programming phase, both CODEF and the Ministry of Finance coordinate the preparation of strategies and projects financed by the EU and IFIs in order to avoid duplication and achieve maximum synergies. In the implementation phase, representatives of the Ministry of Finance will be included in the IPA Monitoring Committees for projects which are financed by IFIs, while CODEF representatives will participate in progress monitoring meetings organised by the Ministry of Finance for projects financed through foreign loans and credits, as well as in audit missions undertaken by IFIs. In case of any audit or evaluation mission organised by the European Commission for a specific project, representatives of the Ministry will be at the disposal of auditors/evaluators as necessary.

Co-ordination with bilateral donors will be ensured along the same lines, through the participation of CODEF in the programming missions of bilateral donors and regular monthly meetings between CODEF and the MFAEI on the progress of specific projects or programmes. This will help avoid duplication of interventions.

Scope for coordination at a higher political level is ensured through the participation of the State Secretary of CODEF in weekly Government meetings, where she has the mandate to propose to the Cabinet members priorities to be financed from EU-funded programmes and to act as mediator in case of diverging views on the use of EU assistance. In addition, the State Secretary holds the function of the Deputy Chief Negotiator for EU Accession while the Deputy State Secretary is Sectoral Coordinator for Components III and IV as well as a member of the working group for negotiations on Chapter 22 Regional Policy and Coordination of Structural Instruments. This direct link with the process of accession negotiations enables CODEF to ensure a close coordination between EC funding and the accession process priorities – across all five of IPA components.

Foreign donors have so far been very active in identifying areas of need. In cooperation with the relevant line ministries numerous programmes, projects and loans have been extended in policy areas of concern to this OP as well. The main initiatives in the relevant sectors are briefly explained bellow.

In the area of **economic development**, **investment promotion** and **enterprise growth**, several initiatives are of relevance to priorities and measures under this OP. They are the following:

- *Enhancing Small and Medium Enterprise Performance* Project ("Poduzetna Hrvatska") is a private sector development project funded by the USAID. The objective of the project is to promote job creation and sustainable economic growth through increases in business sales and exports and through the promotion of strategic investments in Croatia. Technical assistance with the improvement of financial as well as non-financial business services is envisaged for intermediary institutions (both public and private) servicing businesses. The project targets much the same type of soft services as are envisaged under this OP but deals with intermediary business support institutions rather than with SMEs directly. There is thus no risk of double funding. Moreover, the USAID project is nearing completion.

- *Economic Development and Employment Promotion in Croatia* project by the Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) supports export-oriented companies in the meat processing and wine sector by helping to improve conditions for export and working with relevant supporting institutions in this field. The project can be regarded as complementary to the OP as the Operation targeting SMEs under this OP does not include businesses in the agriculture sector of the food industry.
- *Investment Certification Programme for Regions* (ICPR) project by the USAID, launched in May 2007, is a follow up of a similar CARDS project managed by MELE, which achieved significant success. This project seeks to improve the investment certification methodology and apply it to three regions (six counties) in order to enhance investment skills of counties and their partners in local and regional development. The project is complementary to the OP as the Operation on investment certification in fact extends the ICPR programme to the remaining counties not covered so far by either the CARDS or the USAID project. MELE staff involved in the USAID project is, moreover, directly involved with the OP and will ensure that the good practice and the lessons learned from the USIAD project are applied fully to the OP Operation.

With regards to the **R&D sector**, the contribution of the World Bank to policy evolution and the improvement of the infrastructural base is of particular significance and relevance to this OP. In fact, the BioCenter Operation under this OP is made possible thanks to previous World Bank-financed technical assistance which is part of an entire assistance package to Croatian R&D. In October 2002, the MSES had started the preparation of a broad-based Technology Program. This work has been supported through the World Bank Technical Assistance Project for Institutional and Regulatory Reform (TAL-2) and resulted in a Science and Technology Project (STP) 2005-2009. **STP is financed through an IBRD loan of** 31 MEUR aimed at strengthening and restructuring selected research and development institutions to promote applied research, increasing the ability of enterprises to develop, use, adapt and commercialize technology as well as engaging Croatian scientific Diaspora in joint projects and other initiatives, transfer their knowledge and skills for the benefit of Croatian society (Unity through Knowledge Fund). Thus World Bank funding helped launch a new Agency for Innovation Services and Transfer of Technology that will deal with patents, financially support the advancement of new innovative products, and act as an incubator of sorts for new technologies developed locally.[177] The project also funds implementation costs, including audit, financial management, and monitoring and evaluation. The PIU includes experts from BICRO and the MSES.

Significant funding for **regional development** has been and continues to be available through EIB, IBRD and EBRD loans as well as through UNDP projects. This assistance is for the most part complementary to the OP. It covers investments which are essential to overcoming the regional development gap but are not always directly related to economic growth and are as such not eligible under Component III of IPA.

An important source of such financing is the EIB II loan through with the Government is co-financing the project "Integrated Development of Local Community". During 2005-2008 the Government will invest a total of 300 MEUR while the European Investment Bank is extending a loan of 150 MEUR. The aim of this assistance is to reduce the

[177] The Agency has been operational since the second quarter of 2007.

development gap between war affected and other disadvantaged areas and the rest of the country by setting up preconditions for sustainable social and economic development. Investments are targeting specifically:

- communal infrastructure (local facilities including water supply, sewage systems, electrical power facilities, local roads, renewal of public space, markets, etc.)
- social infrastructure (e.g. homes for elderly and disabled, kindergartens, schools, schools sports halls, playgrounds, health centres and ambulances, local government facilities, museums, libraries, and similar)
- environmental infrastructure (solid waste sites, facilities for waste recycling, etc.)

These investments are extended under the coordination of the MSTTD (Directorate for Regional and Local Infrastructure). The risk of overlap with the RCOP is minimal as the EIB project targets non-business related infrastructure investments and the OP does not at this time envisage investments into educational and training infrastructure.

Another loan taken by the MSTTD for the purpose of regional development is used to finance the project of Social and Economic Recovery of the Areas of Special State Concern (2005-2009). The funding for the project is ensured through a World Bank (IBRD) loan of 35 MEUR and national funding of 25 MEUR through the state budget. The project implementation unit is part of the MSTTD Department for Integrated Regional Development and thus ensures coordination with other assistance. The project is complementary to assistance under this OP for it allows for direct aid to SMEs and cooperatives as well as communal infrastructure investments unrelated to business, neither of which is eligible under the OP. The project component relevant to the OP concerns investments into community (36.5 MEUR). Of this sum, 22.5 MEUR will be invested into economic revitalization of lagging behind regions, which will be pursued through grants[178] to existing and new cooperatives and SMEs and the strengthening of the capacity[179] of cooperatives and SMEs. The project also targets small local infrastructure investments with 7 MEUR, to finance reconstruction, building and equipping of education, health, cultural and other institutions, local communication infrastructure as well as entrepreneurship centres, markets and other economy related infrastructure. With regards to these latter activities, the MSTTD will ensure that there is no double funding for the same investment from this OP. The project will also spend 3,5 MEUR on developing and strengthening institutions and building capacity for planning and management of regional development on national, county and local as well as for preparing and implementing development projects.

Of relevance is also a USAID project (2005-2008) Raising Incomes in Economically Distressed Areas (RIEDA). The project's objective is to increase sustainable employment and income in the agricultural sector in regions lagging behind. The project is complementary to and does not overlap with efforts under this OP as it engages with farmers and their associations directly (50 partners i.e. 3000 family farms in total), in order to improve the effectiveness and the quality of production processes and increase of

[178] Grants will target improvement of production activities, entrepreneurship in industry and service sectors, new and innovative technologies, joint investment of local and foreign partners, business clusters and networking, etc.

[179] Capacity building activities will support education and training, information campaigns, presentation at exhibitions, fairs, etc.

processing capacities. The project also helps small producers increase their production in order to engage in commercial agriculture.

Three UNDP projects of around 3 MEUR each have also been launched for the purpose of socio-economic recovery of Areas of Special State Concern and Underdeveloped Regions, during the period 2006-2008. The projects target a number of local self-government units which qualify as ASSCs, in the following counties: Ličko-Senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-Srijemska and Karlovačka counties. The projects envisage the following investments: small, limited infrastructure (re)construction; provision of business (agriculture) development services, including provision of small, targeted grants; support in (re)establishment of community support structures aimed at providing specific services for the most vulnerable social groups; support to local authorities in capacity building for strategic planning and delivery of services. The project envisages assistance which is complementary rather than overlapping with the RCOP.

4. Financial tables

Based on the given allocations in the Multi-Annual Indicative Financial Framework (MIFF)[180] for 2008-1010 and envisaged priorities and measures the following national and EU co-financing amounts are proposed for the OP Regional Competitiveness under the Component III of the IPA programme.

[180] Communication from the Commission to the Council and the European Pariament on the IPA Multi-Annual Indicative Financing Framework for 2008-2010 which had been adopted by the Commission on 8th November 2006.

Table 18: Financial table of the RCOP

YEARS 2007 - 2009		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA cofinancing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	***14.610.001***	***10.957.500***	***3.652.501***	***75%***	***0***
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	14.610.001	10.957.500	3.652.501	75%	0
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	***28.610.000***	***21.457.500***	***7.152.500***	***75%***	***0***
Measure 2.1 - Development of business climate	14.530.250	10.895.500	3.634.750	75%	0
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	14.079.750	10.562.000	3.517.750	75%	0
Priority Axis 3 - Technical Assistance	***3.913.000***	***2.934.750***	***978.250***	***75%***	***0***
Measure 3.1 - OP management and capacity building	3.913.000	2.934.750	978.250	75%	0
Total 2007-2009	***47.133.001***	***35.349.750***	***11.783.251***	***75%***	***0***

YEAR 2007		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA cofinancing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	***4.567.667***	***3.425.750***	***1.141.917***	***75%***	***0***
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	4.567.667	3.425.750	1.141.917	75%	
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	***8.943.000***	***6.707.250***	***2.235.750***	***75%***	***0***
Measure 2.1 - Development of business climate	4.542.000	3.405.250	1.136.750	75%	
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	4.401.000	3.302.000	1.099.000	75%	
Priority Axis 3 - Technical Assistance	***1.223.000***	***917.250***	***305.750***	***75%***	***0***
Measure 3.1 - OP management and capacity building	1.223.000	917.250	305.750	75%	
Total Year 2007	***14.733.667***	***11.050.250***	***3.683.417***	***75%***	***0***

YEAR 2008		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA cofinancing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	***4.794.667***	***3.596.000***	***1.198.667***	***75%***	***0***
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	4.794.667	3.596.000	1.198.667	75%	
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	***9.387.000***	***7.040.250***	***2.346.750***	***75%***	***0***
Measure 2.1 - Development of business climate	4.767.250	3.575.250	1.192.000	75%	
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	4.619.750	3.465.000	1.154.750	75%	
Priority Axis 3 - Technical Assistance	***1.285.000***	***963.750***	***321.250***	***75%***	***0***
Measure 3.1 - OP management and capacity building	1.285.000	963.750	321.250	75%	
Total Year 2008	***15.466.667***	***11.600.000***	***3.866.667***	***75%***	***0***

YEAR 2009		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA cofinancing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	***5.247.667***	***3.935.750***	***1.311.917***	***75%***	***0***
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	5.247.667	3.935.750	1.311.917	75%	
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	***10.280.000***	***7.710.000***	***2.570.000***	***75%***	***0***
Measure 2.1 - Development of business climate	5.221.000	3.915.000	1.306.000	75%	
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	5.059.000	3.795.000	1.264.000	75%	
Priority Axis 3 - Technical Assistance	***1.405.000***	***1.053.750***	***351.250***	***75%***	***0***
Measure 3.1 - OP management and capacity building	1.405.000	1.053.750	351.250	75%	
Total Year 2009	***16.932.667***	***12.699.500***	***4.233.167***	***75%***	***0***

As can be seen from the financial tables, Priority Axis 3. Technical Assistance amounts to around 8% of the Community contribution for the Operational Programme. This is somewhat more than the standard TA allocation envisaged by the IPA Implementing Regulation (6%) but remains within the limits of what is allowed (10%) in exceptional cases and when duly justified with regard to the scope of the programme. This OP is precisely such an exceptional case, for the following reasons:

- unlike some other OPs which are sector specific, the RCOP involves a number of institutions all of which are – as members of Operating Structure and/or beneficiaries of assistance – entitled to technical assistance under Priority Axis 3;
- most of the institutions involved with the OP have so far had limited experience with EU projects and no experience with managing EU funding (coordinating the processes of programming, partnership consultations, monitoring, project implementation). In addition, part of the assistance under the OP will be extended through grant schemes which present a particular management and implementation challenge and require external expert input (fees for assessors and evaluators of project applications);
- this OP is to give rise to two Operational Programmes in the next generation of EU programmes - one for regional development issues and another for (horizontally pursued) competitiveness issues. Extra assistance and efforts will be necessary to prepare the relevant institutions for single-handed management of an OP in the near future as well as to secure a quality project pipeline for these OPs.

5. Implementation provisions

This chapter of the operational programme describes the systems and arrangements in place as they are known at the time of the drafting of the operational programme. However, a number of critical decisions regarding structures and responsibilities as well as management and information systems will be taken in the context of the accreditation for conferral of decentralised management, which follows a different timing from the adoption of the operational programme. To this end, the Framework Agreement, as well as the Financing Agreement to be signed after conferral of decentralised management, will set out detailed provisions regarding management and control systems. The provisions in this chapter must therefore be understood as subject to latter adaptations by the applicable provisions of these agreements, where required.

5.1. Management and control structures

5.1.1. Bodies and authorities

Based on the IPA Implementing Regulation[181], the Croatian Government has adopted its own legal act*/s* to designate specific bodies for IPA management and implementation[182].

Under the provisions of this Regulation, the following individuals/bodies have been or will be designated / established:

- National IPA Coordinator
- Strategic Coordinator for the regional development and the human resources development components
- Competent Accrediting Officer
- National Authorising Officer
- National Fund
- Audit Authority
- Operating Structure

With the exception of the Operating Structure and the role of the Strategic Coordinator, these bodies essentially perform tasks that are generally applicable to all IPA components, their functions are specified in the relevant articles of the IPA Implementing Regulation and in Annex A of the Framework Agreement (FWA), to be concluded between the Commission and Croatia.

Accordingly, in line with the provisions of Article 7.3 of the afore-mentioned Regulation and as specified in the 'model' Framework Agreement adopted by the Commission on 6 July 2007 [ref *C(2007) 3208 final – E/1368/2007*], such functions will be incorporated under the **Framework Agreement** to be concluded between the Commission and Croatia.

[181] Commission Regulation (EC) No 718/2007 implementing Council Regulation No 1085/2006.
[182] Regulation on the Scope and Contents of Responsibilities and the Authority of Bodies Responsible for Managing the Instrument for Pre-Accession Assistance (OG 18/2007); Amendments to the Regulation on the Scope and Contents of Responsibilities and the Authority of Bodies Responsible for Managing the Instrument for Pre-Accession Assistance (OG 82 /2007)
Decision on the Appointment of Individuals Responsible for Managing the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) (OG 18/2007); Amendment to the Decision on the Appointment of Individuals Responsible for Managing the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) (OG 82/2007)

Operating Structure

The Regional Competitiveness Operational Programme (RCOP) will be managed by the Head of the Operating Structure, who will be responsible for the following functions in compliance with Article 28.2 of the IPA Implementing Regulation:

- Drafting the annual or multi-annual programmes;
- Programme monitoring and guiding the work of the sectoral monitoring committee as defined in Article 59, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the programmes;
- Drawing up the sectoral annual and final implementation reports defined in Article 61(1) and, after their examination by the sectoral monitoring committee, submitting them to the Commission, to the national IPA co-ordinator and to the National Authorising Officer;
- Ensuring that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programmes, and that they comply with the relevant Community and national rules;
- Setting up procedures to ensure the retention of all documents required to ensure an adequate audit trail, in accordance with Article 20;
- Arranging for tendering procedures, grant award procedures the ensuing contracting, and making payments to, and recovery from, the final beneficiary;
- Ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;
- Ensuring that the National Fund and the National Authorising Officer receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
- Setting up, maintaining and updating the reporting and information system;
- Carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;
- Ensuring internal audit of its different constituting bodies;
- Ensuring irregularity reporting;
- Ensuring compliance with the information and publicity requirements.

The Operating Structure is composed of the following specific bodies, in accordance with Article 31 of the IPA Implementing Regulation:

- The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE),
- The Ministry of Science, Education and Sports (MSES),
- The Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development (MSTTD),
- Central Finance and Contracting Agency for EU Programmes and Projects (CFCA).

Table 19: The position and level of responsibility, as well as the Heads of specific bodies within the Operating Structure

Level of Responsibility	**Titles of the bodies within the Operating Structure**	**Specific bodies within the Operating Structure** **Heads of specific bodies within the Operating Structure**			
Operational Programme level	Body Responsible for OP	The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship Department for Preparation and Implementation of EU Programmes and Projects Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb State Secretary for Entrepreneurship			
Priority/Measure level	Body Responsible for Priority/Measure	**Priority Axis 1, Measure 1.1** The Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development Directorate for Integrated Regional Development Prisavlje 14 10000 Zagreb State Secretary for Development	**Priority Axis 2, Measure 2.1** The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship Directorate for SMEs and cooperatives Directorate for Investment and Export Promotion Ulica grada Vukovara 78 10000 Zagreb Assistant Minister for SMEs	**Priority Axis 2, Measure 2.2** The Ministry of Science, Education and Sports- Directorate for Science Trg hrvatskih velikana 6 10 000 Zagreb State Secretary for Science and Technology	**Priority Axis 3, Measure 3.1** The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship Department for Preparation and Implementation of EU Programmes and Projects Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb State Secretary for Entrepreneurship
Project level	Implementing Body (Contracting Authority)	Central Finance and Contracting Agency for EU Programmes and Projects (CFCA) Katančićeva 5 10000 Zagreb Head of Agency			

State Secretary for Entrepreneurship in the Ministry of Economy acts as Head of the Operating Structure in the meaning of Article 167 (3) of the IPA Implementing Regulation. Any personnel changes in Heads of the specific bodies referred to above will be notified to the Commission, as appropriate, including any changes which affect the accreditation of the Operating Structure and the Commission's subsequent conferral of management powers.

Distribution of functions

The **Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (as the Body responsible for OP)** bears overall responsibility for the management of the Operational programme and executes the following functions in relation to the Operational Programme as a whole:

- Coordination of the Operational Programme preparation and its adjustments;
- Coordination of programme monitoring in accordance with the provisions of Article 59 of the IPA Implementing Regulation;
- Coordination of the preparation of sectoral annual and final reports in accordance with the provisions of Article 169 of the IPA Implementing Regulation;
- Setting up procedures for retention of all documents to ensure a sufficiently detailed audit trail (Article 20 of IPA Implementing Regulation);
- Organisation of interim evaluation during the period of programme implementation, in cooperation with CODEF;
- Setting up, maintaining and updating the reporting and information system;
- Ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;
- Ensuring that the National Fund and the National Authorising Officer receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
- Ensuring internal audit;
- Ensuring irregularity reporting;
- Ensuring risk management reporting;
- Ensuring compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 2: Enhancing the Competitiveness of the Croatian Economy, Measure *2.1* – Improvement of Business Climate, and Priority Axis 3: Technical Assistance, the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship **(as the Body Responsible for Priority Axis / Measure)** will specifically execute the following tasks:

- Preparation of the sections of the Operational Programme within its sectoral area of responsibility;
- Preparation of monitoring data/reports within its sectoral area of responsibility;
- Preparation of relevant sections of sectoral annual and final reports, within their area of responsibility;
- Ensuring that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail;

- Identification of the intended final beneficiaries, the expected selection modalities and possible related specific selection criteria (Article 155 of IPA Implementing Regulation);
- Ensuring that operations within their sectoral area of responsibility are selected for funding and approved in accordance with criteria applicable to the OP, including, in the case of grant schemes, preparation of guidelines for applicants and application forms and their submission to the CFCA, and participation in project selection committees (see section 5.2.4);
- Submission to the National Fund of requests for payment and all supporting documents;
- Preparation and submitting all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
- Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;
- Ensuring internal audit;
- Ensuring irregularity reporting;
- Ensuring risk management reporting;
- Ensuring compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 2 Enhancing the Competitiveness of the Croatian Economy, Measure 2.2.Technology Transfer and Support Services for Knowledge-based Start-ups, the **Ministry of Science, Education and Sports (as the Body responsible for Priority Axis / Measure)** will execute the following functions:

- Preparation of the sections of the Operational Programme within its sectoral area of responsibility;
- Preparation of monitoring data/reports within its sectoral area of responsibility;
- Preparation of relevant sections of sectoral annual and final reports, within their area of responsibility;
- Ensuring that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail;
- Identification of the intended final beneficiaries, the expected selection modalities and possible related specific selection criteria (Article 155 of IPA Implementing Regulation);
- Ensuring that operations within their sectoral area of responsibility are selected for funding and approved in accordance with criteria applicable to the OP, including, in the case of grant schemes, preparation of guidelines for applicants and application forms and their submission to the CFCA, and participation in project selection committees (see section 5.2.4);
- Submission to the National Fund of requests for payment and all supporting documents;

- Preparation and submitting all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
- Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;
- Ensuring internal audit;
- Ensuring irregularity reporting;
- Ensuring risk management reporting;
- Ensuring compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 1 – Improving Development Potential of Lagging Regions, Measure 1.1. Business-related Infrastructure, the **Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development (as the Body responsible for Priority Axis / Measure)** will execute the following functions:

- Preparation of the sections of the Operational Programme within its sectoral area of responsibility;
- Preparation of monitoring data/reports within its sectoral area of responsibility;
- Preparation of relevant sections of sectoral annual and final reports, within their area of responsibility;
- Ensuring that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail;
- Identification of the intended final beneficiaries, the expected selection modalities and possible related specific selection criteria (Article 155 of IPA Implementing Regulation);
- Ensuring that operations within their sectoral area of responsibility are selected for funding and approved in accordance with criteria applicable to the OP, including, in the case of grant schemes, preparation of guidelines for applicants and application forms and their submission to the CFCA, and participation in project selection committees (see section 5.2.4);
- Submission to the National Fund of requests for payment and all supporting documents;
- Preparation and submitting all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
- Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;
- Ensuring internal audit;
- Ensuring irregularity reporting;
- Ensuring risk management reporting;
- Ensuring compliance with the information and publicity requirements.

The **Central Finance and Contracting Agency for EU Programmes and Projects (CFCA) as the Implementing Body** will execute the following functions in relation to the entire Operational Programme:

- Acting as the Contracting Authority;
- Verification of tender documents/guidelines for calls for proposals received from beneficiary institutions and preparation of complete tender dossier/application package;
- Arranging for tendering, grant award and contract award procedures, including the publication of calls for proposals (for grants) and calls for tender (procurement), the receipt of submitted applications (grants) and tender bids (procurement), and the chairing and organization of project selection committees and tender selection committees (see section 5.2.4);
- Contract implementation, preparation and submission of payment claims to the body responsible for measure/priority;
- Making payments to, and recovery from, the final beneficiary;
- Ensuring that the body/ies responsible for priority/measure receive(s) all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
- Carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;
- Support in preparation of documents for the sectoral monitoring committee on progress made towards achieving targets of the measures;
- Support in the preparation of sectoral annual and final implementation reports;
- Maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;
- Internal audit;
- Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;
- Irregularity reporting.

For pre-selected operations which involve national public bodies (see section 5.2.4.), the tender documentation will be drafted by these bodies, as final beneficiaries, and submitted to the CFCA. These final beneficiaries will also be involved in the verification of delivered outputs by selected contractors and in the technical supervision and approval of the works, services or supplies delivered.

Preparations for the accreditation of additional bodies to be charged with tendering, contracting and payments will be launched in 2008 so that RCOP implementation may at a later date be carried out through three institutions instead of only one. Bodies proposed for a second phase of accreditation are the Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG) for the MELE measures, the Business and Innovation Center of Croatia (BICRO) for the MSES measure and the Directorate for Regional and Local Infrastructure within the

MSTTD for the MSTTD measure. In the meantime, CFCA will undertake significant efforts in order to build in-house capacity so that it may more effectively extend regular support to bodies implementing EU assistance in the future.

All the bodies within the Operating Structure are ultimately accountable to the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, which bears overall responsibility for the Operational Programme management, for the execution of their respective tasks in relation to this Operational Programme.

A detailed organigramme of the RCOP management system is provided in Annex 10.

5.1.2. Separation of functions

In accordance with the Article 21.2 of the IPA Implementing Regulation, the appropriate segregation of duties will be ensured between and within the designated bodies.

Separation of functions between the bodies

- on the one hand, a clear separation between verifications, controls, and evaluations to be carried out by the Operating Structure and by the National Fund; and on the other
- a clear separation between the audits carried out by the Audit Authority and the implementation and payment procedures.

Separation of functions within the bodies

The organizational structure of the bodies and their internal management and control procedures take into account all requirements to ensure a proper separation of functions.

This includes the following principles:

- before an operation is authorized, the operational and financial aspects shall be verified by members of staff other than the one responsible for initiation or implementation of the operation;
- certificates of statement of expenditure shall be drawn up by a person or department within the National Fund who is functionally independent from any services that approve claims;
- the initiation, ex-ante, and ex-post controls are separate functions, to be carried out by different persons, functionally independent from each other.

5.2. Monitoring and evaluation

5.2.1. Monitoring arrangements

In order to ensure coherence and coordination in the implementation of the IPA components, programmes and operations as well as to follow the progress in the implementation of IPA assistance, the following monitoring committees will be established:

- IPA Monitoring Committee;

- Sectoral Monitoring Committee for the Regional Competitiveness Operational Programme.

IPA Monitoring Committee

Croatia will establish an IPA Monitoring Committee to ensure coherence and coordination in the implementation of all five Components of IPA.

Sectoral Monitoring Committee

The Head of the Operating Structure for the Regional Competitiveness Operational Programme will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation.

The Sectoral Monitoring Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure for the OP and a representative of the Commission. The following will be members of the Sectoral Monitoring Committee: National IPA Coordinator or his/her representative, National Authorising Officer or his/her representative, representative of the Commission, Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies which make up the Operating Structure, as well as representatives of civil society partners and socio-economic partners. The Sectoral Monitoring Committee will also include regional and/or national organizations whose contribution is relevant to effective OP implementation. Representatives of these organizations will be agreed at the first Sectoral Monitoring Committee meeting.

The composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure in agreement with the Commission in order to guarantee sufficient representation and membership.

The Sectoral Monitoring Committee will be assisted by a permanent secretariat provided by the Operating Structure for the preparation of papers for discussion by the committee or for clearance by written procedure. The Secretariat of the Monitoring Committee will be set up in the Department for Preparation and Implementation of EU Programmes (Section for Monitoring and Evaluation).

The Sectoral Monitoring Committee will report to the IPA Monitoring Committee. Its tasks will include to:

- Consider and approve the general criteria for selecting the operations and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs;
- Review at each meeting progress towards achieving the specific targets of the operational programme on the basis of documents submitted by the operating structure;
- Examine at each meeting the results of implementation, particularly the achievement of the targets set for each priority axis and measures and interim evaluations, it shall carry out this monitoring by reference to the indicators agreed;

- Examine the sectoral annual and final reports on implementation, including OP summary tables*;*
- Inform itself of the annual audit activity report or of the part of the report referring to the operational programme;
- Examine any proposal to amend the financing agreement of the programme and propose to the operating structure any revision or examination of the programme likely to make possible the attainment of the programme's objectives or to improve its management, including its financial management, as well as to oversee the cross cutting themes and publicity measures.

The Sectoral Monitoring Committee shall confirm or make proposals to the Head of the Operating Structure, to the Commission, the Strategic Co-ordinator and the National IPA Co-ordinator to revise the programme where relevant following where relevant an evaluation, including its results as well as output and financial indicators used to monitor the assistance.

The Sectoral Monitoring Committee will set up its rules of procedure in agreement with the Operating Structure and the IPA Monitoring Committee. It will meet at least twice a year at the initiative of the Beneficiary country or the Commission. Intermediate meetings may also be convened as required.

As a principle the Sectoral Monitoring Committee will aim to take decisions by reaching consensus.

5.2.2. Management Information System

The Head of the Operating Structure is responsible for the efficiency and correctness of management and implementation and in particular for setting up, maintaining and updating regularly a reporting and information system to gather reliable financial and statistical information on implementation, for the monitoring indicators and for evaluation and for forwarding this data in accordance with arrangements agreed between the NIPAC and the Commission.

This system will be developed into one or several computerised system(s), in a form chosen by the Operating Structure and NIPAC, which will enable it to:

- Monitor and manage the implementation of operations and projects, from the moment of tendering and call for proposal to the closure of the OP, in particular results whenever feasible and outputs;
- Carry out and monitor financial transactions;
- Ensure the reporting requirements on the implementation of the OP.

The Operating Structure and all other bodies involved in the implementation of the OP shall have access to this system(s).

The Management Information System will be developed under the Technical Assistance component of this Operational Programme. The establishment of the Management Information System will be done under the guidance and supervision of NIPAC and

Strategic Coordinator, in order to ensure consistency and complementarity across all the Operational Programmes. Until the system becomes operational, reporting and collection of data will be done manually.

5.2.3. Monitoring System and Indicators

The quantitative and qualitative progress made in implementing the programme as well as its efficiency and effectiveness in relation to its objectives will be measured by the use of evaluation and monitoring indicators related to the results and outputs of the individual measures.

In identifying appropriate monitoring and evaluation indicators, account has been taken of the methodologies, guidelines and lists of examples of indicators issued by the Commission, in particular the "Indicative guidelines on evaluation methods: Monitoring and evaluation indicators" (August 2006, working document No. 2 for the programming period 2007-2013).

The Head of the Operating Structure is responsible for programme monitoring. In this context, the Operating Structure will collect performance data (outputs, results and expenditure) from operations and projects. It will establish, maintain and update the reporting and information system by taking this project-level data and aggregate it to measure, priority axis and whole OP levels. Data on individuals who are the ultimate beneficiaries must be collected for each project and used for aggregation at measure and priority level. On this basis, the Operating Structure will assess the progress of the OP at each level against objectives and targets, prepare reports to the Sectoral Monitoring Committee, draft the sectoral annual and final reports on implementation and to launch interim evaluations if required.

In the context of monitoring and for the purpose of using indicators, the role of the Operating Structure will also be to ensure that:

- monitoring requirements are built into the calls for tender and proposals documents (application forms and guidelines for applicants);
- project applications (when appraised and selected) include proposed outputs and results, as well as data on individuals, that are consistent with the OP indicators for the appropriate measure;
- provision of data is built into the contract with beneficiaries as an obligation, and that performance data is provided systematically and in a timely manner by beneficiaries alongside the project reimbursement claim;

5.2.4. Selection of operations

All operations which are not major projects and which are implemented by final beneficiaries other than national public bodies shall be selected through calls for proposals.
The Operating Structure will set up a Selection Committee for each call for proposals launched for the selection of operations financed under a specific measure. The Selection Committee will have an odd number of members and it will be composed of the most appropriate officials and experts with technical competence to undertake a qualitative appraisal of project applications. These members will be nominated by the institutions in which where they are employed at the invitation of the body in charge of implementation,

and they will have voting rights in the selection process. A member of the Operating Structure who prepared the guidelines for applicants will also participate in the Selection Committee work. The Committee will be chaired by a member of the Implementing Body without a voting right. The Selection Committee will appraise project applications in compliance with the selection criteria and methodologies agreed by the Sectoral Monitoring Committee. The applications will first be screened for their compliance with the eligibility and administrative criteria meeting the relevant eligibility requirements set out in the relevant measures (completeness, accuracy, etc) and thereafter will be evaluated according to their quality. The Selection Committee will then make recommendations to the Operating Structure, in compliance with Article 158 of the IPA Implementing Regulation.

Procurement (including the award of any major projects) will follow the contract award procedures contained in the "Practical Guide to Contract Procedures for EC External Actions" (PRAG). Tender Selection Committees will be established for the evaluation of service, works and supply tenders.

5.2.5. Sectoral annual and final reports on implementation

Sectoral annual and final reports on implementation will be prepared by the Operating Structure in accordance with Article 169 of the IPA Implementing Regulation. These reports will assess the implementation progress covering the attainment of set objectives, the problems encountered in managing the programme and the measures taken, the financial execution as well as monitoring and evaluation activities carried out. These reports will be discussed at least at the second meeting of the Sectoral Monitoring Committee each year.

5.2.6. Evaluation arrangements

Evaluations are a tool for assessing the relevance, efficiency and effectiveness of the financial assistance as well as the impact and sustainability of the expected results. As a minimum, an ex ante evaluation and an interim evaluation will be carried out under the responsibility of the Head of the Operating Structure in accordance with the principles laid down in the IPA Implementing Regulation and guidance provided by the Commission.
The evaluation arrangements and activities of each programme will fully respect the principle of proportionality.

Ex ante evaluation

Under the responsibility of the Operating Structure, an ex ante evaluation of the Regional Competitiveness Operational Programme has been carried out by the European Policy Research Centre at the University of Strathclyde in Glasgow and is annexed to the programme. A summary of the results of the ex-ante evaluation and the way the evaluation was conducted is set out in section 1.4.

Interim evaluation

During the implementation of the programme, interim evaluations complementing the monitoring of the Regional Competitiveness Operational Programme will be carried out, in particular where this monitoring reveals a significant departure from the goals initially set

or where proposals are made for the revision of the programme. At any rate, evaluations are planned to provide data on indicators agreed upon in the OP that cannot be obtained through the monitoring system. In addition, strategic evaluations or thematic evaluations can be carried out under the responsibility of the Operating Structure and/or CODEF. The results will be sent to the ad-hoc committee on evaluations, to the Sectoral Monitoring Committee and to the Commission.

Evaluation function

The Head of the Operating Structure is responsible for ensuring that adequate evaluations of the Operational Programme are carried out. The evaluations will be carried out by experts or bodies, internal or external, functionally independent from the management and control system.

Each of the line ministries constituting the Operating Structure will nominate a person in charge of commissioning and managing the evaluation process. Capacity building for the evaluation will be undertaken within the framework of the technical assistance project under Priority Axis 3 of this Operational Programme.
Evaluation committee

The Sectoral Monitoring Committee will designate an ad-hoc committee to assist the operating structure in its evaluation activities. The Committee will adhere to the 'partnership principle' and will include members (and invitees where relevant) who are experts in evaluation. Moreover, the assistance of the Committee will be availed of at all stages of the process (including guidance, planning, implementation and communication of results) in order to ensure the overall quality of the evaluations undertaken. At the same time, all relevant stakeholders and institutions/organisations will be invited to contribute where appropriate.

The designation and establishment of this *ad hoc* Committee will be made in accordance with the Sectoral Monitoring Committee's rules of procedures in accordance with Article 167.2 of the IPA Implementing Regulation.

Evaluation activities and timing

Given that this programme covers the period 2007-09, but involves operational activity up to 31 December 2012 under the 'N+3' rule, only one interim evaluation will be carried out which will commence in October 2009.

5.3. Information and publicity

5.3.1. Introduction

Information and publicity are important aspects of pre-accession assistance and in particular to the successful design and delivery of this operational programme, given the partnership basis on which they are undertaken. Communicating for a successful management and implementation of the operational programme are broken down into a series of information and publicity activities.

To this end, Article 62 of the IPA Implementing Regulation sets out certain requirements regarding the information to be provided and publicity of programmes and operations financed by the Community, addressed to citizens and beneficiaries with the aim of highlighting the role of Community funding and ensuring transparency.

Accordingly, the information to be provided by the Operating Structure will include inter alia the publication of the list of final beneficiaries, the names of the operations and the amount of Community funding allocated to operations. For its part, the Commission will also ensure the publication of the relevant information on tenders and contracts in the official Journal of the European Union and other relevant media and websites.

Moreover, Article 63 of the IPA Implementing Regulation provides that the Commission and the relevant authorities of the beneficiary country will agree on a coherent set of activities, to be funded from the TA priority of this operational programme, in order to make available and publicise information about IPA assistance.

In accordance with the above-mentioned provisions, the Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA component IIIc & IV, within the Cabinet of the Minister of Economy, Labour and Entrepreneurship will be responsible for information and publicity activities under the programme. Design and implementation of these activities will be undertaken in cooperation with Directorates of the Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development and the Ministry of Science, Education and Sports which are part of the Operating Structure of the RCOP. The information will be addressed to the citizens of Croatia, to European citizens in general, and to (potential) beneficiaries. It will aim to highlight the role of the Community and ensure that IPA assistance is transparent.

5.3.2. Requirements

In compliance with Article 63 of the IPA Implementing Regulation, the Public Relations and Information Department (Section for Information and Publicity for IPA components IIIc & IV) within the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship will formulate a coherent set of strategic activities (Communication Action Plan, CAP) to publicise information about IPA assistance. The CAP shall be consistent with the information and publicity strategy issued by NIPAC. The CAP shall cover the period 2008-2012. In drafting the Communication Action Plan, the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship will be assisted by the Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development and the Ministry of Science, Education and Sports which will each appoint a person responsible for RCOP information and publicity activities.

The Section for Information and Publicity for IPA Components IIIc & IV within the Public Relations and Information Department will submit a draft of the communication action plan to the Commission within four months of the date of signature of the Financing Agreement covering this Operational Programme. As a minimum the communication action plan shall include its:

- aims and target groups;
- strategy and content;
- indicative budget;

- administrative departments;
- criteria used for evaluation of project proposals.

5.3.3. Activities

The Section for Information and Publicity IPA component IIIc & IV within the Public Relations and Information Department of the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, will ensure that the information and publicity measures are implemented in accordance with the communication action plan aiming at the broadest possible media coverage using all suitable forms and methods of communication at the appropriate territorial level. In the implementation of ensuing activities, the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship will cooperate closely with the relevant Directorates in the Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development and the Ministry of Science, Education and Sports.

The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA component IIIc & IV will be responsible for organising at least the following information and publicity measures:

- A major information activity publicizing the launch of the Operational Programme, even in the absence of the final version of the communication action plan;
- At least one major information activity a year, as set out in the communication action plan, presenting the achievements under the Operational Programme (including major projects where appropriate);
- The publication (electronically or otherwise) of the list of beneficiaries, the names of the operations and the amount of Community and national funding allocated to the operations

The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA component IIIc & IV will provide potential beneficiaries with clear and detailed information on at least the following:

- The possibility of financing opportunities offered jointly by the Community and the beneficiary country through the OP;
- The conditions of eligibility to be met in order to qualify for financing under the Operational Programme;
- A description of the procedures for examining applications for funding and of the time periods involved;
- The criteria for selecting the operations to be financed, and
- The contacts at national, regional or local level that can provide information on the Operational Programme.

5.3.4. Indicative budget

The indicative budget for the communication action plan under this Operational Programme for the period 2007-2009 is 300,000 EUR allocated from the TA budget, to cover the costs

for the publicity and information measures. The budget allocation per year as well as the indicative amounts necessary for the period 2010-2013, will also be presented in the communication action plan.

5.3.5. Management and implementation

Management and implementation of information and publicity activities will be carried out by the Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA components IIIc & IV within the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship in close cooperation with the relevant Directorates in the Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development and the Ministry of Science, Education and Sports.

The information and publicity team of the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship will be composed of 2 officials whose tasks will involve supporting the Head of the Operating Structure in the performance of the following functions and responsibilities:

- Discuss the communication action plan with the Commission and NIPAC;
- Coordinating the information and publicity activities under other IPA funded programmes for the given Operational Programme;
- Communications with the media;
- Elaboration, implementation and assessment of the programme's communication action plan;
- Represent the programme in the relevant national and Commission information networks;
- Handling enquiries from beneficiaries;
- Monitoring and control on the fulfilment of the publicity and information requirements by beneficiaries;
- Development, production and distribution of information materials; preparation and implementation of public events;
- Development and maintenance the contents of programme website;
- Liaison with IT regarding technical maintenance;
- Management of out-sourced services;
- Elaboration and monitoring the communication action plan and coordination of internal events and trainings.

Given that some of the information and publicity measures will require out-sourcing for professional services (such as design and pre-print, web page, printing, advertising, photography and opinion pools), it will be the responsibility of the information and publicity team to manage such services and ensure they are contracted in accordance with public procurement rules.

5.3.6. Monitoring, evaluation and reporting

Monitoring, evaluation and reporting are compulsory requirement for the implementation of the publicity measures included into the communication action plan of the programme.

The progress made in the implementation of the communication action plan will be reported during the meetings of the Sectoral Monitoring Committee. Moreover, the Head of the Operating Structure will inform the Sectoral Monitoring Committee of the information and communication measures carried out and the means of communication used. The Head of the Operating Structure will also provide the Sectoral Monitoring Committee with examples of communication measures carried out.

The annual and final reports on implementation of the Operational Programme will include the following information:

- Examples of information and communication measures for the Operational Programme undertaken in implementation of the communication action plan;
- The arrangements for the information and publicity measures concerning the publication electronically or otherwise of the list of beneficiaries, the names of the operations and the amount of public funding allocated to the operations;
- The content of major amendments to the communication action plan.
- The set of indicators for evaluation of the publicity measures which have been included in the communication action plan to assess the efficiency and effectiveness of the implemented publicity activities.
- The yearly results of the qualitative and quantitative analysis which have been used for the elaboration of the annual communication action plans including any modifications thereof.

5.3.7. Partnership and networking

Bodies that can act as relays for the programme and disseminate the information concerning the general public will include the following**:**

- Professional and trade associations and organizations;
- Economic and social partners;
- Non-governmental organisations;
- National, regional and local authorities and development agencies;
- Educational institutions;
- Organisations representing business;
- Information centres on the EU and Commission representations in particular the EC Delegation;;
- Other main stakeholders under each Priority Axis.

The Operating Structure will work in close cooperation with the above-mentioned bodies for the dissemination of information regarding the programme and in particular the IPA pre-accession assistance strategy.

5.3.8. Internet

The website of the programme will be linked to the CODEF, MFIN, ECD, DG ELARG, DG EMPL and DG REGIO websites and with the websites of the other Operational Programmes. It will be created according to the following principles:

- Accessibility to as many users as possible – ensuring the site has a simple address; registering it on main search engines so it can be found easily; designing it to be viewable with low specification screens and software; ensuring it is quick to download.
- Prioritizing fast access to rich information – the site should be clearly organized so users can find what they are looking for quickly and easily; the information should be available as downloadable pdf documents, where possible.
- Visual appeal – strong visual identity through logos, use of colors etc. without limiting the clarity, speed and simplicity
- Developing as an ongoing resource
- Interactive content, exploiting the unique strengths of website

Annex 1 - County data related to socio-economic development

Table 20: Demographic Structure on County Level

County	**Children % (0-14)**	**Working contingent %** (F 15-59, **M 15-64)**	**Senior population % (F above 60, M above 65)**
County of Zagreb	17.5	65.7	16.9
County of Krapina-Zagorje	17.1	63.1	19.8
County of Sisak-Moslavina	16.2	62.0	21.8
County of Karlovac	14.6	61.7	23.8
County of Varaždin	17.3	64.2	18.5
County of Koprivnica-	17.0	63.2	19.8
County of Bjelovar-Bilogora	17.2	62.0	20.8
County of Primorje-Gorski	14.1	66.3	19.6
County of Lika-Senj	15.4	57.8	26.8
County of Virovitica-	18.3	62.3	19.5
County of Požega-Slavonia	19.8	60.9	19.2
County of Brod-Posavina	19.8	61.8	18.4
County of Zadar	18.3	62.9	18.8
County of Osijek-Baranja	17.8	64.0	18.2
County of Šibenik-Knin	16.9	59.9	23.2
County of Vukovar-Srijem	19.3	63.0	17.7
County of Split-Dalmatia	18.5	64.2	17.2
County of Istria	15.2	65.9	19.0
County of Dubrovnik-Neretva	18.4	62.6	19.0
County of Međimurje	18.6	64.9	16.5
City of Zagreb	15.8	66.1	18.1
TOTAL	**17.1**	**64.0**	**18.9**

Source: Central Bureau of Statistics (Census 2001)

Table 21: Economic Indicators on County Level

County	**GDP per capita PPP in 2004 (RoC =100)**	**Administrative unemployment rate (%) (end of March 2006)**
County of Zagreb	74.8	14.2
County of Krapina-Zagorje	68.5	14
County of Sisak-Moslavina	74.5	28.9
County of Karlovac	73.9	26.1
County of Varaždin	85.7	13.6
County of Koprivnica-	90.6	17
County of Bjelovar-Bilogora	74.0	25.9
County of Primorje-Gorski	113.7	13.4
County of Lika-Senj	126.9	22.1
County of Virovitica-	72.8	30.3
County of Požega-Slavonia	71.1	21.7
County of Brod-Posavina	58.2	29.6
County of Zadar	78.7	20.9
County of Osijek-Baranja	76.9	26.1
County of Šibenik-Knin	71.8	25
County of Vukovar-Srijem	56.8	31.3
County of Split-Dalmatia	79.3	22.2
County of Istria	136.9	8.4
County of Dubrovnik-Neretva	94.5	18.3
County of Međimurje	77.7	15.8
City of Zagreb	180.5	9.2
TOTAL	**100.0**	**17.7**

Source: Central Bureau of Statistic, Zagreb 2007, Croatian Employment Service, Zagreb, 2007.

Table 22: Development disparities among Croatia's counties

County	Surface area (km^2)	Population 2001 Census	Population density	GDP per capita PPP in 2004, EUR	GDP per capita PPP in 2004, EUR (RoCH =100)	Inter-census change 2001/1991 (%)	Population with high education 2001 census (%)	Population with high education 2001 census	Share of population with high education (%) 2001 census	Administrative unemployment rate[183] (end March 2006) (%)
County of Zagreb	3,060	309,696	101.2	4,830	74.8	110.58	4.9	12,379	4.3	14.2
County of Krapina-Zagorje	1,229	142,432	115.9	4,429	68.5	96.45	3.2	3,816	1.3	14
County of Sisak-Moslavina	4,468	185,387	41.5	4,8120	74.5	74.79	4.6	7,084	2.5	28.9
County of Karlovac	3,626	141,787	39.1	4,774	73.9	79.08	5.1	6,095	2.1	26.1
County of Varaždin	1,262	184,769	146.4	5,534	85.7	98.76	4.9	7,522	2.6	13.6
County of Koprivnica-	1,748	124,467	71.2	5,856	90.6	96.99	4.1	4,235	1.5	17
County of Bjelovar-	2,640	133,084	50.4	4,781	74.0	93.37	4.0	4,330	1.5	25.9
County of Primorje-Gorski	3,588	305,505	85.1	7,349	113.7	95.47	9.9	25,927	9.0	13.4
County of Lika-Senj	5,353	53,677	10.0	8,196	126.9	65.06	3.8	1,701	0.6	22.1
County of Virovitica-	2,024	93,389	46.1	4,705	72.8	90.84	3.5	2,678	0.9	30.3
County of Požega-Slavonia	1,823	85,831	47.1	4,594	71.1	87.49	4.0	2,765	1.0	21.7
County of Brod-Posavina	2,030	176,765	87.1	3,757	58.2	102.56	4.2	5,987	2.1	29.6
County of Zadar	3,646	162,045	44.4	5,082	78.7	76.78	6.7	8,840	3.1	20.9
County of Osijek-Baranja	4,155	330,506	79.5	4,968	76.9	91.62	6.3	17,051	5.9	26.1
County of Šibenik-Knin	2,984	112,891	37.8	4,641	71.8	76.79	5.6	5,273	1.8	25
County of Vukovar-Srijem	2,454	204,768	83.4	3,667	56.8	90.28	3.9	6,439	2.2	31.3
County of Split-Dalmatia	4,540	463,676	102.1	5,127	79.3	98.48	8.5	32,028	11.1	22.2
County of Istria	2,813	206,344	73.4	8,843	136.9	101.40	7.3	12,663	4.4	8.4
County of Dubrovnik-	1,781	122,870	69.0	6,104	94.5	98.56	8.2	8,195	2.8	18.3
County of Međimurje	729	118,426	162.2	5,023	77.7	100.97	3.7	3,536	1.2	15.8
City of Zagreb	641	779,145	1,215.5	11,160	180.5	100.82	16.8	109,323	38.0	9.2
TOTAL	**56,594**	**4,437,460**	**78.4**	**6,641**	**100.0**	**93.89**	**7.9**	**287,867**	**100.0**	**17.7**

Source: CBS

[183] Administrative unemployment rate,

Table 23: Counties' shares (%) in Gross Value Added (GVA) of specific sectors in total GVA of the Republic of Croatia, 2004

County	A, B	C, D,	F	G	H	I	J, K	L, M, N, O,	Total
County of Zagreb	8.4	7.3	4.6	7.3	2.8	5.1	2.5	3.4	5.4
County of Krapina-Zagorje	3.1	3.0	2.2	1.3	1.5	2.0	1.0	2.3	2.2
County of Sisak-Moslavina	5.2	3.9	2.5	2.0	1.5	3.2	1.4	3.3	3.0
County of Karlovac	3.0	2.7	2.0	1.8	2.42.4	1.8	1.4	2.7	2.3
County of Varaždin	5.2	4.3	3.4	3.1	2.4	2.6	2.6	3.5	3.5
County of Koprivnica-Križevci	6.8	3.8	1.7	1.3	1.1	1.5	1.4	1.9	2.5
County of Bjelovar-Bilogora	7.8	1.8	1.5	1.2	1.1	1.6	1.5	2.1	2.2
County of Primorje-Gorski Kotar	1.8	7.3	9.1	7.9	15.9	10.7	7.9	7.3	7.8
County of Lika-Senj	2.2	0.6	9.2	0.7	1.7	1.2	0.3	1.2	1.5
County of Virovitica-Podravina	5.9	1.5	0.9	0.8	0.5	0.8	0.6	1.5	1.5
County of Požega-Slavonia	3.4	1.3	1.2	1.1	0.5	0.8	0.5	1.8	1.4
County of Brod-Posavina	5.4	2.1	2.0	1.8	1.0	2.0	1.3	2.8	2.3
County of Zadar	3.0	1.7	5.0	3.0	4.5	2.8	2.6	3.8	3.0
County of Osijek-Baranja	13.0	4.6	4.6	5.4	2.1	4.8	4.1	6.8	5.7
County of Šibenik-Knin	1.7	1.0	3.8	1.8	3.1	2.0	1.3	2.3	1.8
County of Vukovar-Srijem	8.9	1.6	2.7	1.8	1.3	1.9	1.0	3.3	2.6
County of Split-Dalmatia	3.7	7.8	9.4	9.3	10.3	9.5	7.9	9.8	8.5
County of Istria	3.3	8.3	7.7	5.2	22.4	4.0	5.8	4.6	6.5
County of Dubrovnik-Neretva	2.8	1.2	2.9	2.0	8.2	4.3	2.5	2.8	2.6
County of Međimurje	3.9	2.9	2.3	1.6	1.0	1.1	1.6	1.6	2.1
City of Zagreb	1.6	31.5	21.3	39.6	14.8	36.2	50.7	31.2	31.8

Source: web site of the Central Bureau of Statistics

A - Agriculture, hunting an forestry; **B** - Fishing; **C** - Mining and quarrying; **D** - Manufacturing; **E** - Electricity, gas and water supply; **F** - Construction; **G** - Wholesale and retail trade; reparse of motor vehicles, motorcycle and household goods; **H** - Hotels and restaurants; **I** -Transport, storage and communication; **J** - Financial intermediation; **K** - Real estate, renting, business activities; **L** - Public administration and defence, compulsory social security; **M** - Education; **N** - Health and social work; **O** - Other community, social and personal service activities; **P** - Private household with employed persons.

Table 24: Gross Domestic Product (GDP) per capita PPP on County level, 2001-2004, in EUR

County	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2001	2004 RoC =100
County of Zagreb	3,392	4,247	4,385	4,830	142.4	74.8
County of Krapina-Zagorje	3,948	4,112	4,287	4,429	112.2	68.5
County of Sisak-Moslavina	4,335	4,472	4,549	4,812	111.0	74.5
County of Karlovac	4,243	4,708	4,592	4,774	112.5	73.9
County of Varaždin	4,752	5,407	5,564	5,534	116.5	85.7
County of Koprivnica-Križevci	5,168	5,613	5,661	5,856	113.3	90.6
County of Bjelovar-Bilogora	3,923	4,397	4,414	4,781	121.9	74.0
County of Primorje-Gorski Kotar	5,871	6,197	6,977	7,349	125.2	113.7
County of Lika-Senj	4,008	5,011	6,109	8,196	204.5	126.9
County of Virovitica-Podravina	3,994	4,303	4,453	4,705	117.8	72.8
County of Požega-Slavonia	3,691	3,921	4,264	4,594	124.5	71.1
County of Brod-Posavina	3,048	3,311	3,398	3,757	123.3	58.2
County of Zadar	3,601	4,045	4,734	5,082	141.1	78.7
County of Osijek-Baranja	3,877	4,411	4,447	4,968	128.1	76.9
County of Šibenik-Knin	3,179	3,624	4,115	4,641	146.0	71.8
County of Vukovar-Srijem	2,898	3,213	3,397	3,667	126.5	56.8
County of Split-Dalmatia	3,785	4,136	4,446	5,127	135.5	79.3
County of Istria	6,718	7,471	8,122	8,843	131.6	136.9
County of Dubrovnik-Neretva	4,504	4,783	5,225	6,104	135.5	94.5
County of Međimurje	4,152	4,678	4,736	5,023	121.0	77.7
City of Zagreb	8,812	9,634	10,586	11,160	126.6	180.5
Croatia	**4,995**	**5,510**	**5,909**	**6,461**	**129.3**	**100.0**

Source: Central Bureau of Statistics, Zagreb, 2006

Table 25: Regional dimension of entrepreneurial capacity across regions in Croatia

NB: For the purpose of the GEM project, Croatian counties were grouped into "regions" which correspond to Croatia's geographic and historical regional structure. The five regions are made of the following counties:
Zagreb and the surroundings: City of Zagreb, Zagrebačka County
Slavonia and Baranja: Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska and Vukovarsko-srijemska counties
Northern Croatia: Bjelovarsko-bilogorska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Varaždinska and Virovitičko-podravska counties
Lika and Banovina: Karlovačka, Ličko-senjska and Sisačko-moslavačka counties
Istra, Primorje and Gorski Kotar: Istarska and Primorsko-goranska counties
Dalmatia: Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska and Zadarska counties

TEA index 2002-2006

	2002	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**
Zagreb and surroundings	4,89	4,30	4,42	8,43	7,77
Slavonija and Baranja	2,11	1,00	4,44	4,91	8,84
Northern Hrvatska	2,83	1,99	3,00	4,40	9,15
Lika and Banovina	2,71	1,78	3,99	5,11	8,69
Istra, Primorje and Gorski Kotar	4,47	3,05	5,29	5,74	7,10
Dalmatia	3,95	2,43	1,68	6,34	9,85
Total	**3,62**	**2,56**	**3,74**	**6,11**	**8,58**
Croatia's position with respect to other participants	**32nd out of 37**			**19th out of 35**	**18th out of 42**

Source: What makes Croatia an entrepreneurial country? Results of Global Entrepreneurship Monitor (GEM) 2002-2005 for Croatia, Center for SME Development Policy, Zagreb, 2006.

Table 26: Infrastructure Indicators on County Level

County	Population/ km roads	Density of road network in km/km^2	Total water supply per capita (m^3/capita)	Waste water from public sewage system (m^3/inhab.)	Number of inhab. per one telephone connection
County of Zagreb	160.4	0.6	59.5	113.3	3.9
County of Krapina-Zagorje	151.2	0.8	32.9	10.7	3.1
County of Sisak-Moslavina	90.7	0.5	43.7	34.8	3.2
County of Karlovac	86.6	0.4	50.5	34.0	2.9
County of Varaždin	166.0	0.9	59.3	54.8	3.1
County of Koprivnica-Križevci	112.9	0.6	38.6	52.2	3.1
County of Bjelovar-Bilogora	90.7	0.5	25.4	26.4	3.1
County of Primorje-Gorski Kotar	199.1	0.4	110.3	75.0	2.1
County of Lika-Senj	28.3	0.3	93.8	18.3	2.4
County of Virovitica-Podravina	102.4	0.4	34.7	26.0	3.2
County of Požega-Slavonia	116.6	0.4	37.3	30.0	3.3
County of Brod-Posavina	192.0	0.4	29.1	23.2	3.2
County of Zadar	95.9	0.5	74.2	34.5	2.4
County of Osijek-Baranja	200.0	0.4	43.6	37.3	3.0
County of Šibenik-Knin	92.7	0.4	80.2	38.1	2.5
County of Vukovar-Srijem	195.7	0.4	39.3	18.4	3.5
County of Split-Dalmatia	185.2	0.5	93.8	63.7	2.6
County of Istria	110.8	0.7	121.1	52.8	2.2
County of Dubrovnik-Neretva	124.9	0.5	89.7	32.9	2.5
County of Međimurje	212.9	0.7	39.9	16.0	3.3
City of Zagreb	1039.2	1.2	105.5	112.5	2.1
CROATIA	**155.8**	**0.5**	**71.7**	**-**	**2.7**

Source: Statistical Yearbook 2005, Central Bureau of Statistics.

Annex 2 - Legal acts regulating the regional development policy in Croatia

1. Act on Areas of Special State Concern (ASSC)[184] determines ASSCs in order to eliminate consequences of war, stimulate population return and demographic and economic progress, and generally to near their level of development to the national average. Assistance is intended for natural and legal persons having residence/permanent residence or registered seat in ASSCs, which are local self-governments fitting into one of three categories. The first two groups comprise territories of towns and municipalities occupied during the Homeland War. For the third group criteria relate to: economic development, structural difficulties, demographics and a set of special criteria (municipalities near the border which became a state border following Croatia's independence, and mined municipalities that do not quality for the first two groups).

Development of ASSCs is pursued through the following: housing care for certain segments of the population (granting of houses, apartments, land for building and construction material); tax relief for transaction and acquirement of immovable property, tax relief on inheritance and gifts; ceding to local units of revenue tax and profit tax revenues realized on their territory; and compensation for exploitation of mineral raw materials.

The Act evolved with time, allowing for the inclusion of all territory lagging behind. However, it falls short of an effective tool of regional development as it fails to regulate issues crucial to building a coherent system of managing development activities.

2. The Act on Hilly and Mountainous Areas[185] defines another set of areas requiring special Government concern. The Act lists local self-government units having the status of hilly-mountainous areas and whose development is not regulated by other legislation. The development focus is on stimulating demographic reconstruction, creating preconditions for a better usage of natural and economic resources in order to achieve socio-economic growth and development, and ensuring preservation of biological and landscape diversity.

Measures envisaged are the following: right of harvesting forest fruit for free; advantage to exercise the right for lease of agricultural and forest land and other natural resources; advantage to lease and exercise the right of fishing; compensation for exploitation of mineral raw materials; tax relief on profit and revenue, granting of tax revenues from revenue tax and profit tax to local units in hilly-mountainous areas, and the right of priority at purchase of wood from the wood mass for natural and legal persons in this area performing activities of wood processing and woodworking.

3. The Act on Reconstruction and Development of the Town of Vukovar[186] seeks to remove consequences of the Homeland War which had completely devastated this town. Measures mostly relate to the following: reconstruction of buildings damaged or destroyed in the war; de-mining; return of refugees and displaced persons; employment and opening

[184] Official Gazette No. 44/96, 57/96, 124/97, 73/00, 87/00, 94/01, 88/02, 26/03 and consolidated text 42/05 and 90/05
[185] Official Gazette No. 12/02, 32/02,117703, 42/05 and 90/05
[186] Official Gazette No. 44/01 and 90/05

of new jobs; introduction of information technology to economic and social entities and bodies of state and local administration; technical and technological modernisation; education and vocational training; development of entrepreneurship; protection of environment. Specific projects, with named sources of financing, schedules and deadlines for implementation are annually decided upon by the Government, in consultation with the Council for Reconstruction and Development of Vukovar and the City Council of the Town of Vukovar (the local representative body).

Other measures envisaged by the Act are the following: customs duty relief for import of initial equipment for performance of economic activities, relief at settling expenditures of pension and health insurance, scholarships for students, possibility to lease Government-owned immovable property, pecuniary support for living and housing, grant of land for building. The focus of these measures varies. Some target professions for which there is a special need; others target the Vukovar-Srijem county as a whole; others support development and establishment of various crafts, cooperatives, and SMEs. In addition, a Fund[187] for Reconstruction and Development of the Town of Vukovar perform a wide spectrum of development activities: granting of loans and their investment into the economy and the municipal infrastructure, expert information and investor consulting, assisting with drafting project documentation, cooperating with other relevant public bodies.

4. The Islands Act[188] seeks to protect and stimulate the development of islands as a natural resource of particular national importance. It defines the management of islands' development at the central, county and municipalities and city level. Islands are categorized into two groups, based on a combination of development and demographics criteria.[189] The Act is based on the annual National Island Development Programme and the Sustainable Island Development Programmes for individual islands or groups of islands.[190] Local programmes are drafted in consultations with the representatives of the central government, islands and the Parliament.[191]

The Act regulates transport connections with the mainland and stimulates activities in line with sustainable island development: production of original island products by introduction of the certificates of origin ("Croatian island product"), advantageous loans for specific

[187] The Fund is run up by a Management Board, a Supervisory Board and a Chairman. Members of the Management and the Supervisory Board are appointed by the Government, while the Chairman and his/her Deputy are appointed by the Government at the proposal of the City Executive Council and a central body of state administration. The Fund reports its activities to the Parliament.

[188] Official Gazette No. 34/99, 32/02 and 33/06

[189] The 1st group includes insufficiently developed/underdeveloped and small, occasionally populated or non-populated islands or very small islands. The 2nd group covers islands not included in the 1st group and the Pelješac peninsula.

[190] The Sustainable Island Development Programmes are adopted by the Government at the proposal of central government bodies and units of local self-government, and implemented by the relevant local and county self-government units. The National Island Development Programmes are adopted by the Government following consultation with the Island Council and Island Committees. The programmes are implemented based on an annual implementation plan adopted by the Government (Annual Island Plan).

[191] The Islands Council is established by the Act as a special advisory body of the Minister with the duty of advising during the implementation of measures as well as activities of overall sustainable island development. Its members include the representatives of central bodies of state administration, members of Parliament and representatives of islands. In coastal-island counties, special Island Committees are established.

activities, assistance to island employers for preservation of jobs, benefits in water consumption, setting up of a body for common performance of municipal activities, etc.

Annex 3 - Croatian definition of SMEs as compared to the EU definition

Table 27: Croatian and EU SME definitions[192]

Criteria	Croatian SME definition in the Small Business Encouragement Act	Croatian SME definition in the Accounting Act	EU SME definition
Size of a company (number of employees)	Micro < 10		
	Small 10 to 49		
	Medium 50-249		
	Large >250		
Annual Turnover	Micro<1,92 mil. €	Micro no criteria	Micro < 2,00 mil. €
	Small < 7,41 mil. €	Small < 7,41 mil. €	Small < 10,00 mil. €
	Medium < 29,65 mil. €	Medium < 29,65 mil. €	Medium < 50,00 mil. €
	Large > 29,65 mil. €	Large > 29,65 mil. €	Large > 50,00 mil. €
Assets	Micro <0,96 mil. €	Micro no criteria	Micro < 2,00 mil. €
	Small <3,71 mil. €	Small < 3,71 mil. €	Small < 10,00 mil. €
	Medium < 1482 mil. €	Medium < 14,82 mil. €	Medium < 43,00 mil. €
	Large >14,82 mil. €	Large > 14,82 mil. €	Large > 43,00 mil. €

Source: Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship

[192] Calculated on the basis of an average central exchange rate (1€=7.4kn)

Annex 4 - Legal acts regulating Croatian SME Policy

Small Business Encouragement Act (Official Gazette no. 29/2002, 63/2007) prescribes the basis for the implementation of economic policy incentives aimed at SME development, restructuring and adjustment to the market, as well as the basis for the establishment of the Croatian Agency for Small Enterprises (HAMAG). According to the Act, the small business entities are divided to micro, small and medium entities according to their size.

Trades and Crafts Act (Official Gazette no. 77/93, 90/96, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07) refers to economic activities of craft businesses. The Act stipulates the activities in the field of production or services which can be carried out by crafts - natural persons - with the objective of generating profits in its own name and for its own account. A craft can employ other persons for carrying out such activities. Crafts can be established in the form of free crafts businesses (no qualifications or the master craftsman's examination required), associated crafts businesses (requires necessary qualifications or and/or the master craftsman's examination) or privileged crafts businesses (requires certificate issued by the relevant ministry).

Companies Act (Official Gazette no. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 52/00) provides definition of a merchant, company and sole trader as well as their establishment and functioning (rights and obligations).

Cooperatives Act (Official Gazette no. 36/95, 67/01, 12/02) defines a co-operative as a voluntary organisation which promotes and protects its economic and other professional interests of its members, in which every member participates directly and by means of joint operations based on the principle of mutual support, with the objective of achieving both its own as well as mutual profits of its members pursuant to the law and its rules.

Accounting Act (Official Gazette no. 146/05) regulates accounting within enterprises, in particular the following: data collection and processing; bookkeeping and business records; inventory taking; financial reporting with the emphasis on accounting principles, financial reporting standards, principle annual accounts, layout of balance sheet and profit and loss account, annual reports, consolidation of annual accounts, compilation, presentation and disclosure of annual accounts.

State Aid Act (Official Gazette no. 140/05) sets out general conditions and rules for the authorisation, monitoring the implementation and recovery of state aid for the purpose of the implementation of the international commitments undertaken by the Republic of Croatia, arising under the Stabilisation and Association Agreement between the Republic of Croatia and the European Communities and their Member States

Investment Funds Act (Official Gazette no. 107/95, 150/05) sets out conditions for the establishment of investment funds and investment fund management companies, issuing and selling of stock and shares, stock redemption, promotion of funds, activities executed for the fund by the third persons as well as the supervision of activities of the funds, investment fund management companies, deposit banks and persons who conducts the sale of stocks and shares.

Investment Promotion Act (Official Gazette no. 138/06; Regulation implementing the Investment Promotion Act, Official Gazette no. 64/07) is another legal instrument

supporting SME competitiveness, adopted in 2006. The Act is fully aligned with the competition *acquis* i.e. the EU regional aid regulations. The purpose of the Act is to stimulate technological investments, export and international activities, value added production, new and improved services and products, human resource development and employment in SMEs. The Act does so through tax benefits, tariff preferences, aid for investment-related job creation and training as well as for equipment and fixed assets. Incentives target companies in the manufacturing sector, technology centres and strategic business support services. The Act is also considered as an instrument of regional policy; it envisages an intensity of aid proportional to the socio-economic development of a given county, measured by the unemployment rate.

Annex 5 - Government programmes administered by the Business Innovation Center (BICRO)

In 2006 BICRO began carrying out the following support programmes:
The new **RAZUM**, a **seed capital** and **innovation commercialization programme** aims to ensure a sustainable increase in the number of knowledge-based SMEs. BICRO identifies projects and firms, evaluates their capabilities and on that basis provides them with early seed financing. The programme operates based on public support and other sources of financing contributing 70% of project costs in the form of conditional grants, and the remaining 30% is contributed from the private sector. The programme is expected to combine €86,000,000 of financing in the next four years, with €20,000,000 coming from the private sector.
The **Technology Infrastructure Development Programme** (**TEHCRO**) aims to enable appropriate technology infrastructure to support commercialization of research outputs and development and growth of knowledge-based SMEs. The Government initiative is supported by the World Bank, which will grant support for creation of technology incubators, commercial R&D centres and technology-business centres linked to research/academic institutions and R&D-based industry. The Government shall commit €6,500,000 to the programme during 2007-2009 and the private sector is expected to contribute around €2,000,000 to this sum.
The **Venture Capital Programme** (**VENCRO**) is set up as a Government initiative in order to encourage potential fund managers to start venture capital funds in Croatia. Under the VENCRO programme, the Government will match up to 30% of other investors' capital, , up to €4,600,000, to start a commercially-based venture capital fund in Croatia with a target size of around 20 million €.
The **Research and Development Programme** (**IRCRO)** is intended to encourage and stimulate demand for services of public research institutions, as well as to encourage SMEs to invest in R&D activities. Projects under the IRCro programme involve cooperation between an industrial firm and research/academic institution and are jointly funded by the IRCro programme and the industrial company involving a 50/50 matching grant scheme. Thus, the private sector participates 50% in funding of R&D activities. A total of €1,500,000 has been secured in the State Budget up until the end of 2009 for this programme.
The **Business Competitiveness Upgrading Programme** (**KONCRO)** assists SMEs to become more competitive by increasing productivity, improving product quality, upgrading business organization by introducing ISO standards, helping in the patenting procedure, product design and environmental protection. A total of €1,500,000 will be made available from the State Budget, for disbursement to firms as grants. Each individual grant to a service-using firm must be matched by an equal contribution by the private sector firm.

Annex 6 - Map of assisted areas in Croatia

According to the current criteria determining areas in need of Government development assistance, **23% of Croatia's total population falls under the "assisted area" category**. The number of inhabitants living in assisted areas amounts to 1.023.000. The ASSCs encompass 180 local self-government units (municipalities and towns), amounting to 680.000 inhabitants, i.e. 15,3% of Croatia's total population according to the 2001 population census. The population of hilly and mountainous areas amounts to 212.000, i.e. 4,8% of the total population, while 131.000 inhabitants living on islands make up 2,9 % of Croatia's total population.

Map 4: of assisted areas: Areas of Special State Concern, Hilly-Mountainous Areas and Islands
Source: MSTTD

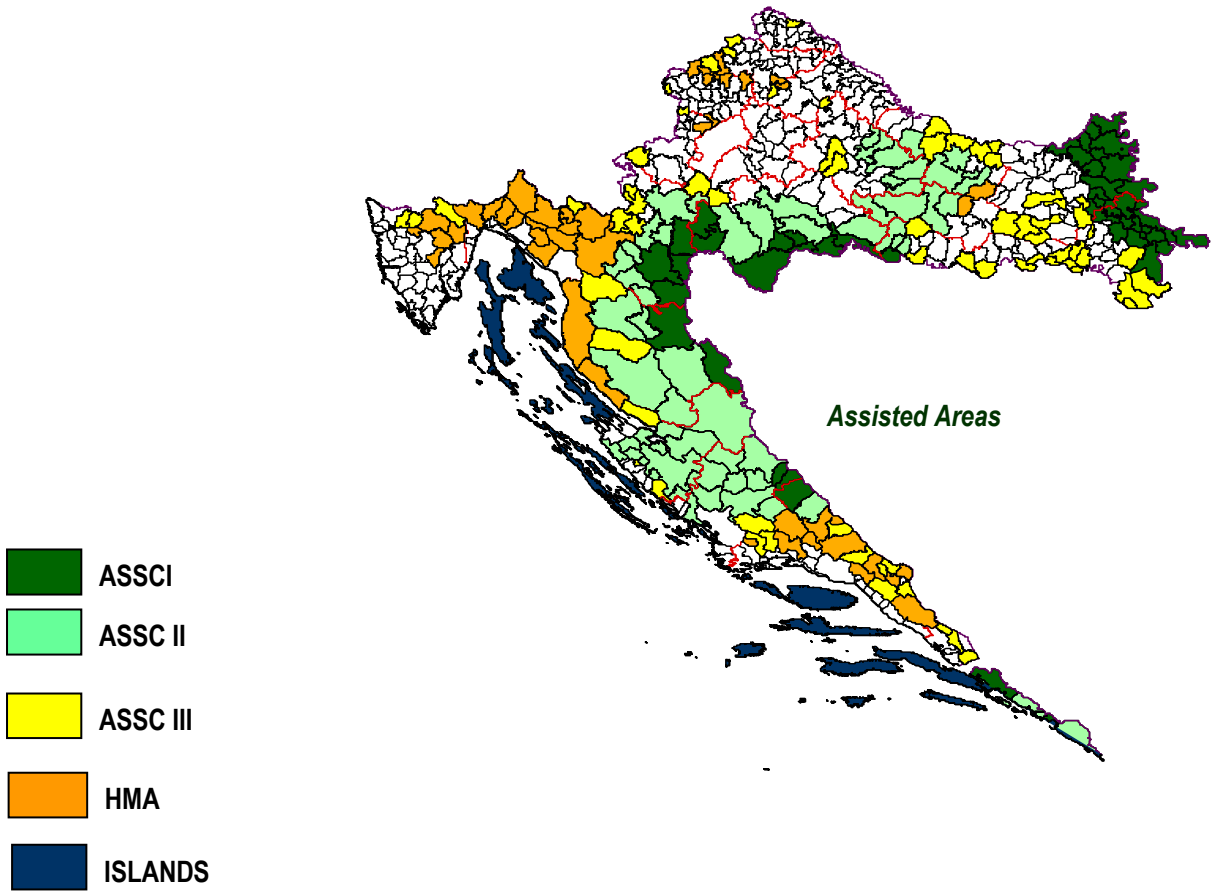

Republic of Croatia

556 Local Self-Government Units

4,437,460 inhabitants

56,542 km²

Local Units	*Inhabitants*	*Surface*
ASSC 180	15.3% (680,000)	48.5% (27,400 km²)
HMA 45	4.8% (212,000)	10.5 % (5,920 km²)
Islands 50	2.9% (131,000)	5.3% (3,000 km²)
Total 275	**23.0% (1,023,000)**	**64.3% (36,320 km²)**

Annex 7 - membership of regional competitiveness inter-ministerial working group

Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds (CODEF)
Ms Nataša Mikuš, Deputy State Secretary (Chair, IWG)
Ms Iva Frkić, Head of Section
Ms Marijana Spajić, Specialist

Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE)
Ms Tajana Kesić-Šapić, State Secretary
Ms Spomenka Rakušić, Head of Department
Ms Sanja Fišer, Head of Section
Ms Marina Lang-Perica, Head of Section
Mr. Neven Kos, Head of Section
Ms Jasminka Keser, Head of Section

Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development (MSTTD)
Mr Zdravko Livaković, State Secretary
Ms Franka Vojnović, Head of Department
Ms Helga Bubanović, Head of Department
Ms Emina Štefičić, Head of Section
Ms Marija Rajaković, Specialist Advisor
Ms Jelena Mušterić, Associate

Ministry of Science, Education and Sport (MSES)
Mr Dražen Vikić-Topić, State Secretary
Ms Antonija Gladović, Head of Project Implementation Unit
Ms Emira Bečić, Senior Specialist Advisor
Ms Gabrijela Herceg, associate
Ms Nataša Maršić, member of Intellectual Property unit
Ms Andrijana Anić-Antić, associate

Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management (MAFWM)
Ms Tatjana Borbaš, Head of Department

Ministry of Foreign Affairs and European Integration (MFAEI)
Ms. Petra Šantić, Specialist
Ms Petra Radić, Specialist Advisor

Central State Administrative Office for E-Croatia
Ms Diana Šimić, Deputy State Secretary
Ms Marina Škrinjar, Head of Department

Business Innovation Centre of Croatia – BICRO Ltd.
Ms Ivana Nagy, Programme Manager
Mr Ivo Friganović, Programme Manager

Central Bureau of Statistics
Ms Biserka Nikšić Paulić, Senior Specialist Advisor

CARDS 2003: Support to National Development Planning
Mr Iain Mackie, project team leader
Mr Ian Igor Zagrecki, local expert
Mr Conor Kearney, expert
DFID: GOF – Support for EU Integration
Mr Simon Armstrong, expert

Annex 8 - List of partners at the partnership consultations for the RCOP

MINISTRY OF THE SEA, TOURISM, TRANSPORT AND DEVELOPMENT
Ms. Franka Vojnović, Head of Department
Ms. Marija Rajaković, Expert Advisor
Ms. Emina Štefičić, Head of Section
MINISTRY OF ECONOMY, LABOUR AND ENTREPRENEURSHIP
Ms. Tajana Kesić Šapić, State Secretary
Ms. Spomenka Rakušić, Head of Department
Ms. Marina Lang-Perica, Head of Section
Ms. Sanja Fišer, Head of Section
Ms. Jasminka Keser, Head of Section
Ms. Lidija Mekić, Head of Department
Ms. Ivana Sakar, expert assistant
MINISTRY OF SCIENCE, EDUCATION AND SPORTS
Prof. PhD. Sc. Dražen Vikić-Topić, State Secretary
PhD Emira Bečić, Senior Adviser
Ms. Nataša Maršić, Consulting Expert
Ms. Antonija Gladović, Expert Assistant
Ms. Andrijana Anić Antić, Expert Assistant
Ms. Gabrijela Herceg, Expert Assistant
CENTRAL STATE ADMINISTRATIVE OFFICE FOR e-CROATIA
Ms. Diana Šimić, Deputy State Secretary
Ms. Marina Škrinjar, Head of Department
CENTRAL STATE OFFICE FOR DEVELOPMENT STRATEGY AND COORDINATION OF EU FUNDS
Ms. Iva Frkić, Head of Section
Ms. Marijana Spajić, Expert Assistant
BUSINESS INNOVATION CENTRE CROATIA (BICRO)
PhD. Sc. Ivo Friganović, Programme Director
Ms. Nensi Radulović, EU Advisor
Mr. Zoran Barišić, Industry Sector Deputy Director
Ms. Vesna Torbarina, EU Advisor
Ms. Nina Zečić, Expert Assistant – EICC
CENTRE FOR SMALL COMPANIES DEVELOPMENT POLICY (CEPOR)
Ms. Sanja Crnković Pozaić, Director
CROATIAN CHAMBER OF CRAFTS (HOK)
Ms. Sanja Želinski Matunec, Chief of Advisory Service
CROATIAN AGENCY FOR SMALL ENTERPRISES (HAMAG)
Mr. Tomislav Kovačević, Director
Ms. Tihana Jelinović, Head of Section for Support to SMEs

TRADE AND INVESTMENT PROMOTION AGENCY (APIU)
Ms. Mirela Mrvelj, Director of SSP
Ms. Marija Vukelić, Senior Advisor
CROATIAN EMPLOYERS ASSOCIATION (HUP)
Ms. Andrea Dokić, Project Manager
CROATIAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT (HBOR)
Ms. Marija Jerkić, Member of Board
Ms. Jadranka Sabljak, Independent Specialist
RUĐER BOŠKOVIĆ INSITUTE (IRB)
dr.sc. Mladen Žinić, Director
Ms. Andrea Moguš-Milanković, Assistant Director
FACULTY OF ENGINEERING AND COMPUTING (FER)
Mr. Vedran Bilas
INSTITUTE OF PHYSICS, ZAGREB UNIVERSITY
PhD. Milorad Milun, Director
UNION OF ASSOCIATION OF CITIES AND OF ASSOCIATION OF MUNICIPALITIES
Mr. Ivica Malatestilić, Deputy Mayor
CROATIAN ASSOCIATION OF COUNTIES
Mr. Ivica Đopar, Advisor for Integration
DEVELOPMENT AGENCY NORTH (DAN)
Ms. Normela Radoš, Head of Section for EU Funds and Regional Development
AGENCY FOR DEVELOPMENT OF OSJEČKO-BARANJSKA COUNTY
Ms. Sandra Filipović, Assistant of the Head
REGIONAL DEVELOPMENT AGENCY PORIN
Ms. Doris Šošić, President of the Board
ISTRIAN DEVELOPMENT AGENCY (IDA)
Mr. Darko Lorencin, Director
THE UNION OF AUTONOMOUS TRADE UNIONS OF CROATIA (SSSH)
45. Mr. Hrvoje Dujmić, Member of the Board
NATIONAL COMPETITIVENESS COUNCIL
46. Ms. Jadranka Gable, Expert Assistant
INSTITUTE OF ECONOMICS, ZAGREB
47. Ms. Maja Vehovec, Scientific Advisor
UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT (USAID)
48. Mr. Damir Novinić, Regional Manager
DELEGATION OF THE EUROPEAN COMMISSION TO THE REPUBLIC OF CROATIA
49. Mr. Florian Hauser, Task Manager

Annex 9 - Pipeline of projects elaborated in 10 counties designated as lagging BEHIND REGIONS under the Regional Competitiveness OP (February 2007)

Table 28: Project pipeline in tourism-related infrastructure

Project title	BUDGET	Application Form	Feasibility Study/Cost-benefit analysis	Tender Dossier
Castle in Virovitica– Pearl of Slavonia	1,100,000	OK	OK	OK
Wine Road, Virovitica-podravina county	968,058	OK	OK	Preparing
Culture and Business Centre Korenica	1.815.000	NO	OK	OK
Construction of water supply system in Primošten Aurora		NO	OK	OK
Construction of a water supply system in Primošten Bilo		NO	OK	OK
Construction of a secondary sewage and waste water system in Biograd na Moru	440.000	NO	OK	OK
Construction of a jetty in Kali	1.700.000	NO	OK	OK
Construction of a Glagolitic school and library in Tkon	110.000	NO	OK	OK
Reconstruction of the waterfront in Novigrad	1.095.000	NO	OK	OK
Reconstruction of the local harbour in Rovanjska	654.000	NO	OK	OK
Construction of a water supply system in Vinjerac-Slivnica	460.000	NO	OK	OK
Lonjsko polje access road – upgrading of a	1.000.000	OK	NO	Partially

tourist road				
Reconstruction of the Old Fortress in Sisak	2.500.000	OK	NO	Partially
Reconstruction of the town gallery in Sisak	2.500.000	OK	NO	Partially
Roman archaeological site Kutinska lipa in Kutina	684.000	NO	OK	Partially
Historic-tourist park Utinja - Petrinjčica	7.810.000	NO	NO	NO
Reclaiming the lost heritage of Town Petrinja	900.000	NO	NO	NO
Reconstruction of sewage treatment facility in Topusko settlement	1.000.000	NO	NO	Partially
Reconstruction of Veliki Kaptol	8.000.000	NO	NO	NO
Total	**32.736.058**			

Table 29: Project pipeline in other business-related infrastructure

Project title	BUDGET	Application Form	Feasibility Study/Cost-benefit analysis	Tender Dossier
Entrepreneurial Zone Osijek	1,488,659	OK	OK	OK
Industrial Zone Beli Manastir	1,578,000	OK	OK	OK
Danube Port, Aljmas	1,076,881	OK	OK	OK
Business Zone of Kutjevo	1,780,000	OK	OK	OK
Business zone "Šopot"	1.000.000	NO	OK	OK
Business zone Kutina II	1.395.000	NO	OK	Partially
Upgrading and equipping educational centre for entrepreneurs in the Business zone Željezara	670.000	NO	NO	Partially
Communal zone Sisak - Upgrading / expansion of business infrastructure	9.600.000	NO	NO	NO
Business zone, phase I in Velika Ludina	608.000	NO	NO	OK
Total	**19.196.540**			

GRAND TOTAL: €51.932.598

Annex 10 – organigramme of the Regional Competitiveness Operational Programme management structure

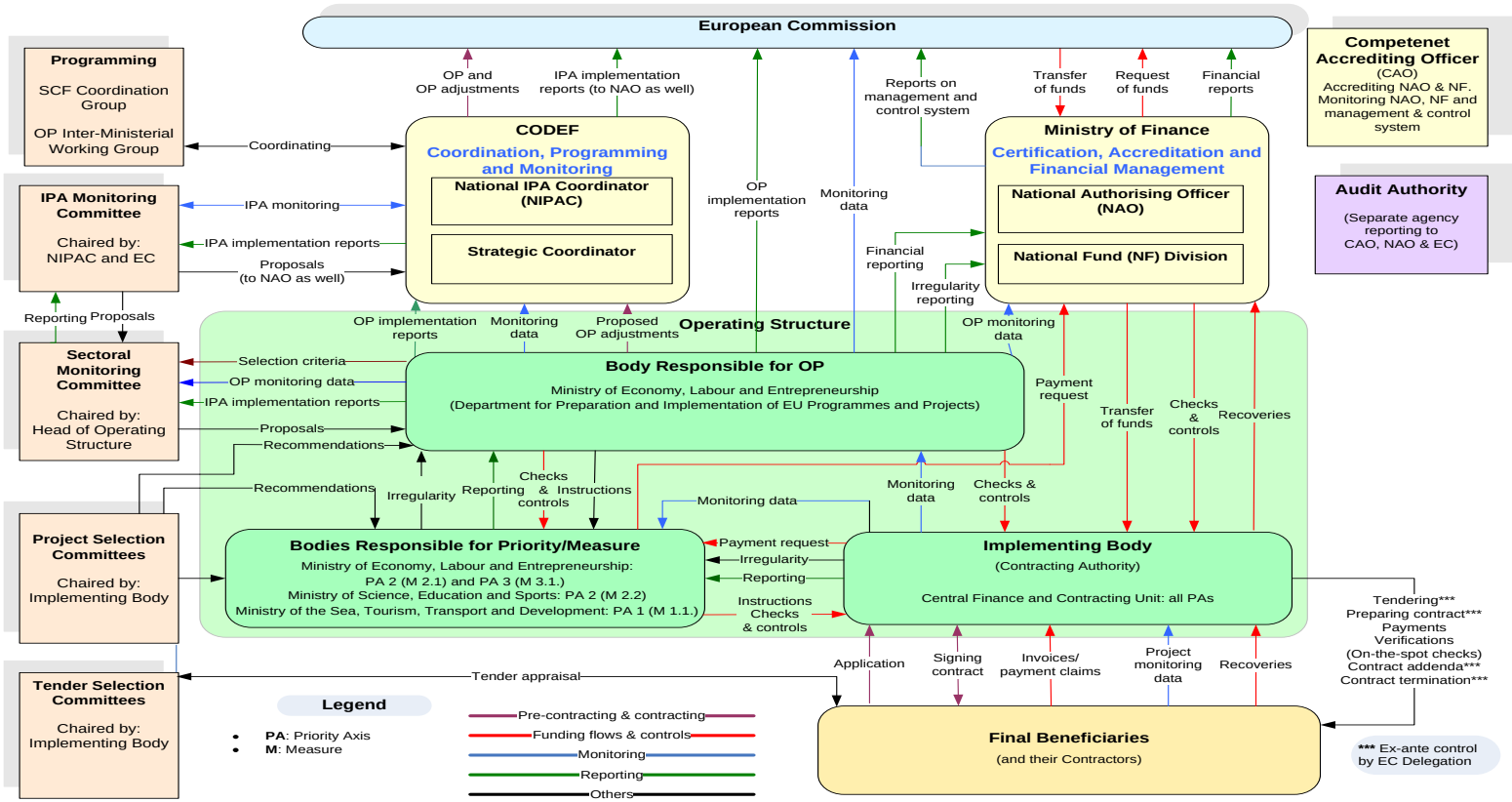

b) Amendment to the operational programme

The multi-annual programme "Regional Competitiveness" is amended as follows :

1. On the cover page, the title of the programme is replaced by the following :

"REGIONAL COMPETITIVENESS OPERATIONAL PROGRAMME
INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE"
2007HR161PO001

2. Section 3.1.4 "Indicators for Priority Axes and Measures" is replaced by the following :

INDICATORS FOR PRIORITY AXES AND MEASURES

Priority Axis 1: Improving the development potential of lagging regions

Objective	Result Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Target (2012)	Target (2014)
To support the creation and growth of industrial and service SMEs	Jobs created in lagging regions	Number of full time jobs directly generated by the activity in question	Number	0	Project monitoring report	annually	300	450
	Established or expended SMEs located within the targeted regions	SME: up to 250 employees, annual turnover up to 28 m€, assets up to 14 m€	Number	0	Project monitoring report	annually	100	150

Measure 1.1: Business-related infrastructure

Objective	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Target (2012)	Target (2014)
To provide quality business related infrastructure in Croatia's lagging behind regions	Number of implemented projects for business related infrastructure development	Types of investments in business related infrastructure as indicated in the Operation	Number	0	Project monitoring report	annually	20	30

Priority Axis 2: Enhancing the competitiveness of the Croatian economy

Objective	Result Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Target (2012)	Target (2014)
To enhance the competitiveness of SMEs	Increase in SMEs' satisfaction rate with advisory services provided	SME: up to 250 employees, annual turnover up to 28 m€, assets up to 14 m€. Satisfaction rate – certain score on satisfaction surveys	%	0	Annual MELE surveys of SMEs using business support	annually	10-20%	20-30%
	Number of assisted individual SMEs and clusters	Indicates number of SMEs and clusters receiving support	Number	0	Project monitoring report	annually	375	595
To improve commercialisation of technology and R&D	Number of cooperation agreements between scientific community and business/industry	Indicates the number of cooperative R&D projects jointly initiated by researchers from HEIs/PROs and business partners (SMEs and industry)	Number	0	Project monitoring report	annually	10	20

Measure 2.1: Development of business climate

Objective	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Mid term target (2012)	Target (2014)
To improve the quality and mechanisms of support available to investors and SMEs at national as well as sub-national level	Number of e-business centres assisted	Indicates the number of e-business centres receiving training and physical investment support	Number	0	Project monitoring report	annually	10	18
	Number of Business Support Service Professionals and Business Support Institutions assisted	Indicates the number of Business Support Service Professionals and Business Support Institutions receiving training	Number	0	Project monitoring report	annually	160 professionals 21 institution	160 professionals 21 institution
	Number of institutions receiving support to improve communication with business community	Indicates the number of Business Support Institutions and Associations receiving training	Number	0	Project monitoring report	annually	0	80
	Volume of training on clustering and internationalisation received	Participants: clusters members and cluster managers	No. of Trainees	0	Project monitoring report	annually	40	240
	Number of counties receiving support to improve investment performance	Indicates the counties which will receive full certification	Number	0	Project monitoring report	annually	20	20

	Number of methodologies, registers and strategies	Indicates the number of prepared methodologies, registers and	Number	0	Project monitoring report	annually	3 sets of methodologies; 1 register	3 sets of methodologies; 2 registers; 2 strategies

Measure 2.2: Technology transfer and support services for knowledge-based start-ups

Objective	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Target (2012)	Target (2014)
To improve technology transfer and commercialization capacities of higher education institutions and public research organizations	Number of knowledge transfer projects completed	Projects involve establishment and/or equipping of technology transfer offices and research institutions. Projects also include proof of concept projects and collaborative projects with industry	Number	0	Project monitoring report	annually	10	63
	Number of competitive scientific projects completed	Competitive scientific projects with commercial potential	Number	0	Project monitoring report	annually	0	20
	Number of participants in educational events	Participants: members of research institutes, higher education institutions Educational events: trainings, consultations, workshops, etc.	Number	0	Project monitoring report	annually	100	140
	Biotechnology incubation centre	BioCentre construction and equipping completed,	Number	0	Project monitoring	annually	1	1

	(BioCentre) completed	together with accompanying facilities as specified in the Operation			report			
	Projects prepared for submission to IPA with complete documentation	Total number of project applications prepared	Number	0	Implementing body	annually	15	85
	Strategy and action plan for the period after 2010	Strategic document for science and technology of Croatia	Number	0	Project monitoring report	annually	0	1
	Total value of projects prepared	Projects concern types of investments specified in the grant scheme under the measure	EUR	0	Implementing body	annually	5.000.000 EUR	14.500.000 EUR

Priority Axis 3: Technical assistance

Objectives	Result Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Target (2012)	Target (2014)
To develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA	OP funds absorbed		%	0	MELE, implementing body, final beneficiaries, project monitoring report	annually	55%[193]	100%

Measure 3.1: OP management and capacity building

Objectives	Output Indicator	Definition	Unit	Baseline value (2007)	Source	Frequency of reviewing	Target (2012)	Target (2014)
To ensure efficient and effective OP management	OP management and administration staff trained	Management and staff within the Operating Structure	%	0	Operating Structure, final beneficiaries, project monitoring report	annually	70%	100%
	Sectoral Monitoring Committee meetings		Number	0	Head of Operating Structure	annually	10	14

[193] Refers to allocations 2007-2009

	Publicity events	Publicity events such as launches, press conference, seminars, publications, brochures, TV/radio broadcast	Number	0	Head of Operating Structure, project monitoring reports	annually	10	14

3. Section 4 "FINANCIAL TABLES is replaced by the following :

YEAR 2007		Public expenditure		
	Total Public expenditure	IPA Contribution	National Public Contribution	IPA cofinancing rate
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)
	EUR	EUR	EUR	(%)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	**4,030,295**	**3,425,750**	**604,545**	**85**
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	4,030,295	3,425,750	604,545	85
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	**7,890,882**	**6,707,250**	**1,183,632**	**85**
Measure 2.1 - Development of business climate	4,006,176	3,405,250	600,926	85
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	3,884,706	3,302,000	582,706	85
Priority Axis 3 - Technical Assistance	**1,079,118**	**917,250**	**161,868**	**85**
Measure 3.1 - OP management and capacity building	1,079,118	917,250	161,868	85
Total	**13,000,295**	**11,050,250**	**1,950,045**	**85**

YEAR 2008		Public expenditure		
	Total Public expenditure	IPA Contribution	National Public Contribution	IPA cofinancing rate
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)
	EUR	EUR	EUR	(%)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	**4,230,589**	**3,596,000**	**634,589**	**85**
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	4,230,589	3,596,000	634,589	85
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	**8,282,648**	**7,040,250**	**1,242,398**	**85**
Measure 2.1 - Development of business climate	4,206,177	3,575,250	630,927	85
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	4,076,471	3,465,000	611,471	85
Priority Axis 3 - Technical Assistance	**1,133,824**	**963,750**	**170,074**	**85**
Measure 3.1 - OP management and capacity building	1,133,824	963,750	170,074	85
Total	**13,647,061**	**11,600,000**	**2,047,061**	**85**

YEAR 2009	Public expenditure			
	Total Public expenditure	IPA Contribution	National Public Contribution	IPA cofinancing rate
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)
	EUR	EUR	EUR	(%)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	**4,630,295**	**3,935,750**	**694,545**	**85**
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	4,630,295	3,935,750	694,545	85
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	**9,070,589**	**7,710,000**	**1,360,589**	**85**
Measure 2.1 - Development of business climate	4,605,883	3,915,000	690,883	85
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	4,464,706	3,795,000	669,706	85
Priority Axis 3 - Technical Assistance	**1,239,706**	**1,053,750**	**185,956**	**85**
Measure 3.1 - OP management and capacity building	**1,239,706**	1,053,750	185,956	85
Total	**14,940,590**	**12,699,500**	**2,241,090**	**85**

YEAR 2010		Public expenditure		
	Total Public expenditure	IPA Contribution	National Public Contribution	IPA cofinancing rate
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)
	EUR	EUR	EUR	(%)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	**5,178,824**	**4,402,000**	**776,824**	**85**
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	5,178,824	4,402,000	776,824	85
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	**10,190,589**	**8,662,000**	**1,528,589**	**85**
Measure 2.1 - Development of business climate	**5,178,824**	4,402,000	776,824	85
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	**5,011,765**	4,260,000	751,765	85
Priority Axis 3 - Technical Assistance	**1,336,471**	**1,136,000**	**200,471**	**85**
Measure 3.1 - OP management and capacity building	1,336,471	1,136,000	200,471	85
Total	**16,705,884**	**14,200,000**	**2,505,884**	**85**

YEAR 2007 - 2011		Public expenditure		
	Total Public expenditure	IPA Contribution	National Public Contribution	IPA cofinancing rate
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)
	EUR	EUR	EUR	(%)
Priority Axis 1 - Improving the development potential of lagging behind regions	**23,321,768**	**19,823,500**	**3,498,268**	**85**
Measure 1.1 - Business-related infrastructure	23,321,768	19,823,500	3,498,268	85
Priority Axis 2 - Enhancing the competitiveness of the Croatian economy	**45,768,826**	**38,903,500**	**6,865,326**	**85**
Measure 2.1 - Development of business climate	23,248,825	19,761,500	3,487,325	85
Measure 2.2 - Technology transfer & support services for knowledge-based start-ups	22,520,001	19,142,000	3,378,001	85
Priority Axis 3 - Technical Assistance	**6,144,414**	**5,222,750**	**921,664**	**85**
Measure 3.1 - OP management and capacity building	6,144,414	5,222,750	921,664	85
Total	**75,235,008**	**63,949,750**	**11,285,258**	**85**

Amended financial plan of the multi-annual operational programme "Regiona Competitiveness"

Years	Total IPA allocation
2007	11,050,250
2008	11,600,000
2009	12,699,500
2010	14,200,000
2011	14,400,000
Total 2007-2011	**63,949,750**

Priority	IPA Contribution	National co-financing	Total funding	Co-financing rate
	(a)	(b)	(c) = (a) + (b)	(d) = (a)/(c)
Priority 1 – Improving the development potential of lagging behind regions	19,823,500	3,498,268	23,321,768	85 %
Priority 2 – Enhancing the competitiveness of Croatian economy	38,903,500	6,865,326	45,768,826	85 %
Priority 3 - Technical Assistance	5,222,750	921,664	6,144,414	85 %
Total (2007-2011)	**63,949,750**	**11,285,258**	**75,235,008**	**85 %**

Članak 3.

Sredstva za financijske obveze koje nastaju za Republiku Hrvatsku na temelju Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona planiraju se i podmiruju u okviru proračunskih sredstava na poziciji središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove regionalnog razvoja, gospodarstva i znanosti.

Članak 4.

Za provedbu ovoga Zakona nadležna su središnja tijela državne uprave nadležna za poslove regionalnog razvoja, gospodarstva i znanosti.

Članak 5.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti naknadno, u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

Klasa:

Ur. broj:
Zagreb,

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. propisuje se da se potvrđuje Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije kojim se mijenja Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije za višegodišnji Operativni program „Regionalna konkurentnost“ za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente „Regionalni razvoj“ u Hrvatskoj, sukladno odredbama članka 138. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

Članak 2. sadrži tekst Sporazuma iz članka 1. ovog Zakona i to u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Članak 3. sadrži odredbe o osiguranju financijskih sredstava potrebnih radi izvršavanja Sporazuma.

Članak 4. određuje koja su tijela nadležna za provedbu ovog Zakona.

Člankom 5. utvrđuje se da će se podatak o stupanju na snagu predmetnog Sporazuma objaviti u skladu s člankom 30. stavak 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Člankom 6. propisuje se dan stupanja na snagu ovog Zakona.